

Titel: Proceskommissionen af 1868. Offentliggjort 1875

Citation: "Proceskommissionen af 1868. Offentliggjort 1875", i *Proceskommissionen af 1868. Offentliggjort 1875*. Onlineudgave fra Lovforarbejder: <https://tekster.kb.dk/text/jura-texts-r01-root.pdf> (tilgået 26. april 2024)

Anvendt udgave: Proceskommissionen af 1868. Offentliggjort 1875

Ophavsret: Love, administrative forskrifter, retsafgørelser og lignende offentlige aktstykker er ikke genstand for ophavsret. Du kan frit kopiere, distribuere eller fremføre materialet uden at bede om tilladelse.
Hvis materialet indeholder selvstændige bidrag, skal du være opmærksom på, at disse bidrag kan være beskyttet af ophavsret. Selvstændige bidrag må gengives i forbindelse med aktstykket. Hvis det selvstændige bidrag bruges adskilt fra aktstykket, gælder de øvrige ophavsretlige regler.

Proceskommissionen af 1868. Offentliggjort 1875

Udkast til Lov om Strafferetsplejen.

**(Udarbejdet af den ved allerhøjeste Reskript af
28de Februar 1868 nedsatte
Proceskommission).**

Marts 1875.

Kjøbenhavn.

Trykt hos I. H. Schultz. 1875.

Oversigt over Lovforslagets Ordning.

Første Afsnit

Almindelige Bestemmelser..... §§ 1-109.

Kapitel I.

Om Louens Virkekreds..... z§ 1—5.

Kapitel II,

Om Retternes Virkekreds..... §§ 6-14.

Kapitel III,

Om de Tilfælde, hvor Rettens Personer som inhabile skulle eller kunne udelukkes fra eller fritages

for at handle i Sagen..... §§ 15—22,

Kapitel IV.

Om de offentlige Anklagere..... §§ 23-30.

Kapitel V.

Om Påtalen..... §§ 31-42.

Kapitel VI.

Om den Sigtedes Forsvar..... §§ 43—59.

Kapitel VII.

Om Barnething, Straffesagers Forening og stedlige Grænser for Embedshandlinger i Strafferetsplejen..... §§ 60-78.

Enkelte Banething..... §§ 60—69.

Forening af Straffesager..... §§ 70—75.

III. Stedlige Grænser for Embedshandlinger i Strafferetsplejen..... §§ 76—78.

Kapitel VIII.

Om Retsmøder og Retsbøger..... §§ 79—92.

Kapitel IX.

Om Forkyndelser og andre fra Retten udgående Meddelelser..... §§ 93—104.

Kapitel X.

Om Rettens dømme, Kjendelser og andre Beslutninger..... §§ 105—109.

Andet Afsnit.

Om Midlerne til Opnåelse af Straffesagers Formål.....§§ 110-210.

Kapitel I.

Om Adgang til synlige Bevismidler..... §§ 112—128.

Om Ransagning efter synlige Bevismidler..... §§ 112-119.

n. Andre Midler til at faae synlige Bevismidler i Hænde..... §§ 120—124.

Om Beslaglæggelse af Ting, der kunne tjene til Bevis, m. V.....§§ 125-128.

Kapitel II.

Om Vidner..... §§ 129-147.

Kapitel III.

Om Besigtigelser, Syn og Skjøn..... §§ 148—165.

Kapitel IV.

Om den Sigtedes Indkaldelse for Retten, Anholdelse og Fængsling samt om Beslaglæggelse af dens Formue, som unddrager sig Forfølgning m. V..... §§ 166 200.

Om den Sigtedes Indkaldelse for Retten..... §§ 166—168,

II.

Om Anholdelse..... §§ 169-181.

III. Om fængsling..... §§ 182-196.

Om Beslaglæggelse på dens Formue, som unddrager sig Forfølgning, samt om Sagens Pådømmelse i den Sigtedes Fraværelse. §§ 197—200.

Kapitel V.

Om Afhørelse af den Sigtede og af en privat Anklager..... §§ 201 -206.

Kapitel VI.

Om Beslaglæggelse på den Mistænktes Gods for Omkostninger og Erstatning samt om Forbud.. §§ 207 — 210.

Tredie Afsnit.

Om Undersøgelsen, forend Anklage er reist, i Sager, som forfølges af Statsanklageren eller Politiet ..... §§ 211- 246.

Kapitel I.

Om Efterforskningen..... §§ 211-226.

Kapitel II.

Om Forundersøgelsen ned Retten..... §§ 227—246.

Fjerde Afsnit.

Om Anklage for og Sagens Behandling ved Landsretten... §§ 247-353.

kapitel i.

Om Anklage samt om Henvisning til og Forberedelse af Hovedforhandlingen ..... §§ 247—266.

Kapitel II.

Om Forandringer i Anklagen eller i de om Henvisning og Hovedforhandlingens Forberedelse
trusne Bestemmelser..... Zs 267 -276.

Kapitel III.

Almindelige Bestemmelser om Hovedforhandlingen for Landsretten..... §§ 277-309.

Kapitel IV.

særlige Bestemmelser om Hovedforhandlingen for Nævninger..... §§ 310-355.

Kapitel V.

Sirlige Bestemmelser om Hovedforhandlingen uden rævninger..... §§ 356—358.

Femte Afsnit.

Om Anklage for og Sagens Behandling ved Underretten.. , §§ 359- 370.

Kapitel I.

Om Sager, som påtales af Statsankløgeren..... §§ 360-362.

Kapitel II.

Om Sager, som påtales af Politiet..... §§ 363-370.

Sjette Afsnit.

Om Retsmidlerne..... §§ 371-439.

Kapitel I.

Om Påanke af dømme, afsagte af Landsretten i første Instants..... §§ 371-396.

Kapitel II.

Om Påanke af dømme, afsagte af Underretten..... §§ 397-406.

Kapitel III.

Om Besværing til højere Ret..... §§ 407—419.

Om Besværing mod Undersøgelsesdommerens Kjendelser og Beslutninger §§ 408—415.

n. Om Besværing mod den dømmende Rets Kjendelser og Beslutninger §§ 416—419.

Kapitel IV.

Om Gjenoptagelse af en Straffesag..... §§ 420-439.

Syvende Afsnit.

Om Behandlingen af Sager, der ikke forfølges af Statsanklageren eller Politiet..... §§ 440 ~ 462.

Kapitel I.

Om Sager, der påtales i Henhold til § 38 eller § 40..... §§ 440-445.

Kapitel II.

Om Sager, der påtales af Private i Henhold til § 39..... §§ 446—455.

Kapitel III.

Om Påtale af borgerlige Retskrav i Forbindelse med Straffesagen..... § 3 456-462.

Ottende Afsnit.

Om Fuldbyrnelsen af dømme i Straffesager..... §§463- 473.

Niende Afsnit.

Om Omkostninger i Straffesager samt om Rettergangsbøder.. §§ 474 433.

Kapitel I.

Om Omkostninger i Straffesager..... §§ 474-484.

Kapitel II.

Om Rettergangsbøder..... §§ 485—488.

Niende Afsnit.

Slutningsbestemmelser..... §§ 439-492.

Første Afsnit.

Almindelige Bestemmelser.

Kapitel I.

Om Lovens Virkekreds.

§ 1.

Alle Spørgsmål om Straf, som ikke t medfør af Lovgivningen afgjøres uden særlig Straffesag eller henføre under de bestående særlige Domstole, behandles og afgjøres efter de Regler, som denne Lov anordner.

§ 2.

Efter denne Lovs Regler behandles og afgjøres endvidere:

- 1) Sager, som i medfør af Grundlov af 28de Juli 1866 § 87 anlægges mod en Forening til dens Ophævelse;
- 2) Sager angående de i Lov af 3die Januar 1851 § 14, jfr. § 15, omhandlede Forbud mod Udbredelse af fremmede Skrifter; samt
- 3) Sager angående Anvendelse af Straffeovens § 299.

§ 3.

I Forbindelse med Straffesagen og efter de for samme gjældende Regler afgjøres fremdeles efter Anklagerens Påstand Spørgsmål om:

- 1) Udvisning af Riget i Henhold til Straffelovens § 16;
- 2) Konfiskation efter Straffelovens § 34 eller iøvrigt, hvor Konfiskation er hjemlet som følge af en Forbrydelse, uden at have Karakter af Straf;
- 3) Sikkerhedsforanstaltninger i Henhold til Straffelovens § 38. andet Stykke;
- 4) Mortifikation af Ærefornærmelser efter Straffelovens § 218;
- 5) Arverets Forbrydelse;
- 6) Forbrydelse af Embede, hvor denne ikke er foreskrevet som Straf, samt Forbrydelse af Rang, Titel, Orden eller hæderstegn;
- 7) at erklære et ægteskab for ugyldigt, som er indgået trods et Slægtskabs- eller Svogerskabsforhold, der er ubetinget Ægteskabshindring, eller trods et endnu bestående ægteskab.

§ 4.

Borgerlige Retskrav på den Sigtede, som følge af strafbare Handlinger, kunne af den Forurettede forfølges i Forbindelse med Straffesagen, forsåvidt denne ikke derved vil lide væsentligt Ophold.

§ 5.

Når Afgjørelsen af en Handling's Strafbarhed beror på, om et vist Retsforhold bestod på den Tid, Handlingen blev foretaget, undersøges og bedømmes Spørgsmålet herom under Straffesagen efter Reglerne for strafferetsplejen. Den Afgjørelse, som måtte virre truffen under en borgerlig Retstrætte, foregriber ikke Afgjørelsen af Strasspørgsmålet.

Kapitel II.

Om Retternes Virkekreds.

§ 6.

Forundersøgelse og andre akcessoriske Retshandlinger i Sager, der høre under denne Lov, foretages af Underdømmeren som Undersøgelsesdømmer. Dog kan det i Sager, hvis

Påkjendelse hører under Landsretten, eller som svæve for højesteret, undtagelsesvis af Landsrettens eller højesterets Formand overdrages til et Medlem af Landsretten at handle som Undersøgelsesdømmer.

§ 7.

Af Underretterne kunne ikkun følgende Straffe idømmes, nemlig bøder. Konfiskation, simpelt fængsel, fængsel på sædvanlig Fangekost, fængsel på Vand og brød, Tvangsarbejde, Ris, Rottingstag samt Fortabelse af en næringøret.

§ 8.

Ved Underretterne behandles og påkjendes i første Instants med den af § 7 følgende Begrænsning i

- 1) Sager angående Handlinger, som stå under en Straffebestemmelse, der enten alene eller alternativt med andre Strafarter hjemler Anvendelsen af Formuestraf, simpelt Fængsel, Tvangsarbejde, Ris eller Fortabelse af en næringøret;
- 2) Sager angående Handlinger, der stå under en Straffebestemmelse, som ikke hjemler Anvendelse af anden Strafart end fængsel på Vand og brød;
- 3) Sager angående Handlinger, som stå under en Straffebestemmelse, der hjemler Anvendelse af Fængsel på Vand og brød alternativt med Strafarbejde, når den Sigtede afgiver en fuldstændig og troværdig Tilståelse, og han eller, hvis han er personlig umyndig, hans Værge ikke begjærer Pådømmelse ved Landsretten.

Ved Underretten behandles og påkjendes fremdeles Sager angående Anvendelsen af Straffelovens § 299.

Embedsforbrydelser og de i Straffelovens Kap. 9—11 omhandlede Forbrydelser ere ude» lukkede fra Underrettens Competence.

§ 9.

Ved Anvendelsen af Reglerne i § 8 kommer, når Sigtelsen angår Forjog eller Meddelagtighed. den Straffebestem«

melse i Betragtning, som vilde Være anvendelig, hvis Forbrydelsen var fuldbyrdet, eller den Sigtede var Gjerningsmand; fremdeles bliver Lovens almindelige Straffebestemmelse at tage i Betragtning uden Hensyn til, at sådanne i Loven bestemt betegnede Omstændigheder måtte Være forhånden, som hjemle Nedsættelse af Strafferammen.

§ 10.

Alle under denne Lov borende Sager, som

ikke ved ovenstående Regler ege henlagte til Underretterne, behandles og påkjendes af Landsretterne. Finder Forening af Straffesager Sted, sker behandlingen og Påkjendelsen ved Landsretten, når nogen af de forenede Sager ligger udenfor Underrettens Kompetence, og fremdeles, når den samlede Straf for en Sigtet vilde overskride den ved § 7 dragne Grænse.

§ 11.

Ved Påkjendelse af de til Landsretten henlagte Sager skulle Nævninger medvirke, når Sagen angår en Forbrydelse, for hvilken Straffebestemmelsen hjemler Livsstraf eller livsvarigt Strafarbejde, eller nogen af de i Straffelovens Kap. 9—11 omhandlede Forbrydelser.

Fremdeles skulle Nævninger i Reglen medvirke i andre til Landsretten henlagte Sager, når Strafarbejde findes at Være forskyldt, medmindre den Sigtede eller, hvis han er personlig umyndig, hans værge vælger Påkjendelse uden Nævninger. Er den, der sigtes for en af de i Straffelovens Kap. 23—27 omhandlede Forbrydelser, forhen for en sådan Forbrydelse dømt til Strafarbejde, finder den her omtalte Medvirkning kun Sted, såfremt Sigtelsen angår en Forbrydelse, for hvilken Strafarbejde er den laveste Straf, når den første Gang begåes, eller der er forløbet 10 År efter Udståelsen af den tidligere Straf, førend den Handling, som Sigtelsen angår, blev begået.

I de under Landsretten hørende Sager, i hvilke de ovenfor foreskrevne Betingelser for Nævnings Medvirkning mangle, kan Landsretten tage et af Anklageren eller den Sig-

tede fremsat Andragende om Sagens Henviisning til nævninger til følge.

§ 12.

Finder Forening af flere Straffesager Sted, deltage Nævningerne i Påkjendelsen, når deres Medvirkning udkræves til nogen af de forenede Sager, og fremdeles, når det på Grund af den samlede Straf for en Sigtet måtte blive Tilfældet, at Betingelserne i § 11 ere tilstede. Dog bor Forening af Sager mod flere Sigtede, som adskilte vilde kræve På« kjendelse dels med dels uden Nævninger, klin finde Sted. når færegne Grunde findes at gjøre Adskillelsen uhensigtsmæssig.

§ 13.

Retten prøver i Embeds medfør, om en foreliggende sag efter foranstående Regler hover under dens Virkekreds, og om Nævninger skulle medvirke ved Påkjendelsen. Dog bliver herved at iagttage:

1) Forsåvidt Afgjørelsen beror på Størrelsen af den i det givne tilfælde forskyldte Straf eller på Beskaffenheden af den Sigtedes Forklaringer, har Retten foreløbig at følge Anklagerens Skjøn (jfr. dog § 197) og kan først ester endt Hovedforhandling afvise Sagen af sådan Grund. Påanke af dømmen, fordi Rettens Skjøn over de nævnte Omstændigheder har været urigtigt, er udelukket.

2) Afvisning under hovedforhandlingen kan ikke finde Sted, fordi den ved Landsretten behandlede Sag findes at høre til Underrettens Virkekreds; ej heller, når den til Nævninger henviste Sag findes at kunne Være påkjendt uden Nævninger, medmindre Henvisningen til Nævninger er i Strid med den sigtedes i Medhold af Loven truffne Valg. og Indsigelse gjøres. forend Lodtrækning til Udtagelse af Nævninger er begyndt.

3) Er ved upåankelig Afgjørelse Påkjendelse af en Sag ved Landsretten afskåren, fordi Sagen er antagen at høre til Underrettens Virkekreds, er Underretten bunden herved. Er ved Afgjørelse ifølge Påanke en Sags Påkjendelse ved Underretten afskåren. fordi den er antagen at høre til Landsrettens Virkekreds, er Landsretten bunden herved.

§ 13.

Under højesterets Virkekreds høre alle Afgørelser i Anledning af Påanke af (Besværing over) Landsrettens dømme, Kjendelser og Beslutninger, derunder indbefattet Handlinger af det Medlem af Landsretten, hvem det måtte være overdraget at handle som Undersøgelsesdommer.

Til Landsrettens Virkekreds høre Afgjørelser i Anledning af Påanke af (Besværing over) Underrettens dømme, Kjendelser og beslutninger.

Kapitel III.

Om de tilfælde, hvor Rettens Personer som inhabile skulle eller kunne udelukkes fra eller fritages for at handle i Sagen.

§ 15.

Ingen dømmer eller nævning må handle i en Straffesag, når han

1) selv er Part i Sagen eller er forurettet ved Forbrydelsen eller af Sagens Udfald kan have Skade eller Fordel, eller når det iøvrigt under Sagen bliver nødvendigt at bedømme hans egen tidligere Færd;

2) er beslægtet eller besvogret med nogen af Parterne eller den Forurettede i op- eller nedstigende Linie eller i Sidelinien så nær som søskende, eller er nogen af disse Personers ægtefælle, værge, Kurator, Adoptiv- eller Plejefader, Adoptiv eller plejeson;

3) ev beslægtet eller besvogret i op- eller nedstigende linie eller beslægtet i Sidelinien så nær som søskende

med den i Sagen optrædende offentlige Anklager eller Politiembedsmand, en privat Anklagers eller den Forurettedes Rettergangsfuldmægtig eller den Sigtedes Forsvarer;

4) eller har aflagt Vidnesbyrd eller været Syns- eller Skjønsmænd i Sagen eller handlet i den som offentlig Anklager, Politiembedsmand, Rettergangsfuldmægtig

for en privat Anklager eller den Forurettede eller som Forsvarer; 5) ej heller når nævningen har handlet som dømmer i Sagen, eller når dømmeren har handlet som dømmer eller nævning i Sagen ved den underordnede Instants. Ved Anvendelse af den under Nr. 1 givne Regel bliver dog at iagttage, at den Omstændighed, at dømmeren, fordi flere Embeds« virksomheder ere forenede i hans Person, tidligere af den Grund har havt med Sagen at gjøre, ikke i og for sig medfører Inhabilitet, når der ikke efter de foreliggende Omstændigheder er Grund til at antage, at han har havt nogen særegen Interesse i Sagens Udfald.

§ 16.

I de i foregående Paragraf omhandlede Tilfælde er dømmeren, hvis han er Enkeltdømmer, pligtig efter Kjendelse afsagt af ham selv at vige sit sæde. beklæder han Retten i Forening med andre dømmere, er han pligtig at gjøre Retten Meddelelse om de Omstændigheder, som ifølge foregående Paragraf formenes at medføre hans Inhabilitet, hvorefter Afgjørelse træffes af Retten, uden at han selv er udelukket fra at deltage i Påkjendelsen af Spørgsmålet. Før end Lodtrækningen af Nævninger til en Sag begynder, stiller Rettens Formand Spørgsmål til Anklageren, den eller de Sigtede og den eller de beskikkede Forsvarere, til Dømmerne og Nævningerne, om der med Hensyn til nogen af de indkaldte, tilstedeværende Nævninger måtte Være dem nogen Omstændighed bekjendt, som efter § 15 udelukker fra at Være nævning i den foreliggende Sag. De herefter opstående Spørgsmål afgjøres af Dømmerne i den sammentrådte Ret.

§ 17.

Parterne kunne ikke blot fordrer, at en dømmer stal vige sit sæde i de i § 15 angivne Tilfælde, men enhver af dem kan fremsætte Indsigelse mod, at en dømmer beklæder retten, når andre Omstændigheder foreligge, som ere egnede til at vække Tvivl om hans fuldstændige Upartiskhed. I Tilfælde af den sidstnævnte Beskaffenhed kan også en dømmer

selv, når han frygter for, at Parterne ej kunne have fuld Tillid til ham, vige sit sæde, selv om ingen Indsigelse mod ham fremsættes.

De Spørgsmål, der måtte opstå i Henhold til nævrende Paragraf, afgjøres på samme Måde, som i § 16 er bestemt med Hensyn til de i § 15 omhandlede Tilfælde.

§ 18.

Indsigelse mod, at en dømmer beklæder Retten, bør fremsættes ved Forhandlingens Begyndelse, under Hovedforhandlingen for Anklageskriftets Oplæsning, Indsigelse mod en nævning for Lodtrækningens Begyndelse, jfr. § 16, 2det Stykke. Senere fremsættelse af den heromhandlede Indsigelse tillades kun, når det skjønnes at have været umuligt at fremkomme med den i rette Tid, eller Parten har Været i ham utilregnelig Uvidenhed om de Omstændigheder, som begrunde Indsigelsen.

dømmeren er pligtig, hvor han af egen Drift stal eller vil vige sit sæde, at gjøre dette, forend Forhandlingen begynder, eller undre Hovedforhandlingen for Anklageskriftets Oplæsning, medmindre den Omstændighed,

som ve« grunder hans Inhabilitet, er indtrådt senere.

§ 19.

Spørgsmål, om en dømmers egen Drift stal eller må vige sit sæde, afgjøres, uden at Parterne have Adgang til at ytre sig.

Indsigelser fra Parternes Side mod en Dommers eller nævnings Habilitet behandles i processuel Henseende som andre Formalitetsindsigelser.

§ 20.

Kjendelser, hvorved en Underretsdømmer erklærer at ville vige sit sæde, eller hvorved det pålægges eller tillades en dømmers i en Kollegialret at vige sit sæde, eller hvorved en nævning udelukkes, kunne ikke angribes ved noget Retsmiddel. Imod Kjendelser, hvorved Indsigelser imod en Dommers eller nævnings Inhabilitet forkastes, eller hvorved dømmers egen Begjæring om at måtte vige sit sæde afslåes, kan der finde Besværing Sted. Når det strax forlanges, kan i denne Anledning en kort Udsættelse af Sagen tilstås.

§ 21.

Fra det øjeblik af. da Retskendelse for, at en dømmers stal eller må vige sit sæde, er afsagt, er denne dømmers kun berettiget til at foretage sådanne Handlinger i Sagen, som ej kunne opsættes.

§ 22.

De om dømmers givne Forskrifter sinde også Anvendelse på Retskrivere. Afgjørelsen af Habilitetsspørgsmålet tilfalder den Net, ved hvilken Retskriveren er ansat.

Kapitel IV.

Om de offentlige Anklagere.

§ 23.

De offentlige Anklagere virke for Forfølgning af Forbrydelser dels ved umiddelbar Virksomhed dels ved Henvendelse til og udenfor Kjøbenhavn Tilsyn med Politimyndighederne efter de nærmere Regler i nærværende Lov.

Udenfor de offentlige Anklageres Pirkekreds ere de Lovovertrædelser, som ved Lovgivningen ere henviste til Påtale af Private, samt de Lovovertrædelser, som ifølge nærværende Lov påtales af Politimyndighederne (§ 35). forsåvidt ikke Reglerne om Straffesagers Forening medføre Undtagelser, eller der, hvad de sidstnævnte Lovovertrædelser angår, finder Paaanke Sted.

§ 24.

Det påhviler de offentlige Anklagere som Embedspligt at fremme enhver Sag med den Hurtighed, som Tilfældets Beskaffenhed tillader, og derved ikke blot at have forøje, at strafskyldige Personer drages til Ansvar, men også, at Forfølgning af Personer, som ikke ere strafskyldige, ikke finder Sted. De ere pligtige at vise Retten skyldig Agtelse samt at efterkomme de af Retten i medfør af nærværende Lov givne Pålæg.

§ 25.

Justitsministeren kan give sådanne almindelige Forskrifter for Udførelsen af de offentlige Anklageres Forretninger, som ved Siden af Loven findes fornødne, fremdeles med Hensyn til enkelte Sager pålægge vedkommende Anklager at begynde eller fortsætte, undlade eller standse Førfølgning, at foretage bestemte Forfølgningsskridt, at gjøre Retsmidler gjældende o. s. fr., samt afkræve Indberetning om Straffesager også udenfor de lovbestemte Tilfælde.

§ 26.

Står en offentlig Anklager i et Forhold, om vilde udelukke en dømmer fra at handle i sagen, stal han gjøre Meddelelse herom til sin nærmeste Foresætte, for at denne kan træffe sådan Foranstaltning, som i den Anledning måtte findes fornøden.

§ 27.

Overstatsanklageren væretager det For« nødne i Anklagens Interesse med Hensyn til Straffesagers Forhandling for højesteret; han kan fremdeles efter Pålæg af Justitsministeren eller af egen Drift ganske eller tildels overtage det til de ved Landsretterne beskikkede Statsanklageres Forretningskreds horende Hverv i en hvilkenfomhelst Straffesag.

Overstatsanklageren er de andre offentlige Anklagere overordnet og fører Tilsyn med deres Hvervs Udførelse, hvorved Reglerne i § 25 finde tilsvarende Anvendelse. Han gjør Indberetning årlig til Justitsministeren om de i Årets løb afgjorte og endnu henstående Straffesager så og ellers, når Omstændighederne opfordre dertil, eller når det fordres.

§ 28.

Den til Overstatsanklagerens Bistand beskikkede Statsanklager er beføjet til efter Pålæg af Overstatsanklageren eller i Tilfælde af dennes Forhindring uden Pålæg at foretage enhver Embedshandling, som hører under Overstatsanklagerens Virkekreds.

§ 29.

De for Landsretskredsene beskikkede Statsanklagere virke for Forfølgning af alle, ikke

ifølge § 23 undtagne Forbrydelser, hvad enten disses Pådømmelse i Første Instants sker ved Landsretten eller ved Underretterne i Landsretskredsen; endvidere væretage de Anklagens Interesser ved Forhandling for Landsretten af de under Politiets Anklagemyndighed horende Sager, der ere påankede.

Overstatsanklageren kan pålægge en Statsanklager at overtage i det Hele eller for en Del det offentlige Anklagerhverv i en Sag, som hører under en anden Statsanklagers Forretningskreds.

Det påhviler Statsanklagerne at gjøre Indberetning månedlig til Overstatsanklageren

om afgjorte og henstående Straffesager, i hvilke de have handlet som offentlige Anklagere, endvidere når tvivlsomme eller særdeles vigtige Spørgsmål opstå i de Sager, som de behandle, så og ellers, når det fordres.

§ 30.

Hjælpe-Statsanklagerne ere beføjede til efter Pålæg af Statsanklageren eller i Tilfælde af dennes Forhindring uden Pålæg at foretage enhver Embedshandling, som hører under Statsanklagerens Virkekreds.

De beskikkede Anklagere ved Underretten have efter Pålæg af Statsanklageren at udføre Anklager for Underretten.

Kapitel V. Om Påtalen.

§ 31.

Retterne troede i de under denne Lov hørende Sager kun i Virksomhed ifølge Begjæring af den til Påtale Berettigede, forsåvidt ikke Undtagelse er hjemlet ved særlig Bestemmelse.

§ 32.

Retten Virksomhed standser, når den til Påtalen Berettigede frafalder Forfølgning. Denne kan frafalde, sålænge ikke Dom er afsagt eller henholdsvis Nævningernes Erklæring afgiven (jfr. dog § 350). Frafalder Påtale, efter at Hovedforhandlingen er begyndt, afsiger

Retten Frifindelsesdom; når ellers den begyndte Forfølgning frafalder, udsteder Retten på Forlangende et skriftligt Vidnesbyrd herom.

§ 33.

Påtalen tilkommer efter de nedenstående Regler Statsanklageren, Politimesteren, særlige Forvaltningsmyndigheder og Private.

§ 34.

I alle Sager, hvis Forfølgning ikke er henvist til Politimesteren eller Private (§§ 35 og 39), tilkommer det Statsanklageren at påtale for den dømmende Ret, Politimesteren for Undersøgelsesdommeren. Om Statsankla- gerens Adgang til at påtale for Undersøgelsesdommeren gjælde de nærmere Regler i tredje Afsnit. Politimesteren kan i disse Sager kun frafalde Forfølgning med Statsanklagerens Samtykke.

§ 35.

Politimesteren tilkommer det at påtale i de nedenfor nævnte, til Underrettens Kompetence hørende Tilfælde, forsåvidt disse ikke ere henviste til Påtale af Private, nemlig i:

1) Sager angående Handlinger, som stå under en Straffebestemmelse, der ikke hjemler anden Straf end Formuestraf, simpelt Fængsel, Tvangsarbejde, Ris, eller Fortabelse af en næringsøret, dog med Undtagelse af Embedsforbrydelser, og de i Straffelovens Kap. 9—11 samt §§ 208, 209 og 242 omhandlede Forbrydelser (jfr. § 9);

2) Sager angående de Forbrydelser, som om« handles i

a. Plan for Fattigvæsenet i Kjøbenhavn af 1. Juli 1799 § 141;

- b. Fdg. om uberettiget bæren af Unifor- mer m. v. af 27. Novbr. 1801 § 2;
- c. Fdg. angående Befordringsvæsenet i Danmark af 27. Jan. 1804 §§ 60, 62, 66, 67 og 68, når Sagen i medfør af § 87 er henvist til Domstol;
- d. Pl. angående Anmeldelser om de naturlige Koppers og andre smitsomme Sygdommes Udbrud af 27. Maj 1808 §§ 1 og 5;
- e. Pl. om Kystpolitiet af 28. Febr. 1817 § 12;
- f. Fdg. angående, hvad der i Strandingstilfælde stal iagttages, af 28. Decbr. 1836 § 37 I, 1ste Punktum, II og III;
- g. Lov. hvorved Straffebestemmelserne i Fdg. 5. Sept. 1794 § 5 forandres, af 3. Marts 1854; h. Tyendelov af 10. Maj 1854 § 63 1ste Punktum; i. Lov om Københavns Vandforsyning af 30. Novbr. 1857 § 10; j. Lov om Straffen for Løsgjænger og Betleri af 3. Marts 1860;
- k. almindelig borgerlig Straffelov §§ 111. 180, 277, 2det stykke, 278, 2det Stykke og 296;
- l. Lov om Tilsyn med Udvandrerens Ve« fordring af 1. Maj 1868 § 10; m. Lov om Værnepligt af 6. Marts 1869 § 13, jfr. § 54;
- n. Lov om Foranstaltninger til at mod« arbejde den veneriske Smittes Udbredelse af 10. April 1874 §§ 6 og 10. For Påtalen af Sager, der høre under Politimesterens Virkekreds, blive Reglerne i § 34 anvendelige, når Forening med en Straf« fesag, som hører under sidstnævnte Paragraf, finder Sted. så og ellers ifølge Overenskomst mellem Statsanklageren og Politimesteren.

§ 36.

Statsanklageren og Politimesteren påtale i Embeds medfør. Dog udkræves:

- 1) Justitsministerens Befaling til Påtale af Embedsforbrydelser samt af andre Forbrydelser, ved hvilke dette særlig er foreskrevet;
- 2) Opfordring af vedkommende særlige Myndighed, når Handlingen er en Overtrædelse af Love, hvis Efterlevelse det nærmest Påhviler en sådan at våge over;
- 3) Begjæring af vedkommende Private, når den offentlige Påtale ved Lovgivningen er betinget heraf. Sådan Begjæring af en Privat må, for at kunne tages til følge. ikke udelukke nogen Medskyldig fra Forfølg« ningen; angår den kun en enkelt Skyldig, men uden at udelukke mulige Medskyldige, kan Forfølgningen udstrækkes til disse.

At Befalingen, Opfordringen eller den Privates Begjæring i de forannævnte Tilfælde

mangler, udelukker ikke, at uopsættelige Skridt foretages, når Gjerningen må antages at Være Vedkommende ubekjendt, og Omstændighederne gjøre det rimeligt, at Påtale vil blive begjært. Tages Befalingen eller Opfordringen tilbage, inden Dom er afsagt eller Nævningernes Erklæring afgiven, ophører Retten til at påtale; det Samme gjælder, når den Privates Begjæring tages tilbage, dog, når Anklage alt er rejst, kun ved de Forbrydelser, som omhandles i Stl's §§ 159, 175 og 254. Den Undsagte kan på ethvert Trin standse en Sag om Anvendelse af Stl's § 299.

§ 37.

Når Statsanklageren i Sager, der høre under hans Virkekreds, skjønner, at undersøgelsen kan ventes at fore til, at en Person findes skyldig, kan han ordentligvis kun ifølge Pålæg af Justitsministeren undlade eller standse Påtale. Dog er Statsanklageren berettiget til at tage sådan Bestemmelse:

1) i de Tilfælde, hvor Lovgivningen indeholder særlig Hjemmel til, at offentlig Påale under visse Betingelser kan bortfalde, uden at henlægge Afgjørelsen til Justitsministeren ;

2) i de Tilfælde, på hvilke Straffelovens § 7 eller § 64 er anvendelig, når det skjønnes, at ingen eller kun en ubetydelig Straf vilde blive idømt, og en Domfældelse ikke har den Betydning, at Forbrydelsens senere Gjentagelse derved vil komme ind under et Straffebud, der foreskriver forhøjet Straf;

3) når den Private, af hvis Begjæring offentlig Påtale er betinget, udenfor de i § 36 i Slutn. nævnte Tilfælde frafalder en fremsat Begjæring. efterat Anklage er rejst, og Statsanklageren skjønner, at ingen offentlig Interesse kræver Påtale.

I det i Straffelovens § 70 omhandlede Tilfælde skal Statsanklageren indhente Justitsministerens Afgjørelse. om Påtale bør fra« faldes; det Samme gjælder, når Statsanklageren finder, at der kan Være Grund til Anvendelse af Straffelovens § 36 sidste Punktum.

§ 38.

Er en Handling, hvis Påtale i Henhold

til § 35 påhviler Politimesteren, Overtrædelse af en Lov, hvis Efterlevelse det påhviler en særlig offentlig Myndighed at våge over, kan den påtales af den vedkommende særlige Embedsmand, medmindre Forening med en Straffesag, som påtales af Statsanklageren eller Politimesteren, skal finde Sted.

§ 39.

Strafbare Handlinger, der ved Lovgivningen ere henviste til Påtale af Private, forfølges af den til Påtalen Berettigede som Privatanklager.

Når den samme Handling, der udgjør en Lovovertrædelse af ovennævnte Art, tillige indeholder en Lovovertrædelse, som påtales af Statsanklageren eller Politimesteren, er denne berettiget til, efter Begjæring af den til Privatanklage Kompetente, at forfølge hin Lovovertrædelse i Forbindelse med den sidstnævnte. Den Private kan med Hensyn hertil opfordres til at erklære, om han ønsker Sagen forfulgt på denne Måde. Den Private kan på ethvert Trin standse den efter hans Begjæring begyndte offentlige Forfølgning.

Reglen i Straffelovens § 212 2det Punktum bliver stående ved Magt.

§ 40.

Har Statsanklageren (§ 34) eller Politimesteren (§35) nægtet at påtale i et under deres Virkekreds hørende Tilfælde, uden at dette har Hjemmel i Reglerne i § 37 Nr. 1—3 eller i § 37 sidste Stykke eller i en stedfunden Benådning, er den ved den formentlige Forbrydelse forurettede private Person berettiget til som privat Anklager at bringe Sagen for Retten efter de nærmere Regler i syvende Afsnit Kap. I.

De Lovbestemmelser, som særlig hjemle Private Beføjelse til at påtale Lovovertrædelser, der også kunne forfølges af det Offentlige, uden at sætte som Betingelse, at offentlig Påtale er nægtet, blive stående ved Magt.

§ 41.

Retten prøver i Embeds medfør, om den, der forfølger, efter foranstående Regler er berettiget til Påtale.

§ 42.

De i Loven om den borgerlige Retspleje

givne Regler med Hensyn til Tagsøgerens Myndighed til at råde over Sagen, han? Adgang til at gå i Rette for sig selv, samt om Sagsøgers Rettergangsfuldmægtige blive at følge i Sager, som i Henhold til §§ 39 og 40 anlægges af en privat Anklager, samt ved borgerlige Retskrav, der i Henhold til § 4 forfølges i Forbindelse med en Straffesag.

I Sager, som anlægges af en privat Anklager i Henhold til § 39, kan denne efter Omstændighederne få en Sagsfører beskikket til at væretage sit Tarv efter de for borgerlige Domssager gjældende Regler.

Kapitel VI.

Om den Sigtedes Forsvar.

§ 43.

Den, hvem Mistanke for en strafbar Handling rammer, ansees som sigtet, når Forfølgning er indledet mod ham for Undersøgelsesdommeren eller den dømmende Ret, eller den er forberedt ved Anholdelse eller lignende mod ham rettede Forholdsregler.

§ 44.

Når Anklage er rejst, har den Sigtede Ret til at benytte en af ham selv valgt Forsvarer til på sine Vegne at væretage sit Tarv under Retsmøderne eller til at bistå sig herved samt til Affattelse af Processkrifter. Rettens Formand kan tilstede, at flere Forsvarere medtages under Hovedforhandlingen for Landsretten, dog således at ordentligvis kun een af disse kan optræde på hvert enkelt af Forhandlingens Trin. Den Sigtede, som lader en Forsvarer handle for sig, er ikke udelukket fra selv tillige at tage Ordet til sit Forsvar.

Under Forundersøgelsen har den Sigtede Ret til at benytte en valgt Forsvarer til at fremsætte skriftlige Andragender til Dommeren og Besværing til højere Ret, ved Besigtigelser og Syns- eller Skønsforretninger, samt ved Afhørelse i de i § 49 nævnte Tilfælde.

Er den Sigtede ikke personlig myndig, er ans værge berettiget til at vælge ham en orfvarer.

§ 45.

Som Forsvarere i Henhold til § 44 kunne benyttes:

1) enhver til Mede i vedkommende Ret berettiget Sagfører samt ved Underretterne de andre mænd. der af Justitsministeren måtte virre antagne til at modtage Bestikkelse som offentlige Forsvarere.

2) Personer, som ere beslægtede eller besvogrede med den Sigtede i den op- eller nedstigende Linie, hans Søskende, ægtefælle, værge. Kurator, Adoptiv- eller Plejeforældre, Adoptiv- eller Plejebørn, forudsat at de nævnte Personer ere personlig myndige og uberygtede. Den, der angiver at stå i et af de nævnte Forhold til den Sigtede, skal fore Bevis herfor, når og såsnart det af Retten forlanges.

Retten har ordentligvis at afvise Personer, der ikke ere berettigede til at møde som Forsvarere, samt at tilbagevise Processkrifter, der ere underskrevne af sådanne. Dog kan Rettens Formand eller vedkommende Underdømmer af særegne Grunde undtagelsesvis tilstede, at andre personlig myndige og uberygtede Personer end de ovenfor nævnte benyttes som Forsvarere under Hovedforhandlingen.

Personer, der ere indkaldte til at afhøres som Vidner eller Syns- eller Skjønsmænd i Sagen, kunne ikke Være Forsvarere, ej heller Personer, som ere begjærte indkaldte i den nævnte Egenskab, indtil Retten har truffet Afgørelse herom.

§ 46.

Virksomheden i Straffesagen af Stillingen som valgt Forsvarer indtræder først, efter at Meddelelse er gjort til Retten om Valget. Når nogen Anden end de i § 45 Nr. 1 nævnte Personer i Egenstøb af valgt Forsvarer optræder som handlende på den Sigtedes Vegne, skal derhos Bevis for Fuldmagten have ved Hånden eller ledsage Processkriftet; tilstrækkeligt Bevis er den Sigtedes Erklæring til Rets. bogen eller en med Underskrift af ham og to Vitterlighedsvidner forsynet Erklæring. Mangler sådant Bevis, eller erklærer Nogen, der kan vælges til Forsvarer, at mangle Fuldmagt, men at handle i Forventning af den Sigtedes Billigelse, kan Retten tilstede ham at optræde,

under Fastsættelse af en kort Tid til Tilvejebringelse af Beviset eller Godkendelsen; på denne Måde forholdes også, når Retten måtte finde det nødvendigt at afkræve de i § 45 Nr. 1 nævnte Personer Bevis for Fuldmagt.

§ 47.

Den Sigtede, som er fængstet, har Ret til mundtligt og skriftligt Samkvem med sin valgte Forsvarer, dog

sålænge Anklage ikke er rejst, kun under sådan Kontrol, som dømmeren finder fornøden. I Retsmøderne har den Sigtede Net til at rådslå med ham, forsåvidt ikke det Modsætte Mig er foreskrevet.

§ 48.

Når der i en Sag, som er indbragt for Landsretten, ikke er antaget en Sag« fører til Forsvarer, eller den antagne Sagfører udebliver, bliver i Embeds medfør en offentlig Forsvarer al bestikke, dersom enten Nævninger skulle medvirke ved Påkjendelsen, eller der kan opstå Spørgsmål om at lægge Beslag på den Sigtedes Formue i Henhold til § 197, såvelsom iøvrigt, når Rettens For« mand ikke efter Sagens Omstændigheder måtte skjønne retskyndig Bistand overflødig.

Er Anklage rejst for Underretten, og færegne Omstændigheder findes at gjøre retskyndig Bistand ønskelig, kan en offentlig Forsvarer beskikkes, ordentligvis dog kun på Begjæring. og når den Sigtedes Formuesforfatning er således beskaffen, at han ikke uden at savne det fornødne til sit og Families Underhold eller til Fortsættelse af sin Næringsdrift kan udrede Pederlag til en Sagfører.

Retshandlinger, som, efter at Anklage er rejst, finde Sted udenfor Hovedforhandlingen, har den beskikkede Forsvarer Ret til at deltage i; skal Handlingen foregå udenfor den Under« retskreds, i hvilken Forsvareren boer, bliver der på hans Begjæring at bestikke en særlig Forsvarer til at møde ved samme. Dog bør i påtrængende Tilfælde Retshandlingen ikke udsættes af Hensyn til foranstående Forskrift.

Imod Beslutninger, hvorefter Forsvarer beskikkes, haves intet Retsmiddel; imod Beslutninger, ved hvilke Forsvarers Bestikkelse nægtes, kan Besværing til højere Ret finde Sted.

§ 49.

Bestikkelse af en offentlig Forsvarer for den Sigtede finder fremdeles Sted under Betingelser, svarende til de i § 48 angivne, når under en Sags Behandling, førend Anklage er rejst, Forklaringer skulle afgives af Vidner eller Syns« eller Skjønsmænd, for at benyttes ved Oplæsning under Hovedforhandlingen, samt når Besigtigelse ved dømmeren eller under dømmerens Ledelse en Syns- eller skjønnsforretning skal foretages under Forhold, der medføre Fare for, at Gjentagelse ikke senere vil kunne finde Sted. Dog bliver Retshandlingen ikke af denne Grund at udsætte, når det må befrygtes, at Beviset i så Fald kunde tabes.

§ 50.

Når Landsrettens Dom påankes, eller der i Anledning af Andragende om Tagens Gjenoplægelse skal finde mundtlig Forhandling Sted for højesteret, og Sagfører ikke er antagen eller ikke møder, beskikkes altid en offentlig Forsvarer til at optræde under Forhandlingen for højesteret.

Når Underrettens Dom påankes, eller der i Anledning af Andragende om Gjenoptagelse af en Sag, i hvilken Landsretten har afsagt Dom som følge af Påanke, skal finde mundtlig Forhandling Sted for Landsretten, bliver med Hensyn til Besikkelse af en offentlig Forsvarer til at optræde for Landsretten Reglen i § 48 2det Stykke at følge. Denne finder fremdeles Anvendelse, når der i Anledning af Besværing undtagelsesvis skal finde mundtlig Forhandling Sted for Landsretten eller højesteret, samt når undtagelsesvis Påanke af Landsrettens Dom i anden Instants til højesteret tilstedes.

Når i Anledning af Andragende om Gjenoptagelse af en Sag, der er pådømt af Landsretten i Første Instants, mundtlig Forhandling skal finde Sted for Landsretten, bliver offentlig Forsvarer at bestikke efter Reglerne i §

§ 51.

Til at modtage Bestikkelse som offentlig Forsvarer antager Justitsministeren efter Overenskomst et tilstrækkeligt Antal af de til Medde i vedkommende Ret berettigede Sagførere, med

særligt Hensyn til den fortrinlige Adgang, der er indrømmet de af Kongen udnævnte Sagførere. Til at beskikkes som Forsvarere ved Underretten kunne også andre dertil egnede Mand antages af Justitsministeren, når Begrænsningen til Sagførere vilde medføre uforholdsmæssigt VesVær eller Bekostning.

Andre til Møde i vedkommende Ret berettigede Sagførere kunne beskikkes til offentlige Forsvarere, når den Sigtede begjærer det, og de ere villige til at overtage Forsværet uden noget Vederlag fra det Offentlige, samt når derhos ingen lovlig Hindring er forhånden.

§ 52.

Forsvareren beskikkes af vedkommende Rets Formand eller henholdsvis vedkommende Enkelt-dømmer. Sagerne bør såvidt mulig fordeles mellem de antagne Forsvarere efter Omgang; ønsker den Sigtede en bestemt Person bestikket og oplyser, at denne er villig, er dømmeren berettiget til, og, når den Pågjældende tillige giver Afkald på Vederlag fra det Offentlige, pligtig til at bestikke denne uden Hensyn til den regelmæssige Omgang, forudsat at ingen lovlig Hindring er forhånden.

§ 53.

Til offentlig Forsvarer må Ingen bestikkes, der selv er forurettet ved Forbrydelsen eller står i et sådant Forhold til den Forurettede eller dennes Rettergangsfuldmægtig i Sagen eller til Anklageren, som vilde udelukke en dømmer fra at handle i Sagen, eller der er kaldet til at forklare som Vidne, Syns- eller Skjønsmænd i Sagen eller har handlet i den som Anklager eller Rettergangsfuldmægtig for den Forurettede eller som Politiembedsmand eller som dømmer eller i en anden Straffesag har været Forsvarer for en Sigtet, med hvis Interesse i Sagen den nu Sigtedes står i Strid.

Ere flere Personer sigtede under samme Sag, kan Forsværet kun udføres af den samme Person, når de Sigtedes Interesser under Sagen ikke ere modstridende.

§ 54.

Beskikkelsen kan tilbagekaldet når det findes nødvendigt i Forsværets Interesse, samt.

forsåvidt Sagen ikke derved forhales, efter Begjæring af den Sigtede på Grund af en senere truffen Overenskomst om det offentlige Forsvars Udførelse uden Vederlag af det Offentlige.

§ 55.

De offentlige Forsvarere ere Pligtige med Flid og Trostab at udføre de dem betroede Sager, at fremme dem med den Hurtighed, som Tilfældets Beskaffenhed tillader, at vise Retten skyldig Agtelse og at efterkomme de Pålæg, som Retten i medfør af nærværende Lov giver.

§ 56.

For Pligtovertrædelser i deres Hvervs Ud førelse pådrage de offentlige Forsvarere sig Ansvar efter Lovgivningens almindelige Forskrifter; Straffelovens 13de Kapitel er anvendeligt på dem.

Ansværet forfølges efter de almindelige Regler, forsåvidt ikke Andet er særlig hjemlet i nærværende Lov.

§ 57.

De den Sigtede for Forsvarets Skyld tillagte Rettigheder tilkomme også, indenfor Bestikkelsens Grænser, den offentlige Forsvarer, forsåvidt ikke Andet er særlig foreskrevet eller følger af Forholdets Natur. Til Foretagelse af de Handlinger, som den offentlige Forsvarer finder fornødne eller hensigtsmæssige til den Sigtedes Tarv, behøver han ikke dennes Samtykke.

Den offentlige Forsvarer har Ret til mundtligt og skriftligt Samkvem med den Sigtede, som er fængstet, uden Opsyn. Under Retsmøderne er han berettiget til at rådslå med den Sigtede, forsåvidt ikke det Modsætte særlig er foreskrevet.

§ 58.

De offentlige Forsvarere erholde Vederlag af det Offentlige for den enkelte Sag, forsåvidt Krav herpå ikke er frafaldet (jft. §§ 51 og 52). Retten fastsætter dette Vederlag efter Arbejdets Betydning og Omfang ved dømmen eller, når Forsvarerens Virksomhed er afsluttet.

§ 59.

Bestikkelse af en offentlig Forsvarer indflrænker ikke den Sigtedes Ret til selv at drage Omsorg for sit Forsvar.

Kapitel VII.

Om Bærning, Straffesagers Forening og stedlige Grænser for Embedshandlinger i Strafferetsplejen.

I.

Enkelte Værning.

§ 60.

Enkeltstående Retshandlinger, om hvilke der bliver Spørgsmål, førend eller efter at Sag er begyndt, foretages i den Retskreds, hvor den Person boer eller opholder sig, eller hvor den Ting findes eller antages at vare, til hvilken Retshandlingen har Hensyn.

§ 61.

Straffesager forfølges ved de nedenfor anførte Værning. Reglerne herom sinde Anvendelse såvel med Hensyn til Forundersøgelsen som med Hensyn til Behandlingen ved den dømmende Ret.

§ 62.

Ved den Ret, i hvis Kreds Handlingen er foretagen, kunne alle i Kongeriget begåede Forbrydelser forfølges. Udkræves flere Handlinger til Forbrydelsens Begreb, er den Ret Værning, i hvis Kreds den sidste af dem er foretagen. Udgjøre flere i forskellige Retskredse foretagne strafbare Handlinger, som hver især vilde begrunde Værning efter foranstående Regler, tilsammen een Forbrydelse, eller er en Forbrydelse begået på Grænsen af flere Retskredse, eller er det uvist, i hvilken af flere bestemte Retskredse en Forbrydelse er begået, kan Forfølgningen ske ved en hvilken som helst af de Retter, om hvilke der på Grund af de angivne Omstændigheder opstår Spørgsmål.

§ 63.

Som Gerningsstedets Værnething ved For« brydelser, der begåes udenfor Kongerigets Sø-territorium ombord på dansk Skib eller af Personer, som høre til sådant Skib, ansees den Ret, til hvis Kreds Skibet ved sin Hjemkomst til Kongeriget ankommer for at losse eller lade.

§ 64.

Ved den Ret, i hvis Kreds den Sigtede boer, eller, hvis han ikke har Bolig i Riget, ved Forfølgningens Begyndelse opholder sig, eller, hvis han ikke findes i Riget, ved den Ret, i hvis Kreds han sidst havde Bolig eller opholdt sig, kunne forfølges:

- 1) de under de danske Domstoles Påkjendelse hørende Forbrydelser, som begåes udenfor Kongerigets Grænser;
- 2) de Forseelser, som det tilkommer Politimesteren at påtale (§ 35), uden Hensyn til, om de påtales af ham eller af Andre, samt de Handlinger, som påtales af Private i medfør af § 39;
- 3) andre Forbrydelser, når der mangler sådanne Oplysninger, som betinge Anvendelsen af § 62.

Danske i Udlandet ansætte, med Exterritorialitetsret forsynede Embedsmand og de til de danske Gesandtskaber i fremmede Stater hørende Personer ansees ved Anvendelsen af ovenstående Regel som havende Bolig i København, forsåvidt de ikke måtte have vedligeholdt Bolig noget andet Sted i Riget. Det Samme gjælder, indtil anderledes bestemmes, om danske Undersåtter, som ifølge traktatmæssige Bestemmelser ikke kunne sagsøges i det Land, hvor de have eller have havt Bopæl.

§ 65.

De i § 64 ommeldte Forbrydelser kunne også forfølges ved den Ret, i hvis Kreds den Sigtede i medfør af de om Anholdelse og Fængsling givne Regler er bleven pågreben.

§ 66.

Sager mod en Forening til dens Ophævelse i medfør af Grundloven af 28de Juli 1866 § 87 forfølges ved den Ret, i hvis Kreds Foreningen eller dens Bestyrelse har sit Sæde.

Sag til Stadfæstelse af de i Lov af 3die Januar 1851 § 14, jfr. § 15, omhandlede

Forbud forfølges ved den Ret, i hvis Kreds Forbudet er nedlagt.

Sag angående Anvendelse af Straffelovens § 299 forfølges ved et af de i §§ 62—65 ommeldte Værnething.

§ 67.

Retshandlinger, ved hvilke Sag mod en Person indledes, kunne i påtrængende Tilfælde uden Hensyn til de ovenstående Regler foretages af Underdømmeren i den i § 64 ommeldte Retskreds. Sagen afgives snarest mulig til den kompetente Ret.

Iøvrigt kan Afgang fra Reglerne om Værnething for Sager, der høre under Statsanklagerens eller Politimesterens Virkekreds, på Andragende, og når særegne Grunde findes at tale derfor, besluttet af Landsretten, der« som Spørgsmålet angår Underretter i samme Landsretskreds, og i andre Tilfælde af højesteret (§ 108).

I Sager, som påtales af Private i Henhold til § 39, kan Afgang vedtages af Parterne.

§ 68.

Retten prøver i Embeds Medfør, om Sagen er indbragt for ret Værnething. Under Hovedforhandlingen samt i Sager, der påtales i Henhold til § 39, kan Afvisning på Grund af Værnethingsreglernes Til sidesættelse dog kun finde Sted, når Indsigelse gjøres; Indsigelse bør fremsættes for Anklageskriftets Oplæsning, eller i Nævningesager forend Lodtrækning til Udtagelse af Nævninger begynder, og den er udelukket, når den Sigtede, førend Hovedforhandlingen er begyndt, har havt Adgang til at fremsætte den, uden at dette er sket.

At Forundersøgelse eller Retshandlinger udenfor Hovedforhandleren ikke ere foregåede ved rette Værnething, berøver dem ikke deres Gyldighed.

Er der Strid mellem flere Retters Af gjørelser af et Værnethingsspørgsmål, kan det af Anklageren indbringes til Afgjørelse for Landsretten, hvis Retterne høre til samme Landsretskreds, og i andre Tilfælde for højesteret. Herved finde iøvrigt Reglerne om Retsmidler Anvendelse, således at der ved Friskernes Beregning tages Hensyn til den sidste Afgjørelse.

§ 69.

Mellem flere Værnething, ved hvilke Sagen kan forfølges, har Anklageren Valget. Fra den Ret, ved hvilken Forfølgning først er begyndt, kan Sagen kun gå over til et andet Værnething, når i en privat Sag (§ 39) den Sigtede samtykker, og i offentlige Sager, når Retten på Anklagerens Andragende formedelst Vidners Bopæl eller af anden Megen Grund sinder det hensigtsmæssigt til Sagens Fremme. Beslutning herom tages af den Ret, ved hvilken Forfølgningen er begyndt, når den anden Ret deri er enig, og ellers af den fælles overordnede Ret (§ 108).

Valg af Ret til Forundersøgelsen er ikke bindende for Valget af den dømmende Ret.

II.

Forening af Straffesager.

§ 70.

Søgsmål mod dm samme Person for forskellige strafbare Handlinger samt mod flere Personer som delagtige i en strafbar Handling kunne af den eller de Påtaleberettigede forenes til een Sag. Finder Forfølgningen Sted samtidig, henholdsvis for Undersøgelssdommeren eller den dømmende Ret, skulle Søgsmålene forenes, medmindre Påtalen tilkommer flere Private.

Retten forbeholdes den i §§ 72—74 omhandlede Myndighed.

§ 71.

Når i Henhold til § 70 flere Forbrn- delser forfølges under Et, kan Forfølgningen iværksættes ved enhver Ret, som er Værnething for nogen af de pågjældende Forbrydelser; dog kan kun et af Gjerningsstedernes Værnething vælges, når nogen af Forbrydelserne hører til dem. der alene kunne forfølges ved et sådant Værnething. hører nogen af de Forbrydelser, mellem hvis Værnething Valg haves, for Underretten, medens en eller flere andre høre under Landsrettens Påkjendelse, træder i Underrettens Sted den Landsret, i hvis Kreds den er beliggende.

Iøvrigt finde ved foranstående Regel §§ 67 —69 tilsvarende Anvendelse.

§ 72.

Retten kan på Andragende eller i Embeds medfør beslutte Adskillelse af de Straffesager, som ere forenede i Henhold til § 70. Det beror på Retten, om de Sager, som kun på Grund af Foreningen forfølges for den, efter Adskillelsen fremdeles skulle behandles ved den eller ikke; samme Regel gjælder, naar Foreningen ophører af anden Grund, såsom Frafald af Forfølgning.

§ 73.

Retten kan beslutte, at selvstændige, henholdsvis for Undersøgelssdommeren eller den dømmende Ret svævende Straffesager skulle forbindes til een Sag, dog, naar Søgsmålene ikke stå i det i § 70 forudsætte Forhold til hinanden, kun. naar ingen af Parterne gjør Indsigelse derimod.

Beslutningen tages af den Ret, for hvilken Sagerne svæve, eller, hvis Spørgsmål er om Forening af Sager, som ere anhängiggjorte dels for Landsretten, dels for en under den hørende Underret, af Landsretten. Forfølges Sagerne ellers for forskjellige Retter, og der ikke er Enighed, afgjøres Spørgsmålet af vedkommende overordnede Ret (§ 108).

§ 74.

Forandring i Rettens Beslutninger i medfør af §§ 72 og 73 kan finde Sted; dog bliver Beslutningen herom, forsåvidt der tillige opstår Spørgsmål om Overgang af en Sag til en anden Ret, at tage på den i § 73 2det Stykke foreskrevne Måde.

§ 75.

Den, der sagsøges af den Fornærmede for Ærefornærmelser eller personlig Overlast, kan anlægge Modsøgsmål for lignende Forhold, som har givet Anledning til Gjerningen, ved Hovedsøgsmålets, Værnething. Reglerne i §§ 72—74 finde herved Anvendelse.

III.

Stedlige Grænser for Embedshandlinger i Strafferetsplejen.

§ 76.

Retterne, statsanklagerne og Politiets Embeds- og Bestillingsmænd kunne ordentligvis kun foretage eller lade foretage Embeds« handlinger vedrørende Strafferetsplejen i den Embedskreds, for hvilken de ere beskikkede.

Udkræves i en Sag Foretagelsen af Embedshandlinger i en anden Kreds end den, for hvilken den i Sagen kompetente Myndighed er bestikket, har denne, forsåvidt ikke nedenstående Paragrafer hjemle Undtagelser, derom at henvende sig med Vegjæring til vedkommende Myndighed i den fremmede Kreds. Saadan Begjæring er denne pligtig at efterkomme, medmindre den Handling, den anmodes om at foretage eller lade foretage, vilde stride mod Loven eller ligge udenfor dens Embedsbefjælselser.

§ 77.

Retterne ere beføjede til i en fremmed Retskreds, uden Mellekomst af Retten i denne, at lade foretage Forkyndelser samt at lade Anholdelsesbeslutninger, fængslingskjendelser og Befalinger om ved Tvang at fremstille Vidner samt Syns- eller Skjønsmænd for Retten udføre. Naar det iøvrigt til Undersøgelsens Fremme findes hensigtsmæssigt, kan Retten foretage Embedshandlinger i en fremmed Retskreds med Bemyndigelse af Retten i denne eller af højere Ret, og i påtrængende Tilfælde uden saadan Bemyndigelse. fornøden Meddelelse skal snarest mulig ske til Retten i den pågjældende Kreds.

Naar Politiet i ovennævnte Tilfælde udfører Rettens Beslutninger, er det beføjet til at handle i en fremmed Politikreds.

§ 78.

Selvstændige Embedshandlinger kunne Statsanklageren og Politimesteren foretage eller lade foretage i en fremmed Kreds ifølge Bemyndigelse af vedkommende Embedsmand i

Kredsen eller af højere Autoritet, samt uden saadan Bemyndigelse i påtrængende Tilfælde, såsom naar en Person anholdes, der uafbrudt er bleven eftersat. fornøden Meddelelse skal snarest mulig ske til vedkommende Embedsmand i Kredsen.

Kapitel VIII.

Om Retsmøder og Retsbøger.

§ 79.

Retsmøderne ere offentlige, hvor ikke det Modsætte særlig er foreskrevet. Dog kan Retten på Vegjæring af en Part eller i Embeds medfør beslutte, at Forbandlingen skal foregå for lukkede Døre, naar Hensyn til Endelighed eller den offentlige Orden kræver det, ved Retshandlinger, som finde Sted udenfor Hovedforhandlingen, tillige, naar særegne Om« stændigheder give Grund til at antage, at Retsmødets Offentlighed vil Være til Hinder for Sagens Oplysning. dømmes afsiges stedse i offentligt møde.

§ 80.

Rettens Beslutning, at Dørene skulle lukkes, sker ved Kjendelse, efter at Parterne have haft Lejlighed til at udtale sig. Kjendelsen afsiges offentlig; om Dørene skulle lukkes under den forudgående Forhandling, afgjør Rettens Formand.

Beslutning om, at Dørene skulle lukkes, kan træffes såvel ved Forhandlingens Begyndelse som i Lovet af denne; den kan strax eller senere indskrænkes til en Del af Forhandlingen.

§ 81.

Naar det i medfør af de foregående Paragrafer besluttes, at Retshandlinger udenfor Hovedforhandlingen for en Ret, som består af en enkelt dømmes, og ved hvilke ingen Retsskriver er tilstede, skal foregå for lukkede Døre, samt ellers, hvor Loven særlig bestemmer det, skulle to mænd tilkaldes som Retsvidner. Kunne disse ikke strax komme tilstede, bliver Retshandlingen at udsætte, medmindre dens

Øjemed derved vilde stå Fare for at for« spildes.

Retsvidnerne tilkaldes af dømmere blandt de Mænd, der findes opførte på Nævningegrundlisten for den Kjøbstad eller det Sogn, i hvilket Retshandlingen skal finde Sted; dog ere de Mænd fritagne, som måtte være optagne på Nævningekredsens Aarsliste. Grundlistens Gyldighed i fornævnte Henseende regnes fra 1. Juni til 31. Maj. Reglerne i § 15 samt Lov om Domsmagts Ordning m. v. § 65 finde tilsvarende Anvendelse ved

Retsvidners Tilkaldelse; de derved opstående Spørgsmål asgjøres af dømmeren. Denne sørger såvidt mulig for, at Tilkaldelsen sker efter Omgang; kun i nødsfald kan en Person tilkaldes til at fungere flere Dage efter hinanden. Udebliver et tilkaldt Retsvidne uden lovligt Forfald eller uden betimelig Anmeldelse herom, kan dømmeren idømme det en Bøde af indtil 20 Kr. dømmeren kan pålægge ret[^]» vidnerne at iagttage Tavshed om, hvad de ved Retshandlingen erfare om Undersøgelsens Gjenstand; Overtrædelse af sådant Pålæg straffes med Bøder indtil 100 Kr. Retsvidnerne erholde ingen Godtgjørelse.

§ 82.

Naar Hovedforhandlingen holdes for lukkede Døre, have de ved den påtalte Handling forurettede Personer, fremdeles dømmere, øvrighedspersoner, offentlige Anklagere, Eaggførere, samt de, der ere tilstede ifølge Indkaldelse til at udøve Nævningehvervet i Rettens Samling, Adgang til at overvære samme; endvidere kan enhver af Parterne fordre, at der tilstedes indtil tre af ham opgivne Personer Adgang, og enkelte Andre kan Adgangen til« stedes af Rettens Formand.

Hvorvidt der ved Retshandlinger, som udenfor Hovedforhandlingen finde Sted for lukkede Døre, kan tilstedes enkelte Personer, som ikke skulle deltage i Forhandlingen, Adgang, beror på Rettens Formand.

§ 83.

Rettens Formand våger over, at Forhandlingen foregår med den tilbørlige Orden

og værdighed. Han er berettiget til at afbryde og tilrettevise Parter, Vidner eller Andre, naar de tillade sig upassende Udtalelser eller utilbørlige personlige Angreb. Vedbliver en Part hermed trods Tilrettevisning, kan Ordet fratages ham. Personer, der ved støjende eller anden utilbørlig Adfærd forstyrre Forhandlingen eller tilsidesætte den Agtelse, som skyldes Retten, kunne udvises af Retssalen.

For Fornærmelser mod Retten eller nogen af de i Retten mødende, Uordener, hvorved Forhandlingerne forstyrres, samt Ulydighed mod Formandens Befalinger kan Retten ved en Kjendelse, der afsiges strax, pålægge Straf af bøder indtil 40 Kr. eller simpelt fængsel indtil 8 Dage.

De Ordensstraffe, som pålægges i Henhold til denne Paragraf, medføre ingen Indskrænkning i Adgangen til at drage den Skyldige til Ansvar efter Stræffelovens almindelige Regler, hvor disse iøvrigt ere anvendelige.

Politiet er forpligtet til uvægerlig og øjeblikkelig at yde Retten Bistand til Udførelse af denne Paragrafs Forskrifter.

§ 84.

Angående alle Retshandlinger i Strafferetsplejen optages Beretning i Retsbogen. I Retsbogen indføres først Angivelse af:

- 1) Tiden og Stedet for Retsmødet;
- 2) de Personers Navne, der have fungeret som dømmere, Nævninger, Retsskriver og Retsvidner;
- 3) Sagens Nummer med Parternes Navne;
- 4) de Personers Navne, der ere tilstede som Parter eller på dissers Vegne eller til deres Bistand, samt

Bemærkning om de Forholdsregler, som måtte Være truffe med Hensyn til deres Tilkaldelse eller Udelukkelse;

5) om Retsmødet har været offentligt eller ikke.

§ 85.

Fuldstændigt optages i Retsbogen Parternes Påstande, Andragender og Indsigelser, forsåvidt de ikke indeholdes i Skrifter, som overleveres Retten, i hvilket Fald Henviſning er

tilstrækkelig, Indsigelser, som fremsættes af Vidner, Syns- eller Skjønsmænd, Rettens dømme, Kjendelser og svrige Beslutninger og i Nævningesager de til Nævningerne stillede Spørgsmål samt Nævningernes Erklæring over disse.

Af de Personers Udsagn, som afhøres for Undersøgelsesdommeren, skal det væsentlige Indhold gjengives; vigtigere Erklæringer af den Sigtede og navnlig Tilståelftr skulle såvidt mulig gjengives med hans egne Ord; det Samme gjælder om Vidneforklaringer, Syns- eller Ekjønsmænds Forklaringer, som afgives for at benyttes ved Oplæsning under Hovedforhandlingen, samt om Eyns- eller skjønsmænds Erklæringer til Retsbogen. Tilsvarende Regler gjælde med Hensyn til Hovedforkandlingen for Underretten i Sager, der ikke ere undtagne fra Påanke. Af Udsagn, der afgives under Afhørelse for Landsretten, optager Retsskriveren under Formandens Vejledning det Væsentligste i en særkilt Bog; ere de Pågjældende tidligere afhørte for en Ret, er dog Henviſning tilstrækkelig, og kun væsentlige Afgivelser eller Fuldstændiggjørelser optegnes.

Angående Besigtigelser, som foretages af undersøgelsesdommeren eller af Underretten i Sager, der ikke ere undtagne fra Påanke, skal Retsbogen indeholde så Meget, at den giver et fuldstændigt og tro Billede af det Besigtigede.

Af Udviklinger og Foredrag til Begrundelse af Påstande, Andragender eller Indsigelser, optages Intet i Retsbogen; dog kan Formanden beslutte, at enkelte Udtalelser skulle optages.

Eærlig Bemærkning gjøres i Retsbogen om, hvorledes der er gået tilværks med Hensyn til Former, som efter Loven skulle iagttages, om hvad der fremlægges i Retten, og hvilke Dokumenter der ere blevne oplæste.

§ 86.

Oplæsning og Vedtagelse af Tilførsler til Retsbogen angående afhørte Personers Udsagn finder kun Sted ved afhørelser for Undersøgelsesdommeren og under Hovedforhandlingen for Underretten i Sager, som ikke ere undtagne fra Påanke.

§ 87.

Retsbogen underskrives af Rettens Formand, fremdeles af de Personer, der måtte have fungeret som Retsskliver eller Retsvidner. Den afgiver Bevis for, hvad der er foregået under Retshandlingen, og særlig for, hvorledes der er gået tilværks med Hensyn til Former, som efter Loven skulle iagttages; Modbevis er ikke udelukket.

§ 88.

Aktstykker og andre Dokumenter, som frem« lagges i Retten, forsynes med Fremlæggelses« påtegning.

§ 89.

Parternes Processkrifter forblive i Rettens Arkiv. Af Dokumenter og Aktstykker, der benyttes som Bevis, skulle, naar de forlanges tilbageleverede, bekræftede Gjenparter forblive hos Retten; dog undtages herfra Dokumenter, der ere Udskrift af Embedsprotokoller. Om Gjen« part skal tages af Handelsbøger, Regnskabsbøger eller andre sådanne Dokumenter af særdeles betydeligt Omfang, beror på Formanden.

Retsskriveren samler de enhver Sag vedkommende Dokumenter og bevarer dem samt de af tilbageleverede Originaler tagne Gjenparter.

§ 90.

Udenfor de Tilfælde, for hvilke der i denne Lov er truffet særlig Bestemmelse, kunne Parterne samt Andre, som deri have retlig Interesse, hos Retsskriveren forlange Udskrift af Retsbøgerne, derunder dog ikke Stemmegivningsbogen, samt af de øvrige hos Retten beroende, til en Stræffesag hørende Dokumenter, dog kun mod herfor at erlægge sportelmæssig Betaling, medmindre Udskriften er begjært af en offentlig Myndighed.

Vægrer retsskriveren sig ved at meddele en begjært Udskrift, kommer Reglen i Lov om den borgerlige Retspleje § 49 til Anvendelse.

§ 91.

Retssproget er dansk. Ingen skriftlig eller mundtlig Henvendelse fra Parterne til Retten må ske i noget andet Sprog. Af-

hørelse af Personer, der ikke ere det danske Sprog mægtige, foregår ved Hjælp af en edsvoren Tolk; dog kan ved Afhørelse udenfor Hovedforhandlingen for en Landsret Tilkaldelse af Tolk undlades, naar dømmeren tiltror sig fornødent Kjendskab til det fremmede Sprog.

Dokumenter, der ere affattede i fremmede Sprog, skulle ledsages af en Oversættelse, som bliver at autorisere af en offentlig ansat Translator, medmindre Retten og Parterne anerkjende dens Rigtighed.

Forhandling med og Afhørelse af Døve, Stumme og Devstumme foregår enten ved Hjalp af Personer, der ere kyndige i Tegnsproget, og som forud tages i Ed, eller ved skriftlige spørgsmål og Svar.

Til at bistå som Tolk eller Tegnsprogkyndig må Ingen af Retten tilkaldes, der vilde Være udelukket fra at handle som dømmer i Sagen (§§ 15 og 17). iøvrigt blive de om Vidner givne Regler at anvende på de nævnte Personer med de Lempelser, der følge af Forholdets Natur og, forsåvidt ikke noget Andet særlig er foreskrevet.

§ 92.

De Forretninger, som ifølge denne Lov Påhvile Rettens Formand, udføres, naar Retten beklædes af en enkelt dømmer, af denne.

Kapitel IX.

Om Forkyndelser og andre fra Retten udgående Meddelelser.

§ 93.

De fra Retten udgående Meddelelser i Stræffesager, for hvilke Loven ingen særlig Forskrift indeholder, ske på den Måde, som rettens Formand i hvert enkelt Tilfælde finder hensigtsmæssigst, og uden at hans Beslutninger herom ere Gjenstand for Påanke. Det er tilladt at tilstille Meddelelsen pr. Post.

§ 94.

Naar en Beslutning med Hensyn til Tagens videre Foretagelse eller Retshandlingers Iværksættelse træffes af Retten i et behørig

afholdt møde, er ingen særlig Forkyndelse eller Meddelelse herom nødvendig til de Personer, der have erholdt saadan Underretning om hint Møde, som ogsaa vilde Være tilstrækkelig med Hensyn til det nye Mede.

§ 95.

Ved Stævningsmændene eller ved Politiet skal, med de i §§101—103 hjemlede Undtagelser. Forkyndelsen eller Meddelelsen foregå i følgende Tilfælde:

1) ved Tilsigelse af den Sigtede til Afhørelse for undersøgelsesdommeren, ved Anklageskriftets Meddelelse til ham, ved stævning eller Tilsigelse af den Sigtede til Møde under Hovedforhandlingen, ved Forkyndelse af Domsudskrift til den domfældte Sigtede, der ikke var tilstede ved Dommens Afsigelse, samt ved Meddelelse til den Sigtede af de Skrifter eller Tilfersler til Retsbogen, ved hvilke Anklageren indleder Anvendelse af Retsmidler mod en Dom',

2) ved Indkaldelse til Afhørelse af Vidner, Syns- eller Skjønsmænd, ved Forkyndelse af

Udmeldelsesbesværet for de sidstnævnte, samt ved Forkyndelse af den i § 137, jfr. § 162, ommeldte Kjendelse for udeblevne Vidner, Syns- eller Skjønsmænd;

3) ved Indkaldelse til personlig Afhørelse af en privat Anklager eller den Forurettede, der forfølger et Erstatningskrav under Sagen, samt ved Meddelelse til disse af de Skrifter eller Tilførsler til Retsbogen, ved hvilke den dømte indleder Anvendelse af Retsmidler mod dømmen.

§ 96.

Enhver bestikket Stævningsmand kan med fuld Retsvirkning iværksætte Forkyndelser og Meddelelser under lagttagelse af de i Loven givne Forskrifter. Gyldigheden af det Foretagne svækkes ikke derved, at Stævningsmanden har handlet udenfor den Retskreds, i hvilken han er ansat.

De for en Retskreds beskikkede Stævningsmænd ere pligtige at besørge alle Forkyndelser og Meddelelser indenfor Retskredsens Grænser. Dog må en Stævningsmand ikke foretage eller deltage i Forretningen, naar nogen af Parterne er hans ægtefælle eller er ham beslægtet eller besvogret i den lige op- eller nedstigende Linie

eller i første Sidelinie, eller han selv er Part i Sagen eller af dens Udfald kan have Skade eller Fordel.

Ved Anordning gives der en Instrux samt de fornødne Disciplinærbestemmelser for Stævningsmænd.

§ 97.

Det, der skal forkyndes eller meddeles på den i § 95 foreskrevne Måde, gives af Rettens Formand i dobbelt Udfærdigelse til den, der skal iværksætte Forkyndelsen eller Meddelelsen. Udgår denne fra en Landsret, eller skal den ske i en anden Underretskreds end den, i hvilken Retten har sæde, kunne Udfærdigelserne sendes til Underdømmeren i den Kreds, hvor Forkyndelsen skal ske, for af ham at overgives til Stævningsmanden eller Politiet.

Pålæget skal efterkommes snarest muligt, i Byerne senest inden 24 Timer, på Landet senest inden -18 Timer efter Modtagelsen. Om Tiden, på hvilken Pålæget er modtaget, undertegnes en skriftlig Tilståelse.

Naar Forretningen udføres af en Stævningsmand, skal en anden Stævningsmand eller, hvis Tiden ikke tillader at få en saadan tilkaldt, en god Mand tilkaldes som Vidne.

§ 98.

Ved Iværksættelsen af Forkyndelsen eller Meddelelsen gjælde følgende Regler:

a) Forkyndelsen eller Meddelelsen bør såvidt mulig søges iværksat for den Pågjældende personlig, ordentligvis på hans Bopæl eller midlertidige Opholdssted. Forkyndelsen for den Pågjældende personlig er gyldig, selv om han er truffen udenfor sin Bopæl eller midlertidige Opholdssted. Dog kan den i intet Fald ske i Kirken eller på andet Sted, medens Gudstjeneste eller kirkelige Handlinger foregår der.

d) Kan Forkyndelsen eller Meddelelsen ikke ske til den Pågjældende personlig, kan den gyldig iværksættes på hans Bolig i Riget for hans ægtefælle, Born over 18 År, Tjenestefolk eller andre til Husstanden hørende voxne Personer, som ere tilstede der; ere sådanne ikke at træffe, da for Vedkommendes Husvært, Principal, Husbonde, læremester eller Arbejdsbene. forsåvidt som denne træffes tilstede der. Har den Pågjældende

ikke Bopæl i Riget.

kan Forkyndelsen eller Meddelelsen ske på hans

midlertidige Opholdssted i Riget for dem, hos hvem han er til Huse.

c) Har den Stævningsmand, af hvem Forretningen skal foretages, ikke kunnet iværksætte Forkyndelsen eller Meddelelsen på nogen af de ovenfor angivne Måder, skal han i Forbindelse med det tilkaldte Vidne påtegne Udfærdigelsen Attest herom og strax overlevere den til Politiet, der snarest mulig skal søge at iværksætte Forkyndelsen.

d) Forkyndelser eller Meddelelser, som ske på Vedkommendes Bolig eller sædvanlige Opholdssted, skulle foregå imellem Kl. 7 Morten og Kl. 8 Aften. På Son- og helligdage må de ordentligvis ikke foregå i Tiden fva Kl. 9 Formiddag til Kl. 4 Eftermiddag.

Udføres Forretningen af en Stævningsmand, har denne for at iværksætte den ikke blot at handle efter de Pålæg, som gives ham, men bør også selv efter bedste Evne søge alle for- nødne Underretninger.

§ 99.

Bemyndigelsen til den enkelte Forretning behøver ikke at godtgøres for den eller dem, til hvem Forkyndelsen eller Meddelelsen sker.

De Personer, for hvem det i Henhold til Reglerne i § 98 d ansees nødvendigt at foretage Forkyndelsen eller Meddelelsen, kunne i Reglen ikke vægre sig ved at modtage den. Ubeføjet nægtelse medfører Forpligtelse til at betale Udgifterne ved Forretningen; Etævningsmanden har derhos i sådant Fald strax at opfordre Politiet til at overtage Forkyndelsen, og den Pågjældende har da endvidere til dette at erlægge en passende, af Politimesteren fastsat Godtgjørelse for den forårsagede Ulejlighed.

De Personer, for hvem Forkyndelsen eller Meddelelsen i Henhold til § 93 foregår, naar rette Vedkommende ikke træffes, ere pligtige at underrette denne om det Stedfundne, naar det kan ske uden Udgift eller Besvær. Tilsidesættelsen af denne Pligt medfører Erstatningsansvar.

§ 100.

Naar de til Forkyndelsens eller Meddelelsens Iværksættelse befalede Skridt ere fore-

tagne, forsyner Vedkommende begge Exemplarer med Påtegning herom. Det ene Exemplar overgives til den eller dem, for hvem Forkyndelsen eller Meddelelsen sker, det andet Exemplar tilbagegives Retten.

Påtegningen skal indeholde forneden Angivelse af Dag og Time, på hvilken, Stedet, hvor, og Personerne, for hvem Forkyndelsen eller Meddelelsen er sket. Naar denne ikke er flet til Vedkommende selv, skal det tillige i Våtegningen bemærkes, hvorledes der i den Anledning er forholdt, samt hvad der er opgivet om bans Opholdssted.

Er det ikke lykkedes Politiet at iværksætte Forkyndelsen eller Meddelelsen, fordi den På« gjældende ikke kan antræffes i Retskredsen og ej heller har Bolig eller midlertidig Opholdssted der, tilbagegive Udfærdigelsen til Retten med Påtegning om det Stedfundne samt om, hvad der er Politiet bekendt angående hans Bolig eller Opholdssted.

Påregningen afgiver Bevis for det, som ifølge den er foregået; dog er Modbevis ikke udelukket.

§ 101.

Har Vedkommende bekjendt Bolig eller Opholdsted i Udlandet, foretages Forkyndelsen eller Meddelelsen stå den ved Stedets Love hjemlede Måde. Retten tilstiller den pågjældende fremmede Myndighed fornøden Be« gjæring herom.

§ 102.

Er det ikke lykkedes ved Politiet at opspørge Vedkommendes Bopæl eller Opholdssted, eller har en Sigtet, som vides at opholde sig i Udlandet, unddraget sig Forfølgning ved Flugt, iværksættes Forkyndelsen eller Meddelelsen ved 3 Gange gjentaget Indrykkelse i de til retslige Bekjendtgjørelser bestemte Tidender. Det er i sådant Fald tilstrækkeligt, at Udfærdigelsens Indhold indrykkes i Udtog med Bemærkning, at den selv henligger til Modtagelse på vedkommende Rets Skriverkontor. I Bekjendtgjørelsen skal det udtrykkelig bemærkes, hvorpå det stttes, at denne Forkyndelsesmåde benyttes.

Ovenstående Regel gjælder også. naar den pågjældende fremmede Myndighed har vagret sig ved at efterkomme den til samme

ifølge § 101 rettede Begjæring; dog skal i sådant Fald Udfærdigelsen tillige tilstilles Vedkommende pr. Post i betalt Brev, der skal anbefales. Postembedsmanden har at forsyne det ene Exemplar af Udfærdigelsen, førend det tilbagegives Retten, med Påtegning om, at ligelydende Exemplar er afsendt til nærmere betegnet Adresse i betalt og anbefalet Brev. Påtegningen afgiver Bevis for det Stedfundne, indtil Modbevis fores.

§ 103.

Naar den Sigtede er fængslet, eller den Vedkommende er tilstede, hvor Retten holdes, kan Forkyndelsen eller Meddelelsen ske mundtlig til Retsbogen ved Rettens Formand.

§ 104.

Indkaldelser og Meddelelser til Militære. hvilke med de af Forholdets Natur flydende Lempelser blive at iværksætte efter de i dette Kapitel givne Regler, skulle tillige anmeldes for Afdelingschefen, som foranlediger Pågjældendes møde for Retten, hvor Sådant gjøres fornødent.

Kapitel X.

Om Rettens dømme, Kjendelser og lindre

Beslutninger.

§ 105.

dømme. Kjendelser og andre Beslutninger af en Ret, der ikke beklædes af en enkelt dømmer, og som ikke høre til de Beslutninger, Rettens Formand kan træffe, vedtages ved Afstemning efter forudgående Rådslagning. Afstemningen foregår efter Tjenesteyderen, således at det yngste Medlem stemmer først. Formanden stemmer altid sidst; han forestår Afstemningen og samler Stemmerne. Afstemningen sker mundtlig; de afgivne Stemmer indføres udtogsvis i en Stemmegivningsbog. Enhver dømmer har Ret til at påse. at hans Stemme gjengives rigtig.

dømmernes Rådflagninger og Afstemninger må ikke overværes af Tilhørere, med Undtagelse af Retsskriveren.

§ 106.

For Afgørelsens Resultat skal der vare Stemme flerhed. Kræver Afgjørelsen Afstemning over flere Punkter, ere de dømmere, som have befundet sig i Mindretal, pligtige at deltage i de senere Afstemninger, for så vidt det Modsætte ikke særlig er bestemt.

Danner der sig om det samme spørgsmål mere end to forskellige Meninger, af hvilke ingen er i Flertal, blive de for den Sigtede ugunstigste Stemmer regnede sammen med de nærmeste mindre ugunstige, indtil der udkommer Stemme flerhed.

Er det tvivlsomt, hvilken Mening der er den ugunstigste for den Sigtede, eller opstår der Meningsforskjel om, hvorledes spørgsmålene stulle stilles, eller om Afstemningens Resultat, bliver der afstemt særskilt herom.

§ 107.

Dømme og Kjendelser skulle ledsages af Grunde; herved iagttages de for visse Tilfælde givne nærmere Regler. Afgjørelsen sker ved Kjendelse i de Tilfælde, hvor denne Form er særlig foreskrevet.

Andre Beslutninger af Retten eller Rettens Formand behøve ikke at begrundes, medmindre Sådant særlig er foreskrevet.

§ 108.

I de Tilfælde, hvor en efter Loven tilstedelig Afgivelse fra de almindelige Regler betinges af en forudgående Beslutning af en Ret, for hvilken den Sag, med Hensyn til hvilken Epørgsmålet opstår, ej er anhängig, bliver spørgsmålet skriftlig at forelægge Retten. Er denne højesteret eller en Landsret, træffes Afgjørelsen af

Formanden med to Medlemmer af Retten eller, hvor Sådant særlig er bestemt, af Formanden. Retten tager Beslutning På Grundlag af det Forelagte samt de Yderligere Oplysninger og Erklæringer, som måtte være indhentede; findes det nødvendigt, at Vidner afhøres, sker dette ved Undersøgelsesdømmeren. Mundtlig Forhandling finder ikke Sted, medmindre Formanden af særegne Grunde finder Anledning til at beslutte en saadan; dog er Retsmødet i så Fald ikke offentligt. Mod de i denne Paragraf ommeldte Afgjørelser kunne Retsmidler ikke anvendes.

§ 109.

Retten kan til enhver Tid i Embeds Medfør eller ifølge Andragende berigtige Ekrivfejl, som ere indløbne i Henseende til Ord. Navne eller Tal, blotte Regningsfejl, samt sådanne Fejl og Forglemmelser, der alene vedrøre Udfærdigelsens Form. Fremdeles kan den også berigtige den i Afgjørelsen indeholdte Fremstilling af den faktiske Sammenhæng, forsåvidt denne erkjendes at lide af Fejl, bestående i Forbigåelser, Uklarheder eller Modsigelser, men derimod ikke iøvrigt foretage Forandringer enten i Begrundelsen eller Resultatet. Beslutning om stige Berigtigelser træffes og Meddelelse om dem sker efter de samme Regler, som Mide for den berigtigede Afgjørelse.

Den i Henhold til Rettens Beslutning be. rigtigede Afgjørelse træder i alle Henseender i Stedet for den oprindelige. Mod Beslutningen om Berigtigelsen finder intet særskilt Retsmiddel Sted.

Andet Afsnit.

Om Midlerne til Opnåelse af Stræffesagers Formål.

§ 110.

Forsåvidt de i dette Afsnit omhandlede Midler til Opnåelse af Stræffesagers Formål gå ud på at pålægge Borgerne en Pligt til at handle eller til at tåle Indstrækning i Rettigheder, kunne de kun bringes til Anvendelse, naar der efter de foreliggende Omstændigheder er Grund til at formøde, at en Forbrydelse er begået. iøvrigt blive de særlige Betingelser, som angives ved de enkelte Midler, at påagte.

§ 111.

De i dette Afsnit givne Regler finde Anvendelse på ethvert Trin af Stræffesagen, forsåvidt ikke enten Forholdets Natur eller særlige Bestemmelser udelukke det.

Forsåvidt der udenfor stræfferetsplejen er Hjemmel for Anvendelsen af lignende Forholdsregler, såsom Ransagning eller Anholdelse,

Kapitel I.

Om Adgang til synlige Bevismidler.

I.

Om Ransagning efter synlige Bevismidler.

§ 112.

Ransagning af Hus, Gjemmer, Person og Papirer for at søge efter Spor af Forbrydelsen eller Ting, der kunne antages at Være tagne eller frembragte ved Forbrydelsen eller at have Været brugte eller bestemte til dens Udførelse, eller som iøvrigt kunne give umiddelbar Oplysning om Gjerningen eller den Eignedes Forhold til denne, kan finde Sted hos den, der er mistænkt for en Forbrydelse, som det ifølge Lovens almindelige Regel tilkommer Statsanklageren at forfølge, naar Omstændighederne give Grund til at antage, at Ransagningen ikke vil Være frugtesløs. I Klasse med de ovenfor nævnte Ting stilles sådanne Ting, som ere undergivne Konfiskation.

Er der Mistanke om, at en blandt flere Personer er den Skyldige, men der mangler Grund til at mistænke nogen Enkelt af disse fremfor de Andre, kan saadan Ransagning ske hos alle de Pågjældende.

§ 113.

Hos Personer, der ikke ere mistænkte, kan Ransagning af Hus med det i § 112 angivne Formål og iøvrigt med de i den nævnte Paragraf angivne Begrænsninger finde Sted:

- 1) naar Forbrydelsen er begået i Huset, eller den Mistænkte er pågreben i Huset eller har betrådt det, medens han forfulgtes på friske Spor;
- 2) naar der ifølge Husets Bestemmelse tilstedes Enhver Adgang til samme;
- 3) naar Ransagningen omfatter en Samling af Huse, som udgjor en By eller en støre, afgrænset Del af en By eller et Sogn.

§ 114.

Ransagning i detøjemed at eftersøge bestemte Spor af Forbrydelsen eller bestemte Ting, der kunne tjene til Bevis, kan i Anledning af en hvilken som helst Forbrydelse foretages såvel hos den Mistænkte som hos Andre, naar der er påviselig Grund til at antage, at det Eftersøgte findes hos ham, men han forgjordes har været opfordret til at påvise eller udlevere det, i på« trængende Tilfælde også uden saadan forudgående Opfordring.

Er der påviselig Grund til at antage, at en blandt flere Personer bar det Eftersøgte -i sin Besiddelse, men Formodningen ikke er særlig rettet mod nogen Enkelt, kan Ransagning under lagttagelse af foranstående Regel foretages hos alle de Pågjældende.

Fra ovenstående Bestemmelser ere undtagne skriftlige Meddelelser mellem den Sigtede og de i §§ 130 og 131 Nr. 2 nævnte Personer, naar der ikke er grundet Mistanke om Meddelagtighed, og Meddelelserne ikke ere i Andres Værge.

§ 115.

Ransagningen kan ordentligvis kun finde Sted ifølge Retskjendelse, medmindre den Pågjældende udtrykkelig frafalder Krav herpå. Gjenpart af Kjendelsen meddeles den Pågjældende på Forlangende inden 24 Timer.

§ 116.

Kjendelsens Iværksættelse kan kan ved Politiet, dog kun i påtrængende Tilfælde ved dettes underordnede Betjente. Politiet forsynes med en Udskrift af Kjendelsen.

Naar Papirer skulle ransages, eller naar i Forbindelse med Ransagningen en Syns- og Skønsforretning under dømmernes Ledelse skal foretages på Stedet, skal Ransagningen ske ved dømmere. Kan Ransagning af Papirer ikke ske på Stedet, kan dømmere lade en foreløbig Beslaglæggelse foretage ved Politiet.

§ 117.

Undtagelsesvis kan Ransagning foretages af Politiet uden foregående Retskjendelse:

1) naar en Person eftersættes eller pågribes, som er truffen i Udførelsen af en Forbrydelse eller på friske Spor, og Omstændig-

hederne ikke tilstede at afvente en Retskjendelse,

2) samt ellers, naar Ransagningen har Hjemmel i § 114, og der er Fare for, at Øjemedet med Ransagningen kunde forspildes, hvis Retskjendelse forinden skulde erhverves.

Af Papirer kan dog ikke Ransagning finde Sted uden Retskjendelse, men kun en foreløbig Beslaglæggelse.

Har Ransagning eller forelsvig Beslaglæggelse fundet Sted i medfør af denne Paragraf hos en Mistænkt, imod hvem forfølgning ikke tidligere var begyndt, skal Sagens Behandling ved Retten foranlediges inden 24 Timer.

§ 118.

Ved Ransagninger blive såvidt muligt tvende uberygtede Mand at tiltage som Vidner. Enhver er pligtig til på Vedkommendes Opfordring at give Medfølge og ansees, naar han uden lovligt Forfald vægrer sig, med bøde fra 2—20 Kr.

§ 119.

Endvidere blive følgende Regler at iagttage:

Al den Skånsel og Varsomhed skal udvises ved Ransagningers Iværksættelse, som Øjemedet tilsteder.

Ved Nattetid bør Ransagninger kun foretages, når Øjemedets Opnåelse afhænger deraf.

Åbning med Magt af lukkede Adgange eller Gjemmer bør kun finde Sted. naar en Opfordring om at åbne har vist sig frugtesløs, eller der Ingen er tilstede, til hvem den kan rettes.

Personlig Ransagning af en Kvinde skal ske under tilbørligt Hensyn til, at Blufærdigbeden ikke krænkes, i fornødent Fald ved ær« bare Kvinder og da ikke i Overværelse af Mænd, medmindre en dermed forbunden Synsforretning udkræver det.

Den, hvis Hus. Gjemmer eller Papirer ransages, skal opfordres til at overvære Forretningen, eller hvis han er fraværende, et voxent Medlem af Familien, eller i Mangel deraf en Husfælle eller Nabo.

Retten's Kjendelse oplæses ved Forretningens Begyndelse; hvor ingen Kjendelse fore«

ligger, meddeles Øjemedet den Pågjældende eller den til Nærværelse Opfordrede.

Bliver en Ransagning uden Resultat, skal der på Forlangende meddeles den Pågjældende skriftlig Bevidnelse herom.

II.

Andre Midler til at fåe synlige Bevismidler i hænde.

§ 120.

Vægrer den Sigtede sig ved efter Retten?

Opfordring at forevise eller til Benyttelse under Sagen at udlevere synlige Bevismidler, som ere i hans Besiddelse, og Ransagning enten ikke kan anvendes eller har vist sig frugtesløs, har dømmere at forholde sig på samme Måde som, naar den Sigtede vægrer sig ved at svare under Ashørelsen (§ 205).

Vægrer en privat Anklager sig ved at efterkomme en Opfordring af Retten til at fremkomme med synlige Bevismidler, som ere i hans Besiddelse, indtræder den i § 206 ommeldte Virkning.

Naar Andre vægre sig ved at efterkomme et Pålæg af Retten af det ovenfor nævnte Indhold, kunne de Tvangsmidler anvendes, som ere hjemlede mod Personel, der ubeføjet vægre sig ved at afgive Forklaring som Vidner; dog er saadan Tvang udelukket i Tilfælde, svarende til dem, der hjemle Undtagelse fra Vidnepligten, og kan ellers først anvendes, naar Ransagning har vist sig frugtesløs. Til Afhørelse i Anledning af Epørgsmål om Forevisning eller Udlevering af synlige Bevismidler kan den Pågjældende indkaldes for Retten efter de om Vidner foreskrevne Regler.

§ 121.

Embedsakter, som skjønnes at kunne give Oplysning om en Forbrydelse, kan Retten, Statsanklageren og Politimesteren kræve meddelte, medmindre Hemmeligholdelse findes nødvendig i statens Interesse, hvorom Afgjørelse træffes af vedkommende Minister. Meddelelsen kan fke i bekræftet Gjenpart; dog er Retten beføiet til at kræve Fremlæggelse af Originalen.

Andre hos offentlige Myndigheder beroende Dokumenter kan Retten, naar det findes nød-

vendigt, ved Kjendelse fordre foreviste eller udleverede til Benyttelse under Sager, selv om de måtte Være givne i embedsmæssig Forvaring med det Formål, at Indholdet skal være hemmeligt.

Dog finde ved denne Paragraf Reglerne i § 130 Nr. 1 og 3 tilsvarende Anvendelse.

§ 122.

Breve og andre Forsendelser, som afsendes til den Sigtede, eller om hvilke det efter de foreliggende Omstændigheder er sandsynligt, at de ere afsendte af den Sigtede, kan det ved Kjendelse pålægges Postvæsenet at udlevere til Retten, naar Mistanken angår en Forbrydelse, som det ifølge Lovens almindelige Regel til^kommer Statsanklageren at forfølge, og der derhos er påviselig Grund til at antage, at Forsendelsens Indhold er af Betydning for Sagen. Undtagne herfra ere Breve, som verles med en Forsvarer, forsåvidt dette følger af Reglerne i §§ 47 og 57.

Under samme Betingelser kan det ved Retskendelse pålægges Postvæsenet at udlevere Forsendelser fra og til Andre end den Sigtede, naar det er sandsynligt, at disse afsendes på hans Vegne eller ere bestemte til ham.

Kjendelsen skal angive enten den bestemte Forsendelse, hvis Udlevering fordres, eller det Tidsrum, i løbet af hvilket de omtalte Forsendelser skulle udleveres. Udskrift af den med« deles Postembedsmanden.

§ 123.

Naar Anholdelse finder Sted uden Rettens Anholdelsesbeslutning for en Forbrydelse, som det ifølge Lovens almindelige Regel tilkommer Statsanklageren at forfølge, kan Politiet pålægge Postvæsenets Embedsmand at tilbageholde Forsendelser til og fra den Anholdte, naar der er Grund til at antage, at deres Udlevering kan være af Betydning for Undersøgelsen, indtil Retten i det møde, i hvilket den Anholdte fremstilles, kan tage Beslutning om Udlevering.

§ 124.

Under Betingelser, som svare til de i §§ 122 og 123 angivne, kan det pålægges Telegrafvæsenets Funktionærer at tilbageholde og meddele Retten eller henholdsvis foreløbig tilbagebolde de til Befordring indleverede Telegrammer.

III.

Om Beslaglæggelse af Ting, der kunne tjene til Bevis, m. V.

§ 125.

Findes ved Ransagning Ting, som lovlig kunne eftersøges ved en saadan, eller udleveres Ting i medfør af Bestemmelserne i dette Kapitels 2det Underafsnit, eller påtræffes ellers Ting, som skjønnes at have Betydning for Undersøgelsen, blive de at tage i Forvaring.

Medfører denne Forholdsregel Indgreb i en persons Rådighed, udkræve>? en Beslutning af Retten om Beslaglæggelse. Dog kan Politiet iværksætte en foreløbig Beslaglæggelse, men må da inden 24 Timer begjære Rettens Stadfæstelse.

Beslaglæggelse af et trykt Skrift kan alene finde Sted efter Retskendelse.

§ 126.

Over beslaglagte Ting affattes snarest mulig en nøjagtig skriftlig Fortegnelse. Tillige påtrykkes strax Embedssegl eller andet fyldestgjørende mærke; den, i hvis Værge Tingen var, kan vedføje yderligere mærke.

Den, i hvis værge Tingen var, er« holder på Forlangende et Modtagelsesbevis udfærdiget. Ved mærkets Aftagelse skal han, forsåvidt det er muligt og kan ske uden Skade for Undersøgelsen, opfordres til at Være tilstede. Indeholde Papirer, som skulle beslaglægges, tillige Meddelelser, som ikke vedkomme Undersøgelsen, skal der såvidt mulig drages Omsorg for, at kun det Sagen Vedkommende forbliver ved Akterne i Original eller i bekræftet Gjenpart.

Udleveres private Dokumenter i medfør af § 121 2det Stykke eller Breve, andre Forsendelser eller Telegrammer i Henhold til §§ 122—124, skulle den eller de deri Interesserede underrettes herom, så snart det kan ske uden Skade for Undersøgelsen.

§ 127.

Er Øjemedet med en Beslaglæggelse opnået. eller viser det sig. at det ikke kan opnåes, skulle de beslaglagte Ting tilbagegives. Herom kan den i Tilbagegivelsen Interesserede æske Kjendelse.

Vilde en Beslaglæggelse udsætte en ikke sigtet Person for Tab. bliver Fritagelse for samme ordentligvis at indremme mod Løfte om at fremlægge Tingen på Anfordring; Sikkerhedsstillelse herfor kan kræves.

§ 128.

Ere uåbnede Breve eller andre lukkede Dokumenter beslaglagte, og det findes nødvendigt for undersøgelsens Skyld at komme til Kundskab om deres Indhold, beslattes og iværksættes Åbningen af dømmere; herved blive såvidt mulig tvende Retsvidner at tilkalde, når Åbningen ikke sker under Hovedforband' lingen for en Landsret, eller en Retsskriver er tilstede. Den Vedkommende stal. forsåvidt det er muligt og kan ske uden Skade for Undersøgelsen, opfordres til at være tilstede.

Retten drager Omsorg for. at de af Posteller Telegrafvæsenet udleverede Forsendelser eller Telegrammer, hvis Indhold viser sig at virre uden Betydning for Undersøgelsen. eller den Del af Indholdet, som måtte vane Sagen uvedkommende, befordres videre efter Bestemmelsen.

Kapitel II. Om Vidner.

§ 129.

Enhver er pligtig til efter lovlig Opfordring at aflægge Vidnesbyrd for Retten om, hvad der med Hensyn til Undersøgelsens Gjenstand er ham bekendt, forsåvidt ingen af de i §§ 130—131 angivne Undtagelser finder Anvendelse.

Foranstående Regel gjælder også om den ved Forbrydelsen Forurettede, selv om han under en af det Offentlige forfulgt Stræffesag gjør Erstatningskrav gjældende.

§ 130.

Vidnesbyrd må ikke afkræves:

1) Folkekirkens og anerkjendte Troessamfunds Præster om det, som i Skriftemål eller iøvrigt i deres Egenskab som Sjælesørgere måtte være dem betroet;

2) Forsvarere angående de Meddelelser, der ere gjorte dem i denne deres Egenskab;

3) de ved den kgl. Fødselsstiftelse i Kjøbenhavn ansætte Embedsmand, Betjente og Iordemødre angående de Fruentimmers Svangerskab og Barnefødsel, som forløses på Stiftelsen, medmindre det ved Vidnesbyrdet netop tilsigtes at oplyse et as et sådant Fruentimmer begået Drab af eller anden strafbar Handling mod Barnet.

Samtykker den, som har Krav på Hemmeligholdelsen, eller er det iøvrigt klart, at Vidnesbyrdets Aflæggelse ikke strider mod dennes Ønske, finde foranstående Regler ikke Anvendelse. Ej heller skulle de Være til Hinder for, at den, der har gjort Meddelelse om, at en Forbrydelse er begået, kan tilpligtes at bekræfte sin Udtalelse med Ed, naar dette findes nødvendigt til at forebygge, at en Uskyldig bliver dømt.

Den Embedsmænd og Andre, som handle i offentligt Hverv, påhvilende Tavshedspligt er ordentligvis ikke til Hinder for, at Vidnesbyrd kan afkræves dem i Stræffesager; dog kan det, naar vedkommende Minister finder, at ubetinget Tavshed om et offentligt Anliggende kræves af Statens Interesse, af denne pålægges de nævnte Personer ikke at afgive Vidnesbyrd herom.

Retten har på Embeds Vegne såvidt muligt at forebygge, at Vidnesbyrd modtages i de ovenanførte Tilfælde. Er det efter Omstændighederne klart at en Vidneførsel vilde komme i Strid med ovenstående Regler, bør ingen Indkaldelse udstedes.

§ 131.

Vidnesbyrd kan nægtes:

1) naar Vidnet må antages ikke at kunne besvare et spørgsmål uden at udsige Noget, som umiddelbart udsætter det selv eller en Person, til hvem det står i et af de under

Nr. 2 nævnte Forhold, for Straf eller Bestemmelse eller velfærdstruende Formuetab;

2) af den Sigtedes ægtefælle. Forældre og Børn;

3) af en Person, hvem Ansvarer for et trykt Skrifts Indhold i medfør af Lov 3dje Jan. 1851 § 3 kan komme til at påhvile, angående Betingelserne for en Forgjængers Ansvar, naar han enten selv vil overtage Ansvarer, eller Opfordringen til ham ikke er sket inden 3 Måneder, efter at Bekjendtgjørelse om Skriftets Udgivelse første Gang var indrykket i et offentligt Blad.

At nogen af de forannævnte Personer har sundet sig i at afgive en Forklaring, som han var berettiget til at nægte, udelukker ham ikke fra senere at undstå sig.

I ethvert Tilfælde, hvor det er klart, at Betingelserne for Fritagelsen ere tilstede, skal Retten for Afhørelsen gjøre Pågjældende opmærksom på hans Ret til at undstå sig.

vægning ved at afgive Vidnesbyrd må fremsættes udtrykkelig; naar det af Retten findes fornødent, må Vidnet oplyse Omstændigheder, af hvilke det kan sees, at Vægningen er grundet.

§ 132.

Ingen er Pligtig at møde som Vidne for en Undersøgelsesdommer eller i Sager, som behandles ved Underretten, udenfor den Underretskreds, i hvilken han boer eller opholder sig, naar han vilde komme til at rejse mere end 9 Mile på Jernbane eller 3 Mile på anden Måde, eller en tilsvarende Vejlængde delvis på Jernbane og på anden Måde, for at nå hen til Retten.

Under Hovedforhandling i Sager, der pådømmes af Landsretten uden Nævnings Medvirkning, er Ingen Pligtig at møde som Vidne udenfor den Landsretskreds, i hvilken han boer eller opholder sig, naar han vilde få længere at rejse hen til Retten end 18 Mile på Jernbane eller 6 Mile på anden Måde eller en tilsvarende Vejlængde delvis på Jernbane og på anden Måde.

§ 133.

Vidnesbyrd, som afkræves, efter at For-

følgning er begyndt, afgives i Reglen for den Ret, ved hvilken Sagen er anhängig. Undtagelse herfra finder Sted:

- 1) naar Vidnet ifølge § 132 ikke er pligtigt at møde for den Ret, ved hvilken Sagen er anhängig, og ikke frivillig vil give sådant møde;
- 2) naar Vidnet formedelst Sygdom, boj Alder eller Legemssvagthed ikke kan tåle at rejse eller forlade sit Opholdssted, og den Ret, ved hvilken Sagen svæver, ikke kan sættes på det Sted, som sådanne Forhold nødvendiggjøre;
- 3) naar det findes, at Vidnets Fremstilling for en Ret, der sættes udenfor den Underretskreds, hvor Vidnet boer, vil medføre Udgifter og Ulemper, som ikke stå i rimeligt Forhold til det Udbytte i Henseende til Sagens Oplysning, der kan ventes af Vidnets Afhørelse for samme;
- 4) naar et Vidne skal afhøres for Hovedforhandlingen i en Sag, som er anhängiggjort ved en Landsret, eller under en ved et Retsmiddel foranlediget Forhandling, ved hvilken Vidners Afhørelse for vedkommende Ret ikke finder Sted.

I ovennævnte Tilfælde fores Vidnet for Undersøgelsesdommeren (§§ 6 og 60).

Kan et Vidne formedelst Sygdom, høj Alder eller Legemssvagthed ikke forlade sit Opholdssted, sættes retten til dets Afhørelse der.

§ 134.

Militære af Hæren og Flåden ere pligtige at aflægge Vidnesbyrd i Stræffesager for de borgerlige Domstole overensstemmende med Reglerne i §§ 132—133.

§ 135.

Indkaldelse til at møde som Vidne udgår fra den Ret, for hvilken Vidnesbyrddet skal aflægges.

Indkaldelsen skal indeholde:

Vidnets Navn og Bopæl eller Opholdssted;

en almindelig Angivelse af Undersøgelsens Gjenstand;

Betegnelse af den Ret, for hvilken der skal vidnes, samt Tid og Sted, naar og hvor mødet skal foregå;

Henviſning til det Anſvar, ſom Udeblivelse medfører. med Afskrift på den ſkriftlige Indkaldelses Bagside af denne Lovs §§ 137 og 138.

Indkaldelsen ſkal give ſådan Varsel, ſom retten ſkjønner fornødent til at ſætte Vidnet i Stand til at møde til den berammede Tid, og det pågtes, at Forkyndelsen ſker ſå betimelig, at Vidnet faar det bestemte Varsel.

§ 136.

Naar Politiet anholder Nogen, ſom træffes under Udførelsen af en Forbrydelse eller på friske Spor, kan det tilſige enhver Tilstedeværende, ſom må antages at kunne give Oplyſning om det Forefaldne, til at møde ved den Anholdtes Fremſtilling for Retten.

Tilſigelsen ſker mundtlig med Angivelse af Retten. Tid og Sted og under Erindring om Ansværet for Udeblivelse. Den Tilſigende ſkal fordre nøjagtig Opgivelse af den eller de Tilſagtes Navn og Bopæl eller Opholdsſted. ſkriftlig Beretning om den. ſtedfundne Tilſigelse fremlægges i Retten og afgiver Bevis for denne; dog er Modbevis ej udelukket.

Det Samme iagttages, naar en Privat, ſom har anholdt Nogen, af Politiet tilſiges at møde ved den Anholdtes Fremſtilling for Retten.

§ 137.

Udebliver uden oplyſt lovligt Forfald et Vidne, hvis Indkaldelse ſkjønnes at Være lovlig iværksat, og hvis Udeblivelse ikke er hjemlet ved Loven, eller bortfjerner et Vidne ſig for Tiden uden Tilladelse eller oplyſt lovligt Forfald, afsiger Retten Kjendelse, ved hvilken der idømmes Vidnet en bøde fra 20 til 200 Kr. eller, hvis Vidnet var indkaldt til Hovedforhandling for Navninger, indtil 400 Kr., ſamt Erstatning for de Udgifter, ſom måtte Være forårsagede ved Udeblivelsen. Denne Kjendelse foranſtalter Rettens Formand forkyndt for Vidnet.

ſkjønnes det, at Sagens Udsættelse derved kan undgås, kan Retten tillige ſtrar udstede Ordre til det udeblevne Vidnes Afhentelse med Magt.

Udsættes Sagen, kan Retten

a) i Kjendelsen pålægge Vidnet at indfinde ſig til det berammede nye Møde under ſamme Anſvar ſom for Udeblivelse efter Indkaldelse,

d) eller beslutte, at Vidnet ved Politiets Foranſtaltning ſkal tages i Forvaring, indtil dets Fremſtilling for Retten til Afgivelse af Vidnesbyrd har fundet Sted; dog har Vidnet Adgang til løsladelse mod ſaadan Sikkerhed, ſom Retten finder tilſtrækkelig, og fremdeles bliver den i § 145 2det Stykke faſtsætte Tidsgrænſe at iagttage.

At retten bar fulgt den under Litra a angivne Fremgangsmåde, udelukker den ikke f>a, om det ſinde? fornødens, al beslutte Anvendelse af den under Litra b nævnte Forholdsregel.

§ 138.

Er der i medfør af § 137 idømt et udeblevet Vidne Straf og Erstatning. bar Vidnet, naar det fremſtilles eller møder for Retten til Vidnesbyrds Afgivelse, eller, hvis det ikke påny er indkaldt, i 8 Dage fra Kjendelsens

Forkyndelse, Adgang til at fremkomme med Oplysninger om, at behørig Indkaldelse ej har fundet Sted, eller at det har havt lovligt Forfald. Findes disse Oplysninger fyldestgørende, og det tillige, hvis Forfald anføres, findes, at det ikke har været Vidnet muligt at anmelde og bevisliggjøre dette betimeligt, ophæver Retten sin Kjendelse. Findes det, at Vidnet vel har havt lovligt Forfald, men at Mangelen af betimelig Anmeldelse eller Bevisliggørelse må tilregnes det, kan Retten nedsætte den idømte Straf eller efter Omstændighederne lade den bortfalde.

§ 139.

Vidneforklaringer, som afgives under Hovedforhandlingen, skulle beediges, medmindre Vidnet hører til de Personer, hvis Edfæstelse i medfør af § 140 ikke må sinde Sted, eller der mangler en for det Troessamfund, hvortil Vidnet hører, anvendelig Edsformular. En

højtidelig Forsikring i Eds Sted og med samme Virkning, som denne, kan kun finde Sted, hvor særlig Lov hjemler det for visse Troessamfund.

' Vidneforklaringer, som afgives udenfor Hovedforhandlingen, blive i Reglen ikke at beedige. Dog finder med de ovenfor angivne

afgives, for at kunne benyttes ved Oplæsning under Hovedforhandlingen, af et Vidne, der ikke skal indkaldes til, eller som på Grund af Sygdom, forestående Bortrejse eller lignende Forhindring befrygtes ikke at kunne møde under denne. Såvidt mulig blive i sådant Fald to Retsvidner at tilkalde, naar en Retsskriver ikke er tilstede. møder et således edfæstet Vidne senere under Hovedforhandlingen, kan det påny edfæstes.

§ 140.

Som Vidner må ikke edfæstes:

- 1) Børn under femten År;
- 2) Personer, som lide af væsentlig Forstands- eller Hukommelsessvækkelse;
- 3) Perjoner, som ere under Tiltale for (se § 261) eller fundne skyldige i Mened;
- 4) Personer, der ere dømte som skyldige eller medskyldige i den Handling, som er Undersøgelsens Gjenstand, eller på hvem der efter Rettens skjøn hviler grundet Mistanke om saadan Skyld;
- 5) Personer, hvis Vidnesbyrd enten på Grund af deres Stilling til Sagen eller deres Åndstilstand på den Tid, Erfaringen skal Være gjort, eller af lignende Grunde af Retten skjønnes at være i en særlig Grad upålideligt;
- 6) Personer, der ikke kunne antages at tillægge Eden den Betydning, som den efter sit Begreb skal have.

De i denne Paragraf ommeldte Personer kunne indkaldes som Vidner og afhøres uden Ed, dog, hvad de under Nr. 1 og 2 nævnte Personer angår, kun, forsåvidt deres Åndstilstand ikke sætter dem ud af Stand til at afgive en fornuftig Forklaring.

§ 141.

Et Vidnes Edfæstelse under Hovedforhandlingen gaar forud for dets Afhørelse, medmindre Retten af Hensyn

til Reglerne i § 140 Nr. 2, 4 og 5 finder Grund til at udsætte Afgjørelsen, om Edfæstelse skal sinde Sted. Skal en Vidneforklaring, som afgives udenfor Hovedforhandlingen, beediges, bestemmer Retten, om Edfæstelsen skal gå forud for eller følge efter Afhørelsen.

Edfæstes Vidnet for Afhørelsen, lover og sværger det. at det vil udsige den rene Sandhed og Intet fordølge, som kan tjene til Sagens Oplysning. Edfæstes e: Vidne efter Afhørelsen, sværger Vidne", at den afgivne Forklaring i Et og Alt er overensstemmende med Sandheden, og at Intet er fortiet,

Forend Eden aflægges. skal dømmeren indskærpe Vidnet Edens Helligbed og betyde det Stræffen for Mened.

§ 142.

Efterat Vidnet er påråbt, stiller dømmeren de Spørgsmål til det. som findes fornødne for at forvise sig om dets Identitet, eller om det står i et Forbold til den Sigtede, der hjemler Fritagelse for at vidne, samt for at afgjøre, om der er noget til Hinder for Vidnesbyrdets Modtagelse etter for Vidnets Edfæstelse, hvis denne skal eller påtænkes at skulle finde Sted for Afhørelsen.

Derefter sker Edfæstelsen, forsåvidt en saadan ifølge de ovenstående Regler skal gå forud for Afhørelsen, Skal Vidnet ikke edfæstes for Afhørelsen, skal dømmeren alvorligt lægge det på Hjerte at følge Sandheden, og efter Omstændighederne erindre det om, at det kan vente senere at blive taget i Ed. Det beror på dømmeren at lade denne Forberedelse til Afhørelsen foregå enkeltvis for hvert Vidne eller under Et for flere eller samtlige indkaldte Vidner.

§ 143.

Derpå følger Vidnets Afhørelse dels om Sagen selv dels angående Omstændigheder, som kunne have Indflydelse på dets Troværdighed, hvorved mærkes, at Vidnet ikke kan undslå sig for at besvare spørgsmål. om der

er overgået det en Stræffedom. Hvert Vidne afhøres for sig; dømmeren drager Omsorg for, at ingen Meddelelser finde Sted mellem Vidnerne indbyrdes eller imellem dem og den Sigtede.

Afhørelsen skal såvidt mulig ske således, at Vidnet foranlediges til at udtale sig sammenhængende om de Punkter, med Hensyn til hvilke dets Forklaring æskes. og derefter, naar dertil findes Anledning, opfordres til at fuldstændiggjøre Forklaringen eller hæve det Utydelige, Ubestemte eller Modsigende, som måtte forekomme. Det bør særlig bringes på det Rene. om Vidnets Kundskab notter sig På egen lagttagelse.

Spørgsmål, hvori der foreholdes Vidnet Omstændigheder, der først skulle bekræftes ved dets Svar, må kun stilles, naar Vidnet ikke på anden Måde kan ledes hen på hine Omstændigheder.

Skulle Personer fremstilles eller Ting forevises Vidnet til Gjenkjendelse, skal det først opfordres til en muligst nøjagtig Beskrivelse.

Om nedskrevne Optegnelser må benyttes ved Besvarelsen af de til Vidnet rettede spørgsmål, afgjøres af Retten, efter at det er opgivet af hvem, og i hvilket Øjemed de ere affattede.

§ 144.

Vidner, hvis Udsagn stå i Strid med hinanden, kunne efter Rettens Beslutning stilles imod hinanden. Dog bør

ved Vidneforklaringer, som afgives for Hovedforbandlingen, Sådant kun ske, naar Øjemedet ikke tillader at opsætte det til denne.

§ 145.

vægrer et Vidne sig uden lovlig Grund ved at svare eller ved at aflægge Vidneeden, bestemmer Retten ved Kjendelse, at Vidnet skal tages i Forvaring ved Politiets Foranstaltning, medmindre Vidnets førelse frafaldes.

Vidnet kan holdes i Forvaring, indtil det bekvemmer sig til at svare eller aflægge Eden, medmindre dets førelse senere frafaldes, dog i intet Tilfælde udover et Tidsrum af 6 Måneder, være sig uafbrudt eller sammenlagt.

Vidnet dømmes derhos til at erstatte de ved dets vægring forårsagede Omkostninger,

§ 146.

Den, som indkaldes til at vidne for en Net, der holdes udenfor den Underretskreds, hvori han boer eller opholder sig, og som må tilbagelægge en længere Vej end 3 Mile på Jernbane eller 1 Mil på anden Måde for at nå til Retten, kan fordre sine Reiseudgifter godtgjorte samt Tærepengene af 2 Kr. for Dagen, eller hvis det er nødvendigt at overnatte udenfor Boligen, 4 Kr. for hver Dag. De Ydelser, på hvilket Vidnet bar Krav, eller, hvor disse ikke kunne anslås bestemt, tilbørligt Forskud på samme, må tilbydes betalte samtidig med Indkaldelsens Forkyndelse.

§ 147.

Politimesteren er berettiget til at afkræve Enhver, som er pligtig at aflægge Vidnesbyrd for Retten, ubeediget Forklaring angående Forbrydelser, der ere Gjenstand for offentlig Forfølgning, samt til den Ende at indkalde Personer, som bo eller opholde sig i den Politikreds, hvor Forklaringen skal afgives. Udebliver den Indkaldte, er Politimesteren berettiget til at pålægge ham en bøde af indtil 4 Kr. til Politikassen, at udrede inden 8 Dage. forsåvidt ikke Klage fremsættes efter Reglen i § 226. Mod den, der vægrer sig ved at afgive Forklaring, kunne ingen Tvangsforanstaltninger træffes af Politimesteren.

Kapitel III.

Om Besigtigelser, Syn og Skjøn

§ 148.

Politiet har at foretage Besigtigelser i alle

Tilfælde, hvor dets Pligter med Hensyn til Efterforskningen medføre det. Skjøttes det,

at Besigtigelse bør ske ved Retten, har Politiet at drage Omsorg for, at den forefundne Tilstand bliver uforandret, indtil Retshandlingen kan finde Sted.

Retten kan foretage Besigtigelse af Personer, Gjenstande og Lokalteter, naar Sådant findes nødvendigt eller hensigtsmæssigt for Sagens Oplysning. Vilde det medføre uforholdsmæssige Udgifter eller Ulemper, at Besigtigelsen foretages af den Ret, ved hvilken Sagen er anhängig, eller skal Besigtigelsen foretages for Hovedforhandlingen i en Sag, som er anhängig for Landsretten, foretages den af vedkommende Undersøgelserdommer (§§ 6 og 60).

Undersøgelserdommeren skal ved Besigtigelser såvidt mulig tilkalde to Retsvidner, naar en Retsskriver ikke er tilstede. Foretager den dømmende ret under Hovedforhandlingen en Besigtigelse på Åstedet, skulle alle de Personer Være tilstede, som ellers skulle være nærværende under Hovedforhandlingen.

Forudsætter Adgangen til Besigtigelse en Ransagning, skulle de ovenfor for denne fore« skrevne Betingelser og Regler iagttages.

§ 149.

Kræves der til en Besigtigelse eller iøvrigt til en Undersøgelse eller Bedømmelse af et faktisk Forhold, til hvilken undersøgelsen findes at give Anledning, Indsigter, som ikke kunne forudsættes hos Retten, tilkalder denne en eller flere Syns- eller Skjønsmænd. Retten bestemmer Antallet, for såvidt ingen særlig Forskrift herom er given.

Tilkaldelsen sker ved Rettens Udmeldelsesbeslutning, eller, hvis den Tilkaldte har en almindelig offentlig Bemyndigelse til Foretagelsen af sådant Syn eller Skjøn. ved Rettens til ham rettede Begjæring.

§ 150.

Personer, der vilde være udelukkede fra at handle som dømmere i Sagen, må ikke tilkaldes som Syns- eller Skjønsmænd.

Skulle Syns- eller Skjønsmænd udmeldes,

kunne kun uberygtede Personer vælges, der høre til et Troessamfund, for hvilket en anvendelig Edsformular forefindes, eller højtidelig Forsikkring i Eds Sted er hjemlet, og som ikke vilde Være udelukkede fra at edfæstes som Vidner.

§ 551.

Enhver, der er Pligtig at vidne, er også pligtig at modtage Udmeldelse som Syns- eller Skjønsmand. Dog skulle de om Vidner givne Afstandsbestemmelser ikke Være til Hinder for en Udmeldelse, som Forholdene findes at gjøre nødvendig.

statens Embeds- og Bestillingsmænd fritages for Udmeldelse, naar de ved Skrivelse fra de dem foresætte Myndigheder oplyse, at de ikke have Tid, eller at Forretningens Foretagelse iøvrigt kommer i Strid med deres

offentlige Pligter.

§ 152.

Forsåvidt Personer ere beskikkede med almindelig Bemyndigelse til Foretagelsen af visse Syn eller skøn, bør Andre kun udmeldes hertil, naar Henvendelse til hine vilde medføre en Forhaling, hvorvedøjemedet kunne forspildes, eller naar andre særegne Grunde gjøre det nødvendigt eller tilrådeligt.

Til Forretninger, ved hvilke der udkræves særegne videnskabelige Kundskaber eller færdigheder, som forudsætte sådanne, bør i Reglen kun udmeldes mænd, der ifølge offentlig Stilling eller dog ifølge offentlig aflagte prøver må ansees for duelige hertil.

Udkræves andre særegne Indsigter eller fagmæssige Færdigheder, bør i Reglen vælges mænd, som ifølge Livsstilling eller sædvanligt Erhverv ere kyndige i de omspurgte Retninger.

Skal en Kvinde synes på Legeme, bør i alle Tilfælde, hvor det til Øjemedets Opnåelse er tilstrækkeligt, ærbare Kvinder dertil vælges; navnlig bor, hvor spørgsmål foreligger om Svangerskab eller Barnefødsel, istedenfor læger lordemødre benyttes, naar disse må antages at have tilstrækkelig Indsigt til at afgive Erklæring om spørgsmålet.

§ 153.

Parterne kunne gjøre Henstillinger til Retten om Valget af Syns- eller Skjønsmændene; men Retten er ikke bunden herved. førend en Udmeldelse finder Sted, skal Retten, forsåvidt det kan ske uden Fare forøjemedet, meddele Parterne, hvilke Personer der agtes udmeldte, og give dem Lejlighed til i den Anledning at ytre sig.

§ 154.

Personer, som bo udenfor vedkommende Rets Embedsområde, kunne kun udmeldes af deling, naar det er oplyst, at de ere villige til at efterkomme Udmeldelsen. Er dette ikke oplyst, og det, enten fordi der indenfor Retskredsen ikke findes sagkyndige Personer, som kunne benyttes, eller fordi den Ting, der er Genstand for Forretningen, er udenfor Retskredsen, findes, nødvendigt eller hensigtsmæssigt, at Personer udenfor Retskredsen udmeldes, sker Udmeldelse efter Pålæg eller Begjæring ved den Undersøgelsesdommer, i hvis Kreds de, som ønskes udmeldte, bo.

§ 155.

Skal Forretningen foregå under dømme« rens Ledelse, må Rettens Beslutning eller Begjæring, næst en almindelig Angivelse af Forretningensøjemed, nævne Tid og Sted, naar og hvor Mændene skulle møde til Foretagelsen.

I andet Fald bør Beslutningen eller Ve« gjæringen angive Forretningens Gjenstand og Øjemed nøjagtig og

tydelig, forelægge bestemte spørgsmål til Besvarelse, samt være ledsaget af fornødne Oplysninger; tillige skal Fristen til Erklæringens Afgivelse angives.

Parterne kunne andrage på, at opgivne Punkter inddrages under Forretningen.

§ 156.

Forretningen ledes ordentligvis af en dømmer. Udkræves fortsætte lagttagelser eller Forsøg, inden Erklæring kan afgives, eller findes Forretningens Ledelse af en dømmer af andre Grunde uhensigtsmæssig eller ufornöden, foretages Forretningen af den eller de tilkaldte

Mand efter den i Udmeldelsesbeslutningen eller Begæringen givne Anvisning.

Naar Sømmelighedshensyn forbyde det, må dømmeren ikke personlig overvære Forretningen.

§ 157.

Om Forretningen ledende dømmer påminder Mændene om at gå samvittighedsfuldt og upartisk tilværks, henleder deres Opmærksomhed på, hvad det i Særdeleshed kommer an på, og foreligger dem de spørgsmål, som skulle besvares.

Syns- eller Skjønsmændene kunne fordre spørgsmål forelagte den Sigtede eller Vidner angående Punkter, som ere af Vigtighed for deres Erklæring.

Om fornødent bør der gives Mændene Lejlighed til at gjøre sig bekendt med Sagens Aktstykker.

Vil Forretningen medføre Tilintetgørelse af eller Forandringer ved dens gjenstand, bør såvidt mulig en Del af samme holdes udenfor Forretningen. Lader dette sig ikke gjøre, bør altid mindst to Syns- eller skjønsmænd tilkaldes.

De gjældende Regler om visse Syns eller skjøns Foretagelse blive stående ved Magt, forsåvidt de ikke stride mod denne Lovs Forskrifter.

§ 158.

Forretningen afgives efter Rettens Beslutning enten i Form af en skriftlig Erklæring undertegnet af Syns- eller skjønsmændene, som overgives til retten, eller mundtlig til Retsbogen.

Ere Mændene ikke enige, bør det fremgå af Erklæringen, af hvilken Anskuelse de enkelte Syns- eller skjønsmænd ere.

De gjældende nærmere Regler om Formen for visse Erklæringers Afgivelse blive stående ved Magt.

§ 159.

Syns- og skjønsmændene ere Pligtige for retten at aflægge Ed på deres Forretning samt at besvare de til dem i Anledning af de«

res Erklæring stillede spørgsmaal. Er Forretningen foretagen af en dertil beskikket kollegial Myndighed, fyldestgøres ovennævnte Forpligtelse derved, at et eller, navnlig naar der er Meningsforskjel, flere af dens Medlemmer efter Kollegiets Bestemmelse give møde paa dets Vegne.

Edførstelse sinder udenfor Hovedforhandlingen kun Sted, naar Mændene ikke skulle indkaldes til eller befrygtes ikke at kunne møde under denne; to Retsvidner skulle i saa Fald saavidt mulig tilkaldes, naar en Netsffriver ikke er tilstede. Er Forretningen foretagen i Henhold til en almindelig Bemyndigelse, bortfalder Edsasterggelsen. Eden gaar ud paa, at Forretningen er udført med Samvittighedsfuldhed og efter bedste Overbevisning; den aflægges for Erklæringens Afgivelse, eller hvis denne er afgiven tidligere, for dens Oplæsning.

Afhørelsen sker efter de om Vidner gjældende Regler ^ dog raadslaa mændene i Reglen om. Sværet, med mindre retten beslutter, at de skulle afhøres enkeltvis.

§ 160.

næst Forpligtelsen til efter Omstændighederne at udtale sig for den dømmes, som leder Forretningen, paa hviler det Syns- og skjønsmand til Fyldestgørelse af Bestemmelserne i §§ 158 og 159 efter lovlige Indkaldelse at give Msde for vedkommende Ret. Udenfor Hovedforhandlingen samt i Sager, der behandles ved Underretten, er mødepligten begrænset: paa samme Maade som for Vidner.

§ 161.

Findes den af Syns- eller skjønsmand afgivne Erklæring utydelig, ufuldstændig eller ubestemt, modsigende eller Støttet paa urigtige eller ubeviste Forudsætninger, kan Retten paalægge dem at omgjøre eller fuldstændiggjøre Forretningen.

Kan et tilfredsstillende Resultat ikke opnaaes eller ventes ad denne Vej, eller findes der iøvrigt Grund dertil, kan Retten tilkalde andre Syns- eller skjønsmand til en ny Forretnings Foretagelse.

§ 162.

Imod Syns- eller Skjønsmand, der uden lovligt Forfald udeblive, eller uden tilstrækkelig Grund forsømme at gjøre deres Forretning færdig, eller nægte at deltage i Forretningen eller ubeføjet vægre sig ved at efterkomme Rettens Pålæg om at omgøre eller fuldstændiggjøre Forretningen, anvendes de i § 137, jfr. § 138, for Vidner bestemte Tvangsmidler med de Lempelser, som følge af Forholdets Natur. Imod Syns- eller Skjønsmand, der nægte at afgive Erklæring eller at besvare de til dem angående Erklæringen i Retten stillede spørgsmål eller at aflægge Ed på Forretningen, hvor Ed er foreskrevet, komme Reglerne i § 145 til Anvendelse.

§ 163.

Til Understøttelse under Efterforskningen kan Politimesteren lade foretage Syns- eller Skønsforretninger ved mænd, som han selv tilkalder, samt afkræve disse ubeediget Erklæring angående Forretningens Resultat. Ere de Pågjældende ikke beskikkede med almindelig Bemyndigelse til Foretagelsen af sådant Syn eller skjøns, ere de dog kun Pligtige til at efterkomme Kaldelsen, naar Forretningen skal foretages og Erklæringen afgives i den Politikreds, i hvilken de bo. Udeblive eller vægre den eller de Tilkaldte sig ved at efterkomme Kaldelsen, kan en bøde af indtil 10 Kr. til Politikassen pålægges dem, at udrede inden 8 Dage, forsåvidt ikke Klage fremsættes efter Regelen i § 226; iøvrigt kunne ingen Tvangsforanstaltninger træffes af Politimesteren.

Er Forretningens Gjenstand udsat for, eller vil Forretningen medføre dens Tilintetgørelse eller sådanne Forandringer ved den, at Gjentagelse senere ikke vil kunne finde Sted, er Politimesteren dog kun berettiget til at tilkalde Syns- eller Skjønsmænd, naar Omstændighederne ikke tillade Opsættelse. Tillige har han i sådant Fald snarest mulig at henvende sig til Retten om Varetagelse af det videre fornødne i Anledning af Forretningen. Den, der udebliver eller vægrer sig ved at efterkomme Kaldelsen under de nævnte Omstændigheder, kan om sornødent afhentes med Magt.

iøvrigt komme de ovenfor givne Regler også til Anvendelse ved de i denne Paragraf ommeldte Forretninger med de Lempelser, som følge af Forholdets Natur.

§ 164.

For Syns- eller Skønsforretninger, som ikke foretages ifølge Embedspligt, erholde Syns- og Skjønsmænd, forsåvidt det dem pålagte Hverv kræver deres nærværelse mere en $\frac{1}{2}$ Mil borte fra deres Hjem, i Vederlag for Befordring 1 $\frac{1}{2}$ Kr. for hver løbende Mil samt derhos i Tærepeng 6 Kr. for hver Dag, de ere fraværende fra Hjemmet. Disse Ydelser eller, hvis de ikke kunne anslåes bestemt, passende Forstud på dem, skulle tilbydes forud. Syns- og Skjønsmænd have derhos Krav på Godtgjørelse af havte Udlæg og på sportelmassig Betaling for deres Forretnings Udførelse. Har Forretningen udkrævet særlig møjje eller Tidsanvendelse, kan Rettens Formand forhøje Betalingen efter sit Skjøns.

Udenfor de omhandlede Betalinger må Syns- og Skjønsmænd under den i Stræffelovens § 117 bestemte Straf Intet modtage af Parterne for deres Forretning.

For møder for Retten i Anledning af den foretagne Forretning erholde Mændene Godtgjørelse efter de for Vidner givne Regler.

§ 165.

De om Vidner givne Regler skulle med de Lempelser, der følge af Forholdets Natur, anvendes på Syns- og Skjønsmænd, forsåvidt ovenstående Forskrifter ikke ere til Hinder derfor.

Kapitel IV.

Om den Sigtedes Indkaldelse for Retten, Anholdelse og Fængsling samt om Beslaglæggelse af dens Formue, som unddrager sig forfølgning, m. V.

I.

Om den Sigtedes Indkaldelse for Retten.

§ 166.

Den Sigtede, som besinder sig på fri Fod, er pligtig til efter lovlig Indkaldelse Personlig at møde for Retten til Afhørelse

og iøvrigt, naar Loven kræver hans Nærværelse. Udeblivelse uden oplyst lovligt Forfald kan efter de nærmere i Loven givne Regler medføre Anholdelse, fængsling, Beslaglæggelse af Formuen eller Sagens Pådømmelse i den Sigtedes Fraværelse.

§ 167.

Den Sigtede er ordentligvis pligtig at møde for den Ret, ved hvilken Sagen er anhängig. Udenfor Hovedforhandlingen samt i Sager, som det ifølge § 35 tilkommer Politimesteren eller ifølge § 39 Private at påtale, finder Undtagelse Sted under de i § 133 Nr. 2 og 3 nævnte Betingelser, naar den Sigtede andrager derpå eller er udebleven. Fremdeles finder Undtagelse Sted under de i § 133 Nr. 4 nævnte Omstændigheder.

Retten bestemmer Indkaldelsesvarslet, hvor Loven ikke indeholder Forskrift.

§ 168.

Indkaldelsen sker, hvor den ikke er indeholdt i Berømmelsen af Retsmødet, i Form af Tilsigelse, eller ved Indkaldelse til møde under Hovedforhandling i Sager, som det tilkommer Statsanklageren at påtale, i Form af Stævning. og udgår fra den Ret, for hvilken mødet skal finde Sted.

Tilsigelsen eller stævningen skal indeholde den Sigtedes Navn, og hvad der iøvrigt udkræves til hans nøjagtige Betegnelse, hans Bolig eller Opholdssted, fremdeles Angivelse af Sigtelsen, ved Indkaldelse til Hovedforhandling under Påberåbelse af Anklagen og Henvisningsbeslutningen, og ellers med saadan Nøjagtighed, som Sagens Stilling tilsteder, endvidere Betegnelse af Retten, Mødets Tid og Sted, Varslet, som gives, samt Bemærkning om de følger, som kunne ventes i Tilfælde af Udeblivelse uden oplyst lovligt Forfald.

II.

Om Anholdelse.

§ 169.

Naar en Mistænkt, som befinder sig på fri Fod. er udebleven efter behørig Indkaldelse uden oplyst lovligt Forfald, kan Retten beslutte hans Anholdelse. I de Tilfælde, hvor der kan strides til Påkjen-

delse, skjønt den Sigtede er udebleven ved Hovedforhandlingen, kan Anholdelse af denne Grund dog kun finde Sted, naar det i en efter Reglerne i § 95 ff. forkyndt Indkaldelse udtrykkelig er bemærket, at hans personlige nærværelse findes nødvendig.

§ 170.

Uden foregående Indkaldelse kan Retten beslutte en Mistænks Anholdelse:

1) naar den Pågjældende er en Person, der strejfer om uden Midler til lovligt Underhold, eller som ikke har Bolig eller dog varigere Ophold i Riget, eller er en Ubekjendt, om hvis Navn og Opholdssted ingen antagelige Oplysninger haves eller kunne fremskaffes;

og, forsåvidt Mistanken angår et Forhold, som det ifølge Lovens almindelige Regel tilkommer Statsanklageren at forfølge,

2) naar det, skjønt Betingelserne for Afsigelse af Fængslingskjendelse ikke fuldstændig ere tilstede, efter Omstændighederne skjønnes fornøden: at sikre en Persons foreløbige Tilstedeblivelse og Afsondring fra Samkvem med Andre.

§ 171.

Finder Oprør eller den i Stræffelovens § 168 ommeldte Forbrydelse Sted, eller udøves den i Stræffelovens § 87 ommeldte Forbrydelse af en samlet Mængde, eller er Drab eller betydeligere Legemsbeskadigelse påfulgt i Slagsmål, i hvilket Flere have deltaget, og Omstændighederne ikke umiskjendelig udpege den eller de Skyldige, kan Enhver, der træffes i den samlede Mængde eller indviklet i Slagsmålet, og som ikke strax formår at rense sig for Mistanken om strafbar Deltagelse, anholdes.

§ 172.

Anholdelsesbeslutningen tilføres Retsbogen strax eller, så snart ske kan, med en så nøjagtig Betegnelse af den Pågjældende som mulig samt Angivelse af Sigtelsens Gjenstand, i det Mindste i Almindelighed, og Grunden til Anholdelsen. Udskrift skal på Forlangende meddeles den Anholdte inden 24 Timer.

§ 173.

Kan Pågribelsen strax iværksættes, gives der den Anholdte Meddelelse om de Punkter, som Beslutningen skal angive, efter Omstændighederne ved Oplæsning af det Retsbogen Tilsørte.

Kan Pågribelsen ikke ske strax, udfærdiges en skriftlig Ordre eller Udskrift af Retsbogen med Rettens Formands Underskrift, som overgives til Politiet til Iværksættelse og oplæses for den Anholdte ved Pågribelsen. Er den Pågjældendes Opholdssted ubekjendt, kan Politiet ved Indrykkelse i Polititidenden opfordre alle Politivrigheder til efter Evne at sørge for Iværksættelsen.

§ 174.

Politiet kan under de i § 170, jfr. § 171, angivne Betingelser iværksætte Anholdelse for Forbrydelser, som ere offentlig forfølgning undergivne, uden foregående Beslutning af Retten i

1) når den Pågjældende træffes i Udførelsen eller på friske Spor;

2) når den Pågjældende træffes i Besiddelse af Gjenstande, som kjendelig henpege på hans Skyld, eller lignende Omstændigheder gjøre ham i høj Grad mistænkt, og der derhos er Grund til at befrygte, at Ophold for at fremskaffe Rettens Beslutning vil forspildeøjemedet.

Samme Myndighed, som Politiet har efter Reglen under Nr. I, har også enhver Anden. For Lovovertrædelser, der ere udelukkede fra offentlig Påtale, kan den vedkommende Private iværksætte Anholdelse, når Fornærmeren træffes i Udførelsen eller på friske Spor, og han derhos er en sådan Person, som § 170 Nr. 1 ommelder.

§ 175.

Ved en Anholdelses Iværksættelse skal der gaaes frem med så megen Skånsel mod den Pågjældende, som Øjemedet tillader.

Gjenstande, som kunne benyttes til Vold eller Undvigelse, kunne fratages den Pågrebne, og personlig Ransagning finde Sted ved den, der er berettiget til Anholdelsen, når der er Grund til at formøde, at han har sådanne Gjenstande hos sig.

§ 176.

Ransagning af Hus for at eftersøge den som skal anholdes, kan foretages, når der er Grund til at antage, at han holder sig skjult der, i Andenmands Hus dog kun under Betingelser, svarende til de i § 114 angivne, medmindre der efter Husets Bestemmelse tilstedes Enhver Adgang til det, eller Ransagningen omfatter en Samling af Huse, som udgjør en By eller en større afgrænset Del af en By eller et Sogn.

Sådan Ransagning kan foretages af Politiet uden retskjendelse:

1) når en Person eftersættes, der er trussen i Udførelsen af Forbrydelsen eller på friske Spor, eller som er undvegen, efter at Være pågreben;

2) og ellers, når der er Grund til at antage, at Øjemedet vil forspildes, hvis Kjendelse skal afventes, og navnlig, at en blot Bevogtning af Huset så længe vil virre utilstrækkelig.

Udenfor disse Tilfælde udkræves Retskjendelse, medmindre den Pågjældende udtrykkelig frafalder Krav

herpå. Iøvrigt finde ved disse Ransagninger Reglerne i §§ 115—119 Anvendelse.

§ 177.

Enhver, der anholdes, skal senest inden 24 Timer, fra Pågribelsen at regne, stilles for Retten, medmindre han forinden løslades. Kan han ikke strax føres for Retten, sørger Politiet for den fornødne midlertidige Bevogtning på den muligst lempelige Måde, og kun, når han ikke på anden Måde kan holdes afsondret fra Andre, ved Hensættelse i Lokale for varetægtsfanger. Er Anholdelsen iværksat af en Privat, og den Anholdte ikke strax kan føres for Retten, skal Anholderen uopholdelig foranstalte den Anholdte afleveret til Politiet, som afkræver Anholderen nøjagtig Forklaring om det Forefaldne og pålægger ham, hvis det ikke strax løslader den Anholdte, at møde ved Fremstillingen for Retten.

§ 178.

I Retsmødet skal Sag mod den Anholdte anhängiggjøres ved Begjæring om

Forundersøgelse eller Anklage (jfr. § 363), hvis dette ikke tidligere har fundet Sted. Den Anholdte høres strax om Sigtelsen og Anholdelsen. For det Tilfælde, at den Anholdte fremstilles for en anden Ret end den, som har taget Beslutning om Anholdelsen, må der af denne være sørget for, at de fornødne Oplysninger stå til den førstnævntes Rådighed, enten ved direkte Tilsendelse eller ved Overleverelse med fornødent Pålæg til den Politiembedsmand, som fik i Hverv at iværksætte Anholdelsen.

§ 179.

Har Anholdelse fundet Sted for en Handling, for hvilken Fængsling er udelukket, skal den Anholdte sættes på fri Fod, når det i §§ 177 og 178 ommeldte Retsmøde er sluttet, medmindre allerede i dette en Straf er idømt ham, som strax kan fuldbyrdes.

I andre Tilfælde kan Retten ved Retsmødets Slutning efter Forholdets Beskaffenhed

- 1) enten beslutte, at den Anholdte skal sættes på fri Fod,
- 2) eller efter de nedenfor givne Regler afsige Kjendelse om fængsling eller om Forholdsregler, som træde istedenfor fængsling,
- 3) eller beslutte, at den Pågjældende foreløbig skal forblive under Anholdelse eller undergives anden midlertidig Forholdsregel.

§ 180.

Er en Person, som sigtes for en Handling, for hvilken fængsling ikke er udelukket, enten uden foregående Anholdelse mødt eller afhørt for Retten eller som anholdt stillet for Retten, kan denne beslutte, at han

foreløbig skal forblive under Anholdelse efter Retsmødets Slutning, når der iøvrigt vilde være Hjemmel til at afsige Fængslingskjendelse, men dette ikke kan ske, fordi det endnu ikke har vist sig, om Mistanken er tilstrækkelig grundet, eller fordi vedkommende Ret ikke er kompetent til at afsige Fængslingskjendelse (§ 184).

Beslutningen afgives til Retsbogen under lagttagelse af Reglerne i § 172; med Hensyn til Bevogtningen iagttages Reglen i § 177. Skal den Pågjældende henbringes til en anden Ret, sker dette ved Politiet; af Beslut-

ningen og de forudgæede Forhandlinger tilstilles der den nævnte Ret Udskrift.

§ 181.

Senest inden 3 Dage skal enten den under Anholdelse Forblevne løslades eller Kjendelse afsiges om fængsling eller anden endelig Forholdsregel.

Istedenfor den i § 180 nævnte Forholdsregel blive med tilsvarende Begrænsning de i § 190 ff. nævnte Forholdsregler og navnlig løsladelse mod Sikkerhed, indtil endelig Bestemmelse træffes, at anvende under de der angivne Betingelser og nærmere Bestemmelser.

III.

Om Fængsling.

§ 182.

Ingen kan underkastes fængsling for Handlinger, som kun kunne medføre Straf af Bøder eller simpelt fængsel.

Fængsling kan kun sinde Sted i Kraft af en Retskjendelse; en sådan kan først afsiges, efter at den Påglædende er hørt for en Ret angående Sigtelsens Gjenstand, medmindre han unddrager sig Forfølgning ved Ophold i Udlandet.

§ 183.

Under de i § 182 angivne Forudsætninger kan fængsling af en Mistænkt besluttet af Retten:

1) ved Forbrydelser, som det efter § 35 tilkommer Politimesteren eller efter § 39 en Privat at påtale, naar den Mistænkte er en Person, der strejfer om uden Midler til lovligt Underhold, eller som ikke har Bolig eller dog varigere Ophold i Riget, eller er en Ubekjendt, om hvis Navn og Opholdssted ingen antagelige Oplysninger haves eller kunne fremskaffes;

samt ved andre Forbrydelser,

2) når der enten på Grund af de under Nr. 1 angivne Omstændigheder eller iøvrigt På Grund af Sagens Bestaffenhed og den

Mistænktes Forhold er Grund til at frygte, at han vil unddrage sig Ansværet ved Flugt eller Forstikkelse;

3) eller der ester Sagens Omstændigheder er Grund til at antage, at han vil bestræbe sig for at gjøre Undersøgelsen frugtesløs ved Fjernelse af Gjerningens Spor, Aftale med Medsigtede eller Vidner eller på anden lignende Måde;

endvidere

4) for at forhindre, at en Person, som sigtes for det i Stræffelovens § 299 ommeldte Forhold, skal bringe sin Trusel til Udførelse.

§ 184.

Fængslingskjendelse afsiges af den Ret, for hvilken Sagen er anhängig. Er en Anholdt ikke fremstillet for denne Ret, og der er Grund til at frygte for, at han ikke så betimelig kan henføres til samme, at Kjendelsen kan blive afsagt der inden Udløbet af den Frist, i hvilken en Person kan forblive under Anholdelse, afsiges Kjendelsen af den Underssøgelsesdommer, for hvilken den Anholdte er fremstillet; af Kjendelsen og de i den Anledning stedfundne Forhandlinger tilstilles der i så Fald den Ret, ved hvilken Sagen svæver, Udskrift.

§ 185.

Fængslingskjendelsen skal indeholde den Sigtedes Navn og den iøvrigt muligst nøjagtige Betegnelse af ham, samt Være ledsaget af Grunde, i hvilke Sigtelsens Gjenstand og Henviisning til det eller de Lovbud, hvorunder Sigtelsen falder, samt til den Bestemmelse, som i det givne Tilfælde hjemler Fængslingen, skal indeholdes. Udskrift meddeles på Forlangende den Fængslede inden 24 Timer.

§ 186.

Er den Sigtede tilstede i Retten ved Fængslingskjendelsens Afsigelse, oplæsts denne for ham.

Er den Sigtede ikke tilstede, udfærdiges en Udskrift af Retsbogen med rettens Formands Underskrift, som overgives Politiet til Iværksættelse. Ved denne finde

Reglerne i §§ 173. 175 og 176 tilsvarende Anvendelse.

§ 187.

Er Fængslingskjendelsen afsagt, uden at den fængslede har været hørt angående Sigtelsen, skal Afhørelse

for Retten finde Sted inden 24 Timer efter Pågribelsen eller Indbringelsen i Riget, jfr. § 178. Iøvrigt finder Afhørelse af den fængslede Sted, når de almindelige Regler medføre det.

Den fængslede hensættes i varetægtsfængslet på det Sted, hvor Sagen er anhängig. Om hans Henbringelse til Varetægtsfængslet på et andet Sted, hvor Sagen senere anhängiggjøres, tager vedkommende Rets Formand Beslutning.

§ 188.

Den fængslede er undergivet de Indskrænkninger, som ere nødvendige til Sikring af Fængslingens Øjemed eller til Opretholdelse af Fængselsordenen. særlig fastsættes følgende Regler med Hensyn til den Sigtedes Behandling:

1) Hvorvidt Andre end de ved fængslet Ansatte skulle have Adgang til Fangen, beror på Rettens Formand, jfr. dog med Hensyn til Forsvarere §§ 47 og 57. Tilladelse til, med de Indskrænkninger, som Fængselsordenen kræver, og under sådant Opsyn, som Rettens Formand finder fornødent, at modtage Besøg af en Læge eller Præst eftersaget Valg, af Slægtninge eller af Personer, som stå i Forretningsforhold til Fangen, eller med hvem han ønsker at rådføre sig, bør kun nægtes, når Omstændighederne give Grund til at frygte, at deraf vil opstå Skade for Undersøgelsen.

2) Om det skal tillades Fangen at afsende og modtage Breve, beror på Rettens Formand, jfr. dog med Hensyn til Forsvarere §§ 47 og 57. Tilladelse bør kun nægtes, når Rettens Formand, efter at have læst Brevet, finder enten, at der kan Være Grund til at befrygte, at dets Afsendelse eller Udlevering vil Være til Skade for undersøgelsen, eller at dets Afsendelse vil indeholde et Retsbrud. Afsendelse af lukkede Skrivelser til Ret eller Øvrighed kan ikke nægtes Fangen.

3) Varetægtsfanger have Ret til at syselsætte sig, dog med de Begrænsninger, som følge af fængslingens Øjemed og Fængselsordenen. Denne Ret kan kun betages en Fange, når han har forstyldt det som disciplinær Straf.

4) Legemlig Revselse må ikke anvendes som disciplinær Straf på Varetægtsfanger.

5) Hverken Arrestforvareren eller andre Personer må benyttes til at udforske Fangen.

Nærmere Regler om Fængselsordenen fastsættes ved kongelig Anordning under lagttagelse af det i nærværende Paragraf Foreskrevne.

§ 189.

Den anordnede Fængsling bortfalder, når Forfølgning frafalder, eller den Sigtede frisindes, og der ikke er anden af den endte Sag uafhængig Grund til at holde ham fængslet.

Fængslingen ophæves ved Rettens Beslutning, når i Løbet af undersøgelsen de Grunde, hvorpå den støttedes, bortfalder, og Grunde til Fængsling ved en ny Kjendelse ikke ere forhånden. Navnlig bør den på § 183 Nr. 3 støttede fængsling ophæves, såsnart Underfølgelsen i Pågjaldende Retning er sikret, i hvilken Henseende det Fornødne snarest mulig skal iværksættes.

De med Hensyn til fængslingens Ophør fornødne Afgjørelser og Forholdsregler træffes af den Ret, for hvilken Sagen er eller var anhängig.

§ 190.

Er den Sigtede under 18 År, skal Retten, forsåvidt det efter Sigtelsens Gjenstand, den Sigtedes Personlighed og de forhåndenværende Forhold lader sig gjøre, istedenfor Fængsling beslutte, at han sættes under Tilsyn af pålidelige Personer, Forældre eller Andre. Når Forældre eller Andre fremsætte Ønske om, at en sådan Sigtet må betroes til deres Tilsyn, kan Retten, om det findes nødvendigt, knytte Indvilgelse heri til den Betingelse, at Sikkerhed stilles af de Pågjældende overensstemmende med Reglerne i §§ 191 og 192.

I andre Tilfælde skal, hvor Sådant må ansees for tilstrækkeligt til Formålets Opnåelse, istedenfor Fængsling efter Rettens Beslutning træde Bevogtning i Hjemmet På

den Sigtedes Bekostning efter Sikkerhedsstillelse for det hertil sandsynlig medgående Beløb. Tilhold om ikke uden Dommerens Tilladelse at forlade et anvist Opholdssted eller en bestemt Kreds, Pålæg om til bestemte Tider at fremstille sig for Politiet, Beslaglæggelse af Pas eller andre Legitimationsdokumenter, samt løsladelse mod Sikkerhed efter de nærmere Regler i efterfølgende Paragrafer.

§ 191.

Løsladelse mod sikkerhed kan ikke finde Sted, når den i § 183 Nr. 3 nævnte Fængslingsgrund er forhånden.

I de i § 183 Nr. 1 og 2 nævnte Tilfælde skal Fritagelse for Fængsling tilstedes, når Formålet må antages tilstrækkelig betrygget ved, at Sikkerhed stilles for, at den Sigtede vil møde i Retten til enhver Forhandling i Sagen efter behørig Indkaldelse, samt indfinde sig til Dommens Fuldbgyrdelse, hvis den går ham imod; det påhviler den Sigtede i så Fald at opgive Bolig eller Opholdssted i Kongeriget, hvor alle Forkyndelser til ham kunne ske.

I det i § 183 Nr. 4 ommeldte Tilfælde tilstedes Fritagelse for fængsling, når det findes tilstrækkeligt, at Sikkerhed stilles for, at den Sigtede vil undlade den Virksomhed, som frygtes, indtil Dommen, hvis den går ham imod, kan fuldbyrdes.

§ 192.

Retten fastsætter Sikkerhedssummens Størrelse. Herved tages efter Tilfældenes Forstjellighed Hensyn til den sandsynlige Straf, til Beskaffenheden af den Virksomhed, som frygtes, til den sandsynlige Udgift og Besvær, som et Brud på den overtagne Forpligtelse vil medføre, samt til den Sigtedes Forhold og den Sikkerhedsstillendes Formue.

For Summens Betaling i Tilfælde af dens Forbrydelse stilles Sikkerhed ved Overleverelse af rede Penge eller sikre værdipapirer efter Dagens Kurs, hvilke, når det forlanges eller af Dommeren findes hensigtsmæssigt, blive at opbevare i Nationalbanken eller vedkommende Amtstue, eller derved, at tvende i Kongeriget bosatte vederhæftige Personer gå i Bor-

gen som Selvskyldnere, Een for Begge og Begge for Een. Den, der tilbyder sig som Borgen, skal på Forlangende godtgjøre sin Vederheftighed.

§ 193.

Er Sikkerhed stillet for en Sigtets Møde, forbrydes Beløbet til Statskassen, når den Pågjældende udebliver uden at være forhindret ved lovligt Forfald, hvilket det påhviler den Sigtede i rette Tid at oplyse. Om Forbrydelsen afsiger Retten Kjendelse; oplyser den Sigtede senere, at han ved lovligt Forfald var forhindret i at møde og tillige, at det ikke var ham muligt i rette Tid at oplyse Sådant, ophæver Retten sin Kjendelse.

Fremstiller den Sigtede sig frivillig inden 14 Dage, efter at han skulde være mødt, eller fremstille de Personer, som ere gåede i Borgen, den udeblevne Sigtede for Retten inden 14 Dage, efterat de ere underrettede om Udeblivelsen, eller meddeles der af dem inden den nævnte Frist sådanne Oplysninger, ved Hjælp af hvilke det lykkes at pågribe den Udeblevne, kan Retten indrømme Fritagelse for Eikkerhedssummens Forbrydelse, ganske eller for en Del; dog hæfter den altid for alle ved Udeblivelsen foranledigede Bekostninger.

Er Sikkerhed stillet for Undladelsen af en vis Virksomhed, forbrydes Beløbet, når den Sigtede foretager nogen Handling, der sigter til at forberede eller udføre hin Virksomhed. Beløbet hæfter i dette Tilfælde også for den Erstatning eller Godtgørelse, som det ifølge slig Virksomhed måtte påhvile ham at udrede.

§ 194.

Indtræde Omstændigheder, der vise, at en Forholdsregel, som Retten har besluttet iftedenfor Fængsling, er utilstrækkelig, træffer Retten ved Kjendelse den efter de forandrede Forholds Krav fornødne Bestemmelse, såsom om fængsling eller om Hensættelse under andre Personers Tilsyn, eller om yderligere Indskrænkninger i den indrømmede Frihed, eller om Forhøjelse af Sikkerhedssummen eller om ny Sikkerhedsstillelse.

§ 195.

Forholdsregler, som af Retten ere anordnede istedenfor fængsling, bortfalde eller ophæves i de samme Tilfælde som Fængslingen.

Fremdeles ophører en stillet Sikkerhed at hæfte, naar i medfør af § 194 fængsling finder Sted, eller naar en Sigtet under 18 År sættes under andet Tilsyn end den Persons, hvem han mod Sikkerhed var betroet, samt naar den i Overensstemmelse med H 191 påtagne Forpligtelse er opfyldt, eller naar den, der er gået i Borgen, ved at fremstille den Sigtede for Retten opsiges sit Forløfte.

§ 196.

Afgjørelser og Foranstaltninger med Hensyn til Forholdsregler, som troede istedenfor fængsling, træffes af den Ret, der efter §§ 184 og 189 ta,M Beslutning om fængsling og dens Ophor.

IV.

Om Beslaglæggelse på dens Formue somunddrager sig forfølgning, samt om Sagens Pådømmelse i den Sigte des Fraværelse.

§ 197.

Naar der i en under Landsretten hørende Sag er rejst Anklage, som af Retten er bleven henvift til Hovedforhandling, men den Sigtede har unddraget sig Sagens videre forfølgning, kan Retten på Anklagerens Begjæring og, efter at Forsvareren er hørt, ved Kjendelse bestemme, at der skal lægges Beslag på den Formue, som han måtte besidde eller erhverve i Riget. Kjendelsen forkyndes overensstemmende med Reglerne i § 102.

Beror Afgjørelsen af, om Sagen skulde pådømmes ved Landsretten, på størrelsen af den i det givne Tilfælde forskyldte Straf, kan Retten kun træffe en saadan Bestemmelse, naar den finder Anklagerens skøn om Straffen hjemlet ved det Foreliggende.

Oplyses det senere, at det var den Sigtede umuligt at møde, kan Retten ophæve Be«

slaglæggelsen for et bestemt med Hensyn til den oplyste Undstyldningsgrund afpasset Tidsrum.

§ 198.

Retten drager Omsorg for, at der beskikkes en værge til at bestyre den beslaglagte Formue efter de Regler, som gjælde om borteblevne Personers Formue. værgen har at afgive Løfte om ikke at lade den Sigtede tilflyde nogen Indtægt af Formuen. Om Ægtefælles og Børns Underholdning af Formuen gjælde den almindelige Lovgivnings Regler.

Den Sigtede bliver fra det Dieblik, Kendelsen er afsagt, uberettiget til at forflytte eller ved Retshandler at rande over nogen Del af den beslaglagte Formue, sidste Villiesbestemmelser dog derunder ikke indbefattede. For at denne Virkning af Beslaglæggelsen skal kunne gøres gjældende overfor en godtroende Trediemand, således at de foretagne Retshandler tabe Gyldigbed, bliver at iagttage, hvad der i Loven om den borgerlige Retspleje er foreskrevet med Hensyn til Arrest på Gods.

§ 199.

Beslaglæggelsen ophører:

- 1) naar den Sigtede fremstiller sig for retten eller pågribes;
- 2) naar Formuen på Grund af den Sigtedes Død eller ifølge de i Fdg. 11. Sept. 1839 foreskrevne Regler tilfalder bans Arvinger ;
- 3) naar Anklagen frafalder eller Sagen ved Rettens Kjendelse hæves.

Den Ret, som har besluttet Beslaglæggelsen, tager Beslutning om Ophøret i de forannævnte Tilfælde; Formuen med de under Beslaglæggelsen vundne Indtægter og efter Fradrag af de havde Udgifter udleveres derefter til den Sigtede, eller henholdsvis Arvingerne.

§ 200.

I den Eignedes Fraværelse kan ordentligvis ingen Hovedforhandling finde Sted. Kan den Sigtede ikke staffes tilstede, kan Anklagen vel henvises til Hovedforhandling,

men uden at denne berammes; er dette alt sket, udfættes Sagen; dog bør Sagens Fremme mod Medsigtede derved intet Ophold lide. Opstår der Fare for, at Beviser ved Hovedforhandlingens Udsættelse af den foranførte Grund vilde gå tabt, eller at de ved senere Benyttelse vilde give et mindre sikkert Resultat, kunne de efter Rettens Beslutning fores udenfor Hovedforhandlingen.

I Sager, som det ifølge § 35 tilkommer Politimesteren eller ifølge § 39 Private at påtale, kan, naar den Sigtede udebliver uden oplyst lovligt Forfald, og dømmeren ikke finder hans personlige Nærværelse nødvendig, Hovedforhandling finde Sted (§§ 366 og 451).

Kapitel V.

Om Afhørelse af den Sigtede og af en privat Anklager.

§ 201.

Enhver Sigtet, som indkaldes eller fremstilles for Retten til Afhørelse, skal høres angående Sigtelsen og de mod ham fremførte Beviser.

Den Sigtedes Begjæring om at afgive Forklaring for Retten skal altid tages til følge (jfr. § 167).

§ 202.

førend videre Afhørelse finder Sted, adspørges den Sigtede af Rettens Formand om Navn, Alder, Bopæl, Stilling og, hvad der iøvrigt måtte findes fornødent for at forvise sig om hans Identitet, samt gjøres bekendt med den mod ham rettede Sigtelse.

§ 203.

Den Sigtede opfordres af dømmeren til at udtale sig angående de Kjendsgjerninger, som udgjøre Sigtelsens Gjenstand. Endvidere opfordrer dømmeren den Sigtede til at ud-

tale sig om de ved Vidneforklaringerne samt i andre Måder mod ham fremkomne Bevisligheder. Forsåvidt det imod den Sigtede Fremkomne eller den Sigtedes egne Udtalelser dertil give Anledning, kan dømmeren rette spørgsmål til ham angående enkelte Punkter. Den Sigtedes Afhørelse må ikke forlanges i detøjemed at fremskaffe Tilståelse.

§ 204.

Sålænge den Sigtede er tilstede i Retten, skal han være fri for Bånd og Tvang.

Under afhørelsen skal dømmeren tiltale den Sigtede uden Vrede eller Hån.

spørgsmålene, som rettes til den Sigtede, skulle være bestemte, tydelige og fåledes stillede, at det er ham klart, hvad han bekræfter eller benægter med sit Svar.

Intet spørgsmål må stilles således, at Noget, der er benægtet eller ikke redgået af den Sigtede, forudsættes som tilstået.

Lofter, urigtige Foregivender, Truster og andre Tvangsmidler må ikke anvendes for at bevæge den Sigtede til Tilstæelse eller anden Udtalelse af bestemt Indhold.

' Det er ikke den Sigtede tilladt at rådføre sig med en Forsvarer angående den umiddelbare Besvarelse af de ham gjørte spørgsmål.

§ 205.

Mod en Sigtet, der vægrer sig ved at svare, være sig i det Hele eller på enkelte spørgsmål, eller som hindrer Afhørelsen ved forstilt Afsindighed eller på lignende Måde, må ingen Tvang anvendes.

skjønnedes det, at den Sigtedes forannævnte Forhold vil medføre Sagens Forhaling eller vansteliggjøre Forsværet, skal dømmeren gjøre den Sigtede opmærksom herpå, se endvidere §§ 367 og 453.

§ 206.

Afhørelse af den, der som privat Anklager forfølger en Straffesag, finder Sted, naar Retten finder det nyttigt til Sagens Oplys-

ning. Afhørelsen sker for den Ret, ved hvilken Sagen er anhängig, dog at Undtagelse finder Sted under de i § 133 Rr. 2—4 nævnte Betingelser. Om Indkaldelsen og Afhørelsen gjælde med fornødne Lempelser Reglerne i §§ 135 og 143—145; Edfæstelse finder ikke Sted. Udebliver Anklageren uden oplyst lovligt Forfald, eller vægrer han sig ved at svare, ansees han at fratage Anklagen.

Lignende Regler gjælde også om den Forurettede, der forfølger et Erstatningskrav under Sagen, med Hensyn til dette Krav. Forsåvidt Udeblivelsen eller Vægningen her ikke medfører, at Påkjendelse ej kan sinde Sted (§ 460), kan Retten fortolke den på den for den Sigtede gunstigste Måde og navnlig henholde sig til dennes Forklaring.

Kapitel VI.

Om Beslaglæggelse på den Mistænktes Gods for

Omkostninger og Erstatning samt om Forbud.

§ 207.

Beslaglæggelse på en Mistænks Gods til Sikkerhed for Sagens Omkostninger og Erstatningsansvar k.m finde Sted ifølge Rettens Kjendelse, på Andragende af Anklageren eller henholdsvis den ved Forbrydelsen Forurettede.

Begjærer en privat Anklager Beslaglæggelse, kan Sikkerhedsstillelse kræves efter de i Loven om den borgerlige Retspleje givne Regler om Arrest på Gods.

Beslaglæggelsen medfører de samme Retsvirkninger som Arrest på Gods ifølge Loven om den borgerlige Retspleje.

§ 208.

Beslaglæggelsen iværksættes af dommeren; er Beslutningen tagen af en Landsret, iværksættes den efter Pålæg af denne ved undersøgelsesdommeren. Med Hensyn til Iværksættelsen samt de Forholdsregler, som blive at træffe for at sikre Beslaglæggelsens Retsvirkninger, gjælde med fornødne Lempelser de i Loven om den bor-

gerlige Retspleje givne Regler om Arrest på

Gods.

§ 209.

Beslaglæggelsen bortfalder, naar Forfølgning frafalder, eller den Sigtede frifindes, og den ophæves, naar den på Grund af senere fremsætte Indsigelser eller senere indtrufne Omstændigheder findes ikke at have Hjemmel. Beslutninger og Forholdsregler med Hensyn til Beslaglæggelsens Ophor træffes af den Ret, for hvilken Sagen er eller var anhängig. Med Hensyn til Krav på Erstatning for Beslaglæggelsen finde Reglerne i Lov »m den borgerlige Retspleje om Arrest på Gods Anvendelse med fornødne Lempelser.

§ 210.

Med Hensyn til foreløbigt Forbud mod Foreninger i Henhold til Grl. af 28. Juli 1866 § 87, bliver det på det nævnte Sted i Grundloven Foreskrevne at iagttage.

Forbud mod Udbredelse af Skrifter, som efter Justitsministerens Befaling forfølges i Henhold til Lov af 3 die Jan. 1851 §§ 14 og 15, besluttet og iværksættes på Statsanklagerens Andragende af

Underfølgelsesdommeren. Sag i den Anledning skal anlægges inden en Uge. Forbudet bortfalder, naar forfølgning ikke iværkfættes inden den foreskrevne Frist, eller naar den frafalder. Den i Lov af 3 die Jan. 1851 § 14 fastsætte Straf for Dommens Overtrædelse gjælder også for Overtrædelse af det foreløbige Forbud.

Tredie Afsnit.

Dm Undersøgelsen, førend Anklage er rejst, i Sager, som forfølges af statsanklageren eller Politiet.

Kapitel I.

Om Efterforskningen.

§ 211.

Det påhviler Politiembedsmanden at efterforske alle strafbare Handlinger, hvis Påtale

tilkommer det Offentlige. Han troeder i få Henseende i Virksomhed af egen Drift, naar Betingelserne iøvrigt ere tilstede, uden at afvente Pålæg af nogen overordnet Myndighed.

Statsanklageren forer udenfor Kjøbenhavn Overtilsyn med Politiets Efterforskning af de Forbrydelser, hvis Påtale hører under hans Virkekreds. Ligesom han som følge heraf kan give Politiet almindelige Forskrifter, således kan han også i de enkelte Tilfælde begjære Oplysninger, stille Forlangender og, naar særegne Omstændigheder måtte opfordre dertil, selv handle i Politimesterens Sted. Det påhviler Politimesteren at gjøre Indberetning månedlig til Statsanklageren om alle foretagne Efterforskninger, endvidere naar tvivlsomme eller særdeles vigtige Spørgsmål opstå under Efterforskningen, samt iøvrigt naar det fordres.

Politidirektøren i Kjøbenhavn, der i sin Efterforskningsvirksomhed er Justitsministeren umiddelbart underordnet, er pligtig at efterkomme alle lovlige Vegjæring af Statsanklageren, vedrørende Efterforskningen af de under Sidstnævntes Virkekreds børende Forbrydelser, samt at meddele de herhenhørende Oplysninger, som denne begjærer; i særlige Tilfælde kan Statsanklageren med Justitsministerens Billigelse overtage Ledelsen af Efterforskningen, og det underordnede Politi står da i fornødent Omfang under hans Befaling.

Retshandlinger i Efterforskningens Interesse, der ikke tåle Opsættelse, blive at foretage af Undersøgelsesdommeren uden at afvente Begjæring. fornøden Meddelelse til Politimesteren bør i sådant Fald uopholdelig sinde Sted.

§ 212.

Efterforskningen bør påbegyndes, såsnart vedkommende Embedsmand enten ved egen lagttagelse eller ved Anmeldelse fra en offentlig Myndighed eller fra Private eller på anden Måde faar Grund til at antage, at en Forbrydelse er begået, eller faar Kundskab om Begivenheder, som vække Mistanke om, at en Forbrydelse er begået, eller i Anledning af hvilke visse Efterforskningskridt ere påbudte.

§ 213.

Offentlige Myndigheder, derunder Dom«

stolene, ere Pligtige at gjøre Meddelelse, ledfaget af fornødne Oplysninger, til Politimesteren, naar Omstændigheder, som give Grund til at antage, at en Forbrydelse er begået, komme til deres embedsmæssige Kundskab.

Det påhviler særlig under fådanne Omstændigheder Skifteretten i et Konkursbo at fremsende Gjenpart af den i Lov om den borgerlige Retspleje omhandlede Indberetning af Kurator eller handelskyndige Revisorer i Konkursboer.

§ 214.

Anmeldelse fra Private om formentlig begåede Forbrydelser eller om Forhold, der vække Mistanke om, at en Forbrydelse er begået, gjøres ordentligvis til Politiet. Dog blive de også at modtage af Statsanklageren og i påtrængende Tilfælde af Undersøgelsesdommeren, som da snarest mulig tilstiller Politimesteren samme.

Anmeldelsen kan gjøres skriftlig eller mundtlig; i sidste Fald skal af den, som modtager Anmeldelsen, skriftlig Beretning optages.

§ 215.

Forklaring skal afkræves Anmelderen om alle Omstændigheder, som ere af Indflydelse på Anmeldelsens Sandsynlighed og hans personlige Troværdighed, samt angående de mulig forhåndenværende Bevismidler; efter Omstændighederne kan han også udspørges om Bevæggrunden til Anmeldelsen og erindres om Straffen for falsk Angivelse.

Findes det fornødent, kan Anmelderen ved Begjæring til Undersøgelsesdommeren foranlediges afhørt for retten, inden videre Skridt foretages.

§ 216.

Gr Sagens Påtale afhængig af Justitsministerens Befaling eller af en Opfordring fra en særlig offentlig Myndighed (jfr. § 3 6), skal Politimesteren bringe de ham tilkomne Oplysninger henholdsvis til Statsanklagerens eller den særlige Myndigheds Kundskab, men iøvrigt ikke foretage yderligere Efterforskninger, forend Vedkommendes Befaling eller Opfordring foreligger.

Er en Handling, hvis offentlige forfølg-

ning er betinget af en Privats Begjæring, kommen til Politimesterens Kundskab, men der er Grund til at antage, at den er den pågjældende Private ubekjendt, kan han gjøre Meddelelse til denne, men foretager iøvrigt ingen Efterforskning, forend Begjæringen foreligger. Denne må fremsættes udtrykkelig under lagttagelse af Reglen i § 214. Indeholder en af den Private indgiven Anmeldelse om Forbrydelsen ingen saadan Begjæring, skal han foranlediges til at afgive den fornødne Erklæring.

Ovenstående Regler udelukke dog ikke, at uopsættelige Efterforskningsskridt foretages, forend Befalingen, Opfordringen eller Begjæringen foreligger, under de i § 36 angivne Betingelser.

§ 217.

Finder Politimesteren, at der mangler Grund til at foretage videre Skridt i Anledning af en indgiven Anmeldelse eller en fremsat Begjæring om forfølgning, skal han på Forlangende meddele en skriftlig erklæring om sin Vægring, og om denne er grundet på, at den formentlige Lovovertrædelse ikke antages at være Gjenstand for offentlig forfølgning, eller på Anmeldelsens utilstrækkelige Grundlag.

Den, som har indgivet Anmeldelsen eller fremsat Begjæringen, kan derefter henvende sig til den overordnede Myndighed med Andragende om, at det må blive pålagt Vedkommende at træde i Virksomhed.

§ 218.

Efterforskningen skal rettes på at fremskaffe fådanne Oplysninger om Gjerningen og den eller de formentlig Skyldige, som ere tilstrækkelige til at bestemme, om Forfølgning ved Domstolene mod en bestemt Person skal begynde, være sig ved Begjæring om Forundersøgelse eller ved Anklage for den dømmende Ret.

Så bør og iøvrigt alle Oplysninger erhverves og Foranstaltninger træffes, som skjønnes nødvendige eller tjenlige til at forberede Sagens Behandling ved Retten.

§ 219.

Til Opnåelse af Efterforskningensøjemed

er Politimesteren berettiget til under de Betingelser og med de nærmere Bestemmelser, som herom i det Foregående ere fastsatte, at foretage Ransagninger og Beslaglæggelser, fordre Oplysninger af offentlige Myndigheder, indkalde Vidner, foretage Besigtigelser, lade foretage Syn og skjøn, anholde Mistænkte m. v.

Kræver Loven i Anledning af en således truffen Foranstaltning en efterfølgende Henvendelse til Retten, påhviler det den pågjældende Embedsmand at sørge for, at denne finder Sted på lovbefalet Måde.

Om de foretagne Gfterforskningshandlinger optages skriftlig Beretning.

§ 220.

skjønner Politimesteren enten strax eller i løbet af Efterforskningen, at der vil blive spørgsmål om at undlade Påtale i Medfør af § 37, forelægger han de fremkomne Oplysninger for Statsanklageren og standser alle ikke uopsættelige Efterforskningsskridt, indtil Statsanklagerens Beslutning foreligger.

§ 221.

Finder Politimesteren (jfr. §211), at der til Efterforskningens Fremme bør træffes Foranstaltninger, som det overhovedet eller under de givne Omstændigheder ligger udenfor hans Myndighed selv at træffe, er han berettiget til herom at rette Andragende til Undersøgelsesdommeren. Det Samme gjælder, naar det iøvrigt findes hensigtsmæssigt, at Vidner af- høres for Retten, eller at Besigtigelser og Syn eller skjøn foretages ved Rettens Hjælp.

Undersøgelsesdommeren er pligtig at tage Andragendet til følge, naar de i Loven foreskrevne Betingelser findes at foreligge.

Retshandlinger mod en Mistænkt kunne kun begjæres i Forbindelse med Andragende om Forundersøgelse eller Anklage.

Naar den begjærte Retshandling har fundet Sted, ophører Undersøgelsesdommerens Virksomhed.

§ 222.

De under Efterforskningen forefaldende Retsmøder ere ikke offentlige.

Med Hensyn til Undersøgelsesdommerens Virksomhed under Efterforskningen finde de i §§ 232—239 givne Regler Anvendelse, forsåvidt det ikke udelukkes ved Forholdets Natur.

Udskrift af det i Retsinøderne Foregåede meddeles Politimesteren og på Begjæring Statsanklageren.

§ 223.

Tages den Begjæring eller Opfordring, af hvilken en offentlig Forfølgning er afhængig, tilbage, eller befales det af overordnet Myndighed, henlægges Sagen med Vedtegning af Grunden. Har Politimesteren i en Sag, der hører under Statsanklagerens Virkekreds, ikke fået Meddelelse om den Sagens Henlæggelse foranledigende Omstændighed fra Statsanklageren, gjør han Indberetning til denne derom.

§ 224.

Findes Efterforskningensøjemed at være opnået, tager vedkommende Embedsmand Beslutning om Sagens Forfølgning ved Retten i Overensstemmelse med de i det følgende givne regler eller om Efterforskningens Afslutning ved Sagens Henlæggelse. Henlægges Sagen, vedtegnes Grunden.

Er Politimesteren påtaleberettiget i Henhold til § 35, tilkommer det ham at tage de ovenmeldte Beslutninger. Hører Sagen under Statsanklagerens Virkekreds, har Politimesteren at andrage på Forundersøgelse, naar han ifølge Efterforskningens Resultat finder Anledning dertil, og gjør derom Indberetning til Statsanklageren; ellers indsender han Sagen til Statsanklageren, der tager fornøden Beslutning om yderligere Efterforskning, Begjæring af Forundersøgelse, Anklage eller Sagens Henlæggelse.

§ 225.

Efterforskningen fortsættes, efter at Sagen er indbragt for Retten, naar Omstændighederne opfordre dertil. Under den fortsatte Efterforskning kunne efter Begjæring, eller i påtrængende Tilfælde uden en saadan, Rets handlinger foretages af en Undersøgelsesdommer, naar Forholdene ikke tilstede at afvente den Rets Beslutning, ved hvilken Sagen er anhängig.

§ 226.

For strafbare Handlinger eller Undladelser, hvori Statsanklageren eller Politiets Gmbedseller Bestillingsmænd måtte gjøre sig skyldige under Efterforskningen, ifalde de Ansvar efter Lovgivningens Regler.

Klage over de efter Lovgivningen strafbare Myndigheds Misbrug kan af den Forurettede fremsættes for Underfølgelsesdommeren i den Kreds, hvor den påklagede Handling har fundet Sted, eller for den Ret, hvis Virksomhed mod Klageren af vedkommende Embedsmand påkaldes, eller for hvilken Sag om Forbrydelsen af det Offentlige anhängiggjøres.

Finder Retten, efter at have hørt den pågjældende Embeds- eller Bestillingsmand, Sagen klar og højere Straf end bøder ej at være forskyldt, træffer den Ufgjørelsen. I modsat Fald som og, hvor Klage fra den Forurettede ikke er fremsat på den angivne Måde, forfølges Sagen efter de almindelige Regler.

Pålæg af bøder i Henhold til §§ 147 og 163 kan ophæves af den Ret, for hvilken Klage over Myndigheds Misbrug fremsætles.

Kapitel II.

Om Forundersøgelsen ved Retten.

§ 227.

Forundersøgelse ved Retten finder ikke Sted ved Handlinger, som det efter § 35 tilkommer Politimesteren at påtale, ej heller i Sager angående de i Lov af 3. Jan. 1851 § 14, jfr. § 15, omhandlede Forbud.

Forundersøgelse ved Retten finder kun Sted, naar derpå andrages, og en bestemt Person sigtes. Andragende om Forundersøgelse fremsættes af Politimesteren af egen Drift eller ifølge Statsanklagerens Beslutning; det

fremsættes af Statsanklageren, naar han i Henhold til § 211 træder i Politimesterens Sted. Netshandlinger mod en Mistænkt, hvorved en Forundersøgelse indledes, kunne i påtrængende Tilfælde foretages uden Andragende; Politi-

mesteren opfordres i så Fald til snarest mulig at erklære, om han andrager på Forundersøgelse.

§ 228.

Andragende om Forunderfølgelse fremsættes skriftlig eller mundtlig til Retsbogen; det skal betegne den Person, mod hvem, og den Handling, på Grund af hvilken Undersøgelsen skal foretages, samt ledsages af Sagens Aktstykker og forhåndenværende synlige Bevismidler.

Ved Andragendets Indgivelse til dømmeren er Sagen anhängiggjort.

Forundersøgelsen angår kun de Handlinger og de Personer, som betegnes i Andragendet, men er iøvrigt ikke indskrænket ved dette. Fremkommer der i løbet af Forundersøgelsen grundet Mistanke mod Medskyldige eller om strafbare Handlinger af den Sigtede, som Andragendet ikke ommelder, eller vender Mistanken sig mod en Anden end den oprindelig Sigtede, skal dømmeren ved fornøden Meddelelse give Politimesteren Lejlighed til at fremkomme med sådant Andragende, som derved måtte findes foranlediget; uopsættelige Skridt har dømmeren dog i Henhold til § 227 at foretage uden at afvente Andragende.

§ 229.

Finder dømmeren, at Sagen ikke er indbragt for ret Værnething, eller at den, der påtaler, ej er berettiget dertil, eller at Forundersøgelse er udelukket ved Reglen i § 227, eller at Handlinger af den Art. som Sigtelsen angår, ikke ere Gjenstand for Straf, eller at Strafskylden er forældet eller Forfølgning af andre lignende Grunde utilstedelig, afsiger han Kjendelse om, at Andragendet om Forundersøgelse ikke kan tages til følge.

§ 230.

Forundersøgelsens Øjemed er at tilvejebringe sådanne Oplysninger, som udfordres for at afgjøre, om, for hvilken Forbrydelse og for hvilken Ret Anklage skal rejses. Tillige blive sådanne Beviser at fore, som maa ventes ikke at kunne blive fremførte under Hovedforhæendingen.

Til at opnå de nævnte Øjemed kunne alle

efter Loven tilladte Midler anvendes; videre, end disse Øjemed udkræve, må Forundersøgelsen ikke udstrækkes.

§ 231.

Naar Andragende om Forunderfølgelse er taget til følge, har dømmeren i Embeds Medfør, uden at yderligere

Andragende udfordres, med størst mulig Hurtighed at foretage alle hensigtsmæssige Skridt og benytte alle efter Loven tilladte Midler til Ovnåelse af Forundersøgelsens Øjemed.

Parterne (jfr. § 227) ere berettigede til at rette Andragende til dømmeren om Foretagelse af enkelte Undersøgelseshandlinger. Angående sådanne Andragender må dømmeren træffe Afgjørelse; findes det, at Andragendet ikke kan tages til følge, afsiges Kjendelse.

Ogsaa udenfor de Undtagelsestilfælde, hvor Statsanklageren påtaler for Undersøgelsesdømmeren, er han berettiget til at rette de ovennævnte Andragender til denne.

§ 232.

Politiet er pligtigt at efterkomme de Pålæg, dømmeren giver i Forundersøgelsens Interesse. Om Udførelsen afgives skriftlig Beretning til dømmeren.

dømmeren er berettiget til at henvende sig med Begjæring om Retshandlingers Foretagelse i en anden Retskreds til Undersøgelsesdømmeren i denne (jfr. § 76). Leds Forundersøgelsen af et Medlem af Landsretten, er dette fremdeles berettiget til at fordrø enkelte Retshandlinger foretagne af undersøgelsesdømmeren i Retskredsen.

Om Efterforskninger, som foretages i Henhold til § 225, skal dømmeren snarest mulig underrettes.

§ 233.

Fremstilles en Person som anholdt for retten eller møder en Sigtet frivillig uden Rettens Tilsigelse fammen med den, der påtaler, bliver Sagen strax at foretage til Forundersøgelse. Blive yderligere Retshandlinger nødvendige, beslutter Retten det fornødne og berammer et nyt møde.

Mindretalsforslag:

§ 231 affattes således:

Om de Retshandlinger, der skulle foretages til Opnåelse af Forundersøgelsens Øjemed, tager dømmeren Beslutning, ordentligvis ifølge Andragende af Parterne, jfr. § 227. Det påhviler som følge heraf Politimesteren at ledsage sin Begjæring om Forundersøgelse med de fornødne nærmere Andragender om Indkaldelse af Vidner m. v. Ogsaa udenfor de Undtagelsestilfælde, hvor Statsanklageren påtaler for Undersøgelsesdømmeren, er han berettiget til at rette sådanne Andragender til denne.

Retshandlinger, om hvis Foretagelse Parterne ikke have andraget, kunne beslattes af dømmeren på Gmbedsvegne, naar han finder dem fornødne forøjemedet, navnlig i den Sigtedes Interesse.

Findes det, at et Andragende ikke kan tages til følge, afsiges Kjendelse.

I andre Tilfælde berammer dømmeren, efter at have modtaget Andragendet, et Retsmøde, til hvilket den Sigtede samt andre Personer, der ifølge dømmerens Beslutning skulle afhøres, blive at indkalde. Give Forhandlingerne i dette Anledning til nyt Retsmøde, træffer dømmeren Bestemmelse herom.

Afhørelse af Vidner, Syns- eller Skjønsmænd under Forundersøgelsen bør foregå uden flere eller længere Afbrydelser, end nødvendigt.

§ 234.

Uden Hensyn til, om -Retsmødet er offentligt eller ikke, have Parterne (jfr. § 227) ordentligvis Ret til at overvære og overensstemmende med Lovens Regler at deltage i Retshandlingerne under Forundersøgelsen. Samme Ret har Statsanklageren samt i de i § 44 2 det Stykke nævnte Tilfælde den Forsvarer, den Sigtede måtte benytte. Er den Sigtede fængslet, bør han henbringes til det Sted, hvor Handlingen skal foregå, medmindre den finder Sted udenfor Underretskredsen og i saadan Afstand, at uforholdsmæssigt Besvær kan forudfees at følge deraf.

Undtagelse fra foranstående Regel finder Sted:

- 1) naar dømmeren finder Anledning til at anvende den ham efter § 83 1ste Stykke tilkommende Beføjelse mod nogen af de nævnte Personer;
- 2) den Sigtede kan midlertidig fjernes, naar der er Grund til at antage, at en uforbeholden Udtalelse af en Person, der afhøres, ellers ikke kan opnåes;
- 3) den Sigtede kan midlertidig udelukkes fra Deltagelse, naar der er Grund til at antage, at han vil modvirke Undersøgelsen på den i § 183 Nr. 3 omtalte Måde; har den Sigtede begjært Deltagelse, afsiges Kjendelse herom.

Har den Sigtede i Henhold til Reglerne under Nr. 1—3 været udelukket, bliver Retsbogen at oplæse for ham, naar Grunden til hans Udelukkelse er ophørt og i ethvert Fald inden Forundersøgelsens Slutning, forsåvidt han ej har unddraget sig forfølgning.

Fores Beviser under Forundersøgelsen for

at kunne benyttes ved Oplæsning under Hovedforhandlingen, skal den Sigtede være personlig tilstede, med mindre Sagen ingen Udsættelse tåler, dog at Reglerne under Nr. 1—3 finde Anvendelse.

§ 235.

Om Tid og Sted for Foretagelse af Retshandlingerne skal dømmeren forud betimelig underrette Parterne. Ligeledes bliver den Forsvarer, der måtte være beskikket, at underrette herom. I påtrængende Tilfælde kunne Retshandlingerne foretages, uden at den nævnte Meddelelse har fundet Sted. For Tilkaldelse af en Forsvarer, som den Sigtede overensstemmende med Reglen i § 44 2det Stykke vil benytte, har denne selv at sørge; der bør såvidt mulig indrømmes ham Tid hertil.

Udeblivelse af nogen til Mede Berettiget hindrer ikke Retshandlingens Foretagelse; dette gjælder også, naar en bestikket Forsvarer måtte forsomme at møde.

§ 236.

Politimesteren, Statsanklageren, den Sigtede og hans Forsvarer have Adgang til at gjøre sig bekendt med Retsbøgerne angående de under Forundersøgelsen foretagne Retshandlinger, under lagttagelse af de af dømmeren givne nærmere Bestemmelser. Dog kan dømmeren ved Kjendelse nægte den Sigtede og hans

Forsvarer det, naar der er Grund til at befrygte Modvirken af Undersøgelsen på den i § 183 Nr. 3 ommeldte Måde; men i så Fald skal Gjennemfynet tilstedes inden Undersøgelsens Slutning.

Skal der i Anledning af en Retshandling under Forundersøgelsen beskikkes den Sigtede en offentlig Forsvarer, bør der såvidt mulig gives denne Lejlighed til forinden at gjøre sig bekendt med Sagens Dokumenter.

§ 237.

Afhørelse af den Sigtede om Sigtelsen og Beviserne finder Sted overensstemmende med Reglerne i andet Afsnit, Kap. V. Gjentagen afhørelse finder kun Sted, naar ny fremkomne Beviser give Anledning dertil, eller på den Sigtedes Forlangende, eller naar Beviser fores til Benyttelse under Hovedforhandlingen.

Afhørelsen sker ved dømmeren; Politimesteren kan andrage på, at yderligere spørgsmål stilles til den Sigtede.

§ 238.

Som Vidner indkaldes under Forunderfølgelsen alle Personer, hvis Forklaringer skjønnes nødvendige eller nyttige til Opnåelse af Underfølgelsens Øjemed. Begjærer nogen af Parterne Personer indkaldte som Vidner, kan dømmeren fordre, at de Punkter i det Mindste i Almindelighed angives, angående hvilke de opgivne Personer skulle afhøres.

Vidner samt Syns- og Skjønsmænd afhøres af dømmeren (§ 143 jfr. § 159), Parterne kunne andrage på, at yderligere spørgsmål forelægges dem; dømmeren kan overlade til dem selv at stille disse.

§ 239.

Om Tvistepunkter, som opstå under Forundersøgelsen, samt om Indsigelser, der fremsættes af Vidner, Syns- eller Skjønsmænd, træffes Afgjørelsen af dømmeren ved Kjendelse.

§ 240.

Den påbegyndte Forundersøgelse standser, naar Statsanklageren begjærer det, fordi Sagen er indbragt for den dømmende Ret; Gjenpart af Anklageskriftet med Paitegning om dets Indlevering til den dømmende Ret bliver i så Fald at fremlægge.

Fremdeles standser Forundersøgelsen, naar forfølgning frafaldes (§§ 32 og 34). Erklæring om Frafald af forfølgning indgives enten skriftlig til dømmeren eller fremsættes mundtlig til Retsbogen. dømmeren træffer de fornødne Foranstaltninger med Hensyn til Ophøret af de Forholdsregler af varigere Karakter, som måtte være foranledigede ved Forfølgningen.

§ 241.

Statsanklagerens Beslutning om Frafald af forfølgning binder ikke den overordnede Myndighed; dog må Forfølgningens Fortsættelse efter den overordnede Myndigheds Be-

slutning finde Sted inden Udløbet af to Måneder, med Forbehold af Reglerne om en Straffesags Gjenoptagelse.

§ 242.

Fremkommer der under Forundersøgelsen Oplysning om Omstændigheder, ifølge hvilke Politimesteren skjønner, at der vil blive spørgsmål om at undlade Påtale i medfør af § 37, og som må antages at være Statsanklageren ubekjendte, meddeler han ham Underretning herom, ledsaget af fornøden Udskrift af Undersøgelsen. Indtil hans Beslutning inden en af dømmeren fastsat Frist indtræffer, foretages der kun sådanne Undersøgelseshandlinger, som ikke tåle Ophold.

§ 243.

Finder dømmeren, at Forundersøgelsen er såvidt fremmet, som dens Øjemed udkræver, tilstiller han Statsanklageren Udskrift af Undersøgelsen og Tagens Aktstykker og opfordrer ham til, hvis han måtte ønske yderligere Foranstaltninger truffet af Undersøgelsens Slutning, at fremkomme med sit Andragende desangående inden en af Dømmeren fastsat Frist. Ogsaa til den Sigtede skal dømmeren gjøre Meddelelse om sin Hensigt at slutte Forundersøgelsen og rette en lignende Opfordring. Fremkommer intet sådant Andragende, eller forkastes det ved dømmerens Kjendelse, sluttet Forundersøgelsen, og Statsanklageren underrettes herom.

§ 244.

Gr Forunderfølgelse under Et indledet mod en Person for flere Forbrydelser eller mod flere Personer, og det findes, at Undersøgelsen af en eller nogle Forbrydelser eller med Hensyn til enkelte Sigtede er fremmet såvidt, som Øjemedet udkræver, kan dømmeren på Andragende eller i Embeds medfør for såvidt slutte undersøgelsen, dog i det Første Tilfælde kun, naar ingen af de Forbrydelser, hvis Undersøgelse ikke er moden til Slutning, antages at medføre en strengere Strafart.

Sluttet Forundersøgelsen for en eller

nogle af de Forbrydelser, for hvilke den samme Person er sigtet, kan Undersøgelsen af de andre Forbrydelser midlertidig hvile, indtil Afgjørelse for den eller de førstnævnte Forbrydelsers Vedkommende har fundet Sted, naar Statsanklageren forlanger det, og den Sigtede ikke fordrer Fortsættelse.

§ 245.

Inden Udløbet af 14 Dage efter modtagen Meddelelse om Forundersøgelsens Slutning skal Statsanklageren indlevere sit Anklageskrift til den dømmende Ret; sker dette ikke, ansees Forfølgningen for frafalden. Underretning om, at Anklageskriftet er indleveret, meddeles uopholdelig Undersøgelsesdommeren.

Kan der på Grund af en for en anden Forbrydelse rejst Anklage blive spørgsmål om at undlade Påtale i Henhold til §37 Nr. 2, er det tilstrækkeligt, at Statsanklageren inden den nævnte Frist meddeler Undersøgelsesdommeren, at han forbeholder sig Beslutning, indtil Afgjørelse af hin Anklage har fundet Sted. Fristen regnes i så Fald fra Udløbet af Påankefristen eller den endelige Dom. Fra dette Tidspunkt regnes også Fristen, naar den rejste Anklage afvises, fordi den hører for en anden Ret; skal Anklagen bringes for en anden Ret, fordi forenede Sager adskilles, regnes Fristen fra Rettens Beslutning herom. Finder Statsanklageren det nødvendigt at andrage på yderligere Undersøgelseshandlinger, inden Beslutning om Anklage tages, eller vil han indstille spørgsmålet, om Anklage skal finde Sted, til Overstatsanklageren, eller finder han Grund til at andrage på en Afvigelse fra Værnethingsreglerne, er det tilstrækkeligt, at han inden den nævnte Frist gjør de fornødne Skridt hos vedkommende Myndighed eller Domstol samt meddeler dømmere dette. Forsåvidt da Sagens videre Fremme beror på Overstatsanklageren, forlænges Fristen en Uge; forsåvidt den beror på en Rets Afgjørelse eller Virksomhed, finder en Ugesfrist Sted, fra Meddelelsen om Afgjørelsen eller Virksomhedens Slutning at regne.

Undersøgelsesdommeren kan på Andragende af særegne Grunde indrømme Forlængelse af de ovenfor nævnte Frisker.

Indtil Anklage er rejst, eller de nævnte Frisker ere udløbne, ansees Sagen for anhängig for Undersøgelsesdommeren.

§ 246.

Indgives efter Forundersøgelsens Slutning Andragende om yderligere Undersøgelseshandlinger, skulle disse nøjagtig betegnes i Andragendet. Tages dette til følge, finde med Hensyn til den derved foranledigede Gjenoptagelse af Forundersøgelsen de ovenfor givne Regler Anvendelse.

Fjerde Afsnit.

Dm Anklage for og Sagens Behandling ved Landsretten.

Kapitel I.

Om Anklagen samt om Henvisning til og Forberedelse af Hovedforhandlingen.

§ 247.

Statsanklageren indbringer Sagen for Landsretten red en skriftlig affattet Anklage, som indleveres til Rettens Formand.

Ved Anklageskriftets Indlevering er Sagen anhängiggjort.

§ 248.

Anklageskriftet skal indeholde:

a) Statsanklagerens Navn.

b) Den Sigtedes Navn og hvad der ellers måtte udkræves til hans nøjagtige Betegnelse, hans Bopæl eller Opholdssted, forsåvidt det er bekjendt, med Angivelse af, om han er anholdt eller fængslet.

c) Angivelse af den Forbrydelse, for hvilken Anklage rejses, ved Hjælp af dens lovbestemte Kjendemærker eller dens i Loven hjemlede Betegnelse i Forbindelse med mulige Strafforhøjelses- og Strafnedsættelsesgrunde, samt med Tilføjelse af sådanne særlige Omstændigheder i Henseende til Sted, Tid, Gjenstand, Udførelsesmåde osv., som efter de i ethvert Tilfælde foreliggende Forhold udkræves til dens tilstrækkelige

og tydelige Betegnelse. Tillige nævnes det eller de Lovbud, i Henhold til hvilke Påstand om Straf for den pågjældende Forbrydelse agtes nedlagt. Anklagens Gjenstand kan angives alternativt, såvelsom principalt og subsidiært. d) Begjæring om, at Sagen må henvises til Hovedforhandling. Det må udtrykkelig bemærkes, om og i Henhold til hvilken Lovbestemmelse der andrages på Medvirkning af Nævninger eller på Forhandling for Landsretten uden saadan Medvirkning. Det Lovbud eller den Afgjørelse, som hjemler det valgte Værnething, bør påberåbes.

Hverken Udviklinger om de mod den Sigtede forhåndenværende Beviser eller af Retsspørgsmål må findes i Anklageskriftet.

Omfatter Anklagen flere Sigtede eller flere strafbare Handlinger af den samme Sigtede, bliver hver af disse punktvis at ommelde.

§ 249.

Med Anklageskriftet skulle følge Dokumenter og andre synlige Bevismidler, som Anklageren har i Hænde, og som agtes fremlagte under Sagen, de i § 219 tredie Stykke ommeldte Beretninger samt Udskrift af Retshandlinger, som måtte have fundet Sted under Efterforskningen, og af Forundersøgelsen, naar en saadan har været foretagen.

Endvidere skulle medfølge så mange Gjenparter af Anklageskriftet, som der er Sigtede.

§ 250.

Samtidig med Anklageskriftets Indlevering skal Anklageren tilstille Rettens Formand en Fortegnelse, med Genpart for den Sigtede, over de Beviser, som han agter at fremfore under Hovedforhandlingen, med Bemærkning om, hvad han ved disse vil godtgjøre, og i Forbindelse dermed fremsætte sine til Bevisførelsens Forberedelse sigtende Andragender til Retten.

Andre Andragender til Retten, sigtende til at fremme Stræffesagens Formål, såsom om den Sigtedes

Anholdelse eller Fængsling, Beslaglæggelse af hans Formue o. s. fr., stå Anklageren åbne, såsnart Anklageskriftet er

indleveret; de fremsættes skriftlig og tilstilles Rettens Formand.

§ 251.

Naar Rettens Formand finder,

- 1) at Anklageskriftet ikke tilfredsstiller Lovens Fordringer,
- 2) eller at den Forbrydelse, for hvilken Anklage er rejst, er udelukket fra Påkjendelse ved Landsretten, uden at dette beror på Skjøn over Stræffens rimelige Størrelse, og uden at Sammenhæng med en anden Stræffesag deri gjør Forandring,
- 3) eller at Sagen ikke er indbragt for ret Værnething,
- 4) eller at Anklageren ikke er påtaleberettiget,
- 5) eller at Handlinger af den Art, Anklagen angår, ikke ere Gjenstand for Straf,
- 6) eller at forfølgning er udelukket ved Forældelse, uden at dette beror på Skjøn over Stræffens rimelige størrelse, eller af lignende Grund er utilstedelig,

og naar derhos, hvis Manglen kan afhjælpes, det fornødne i så Henseende ikke sker inden en af Formanden fastsat Frist, sammentræder han med tvende Medlemmer af Retten til Afgørelse af Spørgsmålet, om Henviisning af Anklagen til Hovedforhandling strax skal nægtes, uden at videre Foranstaltninger træffes i Anledning af samme. Anklageren gives der Lejlighed til for Afgjørelsen at udtale sig skriftlig eller mundtlig.

Nægtes der Anklagen Fremme, afsiges Kjendelse herom.

§ 252.

Finder Retten ikke strax i Embeds Medfør at burde nægte Anklagen Fremme, meddeler Rettens Formand den Sigtede Gjenpart af Anklageskriftet og Bevisfortegnelsen. Ved Meddelelsen affordres den Sigtede Erklæring, om han selv har valgt en Forsvarer; hvis dette ikke er Tilfældet, beskikker Formanden efter Omstændighederne Forsvarer, hvem ligeledes gjenparter Milles.

Hensidder den Sigtede i fængsel på et andet Sted end Rettens sæde, og det er givet, at Hovedforhandlingen skal foregå her, kan Rettens Formand allerede på dette Tidspunkt foranstalte ham henbragt til samme.

§ 253.

Rettens Formand fastsetter en Frist for den Sigtede og den beskikkede Forsvarer til Indgivelse af de i § 254 ommeldte Andragender til Retten.

Fristen bestemmes således, at der bliver tilstrækkelig Lejlighed for de Pågjældende til at gjøre sig bekendt med Sagens Aktstykker, hvortil såvel den Sigtede som hans Forsvarer, være sig valgt eller bestikket, efter den stedfundne Meddelelse have Adgang; om de Foranstaltninger, der ere truffene med Hensyn hertil, gives

fornøden Underretning. Fristen kan af Formanden forlænges, naar det begjæres, og særegne Grunde findes at tale derfor.

§ 254.

Den sigtede og den beskikkede Forsvarer have Adgang til, inden Udløbet af den i § 253 ommeldte Frist,

1) at andrage på, at der, førend Sagen videre fremmes, foretages Forundersøgelse, hvis en saadan ikke har fundet Sted, eller at en stedfunden Forundersøgelse fuldstændiggjøres, naar det angives, at nærmere betegnede Oplysninger derved kunne fremskaffes, som ville fjerne Mistanken mod den Sigtede eller godtgjøre Grunde til Straffrihed;

2) at andrage på, at Henvisning af Anklagen til Hovedforhandling må blive nægtet, naar det påståes, at enten nogen af de i § 251 nævnte Omstændigheder foreligger, eller at der ved de stedfundne Efterforskninger eller Forundersøgelsen ikke er fremkommet rimelig Grund til Mistanke mod den Sigtede eller er oplyst Omstændigheder, som begrunde hans Straffrihed;

3) at fremkomme med Andragender og Erklæringer om Sagens Henvisning til Nævninger eller til Landsretten uden Nævninger ;

4) at indlevere en Fortegnelse over Beviser, som agtes fremførte under Hovedforhandlingen, med Bemærkning om, hvad der ved disse skal godtgjøres, og i Forbindelse dermed at fremsætte Andragender til Retten, sigtende til Bevisførelsens Forberedelse.

Ovennævnte Andragender indgives skriftlig til Rettens Formand tilligemed Gjenpart, som tilstilles Anklageren.

Er den Sigtede fængslet, blive hans Andragender og Erklæringer på Begjæring at modtage af Undersøgelsesdommeren til Retsbogen; denne har ved Anklageskriftets Meddelelse udtrykkelig at gjøre ham opmærksom på den ham efter nærværende Paragraf tilkommende Ret. Udskrift af Retsbogen tilstilles snarest mulig Rettens Formand, som meddeler Anklageren, naar og hvor Adgang til Gennemsyn af samme står ham åben.

Den beskikkede Forsvarer kan ikke mod den Sigtedes Villie andrage på nægtelse af Henvisning til Hovedforhandling af Grunde, som Retten ikke i Embeds medfør kan tage i Betragtning, ej heller på Henvisning til Nævninger, medmindre han antager den hjemlet ved § 11 Nr. 1.

§ 255.

Andre Andragender til Retten end de i § 254 ommeldte, hvortil der med Hensyn til den anhängiggjorte Sag findes Anledning for Hovedforhandlingen, stå den Sigtede, den beskikkede Forsvarer eller andre Vedkommende åbne, såsnart Meddelelse af Anklageskriftet har fundet Sted. De fremsættes skriftlig og tilstilles Rettens Formand; er den Sigtede fængslet, har han Ret til at fremsætte dem til Retsbogen for Undersøgelsesdommeren, som snarest mulig tilstiller Rettens Formand fornøden Udskrift.

§ 256.

Efter Udløbet af den fastsætte Frist eller tidligere, hvis det begjæres af den Sigtede og den beskikkede

Forsvarer, træffes Afgjørelse, om Sagen skal henvises til Hovedforhandling, og i bekræftende Fald, om den skal henvises til Nævninger eller ikke, samt om Forening eller Adskillelse af Søgsmål. I Forbindelse hermed træffes Afgjørelse om Foranstaltninger sigtende til Bevisførelsens Forberedelse eller iøvrigt til Opnåelsen af Stræffesagens Formål; dog bør forsåvidt Fristens

Udløb ikke afventes, naar Forholdene ikke tilstede Opsættelse.

Retten træffer Afgjørelsen:

1) angående de i § 254 Nr. 1 og 2 ommeldte Andragender, samt naar Anklagen i Embeds Medfør nægtes Fremme;

2) angående Andragende om Henvisning til Nævninger udenfor Lovens almindelige Regler, samt naar Spørgsmålet, om en Sag i Henhold til disse skal henvises til Nævninger eller ikke, enten er omstridt mellem Parterne, eller, uden at dette er begrundet i den Sigtedes Valgret, afgjøres i Strid med Anklagerens Begjæring;

3) angående Foranstaltninger i Bevisførelsens eller iøvrigt i Sagens Interesse med Undtagelse af Beslutning om Vidners eller Syns- eller Skjønsmænds Indkaldelse til Hovedforhandlingen samt Foranstaltninger, der ere påtrængende. Andre Afgjørelser end de ovenfor nævnte

kunne træffes af Formanden i Rettens Navn. Forend Afgjørelsen træffes, kan Formanden eller Retten indhente Oplysninger og Erklæringer, ved Undersøgelsesdommeren lade afhøre Vidner m. V. Adgang til herved fremkomne nye Aktstykker står Parterne åben efter Formandens nærmere Bestemmelse.

§ 257.

Om de Spørgsmål, som i Henhold til § 256 skulle afgjøres af Retten, tages Bestemmelse af Rettens Formand i Forbindelse med to andre Medlemmer. Afgjørelsen træffes i et ikke offentligt Retsmøde, som Anklageren, den Sigtede og dennes Forsvarer have Ret til at overvære, og i hvilket de nærmere kunne begrunde de af dem fremsætte Andragender, som foreligge til Afgjørelse. Rettens Formand underretter dem betimelig om mødets Afholdelse. Hensidder den Sigtede i fængsel på et andet Sted, end det, hvor Retten holdes, skal han dog kun, naar rettens Formand finder, at særlige Grunde tale for at efterkomme hans Begjæring derom, foranstaltes henbragt til mødet; i modfat Fald kan han enten indgive en skriftlig Udtalelse til Retten til Begrundelse af sine Andragender, eller afgive sin erklæring til Rets-

bogen for Undersøgelsesdommeren, som snarest mulig indsender Udskrift til Rettens Formand. Udeblivelse af nogen til Møde Berettiget hindrer ikke Afgjørelsen af de foreliggende Spørgsmål.

§ 258.

Sagen kan ved Kjendelse henvises til Forundersøgelse, naar der, efter hvad der foreligger, findes ikke at mangle rimelig Grund for et herom fremsat Andragende, eller i Embeds medfør, naar det findes fornødent, forend Beslutning tages i Anledning af et Andragende om at nægte Anklagen Fremme.

Om Forundersøgelsen gjælde de i 3die Afsnit Kap. II givne Regler med de af Sagens Stilling flydende Lempelser. Udskrift af samme tilstilles Rettens Formand og Anklageren; den Sigtede og hans Forsvarer have Ret til at gjøre sig bekendt med den efter Formandens nærmere Beslutning.

Efter at have modtaget Udskrift af den sluttede Forundersøgelse, har Anklageren inden en Uge at indlevere nyt Anklageskrift, forsåvidt han ikke vil henholde sig til det tidligere indgivne.

§ 259.

Anklagens Henvisning til Hovedforhandling kan nægtes, naar et herom fremsat Andragende findes begrundet, eller i Embeds medfør, naar nogen af de i § 251 nævnte Omstændigheder findes at foreligge. Det er ikke til Hinder for at nægte Anklagen Fremme af en af de sidstmeldte Grunde, at Retten ikke har fundet Anledning til i Henhold til § 251 strax at nægte Henvisning.

Om nægtelsen, som kan omfatte Anklagen i det Hele eller for en Del, afsiges Kjendelse.

Er der nægtet Anklagen Fremme delvis, påhviler det Anklageren inden en af Rettens Formand ved Kjendelsens Meddelelse fastsat kort Frist at indlevere et overensstemmende med Kjendelsen rettet Anklageskrift. Sker dette ikke, ansees Forfølgning for frafalden.

§ 260.

Ved Afgjørelsen af Andragender om Indkaldelse af Vidner eller om Udmeldelse eller

Indkaldelse af Syns- eller Skjønsmænd bliver det at tage i Betragtning, om der er Grund til deraf at vente noget Udbytte til Sagens Oplysning, hvorved navnlig tages Hensyn til, om der foreligger en fuldstændig og troværdig Tilståelse af den Sigtede, eller om flere Vidner ere bragte i Forstag til at forklare om et og samme Punkt. Naar den Sigtede har andraget på Indkaldelse af Vidner, kan det gøres til Betingelse for at tage Andragendet til følge, at Sikkerhed stilles for de derved forårsagede Udgifter.

Bestemmelser om Foranstaltninger sigtende til Bevisførelsens Fremme eller iøvrigt til at fremme Stræffesagens Formål kunne ogsaa træffes i Embeds medfør; en særegen Fartegnelse affattes over Beviser, som i Henhold hertil blive at fremføre under Hovedforhandlingen.

§ 261.

Om Afgjørelser i Sagen, som træffes i Henhold til Bestemmelserne i dette Kapitel, underrettes alle Vedkommende.

Er Sagens Henvisning til Hovedforhandling besluttet, giver Formanden i Henhold hertil Anklageskriftet fornøden Påtegning. Påhviler det Anklageren ifølge § 259 sidste Stykke at indkomme med et rettet Anklageskrift, sier Påtegningen, naar dette er indleveret og af Formanden fundet stemmende med Rettens Kjendelse.

De følger, som ved Lovgivningen ere knyttede til den Omstændighed, at en Perfon er sat under Tiltale for en Forbrydelse, indtræde, naar Henvisning til Hovedforhandling af den rejste Anklage er besluttet overensstemmende med foranstående Regler.

§ 262.

Formanden berammer Dagen, på hvilken, eller, forsåvidt Sagen skal behandles i en af de regelmæssig tilbagevendende Samlinger. og Dagen endnu ikke kan angives, Samlingen, hvilken Hovedforhandling af den henviste Sag skal finde Sted; i sidste Fald berammes Dagen så snart ske kan.

Det iagttages, at den nærmeste Tægtedag eller Samling vælges, som Forholdene tilstede, og til hvilken der kan gives alle Vedkommende behørigt Varsel.

Ordentligvis bør den Sigtede have en Uges Varsel til Dagen eller Samlingen; kortere Varsel kan vælges, naar den Sigtede og Forsvareren begjære det eller samtykke deri; længere Varsel kan vælges, naar Rettens Formand finder, at det almindelige Varsel af særegne Grunde er utilstrækkeligt.

En senere Tægtedag end den, der vilde følge af ovenstående Regel, kan berammes, naar særegne Grunde findes at gjøre en Afvigelse nødvendig.

§ 263.

Om Berømmelsen af Hovedforhandlingen underretter Rettens Formand Anklageren, Forsvareren samt i Nævningesager Formanden for Udvalget til Aarslistens Dannelse.

Den Sigtede indkaldes til det berammede Medede ved en skriftlig Stævning, som udstedes af Rettens Formand i Rettens Navn. Om de Foranstaltninger, som ere trufne for at give alle Vedkommende behørig Adgang til Gjennemsyn af Sagens Aktstykker, meddeles samtidig Underretning, Vidner samt Syns- og Skjønsmænd, hvis Indkaldelse til Hovedforhandlingen er besluttet, indkaldes af Formanden.

Hensidder den Sigtede i fængsel eller Vidner, Syns- eller Skjønsmænd i Forvaring på et andet Sted end det, hvor den berammede Hovedforhandling skal foregå, foranstalter Rettens Formand dem betimeligt henførte til dette.

§ 264.

Over Nævningesager og andre Straffesager, som ere berammede til Foretagelse i en af Rettens Samlinger, affattes der af Rettens Formand med Retsskriverens Bistand en samlet Retsliste, hvori angives de Sager, som ville blive fortagne, samt såvidt mulig de Dage, til hvilke de enkelte Sager ere berammede. Denne Retsliste bekendtgjøres en Uge for Retssamlingens Begyndelse ved Opslag på det Sted, hvor Retten skal holdes.

Senere Forandringer eller Tillæg, som gjøres for eller under Samlingen, indføres strax på Retslisten.

Over Sager, som berammes til Foretagelse udenfor Samlingerne, affattes for hver enkelt Retsdag en Retsliste, som bekendtgjøres ved Opslag mindst 3 Dage for Retsdagen; Forandringer eller Tillæg indføres strax.

Retslisten optages strax i en Retsbog, som fores dels for Nævningesager dels for andre Straffesager.

§ 265.

Naar det er overdraget et Medlem af højesteret at være Formand for Landsretten, hvad Nævningesager angår, påhviler det ham i betimelig Tid for Samlingens Begyndelse at roere tilstede ved rettens sæde, !)g derefter, om fornøden: med Bistand af den for andre Straffesager beskikkede Formand, at væretage de efter ovenstående Regler Rettens Formand påhvilende Pligter med Hensyn til de Sager, som ere eller blive henviste til Nævninger.

§ 266.

Naar under en stedfindende Hovedforhandling Anklage for andre Handlinger rejses, kan denne uanset Reglerne i dette Kapitel strax medtages under Forhandlingen, naar enten den Sigtede og den beskikkede Forsvarer indvilge deri, eller den Forbrydelse, som den nye Anklage angår, er begået af den Sigtede under selve Hovedforhandlingen, og naar Retten iøvrigt Intet finder til Hinder derfor. Anklagen kan da fremsættes mundtlig til Retsbogen.

Kapitel II.

Om Forandringer i Anklagen eller i de om Henvisning og Hovedforhandlingens Forberedelse truffne Bestemmelser.

§ 267.

Forandringer i Anklagen, som ikke i nogen væsentlig Grad forandre eller besværliggjøre Forsvaret, kunne af Anklageren foretages, så længe Sagen ikke er optagen til Dom eller til at forelægges Nævningerne.

Andre Forandringer i Anklagen, hvad enten disse have Hensyn til Handlingens retlige Karakter eller de særlige Omstændigheder, hvormed Handlingen er betegnet, tilstedes kun,

1) naar de foretages, førend Henvisning til Hovedforhandling har fundet Sted, eller dog på et sådant Tidspunkt, at en Forhaling af Hovedforhandlingen ikke vil følge deraf,

2) eller naar der inden Sagens Optagelse er fremkommet nye Beviser eller Kjendsgjæringer mod den Sigtede, som vilde give Hjemmel til Genoptagelse af en Straffesag, i hvilken forfølgning er frafalden.

§ 268.

Om Forandringer i Anklagen gjøres der Meddelelse til Retten skriftlig eller, hvis de fremkomme under Hovedforhandlingen, mundtlig til Retsbogen. Finder Retten ikke Anledning til strax at tilbagevise Forandringen, gives der den Sigtede og den beskikkede Forsvarer Lejlighed til i den Anledning at udtale sig, hvortil efter Omstændighederne indrømmes en Frist. Er der Strid om Forandringens Tilstedelighed, eller tilbagevises den, eller tilstedes den i medfør af Reglen i § 267 Nr. 2. afsiger Retten Kjendelse; i andre Tilfælde træffer Formanden Afgjørelsen. Tilstedes under Hovedforhandlingen Anklagens Forandring i Henhold til Reglen i § 267 Nr. 2, bliver Sagen at udsætte, medmindre den Sigtede og hans beskikkede Forsvarer give Afkald herpå.

§ 269.

Foreligger der rimelig Grund til at antage, at sådanne nye Beviser eller Kjendsgjerninger ville komme for Dagen, som efter

Reglen i § 267 Nr. 2 hjemle Forandring i Anklagen, kan Retten på Anklagerens Begjæring ved Kjendelse henvise Sagen til Forundersøgelse; Anklageren har da inden en Uge efter Modtagelse af Udskrift af denne at fremsætte de Andragender, hvortil han finder Anledning.

§ 270.

Er der, efter at Sagen er henvist til Hovedforhandling, kommet nye Beviser for Dagen eller indtrådt nye Kjendsgjerninger, som vilde have ført til på Andragende eller i Embeds medfør at nægte Anklagen Fremme, kan Retten hæve Sagen ved Kjendelse, naar Beslutning derom kan tages for Hovedforhandlingens Begyndelse uden dennes Udsættelse eller på en Tid, da denne af anden Grund er udsat.

Under tilsvarende Forudsætninger kan Beslutningen om Sagens Henvisning til Nævninger eller til Landsretten uden Nævninger forandres; er denne kun en følge af Bestemmelsen om Sagens Forening eller Adskillelse, kommer Reglen i § 272 til Anvendelse.

§ 271.

Fremkommer der, efter at Sagen er henvist til Hovedforhandling, nye Grunde til at antage, at Oplysninger kunne fremskaffes, som ville fjerne Mistanken mod den Sigtede eller godtgjøre Grunde til Straffrihed, eller giver det under Hovedforhandlingen Fremkomne rimelig Grund til at antage Sådant, kan Retten på Andragende eller under sidstnævnte Forudsætning i Embeds medfør henvise Sagen til Forundersøgelse ved Kjendelse. Anklageren har da inden en Uge efter Modtagelsen af Udskriften af denne at fremkomme med de Andragender, hvortil han finder Anledning.

§ 272.

Forandring i de tagne Beslutninger om Sagens Adskillelse og Forening, kan gøres af Rettens Formand, indtil Afgjørelse i Sagen har fundet Sted.

§ 273.

Andre Beviser end de på de til Retten

indleverede Fortegnelser opførte kunne fremføres under Hovedforhandlingen, naar de anmeldes, forend

Sagen er henvist, eller dog så betimelig, at Modparten kan erholde Meddelelse om dem mindst 4 Dage for Hovedforhandlingens Begyndelse, uden at dennes Udsættelse derved bliver nødvendig. I andet Fald kan det uden Modpartens Samtykke kun finde Sted, naar nye Beviser ere komne for Dagen, eller senere af Modparten anmeldte Beviser skjønnes at give Grund dertil, eller naar Retten iøvrigt på Andragende af særegne Grunde giver Adgang dertil.

Retten cg udenfor Hovedforhandlingen efter Omstændighederne (jfr. § 256 Nr. 3) Formanden har Beføjelse til i Embeds Medfør at tage Bestemmelse om Bevisers førelse, som findes nødvendige til Sagens Opklaring, uden anden Begrænsning end den, Sagens Stilling medfører.

§ 274.

Udsættelse af den berammede Hovedforhandling kan for Forhandlingens Begyndelse besluttes af Rettens Formand, naar enten Hensyn til Retten eller andre Aarsager, såsom den Sigtedes Flugt, uovervindelige Forhindringer for Parterne, den beskikkede Forsvarer, uundværlige Vidner eller Syns- og Skjønsmænd, Forandringer i Anklagen, senere Henvisning til Forundersøgelse, nye Bevisers Anmeldelse m. v. findes at gjøre Udsættelsen nødvendig.

Om Udsættelsesgrunde, som indtræde for Hovedforhandlingen, påhviler det enhver Vedkommende snarest mulig at underrette Rettens Formand.

Om Sagens Udsættelse skal Rettens Formand snarest mulig og såvidt mulig, førend den berammede Hovedforhandling skulde have fundet Sted, underrette alle Vedkommende, deriblandt de Vidner og Skjønsmænd, som allerede måtte være indkaldte.

§ 275.

Viser det sig, at Intet er til Hinder for en Sags Berømmelse til en tidligere Tægtedag end den oprindelig bestemte, kan Rettens Formand foretage en ny Berømmelse og træffe

de Foranstaltninger, som derved gjøres nødvendige.

§ 276.

Med Hensyn til de i dette Kapitel ommeldte Afgjørelser af Retten eller Formanden, som træffes udenfor Hovedforhandlingen, finde Reglerne i §§ 256 i Slum., 257 og 261 1ste Stykke Anvendelse. Ligeledes finde Reglerne i forrige Kapitel om Meddelelser til Parterne samt om Adgang til at gjøre sig bekendt med fremkomne Aktstykker tilsvarende Anvendelse. Forundersøgelse, som finder Sted i Henhold til ovenstående Bestemmelser, følger Reglerne i tredje Afsnit Kap. II. med de af Sagens Stilling følgende Lempelser.

Kapitel III.

Almindelige Bestemmelser om Hovedforhandlingen for Landsretten.

§ 277.

Under Hovedforhandlingen afsiges dømmen, efterat Bevisførelse har fundet Sted og Parterne ere hørte.

§ 278.

De til Sagens Afgjørelse kaldede dømmere samt en til at fore Retsbogen bemyndiget Person skulle være tilstede under hele Hovedforhandlingen. Det Samme gjælder om Nævningerne, indtil deres erklæring er afgiven.

Ved Forhandlinger, som forudsees at blive af længere Varighed, kunne Erstatningsdommere medtages; disse have at overvære Forhandlingen samt, naar det på Grund af en Dommers Forfald bliver nødvendigt, efter Tjenestealder at indtræde i dennes Sted.

Med Hensyn til Erstatningsnævninger gjælder Reglen i § 311.

Retsskriverens Hverv kan, naar det måtte gjøres fornødent, udføres af forskellige Personer efter hverandre.

§ 279.

Statsanklageren samt den beskikkede For-

svarer skulle være tilstede under hele Hovedforhandlingen, sålænge de have Adgang til at fåe Ordet under samme; dog er herved ikke udelukket, at forskellige Personer udføre Statsanklagerens eller den beskikkede Forsvarers Hverv i Sagen.

Udebliver Statsanklageren enten ved Hovedforhandlingsens Begyndelse eller i løbet af denne, udsættes Sagen. Det Samme gjælder, naar den beskikkede Forsvarer udebliver, eller naar den valgte Sagfører ikke møder i Tilfælde, hvor dette vil gjøre en Beskikkelse nødvendig, medmindre Omstændighederne måtte gjøre det muligt for Formanden at beskikke en Forsvarer, som strax kan udføre Hvervet.

§ 280.

Den Sigtede stal, forsåvidt Loven ikke hjemler Undtagelser, personlig være tilstede ved hele Hovedforhandlingen, sålænge han har Adgang til at fåe Ordet under samme.

Udebliver den Sigtede ved Hovedforhandlingens Begyndelse eller i løbet af denne, og Tilfældet ikke er af den Beskaffenhed, at han strax kan bringes tilstede, udsættes Sagen.

§ 281.

Bliver den Sigtede i løbet af Hovedforhandlingen så syg, at han ikke længere kan være tilstede, kan Sagens Behandling fortsættes, naar Retten efter Forhandlingens Standpunkt og det under samme Fremkomne skjønner, at Udfaldet utvivlsomt vil blive Frifindelse.

§ 282.

Formanden kan beslutte, at en Sigtet skal forlade Retssalen, medens et Vidne eller en Medsigtet afhøres, naar særegne Grunde tale for, at en uforbeholden Udtalelse af denne ellers ikke kan opnåes.

Er en Sigtet i medfør af foranstående Bestemmelse aftrådt, skal Afhørelsen gjentages efter de almindelige Regler, naar han atter indlades i Retssalen.

Ovenstående Regler gjælde også med Hensyn til de i Henhold til § 45 Nr. 2 valgte Forsvarere.

§ 283.

Naar en Sigtet fjernes fra Retssalens i Henhold til § 83, kan Forhandlingen fortsættes, hvis Formanden ikke finder en Udsættelse nødvendig.

Den Sigtede bør i så Fald, såsnart og såvidt hans Adfærd gjør det muligt, atter indføres i Retssalen og gjøres bekendt med det under hans Fraværelse Forefaldne; så

bør der og, forsåvidt det ester Forhandlingens Standpunkt endnu er muligt, gives ham Adgang til at fremkomme med, hvad han under almindelige Forhold vilde havt Lejlighed til.

Lignende Regler gjælde med fornøden Lempelse, naar Ordet fratages den Sigtede i Henhold til § 83 eller § 288.

§ 284.

Naar Hovedforhandlingen er begyndt, fortsættes den såvidt mulig uafbrudt, indtil endelig Afgjørelse har fundet Sted.

Rettens Formand afbryder Forhandlingen,

a) naar han af Hensyn til den fornødne Hvile for de medvirkende Personer finder det nødvendigt at udsætte eller slutte Retsmødet;

d) naar han beslutter Sagens Udsættelse.

Finder Afbrydelsen Sted, efterat den Sigtedes Afhørelse angående Anklagen var begyndt, kan Rettens Formand beslutte, at Forhandlingen, fra og med den Sigtedes Af-

hørelse, skal gjentages, naar Sagen atter kommer for.

§ 285.

Naar Forhandlingen afbrydes, fordi Retsmødet udsættes eller sluttet, fortsættes den henholdsvis til den for Retsmødets Gjenoptagelse af Formanden fastsætte Tid eller i det næste påfølgende Retsmøde.

Sker Afbrydelse på Grund af Sagens Udsættelse, tilkendegives det alle Vedkommende, at de skulle møde til den Tid, som berammes i Retsmødet, eller hvorom senere Meddelelse finder Sted.

§ 286.

Efterat Hovedforhandlingen er begyndt,

bør Formanden kun udsætte Sagen, være sig

på Andragende eller i Embeds medfør, når det ifølge Lovens Bud eller iøvrigt af vigtige Grunde findes nødvendigt.

Om Udsættelsesgrunde, som indtræde på en Tid, da Hovedforhandlingen er udsat, påhviler det enhver Vedkommende snarest mulig at underrette rettens Formand, for at Bestemmelse om Udsættelsen om mulig kan tages og Meddelelse til alle Vedkommende finde Sted, førend Sagen påny skulde have Været for.

§ 287.

Hovedforhandlingen er mundtlig; Skrift anvendes kun i det Omfang, i hvilket Loven særlig bestemmer det.

Ved de mundtlige Udtalelser benyttes frit Foredrag; Oplæsning tilstedes kun, hvor Loven hjemler det.

§ 288.

Rettens Formand leder Hovedforhandlingen. Han bestemmer rækkefølgen af de enkelte Dele af Forhandlingen, forsåvidt Loven ikke indeholder Forskrifter derom. Ingen må tage Ordet uden ifølge hans Tilladelse; han kan fratage den Part Ordet, som ikke vil rette sig efter hans Ledelse. Han drager Omsorg for såvidt mulig at fjerne Alt, hvad der til Unytte trækker Forhandlingen i Langdrag, og slutter Forhandlingens enkelte Dele, når han anser det foreliggende Emne for tilstrækkelig behandlet.

Om Slutning af Bevisførelsen i det Hele eller om et enkelt Punkt, førend alle Beviserne ere fremførte, samt

om Gjentagelse af den sluttede Bevisførelse, tager Retten Beslutning.

§ 289.

Omfatter Hovedforhandlingen Anklage mod den samme Person for flere strafbare Handlinger eller Anklage mod flere Personer, skal Formanden ordentligvis lade Forhandlingen foregå og tilendebringe postvis for de enkelte Forbrydelser. Dommen omfatter alle Anklagepunkterne under Et.

§ 290.

Fremsættes Afvisningspåstand, eller antager Rettens Formand, at Omstændigheder

ere tilstede, ifølge hvilke der kan opstå Spørgsmål om Afvisning, kan han udsætte eller standse Forhandlingen om Sagens Realitet og sætte Afvisningsspørgsmålet særlig under Forhandling. Når Afvisningsdom ikke afsiges fortsættes den afbrudte Forhandling.

Tilsvarende Regler finde Anvendelse, når der opstår Spørgsmål, om Anklageren er påtaleberettiget.

§ 291.

Den Sigtede høres af Rettens Formand angående Sigtelsen og de Beviser, som fremføres mod ham. Dommerne og Nævningerne, Anklageren og Forsvareren kunne andrage på, at yderligere spørgsmål stilles til ham. Dommerne og Nævningerne have også Ret til selv at rette enkelte Spørgsmål til den Sigtede, efter dertil at have fået Ordet af Formanden.

§ 292.

Bevis kan føres både direkte og indirekte. Alt, hvad der efter sin Natur er i Stand til at bidrage til Sagens Oplysning, kan benyttes som Bevis, for så vidt Loven ingen Indskrænkning gjør.

§ 293.

Bevisførelsen er nærmest Parternes Sag; de ere ikke udelukkede fra at føre Vidner, som Retten har nægtet at indkalde, for så vidt § 273 ej er til Hinder; men de således førte Vidner have intet Krav på Godtgjørelse af det Offentlige.

Parterne afhøre selv de ifølge Andragende af dem indkaldte eller af dem fremstillede Vidner, Syns- eller Skjønsmænd. Når Partens Tilspørgsel om et Punkt er tilendebragt, er Modparten berettiget til nærmere at udspørge med Hensyn til dette.

Skal på en Parts Begjæring Oplæsning af Dokumenter og Aktstykker finde Sted for Bevisførelsens Skyld, beslutter Rettens Formand, om Oplæsningen skal ske ved Parten eller ved Retsskriveren.

§ 294.

Rettens Formand våger over, at util-

børlige, navnlig forvirrende Spørgsmål ikke finde Sted ved Afhørelsen af Vidner og Synseller Skjønsmænd. Sker Afhørelsen trods Formandens Pålæg og Irettesættelser på utilbørlig Måde eller på en Måde, som ikke er egnet til at bringe Sandheden for Dagen, eller som går udenfor Sagen, kan han unddrage den pågjældende Part Afhørelsen og selv overtage den. Skjønner han, at Afhørelsens Fortsættelse ikke kan bidrage til Sagens Oplysning, kan han slutte den.

Formanden er berettiget og forpligtet til, nårsomhelst han i Sandhedens Interesse finder Grund dertil, at rette Spørgsmål til den, som afhøres. Har den Sigtede hverken beskikket eller valgt Forsvarer, overtager Formanden Afhørelsen på hans Vegne.

§ 295.

Vidner og Syns- eller Skjønsmænd, som fremstilles efter rettens eller Formandens Beslutning i Ginbeds medfør, afhøres af Formanden; dog er han beføjet til at overlade Afhørelsen til Parterne efter foranstående Regler.

Sker Afhørelse ved Rettens Formand, kunne Parterne andrage på, at yderligere Spørgsmål stilles; Formanden kan overlade det til dem selv at stille sådanne enkelte Spørgsmål.

Skulle ifølge Beslutning i Embeds medfør Dokumenter og andre Aktstykker oplæses for Bevisførelsens Skyld, sker Oplæsning ved Retsskriveren.

§ 296.

Dommerne og Nævningerne ere berettigede til at rette Spørgsmål til de fremstillede Vidner, Syns- eller Skjønsmænd, efter at have erholdt Ordet af Formanden.

§ 297.

De afhørte Vidner samt Syns- eller Skjønsmænd forblive tilstede under den senere Forhandling, indtil Formanden, efter at have givet Parterne Lejlighed til derom at udtale sig, tillader dem at forlade Retten

ubetinget eller mod at blive tilstede i Nærheden. Retten kan på Begjæring eller i Embeds medfør lade dem afhøre påny, når dertil findes Anledning, sir. § 144.

Formanden kan på Begjæring af en Part eller i Embeds medfør bestemme, at et Vidne midlertidig skal forlade Retssalen, når en uforbeholden Forklaring af et andet Vidne ellers ikke kan ventes.

Vidnerne samt Syns- eller Skjønsmænd må ikke forelægge den Sigtede eller hverandre Spørgsmål, men de kunne andrage på, at de selv eller et andet Vidne eller den Sigtede yderligere afhøres om angivne Punkter i det Øjemed at fuldstændiggjøre eller berigtige forudgående Udsagn.

Syns- eller Skjønsmænd kunne i Henhold til § 157 2det Stykke også under Hovedforhandlingen fordre Spørgsmål forelagte den Sigtede eller Vidner angående Punkter, som ere af Vigtighed for deres Svar.

§ 298.

Dokumenter, der påståes at være tagne eller frembragte ved Forbrydelsen eller at have været brugte eller bestemte til dens Udførelse, eller som yde umiddelbar Oplysning om Gjærningen eller den Sigtedes Forhold til denne, blive at oplæse, når Bevisførelsen kræver det.

Dokumenter og Aktstykker, som indeholde Erklæringer eller Vidnesbyrd, må ordentligvis ikke benyttes som Bevismidler. Herfra undtages:

1) Tilførsler i Retsbøger om Ransagninger, Beslaglæggelser, Besigtigelser, Syns- eller Skønsforretninger, foretagne udenfor Hovedforhandlingen;

2) Erklæringer til Retten afgivne af Syns- eller Skjønsmænd;

3) tilførsler til Retsbøger om de af den Sigtede under afhørelsen om Sigtelsen afgivne Erklæringer, når den Sigtede enten nu vægrer sig ved at svare, eller den nu afgivne Forklaring afviger fra den tidligere;

4) Tilførsler til Retsbøger angående de af Vidner, Syns- eller Skjønsmænd under afhørelse afgivne Forklaringer, når disse Personer enten ere døde eller af anden Grund ikke kunne afhøres påny, eller deres Fremstilling for Retten ikke finder Sted af de i §

133 Nr. 1—3, jfr. § 160, angivne Grunde, eller når den nu afgivne Forklaring afviger fra den tidligere, eller når et Vidne vægrer sig ved at afgive Forklaring uden Hjælp i § 131, og de foreskrevne Tvangsmidler forgjæves ere blevne anvendte.

5) Erklæringer og Vidnesbyrd, udstedte i medfør af et offentligt Hverv, derunder Udskrifter af tidligere den Sigtede overgaaede Straffedomme.

Hvad der er tilført Retsbøger om Retshandlinger under Efterforskningen, kan dog kun benyttes som Bevis, når Opsættelse af Retshandlingen, indtil Sag mod den Sigtede kunde anhängiggjøres, vilde have medført Fare for Tab af Bevismidler, eller den Sigtede har indvilget eller indvilger i Benyttelsen.

§ 299.

Oplæsning af Tilførsler til Retsbøger angående Udsagn af den Sigtede, Vidner eller Syns- eller Skjønsmænd på Grund af de nu afgivne Forklaringers Uoverensstemmelse med de tidligere afgivne bør kun finde Sted, efterat der på foreskrevne Måde er givet de Pågjældende Lejlighed til sammenhængende Udtalelser om Gjenstanden for Afhørelsen, og de yderligere Spørgsmål, hvortil denne Udtalelse opfordrer, ere stillede.

Når Oplæsning af de i § 298 Nr. 3 og 4 ommeldte Aktstykker finder Sted, skal Grunden meddeles af Rettens Formand og tilføres Retsbogen; så bør det og bemærkes, om Vidnets eller Syns- og Skjønsmændens Forklaring er beediget eller ikke, og i sidste Fald, af hvilken Grund.

§ 300.

Når Beviser i medfør af § 273 skulle færes, om hvilke Meddelelse til vedkommende Part ikke er sket mindst 4 Dage før Hovedforhandlingens Begyndelse, bliver Sagen at udsætte, medmindre Parten har givet Afkald herpå.

Formanden træffer fornøden Foranstaltning

for at give alle Vedkommende behørig Adgang til Gjennemsyn af Aktstykker i Sagen, som indkomme efter Hovedforhandlingens Begyndelse.

§ 301.

En Part kan med Modpartens Samtykke frafalde et af ham anmeldt Bevis; dog kan Retten bestemme, at det frafaldte Bevis skal føres.

Vægrer Modparten sig ved at samtykke i, at et anmeldt Bevis frafalder, træffer Retten Afgjørelse.

§ 302.

Retten Afgjørelse af Tvistepunkter, som opstå under Bevisførelsen mellem Parterne, samt af Indsigelser, der fremsættes af Vidner, Syns- eller Skjønsmænd, sker ved Kjendelse.

§ 303.

Førend Dom eller Kjendelse afsiges under Hovedforhandlingen, bør der være givet Parterne Lejlighed til at udtale sig. Den Sigtede *har stedse det sidste Ord.*

Ved Begrundelsen af Kjendelser, der ikke særskilt kunne påankes, skulle de faktiske Omstændigheder, hvorpå der bygges, nøjagtig angives, forsåvidt Retsbogen ikke indeholder det Fornødne.

§ 304.

Alle Forsvarsgrunde mod den rejste Anklage, som ere egnede til at bevirke Afvisning eller Frifindelse, kunne under Hovedforhandlingen gøres gjældende af den Sigtede, ligesom de og i Embeds Medfør bør tages i Betragtning af Retten. Dette gjælder også om sådanne Afvisningsgrunde, der kunde være gjort gjældende, eller som af Retten have været prøvede i Anledning af Spørgsmålet om Anklagens Henviisning til Hovedforhandling, forsåvidt Andet ikke særlig er bestemt.

Indsigelser, som gå ud på, at den Forbrydelse, for hvilken Anklage er rejst, ikke er betegnet i Anklagen så tilstrækkeligt og tydeligt, som Forsværets Forberedelse krævede, eller

at der ikke er givet tilstrækkelig Lejlighed til at gjøre sig bekjendt med Sagens Aktstykker, eller at der uden Hjælp er givet kortere Varsel end en Uge, skulle fremsættes før Oplæsningen af Anklageskriftet, eller i Nævningesager førend Lodtrækning til Udtagelse af Nævninger begynder, jfr. endvidere §§ 13, 18, 68, 312, 314, 318, 322 samt Lov om Domsmagts Ordning m. m. § 81.

§ 305.

Hovedforhandlingen afsluttes ved Rettens Dom i Sagen; dog betragtes Sagen som anhängig ved Retten, indtil Dommens Fuldbrydelse kan begynde, eller indtil i Tilfælde af Påanke Sagens Aktstykker ere indsendte til Højesteret.

Den vedtagne Afgjørelse føres i Pennen af Rettens Formand eller den af de i Afgjørelsen deltagende Dommere, hvem dette Hverv af Formanden overdrages. Stemmetallet må ikke optages i Rettens Afgjørelser eller iøvrigt gjøres bekjendt.

Efter at være affattet, underskrives Afgjørelsen af Rettens Formand og Retsfkriveren. Dens Afsigelse foregår derved, at den oplæses i et Retsmøde. Er den Sigtede fængslet, bør han bringes tilstede ved Dommens Afsigelse.

Rettens Afgjørelser træffes snarest mulig, efterat den pågjældende Forhandling er tilende. Kan Afsigelsen ikke finde Sted samme Dag, skulle Kjendelser afsiges senest Dagen efter, Dommen senest inden 8 Dage.

Er den Sigtede domfældt, bliver Udskrift af Dommen at forkynde ham, hvis han ikke var tilstede ved Afsigelsen; i andre Tilfælde meddeles der ham Udskrift på Begjæring. Af alle Domme tilstilles der Statsanklageren Udskrift.

§ 306.

Dommen skal, forfåvidt den ikke går ud på Sagens Afvisning, enten domfælde eller frifinde.

Frifindelse finder Sted, når Anklageren ikke er påtaleberettiget, når Anklage frafalder, samt når den Sigtede ikke findes skyldig.

§ 307.

Ved Afgjørelsen af, om Noget er bevist eller ikke, har Retten, henholdsvis Nævningerne, alene at tage Hensyn til de Beviser, som ere

fremførte under Hovedforhandlingen; Aktstykker og andre Dokumenter kunne kun tages i Betragtning som Bevismidler, når de ere blevne oplæste under denne.

Iøvrigt er Afgjørelsen ikke bunden ved Lovregler, men træffes efter fri, på samvittighedsfuld prøvelse af det Fremførte beroende Overbevisning.

§ 308.

Retten kan kun domfælde for den eller de Forbrydelser, for hvilke Anklage på lovlig Måde er rejst. Denne Regel galder ikke blot, forsåvidt Talen er om en anden Handling end den, der ligger til Grund for Anklagen, men også, med de i § 309 nævnte Undtagelser, i Henseende til Anklagens Angivelse af de nærmere Omstændigheder ved Handlingen og den i samme indeholdte Betegnelse af Forbrydelsens retlige Karakter.

§ 309.

Undtagelser fra de i § 308 ommeldte Begrænsninger for Domfældelsen finde Sted:

1) når det eller de Lovbud, som i Anklagen nævnes til Hjemmel for Påstanden om Straf, eller de den Sigtede betimelig meddelte Aktstykker tydelig vise, at den Måde, hvorpå Anklagen er stilet, ikke udtrykker Anklagerens virkelige Mening;

2) også ellers, når den Adgang til Forsvar, som den Sigtede har havt, uanset Afvigelsen fra Anklagen, under de foreliggende Omstændigheder må betragtes som fyldestgørende. I Henhold hertil kan der i Domfældelsen afviges fra Anklagens Betegnelse af Forbrydelsens retlige Karakter:

a) når Anklagen går videre end Domfældelsen, idet alle de begrebsmæssige Bestanddele af den Forbrydelse, på hvilken Dommen lyder, indeholdes i den Forbrydelses Begreb, på hvilken Anklagen lyder;

b) når der er så nært Slægtskab mellem de Forbrydelser, på hvilke Anklagen og Dommen lyder, at Afvigelsen i og for sig ikke kan medføre Forandring i Forsvarets Forudsætninger, og der iøvrigt ikke i det enkelte Tilfælde er Noget, som efter det angivne Synspunkt udelukker Afvigelsen.

Kapitel IV.

Særlige Bestemmelser om Hovedforhandlingen for Nævninger.

§ 310.

Efterat Dommeren, Anklageren og den

Sigtedes beskikkede Forsvarer ere komne tilstede, lader Rettens Formand den Sigtede føre ind i Retssalen, angiver i Korthed den Sag, som vil blive Gsenstand for Forhandling, lader Vidner samt Syns- og Skjønsmænd påråbe og anviser dem Venteværelse, idet han påminder dem og efter Omstændighederne træffer anden Foranstaltning for at forhindre indbyrdes Meddelelse.

Derefter skrides, forsåvidt der ikke opstår Spørgsmål om Udsættelse, Afvisning eller desl., som findes forinden at burde afgjøres eller forhandles, til Udtagelse af Nævninger.

§ 311.

I enhver Nævningesag skulle 12 Nævninger udtages til at deltage i Afgjørelsen.

Kan det forudsees, at en Sags Forhandling vil medtage et længere Tidsrum, kan Rettens Formand, førend Lodtrækningen begynder, beslutte, at endvidere 1 eller 2 Erstatningsnævninger skulle udtages. Såfremt da nogen af Nævningerne måtte blive forhindret i at overvære den hele Forhandling, indtil Nævningernes Erklæring er afgiven, indtræder en Erstatningsnævning i hans Sted efter den Rækkefølge, i hvilken Navnene ere udtrukne.

Erstatningsnævningerne overvære Forhandlingen, men deltage ikke i Nævningernes Rådstagninger og Afstemninger, sålænge de ikke ere trådte i en Nævningens Sted.

§ 312.

Foranstaltningerne til Nævningernes Udtagelse begynde med, at de indkaldte Nævninger påråbes. Indsigelser fra Parternes Side, at en Nævning er udelukket i Medfør af Reglerne i Lov om Domsmagts Ordning m. m., andet Afsnit, Kap. I, må fremsættes, førend Lodtrækningen begynder. Kjendelser, hvorved en Nævning udelukkes, kunne ikke angribes ved noget Retsmiddel. Imod Kjendelser, hvorved en Indsigelse forkastes, kan der finde Besværing Sted (jfr. §§ 16, 18 og 20).

§ 313.

Ere ikke mindst 24 Nævninger, eller, hvis Erstatningsnævninger skulle tiltræde, henholdsvis 26 eller 28 Nævninger mødte, eller synker Nævningernes Tal ved Rettens Afgjørelser under det nævnte laveste Tal, drager Rettens Formand Omsorg for, at det til Lodtrækningen fornødne Antal af Nævninger bringes tilveje ved Tilkaldelse af Hjælpenævninger i den Orden, i hvilken disse Navne findes opførte på Hjælpe listen.

Skulde det tilstrækkelige Antal ikke kunne staves tilveje på denne Måde, foranstalter Rettens Formand Tallet udfyldt ved Lodtrækning, således som i Lov om Domsmagts Ordning m. m. § 90 bestemt.

§ 314.

Når mindst 24 eller, hvis 1 eller 2 Erstatningsnævninger skulle udtages, henholdsvis 26 eller 28 Nævninger, som kunne medtages ved Lodtrækningen, ere tilstede, lader Rettens Formand denne foretage. Til den Ende lægges Sedler, hvorpå Nævningernes fulde Navne ere skrevne, og som oplæses, i en Urne, af hvilken Sedler derefter enkeltvis udtages og oplæses.

Indsigelse, der går ud på, at Lodtrækning er foretagen, uden at det ovenfor foreskrevne Antal Nævninger var tilstede, skal fremsættes for Lodtrækningens Slutning.

§ 315.

Såsnart et Navn er trukket af Urnen og oplæst, har først Anklageren, indtil Ordet er givet den Sigtede, og derefter den Sigtede, indtil et nyt Navn er udtrukket, eller, med Hensyn til det sidst udtrukne Navn, indtil Lodtrækningen er erklæret for endt, Ret til uden Angivelse af Grund at forkaste den udtrukne Nævning. En afgiven Erklæring kan tilbagetages, når det sker indenfor de angivne Tidsgrænser. Afgives ingen Erklæring, gjælder Nævningen for antagen.

§ 316.

I det Hele kunne så mange Nævninger forkastes i Henhold til § 315, som Forskjellen mellem 12, eller, hvis 1 eller 2 Erstatningsnævninger skulle tiltræde, henholdsvis 13 eller 14 og Tallet på de i Urnen lagte Sedler angiver.

Halvdelen af de tilladte Forkastelser tilkommer Anklageren, Halvdelen den Anklagede. Er Tallet ulige, har den Anklagede Ret til at forkaste een Nævning mere end Anklageren.

§ 317.

Er der i samme Sag flere Anklagede, ere disse lige nær berettigede til at udøve den en enkelt Anklaget ved § 316 hjemlede Forkastelsesret.

Kunne de ikke enes om Udøvelsen af denne Ret, fordeles de dem indrømmede Forkastelser ligelig mellem dem. Med Hensyn til de Forkastelser, som ikke kunne fordeles således, afgjøres det ved Lodtrækning, hvem af de Anklagede de skulle tilkomme. Ligeledes bestemmes ved Lodtrækning, i hvilken Rækkefølge de skulle erklære sig om Antagelse eller Forkastelse. En herefter af en af de Anklagede erklæret Forkastelse gjælder også for de andre.

§ 318.

Indsigelser, der gå ud på, at Reglerne i §§ 315—17 ere tilsidefatte, skulle fremsættes før Anklageskriftets Oplæsning.

§ 319.

Når 12 eller, hvis Erstatningsnævninger skulle tiltræde, henholdsvis 13 eller 14 uforkastede Nævninger ere udtrukne, ophører Lodtrækningen. De 12 først Udtrukne ere Nævningerne i Sagen; den eller de, hvis Navne senere måtte udtrækkes, ere Erstatningsnævninger.

§ 320.

Ere flere Sager berammede til Forhandling På een Dag, kunne de for en foregående Sag udtrukne Nævninger, forudsat at ingen af de i § 15 angivne Grunde er til Hinder, også medvirke ved Afgjørelsen af andre til Forhandling på samme Dag ansætte Sager, såfremt den eller de Anklagede i disse antage dem også for deres Sag, og Anklageren afgiver samme Erklæring. Spørgsmål herom afgjøres, førend Nævningernes Edfæstelse finder Sted. Ved denne skulle i bekræftende Fald samtlige Anklagede Være tilstede.

Mangle Betingelserne for Anvendelsen af foranstående Regel, og der således påny skal udtages Nævninger for en senere til Forhandling på samme Dag ansat Sag, kan efter Formandens Bestemmelse Lodtrækning for den senere Sag foretages, førend Forhandlingen i den tidligere Sag begynder.

§ 321.

Nævningerne indtage deres sæde i den ved Lodtrækningen for enhver Sag bestemte Orden.

§ 322.

Formanden tager derefter Nævningerne i Ed, idet han tiltaler dem således:

„De skulle love og sværge ved Gud den Almægtige, den Alvidende og Retfærdige, at de i Sagen mod N. N. med Troskab og Nidkjærhed ville opfylde en Nævnings Pligter, ikke samtale med Nogen, der ikke er Nævning i Sagen, om denne, førend den er afgjort, af yderste Evne omhyggeligt veje Beviserne såvel imod som for den (de) Anklagede, og uden at lade Dem forlede af Frygt, Nid eller Venskab, af Hensyn til Gunst eller Gave, Magt eller Anseelse, afgive deres Stemme alene efter samvittighedsfuld Overbevisning.“

Herpå svare Nævningerne, hver for sig, stående og med oprakte Fingre efter Lovens Forskrift om Eds Aflæggelse:

„Jeg lover og sværger det. så sandt hjælpe mig Gud og hans hellige Ord.“

Den Adgang, som Lovgivningen hjemler Medlemmer af visse Troessamfund til at aflægge Ed på anden Måde end den sædvanlige, eller at afgive en højtidelig Forsikring, som træder i Eds Sted, skal også her komme til Anvendelse.

I det i § 320 1ste Stykke omhandlede Tilfælde sker der ved de Ord i Formandens Tiltale „i Sagen mod N. N.“ fornøden Forandring.

Indsigelser, der gå ud på, at Nævningerne ikke lovlig ere blevne edfæstede. skulle fremsættes før Anklageskriftets Oplæsning (§ 323).

§ 323.

Efterat Nævningerne ere tagne i Ed, forelægges der den Sigtede de i § 202 nævnte Spørgsmål, hvorpå Formanden lader Anklageskriftet oplæse ved Retsskriveren.

§ 324.

Derefter finder den Sigtedes Afhørelse angående Anklagen samt Bevisførelsen Sted.

Afgiver den Sigtede ved Afhørelsen en fuldstændig og ubetinget Tilståelse, kan Rettens Formand, såfremt ingen af Dommerne eller Nævningerne erklærer sig derimod, bestemme, at Bevisførelse skal bortfalde.

§ 325.

Ved Bevisførelsen fremføres først de af Anklageren, dernæst de af eller for den Sigtede anmeldte Beviser, endelig de, hvis førelse er besluttet af Retten i Embeds medfør. Afgivelser herfra kan Formanden beslutte.

Førend hvert enkelt Bevis fremføres, angiver vedkommende Part, henholdsvis Rettens Formand, i Korthed dets væsentlige Gjenstand.

Efter de enkelte Bevisers Fremførelse finder afhørelse af den Sigtede Sled overensstemmende med § 203.

§ 326.

Efterat Bevisførelsen er sluttet, får først Anklageren, dernæst Forsvareren og den Sigtede Ordet for at udtale sig om Bevisførelsens Resultat samt om Retsspørgsmålene i Sagen, dog såvidt mulig uden at omhandle sådanne Punkter, som ikke skulle forelægges Nævningerne til Afgjørelse.

§ 327.

Ved Slutningen af sit Foredrag skal Anklageren overlevere Formanden et skriftligt Udkast til de Spørgsmål, som han foreslår stillede til Nævningerne.

Udkastet meddeles strax den beskikkede Forsvarer og den Anklagede, som derefter, når de have fået Ordet, kunne fremsætte Indsigelser mod de foreslåede Spørgsmål samt skriftlige Forstag til Ændringer eller Tillæg.

§ 328.

Efterat Forhandlingen mellem Parterne er sluttet, fastsætter Retten Spørgsmålene til Nævningerne; dog oplæses de først, når Formandens Foredrag er endt, og kunne forinden undergives fornyet Prøvelse af Retten. I de Tilfælde, hvor Spørgsmålenes Fastsættelse viser sig i særlig Grad tvivlsom, sker denne ved Kjendelse.

Efter at Spørgsmålene ere fastsatte, tager Rettens Formand Ordet. Han sammenstiller Forhandlingens Hovedpunkter og udvikler de

Retssætninger, som komme i Betragtning. Fremdeles bør han, når Bevisførelsen dertil giver Anledning, henlede Nævningernes Opmærksomhed på sådanne Hensyn, som efter Erfaringens Vidnesbyrd må komme i Betragtning ved Bedømmelsen af Bevisernes Vægt; dog skal han i så Fald tillige udtrykkelig betyde

Nævningerne, at de selvstændig og på eget Ansvar må afgjøre, om de Hensyn, som han har påpeget, kunne få Betydning i det foreliggende Tilfælde, og hvilken Vægt til den Sigtedes Skade eller Fordel der således må tillægges de pågjældende Beviser.

Formandens Foredrag må ikke afbrydes.

§ 329.

Ved Spørgsmålene til Nævningerne skal det forelægges dem til Afgjørelse, om den Sigtede er skyldig i den eller de Forbrydelser, for hvilke Anklage på lovlig Måde er rejst.

Ordentligvis bør Spørgsmålenes Gjenstand hverken udstrækkes videre eller yderligere begrænses, end det følger af den Måde, hvorpå Forbrydelsen er betegnet i Anklagen, såvel i retlig som i faktisk Henseende. Herfra finder Undtagelse Sted:

- 1) når de Betingelser ere tilstede, som hjemle en fra Anklagen afvigende Domfældelse;
- 2) når det ifølge den stedfundne Bevisførelse findes nødvendigt at optage flere Kjendsgjerninger til Betegnelsen af den Handling, som lægges den Sigtede til Last, end sket er i Anklagen.

§ 330.

Som følge af Reglen i § 329 hører det under Nævningernes Afgjørelse, om sådanne almindelige eller særlige Grunde, som udelukke Straf, ere tilstede, samt om sådanne i Straffeloven bestemt betegnede Omstændigheder ere forhånden, der hjemle Nedsættelse af Strafferammen, så og om lignende Omstændigheder, der hjemle Strafforhøjelse, foreligge, forudsat at disse ere indbefattede under Anklagen.

Undtagne fra Nævningernes Afgjørelse ere Spørgsmål om

- a) Strafskyldens Forældelse,
- b) de i Straffelovens §§ 7 og 58 ommeldte Omstændigheder,
- c) Forbrydelsens Gjentagelse.

Forsåvidt det imidlertid ved Anvendelsen

af Reglerne om Strafskyldens Forældelse og Forbrydelsens Gjentagelse kommer an på det Tidspunkt, da den påklagede Handling blev begået, afgjøres dette Spørgsmål af Nævningerne efter den almindelige Regel.

Om Anklageren er påtaleberettiget, er ikke Gjenstand for Nævningernes Afgjørelse.

§ 331.

Det tilkommer ikke Nævningerne at afgjøre Noget om Tilstedeværelsen af Omstændigheder, der kunne komme i Betragtning ved Straffens Udmåling indenfor Lovens Strafferamme, og som Følge heraf heller ikke i de Tilfælde, hvor Loven på Grund af skjærpende eller formildende Omstændigheder, men uden nærmere Betegnelse af disse eller blot med Angivelse af vejledende Exempler, har udvidet Grænserne for Straffens Valg, at afgjøre, om sådanne Omstændigheder foreligge.

§ 332.

Hovedspørgsmålet til Nævningerne går ud på, om den Sigtede er skyldig i den Forbrydelse, som lægges ham til Last. Dette Spørgsmål må ikke deles i flere, undtagen forsåvidt en Deling er hjemlet ved §§ 334 og 335. Lyder Nævningernes Svar på Hovedspørgsmålet bekræftende, er derved tillige afgjort, at ingen Omstændighed, som udelukker Straf, er tilstede, medmindre Fastsættelsen heraf ifølge § 330 er forbeholdt Retten.

Hovedspørgsmålet indledes altid med Ordene: Er den Sigtede skyldig?

Forbrydelsen skal betegnes og Spørgsmålet stilles således, at Reglerne i § 329 derved blive fyldestgjorte. Til retlig Betegnelse af den Forbrydelse, som påståes at foreligge, anvendes Forbrydelsens i Loven hjemlede Navn eller, hvor intet sådant findes, en Henvielse til den pågjældende Straffebestemmelse, hvorhos den i Loven indeholdte nærmere Beskrivelse af Forbrydelsen skal medoptages i Spørgsmålet.

§ 333.

Når der under Forhandlingen er fremkommet bestemte Bevisdata til Hjemmel for

en Omstændighed, der vil udelukke Straf, eller som der efter Rettens Skjøn mulig kan blive tillagt en sådan Virkning, kan der stilles et særskilt Spørgsmål om Tilstedeværelsen af samme, som Tillæg til Hovedspørgsmålet, for at fremkalde en udtrykkelig Udtalelse af Nævningerne herom.

I den Måde, hvorpå Hovedspørgsmålet bliver at fremsætte, sker der i sådanne Tilfælde ingen Forandring.

§ 334.

Spørgsmål om Tilstedeværelsen af Omstændigheder, der ifølge Loven hjemle Nedsættelse af Straffen, må ikke optages i Hovedspørgsmålet, men bør altid gøres til Gjenstand for særskilte Tillægsspørgsmål.

Andrager den beskikkede Forsvarer eller den Sigtede på, at et sådant Spørgsmål stilles, kan det kun nægtes når Retten finder, at den omspurgte Omstændighed ikke efter Loven hjemler Nedsættelse af Straffen. Retten kan også i Embeds medfør stille et sådant Spørgsmål, når den ifølge det under Forhandlingen Fremkomne finder Grund dertil.

§ 335.

Når der i medfør af Anklagen skal

stilles Spørgsmål om Tilstedeværelsen af Omstændigheder, som hjemle Strafforhøjelse, bør de regelmæssig gøres til Gjenstand for særskilte Tillægsspørgsmål og altid, når Anklageren fordrer det.

§ 336.

De i §§ 333—335 omhandlede Tillægsspørgsmål bortfalde, når Hovedspørgsmålet besvares benægtende.

Når der spørges om Tilstedeværelsen af en i Loven anerkjendt Grund til at udelukke, nedsætte eller forhøje Straffen, skal det fornødne faktiske Grundlag optages i Spørgsmålet.

§ 337.

Når det efter Anklagens Indhold er nød-

vendigt til udtømmende Forelæggelse af samme, eller Retten i det under Forhandlingen Fremkomne og Reglen i § 329 Nr. 1 finder Hjemmel dertil, bliver der efter hverandre at stille flere Spørgsmål til Nævningerne angående en og samme Handlingens Henførelse under forskellige Straffebestemmelser. Med Hensyn til hver Gruppe af Spørgsmål finde de ovenstående Regler Anvendelse.

Angå de flere Spørgsmål Handlingens Henførelse under forskellige Straffebestemmelser med forskellig Strafferamme, sættes det Spørgsmål først, hvis Bekræftelse medfører den strengeste Bedømmelse.

§ 338.

Har Forhandlingen undtagelsesvis omfattet flere strafbare Handlinger af samme Sigtede eller flere Sigtede under Et, skal der stilles Spørgsmål for hver enkelt Handling eller hver enkelt Sigtet under lagttagelse af ovenstående Regler.

§ 339.

Ethvert Spørgsmål skal fremsættes således, at det kan besvares med Ja eller Nej.

Når et Spørgsmål kun skal besvares under Forudsætning af en bestemt Besvarelse af et forudgående Spørgsmål, bør dette udtrykkelig bemærkes i den skriftlige Udfærdigelse.

§ 340.

De af Retten fastsætte, skriftlig udfærdigede og med Formandens og Retsskriverens Underskrift forsynede Spørgsmål oplæses af Formanden i Retsmødet og overgives derefter tilligemed Anklageskriftet samt Udskrift af de Tillæg til og Forandringer i dette, som måtte være tilførte Retsbogen, til den af Nævningerne, hvis Navn først blev udtrukket ved Lodtrækningen.

Formanden kan fremdeles efter sit Skjøn medgive Nævningerne sådanne Ting, der påstås at være tagne

eller frembragte ved Forbrydelsen eller at have været brugte eller bestemte til dens Udførelse, eller som yde umiddelbar Oplysning om Gjerningen eller den Sigtedes Forhold til denne, samt sådanne Aktstykker, som ommeldes i § 298 Nr. 1, 2

og 5. Begjæring herom kan fremsættes af en nævning, men ikke fra nossen anden Side. Formanden henleder Nævningernes Opmærksomhed på de i §§ 341—346 indeholdte Bestemmelser om, hvad de ved deres Rådslagning have at iagttage, og forklarer disse nærmere, forsåvidt han finder det fornødent; derefter opfordrer han Nævningerne til at begive sig til det for dem bestemte værelse og lader den Sigtede, hvis han er fængslet, føre ud af Retssalen.

§ 341.

Indtil Nævningernes Erklæring er vedtagen, må intet Samkvem finde Sted mellem de til Rådslagning forsamlede Nævninger og andre Personer, ej heller nogen Nævning forlade Værelset eller nogen Anden betræde dette uden Tilladelse af Rettens Formand eller særlig Hjemmel i Loven. Rettens Formand træffer fornøden Foranstaltning til lagttagelse heraf.

Finder Overtrædelse af foranførte Bestemmelser Sted af en Nævning eller Andre, kan Retten idømme den eller de Skyldige Bøder indtil 1000 Kr.

I Nævningernes Forsamlingsværelse skulle Aftryk af denne Lovs §§ 341—346 være opslåede i flere Exemplarer.

§ 342.

Nævningerne vælge under Ledelse af den Nævning, hvis Navn først blev udtrukket, en Formand, som leder deres Forhandlinger. Valget sker ved Stemme flerhed; i Tilfælde af lige Stemmer foretrækkes den Ældste.

Formanden oplæser følgende til Rettesnor for Nævningerne:

„Loven fordrer ikke af Nævningerne Angivelse af de Grunde, som bestemme deres Overbevisning, og den foreskriver dem ikke bindende regler, efter hvilke de skulle bedømme Bevisernes Vægt; men den pålægger dem den ved deres Ed bekræftede Pligt omhyggeligt og upartisk at veje samtlige for og imod den Sigtede fremførte Beviser og at afgive deres Stemmer om den Sigtedes Skyld efter deres På samvittighedsfuld Prøvelse af det under

Forhandlingen for dem Fremførte beroende Overbevisning.

Der tilkommer ikke Nævningerne nogen Dom om Retfærdigheden eller Hensigtsmæssigheden af Straffeloven; Størrelsen af den Straf, som kan indtræde, hvis den Sigtede erklæres skyldig, må ikke bestemme dem ved deres Afgjørelse. Om Rådslagningen og Afstemningen skulle de iagttage ubrødelig Tavshed.“

§ 343.

Efter tilendebragt Rådslagning afstemme Nævningerne om de enkelte Spørgsmål i den Orden, hvori disse ere stillede. Formanden afæsker hver nævning enkeltvis hans Stemme i den ved Lodtrækningen bestemte Orden og afgiver selv sin Stemme tilsidst.

En for den Sigtede ugunstig Besvarelse af et Hoved- eller Tillægsspørgsmål kan kun vedtages med mindst 8 Stemmer; denne Regel finder også Anvendelse ved de i §§ 333 og 334 ommeldte Tillægsspørgsmål. Ved hvert Spørgsmål skal det af Rettens Formand være vedtegnet, hvormange Stemmer der udkræves til dets bekræftende Besvarelse.

Er den bekræftende Besvarelse af et Hovedspørgsmål bleven vedtaget med den fornødne Stemme flekthed, blive de Nævningers Stemmer, som måtte have erklæret sig for det benægtende Svar, al regne til den Sigtedes Gunst ved Afgjørelsen af de til samme sig sluttende Tillægsspørgsmål; som følge heraf bliver der ved Afstemningen over disse ikke at afæske disse Nævninger en særlig Grklæring.

§ 344.

Opstår der Tvivl hos Nævningerne om den Fremgangsmåde, som de skulle iagttage, eller om Betydningen af de stillede Spørgsmål eller om Svarenes Affattelse, kunne de derom udbede sig nærmere Oplysning af Rettens Formand. Denne meddeler dem det fornødne i Retsmødet. Komme herved Forandringer i Spørgsmålene på Bane, eller finder Rettens Formand det iøvrigt fornødent, gjenoptages Forhandlingen, således at Parterne have Adgang til at udtale sig.

§ 345.

Overbevise Nævningerne sig ved deres Rådslagning om Nødvendigheden af, at yderligere Spørgsmål stilles til dem foruden de forelagte, ere de beføjede til at fremkomme med Begjæring derom til Retten. Forhandlingen bliver i så Fald at gjenoptage. Går Begjæringen ud på Tilføjelse af de i §§ 333 og 334 ommeldte Tillægsspørgsmål, kan den kun forkastes, når Retten finder, at den pågjældende Omstændighed ikke efter Loven hjemler Udelukkelse eller Nedsættelse af Straffen.

Nævningerne ere berettigede til, uden at særligt Spørgsmål derom er forelagt, at erklære, at en i Loren anerkjendt Omstændighed, som hjemler Straffens Nedsættelse, er tilstede.

§ 346.

Nævningemes Formand vedtegner det Svar, som udkommer ved Stemmernes Sammentælling, ligeoverfor ethvert af Spørgsmålene og underskriver Erklæringen tilligemed to andre Nævninger.

Stemmetallet angives ikke.

§ 347.

Efterat Nævningerne ere vendte tilbage til Retssalen, spørger Rettens Formand dem om Udfaldet af deres Rådslagning. Derefter oplæser Nævningernes Formand de stillede Spørgsmål og umiddelbart efter hvert af disse det vedtagne Svar. Erklæringen overleveres dernæst til Rettens Formand, der underskriver den tilligemed Retsskriveren.

§ 348.

Lider Nævningernes Erklæring af Mangler i Formen, eller er dens Indhold utydeligt, modsigende eller ufuldstændigt, eller opstår der Tvivl, om den oplæste Erklæring udtrykker Nævningernes virkelige Mening eller er vedtagen med det foreskrevne Stemmetal, og Mangelen ikke strax kan afhjælpes eller Tvivlen hæves ved en Erklæring af Nævningernes Formand, pålægger Retten ved Kjendelse Nævningerne at begive sig tilbage til deres Værelse, for ved en ny Erklæring at afhjælpe Manglen eller fjerne Tvivlen. De fornødne

Forklaringer meddeles Nævningerne ved Kjendelsens Afsigelse af Rettens Formand.

Vedrører Mangelen kun Formen, må Nævningerne Intet forandre i Erklæringens Indhold; ligeledes skulle de Svar, hvis Berigtigelse eller Fuldstændiggjørelse ikke fordres, forblive uforandrede. Utilstedelige Ændringer må ikke tages i Betragtning af Retten.

Berigtigelsen eller Fuldstændiggjørelsen vedføjes således, at det træder tydelig frem, hvorledes den oprindelige Erklæring har lydt.

Den heromhandlede Forholdsregel kan træffes, sålænge Retten ikke har afsagt Dom.

§ 349.

Efterat Nævningernes Erklæring er oplæst og overleveret Rettens Formand, kunne ordentligvis ingen yderligere Spørgsmål forelægges Nævningerne. Dog kunne sådanne Tillægsspørgsmål, som ommeldes i §§ 333 og 334, også forelægges Nævningerne senere, sålænge Retten ikke har afsagt Dom, når det under Forhandlingen Fremkomme så klart påbød at stille stige Spørgsmål i Embeds Medfør, at Undladelse heraf kan antages at ville medføre Dommens Ophævelse.

§ 350.

Finder Retten, at Indholdet af en for den Sigtede ugunstig Erklæring af Nævningerne viser, at den beror på en Retsvildfarelse, afsiger Retten Frifindelsesdom.

Finder Retten, at Forhandlingerne ikke have ydet et efter Erfaringens Vidnesbyrd tilstrækkeligt godtgjort faktisk Grundlag for en ugunstig erklæring, kan Retten istedetfor at afsige Dom henvise Sagen til ny Hovedforhandling. Denne skal foregå for andre Dommere og andre Nævninger; bliver det på Grund heraf nødvendigt, at Sagen forhandles for en anden Ret, bestemmer Højesteret det fornødne på Overstatsanklagerens Andragende. Har Retten i Henhold til foranstående Regel henvist Sagen til ny Hovedforhandling, bliver Overstatsanklageren beføjet til, indtil Nævningerne have erklæret sig under den nye Sag, at fratage Anklagen, i hvilket Fald Frifindelsesdom bliver at afsige.

Rettens ovennævnte Beslutninger skulle

være ledsagede af Grunde. Stemme flerhed skal være tilstede ikke blot med Hensyn til Resultatet, men også med Hensyn til enhver af de anførte Grunde; de Dommere, som ikke billige Resultatet, skulle vel være tilstede ved hele Rådstagningen, men stemme ikke ved Fastsættelse af de enkelte Grunde.

Andragende fra Parternes Side om de nævnte Beslutninger kunne ikke finde Sted; Beslutningen kan tages af Retten, sålænge ikke Dom er afsagt.

§ 351.

Kommer Retten under den nye Hovedforhandling, der finder Sted i Henhold til Reglen i § 350 2det Stykke, enstemmig til det samme Resultat som Retten under den første Forhandling, afsiger den Frifindelsesdom; Enstemmigheden skal være tilstede såvel med Hensyn til Resultatet som med Hensyn til enhver af de i Dommen anførte Grunde. I andre Tilfælde bliver Dommen at grunde på den af de to foreliggende Erklæringer af Nævninger, som i sin Helhed fører til det gunstigste Resultat for den Sigtede.

§ 352.

Førend Forhandlingen fortsættes på Grundlag af Nævningernes Erklæring, bliver den Sigtede, som var ført ud af Retssalen, atter fremstillet og Nævningernes Erklæring oplæst for ham af Retsskriveren.

§ 353.

Have Nævningerne erklæret, at den Sigtede ikke er skyldig, afsiger Retten strax Frifindelsesdom. Hertil henregnes også det Tilfælde, at Nævningerne vel have besværet Hovedspørgsmålet bekræftende, men tillige have givet et for den Sigtede gunstigt Svar på et Tillægsspørgsmål om en Omstændighed, som udelukker Straf (§ 333). Domsgrundene indskrænke sig til den fornødne Henvisning til Nævningernes Erklæring.

§ 354.

Er den Sigtede af Nævningerne erklæret skyldig, får først Anklageren Ordet for at udtale sig om Straffelovens Anvendelse; dernæst høres Forsvareren og den Sigtede.

De ved Nævningernes Erklæring afgjorte Punkter må ikke mere drages i Tvivl under denne Forhandling; kun de deraf flydende retige Følger må forhandles.

§ 355.

Efter at Forhandlingen er sluttet, rådslår Retten om Dommen.

Ved Valget af Straffen skal Nævningernes Afgjørelse tages til Udgangspunkt uden Hensyn til mulige Tvivl hos Dommerne om dennes Rigtighed.

I Domsgrundene skal henvises til Nævningernes Erklæring, og de Lovbestemmelser, som ere bragte til Anvendelse, anføres.

Domsslutningen angiver de retlige Følger af Sagens Udfald.

Kapitel V.

Særlige Bestemmelser om Hovedforhandlingen uden Nævninger.

§ 356.

Reglerne i §§ 310 og 323—326 finde

Anvendelse ved Forhandlinger for Landsretten uden Nævninger med Undtagelse af de Bestemmelser, som særlig have Hensyn til Nævninger. Parternes Udtalelser efter endt Bevisførelse omfatte alle Spørgsmål, som skulle afgjøres ved Dommen, uden nogen Deling. Dog kan Rettens Formand beslutte, at Spørgsmålet, om den Sigtede er skyldig, først skal forhandles og afgjøres; i så Fald sinde de om Forhandlingen for Nævninger givne Regler i § 326 og § 354 tilsvarende Anvendelse.

§ 357.

Efterat Parterne have udtalt sig, optages Sagen til Dom.

Ved Afstemningen skal det Spørgsmål, om den Sigtede er skyldig i den Forbrydelse, der lægges ham til Last, sondres fra Spørgsmålet om Stræffen og først bringes til Afstemning. Stemmes der særskilt om Straf-

forhøjelses- eller Strafnedsættelsesgrunde, blive de Dommeres Stemmer, som have erklæret sig mod den Sigtedes Skyld, men ere forblevne i Mindretal, at regne til Gunst for den Sigtede.

Særskilt Vedtagelse af Punkter hørende til Sagens faktiske Sammenhæng, således som denne i Henhold til Bevisførelsen antages at være, finder Sted, når Sådant skjønnes nødvendigt af Hensyn til mulig Påanke, jfr. § 358.

§ 358.

Dommen skal ledsages af Grunde.

Domfældes den Sigtede, skulle de til Grund for Domfældelsen liggende Omstændigheder, der antages beviste, nøjagtig angives, og det eller de Lovbud nævnes, som bringes til Anvendelse på dem.

Frifindes den Sigtede, skulle de Straffen betingende Omstændigheder, som antages at mangle eller ikke at være beviste, eller de Straf udelukkende Omstændigheder, som antages at foreligge, angives og de anvendte Retsregler betegnes.

Tillige skal Dommen indeholde fornøden Udtalelse om, hvorvidt Kjendsgjæringer, som ere fremkomne under Forhandlingen, men som efter Rettens Opfattelse af Sagen ikke komme i Betragtning ved Afgjørelsen, må ansees for beviste eller ikke, når det skjønnes, at der dog muligvis i Tilfælde af Påanke kan blive tillagt dem Betydning af Højesteret.

Domsslutningen angiver de retlige Følger af Sagens Udfald.

Femte Afsnit.

Om Anklage for og Sagens Behandling ved Underretten.

§ 359.

De i fjerde Afsnit Kap. I—III og V givne Regler om Sagers Behandling for Landsretterne blive med de Indskrænkninger og Lempelser, som flyde af Behandlingen og Afgjørelsen af en enkelt Dommer, at følge i Sager, hvis Påkjendelse er henlagt til Under«

retterne, forsåvidt Loven ikke indeholder afvigende Forskrifter.

Kapitel I.

Om Sager, som påtales af Statsanklageren.

§ 360.

Finder Dommeren ikke Grund til at nægte Anklagen Fremme, uden at videre Foranstaltninger træffes i Anledning af samme, jfr. § 251, henviser han strax Sagen til Hovedforhandling, og berammer Tægtedag.

Anklageskriftets Meddelelse sker samtidig med Stævningens Forkyndelse. Ved Varselets Beregning tages Hensyn til, at der bliver tilstrækkelig Lejlighed for den Sigtede til at gjøre sig bekendt med Sagens Aktstykker.

De foreskrevne Meddelelser til Statsanklageren ske til den, der i Anklageskriftet måtte være betegnet som bemyndiget til at udføre Anklagen for Retten på Statsanklagerens Vegne.

§ 361.

Dommeren kan, førend Hovedforhandlingen skulde finde Sted, ved Kjendelse

1) på Andragende eller i Embeds medfør hæve Sagen, når nogen af de i § 251 nævnte Grunde findes at foreligge.

2) på Andragende af den Sigtede henvise Sagen til Forundersøgelse, når der findes ikke at mangle rimelig Grund til at antage, at derved Oplysninger kunne fremskaffes, som ville fjerne Mistanken mod den Sigtede eller godtgjøre Grunde til Straffrihed.

Med de Ændringer, som følge af foranstående Regler, komme iøvrigt §§ 270 og 271 til Anvendelse.

§ 362.

Beviser, som den Sigtede agter at føre, bør anmeldes så betimelig, at Modparten kan erholde Meddelelse om dem mindst 4 Dage før Hovedforhandlingens Begyndelse, uden at dennes Udsættelse derved bliver nødvendig, jfr. iøvrigt § 273.

Vil den Sigtede begjære en Sag, der

i Henhold til § 8 Nr. 3 er bragt for Underretten, og som ikke af anden Grund bliver at afvise, påkjendt af Landsretten, bør Påstand derom fremsættes ved Anklageskriftets Forkyndelse.

Kapitel II.

Om Sager, som påtales af Politiet.

§ 363.

Fremstilles en Person som anholdt for Retten, eller møder en Sigtet frivillig uden Rettens Tilsigelse sammen med Anklageren, kan Anklagen fremsættes mundtlig til Retsbogen og umiddelbart derefter foretages til Hovedforhandling. Bliver Bevisførelse nødvendig, beslutter Retten det fornødne og udsætter Sagen, hvis de Beviser, der skulle føres, ikke haves ved Hånden.

Udenfor disse Tilfælde indgives en kortfattet skriftlig Anklage, indeholdende de fornødne Angivelser om Anklageren, den Sigtede og Forseelsen.

§ 364.

Skal udenfor de i § 363 1ste Stykke ommeldte Tilfælde Hovedforhandling sinde Sted, berammer Dommeren en Tægtedag og lader den Sigtede tilsige til møde uden samtidig at træffe Foranstaltninger med Hensyn til Bevisførelsen; Aftens Varsel er efter Omstændighederne tilstrækkeligt. Viser det sig, efterat den Sigtede er hørt, eller undtagelsesvis i Tilfælde af den Sigtedes Udeblivelse (jfr. § 366), at Bevisførelse er nødvendig, bestemmer Retten på Andragende eller i Embeds medfør det fornødne i Henseende til Bevisførelsen og udsætter Sagen, hvis de Beviser, der skulle føres, ikke haves ved Hånden.

§ 365.

Anklagerens Udeblivelse medfører ikke nødvendigvis, at Hovedforhandlingen skal udsættes. Finder Dommeren, at Sagen bør foretages, skjønt Anklageren ikke er tilstede, afhøres de ifølge hans Begjæring indkaldte Vidner af Dommeren.

§ 366.

Er den Sigtede udebleven uden lovligt Forfald, og Dommeren ikke finder hans personlige Nærværelse nødvendig for Sagens Påkjendelse, ansees den Sigtede at vedgå den ham i Indkaldelsen tillagte Brøde, og Sagen bliver at påkjende uden videre Bevisførelse, medmindre Dommeren i Sagens Beskaffenhed eller de iøvrigt foreliggende Omstændigheder finder tilstrækkelig Grund til at anordne en sådan.

Finder Bevisførelse Sted i den Sigtedes Fraværelse, og heller ingen Forsvarer for denne er mødt, afhører Dommeren de Vidner, som måtte være indkaldte efter hans Begjæring.

§ 367.

Nægter den Sigtede at udtale sig om de imod ham anførte Kjendsgjæringer, kan Dommeren anse disse for beviste, når Omstændighederne ikke tale derimod.

§ 368.

Tilbyder den Sigtede under Hovedforhandlingen i en Sag, der kan falde ud til Bødestraf, for at undgå Dom, at erlægge en sådan Bøde, som Dommeren finder passende, kan Dommeren, når han ikke finder Grund til at betvivle den Sigtedes Skyld, modtage sådant Tilbud, idet han fastsætter Bødens Størrelse. Dommeren er herved berettiget til at gå under den lovbestemte Bøde. Er Anklageren nærværende, må der forinden Være givet ham Lejlighed til at udtale sig om den Sigtedes Tilbud.

Den vedtagne Afgjørelse tilføres Retsbogen med den Begrundelse, som efter Omstændighederne findes fornøden.

§ 369.

Findes et Barn under 15 År skyldig, men Forældre eller de, som troede Barnet i deres Sted, erklære sig villige til at tildele Barnet en legemlig Revselse i Hjemmet, kan Dommeren, når han finder, at Omstændighederne tale derfor, afgjøre Sagen i Henhold hertil uden at afsige Dom. Dommeren kan

betinge Sagens Afgjørelse på denne Måde af, at Revselsen tildeles under Tilsyn af en ved Politiet Ansat.

Er Anklageren nærværende, må der forinden være givet ham Lejlighed til at udtale sig om Sagens Afgjørelse på denne Måde.

Den stedfundne Afgjørelse tilføres Retsbogen med den Begrundelse, som efter Omstændighederne findes fornøden.

§ 370.

Når Dommeren, efter at have optaget Sagen, finder, at den Sigtede er skyldig, men at Sagen efter Brødens Beskaffenhed, såsom navnlig i Tilfælde af Første Gang begået ringe Forseelse, egner sig til Afgjørelse ved en Advarsel, er han berettiget til istedenfor at afsige Dom at tildele den Sigtede en sådan Advarsel.

Den trufne Afgjørelse tilføres Retsbogen med den Begrundelse, som efter Omstændighederne findes fornøden.

Sjette Afsnit.

Om Retsmidlerne.

Kapitel I.

Om Påanke af Domme, afsagte af Landsretten i første Instants.

§ 371.

Domme, afsagte i første Instants af en Landsret, med eller uden Nævninger, kunne påankes til Højesteret. Lige med Domme i Henseende til Påanke stilles den i § 350 ommeldte Beslutning.

§ 372.

Dommen påankes af Statsanklageren i Anklagens Interesse, og i den Sigtedes Interesse af den Sigtede selv samt af

hans Værge, forsåvidt han ikke er personlig myndig.

De Skridt, som i Anledning af Påanke blive at foretage ved Landsretten i den Sigtedes Interesse, er den for den Sigtede ved Landsretten beskikkede Forsvarer pligtig at foretage, når det begjæres.

§ 373.

Afkald på Påanke kan finde Sted, efterat Dommen er afsagt. Beslutning om Påanke kan frafalde, for Anklagens Vedkommende af Overstatsanklageren, sålænge Dom ikke er afsagt af Højesteret. Frafaldes Anke, efterat Forhandlingen om Påankens Gjenstand er begyndt, kan derved dog ikke prøvelse af sådanne Ankegrunde unddrages Højesteret, som skulle tages i Betragtning i Embeds medfør (§ 391).

§ 374.

Dommen kan påankes på Grund af Krænkelser af Rettergangsreglerne i følgende Tilfælde:

- 1) når det lovbestemte Antal Dommere ikke har deltaget i Dommens Vedtagelse, eller Reglen i § 278 1ste Stykke med Hensyn til nogen af Dommerne er tilsidesat;
- 2) når en Dommer, som ifølge Loven var udelukket eller burde udelukkes fra at deltage i Sagens Behandling, har medvirket ved Hovedforhandlingen;
- 3) når Retten var inkompetent eller har afvist Sagen, skjønt den var kompetent;
- 4) når Anklagen ellers uden lovlige Grund er bleven afvist eller ikke i sin hele Udstrækning er pådømt;
- 5) når Hovedforhandlingen i Strid med Loven er foregået for lukkede Døre;
- 6) når Dom mod Loven er gået uden Anklage eller i en gjenoptagen Sag uden Hjemmel i Reglerne herom, når Retten i at domfælde er afvegen fra Anklagen videre, end Loven tilsteder, eller Forandringer i Anklagen ere tilstedede med Tilsidesættelse af Lovens Regler, naar Forsvarer ikke har været bestikket, hvor dette burde være sket, eller naar Forhandlingen mod Loven er fremmet i Anklagerens, den Sigtedes eller den beskikkede Forsvarers Fraværelse;
- 7) naar dømmen ikke er forsynet med de fornødne Domsgrunde, eller Domsstutningen lider af væsentlige Mangler;
- 8) naar den Forbrydelse, for hvilken Anklage er rejst, ikke er betegnet i Anklagen saa tilstrækkeligt og tydeligt, som Forsværets Forberedelse krævede, eller der ikke er givet den Sigtede eller hans Forsvarer tilstrækkelig Lejlighed til at gjøre sig bekendt med Sagens Aktstykker, eller der uden Hjemmel er givet den Sigtede kortere Varsel end en Uge;
- 9) naar det paa Grund af Retsvildfarelse eller i aabenbar Miskjendelse af den i Forhandlingerne liggende Opfordring er nægiet Anklageren eller den Sigtede eller er undladt i Embeds medfør at fore Bevis angaaende Omstændigheder, som under Forhandlingen ere komne paa Tale, eller at henvise Sagen til Forundersøgelse,

eller Udsættelse ikke er given, hvor det i Loven er bestemt;

10) naar i andre end de forannævnte Tilfælde Rettergangøregler ere krcenkede, og det er tvivlsomt, om ikke deres lagttagelse vilde have ført til en anden Afgjørelse.

§ 375.

I Sager, som ere paakjendte under Medvirkning af nævninger, afgiver Krcenkelse af Rettergangøreglerne endvidere Grund til Paaanke i følgende Tilfælde:

- 1) naar det lovbestemte Antal nævninger ikke har deltaget i Erklæringens Vedtagelse, eller nogen af nævningerne ikke har været tilstede under hele den forudgaaende Del af Hovedforbandlingen;
- 2) når en Person, som ifølge Loven er udelukket fra Nævningehvervet i Almindelighed eller i den pågjældende Sag, har medvirket som Nævning;
- 3) når den i Lov om Domsmagtens Ordning m. m. § 81, jfr. § 90, foreskrevne Meddelelse er forsømt, eller når Lodtrækning af Nævninger til en Sag er foretagen, uden at det i § 314 forestrevne Antal Nævninger var tilstede, eller når Forskrifterne i §§ 315—17 ere tilsidesatte, eller når Nævningerne ikke lovlig ere blevne edfæstede;
- 4) når Reglerne om Måden, hvorpå Spørgsmålene til Nævningerne skulle stilles, ere tilsidesatte, eller det på Grund af Retsvildfarelse eller i åbenbar Miskjendelse af den i Forhandlingerne liggende Opfordring er undladt at stille spørgsmål, som burde være stillede, forsåvidt ikke Udfaldet af Nævningernes Erklæring viser, at Fejlen er bleven uden Betydning;
- 5) når Nævningernes Erklæring er så ufuldstændig, utydelig eller modsigende, at en Domfældelse ikke burde være støttet på den, men Retten burde have gjort Anvendelse af sin Beføjelse efter § 348, eller når Retten uden Føje har fundet en Erklæring, som begrundede Frifindelse, ufuldstændig, utydelig eller modsigende og derfor har bragt § 348 til Anvendelse;
- 6) når Erklæringer, som det ligger udenfor Nævningernes Beføjelse at afgive, ere tagne i Betragtning af Retten;
- 7) når Retten i Henhold til § 350 har frifundet eller henvist Sagen til ny Forhandling, men Beslutningen derom enten hviler på en Netsvildfarelse eller ikke er ledsaget af Grunde eller ikkun begrundet ved en almindelig Henviisning til Forhandlingernes Resultat, eller når Slutningsbestemmelsen i § 351 er tilsidesat;
- 8) når ellers mod Loven Dommen ikke er grundet på Nævningernes Erklæring.

§ 376.

Påanke i Anklagens Interesse kan ikke finde Sted på Grund af Krænkelser af Rettergangsregler, som ere foreskrevne til den Sigtedes Tarv, og omvendt kan Påanke i den Sigtedes Interesse ikke finde Sted, fordi Rettergangsregler, som ere foreskrevne for Anklagens Skyld, ere tilsidesatte.

Krænkelser af Rettergangsregler, med Hensyn til hvilke Loven kræver, at Indsigelse skal fremsættes inden en vis Frist, kunne ikke benyttes som Ankegrund, når Fristen er forsømt. Det Samme gjælder, når Besværing kunde anvendes som Retsmiddel, men ikke er anvendt eller ikke er tagen til Følge.

§ 377.

Dommen kan fremdeles påankes:

- 1) når Loven er urigtig anvendt ved Spørgsmålet, om Statsanklageren i Henhold til §§ 34 og 36—37 var berettiget til Påtale;
- 2) når i Sager, som ere påkjendte uden Nævninger, Retten ved at domfælde eller frifinde har anvendt Loven urigtig på de i Dommen som beviste antagne Kjendsgjerninger;
- 3) når i Nævningesager Retten har grundet Domfældelse på en Erklæring af Nævningerne, som indeholder en Retsvildfarelse, eller når Retten har domfældt eller frifundet på Grund af urigtig Anvendelse af Loven i Henseende til sådanne Punkter, som ikke høre under Nævningernes Afgjørelse;
- 4) når Retten i at fastsætte Straffen er gået udenfor de i Loven foreskrevne Grænser;
- 5) når Retten har truffet Valget af Straffen indenfor de lovbestemte Grænser således, at den fastsatte Straf står i åbenbart Misforhold til Brøden.

Rettens Afgjørelse af, hvilke Kjendsgjerninger der ere beviste eller ikke beviste, kan ikke underkendes af Højesteret, ej heller Næv-

ningernes Erklæring udenfor det i Nr. 3 nævnte Tilfælde.

Tilsvarende Regler sinde Anvendelse med Hensyn til de Spørgsmål, som afgjøres efter denne Lov i Henhold til §§ 2 og 3.

§ 378.

Påanke bør anmeldes inden 3 Dage fra Dommens Afsigelse at regne. Var den domfældte Sigtede ikke tilstede ved Afsigelsen, regnes Fristen fra den Dag, da Udskrift af Dommen blev ham forkyndt; om denne Dag giver Rettens Formand betimelig Anklageren Meddelelse.

Anmeldelsen sker skriftlig til Formanden for den Landsret, ved hvilken Dommen er afsagt, eller hvis Anmeldelsen sker strax ved Dommens Afsigelse, mundtlig til Retsbogen. Er den Sigtede fængslet, kan han anmelde Påanke mundtlig til Retsbogen for Undersøgelsesdommeren i den Retskreds, hvor han hensidder; fornøden Udskrift af Retsbogen tilstilles snarest mulig Rettens Formand.

Om foranstående Regler meddeles der den Sigtede Underretning ved Dommens Afsigelse eller henholdsvis ved Udskriftens Meddelelse.

§ 379.

Er Påanke ikke anmeldt inden Udløbet af den i § 378 foreskrevne Frist, kan den kun tilstedes, når den Omstændighed, som afgiver Påankegrund, først senere er bleven Pågjældende bekjendt, eller det iøvrigt er ham utilregneligt, at Fristen er oversiddet, og derhos fornødent Andragende fremsættes inden 3 Dage, efterat Påankegrunden er kommen til hans Kundskab, eller de Omstændigheder ere fjernede, som have foranlediget Oversiddelsen af Fristen og hindret tidligere Andragende.

Sådant Andragende med fornødne Oplysninger indgives skriftlig til Formanden for Landsretten; er den Skyldige fængslet, kan det fremsættes mundtlig til Retsbogen for Undersøgelsesdommeren i den Retskreds, hvor han hensidder, hvilken uophødelig tilstiller Rettens Formand Udskrift af Retsbogen.

Andragendet indsendes af Landsretten med

Erklæring til Højesterets Afgjørelse (§ 108). Afgjørelsen tilstilles Landsretten til videre Foranstaltning.

§ 380.

Anmeldelse af Påanke før Udløbet af den i § 378 foreskrevne Frist hindrer Dommens Fuldbyrkelse for de Domfældtes Vedkommende, hvem Påanken angår.

Indgives Andragende om Adgang til Påanke i Henhold til § 379, kan såvel Landsretten som Højesteret beslutte, at Fuldbyrkelsen skal standses. Tilstedes Påanken, standses Fuldbyrkelsen.

§ 381.

Det påhviler den ankende Part at angive Ankegrundene med fornøden Betegnelse af Kjendsgjæringer enten samtidig med Anmeldelsen eller inden Udløbet af en Uge, at regne fra Anmeldelsen eller fra det senere Tidspunkt, til hvilket Udskrift af Dommen, når en sådan efter Loven skal meddeles ham eller af ham er begjært før eller ved Anmeldelsen, bliver ham tilstillet. I Tilfælde af Andragende om Adgang til Påanke regnes Fristen fra Meddelelsen om, at Påanke er tilstedt. Nærmere Udvikling af de angivne Ankegrunde er ikke udelukket.

Med Hensyn til Formen finde Reglerne i § 378 2det Stykke Anvendelse.

§ 382.

Gjenpart af Anmeldelsen og Begrundelsen tilstiller Rettens Formand Modparten. Denne har i Løbet af en Uge fra Modtagelsen Adgang til at fremkomme med en Moderklæring, med Hensyn til hvilken Reglerne i § 378 2det Stykke finde Anvendelse.

Er Påanken Støttet på en Grund, ifølge hvilken ny Realitetsdom kan blive afsagt uden Hjemvisning til ny Hovedforhandling, bliver den Modpart, hvem Dommens Indhold eller Fristens Udløb udelukker fra selvstændig Påanke, berettiget til at modpåanke af Grunde, som ville nødvendiggjøre en hel ny Forhandling.

Sådan Modanke bør anmeldes ved og Grunden angives i den ovennævnte Erklæring.

§ 383.

Adgang til Gjennemsyn af Sagens Aktstykker efter Rettens Formands nærmere Bestemmelse står den Påankende åben, indtil den i § 381 ommeldte Begrundelse af Påanken er afgiven, og Modparten i den i § 382 ommeldte Frist.

De i §§ 381 og 382 omhandlede Frisker kunne af Rettens Formand forlænges, når det begjæres, og særegne Grunde findes at tale derfor. Ved Forsømmelser af den i § 381 ommeldte Frist finder § 379 tilsvarende Anvendelse.

§ 384.

Ere ved Anmeldelsen og Begrundelsen af Påanke de foreskrevne Frister og Former ikke iagttagne, eller er den, som har anmeldt Påanken, dertil uberettiget, eller ere kun Påankegrunde angivne, der ikke kunne være lovmedholdelige, nægter Landsretten ved Kjendelse Påanken Fremme.

Med Hensyn til Afsigelsen af denne Kjendelse blive Reglerne i § 257 med fornøden Lempelse at iagttage.

Mod Kjendelsen kan Besværing til Højesteret finde Sted inden en Frist af 3 Dage efter Reglerne i dette Afsnits Kapitel III.

§ 385.

Opstår ingen Tvivl med Hensyn til Påankens Fremme, indsender Formanden, efterat Moderklæringen er indleveret eller Fristen dertil udløben, alle Sagens Aktstykker tilligemed Sagen vedrørende Udskrift af Retsbøgerne til Højesterets Formand.

Har Landsretten fremmet Påanke i Tilfælde, hvor Fremme burde være nægtet, kan Højesteret strax afvise Påanken ved en Kjendelse, på hvilken Reglerne i § 257 finde Anvendelse med fornøden Lempelse.

§ 386.

Findes ikke Grund til strax at afvise Påanken, beskikker Højesterets Formand efter Omstændighederne den Sigtede en Forsvarer og tilstiller denne Udskrift af Dommen med de fremkomne Anmeldelser og Begrundelser af Påanke, efter Omstændighederne i Gjenpart.

Højesterets Formand berammer, med tilbørligt Hensyn til den nødvendige Forberedelse til Forhandlingen, Dag til Sagens Foretagelse og gjør herom Meddelelse til alle Vedkommede. Om de Foranstaltninger, som ere trufne for at give behørig Adgang til Gjennemsyn af Sagens Akter, meddeles samtidig Underretning.

§ 387.

Ved Forhandlingen for Højesteret finde Reglerne i §§ 278 og 279 tilsvarende Anvendelse.

Er den Sigtede ikke fængslet, har han Ret til at deltage i Mødet; er han fængslet, bliver han kun, når Højesterets Formand finder, at særlige Grunde tale for at efterkomme hans Begjæring derom, at foranstalte henbragt til Mødet.

Berettigede til at møde ere fremdeles værgen, som har påanket, samt den Sigtedes valgte Forsvarer.

Udeblivelse af den Sigtede, værgen eller en valgt Forsvarer hindrer ikke Sagens Fremme, når en offentlig Forsvarer er beskikket.

§ 388.

Forhandlingen om Påankens Gjenstand begynder med, at Formanden lader Retsskriveren oplæse de fremsatte Ankegrunde. Derefter erholder den Ankende Ordet for at begrunde sin Anke, under Henviſning til og Oplæsning af Landsrettens Dom og Sagens øvrige Aktstykker, og dernæst Modparten for at imødegå Anken og at begrunde sin Modanke, hvis en sådan er fremsat.

Iøvrigt finde ved Forhandlingen alle de Regler i fjerde Afsnit Kapitel III Anvendelse, som ikke er udelukkede ved Forholdets Forskjellighed eller ved særlig Bestemmelse.

§ 389.

Anke- eller Modankegrunde, som ikke ere fremsatte for Landsretten, kunne gjøres gjældende af eller for den Sigtede, når de fremsættes for Højesteret senest umiddelbart, efterat Realitetsforhandlingen er indledet, men på et senere Tidspunkt eller af Anklageren kun, når Højesteret finder, at særegne Grunde tale derfor. Findes det, at de nye, fremkomne Ankegrunde gjøre yderligere Forberedelse for Modparten nødvendig, udsætter Højesteret Sagen derefter.

§ 390.

Til Grundlag for Højesterets Påkjendelse af Sagen tjener Dommen i Forbindelse med Sagens Aktstykker og Udskriften af Retsbøgerne. Opstår der Tvivl om Rigtigheden af det Retsbogen Tilførte. kan Højesteret indhente yderligere Oplysninger og navnlig Erklæring fra Landsretten; findes det nødvendigt, at Vidner afhøres, sker dette ved Undersøgelsesdommeren.

Når Sagens Forhandling er tilende, afsiges Dom strax eller dog snarest mulig.

§ 391.

Højesteret påkjender ordentligvis kun Dommen, forsåvidt påanket er.

Dog har Højesteret i Embeds medfør at tage i Betragtning til den Sigtedes Fordel:

1) når den Sigtede er idømt Livsstraf, alle af de foreliggende Oplysninger fremgående Påankegrunde, som kunde være gjort gjældende af eller for den Sigtede,

2) i andre Påanketilfælde sådanne Ankegrunde, som medføre, at en ny, for den Sigtede gunstigere Realitetsdom bliver at afsige af Højesteret uden Hjemvisning.

Angår Dommen flere Medsigtede, men ikke for Alles Vedkommende er påanket, har Højesteret fremdeles i Embeds Medfør at påkjende Dommen også med Hensyn til dem, der ikke have anket, når det findes, at Ankegrunde, som ifølge denne Paragraf skulle tages i Betragtning i Embeds medfør, også må komme sådanne Medsigtede til Gode.

§ 392.

Findes en lovlig Ankegrund, der er gjort gjældende af en Part, eller som ifølge forrige Paragraf skal tages i Betragtning, at foreligge, ophæver Højesteret Dommen og efter Omstændighederne den stedfundne Behandling. I Forbindelse hermed har Højesteret, forsåvidt Ankegrunden ikke er en sådan, at den udelukker Realitetsdom i den foreliggende Sag, efter Omstændighederne enten at hjemvise Sagen eller selv at afsige ny Realitetsdom.

§ 393.

Ny Realitetsdom afsiges af Højesteret i følgende Tilfælde:

1) når Dommen ophæves på Grund af Lovens urigtige Anvendelse, medmindre denne måtte have medført en ufuldstændig Afgjørelse af Bevisspørgsmålet;

2) når Dommen ophæves, fordi Retten uden Føje har undladt at grunde Dommen på Nævningernes Erklæring, eller af den i § 375 Nr. 6 nævnte Grund eller iøvrigt således, at der kun skal finde en ny Fastsættelse Sted af de retlige Følger på Grundlag af en gyldig Erklæring af Nævninger eller Afgjørelse af Retten;

3) når den Sigtede er domfældt, uagtet Anklagen var frafalden, efterat Hovedforhandlingen var begyndt.

Fastsætter Højesteret ved en ny Realitetsdom andre Virkninger end Frifindelse, bør der være givet Parterne Lejlighed til under Forhandlingen at udtale sig om disse.

§ 394.

Ophæves Dommen af andre Grunde end de i § 393 ommeldte, men som dog ikke udlukke Realitetsdom i Sagen, hjemvises denne.

Højesteret bestemmer da tillige, fra hvilket Punkt den nye Behandling ifølge Ophævelsesgrundens Beskaffenhed skal tage sin Begyndelse. Hjemvises Sagen alene til ny Dom, bør der, førend denne Dom afsiges, gives Parterne Lejlighed til at udtale sig. Finder Landsretten det i sådant Tilfælde nødvendigt, at den forudgående Behandling gjen-

tages, er den ikke udelukket fra at træffe Bestemmelse herom.

I ethvert Tilfælde, hvor ikke blot ny Dom bliver at afsige, efterat Parterne ere horte, bør Hovedforhandlingen fuldstændig gjentages.

§ 395.

Sagen hjemvises til den samme Landsret, ved hvilken den ophævede Dom blev afsagt. Skal Hovedforhandlingen fuldstændig gjentages, maa de samme nævninger ikke medvirke.

højesterets Formand tilstiller vedkommende Ret Sagens Aktstykker tilligemed højesterets Dom. Rettens

Formand træffer derefter Foranstaltning til Sagens nye Foretagelse overensstemmende med de almindelige Regler.

§ 396.

Hjemvises en Sag, er Retten forpligtet til ved Sagens Behandling og Afgjørelse at følge de af højesteret udtalte Reisationskuelser; derimod er den ikke bunden ved de Anskuelser, der ligge til Grund for Kjendelser og Beslutninger, afsagte eller tagne under den tidligere Behandling.

Den nye Dom er Gjenstand for Paaanke efter de ovenfor givne Regler.

Kapitel II.

Om Paaanke af dømme, afsagte af Underretten.

§ 397.

dømme, afsagte af Underretten, kunne ordentligvis paaankes til den Landsret, i hvis Kreds Underretten ligger.

I Sager, hvis forfølgning paahviler Politiet, kan dømmen kun paaankes i Anklagens Interesse, naar anden Straf end bøder, simpelt fængsel, Tvangsarbejde eller Ris kan idømmes for Handlingen, og i den Sigtedes Interesse kun, naar hoiere Straf end

Bøder af 40 Kr., simpelt Fængsel i 8 Dage, Tvangsarbejde i 30 Dage, eller med Hensyn til Børn under 15 År Ris eller Fængsel i 8 Dage er idømt. Dog kan Landsrettens Formand på Andragende, som må fremsættes inden 3 Dage efter Dommens Afsigelse, tilstede Paaanke, når Sagen skjønnes at have en almindelig Interesse eller videregående betydelige Følger for den Sigtede (§ 108). Indgives sådant Andragende af en Domfældt, kan Rettens Formand bestemme, at Fuldbyrnelsen skal udsættes; tilstedes Paaanke, udsættes eller standses Fuldbyrnelsen.

Under tilsvarende Betingelser kunne de i §§ 368—370 ommeldte Afgjørelser paaankes i Anklagens Interesse og den i § 370 omhandlede Afgjørelse af den Sigtede.

§ 398.

De i §§ 372—385 indeholdte Regler finde også Anvendelse ved Paaanke af Underrettens Domme med de Lempelser, som følge af, at Landsretten træder i Stedet for Højesteret, Underretten for Landsretten og Statsanklageren for Overstatsanklageren, eller iøvrigt af Forholdets Natur, samt med følgende nærmere Bestemmelser:

- 1) Påanke i Anklagens Interesse i Sager, som påtales af Politimesteren, finder kun Sted på dennes Begjæring.
- 2) De Skridt, som i Anledning af Påanke blive at foretage ved Underretten i Anklagens Interesse, kunne uden særlig Bemyndigelse foretages af den, der har udført Anklagen for Underretten.
- 3) De Anmeldelser og Erklæringer, som i Tilfælde af Påanke skulle eller kunne afgives af den Sigtede for Underretten, kunne altid afgives mundtlig til Retsbogen, hvorved Dommeren skal være ham behjælpelig.
- 4) Påanke af Underretsdommens Realitet er ikke indskrænket til Lovens Anvendelse, men udstrækker sig også til Bevisspørgsmålet, medmindre det Modsatte udtrykkelig erklæres af begge Parter.
- 5) Ved Påanke, der rettes mod Dommens Realitet i Almindelighed, finder ingen videre Begrundelse af Påanken Sted, ej heller de i §§ 381 og 382 ommeldte skriftlige Udviklinger og Moderklæringer.
- 6) Underretten nægter Påanken Fremme, også, når Sagen efter § 397 ikke er Gjenstand for Påanke.

§ 399.

Påankes på Grund af Krænkelse af Rettergangsregler eller, hvad Realiteten angår, alene på Grund af Lovens urigtige Anvendelse, blive Reglerne i §§ 386—396 at anvende med de af Forholdets Natur flydende Lempelser.

Møder den Sigtede, som har påanket, og for hvem ingen Forsvarer er beskikket, hverken selv eller ved en Forsvarer ved Påankens Forhandling, betragtes hans Påanke som frafalden; udebliver han som Modpart, fremmes Sagen på foreskreven Måde, således at han går glip af den Medvirkning ved Forhandlingen, hvortil han ellers bar Adgang, og en mulig Modpåanke fra hans Side bortfalder. Dog indskrænkes ikke herved Reglen i § 391 om Ankegrunde, som Retten i Embeds Medfør skal tage i Betragtning.

§ 400.

Når udenfor det i § 399 nævnte Tilfælde Underretsdommen ved Påanken søges forandret i Realiteten, bliver Sagen behandlet for og påkjendt af Landsretten efter de Regler, som gjælde i Sager, der behandles ved denne i første Instants, forsåvidt de ikke med Nødvendighed ere udelukkede ved Forholdets Natur, og med lagttagelse af de i §§ 401 —405 givne nærmere Bestemmelser. Ved Dommen kan et for den Sigtede gunstigere Resultat fastsættes, selv om kun Anklageren har påanket; derimod kan der ikke idømmes en strengere Straf end den ved Underretsdommen bestemte, når kun den Sigtede har påanket.

§ 401.

Når Rettens Formand har modtaget Sagens Aktstykker, fastsætter han en Frist, inden hvilken Anklageren, hvem Adgang til Sagens Aktstykker i Løbet af Fristen står åben, har at tilstille Formanden Anklageskrift

samt en Fortegnelse over de Beviser, som han agter at fremføre; undlader Anklageren dette, uden at Forlængelse af Fristen er givet, og kan Oprensning mod Fristforsømmelsen ej opnåes, ansees hans Påanke, eller, hvis Dommen er påanket af den Sigtede, Anklagen, såvidt Påanken rækker, for frafalden, i hvilket sidste Fald Retten afsiger Dom i Overensstemmelse hermed. Begjæring om Afvisning af den Sigtedes

Påanke bør fremsættes inden den samme Frist.

§ 402.

Gjenpart af Anklageskriftet og Anklagerens Bevisfortegnelse tilstilles den Sigtede; bliver Forsvarer beskikket, erholder denne ligeledes sådanne Gjenparter samt de i § 386 1ste Stykke ommeldte Dokumenter. Tillige fastsættes en Frist, inden hvilken der er Adgang til:

- 1) at begjære Anklagerens Påanke afvist,
- 2) at andrage på, at Anklagen nægtes Fremme, fordi Anklageskriftet ikke tilfredsstillter Lovens Fordringer,
- 3) at andrage på Nægtelse af Anklagens Fremme af de i § 251 Nr. 4, 5 og 6 nævnte Grunde, når Anklageren har påanket en frifindende Dom,
- 4) at andrage på Forundersøgelse, forsåvidt derom efter Sagens Beskaffenhed kan blive Tale, og
- 5) at indlevere Bevisfortegnelse.

§ 403.

Spørgsmål om Afvisning af Påanken afgjøres af Retten efter Reglerne i § 257; den kan ikke finde Sted, efter at Sagen er henvist til Hovedforhandling, Nægtes Anklagen Fremme, fordi Anklageskriftet ikke tilfredsstillter Lovens Fordringer, har det samme Virkning som Undladelse as at fremkomme med Anklageskrift.

§ 404.

Under Hovedforhandlingen skal en fuldstændig ny Bevisførelse finde Sted. Dog bliver herved at iagttage, at Reglerne i § 298 Nr. 3 og 4 også omfatte Tilførsler til Retsbogen under Sagens Behandling ved Underretten.

Udenfor de Tilfælde, i hvilke i Henhold til § 298 Nr. 4 de ved Underretten afgivne, Retsbogen tilførte Forklaringer af Vidner, Syns- eller Skjønsmænd, kunne oplæses under Bevisførelsen, kan Retten også ellers, når den ifølge Sagens Beskaffenhed og øvrige Omstændigheder finder føje dertil, beslutte, at sådanne Udsagn skulle gjælde, uden at de pågjældende Personer påny føres for Landsretten.

§ 405.

Har den Sigtede påanket, men enten før Hovedforhandlingen har unddraget sig forfølgning eller udebliver under Hovedforhandlingen uden oplyst lovligt Forfald, betragtes hans Anke som frafalden, dog med Forbehold af Bestemmelsen i § 391.

Har Anklageren påanket, og den Sigtede på den foran angivne Måde undtager sig Forfølgning eller udebliver, bliver Sagen at udsætte, medmindre i Henhold til § 200, jfr. § 366, Hovedforhandling og

Påkjendelse kan sinde Sted i den Sigtedes Fraværelse eller Anklageren frafalder Anken eller indskrænker den til Påanke af den i § 399 ommeldte Art.

§ 406.

Landsrettens Dom i en fra Underretten påanket Sag kan i Reglen ikke yderligere påankes. Dog kan Højesteret (§ 108) undtagelsesvis tillade, at Sagen indbringes for samme, når den skjønnes at have almindelig Interesse eller videregående betydelige følger for Vedkommende. Andragende herom må fremsættes inden 3 Dage fra Dommens Afsigelse, jfr. § 397 2det Stykke i Slutn.

Tilstedes Påanke til Højesteret, finde Reglerne i §§ 398 og 399 tilsvarende Anvendelse.

Kapitel III.

Om Besværing til højere Ret.

§ 407.

Besværing til højere Ret benyttes som Retsmiddel:

- 1) mod Undersøgelsesdommerens Kjendelser og Beslutninger,
- 2) mod den dømmende Rets Kjendelser og Beslutninger, som ikke påankes i Forbindelse med Dommen.

I.

Om Besværing mod Undersøgelsesdommerens Kjendelser og Beslutninger.

§ 408.

Berettiget til Besværing er Enhver, som ved Undersøgelsesdommerens Handlinger eller Undladelser antager

sig krænket i sine Rettigheder eller hindret i Opfyldelsen af sine Pligter.

§ 409.

Besværingsfristen er ordentligvis 4. Uger.

Imod Kjendelser, ved hvilke det pålægges Vidner, Synsmænd eller andre Trediemænd mod deres Indsigelse at afgive Vidnesbyrd, foretage Syn eller Skjøn, fremkomme med Dokumenter eller Lignende, må Besværing iværksættes inden en Frist af 3 Dage. Samme Frist gjælder også for Besværing imod Kjendelser, ved hvilke Straf er pålagt. Besværing imod Kjendelser af sidstnævnte Art kan kun finde Sted under de Betingelser med Hensyn til Straffens Størrelse, som § 397 angiver.

Oprejsning mod Forsømmelse af Besværingsfristen kan gives efter Reglen i § 379.

§ 410.

Imod Kjendelser, som i Henhold til §§ 137 og 162 have pålagt et udeblevet Vidne eller Syns- eller Skjønsmænd Straf, kan Besværing kun finde Sted, når Begjæring om Kjendelsens Ophævelse overensstemmende med § 138 forgjæves har været fremsat, og Fristen regnes fra Rettens Nægtelse at efterkomme Begjæringen. En lignende Regel gjælder med Hensyn til Kjendelser om Forbrydelse af Sikkerhedsstillelse (§ 193).

§ 411.

Besværingen iværksættes ved Anmeldelse til Undersøgelssdommeren, skriftlig eller mundtlig til Retsbogen. Om Besværingen underretter Dommeren den eller dem, som måtte have retlig Interesse i Kjendelsens eller Beslutningens Opretholdelse.

§ 412.

Besværing imod de i § 409 2det Stykke ommeldte Beslutninger og Kjendelser hindrer deres Fuldbyrkelse, når den finder Sted inden den foreskrevne Frist. I andre Tilfælde medfører Besværing ikke Opsættelse af Beslutningens Udførelse; dog kan såvel Undersøgelssdommeren selv som den Ret, til hvilken Besværingen sker, beslutte en sådan Opsættelse.

§ 413.

Er Besværing anmeldt, indsendes de fornødne Akter, eller, forsåvidt disse ikke kunne undværes, bekræftede Afskrifter samt fornøden Udskrift af Retsbogen til den Ret, til hvilken Besværingen sker; om fornødent findes, lader Undersøgelsesdommeren sin Erklæring medfølge.

I Løbet af en Uge fra Anmeldelsen eller fra Meddelelsen om samme til Modparten har den, som besværer sig, og Modparten Adgang til at indsende til den Ret, til hvilken Besværing er sket, skriftlige Udtalelser om Spørgsmålet. Senere indsendte Udtalelser kunne tages i Betragtning, når Afgjørelse ikke har fundet Sted. Den Sigtede, som er fængslet, kan fremsætte sin Erklæring mundtlig til Rets bogen for Undersøgelsesdommeren, som uopholdelig indsender fornøden Afskrift

Den Forsvarer, som måtte være beskikket, er pligtig til på Begjæring at være den Sigtede behjælpelig ved Fremsættelsen af de fornødne Anmeldelser og Erklæringer.

§ 414.

Førend Afgjørelse træffes, kan Retten efter sit Skjøn indhente yderligere Oplysninger eller Erklæringer, som og ved Undersøgelsesdommeren eller et Medlem af Landsretten lade afhøre Vidner m. V.

På Grundlag af de indsendte Akter, indkomne Udtalelser og Erklæringer samt indhentede Oplysninger træffer Retten snarest mulig Afgjørelse ved Kjendelse. Når særlige Grunde tale derfor, kan Retten på Andragende eller i Embeds Medfør anordne mundtlig Forhandling. Udebliver i så Fald den, der besværer sig, betragtes Besværingen som

frafalden; udebliver Modparten, er dette ikke til Hinder for, at Sagen påkjendes, efterat den Klagendes mundtlige Fremstilling er hørt.

Retten er i sin Afgjørelse ikke bunden ved Undersøgelsesdommerens Skjøn om det faktiske Grundlag.

Afgjørelsen meddeles uden Ophold alle Vedkommende.

§ 415.

Imod Landsrettens Afgjørelser i de heromhandlede Tilfælde kan i Reglen ikke yderligere Besværing finde Sted. Dog kan Højesteret undtagelsesvis tillade, at Spørgsmålet indbringes for samme (§ 108). Andragende herom må fremsættes inden 3 Dage fra Meddelelsen om Afgjørelsen.

Tilstedes Besværing til Højesteret, finde ovenstående Regler Anvendelse med fornødne Lempelser.

II.

Om Besværing mod den dømmende Rets Kjendelser og Beslutninger.

§ 416.

De af den dømmende Ret afsagte Kjendelser og tagne Beslutninger, der vedrøre Sagens Gang og Ledelse, og som ikke gå ud på at nægte Anklagen Fremme ganske eller delvis, kunne af Parterne ikkun påankes i Forbindelse med Dommen, forsåvidt ikke Andet særlig er bestemt.

For Besværing mod Kjendelser, hvorved der ganske eller delvis nægtes Anklagen Fremme gjælder en Frist af 3 Dage.

§ 417.

Udelukkede såvel fra Besværing som fra Påanke i Forbindelse med Dommen ere:

1) Beslutninger, hvorved Sagen henvises til Hovedforhandling;

2) Kjendelser og Beslutninger, hvorved Sagen henvises til Forundersøgelse, forsåvidt Sådant ikke er udelukket ved Sagens Beskaffenhed, eller ifølge hvilke Vidner blive at indkalde eller andre Be-

viser at fremføre, medmindre Bestemmelsen er i Strid med Loven; 3) Procesledende Beslutninger om Adskillelse og Forening af Straffesager, om Rækkefølgen af de enkelte Dele af Forhandlingen, forsåvidt Loven ikke indeholder Forskrifter herom, samt om Udsættelser og Fristforlængelser.

§ 418.

Imod andre Kjendelser og Beslutninger af den dømmende Ret end de i §§ 416 1ste Stykke og 417 ommeldte kan der iværksættes Besværing henholdsvis til Højesteret eller Landsretten, hvorved §§ 409 og 412 finde tilsvarende Anvendelse.

§ 419.

Når Besværing finder Sted mod den dømmende Rets Kjendelser og Beslutninger, finde iøvrigt Reglerne i dette Kapitels I. Anvendelse med fornødne Lempelser.

Kapitel IV.

Om Gjenoptagelse af en Straffesag.

§ 420.

Har Statsanklageren eller Politimesteren henlagt en Sag, i hvilken endnu ingen bestemt Person var sigtet, kan han til enhver Tid gjenoptage Sagen, forsåvidt Bestemmelserne om Strafskylds Forældelse ej måtte være til Hinder.

§ 421.

Har en bestemt Person været sigtet, men på Grund af manglende Påtaleret Forfølgningen er frafalden eller nægtet Fremme, eller Frifindelsesdom af nævnte Grund er afsagt, kan Sagen mod ham gjenoptages af eller på Begjæring af rette Vedkommende efter Lovens almindelige Regler.

§ 422.

Frafaldes ellers Forfølgningen mod en Person, uden at Dom bliver afsagt, eller nægtes der ved Retskjendelsen Forfølgningen

Fremme som ugrundet, kan Sagen mod den Sigtede kun gjenoptages, når nye Kjendsgjæringer eller Beviser af vægt fremkomme mod ham. Dog er Undersøgelsesdommerens Kjendelse i Henhold til § 229 ikke til Hinder for, at Sagen indbringes for den dømmende Ret, når det sker inden Besværingensfristens Udløb (§ 409).

Om den nysangivne Betingelse er tilstede, afgjør overensstemmende med Lovens almindelige Regler den Ret, for hvilken Sagen anhængiggjøres.

§ 423.

Er den Sigtede ved Dom frifunden af anden Grund end den i § 421 nævnte, kan den Påtaleberettigede andrage på ny Foretagelse af Sagen:

1) når det må antages, at Frifindelsen er hidført ved urigtige under Sagen afgivne Forklaringer eller Erklæringer af Vidner eller Synsmænd eller ved falske eller forfalskede under Sagen benyttede Dokumenter eller ved et sådant Forhold af Statsanklageren, en Dommer eller Nævning, som ommeldes i Straffelovens §§ 120, 123, 124, 125, 131, 133, 134 eller 141;

2) når nye Kjendsgjæringer eller Beviser komme for Dagen, som enten for sig alene eller i Forbindelse med det tidligere Fremkomne ere egnede til at begrunde Domfældelse eller at fjerne Frifindelsesgrunden.

§ 424.

Den, som er domfældt under en Straffesag, kan andrage på ny Foretagelse af Sagen,

1) når det må antages, at Omstændigheder af den i § 423 Nr. 1 nævnte Art, jfr. også Straffelovens § 126, eller lignende pligtstridigt Forhold af den beskikkede Forsvarer har bidraget til Sagens Udfald,

2) når Kjendsgjerninger eller Beviser, som ikke ere komne frem under den tidligere Sag, forebringes, og det skjønnes, at de

enten alene eller i Forbindelse med tidligere førte Beviser ere egnede til at begrunde Frifindelse.

3) når to eller flere Personer ved forskellige Domme ere dømte for den samme Handling, og det ved at sammenholde Dommene med Nødvendighed fremgår, at en eller nogle af de Pågjældende ere uskyldige.

§ 425.

Foruden den Domfældte selv er også hans Værge berettiget til at andrage på ny Foretagelse af Sagen i Henhold til § 424. Angår Domfældelsen en i den offentlige Mening vanærende Handling, ere efter den Domfældtes Død hans Ægtetælle, Forældre Børn eller Søskende berettigede til sådant Andragende.

Komme Kjendsgjerninger eller Beviser, som skjønnes at give den Sigtede eller Andre på hans Vegne føje til at andrage på Sagens Gjenoptagelse, til Rettens eller Statsanklagerens Kundskab, bør de derom underrette den Pågjældende.

§ 426.

Når de i §§ 423 og 424 angivne Betingelser ere tilstede, kan Sagens Gjenoptagelse også bevilges, hvor Spørgsmålet er om Anvendelse af en strengere eller mildere Straffebestemmelse eller om Valget af en højere eller lavere Straf indenfor den samme Strafferammes Grænser, dog i begge Tilfælde kun, når det kan forudses, at Gjenoptagelsen vil føre til en væsentlig strengere eller mildere Dom.

§ 427.

Andragende om Sagens Gjenoptagelse i Henhold til §§ 423—426 er udelukket ved de af Underretten afsagte Domme.

Det kan ikke fremsættes i den Frist, i hvilken Påanke i medfør af Loven står åben, eller så længe Afgjørelse af en stedfunden Påanke ikke har fundet Sted.

At Straffen er udstået, er ikke til Hinder for Genoptagelsen.

§ 428.

Andragende om Sagens Gjenoptagelse rettes til Højesteret, når denne som Følge af Påanke har afsagt

Dommen (§§ 393), samt når Andragendet finder Sted i Henhold til § 424 Nr. 3. I andre Tilfælde rettes Andragende til den Landsret, der har afsagt Dommen i første Instants eller som Følge af Påanke.

Andragendet, der indgives skriftlig til Rettens Formand, må angive de Kjendsgjerninger eller Beviser, på hvilke det støttes. Er Andragendet støttet på nogen af de i § 423 Nr. 1 eller § 424 Nr. 1 nævnte Grunde, må det ledsages af Udskrift af en med Hensyn hertil afsagt Straffedom eller, hvis en sådan ikke er afsagt, med Oplysning om Grunden hertil. Udskrift af den tidligere Dom i Sagen eller af de flere uforenelige Domme bør vedlægges.

§ 429.

Finder Retten sig ifølge, hvad der indeholdes i Andragendet og Sagens Aktstykker, hvilke om fornødent fordres indsendte, tilstrækkelig overbevist om, at ny Foretagelse af Sagen bør nægtes, kan den ved Kjendelse strax afvise Andragendet.

Findes der ikke Grund til sådan Afvisning, tilstiller Rettens Formand Modparten en Gjenpart af Andragendet med Bilag; denne har i Løbet af en Uge fra Modtagelsen Adgang til at fremkomme med en Moderklæring.

§ 430.

Har Statsanklageren erklæret sig for Bevilgelsen af et fra den Domfældtes Side indgivet Andragende, og Retten efter det Oplyste finder samme tilstrækkelig begrundet, kan den strax tage det til Følge (jfr. § 432).

Udenfor dette Tilfælde finder en mundtlig Forhandling Sted angående Spørgsmålet, om det fremkomne Andragende bør bevilges.

§ 431.

Finder Retten det nødvendigt, førend Afgørelse træffes, at Sagen yderligere oplyses, kan den efter Omstændighederne anordne så-

vel Forundersøgelse som enkelte Undersøgelseshandlinger foretagne af Undersøgelsesdommeren, saa og iøvrigt indhente fornødne Oplysninger. Er Andragendet slottet på nogen af de i § 423 Nr. 1 eller § 424 Nr. 1 nævnte Grunde, men en i den Anledning begyndt Stræffesag endnu ikke er bragt til Ende, udsættes Forhandlingen og Afgjørelsen, om fornødent, indtil dette Tidspunkt.

§ 432.

Med Hensyn til den mundtlige forhandling finde Reglerne i §§ 386—388, jfr. § 399, Anvendelse med de af Loven eller Forholdets Natur følgende Lempelser.

Naar Forhandlingerne ere endte, befluter Retten ved Kjendelse, om Andragendet kan tages til følge. I

bekræftende Fald opbæver Retten den afsagte Dom, eller når tvende uforenelige domme foreligge, om fonødent begge Dommene, og beslutter, at ny Hovedforhandling skal finde Sted, forsåvidt den ikke i medfør af § 433 strax afsiger ny Dom.

§ 433.

Ny Dom afsiges strax:

1) når Retten i Overensstemmelse med Anklageren finder en Domfældts Andragende om Gjenoptagelse af Sagen, hvorved tilsigtes Frifindelse eller Anvendelse af en mildere Straffebestemmelse, begrundet, og Anklageren derhos frafalder sin Anklage, henholdsvis ganske eller delvis,

2) når der alene foreligger Andragende om Genoptagelse af Sagen med Hensyn til Stræffens Valg indenfor de lovbestemte Grænser, og et sådant Andragende findes begrundet.

Fastsættes ved den nye Dom andre Virkninger end Frifindelse, bør der være givet Parterne Lejlighed til forinden at udtale sig om disse.

§ 434.

Ny Hovedforhandling finder ordentligvis Sted ved den Net, som tidligere i Første

Instant har pådømt Sagen. Ere tvende uforenelige Domme ophævede, sker den nye Forhandling af begge Sagerne efter højesterets Bestemmelse ved en tredje Ret af samme Art. Er der i en i Første Instant af Underretten pådømt Sag nu spørgsmål om Anvendelse af en strengere Stræffebestemmelse, som udelukker Pådømmelse ved Underretten, sinder den nye Forhandling Sted ved Landsretten. Om Nævninger skulle deltage ved den nye Hovedforhandling, afgjøres efter de almindelige Regler.

I de Tilfælde, hvor Beslutningen om Sagens Gjenoptagelse er tagen af en anden Ret end den, ved hvilken den nye Forhandling skal finde Sted, blive Sagens Aktstykker og Udskrift af den afsagte Kjendelse at tilstille denne.

§ 435.

Hovedforhandlingen finder Sted på Grundlag af det tidligere Anklageskrift, forsåvidt Anklagerens Andragende om Sagens Gjenoptagelse ikke hviler på en Grund, som gjør et nyt Anklageskrift nødvendigt.

Retten fastsetter en Frist, inden hvilken Anklageren har at indlevere sin Bevisførtegnelse og efter Omstændighederne sit nye Anklageskrift. Undlades dette af den Anklager, på hvis Andragende Sagens nye Foretagelse er bevilget, uden at Fristforlængelse har fundet Sted, betragtes denne som frafalden, og Retten fætter ved Kjendelse den ophævede Dom atter i Kraft; er Sagens nye Forhandling derimod bevilget på Andragende af den Domfældte, ansees Anklagen, såvidt Andragendet rækker, for frafalden, og Retten afsiger Dom overensstemmende hermed.

§ 436.

Ved Sagens nye Forhandling finde iøvrigt de om Domssagers Behandling i Første Instants givne Regler Anvendelse med de af Forholdets Natur flydende Lempelser og følgende nærmere Bestemmelser:

- 1) De i fjerde Afsnit Kap. I givne Regler for Afgjørelsen af, om Anklagen skal henvises til Hovedforhandling og fælig Reglerne i § 254 Nr. 1 og 2 blive som en følge af Forholdets Natur uden Anvendelse.
- 2) Opstår der i de Tilfælde, hvor Beslutningen om Sagens Gjenoptagelse er tagen af en højere Ret end den, for hvilken den for« handles, spørgsmål om væsentlige Forandringer i Anklagen, som ligge udenfor Forudsætningerne for Kjendelsen om Sagens Gjenoptagelse, eller om Anvendelse af § 270, må Sagen, hvis Retten ikke finder Grund til at forkaste Begæringen, påny forebringes for den pågjældende højere Ret til Afgjørelse overensstemmende med foranstående Regler.
- 3) Reglerne i § 298 Nr. 3 og 4 omfatte også Tilsørler til Retsbogen under Sagens tidligere Forhandling.
- 4) Er Sagens Gjenoptagelse bevilget på Andragende af en Domfældt, men denne unddrager sig forfølgning, og Sagen ikke i medfør af § 200 kan påkjendes i den Sigtedes Fraværelse, sætter Retten ved Kjendelse den ophævede Dom i Krast påny; hvis Gjenoptagelsen skyldes Andragende af Anklageren, beror det i sådant Fald på denne, om Sagen skal udsættes, eller om Dommen atter skal sættes i Kraft.
- 5) Finder ny Forhandling Sted alene ifølge Andragende af en Domfældt, og Sagen atter falder ud imod ham, sættes den ophævede Dom atter i Kraft, uden at der kan idømmes en strengere Straf end den, som er fastsat ved denne. Findes den Sigtede i andre Tilfælde skyldig til strengere Straf end den tidligere idømte, bliver der, når denne ganske eller delvis er udstået, at tage Hensyn hertil ved Stræffens Fastsættelse. Et for den Sigtede gunstigere Resultat kan antages, selv om Gjenoptagelsen alene er sket ifølge Anklagerens Andragende.

§ 437.

Mod Kjendelser af Landsretten, hvorved Sagens Gjenoptagelse nægtes, kan inden en Frist af 3 Dage Besværing til højesteret finde Sted; skulde Sagens nye Forhandling finde Sted ved Underretten, kan Besværing dog kun finde Sted, når højesteret undtagelsesvis tilsteder det (§ 108).

Mod den Dom, der som følge af Sagens Gjenoptagelse afsiges efter eller uden ny

Hovedforhandling, stå de almindelige Retsmidler mod Domme Parterne åbne.

Indgives Andragende om Sagens Gjenoptagelse af en Domfældt, kan Retten, som skal tage Beslutning om samme, bestemme, at den tidligere Doms Fuldbyrkelse skal udsættes eller standfes. Tages den Domfældtes Andragende om Genoptagelse til følge, bliver Fuldbyrkelsen af den ophævede Dom altid at udsætte eller standse.

§ 438.

Er der i Henbold til § 200 overgået en udebleven Sigtet Stræffedom, mod hvilken Påanke er udelukket, eller er en af den Sigtede iværksat Påanke eller hans Andragende om Sagens Gjenoptagelse på Grund af hans Udeblivelse betragtet som frafalden, men den Sigtede ved ham utilregnelige Omstændigheder er bleven forhindret i at fremsætte sin begjæring eller at møde samt fra betimelig at gjøre Anmeldelse herom, og oplyses Sådant senest inden 3 Dage efter Hindringens Ophør, har Retten, som har kjendt i Sagen, eller for hvilken Påanken, Andragendet eller Sagen skulde have været forhandlet, på hans Begjæring at tilstå Oprejsning mod de i Loven foreskrevne Virkninger af Fristforsømmelsen eller Udeblivelsen.

§ 439.

Er på Grund af Anklagerens Forsømmelse med at foretage ham påbudne Handlinger en af ham begyndt forfølgning eller et af ham anvendt Retsmiddel bleven anset som frafalden, men Forfømmelsen skyldes ham utilregnelige Omstændigheder, som det heller ikke har været ham muligt betimelig at bringe til Rettens Kundskab, og Sådant oplyses senest inden 3 Dage efter Hindringens Ophør, har Retten, ved hvilken hin Handling skulde være foretagen, på Begæring at tilstå Oprejsning mod de i Loven foreskrevne Virkninger af Forsømmelsen.

Ved de i denne og den foregående Paragraf omhandlede Beslutninger finder § 108 Anvendelse.

Syvende Afsnit.

Om Behandlingen af Sager, der ikke forfølges af Statsanklageren eller Politiet.

Kapitel I.

Om Sager, der påtales i Henhold til § 38 eller § 40.

§ 440.

Når Nogen i Henhold til § 38 eller § 40 tager Påtalen af en Sag i sin Hånd, blive med de af Forholdets Natur følgende Lempelser samt de i §§ 441 og 442 foreskrevne nærmere Bestemmelser reglerne i tredje til sjette Afsnit om Indbringelse for Retten og videre Behandling af Sager, der påtales af Statsanklageren eller Politimesteren, samt om Retsmidlerne at følge. De særegne Regler om Sager, der forfølges af Politimesteren, komme til Anvendelse, når Sagens offentlige Påtale vilde tilfalde denne.

Foretagelse af Retshandlinger, førend Sagen anhängiggjøres, kan finde Sted ifølge Andragende af den Pågjældende, når Omstændighederne ikke tilstede Opsættelse, under lagttagelse af Reglerne i tredje Afsnit Kap. I.

§ 441.

følgende særegne Forskrifter blive at iagttage:

1) Når Påtaleretten grundes på § 40 1ste Stykke, skal det pågjældende Andragende til Retten eller Anklagen ledsages af Oplysning om, at Statsanklageren eller Politimesteren har nægtet at påtale, og at Gjenpart af Andragendet eller af Anklagen er meddelt denne; i modsat Fald afvises Andragendet eller Anklagen i Embeds medfør. Under Hovedforhandlingen kan Afvisning, fordi den Vægning, som betinger Påtaleretten,

ikke har fundet Sted, kun ske, når Statsanklageren eller Politimesteren fremsætter Indsigelse, før Anklageskriftets Oplæsning, eller i nævningesager førend Lodtrækning

til Udtagelse af nævninger begynder, og Indsigelsen er udelukket, når Adgangen til at fremsætte den for Hovedforhandlingen ikke er bleven benyttet; derimod er under disse Omstændigheder Statsanklageren eller Politimesteren altid berettiget til at tage Sagen i sin Hånd.

2) Den, der påtaler i Henhold til § 40. har i sit Andragende at angive sin Bolig samt, hvis han ikke boer på det Sted, hvor Retten holdes, at nævne en der bosat Mand, til hvem Sagen vedkommende Meddelelser, som ikke skulle forkyndes efter Reglerne i § 95 ff., kunne gøres med samme Virkning, som om de vare gjorte til ham selv; Undladelse heraf bevirker, at stige Meddelelser gyldig kunne gøres på Rettens Skriverkontor.

3) Andragende om Forundersøgelse skal indgives til Landsretten; det nægtes Fremme ikke blot i de i § 229 nævnte Tilfælde, men også når de forelagte Oplysninger ikke findes at vække grundet Mistanke imod den Sigtede.

4) Henvielse til Hovedforhandling af den for Landsretten i Henhold til § 40 indbragte Anklage bliver at nægte ikke blot på Andragende, men også i Embeds medfør, når der ifølge de med Anklageskriftet fulgte Aktstykker ikke findes rimelig Grund til Mistanke mod den Sigtede eller er oplyst Omstændigheder, som begrunde hans Straffrihed. Er Anklage i Henhold til § 38 eller § 40 rejst for Underretten, bliver Reglen i § 364 at følge.

§ 442.

Endvidere bliver at iagttage:

1) Udebliver den, der påtaler i Henhold til § 40, ved Hovedforhandlingens Begyndelse eller i løbet af denne, førend han sidste Gang havde Adgang til Ordet, udsættes Sagen, dersom lovligt Forfald er oplyst. Mangler der Hjemmel til at udsætte Sagen, betragtes Anklagen som frafalden, hvis Udeblivelsen finder Sted, førend Bevisførelsen fra Anklagerens Side er sluttet; finder Udeblivelsen Sted senere, fremmes Sagen på foreskreven Måde, således at Anklageren går glip af den Medvirkning ved Sagens Forhandling, hvortil han ellers har Adgang. Samme Virkninger indtræde, når den Pågjældende vægrer sig ved at tage Ordet, hvor

det under Forhandlingen påhviler ham, eller når Ordet fratages ham, eller han måtte blive udvist af Retssalen. Reglen i § 365 finder ikke Anvendelse i Sager, der påtales i medfør af § 40,

2) afhørelse af en privat Anklager foretages af Rettens Formand, jfr. § 291.

3) Berettiget til Anvendelse af Retsmidler i Anklagens Interesse i Sager, som ere påtalte i Henhold til § 38, er Statsanklageren efter Begjæring af vedkommende Embedsmand.

4) Når den, der har påtalt i Henhold til § 40, påanker, men udebliver ved Forhandlingen i Påankemlantsen, førend han har begrundet sin Anke, og uden oplyst lovligt Forfald, betragtes hans Påanke som frafalden; udebliver den ellers, fremmes Sagen på foreskreven Måde, således at han går glip af den Medvirkning ved Forhandlingen, hvortil han ellers har Adgang. Er en Underretsdom påanket efter Reglerne i § 400 ff., medfører Anklagerens Udeblivelse ved Hovedforhandlingen (Nr. 1), at henholdsvis Anken eller Anklagen ansees som frafalden. Tilsvarende Regler gjælde med Hensyn til Gjenoptagelse af Stræffesagen.

§ 443.

Har Statsanklageren eller Politimesteren taget en Sag i sin Hånd, som kan påtales i medfør af § 38 eller § 40, men frafalder dens videre Forfølgning, er den, hvem Påtale i Henhold til de nævnte Paragrafer tilkommer, berettiget til at optage Sagens forfølgning efter ovenstående Regler uden Hensyn til de almindelige Betingelser for en Sags Gjenoptagelse.

Herved bliver at iagttage:

1) Om Forfølgningens Begyndelse ved Andragende om Forundersøgelse eller Anklage skal Statsanklageren eller Politimesteren fåvidt mulig underrette den Påtaleberettigede. Denne kan til enhver Tid æske Oplysning af Retten, om Sagen fortsættes, og på hvilket Trin den befinder sig; han har Adgang til Gjennemsyn af Sagens Aktstykker efter Rettens nærmere Bestemmelse, dog under Forundersøgelsen kun, når Dommeren finder, at

det ikke vil være til Skade for Undersøgelsen.

2) Frafalder statsanklageren eller Politimesteren den begyndte forfølgning, kan Sagen af Vedkommende optages på det Trin, hvorpå den befandt sig. erklæring til Retten herom bør ske strax, hvis Anklagen frafalder under Hovedforhandlingen, og ellers inden en Uge. Rettens Beføjelse til i Embeds medfør at nægte en Sag Fremme eller at ophæve Forholdsregler, der ere foranledigede ved Undersøgelsen, men som ikke længer findes hjemlede, berøres ikke af foranstående Regler.

3) Anvendelse af Retsmidler i Anklagens Interesse i en Sag, som er påtalt af Statsanklageren eller Politimesteren, står den i Henhold til § 40 Påtaleberettigede åben, når Vedkommende på det Offentliges Vegne undlade eller vægre sig ved at gjøre Brug af dem. Anmeldelse af Påanke i Henhold hertil bør ske inden den samme Frist, som gjælder for hine. Frafalder Overstatsanklageren eller Statsanklageren en begyndt Påanke, eller frafalder han ligeoversor et af den Domfældte anvendt Retsmiddel Anklagen, forsåvidt derom bliver spørgsmål, kan den Påtaleberettigede optage Anken eller Anklagen efter de under Nr. 2 givne Regler.

§ 444.

Når en Privat er beføjet til at påtale en Lovovertrædelse, der også kan forfølges af det Offentlige, uden at denne Ret er betinget af, at offentlig Påtale er nægtet (§ 40 2det Stykke), er han berettiget til at indtræde som Medanklager i den af det Offentlige anhängiggjorte Sag med samme Beføjelser som, når han selvstændig havde rejst Sagen. Eamme Ret såvelsom Ret til efter Reglerne i § 443 at optage en forfølgning, der frafalder, har i fådanne Sager omvendt Vedkommende på det Offentliges Vegne, når Sag er anhängiggjort af den Private.

§ 445.

Forfølges en Sag af en Privat i Henhold til § 40 1ste Stykke, er Statsanklageren eller Politimesteren berettiget til at tage Sagen i sin Hånd, når sådanne Omstændig-

heder ere tilstede, som vilde give Hjemmel til Gjenoptagelse af en Stræffesag, i hvilken Forfølgning er frafalden. Den samme Grundsætning gjælder med Hensyn lil Retsmidlers Anvendelse.

Kapitel II.

Om Sager, der påtales af Private i Henhold til § 39.

§ 446.

Ved Lovovertrædelser, som Lovgivningen henviser til Påtale af Private, sinder ingen Efterforskning af Statsanklageren eller Politiet Sted, ej heller Indskriden af Undersøgelsesdommeren af egen Drift. Andragender til Undersøgelsesdommeren om Foretagelse af enkelte Retshandlinger stå den Påtaleberettigede åbne, når Omstændighederne ikke tilstede Opsættelse. Også den anden Part kan rette Andragende til Undersøgelsesdommeren om førelsen af et Bevis, som han ellers står Fare for at tabe, f. Ex. angående Rigtigheden af en af ham fremført Bejkyldning. Herved blive Reglerne om stige Retshandlinger i tredie Afsnit Kap. I at anvende.

Forundersøgelse ved Retten er udelukket i de herommeldte Sager.

§ 447.

Med Hensyn til den private Stræffesags Indbringelse for Retten finde Reglerne i § 363 Anvendelse.

Skal Anklageskrift indleveres i Sager, i hvilke Stræffen ikke kan overstige en Bøde af 40 Kr., kan Anklageren begjære af Dommeren, at denne skal være ham behjælpelig ved Affattelsen.

Angivelse af Bolig m. V. må gjøres overensstemmende med § 441 Nr. 2.

Finder Dommeren ikke Grund til i Henhold til § 251 at nægte Anklagen Fremme, uden at videre Foranstaltning træffes i Anledning af samme, berammer han Tægtedag, hvorved Reglerne i § 364 blive at følge.

§ 448.

Dommeren skal, førend Forhandlingen begynder, mægle Forlig mellem Parterne. Forlig, hvorved den Sigtede underkaster sig Straf af Bøde, kan vedtages, når Dommeren ikke finder Grund til at betvivle den Sigtedes Skyld. Forliget tilføres Retsbogen.

Tilbud om Forlig fra den Sigtedes Side kan fremdeles Dommeren modtage overensstemmende med Reglerne i § 368.

Rettsens Beføjelse til i Embeds medfør at beslutte Bevisers førelse eller andre Foranstaltninger under Sagen finder kun Sted, hvor Sådant skjønnes fornødent i den Sigtedes Interesse.

Domfældes den Sigtede, må højere Straf, end Anklageren måtte have andraget på, ej idømmes.

§ 449.

Den Sigtede har Adgang til at gjøre borgerlige Retskrav, der have Oprindelse af samme Forhold, gjældende som Modfordring overensstemmende med Loven om borgerlige Domssager og med Forbehold af Rettsens Beføjelse til i Henhold til denne at adskille Søgsmålene.

Den,, der er sagsøgt under en borgerlig Domssag, kan gjøre en Straffepåstand, som har Oprindelse af

samme Forhold, gjældende som Modsøgsmål, dog at Beføjelse til at adskille Søgsmålene er Retten forbeholdt; iøvrigt bliver sådant Modsøgsmål at behandle efter Reglerne i nærværende Lov.

§ 450.

Hvis Anklageren ikke møder personlig eller ved Fuldmægtig (§ 42) ved Hovedforhandlingens Begyndelse eller i løbet af denne, førend han sidste Gang havde Adgang til Ordet, udsættes Sagen, dersom lovligt Forfald er oplyst. Mangler der Hjemmel til at udfætte Sagen, betragtes Anklagen som frafalden, hvis Udeblivelsen finder Sted, forend Bevisførelsen fra Anklagerens Side er sluttet; finder Udeblivelsen Sted senere, og Sigtede ikke påstår Anklagen betragtet som frafalden, fremmes Sagen på forestrevne Måde, således at Anklageren går glip af den Med-

virkning ved Sagens Forhandling, hvortil han ellers har Adgang. Samme Virkninger indtræde, når Anklageren vægrer sig ved at tage Ordet, hvor det under Forhandlingen påhviler ham, eller hvor Ordet fratages ham, eller han måtte blive udvist af Retssalen.

§ 451.

Er den Sigtede udebleven uden lovligt Forfald, og Dommeren ikke finder hans per« sonlige nærværelse nødvendig for Sagens Påkjendelse, anfees den Sigtede at vedgå den ham i Indkaldelsen tillagte Brøde, og Sagen bliver at påkjende uden videre Bevisførelse, medmindre Dommeren i Sagens Beskaffenhed eller de iøvrigt foreliggende Omstændigheder, finder tilstrækkelig Grund til at anordne en sådan.

Finder Bevisførelse Sted i den Sigtedes Fraværelse, og heller ingen Forsvarer for denne er mødt, afhører Dommeren de Vidner, som måtte være indkaldte efter hans Begæring.

§ 452.

afhørelse af Anklageren sker efter Reglerne i § 291 med fornødne Lempelser; undlader han at give personligt møde, eller vægrer han sig ved at svare, kommer Reglen i § 206 1ste Stykke til Anvendelse.

§ 453.

nægter den Sigtede at udtale sig over de imod ham anførte Kjendsgjerninger, kan Dommeren anse disse for beviste, når Omstændighederne ikke tale derimod.

§ 454.

Påanke er udelukket, når Stræffen ikke kan overstige Bøder af 40 Kr. Udeblivelse af Anklageren, når Påanke finder Sted, medfører de i § 442 Nr. 4 angivne Virkninger.

§ 455.

Med de af ovenstående Regler og ellers af Forholdets Natur følgende Lempelser blive iøvrigt ved de herommeldte Sager de i fjerde Afsnit Kap. I—III og V samt i sjette Afsnit Kap. II—IV givne Regler at følge.

Kapitel III.

Om Påtale af borgerlige Retskrav i Forbindelse med Stræffesagen.

§ 456.

Vil den Forurettede i Henhold til § 4 forfølge sit af den påtalte Handling følgende borgerlige Retskrav i Forbindelse med Stræffesagen, bør han, når Anklage er rejst af Statsanklageren, tilstille Retten sin Klage, førend den Sigtede er bleven indstævnet til Hovedforhandlingen. Påtales Straffesagen af Politimesteren, bør Anklagen fremsættes, førend Forhandling om Sagens Realitet er begyndt i det Retsmøde, i hvilket det i Henhold til § 364 afgjøres, om Bevisførelse skal sinde Sted. Påtales Straffesagen af den Forurettede selv, bør Fordringen fremsættes i Forbindelse med Anklagen.

Senere end til de nævnte Tidspunkter kan Kravet kun gøres gjældende under Stræffesagen, når den Sigtede indvilger deri, eller når det fremsættes på en Tid, da Hovedforhandlingen er udsat, og fåledes, at den Sigtede kan få så betimelig Meddelelse derom, som Retten finder fornøden, uden at Hovedforhandlingen behøver yderligere at udsættes, eller endelig, når Kravet begrundes ved og fremkommer i Forbindelse med en Forandring i Anklagen, som er hjemlet ved § 267 Nr. 2.'

§ 457.

Er det i en af det Offentlige forfulgt Stræffesag tvivlsomt, om den Forurettede er bekendt med Sagens forfølgning, har Politimesteren eller Statsanklageren såvidt mulig at underrette ham herom, for at give ham Lejlighed til betimelig at fremsætte sit Retskrav. Efterforskningen og Forundersøgelsen kan på den Forurettedes Begjæring udftrøekkes til Omstændigheder, der ere af Vigtighed for hans Krav, forsåvidt det kan ske uden væsentlig Forhaling.

§ 458.

Klagen, hvorved det borgerlige Retskrav gjøres gjældende, affattes striftlig; dog kan den, hvis den fremkommer under Hovedforhandlingen, fremfættes mundtlig til Retsbogen. Ved Underretten skal Dommeren på Begjæ-

ring være behjælpelig med Klagens Affattelse, når Beløbet ikke er over 40 Kr.

Klagen skal indeholde Parternes Navne, Bopæle eller Opholdssteder (§441 Nr. 2), Henviſning til Anklagen samt nøjagtig Angivelse af Påstanden.

§ 459.

Den Forurettede, som uden selv at være Anklager forfølger et borgerligt Retskrav under Straffesagen, har Ret til at møde under Hovedforhandlingen, om hvilken Meddelelse til ham sker. Han kan andrage på, at spørgsmål stilles til den Sigtede, Vidner samt Syns- eller skjønsmcend. Med Anklagerens Samtykke kan han selv udsørge Vidner, Syns- eller skjønsmcend efter samme Regler som hin. Efterat Bevisførelsen bar fundet Sted og Anklageren har udtalt sig, har han Adgang til Ordet, i nævningesager, jfr. § 356, først, efter at Nævningerne have erklæret den Sigtede skyldig, og Anklageren bar udtalt sig om Stræffelovens Anvendelse.

Udebliver den Forurettede, som ikke selv er Anklager, oplæses hans Påstand og tages på foreskreven Måde i Betragtning; men han må sinde sig i, at Ufuldstændigheder og Tvetydigheder i hans Påstand fortolkes til hans Ugunst.

Indtil Bevisførelsen er begyndt, står det ham frit for at tage sin Klage tilbage med Forbehold af at forfølge sit Krav i den borgerlige Retsplejes Former, senere kun med den Sigtedes Samtykke.

§ 460.

Retten kan såvel strax som senere under Sagens Gang nægte det borgerlige Retskravs forfølgning i Forbindelse med Straffesagens Fremme, når det findes, at den sidste derved vil lide væsentligt Ophold.

Påkjendelse af Kravet finder ikke Sted:

1) når Retten finder, at det i Anledning af Strafspørgsmålet Oplyste ikke indeholder tilstrækkelige Forudsætninger for Pådømmelsen;

2) når Frifindelse for eller Idømmelse af Straf ikke findes at føre en Afgjørelse af Kravet i samme Retning med sig.

I alle Tilfælde, hvor Retten ikke har på-

kjendt Kravet, staar det den Paagjældende frit for at forfølge sit Krav i den borgerlige Retsplejes Former.

Har der under Sagens Forhandling været Strid, om en Skade er foraarfaget, eller om Erstatningens størrelse, træffer Retten Afgjørelse efter frit skjøen over alle i Betragtning kommende Omstændigheder, forsaavidt Paakjendelsen ikke i medfør af foranstaaende Regler er udelukket. Tilkjendes Erstatning, anslaaes den i Reglen til en rund Sum.

§ 461.

Mod Rettens Afgjørelser med Henfyn til det borgerlige Rekskrav kunne ordentligvis Retsmidler ikke anvendes særstilt; dog kan Besværing finde Sted, naar Paakjendelse er fket, uagtet Kravet ikke er paatalt af den Forurettede, eller imod Reglen i § 460 Nr. 2, eller naar Anken alene angaar størrelsen af den fastsætte Erstatning.

gjøres der Brug af Retsmidler mod Afgjørelsen af Strafspørgsmaalet, indbefattes Afgjørelsen af det borgerlige Rekskrav herunder, naar ikke det Modsatt? udtrykkelig er udtalt.

Har Retten ikke taget Kravet under Paakjendelse, er den Forurettede udelukkende henvist til at gjøre dette gjældende ved en borgerlig Retssag, medmindre fom følge af et Retsmiddels Anvendelse en ny Hovedforhandling skal finde Sted.

§ 462.

Ting, der ere undtagne Nogen ved en strafbar Handling eller ere Udbyttet af saadanne Ting, og som i Anledning af Stræffesagen ere komne i Rettens væрге, har Retten i Embeds medfør at udlevere den Forurettede, naar Sagen er endt ved upaaankelig Dom, felv om han ikke har paatalt sit Kr.iv under Sagen, medmindre enten Trediemand gjør paa Fordring paa Tingen, eller Stræffelovens § 34 finder Anvendelse.

Udlevering for det nævnte Tidspunkt eller naar Sagen ender uden Dom, kan under tilsvarende Betingelser finde Sted, med mindre den Sigtede modsætter sig det.

Kjendes den Berettigede ikke, oplyses Tingen efter de hidtil gjældende Regler.

Ottende Afsnit.

Om Fuldbyrnelsen af Domme i Stræffe« sager.

§ 463.

Politimesteren drager Omsorg for Stræffedommes Fuldbyrkelse. Han står herved under Statsanklagerens Overtilsyn, forsåvidt Sagen hører under dennes Virkekreds.

Bøder, som ere tillagte den Forurettede, og Erstatning, der under Stræffesagen er tilkjendt ham, inddrives efter de i Lov om den borgerlige Retspleje foreskrevne Regler. Med Hensyn til Afsoning af den Del af nysnævnte Bøder, som ikke betales eller indkommer ved Exekution, har den Forurettede at henvende sig til vedkommende Politimester.

§ 464.

Opstår der med Hensyn til Dommens Fortolkning, Beregningen af Frihedsstræffe, som ere idømte eller træde istedetfor idømt Straf, eller andre Indsigelser af den Domfældte Strid mellem denne og Statsanklageren eller Politimesteren, bliver spørgsmålet på den Domfældtes Begjæring at forelægge den Ret, som bar afsagt Dom i Sagen i Første Instants eller ifølge Påanke i Henhold til § 400 ff., men uden at den af Statsanklageren eller Politimesteren anordnede Fuldbyrkelse af den Grund behøver at udsættes, medmindre Retten beslutter det. Mod Af« qjørelsen, der træffes efter Reglerne i § 257, kan Besværing finde Sted.

Angår spørgsmålet Identiteten af en undvegen Domfældt og en senere pågreben Person, skal mundtlig Forhandling og Bevisførelse finde Sted i et offentligt Retsmøde i den Pågrebnes nærværelse; Påanke til Højesteret kan i dette Tilfælde ske på Grund af væsentlige Formfejl og med fore Hjemvisning, medens der ved Påanke til Landsretten må finde ny Bevisførelse Sted; endvidere kan Andragende om Gjenoptagelse finde Sted, hvorved Grundsætningerne i sjette Afsnit Kap. IV komme til Anvendelse.

§ 465.

Ingen Straffedom kan fuldbyrdes før Udløbet af den Frist, i hvilken Påanke i medfør af Loven står åben, medmindre Afkald på Påanke forinden er givet.

For Bødedomme, felv om de ej kunne påankes, gjælder en Fuldbyrkelsesfrist af 3. Dage, som beregnes på den i § 378 1ste Stykke angivne Måde. Er Bøden tillagt den Forurettede, er Fuldbyrkelsesfristen den i Lov om den borgerlige Retspleje foreskrevne, hvilken også gjælder med Hensyn til Erstatning, som ved Straffedommen er tilkjendt.

§ 466.

Ingen Dødsdom må fuldbyrdes, førend den af Justitsministeren har været Kongen forelagt, og Fuldbyrkelsen af Kongen er bifaldet.

Den Landsret, som har afsagt Dødsdommen, og højesteret, når Dommen har været påanket, skulle afgive Erklæring, hvorvidt der findes Grund til at anbefale den Domfældte til Benådning. Erklæringen forelægges Justitsministeren, når Påankefristen er udløben, eller Dommen er stadfæstet af højesteret.

§ 467.

Foruden den Udsættelse eller Standsning af en Straffedoms Fuldbyrkelse, som er eller kan blive følgen af Påanke eller Andragende om Sagens Gjenoptagelse, finder sådan Udsættelse eller Standsning fremdeles Sted:

1) når en svanger Kvinde er dømt til Døden,

2) når den, som skal udfstå Livsstraf, Frihedsstraf eller legemlig Straf, bliver afsindig eller overfalder af en heftig, livsfarlig Sygdom,

3) når den, som skal udstå Frihedsstraf eller legemlig Straf, er i en saadan legemlig Tilstand, at Fuldbyrdelsen af Straffen eller af den Straf, som efter Omstændighederne (Stræffelovens § 23) skulde træde i Stedet, ikke kan finde Sted uden livsvarig Forværrelse af Tilstanden eller anden varig og betydelig Skade,

4) når en umiddelbar Udståelse af Stræffen vilde medføre uforholdsmæssige Følger for den Pågjældendes Velfærd eller væsentlige Ulemper for det Offentlige, kan Justitsministeren tilstede en kortvarig Udsættelse.

Når den Ret, som har fældet Dommen, finder Grund til at indstille den Domfældte til fuldstændig Benådning eller til at benådes med at lide Straf af en mildere Art, udsættes Stræffens Fuldbyrdelse; det Samme gjælder, når Ansøgning herom indgives af den Domfældte, forsåvidt ikke allerede tidligere en Ansøgning er afslået. Hvorvidt den alt begyndte Fuldbyrdelse af Straffen skal standses på Grund af Ansøgning om Benådning, afgjør Justitsministeren.

§ 468.

Hvorvidt en Domfældt, der ikke tidligere var fængslet, i det Tidsrum, som forløber, førend Stræffen kan fuldbyrdes, eller når Fuldbyrdelsen udsættes eller standses, bør hensættes i varetægtsfængsel, afgjør Retten, jfr. § 225; herved sinde da Reglerne i andet Afsnit om fængsling Anvendelse med fornøden Lempelse. På lignende Måde finde Reglerne i andet Afsnit Kap. VI Anvendelse med Hensyn til Beslaglæggelse på Gods for Omkostninger og Erstatning, efter at Dom er gået.

Har den, som er dømt til Strafarbejde eller til Statsfængsel over 2 År, unddraget sig Stræffens Fuldbyrdelse, kan Beslaglæggelse på hans Formue her i Riget anordnes efter Reglerne om denne Forholdsregel i andet Afsnit Kap. IV. Er der efter Afsigelsen af Straffedommen hengået 10 År, kan Andragende til Retten herom kun stilles efter Justitsministerens Befaling. Foruden i de i § 199 Nr. 1 og 2 nævnte Tilfælde bortfalder Beslaglæggelsen, når Benådning finder Sted; fremdeles bortfalder den, når 10 År ere hengåede efter Straffedommens Afsigelse, medmindre Justitsministeren begjærer den vedligeholdt.

§ 469.

Ophæves en Straffedom ifølge Påanke, kommer det varetægtsfængsel, som den Domfældte har været underkastet efter Afsigelsen af den påankede Dom, i Betragtning ved den nye Stræffedom, som måtte blive afsagt i Sagen, efter Grundsætningerne i Stræffelovens § 58.

Det Samme gjælder, når Straffedommen alene er påanket i Anklagens Interesse, men Påanken afvises eller Dommen stadfæstes; Afgjørelsen træffes efter Reglerne i § 464.

§ 470.

Når der til Fuldbyrdelsen af en Stræffedom bliver spørgsmål om den Domfældtes Pågribelse, kunne de samme Forholdsregler anvendes, som ere hjemlede, når fængslingskjendelse er afsagt.

§ 471.

Bødestræffe, som ikke ere fuldbyrdede, bortfalde ved den Domfældtes Død.

§ 472.

Med Hensyn til Æresoprejsning har det sit Forblivende ved Lov af 3. April 1868.

§ 473.

Ovenstående Regler finde med de af Forholdets Natur eller særlige Forskrifter følgende Lempelser også Anvendelse ved Fuldbyrnelsen af Kjendelser, hvorved Retten har pålagt Vidner eller Andre Straf.

Er Besværing udelukket mod de i § 137, jfr. § 162, omtalte Kjendelser, kan Fuldbyrnelsen dog først finde Sted, når Frisken til at fremsætte Begjæring om Kjendelsens Ophævelse i Henhold til § 138 er forløben, eller Retten har nægtet at efterkomme en sådan Begjæring.

Med Hensyn til Fuldbyrnelsen af de i §§ 147 og 163 ommeldte Bødepålæg forholdes efter de almindelige Regler om Bøder, som pålægges af Øvrighedsmyndigheder.

Uiende Afsnit.

Om Omkostninger i Straffesager samt om Rettergangsbøder.

Kapitel I.

Om Omkostninger i Stræffesager.

§ 474.

I Straffesager, som forfølges af en offentlig Myndighed, udredes Omkostningerne ved Sagens Behandling og Stræffens Fuldbyrkelse af det Offentlige, med Forbehold af

Ret til at få dem erstattede efter nedenstående Regler.

Vederlag til valgte Forsvarere og Udgifter i Anledning af Beviser, som den Sigtede fremskaffer uden Rettens Foranstaltning, vedkomme ikke det Offentlige, ej heller Vederlag til en beskikket Forsvarer, som har frafaldet Krav på Godtgørelse af det Offentlige, samt Udgifter, der foranlediges ved Skridt, som en Trediemand foretager i sin Interesse.

Udgifterne for det Offentlige beregnes efter de foreskrevne Regler af vedkommende Statsanklager, Politimester, Dommer, Retsformand eller Ret.

§ 475.

Findes den Sigtede skyldig, er han pligtig at erstatte det Offentlige de påførte Udgifter.

Har Underfølgelsen været rettet på en anden Forbrydelse end den, eller på andre Forbrydelser foruden den, for hvilken den Sigtede dømmes, er han ikke pligtig til at erstatte de derved foranledigede yderligere Omkostninger (jfr. dog § 477); kan en Sondring ikke ske, bestemmer Retten, om og hvor stort et Afdrag der bør gøres.

Omkostninger, som ere forårsagede ved Andres Fejl eller Forsømmelser, falde ikke den Domfældte til Last.

Rejsegodtgørelser og Dagpenge til Landsrettens Personale i Anledning af Rettens møder udenfor dens Hovedsæde, Rejsegodtgørelser til nævninger, Rejsegodtgørelser og Dagpenge til Statsanklageren, som foranlediges ved, at denne har Embedsbolig på et andet Sted end det, hvor Retten holdes, falde heller ikke den Domfældte til Last.

§ 476.

Dømmes flere Sigtede som Meddelagtige i den samme Handling, har Enhver især af dem at erstatte de Udgifter, som hidrøre fra Forhold, der alene vedrøre ham. Med Hensyn til andre Omkostninger pålægges Retten de enkelte Deltagere at udrede en i Forhold til Graden af deres Deltagelse bestemt Andel og kan tillige bestemme, at alle eller enkelte Deltagere skulle hæfte solidarisk.

§ 477.

Frifindes den Sigtede, eller endes Sagen iøvrigt uden at have ført til hans Domfældelse, påhviler der ham ingen Erstatningspligt for Omkostningerne, undtagen forfåvidt disse målte være forårsagede ved hans tilregnelige og retsstridige Handlinger eller Undladelser.

§ 478.

Omkostninger ved Brug af et Retsmiddel i Anklagens Interesse, som ikke fører til Forandring af Dommen til den Sigtedes Skade, påhviler det ikke denne at erstatte. Derimod er han (eller henholdsvis de i § 425 nævnte Personer) pligtig at erstatte Omkostningerne ved frugtesløs Brug i hans Interesse af et Retsmiddel,

medmindre dette er gjort gjældende af hans Værge.

medfører Anvendelsen af et Retsmiddel Forandring i Dommen, afgjøres det efter Reglerne i §§ 475 og 477, om der påhviler den Sigtede Erstatningspligt med Hensyn til Omkostningerne såvel ved Retsmidlets Anvendelse som ved Sagens tidligere Behandling; medføre disse den Sigtedes Fritagelse for Omkostninger, som alt ere erlagte, blive de at tilbagebetale ham af det Offentlige.

§ 479.

Er Stræffesagen foranlediget ved tilregnelige og retsstridige Handlinger af Andre end den Sigtede, eller ere færegne Udgifter forårsagede ved sådanne Handlinger eller Undladelser (jfr. §§ 137 og 138), påhviler der den Pågjældende Erstatningspligt for de Omkostninger, hans Forhold har medført.

Bortfalder en Stræffesag, hvis offentlige forfølgning er betinget af den Forurettedes Begjæring, fordi denne tager sin Begjæring tilbage, kan han på Statsanklagerens eller Politimesterens Andragende tilpligtes at erstatte det Offentlige de påførte Udgifter.

§ 480.

Når en Privat forfølger en Straffesag i Henhold til § 40 1ste Stykke, udredes Omkostningerne foreløbig af det Offentlige efter Reglerne i § 474, dog derunder ikke indbefattet Vederlag til Anklagerens Rettergangs-

fuldmægtig og Udgifter i Anledning af Beviser, som Anklageren fremskaffer uden Rettens Foranstaltning; ender Sagen uden at føre til den Sigtedes Domfældelse, er den private Anklager pligtig at erstatte såvel de det Offentlige påførte Udgifter som og den Sigtede sådanne Udgifter, der ere det Offentlige uvedkommende, og som Retten ikke skjønner uforholdne. Anklageren er pligtig til inden en af Retten bestemt Frist at stille en efter Rettens skjøn passende Sikkerhed i rede Penge for de Omkostninger, som det således kan blive ham pålagt at tilsvare det Offentlige og den Sigtede; stilles denne ikke, betragtes Anklagen som frafalden. Over Rettens Afgjørelse i denne Henseende kan der finde Besværing Sted.

Iøvrigt finde de ovenstående Regler også Anvendelse i disse Sager, således dog at den Sigtedes Erstatningspligt også omfatter Udgifter for Anklageren, som Retten ikke skjønner uforholdne.

§ 481.

I andre Straffesager end de i § 480 nævnte, som forfølges af en privat Anklager, har enhver Part at betale de Omkostninger, som medføres ved processuelle Skridt, der af ham begjæres eller foranlediges, med Forbehold af Erstatningsret. Omkostninger ved processuelle Skridt, som Retten i Embeds medfør beslutter, samt ved den idømte Strafs Fuldbgyrdelse — Inddrivelse af Bøder til den Forurettede undtagen — udredes af det Offentlige med Forbehold af den Sigtedes Erstatningspligt.

Den tabende Part er pligtig at erstatte Modparten og efter Omstændighederne det Offentlige de påførte Udgifter, som Retten ikke skjønner uforholdne, overensstemmende med de efter Forholdets Natur lempede Regler i foranstående Paragrafer.

Optræder en Udlænding som Sagsøger, er han pligtig til, når den Sigtede fordrer det, eller Retten ellers finder Grund dertil, at stille Sikkerhed for de Omkostninger, som det kan blive pålagt ham at tilsvare; Sikkerhedens Art og størrelse og Fristen til dens Tilvejebringelse fastsættes af Retten; stilles den ikke, betragtes Anklagen som frafalden.

Over Rettens Afgjørelse i denne Henseende kan der finde Besværing Sted.

§ 482.

særlige Omkostninger, som forårsages ved forfølgning af borgerlige Retskrav i Forbindelse med Straffesagen, udredes af hver Part for sig, med Forbehold af Retten til at få Erstatning af den Tabende. Finder Påkjendelse ikke Sted, falde fådanne særlige Udgifter den Klagende til Last, men kunne efter Omstændighederne kræves erstattede under den borgerlige Domssag, som står ham åben.

§ 483.

Om Erstatning af Omkostninger træffer Retten Afgjørelse ved Dommen eller, når Sagen endes uden Dom, ved Kjendelse, når Sagen sluttes. Skal som følge af den i Anledning af et Retsmiddel truffene Afgjørelse yderligere Behandling af Sagen finde Sted, afgjøres spørgsmålet om Omkostningerne ved den endelige Dom.

Er spørgsmålet om Erstatning af Omkostninger ved enkelte Retshandlinger eller Afsnit i Sagens Behandling uafhængigt af Sagens Udfald, kan der strar derom træffes Afgjørelse ved Kjendelse.

Trediemand, hvem det pålægges at erstatte Omkostninger, bør der forinden være givet Lejlighed til at udtale sig herom, for« såvidt ikke særegne Forskrifter ere givne, fåsom med Hensyn til udeblevne Vidner.

Om Dommere ere pliatige at bære Om« kostninger, afgjøres af den overordnede Ret, til hvilken Påanke har fUndet Sted, efterat der er givet Dommeren Lejlighed til at fremføre sit Forsvar.

§ 484.

Påankes Dommen i Hovedsagen, kunne Dommens Bestemmelser med Hensyn til Erstatning af Omkostninger påankes i Forbindelse dermed. En tilsvarende Regel gjælder, når der finder Besværing Sted mod en Kjendelse, der har pålagt Erstatning af Omkostninger i Forbindelse med Straf eller lignende følger. Mod andre Afgjørelser om Erstatning af Omkostninger, som ere uafhængige af Sagens Udfald, kan Besværing finde Sted, når Beløbet overstiger 40 Kr.

Foranstående Regler gjælde også med Hensyn til Fastsættelsen af Vederlag til offentlige Anklagere, hvor derom bliver spørgsmål, og til beskikkede Forsvarere.

Omkostninger, som det er pålagt at erstatte, inddrives efter de i Lov om den bor« gerlige Retspleje foreskrevne Regler.

Kapitel II.

Om Rettergangbøder.

§ 485.

Når offentlige Anklagere, som fåe Vederlag for den enkelte Sag, eller beskikkede Forsvarere eller Sagførere, hvem Anklage eller Forfølgning af et borgerligt Retskrav eller Forsværet er betroet af en Privat eller Sigtet, gjøre sig skyldige i skjødesløs eller forsømmelig Adfærd i Sagen, ansees de ved Dommen eller efter Omstændighederne ved Kjendelse med Bøder fra 20 til 400 Kr.

For andre Pligtovertrædelser under Sagen kunne de nævnte Personer på lignende Måde stræffes, når Sagen findes klar og højere Straf end Bøder ikke findes at være forskyldt.

Angående Pligtovertrædelser, hvori andre offentlige Anklagere eller Politiets Embeds- og Bestillingsmænd i en Stræffesag måtte skjønnes at være skyldige, have Retterne at gjøre Indberetning til de Vedkommendes Foresætte, dog med Forbehold af Reglerne i § 226.

§ 486.

skjønnes det i Sager, som forfølges af en Privat, at denne uden nogen rimelig Grund har rejst Anklage, ansees han ved Dommen eller efter Omstændighederne ved Kjendelse med Bøder fra 40 til 400 Kr. Herved udelukkes ikke, at den Skyldige kan drages til Ansvar efter Stræffelovens almindelige Regler, hvor disse iøvrigt ere anvendelige.

§ 487.

Dommere og Retsskrivere, som i en Stræffesag gjøre sig skyldige i strafbare Hand-

linger eller Undladelser, kan der, når Paaanke sinder Sted, herfor pålægges Straf af den overordnede Ret i Forbindelse med Ankens Afgørelse, når Sagen findes klar, og højere Straf end Bøder ej er forkyldt.

§ 488.

Mod Rettens Bestemmelser om Strafs Pålæg ifølge foranftående Paragrafer kan Besværing finde Sted; påankes Dommen i Hovedsagen, kan Besværingen behandles i Forbindelse med denne efter Rettens Bestemmelse.

Tiende Afsnit. Slutningsbestemmelser.

§ 489.

Denne Lov træder i Kraft samtidig med Loven om Domsmagtens Ordning m. v

Det vil ved særlig Lov være at bestemme, i hvilken Udstrækning Reglerne i nærværende Lov skulle gjøres anvendelige på færøerne.

§ 490.

Stræffesager, i hvilke der på den Tid, Loven træder i Kraft, endnu ikke er afsagt Dom, behandles efter de Regler, som denne Lov foreskriver. Der må derfor, selv om Sagen måtte være optagen til Dom, sinde Hovedforhandling med Bevisførelse Sted for den dømmende Ret, førend Dommen kan afsiges. Sagens Akter tilstilles til den Ende Statsanklageren eller Politimesteren eller den vedkommende Private, for at Anklage på forefkræven Måde kan blive rejst. Herved finder den i §245 fastsætte Frist Anvendelse, at regne fra Modtagelsen af Sagens Aktstykker. Gyldigheden af Retshandlinger, som ere foretagne i Sagen, førend Loven træder i Kraft, bedømmes efter den tidligere Lovgivning.

§ 491.

Påanke af Stræffedømme, som ere afsagte, førend Loven træder i Kraft, sker efter de hidtil gjældende Regler, dog at Statsanklageren ved den Landsret, som træder i vedkommende Landsoverrets Sted, eller henholds-

vis Overstatsanklageren varetager, hvad der i Anledning af sådan Påanke vilde påhvile Overøvrigheden eller en bestikket Aktor. Med Hensyn til Dommens Fuldbyrkelse blive Reglerne i denne Lov at anvende med de af Forholdets Natur flydende Lempelser.

§ 492.

Gjenoptagelse af Straffesager, der ere afsluttede ved upåankelig Dom eller på anden Måde, førend denne Lov træder i Kraft, eller i Henhold til § 491, kan ske efter Andragende fra Statsanklageren eller den Domfældte såvelsom fra de i § 425 nævnte Personer; i Henseende til sådan Gjenoptagelse blive de i sjette Afsnit- Kap. IV forestrevne Regler at følge. Om Gjenoptagelse af en Sag, der er afsluttet ved upåankelig Underretsdom, kan finde Sted, beror på, om Sagen efter denne Lovs Regler vilde høre for Landsretten; Afgjørelsen træffes af vedkommende Landsret.

**til det
af den ved allerh. Reskr. af 28. Febr. 1868
nedsatte Proceskommission
udarbejdede**

**Udkast til Lov om Strafferetsplejen
Marts 1875.
Kjøbenhavn.
Trykt hos I. H. Schultz. 1875.**

Oversigt over Indholdet af Motiverne

Indledende Bemærkninger..... 1 — 5.

Første Afsnit

Almindelige Bestemmelser.

Kapitel I.

Om Lovens Virkekreds..... 5—10.

Kapitel II

Om Retternes Virkekreds..... 10—20.

Kapitel III.

Om de Tilfælde, hvor Rettens Personer som inhabile skulle eller kunne udelukkes fra eller fritages for at handle i Sagen ..... 20—22.

Kapitel IV.

Om de offentlige Anklagere..... 22—27.

Kapitel V.

Om Påtalen..... 27 — 37.

Kapitel VI.

Om den Sigtedes Forsvar..... 37 —44.

Kapitel VII.

Om Barnething, Straffesagers Forening og stedlige Grænser for Embedshandlinger i Strafferetsplejn..... 44 — 52.

I.Enkelte Varnething..... 45—49.

II. Forening af Straffesager..... 49 — 52.

III. Stedlige Grænser for Embedshandlinger i Strafferetsplejen..... 52.

Kapitel VIII.

Om Retsmøder og Retsbøger..... 52—56.

Kapitel IX.

Om Forkyndelser og andre fra Retten udgående Meddelelser..... 56—57.

Kapitel X.

Om Rettens Domme, Kjendelser og andre Beslutninger..... 57 — 60.

Andet Afsnit

Om Midlerne til Opnelse af Stræffesagers Formål.

Side.

Indledende Bemærkninger..... 69—61.

Kapitel I.

Om Adgang til synlige Bevismidler..... 62—67.

I. Om Ransagning efter synlige Bevismidler.....	62 — 65.
II. Andre Midler til at fåe synlige Bevismidler i Hænde.....	65—66.
III.	
Om Beslaglæggelse af Ting, der kunne tjene til Bevis, m. B.....	66 — 67.
Kapitel II.	
Om Vidner.....	67—73.
Kapitel III.	
Om Besigtigelser, Syn og skjøn.....	73—75.
Kapitel IV.	
Om den Sigtedes Indkaldelse for Retten, Anholdelse og Fængsling samt om Beslaglæggelse af dens Formue, som unddrager sig Forfølguing, m. B.....	75 — 86.
Kapitel V.	
Om Afhørelse af den Sigtede og af en privat Anklager.....	86—87.
Kapitel VI.	
Om Beslaglæggelse paa den Mistænktes Gods for Omkostninger og Erstatning samt om Forbud...	88.

Tredie Afsnit.

Om Undersøgelsen, forend Anklage er reist, i Sager, som forfølges af Statsanklageren eller Politiet.

Indledende Bemærkninger.....	88—93.
Kapitel I.	
Om Efterforskningen.....	93—96.
Kapitel II.	
Om Forundersøgelsen ved Retten.....	96—103.

Fjerde Afsnit

Om Anklage for og Sagens Behandling ved Landsretten.

Kapitel I.

Om Anklage samt om Henvisning til og Forberedelse af Hovedforhandlingen ,..... 103—114.

Side.

Kapitel II.

Om Forandringer i Anklagen eller i de om henvisning og hovedforhandlingens Forberedelse trusue Bestemmelser..... 114—116.

Kapitel III.

Almindelige Bestemmelser om Hovedforhandlingen for Landsretten..... 116—124.

Kapitel IV.

Sarlige Bestemmelser om hovedsorhandligen for navninger..... 124—143.

Kapitel V.

Sarlige Beftemmlser om hovedhandlingen for navninger..... 124—143.

Femte Afsnit.

Om Anklage for og Sagens Behandling ved Underretten.

Indledende Bemærkninger..... 143.

Kapitel I.

Om Sager, som påtales af Statsanklageren..... 144.

Kapitel II.

Om Sager, som påtales af Politiet..... 144—145.

Sjette Afsnit.

Om Retsmidlerue.

Indledende Bemærkninger.....	146—148.	
Kapitel I.		
Om Våanke af Domme, affagte af Landsretten i sørftte lustants.....	148—157.	
Kapitel II.		
Om Våanke af Domme,afsagte af Underretten.....	157—160.	
Kapitel III.		
Om Besværing til højere Ret.....	160—163. I. Om Besværing mod Undersøgelsesdommerens Kjendelser og Beslutninger....	161.
II		
Om Besværing mod den dømmende Rets Kjendelser og Beflutninger..	161—163.	
Kapitel IV.		
Om Gjenoptagelse af en Straffesag	163—170.	

Syvende Afsnit.

Om Behandlingen af Sager, der ikke forfølges af Statsanklageren eller Politiet.

Side	
Indledende Bemærkninger.....	170.
Kapitel I.	
Om Sager, der påtales i Henhold til § 38 eller § 40.....	170—174.
Kapitel II.	
Om Sager,der påtales af Private i henhold til § 39.....	174—175.
Kapitel III.	
Om Påtale af borgerlige Retskrav i Forbindelse med Straffesagen.....	175—177.

Ottende Afsnit.

Om Fuldbyrnelsen af Domme i Straffesager.....	177-179.
---	----------

Niende Afsnit.

Om Omkostninger i Straffesager samt om Rettergangs bøder.

Kapitel I,

Om Omkostninger i Straffesager..... 180—181.

Kapitel II.

Om Rettergangs bøder..... 181—182.

Tiende Afsnit.

Slutuingsbestemmelser..... 182.

Den Opgave, som det foreliggende Udkast til en Lov om Strafferetsplejen stræber at løse, er ikke og kunde ikke være forskjellig fra den, hvis Løsning de flere ældre, hos os fremkomne Udkast om dette Emne have tilsigtet, nemlig Gjennemførelsen af de Reformer, som Grundlovens Ord og Ånd fordre. En Sammenligning mellem dette Udkast og hine ældre vil også vise, at det har en ikke ringe Del af sit Indhold tilfælles med dem. Navnlig gjælder dette om det Forslag, der af Regjeringen blev forelagt Rigsdagen i Året 1864, og til hvilket Kommissionen så meget mere var opfordret til at tage et særligt Hensyn, som det ved det Allerh. Refer. af 28de Febr. 1868 blev anvist Kommissionen til Grundlag for Behandlingen af Strafferetsplejen. En sådan Sammenligning vil imidlertid tillige vise, at det nu foreliggende Udkast ikke blot er selvstændigt i Formen, men at også dets Indhold i flere vigtige Punkter er nyt, og at Emnet i det Hele er blevet mere fuldstændigt gennemarbejdet, end tidligere har været Tilfældet. En væsentlig Grund hertil ligger i forandrede Forhold.

For det første er det ikke nu som før alene en Reform af Strafferetsplejen, hvorom Talen er. Kommissionens Hverv har været at udarbejde Forstag til en Reform af hele Retsplejen overensstemmende med Grundlovens Bud. Denne Omstændighed måtte ikke blot naturlig føre til en vis Ensartethed i den ydre Behandling af Opgavens forfkjellige Dele, men den måtte nødvendigvis også påvirke Indholdet. De vigtige Grundsætninger, som Strafferetsplejen

har fælles med den borgerlige Retspleje, måtte såvidt mulig gennemføres på ensartet Måde. Det er tilstrækkeligt som Exempel på Indflydelsen heraf at gjøre opmærksom på eet Hovedpunkt. Ved Behandlingen af den borgerlige Retspleje kom Kommissionen til den Erkjendelse, at en virkelig Gjennemførelse af Mundtlighedsprincippet måtte udelukke en Appel i den Forstand, i hvilken den findes i den nu gjældende Proces. Men skulde Appellen opgives, måtte dette medføre den indgribende Forandring i den gjældende Ret, at Retsplejen i Første Instants Som Regel blev henlagt til Kollegialretter, hvilket atter gjorde en hel Omordning af den nuværende Retsorganisation nødvendig. Alt dette gjælder nu på samme Måde om Strafferetsplejen; thi Mundtlighedsprincippet er fælles. Og selv af rent ydre Grunde er det en Selvfølge, at den borgerlige Retspleje og Strafferetsplejen måtte bygges på en fælles Retsorganisation Som Grundlag. Derved var da en række af nye Hensyn og Forudsætninger givne, som ikke havde været tilstede, da de tidligere Udkast udarbejdedes. For disse var Hovedsagen egentlig kun det ene: Indførelse af nævninger. Nu måtte andre Former for en Straffesags Pådømmelse i Første Instants gjøres til Gjenstand for en ligeså omhyggelig

Behandling fra nye Synspunkter.

Dertil kommer en anden meget væsentlig Omstændighed. Det er en Selvfølge, at man ved Indførelsen i danst Ret af den nye, ved Grundloven bebudede Strafferetspleje må søge Vejledning og Forbilleder i de store evro-

pæifke Stater, hvor de Institutioner, som Grundloven har for Øje, i længere eller kortere Tid have været i Virksomhed, og drage Nytte af de her indhøstede Erfaringer, samt af de videnskabelige Arbejder og Forhandlinger, hvortil Institutionen i disse Lande har givet Anledning. I denne Henfeende har der nu fundet en vigtig og indholdsrig Udvikling Sted i de År, der ligge efter Udarbejdelsen af Regjeringens ovenfor omtalte Forslag, en Udvikling, som dengang i al Fald endnu kun var i sin Begyndelse. Som bekjendt, er England med Skotland det oprindelige Hjemsted for de Institutioner, om hvis Indførelse i den danske Strafferetspleje der er Tale. først den franske Revolution gav Stødet til deres Overførelse til Fastlandets Stater. Det Første Land, hvor denne fandt Sted, var Frankrig. Selvfølgelig skete Overførelsen ikke uden meget væsentlige Ændringer. Den franske Straffepoces kan ikke kaldes en blot Kopi af den engelske. Mange af de Ændringer, der gjordes, vare også utvivlsomt velgrundede. Der måtte ved Overførelsen gjøres en Sondring mellem det Fornuftige og Almene i de engelske Institutioner og det mere Tilsældige, ved særlige engelske Forhold og historiske Forudsætninger Betingede. På den anden Side er det også vist, at mange Forandringer hvilede på et mangelfuldt Kjendskab til den engelske Ret og deraf flydende Misforståelser. Et stort Fortrin havde den franske code d'instruction criminelle fremfor den engelske Straffepocesret derved, at den gav en systematisk, let overstuelig og tilgængelig Fremstilling af Strafferetsplejens Ordning, medens den engelske på mange spredte Bud og på Praxis hvilende Ret ofte er tvivlsom, altid vanskelig at trænge ind i. Året 1848 bragte Tyskland ligesom Danmark Tilsagnet om en Reform i Strafferetsplejen efter det engelfk-franske Forbillede. Og delte Tilsagn blev i Tyskland meget hurtig indfriet. I Årene 1848—1850 fik de fleste daværende tyske Stater en ny Ordning af Straffepocessen. Men disse Love gav med en ganske enkelt Undtagelse, nemlig den brunsvigske Straffepoceslov af 1849, ikke nogen selvstændig Behandling af Opgaven. Den engelske Ret kjendte man Lidet til fra Første

Hånd. Man holdt sig sågodtsom udelukkende til det franske Forbillede. Dette lå så meget nærmere, som de tyske Rhinlande havde bevaret den i Århundredets Begyndelse indførte franske Proces, der således i en Årrække havde udgjort en Bestanddel af den i Tyskland gjældende Ret Under disse Omstændigheder kunde den tyske Lovgivning fra hin Tid ikke betragtes som et tredie, jævnbyrdigt Led i Rækken af de Ordninger, til hvilke der ved Åbejdet på at overføre de nye Institutioner til Danmark måtte tages Hensyn. Således var Forholdet i Hovedsagen, da Regjeringens Udkast hos os blev udarbejdet. Fra Tyskland var intet væsentligt selvstændigt eller nyt Bidrag til Sagens Behandling at hente. Kun den engelske og franske Ret stod som Forbilleder. Det er hint Udkasts ubestridelige Fortjeneste og et Fortrin, det havde i Sammenligning med de allerfleste tyske Love fra 1848 — 50, at det ikke udelukkende holdt sig til den franske Proces, men i renere Skikkelse overførte Meget fra den engelske Ret, som i de fleste dagjældende Love på Fastlandet var misforstået og forvansket.

Da Kommissionen skred til Behandlingen af Strafferetsplejen, vare Forholdene i den omtalte Retning meget forandrede. Tyskland var trådt ind i Rækken af de Lande, til hvis Lovgivning der måtte tages særligt Hensyn, og hvis Retsvidenskab ydede vigtige Bidrag til den rette Besvarelse af mange Spørgsmål af indgribende Betydning for Strafferetsplejens Reform. Var Tyskland kommet sent, havde det nu kastet sig over Opgaven med så meget større Iver. Medens der i England og Frankrig iagttages en vis Stilleståen på disse Områder, have baade Principspørgsmål og Enkeltheder i Tyskland været Gjenstand for levende Forhandlinger i Skrifter, juristforsamlinger og Folkerepræsentationer. Den engelske Ret er bleven dyrket og bragt til Klarhed. Nye Synspunkter ere opstillede, som ikke sjælden ere bedre grundede i Forholdets Natur end både den engelske og franske Rets Ordning. Om end denne Bevægelse langt fra var og endnu ikke er på alle Punkter nået til Afslutning, stod dog Lovgivningen heller ikke stille. Det er tvertimod be-

tegnende for Tidsrummet, at sågodtsom alle tyske Stater havde fået nye reviderede Straffepoceslove, der stadig og jævnt have ført den gjældende Ret frem til Fyldestgørelse af de Fordringer, som Videnskaben havde skaffet Anerkjendelse, eller at der idetmindste forelå Udkast, sigtende til en sådan Revision. I Første Række stod, hver for sig udmærkende sig ved ejendommelige Fortrin, den badenske Lov af 1864, den württembergfke af 1868, den sachsiske ligeledes af 1868, det preussiske Udkast af 1865, og endelig det østrigske Udkast af 1867. Der kunde for Kommissionen ikke være Tvivl om, at den burde drage Nytte af dette betydelige i Tyskland udførte Arbejde. Det lå så meget nærmere, som det måtte erkjendes, at de danste Forhold og Samfundstilstande, til hvilke de nye Institutioner skulde afpasses, ofte havde større Lighed med de tyske end med de franske eller engelske Forhold og Tilstande. Kommissionen stod således også af denne Grund på en anden Måde ligeoverfor Opgaven end Forgjængerne.

Som alt bemærket, var det langt fra, at den Reformbevægelse i Tyskland med Hensyn til stræfferetsplejen, hvis Resultater Kommissionen måtte søge at drage Nytte af, var afsluttet, da den begyndte sit Arbejde. På forholdsvis sene Stadier af dette er der i Tyskland fremkommet meget betydningsfulde Lovgivningsarbejder. De to vigtigste er den østrigske Straffepoceslov af 1873 samt Udkastet til en fælles Straffepoceslov for hele det tyske Rige. Den første slutter sig dog væsentlig til det ældre østrigske Udkast, som Kommissionen fra

Begyndelsen har kunnet tage Hensyn til. Den bevarer navnlig de Ejendommeligheder, hvorved hint Udkast adskilte sig fra de almindelige tyske Love og Udkast, og i hvilke Kommissionen havde set den rigtige Løsning af visse vigtige spørgsmål, jfr. navnlig hvad der bemærkes ved Udkastets 4de Afsnit, Kap. I. om Betingelserne for en Anklages Henvisning til Hovedforhandling. Det sidstnævnte Udkast foreligger i 3 Skikkelser*) fra Årene 1873 og 1874. I den sidste Form er det vedtaget af Forbundsrådet og derefter forelå den tyske Rigsdag i den

*) Henvisningerne i det Følgende gjælde Udkastet i dets sidste Sikkelse, hvor ikke Andet udtrykkelig er sagt.

i Slutningen af Året 1874 begyndte Session. Dette Udkast adskiller sig i ikke få Henseender fra de tidligere tyske Love og Udkast. På Grund af det Tidspunkt, på hvilket det fremkom, har det imidlertid for Kommissionen for Størstedelen kun havt Betydning til lævnførelse med de Resultater, til hvilke den var kommen. Herved har det imidlertid vist sig, at de utvivlsomme Fremskridt, som dette Udkast indeholder, i Reglen allerede vare optagne af Kommissionen. På de Punkter, hvor væsentlige Afvigelser findes, kunde Kommissionen så meget mindre finde Anledning til at for« andre sit Udkast efter det tyste, som det her oftest gjaldt Punkter, hvor dette, som også af den tyske Kritik er gjort gjældende ikke tilfredsstillende de Krav, der stilles af Videnska. ben efter det Standpunkt, den nu indtager.

Det bebøver neppe særlig at bemærkes, at Kommissionens Medlemmer ikke altid have været enige om de theoretiske Synspunkter, der måtte lægges til Grund for Besvarelsen af de mange, meget omtvistede Spørgsmål, som Reformen af Strafferetsplejen fremkalder. Når de ikke desto mindre med Undtagelse af et enkelt Medlem, W. Ussing, som i det følgende*) særlig har gjort Rede for sin Opfattelse, have kunnet forene sig om det foreliggende Udkast, således at der i dette kun på eet Punkt fremtræder en Meningsulighed, så have nogle Medlemmer dog ikke været uden Betænkelighed ved at slutte sig til så vidt gående Forandringer, som Udkastet vil medføre. Om de nemlig end med Andre — tilsammen det overvejende Flertal i Kommissionen — erkjende de Principer, der ligge til Grund for Udkastet, for absolut rigtige og ligeledes indrømme, at en Gjennemførelse deraf i det Væsentlige på den Måde, som Udkastet tilsigter, i ethvert Fald må være det endelige Mål, så have de dog ment, at de Overgangsformer, gennem hvilke man i andre Lande er gået over fra Inkvisitionsprincippet til Anklageprocessen, ikke alene hidrøre fra Misforståelser, men have en naturlig Grund i Overgangens Vanskelighed, og disse med-

*) Se den S.183 O.ff. vedsøjede Udtalelse, ligeoverfor hvilken kommissionens øvrige Motiverne til udkast til Lov om domsmagtens Domsmagtens Ordning m.m.

lemmer have derfor antaget, at lignende Overgangsformer i flere Retninger bedre vilde svare til de her forhåndenværende Kræfter, som netop gennem disse Former formentes naturligst at ville kunne udvikles til at fyldestgøre de store Krav, som Udkastets Ordning unægtelig stiller. Imidlertid have disse Medlemmer dog sluttelig troet at kunne tiltroede Udkastet, idet de ere gæde ud fra, at dets Ordning også hos os kan gennemføres uden at udsætte Retssikkerheden for Fare, men rigtignok kun under den Forudsætning, at man ikke vil stye de Ofre, som ville udfordre« for på anden Måde, navnlig gennem Politioorganisationen, at give det Offentlige fornødne Midler ihænde til kraftigt at værne Samfundet ligeoverfor Forbydelser. Andre af Kommissionens Medlemmer, hvis principielle Standpunkt snarere vilde føre videre end Udkastet, erkjende, at det under de givne Forhold og, når Henfyn tages til det Standpunkt, på hvilket Strafferetsplejen andetsteds på det evropæiske Fastland befinder sig, må Være Fremtiden forbeholdt mulig at gennemføre en på visse Punkter endnu mere indgribende Reform. Som Udkastet foreligger, tør det i al Fald stille sig i Række med de Love og Udkast fra Nutiden, som føre Reformen videst.

Til Forklaring af Stoffets Ordning i Udkastet skal følgende bemærkes:

De to Første Afsnit indeholde, hvad der kunde kaldes Lovforslagets almindelige Del, idet de i dem indeholdte Forskrifter angå Forhold, der ere fælles dels for de forskjellige Former af Straffeprocessen, dels for de forskjellige Stadier, gennem hvilke en Straffesag bevæger eller kan bevæge sig, fra Efterforskningen og indtil dens endelige Afslutning, eller som, om end af en mere særlig Karakter, ligge udenfor Stræffesagens Gang (jfr. f. Ex. Første Afsnit Kap. III.) nødvendigheden eller Hensigtsmæssigheden af at forudskikke sådanne almindelige Bestemmelser, som det Første Afsnit indeholder, kan ikke være Tvivl undergivet og har gjort sig gjældende også i tidligere Udkast samt på tilsvarende Måde i Lovudkastet om den borgerlige Retspleje. Kun om Grænsen for, hvor Meget der her bør medtages, kan der tænkes forskjellige Meninger. Den Forkjel, som i så Henseende på enkelte

Punkter viser sig imellem dette Udkast og Udkastet til Processen i borgerlige Domssager, har en naturlig Forklaring i Gjenstandens Forskjellighed. Navnlig er det den for Straffeprocessen ejendommelige Forundersøgelse og det Trin af Sagen, på hvilket der er Spørgsmål om en rejst Anklages Henvisning til Hovedforhandling, der på den ene Side opfordrer til at tage noget Mere med, f. Ex. de Bestemmelser, som findes i Afsnittets Kap. X, men som i andre Retninger nødvendigvis må indskrænke Området, navnlig hvad angår de almindelige Grundsætninger for Procesmåden. At det dernæst også er rigtigt at samle som et for hele Straffeprocessen fælles Parti de Forskrifter, der findes i Forstagets 2det Afsnit under Overskriften „om Midler til Opnåelse af Straffesagers Formål“, derfor er det et vægtigt Vidnesbyrd, at denne Vej er fulgt i alle

de nyere fremmede Straffeprocesslove og Udkast. Det er navnlig Hensynet til, at der såvel før som efter, at Anklage er rejst, kan blive Spørgsmål i det Mindste om de fleste af de her omhandlede Forholdsregler, som gjør, at enhver anden Ordning dels bliver mindre naturlig, dels vil medføre Gjmtagelser og dog udsætte for, at Synspunkter og Spørgsmål blive upåagtede, der ved den samlede, for alle Processtadier fælles Behandling ikke så let kunne undgå Opmærksomheden. Det Anførte finder også særlig Anvendelse på de Partier i det 2de Afsnit, som handle om Bevismidlerne. Disse ere nemlig i Straffeprocessen ikke blot Bevismidler i strengere Forstand, beregnede på den dømmende Ret, men de ere også Oplysningsmidler, om hvilke der bliver selvstændigt Spørgsmål for de Formåls Skyld, der betegne den Anklagen forudgående undersøgelse. Forskrifterne herom kunne derfor ikke passende, som i Udkastet til Processen i borgerlige Domssager, bringes i Forbindelse med Domsbehandlingen.

Fra det 3die til det 6te Afsnit omhandler Udkastet de Stræffesager, der forfølges af Statsanklageren eller Politiet, altfå de af offentlige, dertil beskikkede Myndigheder påtalte Sager, en Klasse, som selvfølgelig vil udgjøre Hovedbestanddelen af dem, for hvilke regler blive at søge i Loven om Strafferets-

plejen. Af disse Afsnit handler det 3die om Undersøgelsen, førend Anklage er rejst, hvad enten Domslagen skal behandles for Landsretten eller for Underretten, det 4 de og 5te Afsnit

handle hver for sig om Domssagers Behandling ved Landsretten og ved Underretten, det 6te Afsnit endelig om Retsmidlerne. I det 7de

Afsnit gives Regler for Behandlingen af Sager, der ikke forfølges af Statsanklageren eller Politiet, men som dog høre under Lovens Område. For disse særegne Sager har Udkastet vel for en stor Del kunnet indfrænke sig til at henvise til de i 3 die til 6te Afsnit givne Forskrifter, men har dog ikke ganske kunnet undvære særlige Regler. Det 8de Afsnit om Fuldbyrdsen af Domme i Straffesager og det 9de om Omkostninger og Rettergangs bøder ere atter fælles Afsnit, men deres naturlige Plads måtte blive efter de Afsnit, der omhandle Procesmåden. Det 10de Afsnit indeholder Forskrifter om Lovens Træden i Kraft og de fornødne Overgangsbestemmelser.

første Afsnit.

Almindelige Bestemmelser.

Kapitel I.

Om Lovens virkekreds.

Det første, som der må blive spørgsmål om i det Afsnit, der indeholder Lovens almindelige Bestemmelser, er at afgrænse Lovens Virkekreds i faglig Henseende. Den almindelige Regel her følger vel ligefrem af, hvad der ligger i Navnet Lov om Strafferetsplejen; men efter den nugældende Ret er det dog hverken alle spørgsmål om Straf eller alene Spørgsmål om Straf, som behandles efter den kriminelle Processes Regler, og det bliver altså et Spørgsmål, om og i hvilken Udstrækning disse Afvigelser fra det Almindelige skulle bevares, indskrænkes eller udvides.

Som bekjendt, er der efter den nugældende Ret visse Klasser af Straffesager, der forfølges som borgerlige Retstrætter, nemlig dels de, der ved Lovgivningen ere henviste til privat forfølgning, dels de, der anlægges af

andre offentlige Myndigheder end Justits- og Politivvrighederne, såsom Sager angående Toldsvig, angående Stempelovertrædelser (L. 19 de Febr. 1861 § 82)m.fl. Denne Ejendommelighed har i den nugældende Ret sin Forklaring i Reglen om Påtalen af disse Sager. Påtalen udelukker nemlig Anvendelsen af den gjældende kriminelle Proces, som kun er en Proces for Straffesager, der vedkomme Justitsog Politivvrighederne; på den anden Side omfatter den oprindelig fælles og almindelige civile Proces endnu stedse ikke blot, hvad der kunde henføres under Begrebet om en borgerlig Retstrætte, men enhver Klasse af Retsfager, som ikke ved Lovgivningen er udskilt.

Der er nu sikkert hverken Grund til at ophæve Reglen om privat Påtale af visse Forbrydelser, eller til at udelukke særlige Forvaltningsmyndigheder fra, om end ikke nøde dem til, selv at påtale Handlinger, der gjøre Brud på Love, hvis Håndhævelse påhviler dem (jfr. Udkastets § 38). Men denne Om« stændighed vil under den forandrede Straffepoces ikke gjøre det nødvendigt at behandle de nævnte Straffesager som borgerlige Retstrætter. Hvis det da må erkjendes, at de trods Påtalens Ejendommelighed have det væsentlige tilfælles med de Straffesager, som forfølges af den offentlige Anklagemyndighed, kan der ikke være Tvivl om, at de bør drages ind under den om Strafferetsplejen handlende Lovs Område. Forsåvidt Påtalens særegenhed medfører nødvendigheden af visse ejendommelige Regler, bliver det denne Lovs Opgave at fastsætte det fornødne herom. Det, der nu efter Forholdets Natur må betegnes som det egentlig væsentlige ved en Straffesag, det, der nemlig altid må begrunde en Forkjel mellem Strafferetsplejen og den almindelige borgerlige Retspleje, trods al den Tilnærmelse, der vil følge af fællesskab i Mundtlighedsprincippet, af Inkvisitionsprincipets Opgivelse eller Indskrænkning i hin og de væsentlige Lempelser i den strenge Forhandlingsmaxime i denne, det er ikke en særegenhed ved Påtalen, men netop dette, at den er en Sag om Pålæg af Straf. Thi da Straf efter sin Natur kun bør anvendes af Staten, når den Sigtede er skyldig, og aldrig blot

på den Grund, at den Sigtede finder sig i, samtykker i eller vedtager at lide Straffen, så er det givet, at for den Sigtedes Vedkommende må i enhver Straffesag al Anvendelse af det Princip, at Parten er rådig over Procesgjenstanden, være udelukket. Heraf følge videre en Mængde vigtige Konsekventser med Hensyn til Bevisførelse, Virkningen af Udeblivelse, Tvang til personligt Møde for Retten osv. Denne Grundsætning og dens Konsekventser må i og for sig gjælde uden Hensyn til, om Påtalm tilkommer det Offentlige eller Private eller denne eller hin offentlige Myndighed. Forsåvidt Lempelser med Hensyn til visse Konsekventser forekomme, om hvilke her må henvises til hvad der på vedkommende Steder i det følgende bemærkes, ere disse i al Fald ikke grundede i Påtalens Ejendommelighed, men i Straffens Ubetydelighed, og derfor også fælles for de nævnte og andre ubetydelige Straffesager. udre Vanskelighed ved at inddrage hine Straffesager under Lovens Område er der ikke. Det viser netop den til Grund liggende Ensartethed af disse Sager med andre Straffesager, at Lovens to første almindelige Afsnit, og således navnlig også det andet Afsnit om Midlerne til Opnåelse af Straffesagens Formål, i det Hele ligefrem ere anvendelige på dem. En« kelte særlige Forskrifter i disse Afsnit lade sig let indordne. At Påtalens Særegenhed udelukker visse foreløbige Stadier i Sagens Gang, kræver i Loven blot en Bemærkning, og for Domsbehandlingen behøves kun et ringe Antal særegne Forskrifter. Ulige vanskeligere vilde det vistnok vise sig at blive, når man vilde opretholde Behandlingen af de nævnte Sager som borgerlige Retstrætter, men samtidigt forsøge på at optage som særegne Forskrifter de Ejendommeligheder, hvilke deres Egenskab som Straffesager efter Forholdets Natur må medføre. At undlade dette sidste er en Udvej, som mindst kan forsvares; det har allerede den nugældende Lovgivning og Praris i visse Retninger erkjendt, se dels Pl. 23de Mai 1840 § 2, dels Kskr. 26de Juni 1830, 29de Juni 1833 og 4de Marts 1837. jfr. dog Kjendelse i jur. Ugeskr. VI. S. 637. Man har i Henhold til det Anførte ment,

at de nævnte Sager burde drages ind under Lovens Område, i Ligbed med hvad der andetsteds er Tilfældet eller i al Fald anerkjendt for det Rigtige, jfr. det preussiske Udkast af 1865 S. 239 ff. Anm. og nu det fælles tyfke Udkast af 1874, 5te Bog 2 det Afsnit.

Derimod må fra Lovens Område selv« følgelig være udelukkede fådanne spørgsmål om Straf, der efter Lovgivningen afgjøres uden nogen færlig Processag. Herunder hører:

1) Pålæg af Straf ved Øvrighedens Resolution i de forskjellige særlige Forbold. hvor dette er hjemlet, være sig uden eller med Ret for det Offentlige til at vælge Rettergangsvejen, og uden eller med Ret for den Straffældte til at ty til Domstolene. Herhen høre også de i dette Udkasts §§ 147 og 163 ommeldte Bøder, som Politimesteren eller efter Omstændighederne Statsanklageren kan pålægge, men mod hvilke Adgang til Afgjørelse ved Retten er hjemlet ved § 226.

2) Vedtagelse af Straf før eller udenfor Straffesagen ifølge Tilbud, som modtages af Øvrigheden efter de derom i Lovgivningen fastfattede Regler, jfr. L. 6te Marts 1869 § 54, Bekj. 23de April 1874 § 13. De Regler, som dette Udkast indeholder om Sager, der påtales af Politiet (5te Afsnit Kap. II.), og særlig om Vedtagelse af Straf ifølge den Sigtedes Tilbud under en sådan Sag (§ 368), kunne ikke ophæve den ved særlige Bestemmelser hjemlede Afgjørelse ved Vedtagelse før eller udenfor Straffesagen. Derimod bortfalder Forlig om Straf med en privat Anklager for Forligelseskommissionen, når de private Straffesager ikke længer behandles som borgerlige Retstrætter, jfr. derimod om Forlig for Retten under den anlagte Sag Udkastets § 448.

3) Processuelle Straffe, der under en Retssag, være sig en borgerlig Retstrætte eller en Straffesag, pålægges af Retten i Medfør af Rettergangslovene som Ordensstraffe, disciplinære Straffe eller desl. (se f. Er. Udkast til Lov om den borgerlige Retspleje §§ 81, 218 og 1ste Afsnit Kap. XII. og dette Udkasts §§ 83, 137, 226, samt 9de Afsnit Kap. II.).

4) Straffe, som pålægges af en Ret i

Henhold til den ved Udkast til Lov om Domsmagtens Ordning m. m. § 50. jfr. § 54, hjemlede Tilsynsmyndighed, se endvidere samme Udkast § 142.

Dernæst blive fra Lovens Område udelukkede de Straffesager, der vel afgjøres under en særlig Sag, men som efter Lovgivningen henhøre under særlige Domstole, jfr. Udkast til Lov om Domsmagtens Ordning m. m. § 3. Dette gjælder om de Straffesager, der høre under Rigsretten, under de militære og de gejstlige Retter. Disse Sagers ejendommelige Beskaffenhed kræver en særlig Behandling i Lovgivningen. Sessionerne have derimod ikke Myndighed til at idømme Straf, se L. 6te Marts 1869 §§ 10 og 54. So- og Handelsretten for Kjøbenhavn vil efter Lovudkastet om Domsmagtens Ordning ophøre at bestå som særlig Domstol; som følge heraf ville de under den ved L. af 19de Febr. 1861 henlagte Straffesager ikke falde udenfor Lovens Område.

Det andet Spørgsmål, som opstår ved Afgrænsningen af Lovens saglige Område, er det, om Afgjørelser, der ikke angå spørgsmål om Straf, Skulle drages ind under den. Herom handle Udkastets §§ 2—4. Den første af disse Paragrafer nævner visse selvstændige Sager, som ikke angå Straf, men som dog findes at burde behandles efter Reglerne i Loven om Strafferetsplejen. Til de fra den gjældende Ret hentede, under Nr. 2 og 3 nævnte Tilfælde er her føjet Sager, som i Medsør af Grundlovens § 87 anlægges mod en Forening til dens Ophævelse. I alle disse Sager er der spørgsmål om Præventionsmidler mod Retsbrud. Disse ere vitnok i Begrebet forskellige fra Straf; men deres Beskaffenhed kræver en lignende processuel Behandling, navnlig med Hensyn til Midlerne til Opnåelse af Sagens Formål. Paragraferne 3 og 4 hjemle dernæst i Overensstemmelse med den gjældende Ret accessorisk Afgjørelse under en Straffesag af forskellige Spørgsmål, der ej angå Straf. Da der i § 3 Nr. 1, 2, 5 og 6 er Tale om Forbrydelse af Rettigheder, der, om den end ikke efter Begrebet eller ifølge Lovgivningens Opfattelse er Straf, dog til sin Indtræden forudsætter det Samme som Stræffen,

kan der ikke være Tvivl om det Rigtige i her at bevare den gjældende Ret, Med Hensyn til de i § 3 under Nr. 3 omhandlede præventive Forholdsregler, hvis Forudsætning er, at der ikke idømmes Straf, forsvares den gjældende, ved Straffelovens § 38 stadfæstede Regel ved den samme Betragtning, som er påberåbt ved § 2. Hvad angår § 3 Nr. 4, bør den Omstændighed, at Ærefornærmelser ikke blive at behandle som borgerlige Retstrætter, ej forandre den Fornærmedes hidtil selvfølgelige Ret til at få Mortifikation under den Sag, han anlægger for at få Fornærmeren Straf idømt, og det efter Om« stændighederne, selv om Straf ikke bliver idømt. Reglen i § 3 Nr. 7 flutter sig til den i den nugjældende Ret antagne sætning, at ved en Stræffedom for Blodskam eller Bigami antages uden særlig Udtalelse herom det indgåede Ægteskab for hævet; men den giver Domstolen Hjemmel til udtrykkelig at udtale Ugyldigheden, hvad der må foretrækkes, samt udstrækker denne Beføjelse også til sådanne Tilfælde, hvor Påstanden om Straf f. Ex. på Grund af Vedkommendes Utilregnelighed ikke får Medhold. Vistnok vil der ifølge Lovudkastet om den borgerlige Retspleje ikke blive den samme Trang til en fådan Beføjelse for Domstolene som nu, idet der vil blive Adgang for det Offentlige til ved en borgerlig Domssag at få Ugyldigheden udtalt, (se Udkast til Lov om den borgerlige Retspleje sjette Afsnit, Kap. IV), og den her givne Bestemmelse kunde for så vidt undværes. Men at gjøre to Sager til en Nødvendighed, vilde være urimeligt, når en Forening ikke kan have Betænkelighed, og som en Forening af Sager må Forholdet opfattes, da Påkjendelsen i den nævnte Retning kun sker efter Anklagerens Påstand, se Paragrafens Begyndelse. At den ved Civilprocesloven anviste Vej må vælges, når der mangler Grund til at anlægge Straffefag, er en Selvfølge.

Det er også væsentlig Hensyn til Besparelse af Tid, Kræfter og Udgifter, som har foranlediget, at Udkastet i § 4 har optaget den nugjældende Rets Regel, at den Forurettede kan forfølge sit Erstatningskrav, eller , borgerlige Retskrav" i Almindelighed, i Forbindelse med Straffesagen. Denne Regel findes også

i mange fremmede Love (Frankrig, de tyske Rhinlande, Sachsen, Baden, Østrig osv.) Endel tyske Love have dog ikke villet optage en sådan Regel, mod hvilken også det preussiske Udkast af 1865 udtalte sig, se dettes § 10 med Anmærkning. Det fælles tyske Udkast havde i sine to første Skikkelser anerkjendt den omspurgte Adgang for den Forurettede; men i sin tredje, endelige Skikkelse har det atter udelukket den. Blandt de Retskyndige i Tyskland have Meningerne været delte; dog var der overvejende Stemning for Reglen, da Sagen var under Forhandling på den tyske Juristdag 1861, se disse Forhandlinger II. S. 405 og 672. Når de Love, som ikke have villet optage denne Ordning, til gjengjæld i større eller mindre Udstrækning opstille den Regel, at Dommen i Straffesager er bindende for den senere Erstatningssag, har dette langt større principielle Betænkeligheder, se Pland i den tyske Juristdags Forhandlinger VII. (1868) S. 1 ff. Når dernæst den ommeldte Fordel for den Forurettede undergives de fornødne Indskrænkninger, og det iøvrigt ved den nærmere Ordning ikke tabes af Sigte, at Erstatningskravet efter sin Natur er Gjenstand for en borgerlig Rktstrætte, kan Reglen ikke blive til Skade for den Sigtede. En Selvfølge bliver det fremdeles, at hin For« del kun kan indrømmes, når Straffesagen ikke derved vil lide noget væsentligt Ophold, og at det må Være

Retten overladt uden Påanke at afgjøre, om dette er Tilfældet (se Udkastets §§ 460 og 461). Herved ville Hovedindvendingerne mod den ommeldte Ordning fjernes. Når også den Indvending er gjort gjældende, at følgen kan blive, at den samme Person under den af det Offentlige anlagte Sag kommer til at optræde som Part og som Vidne (jfr. Udkastets § 129), har dette mindre Betydning. Da den Forurettedes Interesse i Sagen alligevel på Grund af den vægt, Straffesagens Afgjørelse vil have for et senere civilt Søgsmål, er tilstede og må tages i Betragtning ved at bedømme Vagten af hans Vidneudsagn, har det kun formel Betydning eller er endog hensigtsmæssigt for Berisbedømmelsen, at denne Interesse træder udvortes frem derved, at han bliver Part, hvad Erstatningskravet angår. I Motiverne til det fælles

tyske Udkast S. 290 anføres som Grund mod Ordningen Forskjellen på Retsmiddelsystemet i Civil- og Straffeprocessen. Men dette Hensyn er uden Betydning for Kommissionens Udkast, hvis Retsmiddelsystem netop ikke i Grundsætningerne adskiller sig fra det, som er optaget i Udkastet om den borgerlige Retspleje. Da iøvrigt en Række nærmere, dette Forhold ordnende Regler ere fornødne (se Udkastets 7de Afsnit Kap. III.), er på dette Sted kun den almindelige Regel given, som hjemler Tilslutningen indenfor den af Hensynet til Straffesagen følgende Grænse. Det vilde vistnok kun være strengt konsekvent, når Retten til at forfølge et borgerligt Retskrav i Forbindelse med en Straffesag ved Underretten undergaves den yderligere Indskrænkning, at Kravets forfølgning som særlig borgerlig Domssag ikke skulde ske ved Landsretten, jfr. det civilprocessuelle Udkast § 2 og § 8. Da imidlertid denne Indskrænkning i de færreste Tilfælde vilde have praktisk Betydning, og da den i enkelte Tilfælde, hvor et sådant Forhold imellem Straffen og Erstatningen lettere kan forekomme, på Grund af Straffelovgivningens særegne Indhold vilde kunne volde praktiske Vanskeligheder, jfr. Straffeloven § 284, har man ment dog ikke at burde opstille en sådan Gramse. De øvrige Indskrænkninger Udkastet opstiller for Erstatningskravs Forfølgning og Påkjendelse i Forbindelse med en Straffesag, må også ansees for tilstrækkelig betryggende for den Sigtede. Hin yderligere Indskrænkning vilde ved Siden af disse kult fåe Betydning i Tilfælde, hvor Erstatningskravet var klart og hvor den Sigtede ikke let kunde have anden Bevæggrund til at modsætte sig Påkjendelsen under Straffesagen end den at chikanere.

Af en anden Karakter end de i §§ 2—4 givne Regler er Forskriften i Udkastets § 5. Den går nemlig kun ud på at hævde Rettens Beføjelse til under Straffesagen at undersøge og bedømme efter de for Straffefager gjældende Regler Betingelserne for Strafbarheden, selv hvor til disse hører Afgjørelsen af, om et vist Retsforhold bestod eller ikke, da Handlingen blev begået, uden Hensyn til at dette Spørgsmål som umiddelbar Procesgjen«

stand måtte afgjøres under en borgerlig Rets«

trætte, altså uden at Udsættelse af Straffesagen skulde være nødvendig, fordi en sådan svæver for Retten, eller endog for at give Lejlighed til at bringe den for Retten, og uden at den Afgjørelse, som måtte være truffen under en borgerlig Retstrætte, foregriber Afgjørelsen af Strafspørgsmålet. Disse Regler kunne vel antages at følge af sig selv, hvor intet Andet positivt er foreskrevet, se Larsens Forelæsninger over den danske Kriminalproces S. 18—19. Men da de fleste nyere Straffeprocesslove dog efter den franske Lovgivnings Mønster i større eller mindre Omfang gjøre Undtagelser fra denne Regel, og der altså må siges at være Anledning til at prøve, om særlige Hensyn skulde tilråde fådanne, er det anset for rigtigt i Udkastet at optage en Regel om dette Punkt, uagtet den kun går ud på at stadfæste den almindelige i Forholdets Natur grundede Sætning uden at hjemle Undtagelser.

At den almindelige Regel må være, at Afgjørelsen under en borgerlig Retstrætte ikke er bindende for Straffesagen, der har det samme Retsforhold til Forudsætning, er en følge af den i Gjenstandens Forskjel grundede nødvendige Forfælgning i Procesmåden. Dertil kommer, at en modsat Regel som oftest vilde indeholde en positiv Udvidelse af Domskraften til Skade eller Fordel for en Tredie, nemlig i alle de Tilfælde, hvor det Offentlige påtaler Straffesagen, medens den borgerlige Retstrætte er ført mellem den Sigtede og en anden privat Mand. Men selv hvor Forholdet er et andet, f. Ex. når Sagsøgeren i den borgerlige Retstrætte er privat Anklager under Straffesagen, må det største Hensyn være afgjørende. Det Tilfælde, der fkulde være tvivlsomt, er det, hvor Statsanklageren er optrådt på det Offentliges Vegne under den borgerlige Retstrætte, jfr. t. Ex. Udkastet om den borgerlige Retspleje § 407 angående Annullation i offentlig Interesse af et Ægtefællekab, og nu ligeledes optræder som Anklager under en senere Straffesag angående det samme Forhold. Man kunde her såmeget mere finde en Undtagelse velgrAndet, som den almindelige borgerlige Procesmådes Grundsætninger i disse Sager undergives

væsentlige Lempelser. Det nævnte Exempel, hentet fra ugyldige Ægtefællekab, hører også til dem, for hvilke Undtagelse er hjemlet i den franske Ret, og flere tyske Love (Württemberg, Baden, Østrig), have af den Række af Undtagelser, som den franske Ret kjender, alene optaget denne ene. Man kunde endvidere her særlig påberåbe sig det Anftødelige i, om den tidligere civile Dom og den senere Straffedom kom til forfælgelige Resultater med Hensyn til det Spørgsmål, om Ægteskabet var ugyldigt eller ikke. Trods det Anførte mangler der dog sikkert selv i disse særegne Tilfælde tilstrækkelig Grund til at udstrække den forudgangne civile Doms Retskraft så vidt. Den Grundsætning, at Ingen kan dommes til Straf uden Bevis for hans Skyld, forbyder at tillægge den tidligere civile Dom anden Betydning mod ham end som et Bevismiddel med Hensyn til det pågjældende Retsforholds Tilværelse, hvis Vægt afgjøres af Retten overensstemmende med den almindelige Regel om Bevisbedømmelsen i Straffesager, se Udkastets § 307. Dette vil også være

tilstrækkeligt til at medføre, at der kun under ganske særegne Omstændigheder vil kunne fremkomme den befrygtede Modsigelse mellem Dommene, således, når i Mellemtiden nye Beviser ere komne for Dagen. Men i et fådant Tilfælde er det så meget mindre anstødeligt, at Dommen i Straffesagen overensstemmende med Retfærdighedens Krav kommer til et andet Resultat end den civile Dom, som der endog ordentligvis i det ny Fremkomne vil være Hjemmel til en Gjenoptagelse af den engang ved Dom afgjorte civile Sag efter de i Udkastet om den borgerlige Retspleje indeholdte Regler, At iøvrigt til de Retsforhold, som bestod på den Tid, da Handlingen blev begået, også høre de, som før den Tid vare begrundede ved Dom eller anden Retshandling, og at disse som sådanne må anerkjendes under en Straffesag, kan ikke betvivles; det sees let, at dette Tilfælde er væsentlig forskjelligt fra det ovenfor omhandlede.

Udkastets § 5 udtaler ikke, at den Afgjørelse af det privatretlige spørgsmål, som træffes under Straffesagen, er bindende under en senere borgerlig Retstrætte. En så-

dan Regel, som i større eller mindre Udstrækning opstilles af flere nyere Love, vilde, om den var hjemlet, ikke have sin Plads i Loven om Strafferetsplejen, men i Loven om den borgerlige Retspleje; men at den har Hjemmel i Forholdets Natur, kan vistnok ingenlunde erkjendes, se den ovfr citerede Afhandling af Pland.

Kapitel II.

Om Retternes Virkekreds.

Hovedbestemmelserne i dette Kapitel ere dels §§ 7 og 8, jfr. § 10, angående Grænserne mellem Underrettens og Landsrettens Competence til Straffesagers Påkjendelse i første Instants, dels § 11 angående Området for Nævnings Medvirkning ved denne. Den Organisation af Retterne, som Kapitlet forudsætter, er given i det særlige Udkast til Lov om Domsmagtens Ordning. Med Navnet Landsretter ere de kollegialt sammensætte Retter betegnede, der ere bestemte til at være de egentlige Bærere af Retsplejen i Første Instants, og som tillige skulle være anden Instants med Hensyn til de til Underretterne henlagte Sager. Hver Landsretskreds omfatter et Antal Underretskredse. De Sager og Retshandlinger, som ere henlagte til Underretterne, behandles eller foretages af en enkelt Dommer, ordentligvis med Landsretten som anden Instants. Højesteret er som hidtil øverste Instants for hele Riget. Om Enkelthederne ved denne Ordning af Domsmagten må iøvrigt henvises til det nævnte, Udkast.

Ved Sførgsmålet om, til hvilken Art af Retter Påkjendelsen i Første Instants af Straffesager bør henlægges, går Udkastet ud fra følgende Grundsætninger: 1) at Betyggelsen for en retfærdig Pådømmelse væsentlig må søges opnået ved Sagens Behandling i Første Instants, og at dette Hensyn kræver som det Regelmæssige, at den i Første Instants dømmende Ret er en Kollegialret, 2) at de af praktiske Hensyn nødvendige Undtagelser fra denne Regel ikke må gå så vidt, at Straffesager af alvorligere Betydning henlægges til Underretten (en enkelt Dommer) i Første Instants, med

mindre i al Fald særegne Omstændigheder ved den enkelte Sag træde til, og 3) at den særlig fortrinlige, men også særlige Ofre af Stat og Borgere krævende Garanti for en retfærdig Pådømmelse, som ligger i nævnings Medvirkning, for det første lund bør finde Sted i Sager, hvis Gjenstand giver dem en alvorligere Betydning, men dernæst end ikke ubetinget ved disse, idet flere Hensyn må føre til yderligere Begrænsning.

De to første Sætninger svare på Strafferetsplejens Område ganske til de Principer, efter hvilke Lovudkastet om den borgerlige Retspleje har draget Grænsen mellem Underrettens og Landsrettens Competence til Domsagers Behandling og Påkjendelse, og udgjøre i Forbindelse med disse Forudsætningen for Lovudkastet om Domsmagtens Organisation. Hovedgrunden, hvorpå denne Ordningens nødvendighed hviler, ligger i Mundtlighedsprincipets Konsekventser i Henseende til Bevisførelsen og Retsmidlerne, jfr. herom navnlig hvad der bemærkes ved Udkastets 6te Afsnit. I Kraft deraf må Landsretten også i Straffeprocessen blive den egentlige Bærer af Retsplejen i Første Instants, og til Underretten kunne kun henlægges sådanne Straffesager, hvis Karakter tilsteder at lade det bero ved en enkelt Dommers Afgjørelse, når Parterne ikke påanke, samt at lade sig nøje med, at en Forhandling for Landsretten efter de samme Regler, der gjælde for de til denne i første Instants henlagte Sager, kan fremkaldes ved Påanke, forsåvidt Loven ikke endog må

finde Grund til at afskære Adgangen hertil. At det i Strafferetsplejen ikke kan stå Parterne frit at komme overens om, at gå til Underretten i Sager, der regelmæssigt høre under Landsretten, medens det kan tilstedes i den borgerlige Retspleje, følger af den tidligere påpegede Grundforskjel mellem disse Arter af Retspleje.

Hvad den tredje Grundsætning angår, har Udkastet betragtet det som et ved Grundtoven givet urokkeligt Grundlag, at den Medvirkning af lægmænd med de retskyndige Dommere i Strafferetsplejen, som er et af Hovedpunkterne i Nutidens Reform af denne, skal ske ved Indførelsen af nævningeinstitutionen (Jury, Edsvorne), altså efter den Institutions

Tanke, som fra England er overført til Kontinentet og her er blevet optagen i de fleste og vigtigste nyere Love, det vil sige, således at Nævningerne og de retskyndige Dommere medvirke ved Sagens Afgjørelse som fra hinanden sondrede Bestanddele af Retten. Men forøvrigt er det overvejende Flertal af Kommissionens Medlemmer også af den Anskuelse, at denne Institution i indre værd står langt over Meddomsmandsinstitutionen, der sammensmelter de retskyndige og læge Dommere til et Kollegium, og hvoraf vi have en — rigtignok meget ufuldkommen — Anvendelse i Livssager. Denne Institution, som i den nyere Tid har fundet enkelte varme Forkæmpere i Tyskland (Schöffengericht), er i nogle tyske Stater optagen med Henfyn til de mindre betydelige Straffesager, altså ved Siden af nævningeinstitutionen. Ved det almindelige tyske Udkast var det fra først af påtænkt at indføre Påkjendelse ved Meddomsmænd som almindelig Regel og ganske at lade den egentlige nævningeinstitution falde. Deri skulde ligge Gjenoplivelsen af et gammelt nationalt Institut og en principielt rigtigere Ordning. Tanken fandt imidlertid kun ringe Tilslutning. Kritiken anerkendte hverken den ene eller den anden af de anførte Grunde. Med Ret eller Uret antog man, at Forslaget udsprang af Uvillie mod Principet om Lægmænds Medvirkning og havde til Hensigt at forringe Betydningen af denne Medvirkning. Ligeoverfor denne Modstand blev Tanken ikke fastholdt. I sin endelige Skikkelse er det tyske Udkast vendt tilbage til nævningeinstitutionen i de vigtigste Straffesager.

Idet nævningeinstitutionen kalder et dobbelt, forskelligartet Element til Medvirkning ved Afgjørelsen, er Tanken derved at yde navnlig den sigtede en førøget Garanti for en retfærdig Afgjørelse, den største Garanti, som det overhovedet er muligt at nå ved den retlige Ordning. Deri og i den Betragtning, at denne fortrinlige Garanti kræver særlige Ofre af Staten og Borgerne, ligger Hjemmelen til at indskrænke Anvendelsen til Straffesager af alvorligere Betydning, så at der overhovedet ikke bliver Spørgsmål om Anvendelse af nævninger i Sager, der høre til

Underrettens Competence. Men derefter alene kan Grænsen ikke drages; både praktiske Hensyn og Grunde, som udledes af nævningeinstitutionens Væfen, føre til yderligere Begrænsninger, Således vil da ikke enhver Stræffesag, hvis Påkjendelse henlægges til Landsretten, derved med det Samme blive nævningesag.

Udkastet kommer altså til en Tredeling af Straffesagerne i Henseende til Pådømmelsen i Første Instants. nemlig:

- 1) Sager, som påkjendes af Landsretten under Medvirkning af Nævninger (Nævningeret).
- 2) Sager, som påkjendes af Landsretten, men uden Nævninger, og
- 3) underretsager.

En Todeling, som de celdre hos os foreliggende Udkast kjende, således at der kun bliver at skjelne imellem nævningesager og Underretssager, skjønnes ikke at kunne undgå de Skjær, enten at udstrække den Første Klasses Omåde ud over det praktisk Gjennemførlige eller den sidste Klasses ud over det principielt Tilstedelige. Nogen anden Vej til at løse Vanskeligheden frembød der sig imidlertid ikke for hine Udkast, som forudsætte, at den nuværende Retsorganisation i det Væsentlige blev bestående. Gjennemgående er derimod Tredelingen i den franske og de tyske Straffeprocesslove. Når den imidlertid i de fleste af disse bygges på en Inddeling af Forbrydelserne efter deres forskellige, i Straffen udtrykte Grovhed (crimes, délits, contraventions, — Verbrechen, Vergchen, Uebertretungen), er der med Rette af Strafferetsvidenskaben herimod gjort den Indvending, at en sådan Tredeling af Forbrydelserne er vilkårlig, ikke udsprungen af disses eget væsen, men alene optagen i Straffeloven for at give Straffeprocessen et Skema at henbolde sig til. Medens Adskillelsen mellem grove og ringe Forbrydelser har en af Straffeprocessen uafhængig naturlig Grund, der viser sin Indflydelse i Straffenes forskellige Karakter Øjemed, lader en yderligere Adskillelse mellem de grove Forbrydelser sig ikke begrunde på samme Måde, og når Competenceforholdene i Processen bygges på en sådan Adfkillelse, kan der herfor kun påberåbes det rent

praktiske Hensyn, at det ikke lader sig gjøre at udstrække nævningesagerens Område til den hele Klasse af grove, Underretten unddragne Forbrydelser. Men dette er at overhugge, ikke at løse Knuden med Hensyn til Asgrænsningen af nævningesagerens Område, og en sådan Fremgangs måde kunde kun billiges, når der ikke af selve nævningeinstitutionens væsen kunde udledes Begrænsninger, ved hvilke tillige hint praktiske Hensyn fyldestgjordes. At dette kan gjøres, har længe været Videnskabens Påstand, og Udkastet er, i Erkjendelsen af det Rigtige heri og følgende det af enkelte fremmede Love givne Gxempel (jfr. navnlig den

sachsfke Lov af 1868) slået ind på denne Vej. Den Tredeling af Sagerne, som det hjemler, er derfor væsentlig forskjellig fra den i de nvere Love sædvanlige. Kun ved Grænsen for Underretssagerne er Hovedhensynet Forbrydelsens Størrelse; ved Afgrænsningen af nævningesagerens Område indenfor Landsretssagerens Kreds er det et andet. Hvorledes Udkastet i det Enkelte har løft hver af disse, af hinanden uafhængige Opgaver, skal nu nærmere påvises.

Ved at afgrænse Området for de mindre betydelige Stræffesager, der bør henlægges til Underretten, bliver Hovedhensynet den for Handlingen fastsatte Straf. Adskillige af de Straffe, Lovgivningen gjør Anvendelse af, ere af den Beskaffenhed, at de ikke i Almindelighed kunne eller efter Lovgiverens Opfattelse skulle have en afgjørende Indflydelse på den Persons hele Velfærd, som må lide dem. Handlinger, der ikke kunne pådrage anden Straf, ville hverken efter den almindelige Forestilling eller efter Lovgiverens Opfattelse kunne be«tragtes som grove Forbrydelser. Her vil da foreligge en stor Mængde af strafbare Handlinger, som uden nogen Betænkelighed kan henlægges til Underretten. Men Udkastet kunde ikke blive stående ved en herpå alene bygget Regel. For det Første forekommer der mange Tilfælde, i hvilke den for en strafbar Handling foreskrevne Strafferamme indbefatter såvel Straffe af den nysberørte Karakter som også Straffe af en mere alvorlig Betydning. Ubetinget at udelukke Sager angående sådanne Handlinger fra Underrettens

Kompetence, som Tilfældet måtte blive, når der alene skulde sees på Maximum af den Straf, der kan idømmes, vilde være at miskjende den Dom om Forbrydelsens Karakter, der lægger sig for Dagen i Strafferammens Fastsættelse på den nævnte Måde. Der kan af denne kun udledes, at Handlingen efter Lovgiverens Opfattelse kan være en grov Forbrydelse, ikke, at den altid eller endog blot regelmæssig er det, så meget mindre som det hos os står fast, at Straffen i det overvejende Flertal af Tilfælde vælges nærmere ved Minimum end ved Maximum, hvad der ikke kan antages at være i Strid med Lovgiverens Tanke. Det må derfor endog siges, at en Handling, for hvilken Strafferammen har fået hin Vidde, i Regelen egner sig til at henlægges til Underrettens Kompetence, og kun undtagelsesvis må være forbeholdt Landsretten. Afgjørelsen af, hvor Pådømmelsen af sådanne Handlinger skal ske, må altså træffes efter Hensyn til den i det konkrete Tilfælde forskyldte Straf, om denne er en sådan, som griber afgjørende ind i den Sigtedes Velfærd, eller ikke.

Hertil kommer nu endvidere en anden Betragtning. I Reglen bar det vistnok ingen særlig Vanskelighed at afgjøre, om en i Lovgivningen anvendt Straf hører til den ene eller den anden Klasse. Om Flertallet af de i Udkastets § 7 opregnede Straffe må det utvivlsomt siges, at de med Hensyn til Beskaffenheden af det Onde, de tilføje den Straflidende, og de Grænser for Strafondets Grad, Lovgiveren har draget, ikke kunne henregnes til de Straffe, der gribe afgjørende ind i den Pågjældendes hele Velfærd. Omvendt er det Modsætte klart med Hensyn til den Straf, der udenfor de i § 7 opregnede har den største Betydning, nemlig Strafarbejde og selvolgclig også med Hensyn til Livsstraf. Om Fortabelse af Embede, Bestilling eller Valgret gjælder regelmæssig det Samme, og hvad disse Straffe angår, føre i al Fald også andre Grunde til at udelukke dem fra Underrettens Kompetence, de Grunde nemlig som overhovedet tale for altid at henlægge Embedsforbrydelser og politiske Forbrydelser til Landsretten. Disse samme Grunde med-

føre endelig også, at Statsfængsel må være en Straf, som det ligger udenfor Underrettens Kompetence at idømme; der er kun eet Tilfælde, hvor denne Straf idømmes for en Handling, der ikke kan betegnes som politisk Forbrydelse, nemlig for Duel ifølge Straffelovens § 208 2 det Punktum. Men Stræffen forekommer her alternativt med simpelt fængsel, og Udkastets Regel vil altså kun føre til, at Duel skal pådømmes af Landsretten i de særlig grove Tilfælde, hvor mere end 2 Års simpelt fængsel er forstyldt, d. v. s. en så lang Tids Frihedsberøvelse, at Sagen allerede derved må være udelukket fra Underretten. Derimod er der een af de i Udkastets § 7 nævnte Straffe, om hvilken det såvel efter den almindelige Forestilling som Lovgivningens Anvendelse af den er mere tvivlsomt, til hvilken Klasse den skal henregnes, eller rettere, om hvilken det må siges, at den efter Omstændighederne har snart den ene snart den anden Karakter, nemlig Straffen af fængsel på Vand og Brød. Til denne Straf knytter der sig ofte, og navnlig hos visse Klasser af Befolkningen, Forestillingen om, at den har en vanærende Karakter og derved er en væsentlig strengere Straf end det simple fængsel. Efter en anden Opfattelse adskiller den sig kun fra simpelt fængsel ved de Skjærpelser i Ud«ståelsesmåden, der ere forbundne med den, men som igjen opvejes ved den betydelige Tidsforkortelse, der opnåes, en Omstændighed, som rimeligt nok kan medføre, at simpelt fængsel endog for Mange vil stille sig som en føleligere Straf. En lignende Forskiel i Opfattelsen kan nu imidlertid også spores i Lovgivningen. Denne optager i mange Tilfælde Vand- og Brødstraffen i Strafferammen, hvor det må antages, at den sidstnævnte Opfattelse alene er fulgt. Derom kan der f. Ex. ikke være Tvivl, når kun en vis lav Grad af Straffen er foreskrevet (jfr. f. Ex. Lov 10de Mai 1854 § 63, 1ste Punktum, Lov 10de April 1874 §§ 6 og 10), eller når fængsel på Vand og Brød er anvendt ved Siden af simpelt fængsel, men således, at der for dette er foreskrevet en vilkårlig og temmelig lav Grænse; thi dette Sidste kan ikke forenes med den Opfattelse, at Vand- og Brødstræffen skulde

være noget væsentlig forskjelligt fra og strengere end simpelt fængsel, da Strafferammen i så Fald vilde indeholde et uforklarligt Spring ved at udelukke de højere Grader af simpelt fængsel. Ofte vil det Samme også fremgå af selve den Handlings Beskaffenhed, for hvilken Vand- og Brødstraf er foreskrevet, således med Hensyn til adskillige ældre Straffebud, der hjemle denne Straf uden Alternativ.*) Som Regel må det derimod siges om den almindelige Straffelov, at den ikke åar ud fra det Forhold mellem fængsel på Vand og

Brød og simpelt fængsel, at Længden af det sidste kan opveje Ejendommelighederne ved det første, hvilket s, Ex. fremgår af Lovens §§ 31, 36, 66 (jfr. også Grundlovens § 80), samt af de mange Tilfælde, hvor Strafferammen omfatter Strafarbejde og fængsel på Vand og Brød, men ikke simpelt fængsel, eller omvendt simpelt fængsel, men ikke fængsel på Vand og Brød. Men at den dog ikke ganske har lukket sig for den Betragtning, at individuelle Omstændigheder kunne gjøre den simple Fængselsstraf til et mere føleligt onde for den Skyldige, sees af § 30, og Domstolene må vistnok anerkjendes for beføjede til i de talrige Tilfælde, hvor Strafferammen indbefatter både simpelt fængsel og fængsel på Vand og Brød (jfr. Lovens § 25), at tage Henfyn hertil ved fængselsartens Valg, og af denne Grund vælge Vand- og Brødstraf, selv hvor der ikke vilde have været Opfordring til at vælge den som dm i og for sig strengere Strafart. Denne sidste Opfattelse har derimod alene været den herskende i de Tilfælde, hvor Vand- og Brødstraffen er optagen i Strafferammen ved Siden af Strafarbejde, men med Udelukkelse af det simple fængsel, Noget, hvorpå der findes mange Exempler i Straffeloven, og som navnlig er Tilfældet med så hyppig forekommende Forbrydelser som Tyveri og Bedrageri (se §§ 228 og 251). Loven har her nærmest betragtet Vand- og Brødstraffen som en Straf, der står i Klasse med og derfor kan træde i Stedet for Strafarbejde, hvor denne skulde

*) I Straffeloven findes kun eet Exempel på en fådan Strafferamme, nemlig § 183 i Slutningen.

idømmes i lavere Grader, end Lovgivningen tilsteder, i Overensstemmelse med den Tankegang, som fik sit Udtryk i Frd. 12te Juni 1816, der indførte den omfattende Anvendelse af Vand- og Brødstraffen, vi endnu kjende, ved at sætte den i Stedet for de tidligere hjemlede lave Arbejdsstraffe. Og i disse Tilfælde vil i Regelen også Handlingens Karakter som vanærende i den almindelige Mening medføre, at en Straffedom må siges at være afgjørende for den Sigtedes Velfærd, selv om Straffen i det konkrete Tilfælde kun falder ud til fængsel på Vand og Brød og ikke til Strafarbejde. Af de anførte Betragtninger om Vand- og Brødstraffen følger, at Handlinger, for hvilke denne Straf kan eller skal idømmes, uden væsentlig Betænkelighed vil kunne henlægges til Underrettens Competence i følgende Tilfælde:

- 1) ubetinget, når Strafferammen hjemler Valg mellem Vand- og Brødstraf og andre af de i § 7 ommeldte Straffarter, men ingen højere Straf.
- 2) når Strafferammen ved "Siden af det under Nr. 1 omtalte Valg" hjemler Adgang til at vælge højere Straf, navnlig Strafarbejde, for såvidt Strafarbejde ikke findes forskyldt i det konkrete Tilfælde, og
- 3) når Strafferammen alene hjemler Vand- og Brødstraf, men hverken højere eller lavere Straffarter.

Ubetinget udelukkede fra Underrettens Competence vilde derimod herefter de Tilfælde være, hvor strafferammen hjemler Valg mellem fængsel på Vand og Brød og Strafarbejde, men ingen ringere Straffe; de vilde ikke kunne komme ind under Underrettens Competence, om end Straffen i det konkrete Tilfælde kun blev fængsel på Vand og Brød, ikke Strafarbejde,.

Det turde imidlertid vistnok være nødvendigt af praktiske Hensyn at lempe dette Resultat noget, og derved yderligere udvide Underrettens Competence. Til de Forbrydelser, som efter de fremstillede Regler vilde være udelukkede fra Underrettens Competence, høre, som bemærket, de mest gængse Ejendomsforbrydelser, Tyveri og Bedrageri, for såvidt de ikke falde ind under de ved Straffelovens §§ 235 og 256 hjemlede undtagne Tilfælde. Så rigtigt dette

nu end kan være i Principet, kan det dog ikke miskjendes, at en sådan Ordning er forbunden med Ulemper, som det må være Opgaven om muligt at undgå. Disse Forbrydelser og navnlig Tyveri udgjøre nemlig et få stort Procenttal af Summen af de Forbrydelser, der årlig komme for Domstolene, at hin Ordning vil medføre et Besvær og en Udgift, der ikke står i Forhold til den Betydning, som Flertallet af disse Sager i Virkeligheden have. Skal dette praktiske Hensyn fyldestgøres, uden at gjøre altfor stærkt Brud på Principet, er der, fåledes som straffeloven foreligger, kun een Vej at gå, den nemlig at udvide Underrettens Competence til at pådømme stige Sager, når der ikke er Tale om den mest graverende Straf (Strafarbejde), og der derhos er Omstændigheder tilstede, som give Grund til at antage, at Sagen hverken bar faktiske eller juridiske Vanskeligheder, idet nemlig den Sigtede har afgivet en fuldstændig og troværdig Tilståelse og ikke begjærer Pådømmelse ved Landsretten.. Det tor sikkert antages, at en stor Mængde simple Tyverier vil fuldeftgjøre disse Betingelser. Iøvrigt er der, når Bestemmelsen overhovedet vinder Bifald, ikke Grund til at indskrænke den netop til Ejendomsforbrydelser, men den bør være almindelig for alle de Tilfælde, hvor Strafferammen er anordnet på lignende Måde. Når der til det i det foregående Udviklede føjes, at den Særstilling, Udkastet har tiltænkt politiske Forbrydelser (Straffelovens Kap. 9—11) og Embedsforbrydelser, har Hjemmel i Lovgivningens Opfattelse af disse Forbrydelser, jfr. med Hensyn til de Første Grundl. § 74 og med Hensyn til de sidste Straffel. § 66, samt at Henlæggelsen af de i Straffet. § 299 ommeldte Sager til Underretten er naturlig efter Beskaffenheden af det Onde, der her er Tale om, medens de andre i § 2 nævnte Sager have en Betydning, der må udelukke Underretskompetencen, så ville dermed Reglerne i Udkastets §§ 7, 8 og 10 1ste Punktum være tilstrækkelig begrundede. § 7 angiver de Straffe, som Underretten overhovedet kan pålægge. Handlinger, som ikke kunne medføre anden Straf, høre, med Undtagelse af politiske og Embedsforbrydelser, ubetinget til Underrettens Competence (§ 8 Nr. 1 og 2). For at

Handlinger, som også kunne medføre andre Straffe, skulle kunne pådømmes af Underretten, udkræves altid, at Stræffen dog i det konkrete Tilfælde ikke overskrider den ved § 7 dragne Grænse, og derhos, når Valget i Strafferammen alene er mellem fængsel på Vand og Brød og Strafarbejde, yderligere, at den Sigtede har afgivet en troværdig Tilståelse og ikke selv begjærer Dom ved Landsretten (§ 8 Nr. 1 og 3). I Modsætning hertil omfatter Landsrettens Kompetence foruden politiske og Embedsforbrydelser 1) alle Forbrydelser, for hvilke Straffen ikke kan gå ned til de i § 7 nævnte Straffe, 2) de Forbrydelser, for hvilke Straffen vel kan gå så langt ned, men hvor dog den i det konkrete Tilfælde forskyldte Straf overskrider hin Grænse, og 3) de Forbrydelser, for hvilke Straffen vel kan gå ned til fængsel på Vand og Brød — men ej lavere — og i det konkrete Tilfælde vil gå ned hertil, men hvor dog den Sigtede enten har begjært Dom ved Landsretten eller ikke har afgivet en sådan Tilståelse, som § 8 Nr. 3 kræver. Det ligger iøvrigt i Sagens Natur, at de til Underretten henlagte Sager ikke ere således udelukkede fra Landsretten, at de ikke gyldig kunne pådømmes der; Straffesagers Forening kan medføre Nødvendigheden af en sådan Pådømmelse (§10 2det Punktum), og under Hovedforhandlingen bør en Sag aldrig afvises fra Landsretten, fordi den kunde være pådømt ved Underretten (§ 13 Nr. 2).

Da den i Straffel. § 46 givne Strafferamme for Forføg på Forbrydelser intet Minimum fastsætter, hvilket også gjælder om flere Forskrifter i Straffeloven, der hjemle Strafnedsættelse (f. Ex. § 39), og da Strafferammen i andre Tilfælde af Strafnedsættelse, ligesom efter Omstændighederne ved Meddelagtighed i Forbrydelser synker meget betydelig, vilde Reglen i § 8 Nr. 1 i stige Tilfælde give Underrettens Kompetence en Rækkevidde, som ikke ligger i Tanken, da Forbrydelsens objektive Karakter, der bestemmes ved Beskaffenheden af det Retsbrud, den indeholder eller tilsigter, ikke væsentlig forandres derved, at kun forsøg eller meddelagtighed foreligger, eller at strafnedsættende Omstændigheder ere tilstede,

og da § 8 kun henviser til Strafferammen, fordi man af den kan udlede Lovgiverens Dom om Forbrydelsens Karakter, altså har den normale, fuldbyrdede Forbrydelse for Øje. Udkastets § 9 er derfor et nødvendigt Tillæg til § 8, for at hævde Tanken ligeoverfor Bogstaven. Dertil kommer, at der netop i de Tilfælde, som § 9 taler om, ofte vil foreligge spørgsmål, som i færlig Grad kræve en omhyggelig Prøvelse; navnlig vil der her jævnlig foreligge Tilfælde, som ligge på Grænsen af Strafbarheden, og hvor spørgsmålet altså er, om der overhovedet er pådraget Straf. Som et enkelt vigtigt herhen- hørende Tilfælde skal her berøres, hvilke Resultater Udkastets Bestemmelser føre til ved Forbrydelser, som begås af Børn. I eet Tilfælde, det praktisk vigtigste, har Straffeloven en ganske selvstændig Straffebestemmelse herom, nemlig § 233 med Hensyn til Tyveri; her er Underrettens Kompetence ligefrem hjemlet ved § 8 Nr. 1. I alle andre indenfor Straffeloven faldende Tilfælde, hvor Børn overhovedet kunne straffes, er ingen særegen Straffebestemmelse given; men en meget betydelig Strafnedsættelse er hjemlet ved § 36. Her bliver altså ifølge Udkastets § 9 Kompetencen at bedømme efter den almindelige Strafferamme for Forbrydelsen. Deraf vil med Hensyn til Bedrageri følge, at Reglen i § 8 Nr. 3 bliver anvendelig. Men det vil også findes ikke unaturligt, at der netop her, hvor der nødvendigvis ifølge Reglerne i Straffel. §36 må opstå spørgsmål, om Barnet overhovedet skal straffes, fordi det så let kan stille sig så, at det ikke har haft åndelig Modenhed nok til at indse en sådan Handlings Strafbarhed, skjønt det meget vel forstår sig t. Ex. på et Tyveris Strafbarhed, ikke lettelig unddragcs Barnet nogen Garanti for en omhyggelig Vedømmelse af spørgsmålet om deis Tilregnelighed, og at en sådan Sag derfor kun under de samme Betingelser, som gjælde for den Vorne, unddrages fra Landsretten.

Hvad det andet Hovedspørgsmål angår, med hvilket § 11 beskæftiger sig, nemlig Afgrænsningen af nævningernes Kompetence, skal følgende bemærkes til Begrundelse af Ud-

kastets Regler. At nævninger ordentligvis kun bør tilkaldes til Medvirkning ved betydelige Straffesager, blev allerede ovenfor bemærket; kun bliver det overensstemmende med Grundloven at fastholde, at politiske Lovovertrædelser ikke, selv om de ere mindre betydelige, kunne holdes udenfor deres Kompetence. Da disse imidlertid også efter Udkastet ere holdte udenfor Underrettens Kompetence, er det Udkastets første undtagelsesfrie Regel, at nævninger overhovedet kun kunne komme til Anvendelse i Sager, der ere henlagte til Landsretten. Det er denne alene, som ved Tilkaldelse af nævninger kan udvide sig til en Nævningeret. Det blev fremdeles ovenfor bemærket, at allerede praktiske Hensyn forbyde at tilkalde Nævninger til alle under Landsretten hen« lagte Straffesager. Skal imidlertid denne snevrere Grænse ikke blive vilkårlig, kan den ikke alene begrundes på Hensynet til Straffens størrelse. Det kan vel forsvares i visse Tilfælde at lade dette Hensyn få Indflydelse. Således vil det findes naturligt, at nævninger ubetinget tilkaldes i alle Tilfælde, hvor den Strafferamme, der er spørgsmål om at bringe til Anvendelse, hjemler Livsstraf eller livsvarigt Strafarbejde, selv om Straffen også kan blive lavere. På den anden Side kan der anføres Grunde for ikke at give den Sigtede Retskrav på nævninger, når der i Sagen kun er Spørgsmål om en ringere Straf end Strafarbejde, omend en sådan Sag på Grund af Reglen i § 8 Nr. 3 eller § 9 må for Landsretten (ved politiske Lovovertrædelser tilsteder Grundloven ikke at gjøre dette Hensyn gjældende). Det må her ansees for tilstrækkeligt, at nævningers Medvirkning ikke ubetinget er udelukket, men af Retten kan tilstås, når Sagens faktiske eller juridiske Beskaffenhed findes at give Grund dertil. Med Hensyn derimod til den hele mellemliggende Klasse af Sager, hvor et tidsbestemt Strafarbejde er forskyldt, hvad enten dette nu med Nødvendighed følger af Strafferammen eller af Sagens konkrete Beskaffenhed, giver hverken Forholdets Natur eller Straffeloven noget holdbart Støttepunkt for en Sondring efter Straffens størrelse, hvilken derfor ikke vilde kunne undgå at blive vilkårlig. Her er

det da, at det Spørgsmål bliver af Vigtighed, om ikke en Sondring efter andre Hensyn bør gjøres, hvorved tillige det praktiske Formål fyldestgøres, at nævningesageres Område ikke bliver altfor stort og bebyrdende. Det kan nu i og for sig ikke være tvivlsomt, at en naturlig Grund til at tilkalde nævninger til Medvirkning er der ordentligvis kun da, når Sagens faktiske eller retlige Beskaffenhed frembyder Tvivl, medens de mange Tilfælde, hvor spørgsmålet, om Straf er fortjent, aldeles ingen Tvivl frembyde, og hvor den nævningerne uvedkommende Straffudmåling i Virkeligheden er det Eneste, Retten har at afgjøre, ikke bør henlægges under Nævningerne, til ingen Nytte for Sagen og til Besvær for disse. Det er fremdeles indlysende, at en Grænse for Nævningernes Område efter Straffens størrelse sætter dette Hensyn ganske til Side, overlader det ganske til Tilfældet, om det endog blot tilnærmelsesvis sker Fyldest. Men det må endvidere erkjendes, at det Samme vil gjælde om ethvert andet abstrakt Kriterium, man vilde vælge, og navnlig også om det af Mange anbefalede Princip, at sondre efter Forbrydelsens Art uden Henfyn til Straffen. Kun hvor Forholdet er af en sådan færegen Beskaffenhed som ved politiske Lovovertrædelser, er der Rimelighed for at lægge afgjørende Vægt på Forbrydelsens Art, hvortil også Grundloven henviser. Det, hvorpå det i Reglen må komme an, er det konkrete Tilfældes Beskaffenhed, og Spørgsmålet bliver da, hvem der skal bedømme dette. Skal det nu være den Sigtedes Ret at dømmes af Nævninger, når Sagen egner sig dertil, så kan hverken Anklagerens eller Domstolens Skjøn herom blive afgjørende, men alene den Sigtedes eget skjøn. Med andre Ord, det må regelmæssig overlades den Sigtede at afgjøre, om han vil dømmes af Landsretten uden Nævninger, eller om han vil have Nævningers Medvirkning. En fuldstændig Sikkerhed for, at den rigtige Grænse kommer til Gyldighed, ligger der selvfølgelig ikke heri, men derom kan der overhovedet ikke være Tale. Der er iøvrigt ingen Grund til at nære Frygt for, at den Sigtede i utvivlsomme Sager dog regelmæssig

skulde vælge Nævninger; dertil vilde ordentligvis intet Motiv være — den, der har afgivet en klar Tilståelse i en retlig ikke tvivlsom Sag, kan ikke have Håb om at slippe, fordi han påkalder Nævninger —; et vægtigt Motiv i modsat Retning vil det derimod være, at Sagen kan blive hurtigere afgjort, idet den ikke behøver at vente, til Nævningeret holdes. Snarere kan man tænke sig, at der vilde være Utilbøjelighed til vælge Nævninger, selv hvor Sagen egner sig dertil; men dette vil dog ganske bero på, om Nævningeinstitutionen forstår at vinde Tillid i Befolkningen. At dette vil ske, derom vil nu den, der har Tro på den og vurderer de foreliggende Erfaringer, ikke Være i Tvivl; men der er i Principet Intet at indvende imod, at Institutionens fulde Virkning bliver afhængig heraf, så at det ordentligvis ikke påtvinges Nogen at dømmes af Nævninger. Det Anførte vil endvidere forklare, hvorfor Udkastet lægger vægten på den Sigtedes Valg og ikke sætter i Stedet, om der foreligger Tilståelse af den Sigtede. Selv om denne nemlig er fuldstændig og troværdig, har den dog kun Betydning som Bevis for Sagens faktiske Grundlag, men udelukker ikke, at den retlige Bedømmelse kan være tvivlsom. Tilståelsen kan derfor efter Straffeprocessens Grundsætninger kun have Betydning til at afkorte Bevisførelsen, således som det er foreskrevet i Udkastets § 324, men ej som sådan udelukke den Sigtede fra at fane Spørgsmålet om sin Strafskyld bedømt af Nævninger. Heller ikke er der tilstrækkelig Grund til som Betingelse for Sagens Pådømmelse uden Nævninger at kræve både, at den Sigtede vælger det, og at der foreligger en fuldstændig og troværdig Tilståelse. I mange Tilfælde kan Domfældelsen være utvivlsom, hvor den Sigtede dog ikke har Selvovervindelse nok til at afgive en åben og fuldstændig Tilståelse, f. Ex. om kvalificerende Omstændigheder ved Forbrydelsen; at en sådan Tilståelse ikke foreligger, godtgjør derfor ikke, at hans Valg bør tilsidesættes, Det kan heller ikke påberåbes, at begge hine Betingelser fordres i § 8 Nr. 3; Valget imellem Landsretten med eller uden Nævninger kan ikke sam-

menstilles med Valget mellem Landsret og Underret. At tilstede det sidste Valg er overhovedet uregelmæssigt og bør som en Nødhjælp kun tilstedes under særlig strenge Betingelser.

Fra den Regel, at den, der sigtes for en Forbrydelse, for hvilken Strafarbejde findes at være forskyldt, har Ret til at dømmes af Nævninger, er der imidlertid Grund til at gjøre en Undtagelse. Gn stor Del Straffesager angå Personer, som alt forhen ere dømte og nu sigtes for Gjentagelse af Forbrydelsen. Om der nu end ofte her vil være Spørgsmål om en strengere Straf, har denne dog i Almindelighed ikke en så afgjørende Betydning for den Sigtede som den tidligere Domfældelse. På den anden Side vil der her lettest forekomme Exempler på, at Retten til at forlange Nævninger kunde misbruges, og der er derfor særlig Opfordring til at drage Omsorg for, at Nævningerne ikke overbebyrdes med denne Slags Sager. Ved Forbrydelse, hvor Gjentagelse forekommer jævnlig, (altså ikke blot de Tilfælde, hvor Gjentagelsen efter Straffeloven medfører en kvalificeret Straf, men ved alle de Forbrydelse, der omhandles i Straffelovens Kap. 23—27, og uden Hensyn til, om det er den samme eller kun en beslægtet Forbrydelse, om hvilken der nu er Tale), kan det derfor fuldkomment forsvares, at den videst gående Garanti for Bedømmelsen, som ligger i Nævningers Medvirkning, ikke ubetinget indrømmes i Gjentagelsestilsælde. I Henhold hertil har Udkastet tun da anerkjendt Ret til Nævninger i stige Tilfælde, når den Tid er forløben, som efter Straffelovens Regel medfører Ophøret af den i visse Tilfælde foreskrevne særegne Straffevirkning af Gjentagelsen, eller når der er Spørgsmål om meget grove Forbrydelse. Denne Undtagelse medfører ikke, at Medvirkning af Nævninger flet ikke kan finde Sted i disse Tilfælde; for det Første skulle Nævninger medvirke, når Reglen i § 11 Nr. 1 medfører det, og i andre Tilfælde kan Retten i Henhold til § 11 Nr. 3 bevilge Nævninger.

Reglerne i § 11 kunne efter det Fremstillede kortelig sammenfattes således: Prin-

cipet er, at Nævninger skulle medvirke i sådanne Landsretssager, hvis Beskaffenhed gjør dem egnede dertil.

Dette må nu siges ubetinget om de Sager, i hvilke der er Spørgsmål om de yderste (absolute) Stræffe, Loven kjender samt i Sager om politiske Forbrydelser. Selv om den Sigtede i disse Sager ikke ønskede Nævninger, tillader Hensynet til Samsundet, jfr. Grundloven, ikke at holde dem borte (§11 1ste Stykke). I alle andre Tilfælde skal derimod Hensynet til Sagens konkrete Beskaffenhed være afgjørende. Dommen herom er regelmæssig overladt den Sigtede, som altså får en Ret, han dog kan give Afkald på, til at dømmes af Nævninger (§11 2 det Stykke), men Afgjørelsen er overladt Retten, når den Sigtede eller Anklageren andrager på Nævninger udenfor Lovens almindelige Regler (§ 11 3die Stykke)*).

Når Forening af Stræffesager finder Sted (se herom Udkastets 1ste Afsnit Kap. VII, andet Underafsnit), kan deraf følge en Forandring i Kompetencen, således som denne vilde være, når Sagerne behandledes adskilte. Dette vil for det Første være Tilfældet, når en eller nogle, men ikke alle de forenede Sager kræve Nævninger eller Landsret, idet da også de Sager, om hvilke det Samme ikke vilde gjælde, når de behandledes adskilte, må dele Skjæbne med hine. Da Forandringen i Competence er til Gunst for den Sigtede, kan dette selvfølgelig ingen Betænkelighed have. Kun forsåvidt de forenede Sager

*) Som Følge af Udkastets Regler vil første Gang begået simpelt Tyveri i mange Tilfælde kunne påkjendes af Underretten (§ 8 Nr. 3); skal det påkjendes af Landsretten, vil det dog kun undtagelsevis være den Sigtedes Ret at dømmes af Nævninger (§ 11 2det Stykke), men Retten vil altid på hans Andragende kunne bevilge Henviisning til Nævninger (§ 11 3die Stykke). Er Tyveriet grovt, er det altid den Sigtedes Ret at dømmes af Nævninger. Den, der sigtes for anden Gang begået Tyveri, kan vel undtagelsesvis komme for Underretten, men regelmæssig vil Landsretten have at dømme hem, og det vil være at pådømme af Landsretten, men hyppigst uden Ret for den Sigtede til Nævninger, og dette vil altid være Tilfældet ved fjerde Gang eller oftere begået Tyveri, med mindre Tyveriet er grovt.

angå flere Sigtede, og Kompetencens Bestemmelse ellers beror på den Sigtedes Valg, kan der gøres den Indvending, at denne Valgret tabes. Det er imidlertid klart, at den Forening, som Processens Interesse måtte kræve, ikke kan opofres af denne Grund; det kan kun være et Hensyn til ikke at fastholde en Forening uden afgjørende Motiver. En Anvisning i denne Retning har Udkastet udtalt i § 12 i Slutningen, til hvilken Retten altså ved Anvendelsen af sin Beføjelse efter Udkastets § 72 1ste Punktum har at tage Hensyn. Et andet Tilfælde, hvor Foreningen af flere Stræffesager, nemlig mod den samme Person, vil medføre Forandring i Kompetencen, fremkommer derved, at den samlede Strafskyld når en Størrelse, som efter Reglerne i §§ 7 og 11 har Betydning for Kompetencen, medens ingen af de enkelte Forbrydelser for sig når så højt i Strafskyld. Underretten er aldrig, og derfor heller ikke i et sådant Tilfælde, kompetent til at pålægge Strafarbejde, og når den samlede Strafskyld når Strafarbejde, er også dette tilstrækkeligt til at hjemle den Sigtede Ret til at vælge Nævninger. Finder der i sådanne Tilfælde enten, fordi alle Forbrydelserne ikke vare oplyste, eller af anden Grund en Adskillelse af Sagerne Sted, vil Kompetencen vel blive forandret, (jfr. dog § 72 2det Punktum); men Reglen i Straffelovens § 64 eller dens Analogi, som bliver Normen for Stræffens Bestemmelse i den sidste Sag, vil også da udelukke, at Strafarbejde kan blive idømt (jfr. derimod Straffelovens § 24), medmindre der ved Anvendelse af Reglerne om Retsmidler kan komme en ny Forhandling i Stand, under hvilken Sagerne forenes (Udkastets §§ 400, 423 Nr. 2, jfr. § 426).

Det følger af sig selv, at den almindelige Regel må være, at Retten i Embeds Medfør — ikke blot, når Indsigelse gøres — skal prøve sin Competence efter de foran fremstillede Regler med Hensyn til en for den anhängiggjort Sag, og at den bør gjøre det på ethvert Trin af Sagen, så at Afgjørelser herom kunne fremtræde i forskjellig Form, jfr. med Hensyn til Landsretten Udkastets §§ 251 (Nr. 2). 256, 259, 270,

290, 304, og mev Hensyn til Underretten Udkastets §§ 359, 360, 361. Forskjellige Lempelser i denne Regel ere dog nødvendige eller hensigtsmæssige dels i Betragtning af, at kun den lavere Rets Competence er eksklusiv, dels på Grund af de Hensyn, der ved at drage Grænserne for Competencen i visse Tilfælde ere tagne til konkrete Omstændigheder ved Sagen, dels endelig for at afbøde Urimeligheder, som en streng Fastholden af de almindelige Regler om Dømmes Retskraft på dette Område vilde føre til under den givne Ordning af Competenceforholdene. Herom handler Udkastets § 13.

Simplest stiller Sagen sig i de Tilfælde, hvor der til Bestemmelse af Competencen ikke behøver at anstilles et Skjøn over Omstændigheder, til hvis Bedømmelse der først, når Sagen er tilende, foreligger et fuldstændigt Materiale. Dette er Tilfældet, hvor Afgjørelsen alene beror på Stræfferammen, efter Omstændighederne (§ 11 2det Stykke) i Forbindelse med Hensynet til en den Sigtede tidligere overgået Dom eller en Erklæring af denne, som senest må foreligge inden Udløbet af den i § 253 ommeldte Frist (se § 254 Nr. 3), jfr. også med Hensyn til § 8 Nr. 3 Udkastets § 362. Ved Underretten må her den almindelige Grundsætning regelmæssig komme til Anvendelse uden Undtagelse. Ved Landsretten er der ingen Grund til at afvige fra den på alle foreløbige Stadier i Sagen. Men når Sagen her er kommen til Hovedforhandling, bør Sagen dog ikke ende med en Afvisningsdom og derved den stedfundne Forhandling spildes til Unytte, da Landsretten selvfølgelig er god nok til at påkjende Sager, der kunne lade sig nøje med en Underretspåkjendelse. Regelmæssig må det Samme gjælde, når en Sag er bleven forhandlet for Nævninger, skjønt den kunde være påkjendt uden disse; men forsåvidt den Sigtede har Ret til at kræve Pådømmelse uden Nævninger, må dog det under Nr. 2 med Hensyn hertil tagne Forbehold gøres. — Har Anklageren begyndt forfølgning ved Landsretten, men denne har nægtet Anklagen Fremme, fordi Sagen antages at høre for Underretten (altså på foreløbige

Stadier i Sagen), så vilde

efter almindelige Regler om Dommes Retskraft denne Afgjørelse ikke forpligte Underretten til at erkjende sig kompetent (jfr. Nellemanns Procesmåde S. 834). Ikke altid vilde Overensstemmelse i Afgjørelserne kunne fremskaffes ved Retsmidler. Hvis Anklageren har ladet Landsrettens Afgjørelse upåanket inden den foreskrevne Frist, vilde det negative Resultat, at Sagen ikke hører for Landsretten, stå fast som endelig Dom. Om det nu end er sandsynligt, at Underrettens på en anden Opfattelse hvilende Dom, der afviste Sagen fra Underretten, ved Påanke vilde blive bragt i Overensstemmelse med Landsrettens Opfattelse, er dette dog ikke nødvendigt, og i al Fald er her et Omsvøb, som det fuldkomment stemmer med Forholdet mellem Landsret og Underret at undgå på den Måde, at hin Landsrettens Afgjørelse bliver bindende for Underretten (§ 13 Nr. 3 1ste Punktum). Så meget mere må da det Samme være Tilfældet, når Landsrettens Afgjørelse var stadfæstet af Højesteret. At gå lige så vidt med Hensyn til Underrettens Afgjørelse, kan på Grund af Forholdet mellem Domstolene ikke forsvares, men vel, når Landsretten ifølge Påanke har afvist Sagen fra Underretten eller stadfæstet en sådan Afvisning (§ 13 Nr. 3 2det Punktum). Lignende Spørgsmål opstå ikke med Hensyn til Nævningers Medvirking, fordi slige Afgjørelser her altid fremtræde som Forandringer i tidligere Afgjørelser af den samme Ret, der ikke nødvendiggjøre en ny Sags Anlæg ved en anden Ret, men kun Sagens Gjennemførelse på en anden Måde ved den samme Ret.

Mere omfattende blive Afvigelserne fra den almindelige Grundsætning, når Kompetencen beror på den i det konkrete Tilfælde forskyldte Straf eller på Beskaffenheden af den Sigtedes Forklaringer om Sigtelsen (§ 8 Nr. 3). Et begrundet skjøn herom kan Retten ofte ikke have på Sagens foreløbige Stadier, og det stemmer i al Fald bedst med Mundtlighedsprincippet ikke at kræve et sådant af Retten. Den bør foreløbig, indtil Hovedforhandlingen er endt, følge Anklagerens skjøn. Da nu derhos Landsretten ikke på

det sidstnævnte Tidspunkt kan henvise Sagen til Underretten (§ 13 Nr. 2), bliver altså Resultatet, at Anklageren er Herre over at bringe en sådan Sag for Landsretten, et Resultat, som heller ikke kan findes unaturligt. Derimod kan og skal Underretten i Overensstemmelse med Udkastets Principer for Kompetenceafgrænsningen afvise den Sag, i hvilken den efter endt Hovedforhandling finder, at hine Betingelser for dens Competence mangle. Da der, selv om Underretten skulde give Dom i et sådant Tilfælde, lydende f. Ex. på Strafarbejde (altså afvigende fra Reglen i § 7), altid kunde fremkaldes en ny fuldstændig Forhandling for Landsretten ved Påanke, bliver den virkelige Forskjel den, at denne nye Forhandling med Nødvendighed skal finde Sted. Ligeledes skal Landsretten, når Hovedforhandling er ført for den uden Nævninger, men den nu finder, at Stræffens Størrelse giver den Sigtede Ret til at dømmes af Nævninger, give denne Lejlighed til at erklære sig herom og eventuelt henvise Sagen til en ny Forhandling med Nævninger. Er Anklageren tvivlende i sit Skjøn, vil han, for ikke at spille en Forhandling, selvfølgelig være opfordret til at vælge den højere Ret eller henholdsvis Nævninger, hvorved det bliver sikkert, at ingen Forhandling spildes, og hvorved den Sigtede får den ham i tvivlsomme Tilfælde naturlig tilkommende Fordel. At den Afgjørelse, Retten kommer til efter endt Hovedforhandling med Hensyn til hine Omstændigheder, og i Kraft af hvilken den afgjør sin Competence, ikke kan være Påankegrund som Krænkelser af Rettergangsregler (Udkastets §§ 374 og 399), kræver Forholdets Natur. Den Sigtede kunde ikke blive berettiget til sådan Påanke; thi hvad enten den lavere Ret hævder sin Competence eller henviser Sagen til højere Ret, er han ikke forurettet. Det skulde da blot være Spørgsmålet om Ret for Anklageren til at påanke, når Retten afvigende fra hans Skjøn henviser Sagen til højere Ret. Men Påankeinstantsen kan ikke have en så godt begrundet Dom om disse Omstændigheder som den Ret, for hvilken Bevisførelsen har fundet Sted, og det vilde være højst unaturligt, om denne skulde have en Dom påtvungen om

disse Omstændigheder. Som Følge af Reglerne under Nr. 1 og 2 bliver der i de heromspurgte Tilfælde ikke Tale om Anvendelsen af § 13 Nr. 3, om det første Punktums Regel ikke, fordi Sagen i disse Tilfælde ej kan henvises fra Landsretten, for hvilken Anklageren har bragt den, til Underretten, om det sidste Punktums Regel ikke, fordi Anklageren er udelukket fra Påanke, og altså når han vil føre Sagen videre, må gjøre Underrettens Skjøn til sit, hvilket da atter er bindende for Landsretten.

Den første og den sidste Paragraf i dette Kapitel trænge ikke til nogen udførlig Forklaring. Med Udkastets System står det i god Samklang, at Underdommeren er Undersøgelsesdommer også i Landsretssager (§ 6). om det end ikke må være udelukket, at et Medlem af Landsretten benyttes som sådan. Sker det Sidste, bør Påanke af hans Handlinger gå til Højesteret og ikke til den Ret, af hvilken han selv er Medlem (§ 14).

Kapitel III.

Om de Tilfælde, hvor Rettens Personer som inhabile skulle eller kunne udelukkes fra eller fritages for at handle i Sagen.

Indholdet af dette Kapitel er i alt Væsentligt overensstemmende med Indholdet af det tilsvarende Kapitel i Udkast til Lov om Rettergangsmåden i borgerlige Domssager (første Afsnit, Kapitel III.). Afvigelserne ere ikke andre end de, der følge af, at der i Stræffeprocessen ikke blot bliver Spørgsmål om Dommernes, men og om Nævningernes specielle Inhabilitet, eller iøvrigt af de forskjellige faktiske Forudsætninger. Da nu dernæst Udkastets Regler om den specielle Inhabilitet i Hovedtrækkene stemme med, hvad der altid og allevegne har været gjældende Ret og anerkjendt som stemmende med Forholdets Natur, og således også med hvad der for Tiden er dansk Ret, jfr. Nellesmanns Civilproces alm. Del S. 169 ff. og S. 191 ff., ville kun enkelte Punkter behøve nærmere Begrundelse.

I de i § 15 ommeldte Tilfælde må Dommeren eller Nævningen ikke handle i

Stræffesagen. Ikke blot Parterne kunne fremsætte Indsigelse imod ham, men Reglerne skulle iagttages i Embeds medfør, se § 16 De ere også af den Beskaffenhed, at de må være fælles for Dommere og for Nævninger. Kun under Nr. 5 fremtræder en i Forholdets Natur begrundet Forskjel. Med Hensyn til denne Regel bemærkes Følgende:

Det stemmer med Forholdets Natur og den gjældende Ret, at den Omstændighed ikke i Almindelighed gjør en Dommer inhabil, at han tidligere har handlet som Dommer i Sagen under andre Forhold eller på andre Trin af Sagen. Udenfor hvad der følger af Reglen i § 15 Nr 1 sidste Stykke, har § 15 Nr. 5 ikkun, overensstemmende med det civile Udkast, udelukket den Dommer, der i Påankeinstantsen vilde fåe med en Sag at gjøre, i hvilken han har handlet som Dommer i den underordnede Instants, jfr. om et aldeles ejendommeligt Tilfælde § 350. Det gjør altså f. Ex ikke Dommeren inhabil, at han har dømt i en Sag, der nu på Grund af Reglerne om det Retsmiddel, Udkastet betegner som Sagens Gjenoptagelse, se 6te Afsnit Kapitel IV, påny skal påkjendes i samme Instants. Dette er også ifølge de Forudsætninger, der betinge en pådømt Sags Gjenoptagelse, aldeles naturligt. Heller ikke gjør det i og for sig en Dommer i den dømmende Ret inhabil, at han som Undersøgelsesdommer har handlet i Sagen. Til hvilke praktiske Vanskeligheder en modsat Sætning vilde føre, sees let. Navnlig vilde i Underretssager, der behandles af en enkelt Dommer, i de fleste Tilfælde en Sættedommer blive nødvendig til Påkjendelsen. Når Spørgsmålet har været rejst, er Grunden den, at man har stillet Undersøgelsesdommerens Virksomhed jevnside med Politiembedsmandens eller den offentlige Anklagers, der virker for Efterforskning af Forbrydelser, og som sådan må betragtes som Part i Sagen, hvoraf følger, at han ikke kan være Dommer i den, se § 15 Nr. 4. At det nu aldrig bar været den retlige Betragtning, selv under det inkvisitoriske Princip Herredømme i Stræffeprocessen, at Undersøgelsesdommeren skulde indtage en Parts Stilling mod den Sigtede, er klart. Men ganske vist er det en faktisk

Mislighed i Inkvisitionsprocessen, der bliver des større, jo mere rent inkvisitorisk Processen er formet, at Undersøgelsesdommerens Hverv vanskelig kan undgå at antage Karakteren af en Anklagers, eller at han i al Fald let må blive betragtet således. Den rent inkvisitoriske Proces kjender jo heller ikke en Adskillelse imellem Politiembedsmandens og Undersøgelsesdommerens Virksomhed til en Stræffesags Oplysning. Så længe nu den resormerede Stræffepoces i alt Væsentligt bevarede Forundersøgelsen i den Ånd og Karakter, som den havde under den tidligere inkvisitoriske Proces, kunde der derfor med nogen Grund spørges, om ikke den Regel, at den, der havde handlet som offentlig Anklager eller Politiembedsmand i Sagen, var inhabil som Dommer, måtte overføres således, at den, der havde handlet som Undersøgelsesdommer i en Sag, måtte Være inhabil til at påkjende eller deltage i Påkjendelsen af denne Sag. Udkastets Ordning af Forundersøgelsen i videre Forstand har imidlertid en anden Karakter. For det Første er det indlysende, at Undersøgelsesdommernes Virksomhed på det Trin af Sagen, der i Udkastet betegnes som Efterforskningen, ikke med nogen Skygge af Grund kunde gjøre ham inhabil. Hvad dernæst Forundersøgelsen ved Retten angår, er denne efter Udkastets Ordning, selv bortset fra den Meningsulighed, der på dette Punkt er imellem Kommissionens Medlemmer, så forskjellig fra den gjældende Rets og overhovedet den inkvisitoriske processes Forundersøgelse, at Forudsætningerne for hint Spørgsmåls Besvarelse ere ganske forandrede. Politiembedsmanden forsvinder ikke under Forundersøgelsen, han vedbliver at repræsentere Anklagen, hvad enten man stiller hans Virksomhed mere eller mindre i Forgrunden. Der kan derfor ikke være den Fare som tidligere, for at Dommeren skal miste sin Karakter af Dommer, og det så meget mindre, som Forundersøgelsens Øjemed nu er ganske anderledes begramset end tidligere. Selv efter den Ordning af Forundersøgelsen, for hvilken Kommissionens Flertal tager Ordet, må det derfor siges, at der mangler tilstrækkelig Grund til som almindelig Regel at erklære Undersøgel-

sesdommeren for inhabil til at dømme i den Sag, ved hvis Behandling han har virket i hin Egenskab. Det er åbenbart kun under særegne Omstændigheder, at en Inhabilitet kunde begrundes derved; men for sådanne exceptionelle Tilfælde indeholder § 17 aldeles tilstrækkelig Hjælp.

I Overensstemmelse med det Udviklede er det fremdeles, at det kun gjør en Dommer inhabil, når han i Påankeinstantsen skal påkjende en Sag, i hvilken han måtte have været Nævning i den underordnede Instants, derimod ikke f. Ex., at han har været Nævning i en Sag, der nu på Grund af Sagens Gjenoptagelse kommer for den Ret, i hvilken han imidlertid er bleven Dommer.

Hvad Nævninger angår, kan det Tilfælde ikke forekomme, som ifølge Nr. 5 gjør en Dommer inhabil. Det er altså ganske overensstemmende med den udviklede Grundsætning, at nævningen overbovedet ikke bliver inhabil, fordi han engang tidligere har været Nævning i samme Sag, altså ikke i Tilfælde af Sagens Gjenoptagelse, jfr. derimod også her § 350. Derimod er det en Afvigelse, at nævningen bliver inhabil, når han har handlet som Dommer (f. Ex. som sættemdommer) i Sagen. Denne Afvigelse har fin Grund i Nævningeinstitutionens særegne Karakter, jfr. også de almindelige Udelukkelsesgrunde i § 17.

Den Regel, som § 16 indeholder om Måden, på hvilken Spørgsmål om en Dommers specielle Inhabilitet afgjøres, er stemmende med den gjældende Ret. At Reglen må være en anden med Hensyn til Nævninger, se Paragrafens Slutning, følger af de almindelige Grundsætninger om Nævningers Stilling og Hverv i en Stræffesag.

Ved Siden af de i § 15 opregnede Omstændigheder, hvis Tilstedeværelse medfører, at Dommeren ikke må handle i Sagen, anerkjender § 17, at Parterne kunne gjøre Påstand på, at en Dommer skal vige sit Sæde også i andre Tilfælde, hvor der er grundet Tvivl om hans fuldstændige Upartiskhed, og fremdeles, at Dommeren i slige Tilfælde også af egen Drist kan vige sit Sæde. En sådan Regel gjælder overalt og er stemmende

med Forholdets Ratur. Men den gilder efter Udkastet ikke om Nævninger. Grunden hertil er, at Parterne med Hensyn til disse have den langt videre gående Ret, at de i stor Udstrækning kunne forkaste Nævninger uden Angivelse af Grunde, se §§ 315—317, en Regel, som efter Forholdets Natur ikke kan gjælde med Hensyn til Dommerne, blandt Andet fordi disse ikke haves til Rådighed i så stort Antal, som en sådan Forkastelsesret vilde forudsætte. Ved Siden af denne Ret kan der ikke erkjendes at være Trang til også at tillægge Parterne den i § 17 ommeldte Ret ligeoverfor Nævningerne. Disse bør derfor heller ikke udsættes for en Forhandling, der efter den Ubestemtbed, Reglen i § 17 har og må have, så overordentlig let kan antage en for dem meget ubehagelig Karakter. Også vilde det åbne Døren for en Række ufrugtbare Forhandlinger og Forsøg på at slippe fra Byrden og Ansværet ved Nævningehvervet, når man vilde tillægge Nævningen selv Ret til at rejse Spørgsmål om sin Udelukkelse i Henbold til § 17, en Regel, som heller ikke kjendes nogetsteds.

De formelle Regler i §§ 18 og 19 behøve ingen Begrundelse, ligesålidt som de Regler, der indeholdes i § 20 om Retsmidler mod Kjendelser anagående de heromhandlede Spørgsmål. De svare ganske til Reglerne i det civile Udkast. Om det ejendommelige Retsmiddel, der her første Gang nævnes, nemlig Besværing, henvises til Udkastets 6te Afsnit, Kap. III. og hvad derved bemærkes.

Hovedreglen i § 21 er given ved Forholdets Natur. Undtagelsen har ingen Betænkelighed. Den vil aldrig kunne medføre, at en Sags Afgjørelse sker ved en inhabil Dommer, men forebygger kun uoprettelig Skade, som Reglens strenge Fastholden efter Omstændighederne kunde bevirke. Reglerne i § 22 ere stemmende med Forholdets Natur og den gjældende Ret.

Kapitel IV.

Om de offentlige Anklagere

Efter den Cyklus af Kapitler, der

handle om Retten og Rettens Personer i Almindelighed, følger nu en række af almindelige Kapitler om Parterne i Stræffesager, nemlig Kapitlerne IV.—VI. I disse Kapitler fremtræde de første vigtige Konsekventser af et Princip, som Reformbevægelsen på Stræffeprocessens Område fordrer lagt til Grund for dennes Ordning, og som også i Lovene trænger sig frem til stedse fyldigere Anerkjendelse, nemlig Anklageprincippet.

Som bekendt stilles Anklageprincippet i Modsætning til Inkvisitionsprincippet, der er den ældre Stræfferetsplejes egentlige Særkjende, selv hvor den, som hos os, har bevaret nogle akkusatoriske Former. Skal denne Modsætning betegne en virkelig gennemgribende, for Nutiden vigtig Adskillelse, kan den ikke bero på, hvad der navnlig tidligere hyppig har været opstillet som Meningen med den, om Forbrydelsernes Forfølgning overlades til Private, eller om Staten virker for denne ved sine Myndigheder. At en rigtig Opfattelse af den i Stræffen liggende Retshåndhævelses Væsen fører til, at det Sidste regelmæssig bør være Tilfældet (Officialprincippet), og at derfor den engelske Stræfferetsplejes modsætte Regel er forældet og mangelfuld, hører til de almindelig, også i England anerkjendte Sætninger. Hvad der ved hin Modsætning haves for Øje, er dette, om den Oplysning om Sandheden, hvorpå det i enhver Stræffesag kommer an, skal opnåes derved, at Retten strider ind i Embeds medfør og uden egentlig Medvirkning af Parter selv har at sørge for Fremskaffelsen af de Beviser, på hvilke Afgjørelsen bygges, eller om Sandhedens Oplysning nærmest ventes af Anklagerens og den Anklagedes Virksomhed med eller mod hinanden, så at Retten væsentlig kommer til at træffe Afgjørelse på Grundlag af de af Parterne forebragte Beviser. Adskillelsen beror altså på den forskjellige Vej, ad hvilken der stræbes efter det samme Mål, og herved er det Anklageprincippets umiskendelige Fortrin og Forsvar, at det ophæver den unaturlige, det psykologisk Umulige fordrende Forening af de forskelligartede Virksomheder som Anklager, Forsvarer og Dommer, der er Særkjende for Inkvisitionsprocessen. Det er en Selvfølge, at denne Grundsætning må

afføde en Mængde vigtige Forskjelligheder med Hensyn til Stræffeprocessens hele Bygning.

Fremfor Alt falder det i Øjnene, at Inkvisitionsprincippet egentlig ikke anerkjender Begrebet Part i Stræffeprocessen. Dommeren kan ikke kaldes Part, og den Sigtede er ikke Part ligeoverfor Dommeren, men Gjenstand for hans på Sandhedens Udforskning rettede Virksomhed. Derfor har den inkvisitoriske Stræffeproces også så såre lidet Karakteren af en Proces, til hvis Begreb Parter ere uundværlige. Jo mere det inkvisitoriske Princip er rent gennemført, desmere stæber den hen til at afkaste de processuelle Formers formålsløse Åg, såat der kun bliver det Judicielle tilbage, at det er en Dommer, der er i Virksomhed. Anklageprocessen må for det Første have et selvstændigt, fra Dommeren forskjelligt Organ for Anklagen, og den anerkjender ligeoverfor dette Organ den Sigtede som Modpart i Processen, hvis Egenskab

som sådan fætter retlige Grænser for hans Behandling og kræver Anerkjendelse af Rettigheder, som sætte ham i Stand til den Virksomhed, der forudsættes af ham som Part i Retstrætten. Parternes Virksomhed i Processen for Dommeren må dernæst med samme Nødvendighed som i den civile Proces foregå i Former, hvilke Stræffeprocessen for en stor Del får tilfælles med hin. Mange andre vigtige Konsekventser af Anklageprinciper ville blive omtalte i det Følgende ved forskellige Bestemmelser i Udkastet. Det var iøvrigt langt fra, at man ved Reformbevægelsens Begyndelse havde øje for Rækkevidden af Anklageprincippets Konsekventser. Det var fra Begyndelsen endnu kun visse ydre Former, i hvilke man så Anklageprocessens særkjende. Da Videnstaben senere påviste, hvor langt mere gennemgribende Princippet var, erkjendte man, at Reformen kun havde frembragt en Anklageform, men bibeholdt Inkvisitionsprincippet som Kjærne. Kampen fik da til Gjenstand, om man skulde blive stående herved som en virkelig fornuftig Form af Stræffeprocessen, eller om videre gående Konsekventser af Anklageprincippet stulde optages. At det Sidste bør ske, er for Videnstaben ikke tvivlsomt; men også Lovene have, om end, som natur-

ligt er, langsomt, erkjendt det Rigtige heri, så at der i dem kan påpeges en jævnt fremskridende Bevægelse henimod en virkelig Anklageproces. Grænserne for denne Bevægelse ligge i, at Modsætningen mellem Anklageprincippet og Inkvisitionsprincippet overhovedet ikke er absolut, hvad allerede den ovenfor givne Begrebsbestemmelse viser, at navnlig hint ikke udelukker en Selvvirksomhed sra Rettens Side til Sagens Oplysning, der på Sagens forskellige Trin gjør sig gjældende med større eller mindre Styrke, og at en fornuftig Opfattelse af Anklageprincippet derfor ikke kan eller vil tilspidse Konsekvenserne af det nye Element, som Inkvisitionsprincippet ikke kjender, nemlig Partsvirksomheden, stærkere, end Livet og Forboldene tåle. Om et Spring til de yderligst gående, i sig selv altid tvivlsomme Konsekventser kan der aldrig blive Tale.

For Kommissionen kunde det ikke være tvivlsomt, at den danske Stræffeprocesses Reform måtte ske på Anklageprincippets Grund. På andet Grundlag er overhovedet en virkelig Reform ikke tænkelig. Når Grundloven af 1849 ikke, som flere samtidige Forfatningslove, udtrykkelig nævnte dette Princip ved Siden af de andre som Udgangspunkt for Reformen, er det dog vist, at Ånden i dens stræffeprocessuelle Bestemmelser kræver det. I disse fremtræde nemlig dels visse Fordringer med Hensyn til Formen for Stræfferetsplejen (Mundtlighed, Offentlighed, Nævninger), som enten vanskelig eller aldeles ikke kunne forenes med Inkvisitionsprincippet, dels Anerkjendelsen af retlige Grænser for Midlerne til Opnåelse af Stræffesagers Formål (§§ 80 og 81 og midl. Best. 4), der ere ganske i Anklageprincippets Ånd og som ikke kunne fåe deres fulde tilsigtede Betydning uden dette. Med Hensyn til det Spørgsmål, hvor langt Anklageprincippets Konsekventser skulle gennemføres, har der heller ikke i Kommissionen Været Meningsforskjel derom, at Reformen ikke burde blive stående ved Anklageform med inkvisitorisk Kjærne, såmeget mindre, som allerede de ældre danske Udkast ere udover dette Standpunkt. Endelig har der med Undtagelse af et enkelt Spørgsmål, der senere

vil blive forklaret, heller ikke været Uenighed i Kommissionen om, hvorledes Princippet i det Enkelte skulde gennemføres, uden at overskride de Grænser, som Forholdene byde. Det vil

af, hvad der på vedkommende Steder i det Følgende bemærkes, sees, at det foreliggende Udkast uden Ængstelighed har fulgt den Retning, som Videnskaben og Fremskridtet fordre.

Efter disse almindelige Bemærkninger om Udkastets Forhold til et Princip, der har større, i al Fald almindeligere Betydning end noget andet for Stræffeprocessens Reform, skal der med Hensyn til det Emne, der særlig er Gjenstand for nærværende Kapitel, bemærkes Følgende.

Anklageprincippet kræver nødvendigvis særegne Organer for Anklagen. Skal derhos den Grundsætning fastholdes, som der i Nutiden ikke mere kan være Tale om at opgive, at Forbrydelser i Reglen skulle forfølges af den offentlige Magt (Officialprincippet), må der altså være en fra Domstolene forskjellig offentlig Myndighed, der overtager den Virksomhed, som ifølge Anklageprincippet må påhvile Anklagerne i Stræffeprocessen. Dette er da også en af de Konsekventser af Anklageprincippet, som man ved den nye Stræffeprocesses Indførelse på Kontinentet allevegne har anerkjendt. I Frankrig skabte man med dette for Øje 10 ministèrs public, i Tyskland die Staatsanwaltschaft. Vistnok var det en væsentlig Misforståelse, hvori man var hildet, når man antog, at man allerede med denne Ramme, i hvilken en Anklageproces kunde udformes, i Virkeligheden havde fået en sådan, og vistnok var man så langt fra at forstå denne Procesmådes egentlige Væsen, at man fordelte, og tildels endnu fordeler Funktionerne i Processen mellem offentlig Anklager og Dommer på en aldeles princivstridig Måde. Men rigtigt var og er det under alle Omstændigheder, at Dannelsen af et sådant særligt Organ for den offentlige Anklage er en nødvendig Forudsætning for, at der overhovedet kan blive Tale om en Anklageproces. Er der ved denne Organisation af Domstolene og Anklagemagten som forskellige Myndigheder end kun skabt en Ramme, så er det dog en Ramme, der ikke kan undværes.

De egentlig organisatoriske Forskrifter om denne offentlige Anklagemyndighed ere ikke optagne i nærværende Udkast. De finde deres naturlige Plads i det særlige Udkast til en Lov om Ordningen af Domsmagten m. m., se dette Udkasts Afsnit III. De høre så meget mere hjemme der, som der også, om end kun undtagelsesvis, bliver Spørgsmål om at benytte de offentlige Anklagere i den borgerlige Retspleje. I Udkastet om Stræfferetsplejen måtte derimod optages de nærmere Regler om de offentlige Anklageres Virksomhed i Strafferetsplejen, og det er de almindelige Bestemmelser herom, som dette Kapitel indeholder.

Som følge af denne Stoffets Fordeling er det også i Motiverne til hint Udkast til Lov om Domsmagtens Ordning m. v., at Oplysning må søges om de Betragtninger, der have været bestemmende for Kommissionen med Hensyn til dens Forslag om Organisationen af den offentlige Anklagemagt. Til disse må derfor her henvises angående Nødvendigheden hos os som andetsteds af den Ordning, på hvilken det nærværende Udkast helt igjennem er bygget, og som går ud på Oprettelsen af en ny særegen Myndighed til at være Anklagemagtens Organ for alle ikke ganske ubetydelige offentlige Sager, om de personlige Kræfter, som denne Myndighed må udrustes med, for at kunne fyldestgjøre sit Hverv, samt særlig om dens Forhold til Politimyndighederne. Det kan her bemærkes, at skjønt Politimesteren i visse Sager fungerer som offentlig Anklager, foruden at han i alle Sager leder Efterforskningen og virker i Forundersøgelsen under Statsanklagerens Tilsyn, hvilke Funktioner efter Begrebet falde ind under det offentlige Anklagerhverv, har man dog helt igjennem i Udkastet, for ikke at frembringe Uklarhed ved den dobbelte Benævnelse, undgået at betegne ham som offentlig Anklager. Med hans Virksomhed i Stræfferetsplejen beskæftiger derfor det nærværende Kapitel sig ikke. De offentlige Anklagere, om hvilke her tales, ere i Henhold til Udkast til Lov om Domsmagtens Ordning m.m. Afsnit III: Overstatsanklageren ved Højesteret, Statsanklagerne ved Landsretterne samt de til disses Bistand beskikkede Mænd, nemlig den til Hjælp for Overstatsanklageren beskikkede Statsanklager samt de Statsanklagerne ved Landsretterne understøttende Hjælpe-Statsanklagere og Anklagere ved Underretterne.

I §§ 23—26 gives nogle almindelige Regler om de offentlige Anklageres Virksomhed. I § 23 angives i almindelige Træk de offentlige Anklageres Hverv i Stræfferetsplejen. Den Opgave, som ifølge Anklageprincippet tilfalder den offentlige Anklagemyndigheds Organer, indbefatter: Fremskaffelse af de Oplysninger, som ere nødvendige til at rejse Anklage for den dømmende Ret, derunder Påkaldelse af den Medvirkning af Undersøgelsesdommeren, som Loven hjemler, dernæst Beslutning om Anklagen og dennes Formulering overensstemmende med de langt strengere Fordringer til Nøjagtighed og Fuldstændighed, som den nye Ordning må kræve, end der nu er Tale om ved Aktionsordrerne, endelig Anklagens Gjennemførelse både fra den faktiske og retlige Side for den dømmende Ret. Dette Sidste har i den nye Proces en ganske anden og ulige vigtigere Betydning end i den nugældende Ret Aktors Virksomhed ifølge Aktionsordren. Hovedopgaven bliver i medfør af Mundlighedsprincippet at føre Beviserne frem umiddelbart for den dømmende Ret. Der er ikke længere Tale om et blot Referat eller Sammenstilling af et Bevismateriale, som forudsættes fuldstændigt skaffet til Veje under Forundersøgelsen. Dertil kommer endvidere Håndhævelse af Anklagens Interesser med Hensyn til og under Anvendelsen af de Retsmidler, Loven hjemler, samt endelig Omsorgen for en Stræffedomms Fuldbyrkelse. Som det udvikles i Motiverne til det Lovudkast, der indeholder Bestemmelserne om den offentlige Anklagemagts Organisation, er denne Organisation dog ikke beregnet på, at de offentlige Anklagere skulle ved egne Kræfter umiddelbart udføre alle disse Hverv. Virksomheden under Efterforskningen og Forundersøgelsen er forudsat regelmæssig at være Politimyndighedens Sag, jfr. dette Udkasts §§ 211, 227, 231 o. fl. Men for at denne af praktiske Hensyn uundgåelige Lempelse ikke skal opløse

den Enhed i Virksomheden for Anklagens Øjemed, som er aldeles nødvendig, når Anklageprincipets Indførelse i Stræffeprocessen ikke skal

udsætte de Samfundsinteresser, det her gjælder om, for alvorlig Fare, måtte (udenfor Kjøbenhavn) Politiet i denne Forgrening af sin Virksomhed sættes under Statsanklagerens Overtilsyn i Stedet for som hidtil under Amtmandens, se § 211. I Overensstemmelse hermed er § 23 1ste Stykke affattet. Den videre Udførelse af den her givne Regel indeholdes i Lovudkastet på forskjellige Steder, hvor da også det Nærmere herom vil blive bemærket.

Ved Organisationsloven omtales det også, at Ordningen af Anklagemyndigheden er beregnet på, at i et stort Antal mindre betydelige Sager, der som sådanne også altid høre for Underretten, er Funktionen som offentlig Anklager fra Sagens Begyndelse til dens Slutning i første Instants henlagt under Politimyndighederne, se nærmere det næste Kapitel. Disse Sager, foruden de Sager, i hvilke Lovgivningen henviser til Påtale af Private, ligge udenfor de offentlige Anklageres Virkekreds, se § 23 2det Stykke. Imidlertid antydes det i Paragrafen, at de offentlige Anklagere under visse Forhold fåe med slige Sager at gjøre. Herom henvises til § 35, sidste Stykke, § 39 2det Stykke, samt 6te Afsnit Kap. II., jfr. § 29.

Til de almindelige Grundsætninger, som § 24 opstiller for Udførelsen af det offentlige Anklagerhverv, hører efter Forholdets Natur, at Anklageren ikke blot bør have for øje, at straffkyldige Personer drages til Ansvar, men også, at Forfølgning af Personer, som ikke ere straffkyldige, ikke finder Sted. Det er klart, at det Sidste ikke mindre er i Retssamfundets Interesse end det Første. Der ligger altså heri en naturlig Betingelse og Gramse for den offentlige Anklageres Virksomhed. Når man derimod ofte i Theori og Praxis heraf har draget den videre Slutning, at de offentlige Anklagere også i Embeds medfør skulde væretage den Sigtedes Tarv i Processen, og således navnlig også påanke, ikke blot i Anklagens, men og i den Sigtedes Interesse, har Udkastet ikke fulgt denne Betragtningssmåde. Man indfører derved atter en af de naturstridige Foreninger af Hverv, som det netop er Anklage-

processens Opgave at fjerne. Aldrig vil det kunne lykkes at bibringe de Sigtede den Overbevisning, at den, der optræder imod dem, tillige optræder til deres Forsvar. Det er Retten og de offentlig beskikkede Forsvarere, ved hvilke Samfundet kan fyldestgjøre sin Pligt til Forsorg for den Sigtede, men ikke ved Anklageren. — I Paragrafens andet Punktum udtales Sætninger, der vise Statsanklagerens Stilling ligeoverfor Retten. Også her har der, navnlig i Frankrig, og efter dets Forbillede i mange Love i Tyskland, dannet sig en Opfattelse, der ikke kan erkjendes for stemmende med Forholdets Natur, og som levende er bleven bekæmpet. Ifølge denne Opfattelse er Anklageren ikke blot, hvad den i Udkastet valgte Benævnelse viser, Anklager, men og i Almindelighed Lovens Vogter, derfor Domstolens Vejleder og dens Tilsynsmand. Det er indlysende, hvor uførenelig denne Opfattelse, hvis Forklaring overhovedet må søges i ejendommelige historiske Forhold, er med Rettens Værdighed. Men ikke mindre farlig er den for den Sigtede. Gennemføres den, er Partsligheden på det Dybeste kæenket; thi der står da for Domstolene ikke to ligestillede Parter, en Anklager og en Sigtet, der søge Ret, og over hvilke Domstolen er den upartiske, Retten haandhævende Myndighed. Den Opfattelse, som Udkastet erklærer sig for, fremgår af det sidste Punktum i § 24, der kræver det Samme af den offentlige Anklager, som kræves af enhver Part og enhver Sagfører i Henseende til Agtelse og Lydighed mod Retten. Som Følge deraf ere f. Ex. de offentlige Anklagere også Rettens Myndighed efter § 83 undergivne. — Det er imidlertid kun som Ret søgende Part, at de offentlige Anklagere ere Domstolen underordnede. Som Embedsmænd kunne de ikke være Retten undergivne, når Anklageprincipet skal opretholdes. Deres naturlige Overordnede er Justitsministeren, se Udkast til Lov om Domsmagtens Ordning m. m. § 103, og hvad derved nærmere bemærkes. I Overensstemmelse hermed ere de nærmere regler i § 25 affattede. — Reglen i § 26 behøver ingen Forklaring.

I § 27 — 30 omtales de Funktioner, der tilfalde de enkelte offentlige Anklagere.

Herved mærkes, at Loven vel går ud fra, at Overstatsanklageren og de ved Landsretterne beskikkede Statsanklagere have en regelmæssig, ved Loven givne Virkekreds, hin ved Højesteret, disse ved Landsretterne og Underretterne; men denne Funktionernes regelmæssige Fordeling skal ikke være til Hinder for at bruge de forhåndenværende Kræfter på den Måde, som Forholdene i hvert enkelt Tilfælde måtte gjøre ønskeligt. Derfor skal Overstatsanklageren selv kunne overtage ganske eller tildels en Statsanklagers Hverv i en hvilken som helst Stræffesag; se § 27 1ste Stk.; derfor skal han fremdeles kunne pålægge en Statsanklager at overtage en anden Statsanklagers Hverv i en Stræffesag, se § 29 2det Stk. Heri fremtræder altså for det Første de forskjellige offentlige Anklageres Forening til en Enhed. Den viser sig fremdeles i Statsanklagerens Underordnelse under Overstatsanklageren, som fører Tilsynet med hines Virksomhed, se § 27 2 det Stk., jfr. § 29 3die Stk. — Den Tanke, som ligger til Grund for Beskikkelsen af Hjælpe-Statsanklagere, se Motiverne til Lovudkastet om Domsmagtens Ordning m. m., kræver, at disse skulle kunne foretage enhver Embedshandling, som hører under Statsanklagerens Virkekreds, se § 30 1ste Ttk. Tilsvarende Regel gjælder med Hensyn til den Statsanklager, der beskikkes til Overstatsanklagerens Bistand, se § 29. Derimod have de beskikkede Anklagere ved Underretten en mere begrænset Opgave; de kunne i Virkeligheden sammenstilles med den nugældende Rets Aktører, dog at det Hverv „at udføre en Anklage“, se § 30 2det Stk., i den nye Proces får en større Betydning end tidligere.

Kapitel V.

Om Påtalen.

Anklageprincipets første Konsekvens er, at Rettens Virksomhed betinges af en Anklagers Optræden (uden Anklager ingen Dommer). Denne almindelige Sætning udtaler § 31. Begjæringen til Retten er efter Omstændighederne Andragende til Undersøgelsesdommeren eller Anklage for den dømmende Ret. Undtagelsen sigter til Reglerne i §

211 sidste Stykke og § 227 i Slutningen. Den angår sådanne Tilfælde, hvor Øjemedet vilde forspildes, hvis Begjæring skulde afventes, og er ikke udstrakt udover, hvad denne Grund kroeveer.

Men ikke blot Rettens træden i Virksomhed, også dens Forbliven i Virksomhed betinges af en Anklage. De almindelige herpå beroende Sætninger udtaler § 32. Først når Dom er gået, eller hvad dermed må sættes i Klasse, Nævningernes Erklæring afgiven, er Sagen bragt til et Punkt, hvor der ikke længere kan blive Spørgsmål om en Ret for den Påtaleberettigede til at frafalde Forfølgning*). At Rettens Virksomhed må standse, når den til Påtalen Berettigede frafalder forfølgning, er en så klar Konsekvens af Anklageprincipet, at der måtte særegne Grunde til at afvige fra den. En sådan kan nu ikke søges i den offentlige Interesse; thi i Sager, som forfølges af det Offentlige, må man gå ud fra, at de Myndigheder, hvem Anklagerhvervet er betroet, tilbørlig væretage den offentlige Interesse. Kunde der ikke gåes ud fra det, måtte Anklagerhvervet betroes Domstolene, d. v. s. Anklageprincipet, opgives; men det fremkalder et skjævt Forhold, når man fastholder Adskillelsen mellem de anklagende og dømmende Myndigheder, da at sætte hine under disses Kontrol i Punkter, der efter deres Natur uimodsigelig høre under de førstes Område. Ikke heller kan man indrømme den Sigtede et Retskrav på Sagens Fortsættelse, om end en sådan mulig kunde have Interesse for ham, lige så lidt som der kan indrømmes en Person Ret til at fordrø en kriminel Undersøgelse for Retten for at få Ugrundetheden af en mod ham forhåndenværende Mistanke godtgjort. Kun det Hensyn må der tages til den Sigtedes Interesse, at han, når forfølgningen frafalder,

*) Et ejendommeligt Tilfælde, hvor Anklagen ifølge Udkastet kan frasaltes, efter at Nævningernes Erklæring er afgiven, omhandles i § 350; men den nærmere Forklaring herom kan ikke gives på dette Sted.

efterat Hovedforhandlingen er begyndt, retlig bliver stillet på samme Måde, som når Retten ester ført Forhandling kommer til det Resultat, at han bør frisindes. I sådant Tilfælde bør derfor Opgivelsen af forfølgningen medføre en Frifindelsesdom af Retten. I Modsætning til Udkastet er det i tyske Love den almindelige Regel, at den offentlige Klage, efterat Sagen er bleven anhängig, ikke kan tages tilbage, jfr. nu også det tyske Udkasts § 136. Men i de tyske Straffeprocesslove er overhovedet Anklageprincipet i Almindelighed meget ufuldstændig gennemført. Navnlig er den offentlige Anklagemyndighed gennemgående sat under Domstolenes Kontrol også i Punkter, som efter Sagens Natur må siges at falde indenfor dens Hvervs Område. Det rigtige Princip er derimod på dette Punkt i det Væsentlige kommet til sin Ret i den østrigske Straffeprocesslov, se §§ 109, 112 og 259 Nr. 2, jfr. herfor navnlig også Glaser Ges. kl. Schr. II S. 98 ff.

Det kan på dette Sted bemærkes, at der også af Anklageprincipet følger nødvendige Begrænsninger for Omfanget af Retternes Virksomhed. Men Reglerne herom, der stille sig forskjellig efter det Trin, på hvilket Sagen besinder sig, ere givne i anden Forbindelse, hvortil her må henvises, se §§ 221 i Slutningen, 228 3 die Stykke, 308 og 309, jfr. endvidere § 391.

Efter de to almindelige Bestemmelser i §§ 31 og 32 indeholder det nærværende Kapitel en Række Regler for, hvem Påtalen af Forbrydelser tilkommer, og hvad dermed står i Forbindelse. Grundlaget for disse Regler er givet i den materielle Stræfferet, for såvidt denne drager Grænsen mellem Forbrydelser, der ere offentlig Påtale undergivne, og dem, som ere henviste til privat Forfølgning, og fremdeles giver Regler om den betingede offentlige Påtale; og der er al Grund til i det Væsentlige at bibeholde den herom gjaldende Ordning. Det er indres imidlertid, at også Sager om Forbrydelser, der forfølges af Private, i Henhold til ovenfor fremstillede Betragtninger falde indenfor Udkastets Ramme, og det Samme gjælder om Sager, hvis Forfølgning der findes Grund til at overlade andre

offentlige Myndigheder end dem, hvem det egentlige offentlige Anklagerhverv er betroet. Foruden de sidstnævnte Myndigheder, hvis Opgave det regelmæssig bliver at påtale de under Lovens Område hørende

Sager, nævner derfor § 33 også særlige Forvaltningsmyndheder og Private i Opregningen af de Påtaleberettigede.

Som Myndigheder, hvem Påtale af Forbrydelser på det Offentliges Vegne er overdraget, nævner § 33 Statsanklageren og Politimesteren. Statsanklagerens Påtaleret omfatter alle ikke undtagne Sager, se § 34. Som alt ved forrige Kapitel bemærket, er der Opfordring til at overdrage Politimesteren en selvstændig Påtaleret i en stor Mængde Underretssager, ved hvilke en særlig let og hurtig Afgjørelse bør være Formålet (jfr. den nugældende Rets offentlige Politisager). Når derimod § 34 også tillægger Politimesteren Retten til at påtale for Undersøgelsesdommeren i de Sager, der høre under Statsanklagerens Virkekreds, er dette ingen selvstændig Påtaleret. Dels skal Statsanklageren ikke være udelukket fra selv at træde i Politimesterens Sted, dels står Politimesteren i denne sin Funktion under Statsanklagerens Overtilsyn, jfr. §§ 211, 221, 227, 231 samt Udkast til Lov om Domsmagts Ordning m. m. § 109, hvorved dog mærkes de særlige Regler for København. Om Grunden til denne Ordning henvises til, hvad der bemærkes ved det sidstnævnte Udkast og ved forrige Kapitel. En Følge af Politimesterens Afhængighed på dette Område af Statsanklageren er Reglen i Slutningen af § 34. Den Råden over Sagen, som ligger i Frasalidelse af Forfølgning, kan han i en Sag, i hvilken han blot skal forberede Statsanklagerens Virksomhed, kun udøve med dennes Samtykke.

I § 35 angives nærmere Området for Politimesterens selvstændige Påtaleret. At Politimesterens Kompetence til at påtale må være indskrænket til Underretssager, er påvist. Men ikke i alle Underretssager kan Påtalen overdrages ham. Behandlingsmåden af alle Underretssager kan nemlig ikke være ens. Vel er Principet for Afgrænsningen af Underrettens Kompetence det,

at kun mindre betydelige Stræffesager ere henlagte til den; men foruden at den væsentlig ved praktiske Hensyn motiverede Regel i § 8 Nr. 3 går noget udenfor denne Gramse, er også Kredsen af Underretssager blevet videre, end den strengeste Opfattelse af hint Princip vilde have ført til, idet alle de Sager, om hvilke det kan siges, at de ligge på Grænsen, ere henlagte til Underretten. At disse Grænsetilfælde ikke ere få, forklares naturligt ved, at Stræffelovgivningen ikke hidtil har havt Opfordring til såavidt mulig at anordne Stræfferammerne med særligt Hensyn til en Forskjel i Retternes Kompetence. Til Grænsetilfældene må navnlig efter det tidligere ved §§ 7 og 8 Udviklede i Almindelighed henregnes de, hvor Stræfferammen stiller simpelt Fængsel og Fængsel på Vand og Brød til rettens Valg. Sager om sådanne strafbare Handlinger har Udkastet henlagt til Underretten, undtagen i de Tilfælde, hvor Stræfferammen tillige rummer Strafarbejde, og denne Straf findes forskyldt i det konkrete Tilfælde. Så rigtigt det nu end er af praktiske Hensyn at give Underretskompetencen en sådan Rummelighed, som på nogen Måde kan forenes med Principet, gjør den det dog nødvendigt indenfor Underretssagerens Kreds atter at gjøre en Adskillelse med Hensyn til Behandlingen. Der er utvivlsomt en Trang til med Hensyn til en stor Mængde af de til Underretten henlagte Stræffesager at anordne en så simpel, hurtig og let Behandling, som overhovedet er forenelig med de Straffeprocessuelle Principer, ja endog til i visse Retninger at stå Noget af på, hvad den strenge Konsekvens af disse Principer i og for sig fordrer, ligesom der på den anden Side er Opfordring til at give Afkald på Anvendelsen af visse Midler til Opnåelse af en Stræffesags Øjemed, som ikke stå i Forhold til Beskaffenheden af den Straf, hvorom der er Spørgsmål. Ligesom Grundloven i sidstnævnte Henseende anviser Vejen ved at udelukke Varetægtsfængsel ved Forseelser, der kun kunne pådrage Straf af Bøder eller simpelt Fængsel, således har Udkastet en Række af særegne Bestemmelser i den angivne Ånd for Underretssager, som ligge

indenfor en nærmere bestemt lav Gramse, således angående snevrere Grænser for Anvendelsen af Ransagning, Varetægtsfængsel m. v., Udelukkelse af Forundersøgelse (§ 227), særegne Regler om Domsbehandlingen, hvorunder navnlig må fremhæves Bestemmelserne i §§ 365—367, samt med Hensyn til Påanke, se § 397 2 det Stykke. De nævnte Bestemmelser kunne eller bør imidlertid ikke gjøres anvendelige paa alle Underretsfager, for det Første ikke, når det beror på det konkrete Tilfælde, om Sagen kommer for Underretten eller Landsretten, og dernæst overhovedet ikke i hine Grænsetilfælde af tvivlsom Karakter. Det bliver således nødvendigt indenfor Underretssagerne at gjøre en Adskillelse mellem de Sager, hvis Behandling væsentlig kun derved skjelner sig fra Landsretssagerne, at Pådømmelsen i første Instants er henlagt til Underretten, medens iøvrigt i Hovedsagen de samme processuelle Regler finde Anvendelse på dem, og de Sager, ved hvilke det ovenfor angivne Hensyn bør være ledende, og indenfor hvis Kreds derfor de antydede særegne Bestemmelser alene kunne finde Anvendelse. Med Hensyn til den Første Klasse af Sager bør, navnlig på Grund af den i Hovedsagen med Landsretsproceduren ensartede Hovedforhandling, Påtalen være Statsanklageren forbeholdt, medens hele den lettere Behandling gjør det muligt og hensigtsmæssigt at overdrage Påtalen i den anden Klasse til Politimesteren. Denne Klasse af Sager vil da under den nye Proces indtage en lignende Plads som de offentlige Politisager nu, ihvorvel det følger af den hele Forandring i Processen, at hverken Behandlingen af de offentlige Politisager i Udkastets Betydning i alle Stykker kan blive den samme, som den er nu, eller Bestemmelsen af disse Sagers Område blive den samme som nu, såmeget mindre som der i sidstnævnte Henseende i den nugældende Ret er så megen Uensartethed og Vilkaarlighed, en naturlig Følge af Reglernes Fremkomst spredt og lejlighedsvis.

Efter det ovenfor angivne Synspunkt kan der ingen Indvending gjøres imod at henlægge til Politimesterens Påtalemyndighed alle For«

seelser, som stå under en Stræffebestemmelse, der ikke hjemler anden Straf end Formuestraf, simpelt

Fængsel, Tvangsarbejde, Ris eller Fortabelse af en Næringøret (§ 35 Nr. 1)*). Når herfra undtages Embedsforbrydelser og de i Straffelovens Kap. 9—11 omhandlede Forbrydelser, følger dette allerede af, at Sager herom ikke ere Underretssager, i de 3 andre undtagne Tilfælde kunne Handlingerne trods Stræffens Ensartethed heller ikke sættes i Klasse med de Forseelser, på hvilke Reglen under Nr. 1 ellers bliver anvendelig. Hensivningen til § 9 tilsigter ved Reglens Anvendelse at overføre den samme Forståelse, som ved hin Paragraf er opstillet med Hensyn til § 8, hvad Forholdets Natur kræver. Af hvad der er udviklet ved §§ 7 og 8, vil det imidlertid fremgå, at ikke enhver Forseelse, for hvilken fængsel på Vand og Brød kan idømmes, bør være undtagen Politimesterens Påtale, i de Tilfælde nemlig ikke, hvor Lovgiveren åbenbart ikke har betragtet den som en i sig selv strengere Straf end simpelt Fængsel, men er gået ud fra, at Skjærpelsen i Udførelsen og Forkortelsen af Tidslængden gå lige op. At dette er Synspunktet, kan fremgå af forskellige Omstændigheder, snart af Handlingens Karakter (navnlig ved adskillige ældre Lovbud, som hjemle Vand- og Brødsstraf), snart af den ringe Straffegrad, der foreskrives, eller af den Omstændighed, at simpelt Fængsel er hjemlet alternativt men ikke til det legale Maximum. En på en Prøvelse af disse og lignende Synspunkter grundet Opregning af de pågjældende Forseelser enkeltvis er imidlertid nødvendig, og en sådan er given i § 35 Nr. 2. Det skal herved kun med Hensyn til Litr. k. bemærkes, at Straffelovens § 111 er det eneste Exempel i Stræffeloven på en Stræfferamme, der stiller et i Henseende til Mari-

*) Af de i 7 nævnte Strafarter er der ved denne Lejlighed ingen Grund til særlig Omtale af Fængsel på sædvanlig Fangkost, da Lovgivningen intet Exempel frembyder på en Strafferamme, der hjemler denne Straf uden tillige at hjemle Fængsel på Band og Brød, ej heller Rottingslag, da denne straf kun anvendes som subsidiær Straf.

mum begrænset simpelt Fængsel til Rettens Valg ved Siden af Fængsel på Vand og Brød, at Straffelovens §§ 277 2det Stykke og 278 2det Stykke ere medtagne, fordi den forhøjede Straf for Gjentagelse ikke bør gjøre Forandring i den Competence til at påtale, der gjælder for Forseelsen, første Gang begået, § 296, fordi den her undtagelsesvis indtrædende offentlige Påtale egentlig ikke grunder sig på en Egenskab ved Forseelsen selv, men på dens Sammenstød med en anden, offentlig Påtale undergivet Forseelse, der bortset fra Sammenstødet vilde falde ind under Politimesterens Påtale, og § 180 med særligt Hensyn til Forholdet til de under Litr. n. nævnte Stræffebestemmelser. Med Hensyn til Litr. l. finder den samme Betragtning Anvendelse som ved Straffelovens § 111, og hvad Litr. m. angår, den nysanførte Betragtning om Forbrydelsens Gjentagelse.

Af den selvstændige Stilling. Politimesteren indtager med Hensyn til de forannævnte, under hans Påtale henlagte Forseelser, følger, at Påtalen kun kan ske red Statsanklageren efter Overenskomst med Politimesteren; imod en sådan Overenskomst kan imidlertid ingen Indvending gjøres, da Sagens Behandling bliver omhyggeligere. Derimod må Statsanklageren træde ind i Sagen, når Forening med en Sag, der påtales af Statsanklageren, skal finde Sted, altså når Politimesteren vil have Forseelsen forfulgt på samme Tid som hin Sag, jfr. Udkastets § 70.

§§ 36 og 37 give nærmere Regler med Hensyn til Statsanklagerens og Politimesterens Ret og Pligt til at påtale. Dog er kun den første Paragraf fælles; den sidste angår alene Statsanklageren. Ordentligvis ere de nævnte Myndigheder berettigede til at påtale i Embeds Medfør. De i § 36 ommeldte Undtagelser fra denne Regel optage i det Væsentlige gjældende Ret, idet det dog med Hensyn til Nr. 1 bemærkes, at Udkastet altid fordrer Justitsministerens Befaling til Påtale af Embedsforbrydelser, fordi den under en særlig Forvaltningsmyndighed hørende Embedsmands Overtrædelse af en Embedspligt, der ej kan stræffes disciplinært, ikke kan be-

tragtes blot fra det Synspunkt, der er gjort gjældende under Nr. 2, — og med Hensyn til Nr. 3, at der er tilføjet en ikke tidligere udtalt Regel om Medskyldige, som kræves af Retfærdighedshensyn og stemmer med Ånden i de pågjældende Bestemmelser. Reglen i § 36 under Nr. 2, der navnlig får praktisk Betydning for Politimesteren, idet stige Overtrædelser regelmæssig ville falde ind under § 35, er i den nugældende Ret måske hyppigere det i Forholdene begrundede faktisk Sædvanlige end retlig Nødvendige; men det stemmer ganske med disse Forseelsers Natur, at det bliver den pågjældende særlige (Stats- eller kommunale) Myndigheds Ret og Ansvar at afgjøre, om de skulle påtales. I 2det Stykke af § 36 udtales de i Forholdets Natur grundede Regler, at der under visse nærmere Betingelser kan i de undtagne Tilfælde foretages uopsættelige Skridt, uagtet Betingelsen for Påtale endnu ikke foreligger, og dernæst, at den Myndighed, der ifølge Reglerne under Nr. 1 og 2 er rådig over, om forfølgning skal finde Sted, også kan standse den, indtil Dom er afsagt. Derimod ligger det ikke nødvendigt i Forholdets Natur, at den samme Magt skal tilkomme den Private, af hvis Begjæring den offentlige Påtale er afhængig. Thi Forholdet ved den således betingede offentlige Forfølgning er ikke det, som i § 39, at det Offentlige undtagelsesvis påtager sig at handle som Fuldmægtig for den Private; men Lovgivningens Synspunkt er det, at en i og for sig det Offentlige tilkommende Forfølgning af særegne Hensyn gjøres afhængig af en Privats Begjæring. At den Private skulde have Ret til at standse den engang begyndte Forfølgning, kan heller ikke antages at være gjældende Ret, hvor det ikke særlig er udtalt som i Straffelovens § 254, jfr. med Hensyn til denne Bestemmelse Bornemann: Saml. Skr. III. S. 251 —52. I hvilken Udstrækning den Private bør have en sådan Ret, må bero på en Prøvelse af de enkelte Tilfælde, og herefter vil Svaret blive forskelligt. Det Skånsomhedshensyn, som motiverer Reglerne i Straffelovens § 159 og § 175, er der nu vistnok al Grund til at indrømme den videst mulige

Indflydelse. Det Samme kan derimod

ikke siges med Hensyn til Straffelovens § 174 og § 176, jfr. § 174. Det vilde, når hensees til disse Forbrydelsers Karakter, være urimeligt, om Forbryderen her skulde kunne slippe for Straf, når Alt i Sagen allerede var oplyst, og den krænkede Kvinde således dog ikke i nogen væsentlig Grad kunde opnå at undgå en hendes Følelser sårende og hendes Ulykke måske forværende Undersøgelse. Ej heller er der Grund til at indrømme Tilbagekaldelsen en så indgribende Virkning i de Tilfælde, hvor Reglen væsentlig er begrundet ved den på Sagens første Trin i Reglen forhåndenværende faktiske Tvivl, om der virkelig foreligger et strafbart Forhold, som er Gjenstand for offentlig Forfølgning, en Tvivl, der vanskelig kan hæves, når den Forurettede holder sig tilbage. Er først Vanskeligheden hævet, er der ingen Grund til senere at standse Forfølgningen, fordi den Forurettede ønsker det. I de ommeldte Tilfælde er det derfor naturligt at begramse den vedkommende Parts Ret til at standse forfølgningen således, at den ikke finder Anvendelse, når Anklage for den dømmende Ret alt er sket; efter dette Tidspunkt vil den Regel, som § 37 Nr. 3 indeholder, være tilstrækkelig til at fyldestgjøre alle berettigede Hensyn. At den Undsagte derimod må kunne standse den efter hans Begjæring begyndte Sag om Anvendelsen af Straffelovens § 299, er uomtvisteligt. Forholdet er her et andet end ved den betingede offentlige forfølgning af Forbrydelser; den offentlige Påtale er her virkelig en Hjælp, der bydes den Undsagte. Det sees deraf, at også efter Dommen kan den Undsagte opgive Sikkerhedsstillelsen, Noget, hvorom der aldrig er Tale med Hensyn til Straf, der er idømt under en ifølge Begjæring anlagt offentlig Sag.

Udkastets § 37 opstiller den Regel, at Statsanklageren er forpligtet til at påtale i ethvert Tilfælde, hvor han skjønner, at Undersøgelsen kan ventes at føre til, at en Person findes skyldig, hvorunder indbefattes Hensyn både til Bevis- og Retsspørgsmålet*); en

*) Også den er ikke-skyldig, hvis oprindelige Strafskyld er udslettet senere, f. Ex. ved Foraldelse.

diskretioner Beføjelse til at skjønne, om ikke andre Hensyn end Straffelovens Håndhævelse gjøre Forfølgning utilrådelig, er ikke tillagt ham (Legalitetsprincippet). Omvendt kan det selvfølgelig ikke være Pligt for Statsanklageren at påtale, når han stønner, Være sig af faktiske eller retlige Grunde, at Undersøgelsen ikke kan føre til, at en Person findes skyldig; det er hans Embedspligt ikke blot at agte på, at strafskyldige Personer drages til Ansvar, men også på, at Forfølgning af Personer, som ikke ere strafskyldige, ikke finder Sted, se § 24. Dette gjælder navnlig også om de i § 36 Nr. 2 og 3 berørte Tilfælde; Opfordringen eller Begjæringen kan ikke i og for sig forpligte ham til Påtale. Derimod følger det af Statsanklagerens Underordningsforhold til Justitsministeren (og Overstatsanklageren), at en Befaling fra denne om at påtale er forbindende uden Hensyn til eget Skjøn, se §§ 25 og 27.

Idet Udkastet opstiller Legalitetsprincippet som Norm for Statsanklageren, går det ikke ud fra, at Straffelovens Håndhævelse er et så ubetinget og ufravigeligt Krav, at der ikke kan være Spørgsmål om i noget Tilfælde at lade dette Hensyn vige for andre modstridende Samfundsinteresser, en Grundsætning, som i denne Strenghed hverken har Hjemmel i Forholdets Natur eller i Staternes virkelige Praxis, andetsteds lige så lidt som hos os, hvad der blandt Andet fremgår af den forfatningsmæssig hjemlede Benådningsret. Men Udkastet er gået ud fra, at den Afvejelse af Hensynet til Straffelovens Håndhævelse og andre Samfundsinteresser, som efter Omstændighederne kan gjøre Undladelse af forfølgning forsvarlig, ikke kan ligge indenfor en Myndigheds Competence, som særlig er beskikket til at virke for Straffelovens Håndhævelse (jfr. også Straffelovens § 131), men kun kan tilkomme Myndigheder, hvis offentlige Hverv er Varetagelsen af Samfundsinteresser i større Almindelighed, hvorved Straffelovens Håndhævelse kun bliver et enkelt, om end ofte overvejende Hensyn. Ved de Forbrydelser, som høre under Statsanklagerens Virkekreds, vil denne Myndighed regelmæssig være Justitsministeren. Derfor hedder det i § 37, at kun ifølge Pålæg

af denne kan Statsanklageren undlade Forfølgning, jfr. § 25. Når iøvrigt et sådant Pålæg måtte være i Realiteten forsvarligt, er et Spørgsmål, som ligger udenfor Grænserne af de Undersøgelser, der vedkomme Loven om Stræfferetsplejen. Er Talen om Overtrædelser af Love, der vedkomme særlige Forvaltningsmyndigheder, må Afgjørelsen efter Forholdets Natur tilfalde denne, hvis fulde Frihed i så Henseende er væretaget ved Reglen i § 36 Nr. 2.

Det står selvfølgelig altid i Statsanklagerens Magt at foranledige en Afgjørelse af Justitsministeren, om Påtale skal finde Sted, når han finder, at særegne Hensyn kunde begrunde dens Bortfald, og i visse Tilfælde skal han forelægge Sagen til Ministerens Afgjørelse, se § 37 i Slutn. Men der gives fremdeles Tilsælde, hvor det undtagelsesvis bør være overladt Statsanklageren selv at undlade en forfølgning, hvortil han efter de almindelige Regler vilde være forpligtet. Disse Undtagelser opregnes i § 37 Nr. 1—3. Tilfælde af den under Nr. 1 nævnte Art findes f. Ex. i Straffelovens §§ 203, 256 og 257. Det er netop Meningen med disse Lovbud at lægge Spørgsmålet i den almindelige Anklagemyndigheds Hånd; hvor en Påtale undlades i Henhold til disse Bestemmelser, er det klart, at Straffelovens § 131 er uanvendelig. Det under Nr. 3 omtalte Tilfælde er allerede ovenfor berørt; Reglen herom ligger også i Konsekvensen af Reglen under Nr. 1. Hvad endelig det under Nr. 2 nævnte Tilfælde angår, er Forholdet det, at det vel må siges, at den Pågjældende er „skyldig“, selv om der på Grund af Reglerne i Straffelovens §§ 7 og 64 ikke idømmes nogen Straf (det vilde ikke være

rigtigt at lade Domskonklusionen lyde på Frifindelse), men at det dog efter Straffeprocessens Øjemed og selve den Tanke, der ligger til Grund for de pågjældende Bestemmelser, ordentligvis ikke er naturligt, at en Straffesag skal finde Sted i sådanne Tilfælde. Det bør derfor heller ikke i dem være en Pligt for Statsanklageren at påtale. At en ved Forbrydelsen forurettet Privat kunde have Interesse af Sagens Anlæg, kan ikke komme i Betragtning, da det

ikke er Stræffeprocessens Øjemed at skaffe den Private en Hjælp til privatretlige For« maals Opnaaelse, om det end kan indrømmes ham, naar Stræffesag skal finde Sted, at faae et Erstatningskrav paadømt under dm. Det

bør herved bemærkes, at den omhandlede Regel under den nye Proces vil faae en ikke li« det større praktisk Betydning end efter den nugældende Net. Denne forudsætter, at flere af en Person begaaede Forbrydelser regelmæssig blive at paadømme under een Sag, hvorfor ogsaa Stræffelovens § 64 kun har det forøje, at der bliver Grund til en fe« nere Stræffesag om en Forbrydelse, der rar begaaet, forend Dom gik for en anden Forbrydelse, fordi hin ikke dengang var , oplyst V En saadan Regel frembyder nu heller ingen væsentlige Ulemper under en skriftlig Proces; derimod vil den under en mundtlig Procesform kunne blive overordentlig byrdefuld og stille uoverkommelige Krav til dømmere, nævninger og andre medvirkende Personer. Er der nu end ikke tilstrækkelig Grund til at opstille den modsættede Regel, at hver Forbrydelse skal være Gjenstand for særlig Sag, ,aa maa der dog indrømmes retten en stor Frihed til at stille Behandlingen ad (jfr. herom Udkastets § 72). Sker det, er det en Selvfølge, at Reglerne i Stræffelovens § 64 maa finde analogisk Anvendelse med Hensyn til de Forbrydelser, hvis Paadømmelse udsættes, og at saaledes jævnlig det i § 37 Nr. 2 omtalte spørgsmaal kan komme til at foreligge for Statsanklageren. Men ikke blot Retten kan adskille Forbrydelsernes forfølgning. Det ligger i Forholdets Natur og udelukkes selvfølgelig ikke ved Legalitetsprincippet, at Stats« anklageren maa have Frihed til at bestemme, Paa hvilket Tidspunkt han af processuelle Hensyn finder det benfigtsmæssigt at paatale; kun naar Forundersøgelse ved Retten har fAndet Sted, er der en Frist for Statsanklageren, inden hvilken han skal rejfe Anklage, hvis han overhovedet vil (se § 245). § 70 medfører kun, at de flere Forbrydelser af den samme Person, som han paa samme Tid forfølger for Retten, skulle forenes at ham til eet Sogsmaal, hvilket det da bliver Retten overladt, om det findes rigtigt, at ad-

skille. Statsanklageren vil saaledes have det i sin Magt, naar Forholdene opfordre dertil, ved at udfætte forfølgningen af de Forbrydelser, som ikke kunne medføre nogen væsentlig Forhøjelse af Stræffen, derfor Domfældelse ved den første Sag sinder Sted, at fremkalde den Situation, under hvilken Reglen i § 37 Nr. 2 kan blive anvendelig, jfr. ogsaa § 245, som færlig har taget Hensyn hertil.

For Politimesteren kan Legalitetsprincippet ikke gjøres til Regel. Med Hensyn til ham gjør sig netop ikke gjældende, at han som Statsanklageren er en væsentlig til at væretage det offentlige Anklagerhverv beskikket Embedsmand. Hans Myndighed til at paat^le visse Forseelser er nærmeft at betragte som et enkelt Led eller Forgøring af Politiets mere omfattende Hverv. Ligger det nu i Forholdets Natur, at der ved de Forseelser, som paatales af ham, langt jævnligere end ved de Statsanklageren vedkommende Forbrydelser maa blive spørgsmaal om at undlade en Forfølgning, skjønt en Domfældelse kunde ventes, saa vilde det være urimeligt og besværmde, om Loven i ethvert faadant Tilfælde vilde forlange Afgjørelse af højere Myndighed*) og blot indrømme ham diskretionær Vi yndighed i de i § 37 Nr. 1—3 nævnte Tilfælde. At træffe Regler om dette spørgsmaal, hvad Politimyndighederne angaar, maa overhovedet betragtes fom liggende udenfor Stræffeproceslovens Opgave, ligesom ved de Overtrædelser, der vedkomme særlige Forvalmingsmyndigheder. De for Politiet nugældende Regler blive alt« faa her bestaaende.

Overtrædelser af Love, hvis Efterlevelse det paahviler særlige offentlige Myndigheder at vaage over, er der i og for sig ingen Grund til at udelukke fra de offentlige Anklagemyndigheders Virkekreds. Dette gjælder ogsaa om Toldsvig, Ltempelovertrædelser m. v., for hvilke der i den nugældende Ret gjælder særegne Regler. Ligesom dog § 36 Nr. 2 her ordent«

ligvis kræver en Opfordring (mærk dog Ordet „nærmest“), således har § 38 hjemlet vedkommende særlige Embedsmænd en Påtaleret, der er beregnet på at undgå det Omsvøb, som det efter Omstændighederne vil være, navnlig i klare Sager, når en Henvendelse først skal ske til Politimesteren, for at Sagen af ham kan bringes for retten. Den er indskrænket til de Tilfælde, hvor Påtalen vilde tilkomme Politimesteren, og hvor derfor Sagens simple Behandling ikke kan frembyde nogen Vanskelighed ved Reglens Anvendelse. Skal efter Loven (§ 70) Forening med en Straffesag, der påtales af Statsanklager eller Politimester, finde Sted, bortfalder selvfølgelig denne Påtaleret.

Hvad endelig angår den Private tilkommende Påtaleret, er der med Hensyn til § 39 kun at bemærke, at det følger af Grænserne for Underrettens Kompetence, sammenholdt med Straffebestemmelserne for de Handlinger, der ved Lovgivningen ere henviste til Påtale af Private, at de Sager, som påtales i Henhold til denne Paragraf, alle ere Underretssager. Den Regel, som indeholdes i § 39 2det Stykke, kan ingen Betænkelighed have og har Forbilleder i den gjældende Ret, se således Lov om Jagt 1. April 1871, § 19.

Ved Siden af denne Påtaleret i Sager, der bortset fra de ved § 39 hjemlede Undtagelser ikke kunne påtales af

det Offentlige, har imidlertid Udkastet fremdeles ment at burde hjemle den ved en Forbrydelse, der er offentlig Påtale undergiven, forurettede Private Ret til at påtale denne, når Statsanklageren eller Politimesteren har nægtet at påtale, — altså ment at burde optage den såkaldte subsidiære Privatanklage. Principet herom er opstillet i § 40 1ste Stykke. Som bekendt, er det i den nugældende Ret omtvistet, om den private Forfølgning til Straf, der en Gang var Reglen, endnu kan finde Sted ved de Forbrydelser, ved hvilke offentlig Påtale er bleven det Regelmæssige. Hin private Påtaleret er nemlig aldrig udtrykkelig ophævet, og den er åbenbart ikke i og for sig uforenelig med Anerkendelsen af den offentlige Påtale. Ligesom det imidlertid er vist, at der i lange Tider ikke har været gjort Brug af den, så-

ledes kan det heller ikke nægtes, at der er en så stor Modsætning imellem en Forbrydelses Forfølgning i en væsentlig inkvisitorisk Proces, og dens Forfølgning efter den civile Processes Regler, at der vel kan spørges, om ikke dette Hensyn må føre til at betragte hin Ret til privat Påtale som ikke længere bestående, hvilket undertiden andetsteds, hvor Processen antog hin inkvisitoriske Karakter, f. Ex. i Preussen, udtrykkelig udtaltes af Lovgiveren. Indførelsen af en Anklageproces gjør det derimod ikke blot muligt at inddrage de private Straffesager overhovedet under Straffeprocessen og fjerne den Anomali, at visse Straffesager behandles som borgerlige Retstrætter; men den gjør det også muligt, hvis det ellers er rigtigt og hensigtsmæssigt, at anerkjende en privat Påtaleret ved Siden af den offentlige. Derved ville nemlig nu ikke væsentlig forskellige Regler eller Grundsætninger blive bragte til Anvendelse ved Sagens Behandling. I Anklageprocessens Hjem er man også fuldkommen på det Rene med, at en privat Påtaleret kan og bør bestå ved Siden af den offentlige. I England, hvor man endnu mangler en fast offentlig Anklagemyndighed, men hvor dette allerede længe har været anerkjendt som en Mangel, er man dog langt fra tilsinds ganske at lade den private Anklage fortrænges af den offentlige Anklage, på hvis Indførelse der arbejdes. Hin opfattes som en vigtig forfatningsmæssig Ret, der ved Indførelsen af en offentlig Anklagemyndighed kun skal indskrænkes forsåviot, som den bliver subsidier, altså kun skal finde Sted, når denne ikke strider ind. I Skotland og Irland, hvor der er offentlige Anklagemyndigheder (Lord Advocate, Attorney-general), er den subsidiære Privatanklage anerkjendt i fuldeste Omfang, og det Samme gjælder om flere sveiøster Straffeprocesslove (Argau 1858, Zurich 1866). Da Anklageprocessen indførtes i Frankrig med en offentlig Anklagemyndighed (ministère public), blev der vel ikke indrømmet den forurettede Private en egentlig Straffeklage, men han kan efter art. 63 ff. i cods d'instruction criminelle bringe sit Erstatningskrav for Straffedømmeren, og denne må da, når han antager en strafbar Handling for bevist, dømme ikke blot til Erstatning, men og til Straf, selv om

den offentlige Anklager ikke andrager herpå. Heri ser man (Hélie, traité de l'ingtr. crim. II. S. 284) en vigtig Garanti for den borgerlige Frihed. Ved Siden heraf er den Regel optagen (c. d'instr. crim. art. 235), at de overordnede Domstole kunne pålægge den offentlige Anklagemyndighed at påtale. Derimod blev ved Indførelsen i de tyske Stater af Anklageprocessen med offentlig Anklagemyndighed (Ståtsanwaltschaft) hverken den egentlige subsidiære Privatanklage eller den ejendommelige Adgang til Straffedømmeren, som den franske Lovgivning hjemler den Forurettede, anerkjendt; men adskillige tyske Love optog den franske Rets Regel om Adgang til at få Statsanklagerens Nægtelse prøvet af Domstolene, der da kunde pålægge ham at påtale. Den vigtigste tyske Straffeprocess, nemlig den preussiske, optog dog heller ikke denne Regel; den hævder udelukkende Ret for den offentlige Anklager til Initiativet til offentlige Forbrydelses Forfølgning. I de senere År har der imidlertid i Tyskland, og navnlig i Preussen, rejst sig mange Stemmer for Indførelsen af den subsidiære Privatanklage, og på den første tyske Juristforfaling i Året 1860 blev, efterat Spørgsmålet var bragt på Bane af preussiske Jurisker, med overvejende Flertal en Resolution til Fordel for denne vedtagen, se disse Forhandlingers Bind I. S. 243 og II. S. 308-10, 332, 366—68, 669 ff. Den preussiske Regjering foranledigedes ved denne Bevægelse til i Året 1862 at forelægge et Lovforslag, der gik ud på at tillægge Appellationsretten Beføjelse til at påbyde offentlig Påtale, hvorimod Indførelsen af en subsidiær Privatanklage fandtes at være en Reform af så indgribende Betydning, at Spørgsmålet derom burde forbeholdes den fælles tyske Straffeprocesslov, som man alt den Gang havde for Øje. Det nedsatte Udvalg frarådede imidlertid at gå ind på denne Lov, tog Ordet for Indførelsen af Privatanklagen og udarbejdede et herpå grundet Forslag. Til Forhandling kom Sagen ikke, da Repræsentationen blev opløft. I de senere tyske Udkast og Love findes den subsidiære Privatanklage i Reglen optagen, og Striden drejer sig for Tiden egentlig kun om, i hvilket Omfang dette bør ske. Den nye østrigske Lov

har optaget den i fuld Udstrækning (se §§ 2 og 48); andre Love og Udkast, og deriblandt navnlig det fælles tyske Udkast, ville kun anerkjende den i de Tilfælde, hvor den offentlige Forfølgning er betinget af den Forurettedes Begjæring (Antragsverbrechen *).

Ved Udkastets Ordning af dette Forhold have følgende Betragtninger været ledende Optagelsen af den subsidiære Privatanklage Straffeprocesssystemet kan og bør ikke betragtes som en delvis Opgivelse af den Opfattelse af Straffen, som udenfor den begrænsede Kreds af Handlinger, hvis Påtale henvises til Private, er trængt igjennem i Nutidens Retsbevidsthed, nemlig som en Netshåndhævelse i Samfundets Interesse, ikke blot en Retsbeskyttelse for den Forurettede. Også den private Anklager må i hine Tilfælde betragtes som den, der kræver Retten håndhævet i Samfundets Interesse. Uden dette Synspunkt kan den subsidiære Privatanklage ikke retfærdiggjøres, hverken i Almindelighed eller indenfor den snevrere Kreds, til hvilken det tyske Udkast vil have den indskrænket. Dette sidste hviler på den Betragtning, at Påtalen af de Forbrydelser, hvis offentlige Forfølgning er betinget af den Forurettedes Begjæring, sker i dennes Interesse; men denne

Opfattelse kan i al Fald for den danske Rets Vedkommende ikke erkjendes for rigtig, således som det allerede i det Foregående er bemærket. Berettigelsen af Privatanklagen fra hint Synspunkt kan nu ikke bestrides ved den Betragtning, at den skulde indeholde et Indgreb i den offentlige Anklagemyndigheds Beføjelser. I Indførelsen af en sådan Myndighed med Ret og Pligt til at væretage den offentlige Interesse i Straffelovens Håndhævelse ligger ikke en Eneret, et Monopol. Privatanklagen indrømmes som Betyggelse mod Vilkaarlighed, mod den offentlige Anklagemagts pligtstndige Forsømmelse af sit Hverv. Ihvorvel der nu ingenlunde kan eller skal gåes ud fra, at der skulde være nogen særlig Grund til at frygte for hin Vilkaarlighed, så viser dog det ovenfor Meddelte om

*) Se her „Anlagen zu den Motiven der Strafprozeß- Ordnung". S. 147—171.

fremmede Lovgivninger, at man allevegne har haft Følelsen af, at det Straffeprocessystem, som intet Betyggelsesmiddel har derimod, er ufuldstændigt, og at det under særegne Forhold, hvis Mulighed ikke kan benægtes i nogetsomhelst Samfund, vil føles som en åbenbar Brøst, at den i og for sig velgruede Tillid til de offentlige Myndigheder har ført til at berøve Samfundets Medlemmer ethvert Våben, hvormed Pligtforsømmelsen kunde mødes. Det er derfor intet Argument mod Privatanklagen, at den rimeligvis og efter Erfaringerne andetstedsfra (f. Ex. Skotland) meget sjældnen vil få praktisk Anvendelse. Den skal efter sin Hensigt kun Være et Nødmiddel og må endnu mere blive det i et System, der hævder Legalitetsprincippet for Statsanklageren.

Af de to Veje, som Lovene gå for at skabe en Betyggelse mod vilkårlig Undladelse af Påtale, må den at tilstede Anke til Domstolene, for at påtvinge Anklagemyndigheden en Påtale, den ikke af egen Drift vil tage i sin Hånd, siges at være uforenelig med Anklageprocessens Grundsætninger, hvorimod det at tilstede en subsidiær privat Anklage fuldstændig pasfer ind i Processystemet. Spørgsmålet er da, om der skulde være nogen særegen Fare ved denne Ordning. Men det kan ikke erkendes. Thi det er ikke en Fare, der først ved denne Ordning skabes, at der af urene Bevæggrunde kan finde Misbrug Sted f. Ex. til Pengeudpresning. Dette er også uden et sådant Institut en uundgåelig Fare i alle Tilfælde, hvor Angivelse faktisk er Betingelse for forfølgningen. Og bortset herfra lader det sig gjøre ved forskellige særlige Bestemmelser at værne mod Institutionens Misbrug. Blandt disse Bestemmelser, som iøvrigt på vedkommende Steder i det Følaende ville blive omtalte, skal her allerede nævnes dette, at Retten til Privatanklage alene er tildelt den ved Forbrydelsen Forurettede. Det forholder sig nemlig vel så, som det i Motiverne til det tyske Udkast bemærkes, at den ovenfor hævdede Hjemmel for Privatanklagen i og for sig konsekvent fører til at indrømme ethvert Medlem af Samfundet samme, ligesom Tilfældet var ved den romerske actio popularis,

og som Reglen er i England; og det er fremdeles rigtigt, at der ellers også vil mangle en kompetent Privatanklager ved alle de Forbrydelser, som krænke en offentlig Interesse uden at krænke en Privat, hvilket dog den samme Tanke måtte kræve. Men når det med de nævnte Motiver må erkjendes, at det i al Fald ligeoverfor den almindelige Retsbevidsthed vilde have overvejende Betænkelighed at optage hin romersk-engelske Retsregel om Adgang for Alle og Enhver til at optræde som Anklager i Straffeprocessen, så kan denne Erkendelse dog ikke være et Argument mod den private Anklage indenfor de i Udkastet hjemlede Grænser. Det er en Indskrænkning, som forsvares ved det Hensyn, at en sådan ubegrænset Privatanklage giver et langt bredere og mere sandsynligt Grundlag for Misbrug, medens det vil være sjældnere, at den ved Forbrydelsen Forurettede træder i Skranken for Samfundet i „Kampen om Retten“ af urene og sædelig forkastelige Motiver. En anden Bestemmelse med lignende Formål er den, at Privatanklagen ikke skal kunne finde Sted, når den offentlige Påtales Undladelse har Hjemmel i Reglerne i § 37 Nr. 1—3 eller i denne Paragrafs 2den Stykke eller i en stedfunden Benådning, — altså overhovedet hvor Loven har givet de offentlige Myndigheder en særlig Hjemmel til at undlade Påtalen. Med Hensyn til de i § 37 Nr. 1 og 3 nævnte Tilfælde vil dette ordentligvis være en Selvfølge; men Indskrænkningen er af Vigtighed med Hensyn til Nr. 2, hvorved det imidlertid er klart, at den offentlige Anklagers Skjøn ikke er bindende for Retten. At en Benådning i Kraft af den Kongen grundlovsmæssig tilkommende Ret er en Hindring for den subsidiære Privatanklage, er klart; på at modvirke formentlige Misbrug af Benådninasretten er Privatanklagen ikke beregnet.

Uden Hensyn til hvad der antages om det Spørgsmål, om den ved en Forbrydelse Forurettede efter den nugjældende Ret kan påtale en offentlig Forbrydelse, er der enkelte Lovbud, som tillægge Private en med det Offentliges Ret jævnsides gående Påtaleret. Disse Lovbud, som hvile på

ganske andre Betragtninger, kunne ikke berøres af Bestemmelsen i § 40 1ste Stykke, se denne Paragrafs 2det Stykke.

At Retten i Embeds Medfør må prøve, om den, der forfølger, er berettiget til Påtale, se § 41, er efter Straffeprocessens Grundsætninger en Selvfølge. Det skal blot fremhæves, at denne Ret også vil komme til at gjælde med Hensyn til den private Påtale efter § 39, hvad Forholdets Natur efter det tidligere derom Bemærkede kræver.

Optagelsen af Privatanklagen, såvel den principale som den subsidiære, i Loven om Strafferetsplejen samt Anerkendelsen af den Forurettedes Ret til at påtale sit Erstatningskrav i Forbindelse med en Straffesag,

nødvendigjøre endelig Bestemmelser angående disse Personers Myndighed til at råde over Sagen (i den Udstrækning, i hvilken slig Rådighed efter Straffeprocessloven finder Sted), deres Adgang til at gå i Rette for sig selv samt om deres Rettergangsfuldmægtige. Men disse Bestemmelser kunne her gives ved Henvisning til de tilsvarende Regler i Loven om den borgerlige Retspleje om Sagsøgere; thi de høre ikke til dem, på hvilke Straffeprocessens særegne Grundsætninger fåe Indflydelse. Om Adgang til at fåe Sagfører beskikket efter de for borgerlige Domssager gjældende Regler kan der kun være Tale, når en Privat påtaler i Henhold til § 39, derimod hverken ved den subsidære Privatanklage, ifølge dens Begrundelse, eller ved forfølgning af Erstatningskrav i Forbindelse med Straffesagen, der kun indrømmes, hvor dets Afgjørelse klart er given ved Udfaldet af Straffesagen.

Kapitel VI.

Om den Sigtedes Forsvar.

I dette Kapitel omhandles den anden Part i Straffesagen, den Sigtede. Den formelle Betingelse for, at en Mistænkt kan betragtes som Part, er selvfølgelig, at en Straffesag mod ham er begyndt, hvilket ikke blot er

Tilfældet, når Anklage for den dømmende Ret er rejst, men også når der er andraget på Rettens Forundersøgelse, hvilken efter Udkastet kun kan finde Sted, når en bestemt Person sigtes (§ 227 2det Stykke). Det er iøvrigt ikke anset for nødvendigt, som enkelte Love gjøre, at lægge det Bånd på den almindelige Sprogbrug, som vilde behøves for at skabe særegne Betegnelser for den Mistænkte (f. Ex. henholdsvis „Anklaget“ og „Sigtet“), eftersom Sagen befinder sig på det ene eller det andet af disse Trin. Da Rettens Indskriden imod en Mistænkt efter Udkastets §221 3die Stykke kun kan begjæres i Forbindelse med Andragende om Forundersøgelse eller Anklage, og da Undersøgelsesdommerens Indskriden mod en Mistænkt uden Andragende, hvilken Udkastet hjemler i påtrængende Tilfælde, i § 227 betragtes som en exceptionel Måde at indlede Forundersøgelse på, der snarest mulig skal suppleres ved det fornødne Andragende af Politimesteren, vil det regelmæssig ikke finde Sted, at en Person i Realiteten behandles som mistænkt, uden at den formelle Betingelse for at betragte ham som sigtet, nemlig at Forfølgning mod ham er indledet eller begyndt for Retten, er tilstede. Udkastet hjemler imidlertid overensstemmende med Forholdets Natur Politiet en Ret til under særegne Betingelser at skride ind mod en Mistænkt, mod hvem ingen Forfølgning for Retten endnu er indledet, f. Ex. ved Anholdelse, se § 174, ved Ransagning, se § 117. Her mangler den formelle Betingelse for at betegne den Mistænkte som Sigtet; det er kun foreskrevet, at Sagens Behandling ved Retten skal foranlediges inden en vis kort Frist, se §§ 117 og 177. I det mellemliggende korte Tidsrum er Sag mod den Mistænkte endnu ikke indledet, men kun forberedt. Retsreglerne om den Sigtede må imidlertid komme til Anvendelse også i denne Mellemtid, forsåvidt de ikke udelukkes ved Forholdets Natur. Med særligt Hensyn hertil er § 43 affattet. Grundsynspunktet for den Sigtedes Stilling som Part i Straffesagen er ifølge dennes Natur hans Ret til at forsvare sig, hvorimod der kun i enkelte Retninger, såsom med Hensyn til Retsmidler, Valg af Ret eller af Forsvarer,

bliver Spørgsmål om Beføjelse for ham til at råde over Sagen, således som Reglen er i borgerlige Retstrætter; om Myndigheden til at udøve Rådigheden over Sagen i disse enkelte Retninger findes det Fornødne på vedkommende Steder. Af det Anførte følger, at det, der vilde kunne være Gjenstand for de almindelige Regler om den Sigtede som Part, vilde være Alt, hvad der betinger hans Adgang til Forsvar, altså hans Ret til at blive bekendt med Sagens Aktstykker og Beviser, hans Ret til at deltage i Retsmøderne, og hans Ret til at benytte eller have Forsvarer. Reglerne om de to første Punkter synes det imidlertid hensigtsmæssigere at medtage i andre Forbindelser, nemlig ved de forskjellige Trin i Straffesagen, da de i ikke ringe Grad nødvendigvis må præges af disses særegne

Karakter. Udkastet har derfor i dette Kapitel kun optaget Regler om det sidste Punkt, om Forsvarerne, idet det i §§ 44—47 omhandler valgte, i §§ 48—59 beskikkede eller offentlige Forsvarere. At herved Reglerne om valgte Forsvarere stilles i Spidsen, har sin Grund i, at Bestikkelsen af en offentlig Forsvarer naturlig fremtræder som en Forholdsregel, der kun bør finde Sted, når den Sigtede ikke selv har sørget for sit Forsvar på en sådan Måde, at også det Offentliges Interesse i Forsvaret derved må ansees for betrygget.

Udkastets § 44 udtaler i sit 1ste Stykke den Regel, at den Sigtede har Ret til at benytte en valgt Forsvarer, når Anklage er rejst for den dømmende Ret, såvel i Retsmøderne som ved Affattelse af Processkrifter (jfr. f. Ex. § 254 samt Skrifter i Anledning af Retsmidler). Om den Sigtedes Ret til fra dette Tidspunkt og på de Trin af Sagen, der herefter fremkomme, at benytte en valgt Forsvarer har der ingenfinde været rejst Tvivl. Sagen ligger nu for til Bevisførelse og Afgjørelse. Anklageprincippet kræver med ufravigelig Nødvendighed, at den Sigtede får fuld og fri Adgang til Forsvar og til Benyttelse derved af den Bistand, han finder fornøden. Yderligere Udvikling herom vil ikke i behøves. Forsvarerens Hverv kan være såvel at handle for den Sigtede som at bistå ham;

i Retsmøderne kunne altid både den Sigtede og hans Forsvarer tage Ordet. Nogen Grund til skarp Sondring mellem Forsvareren i hans Egenskab af egentlig Rettergangsfuldmægtig og af Bistand, som enkelte Love have gjort („Vertreter“ i Modsætning til „Vertheidiger“), er der hverken i Retsreglerne eller i den hos os tilvante Sprogbrug. En Trang til flere Forsvarere kan tænkes at forekomme ved Hovedforhandlingen, idet f. Ex. navnlig een Forsvarer benyttes ved Bevisførelsen (f. Ex. ved afhørelsen af Vidner) en anden til Forsvarsforedraget. Da en Ret til at medtage flere Forsvarere uden Indskrænkning dog let kunde misbruges til Skade for Sagens Forhandling, har Udkastet ment at burde gjøre Adgangen afhængig af

Rettens Indvilgelse, og at indskrænke selve Adgangen til Hovedforhandlingen for Landsretten, idet der udenfor denne ikke let vil kunne tænkes en virkelig Trang til flere Forsvarere. Fremdeles er det anset for rigtigt særlig at udtale, at flere Forsvarere ordentligvis kun kunne benyttes på den Måde, at de dele Opgaven imellem sig, ikke således, at de flere Forsvarere i Forening kunne optræde på de enkelte Trin af Forhandlingen, hvorved denne vilde kunne trækkes i Langdrag; i ganske særlige Tilfælde bør det dog ikke være udelukket, at Rettens Formand kan give Tilladelse hertil.

Medens den Sigtedes Ret til at benytte Forsvarer, efter at Anklage er rejst, står fast er det et i den nyere Tid meget omtvistet Spørgsmål, om og i hvilken Udstrækning der bør indrømmes den Sigtede Adgang til at benytte Forsvarer allerede under Forundersøgelsen.

Det sees let, at det ommeldte Spørgsmål står i nøjeste Forbindelse med den hele Ordning af Forundersøgelsen, og navnlig med Spørgsmålet, om og hvorvidt Anklageprincippet også skal komme i Betragtning på dette Trin af Straffesagens Behandling. Da den nyere Straffeprocesses Indførelse i Fastlandets Stater begyndte, var der ikke Tale herom. Den franske Lovgivning og efter dens Forbillede de tyske Straffeprocesslove fra 1848 og de nærmest følgende År — med Undtagelse af den brunsvigske, i flere Henseender ejendommelige Straffeprocess — bibeholdt på dette Punkt ganske Inkvisitionsprincippet uden

nogen Lempelse. Undersøgelsen lededes, når Anklagerens Andragende forelå, af Dommeren, uden at der var Spørgsmål om Medvirkning af Parter som sådanne. Hovedbestanddelen af Forundersøgelsen vedblev at være det inkvisitoriske Forhor over den Sigtede. Hemmelighed og Skriftlighed beherskede Forundersøgelsen, ligesom tidligere. Under disse Omstændigheder var der ingen Rimelighed i eller Tanke om at indrømme den Sigtede Ret til at benytte Forsvarere, når undtages ganske særegne Tilfælde. Senere har imidlertid Videnskaben påpeget den indre Modsigelse, der ligger i at bygge Processens to Hovedtrin på ganske uforligelige Principer, og påvist den uundgæelige praktiske Følge, at Vægten mod alle de Forudsætninger, som lå til Grund for Reformen, kom til at hvile på Forundersøgelsen, ikke på Hovedforhandlingen, så at Anklageprincippets Herredømme under denne udsættes for at blive et illusorisk Fremskridt. Man blev opmærksom på, at England, fra hvis Ret Reformernes Grundtanker vare hentede, kjendte en Forundersøgelse, der væsentlig hvilede på Anklageprincippet, og man stillede mere eller mindre vidtgående Fordringer om, at der ved en Revision af Straffeprocessen skulde tages Hensyn til Anklageprincippet også ved Forundersøgelsen, om man end indrømmede, at det ikke på dette Trin af Sagen kunde komme til ligeså udstrakt Gyldighed som under Hovedforhandlingen. Til de deraf følgende Konsekventser hører også Fordringen om, at den Sigtede skal have en Ret til at benytte Forsvarer allerede under Forundersøgelsen. — Mod disse Fordringer, som Theorien har opstillet, have Lovene ikke sat nogen absolut Modstand. De nyere Udkast og Love have ikke opretholdt Forundersøgelsens gamle Karakter aldeles uforandret, medens det dog derved stadig har været fastholdt, at Inkvisitionsprincippet må bevare en større Betydning for Forundersøgelsen end for Hovedforhandlingen. I Overensstemmelse hermed er der også i de nyere Love og Udkast åbnet den Sigtede en mer eller mindre udstrakt Adgang til at benytte Forsvarer under Forundersøgelsen. Ganske almindeligt er det i de nugældende tyske Love at tilstede Benyttelse af Forsvarer ved Affat-

telse af Processkrifter på hint Stadium, såsom ved skriftlige Andragender til undersøgelsesdommeren og ved de Skrifter, hvorved Paaanke af dennes Handlinger (Besværing) gjøres gjældende. Endvidere indrømme en Del Love Adgang for en valgt Forsvarer til at deltage i Retsmøderne under Forundersøgelsen i Tilfælde af den Art, som Udkastets § 49 omhandler, hvor nemlig Retshandlingen har en definitiv Karakter, og i hvilke der derfor endogså efter Omstændighederne må blive Spørgsmål om en offentlig Forsvarers Bestikkelse. Kun undtagelsesvis gå enkelte Love og Udkast videre i enkelte Retninger, og da under den Betingelse, at Dommeren ikke finder, at en Forsvarers Nærværelse vil være til Skade for Undersøgelsen. Videst gik Udkastet til en fælles tyst Straffeprocess i sin tidligere Skikkelse. Det anerkjendte en Ret for den Sigtede til at have Forsvarer også ved Afhørelsen af Vidner og Synsmænd i Almindelighed; kun ved afhørelsen af den

Sigtede måtte Forsvareren ikke være tilstede, se det lyske Udkast (ar Januar 1873) §§ 122, 155 og 156. I den Skikkelse, hvori Udkastet efter den sidste Omarbejdelse fremtræder (1874), er Retten derimod atter bleven begrænset. En Forsvarers Nærværelse ved Afhørelsen af Vidner og Synsmænd tilstedes kun, når den afhørte rimeligvis vil være hindret fra at møde under Hovedforhandlingen eller på Grund af Afstanden ikke skal indkaldes til denne (§ 159). Men trods disse Begrænsninger udtales det dog endnu i dette Udkast som i dets tidligere Redaktioner som Reglen, at den Sigtede kan benytte en Forsvarers Hjælp på ethvert Trin af Sagen (§ 124). Til Begrundelse af denne almindelige Grundsætning bemærkes der i Motiverne til det nævnte Udkast følgende: „Det er en Retfærdighedsfordring strax fra Sagens Begyndelse at tilstede den Sigtedes Forsvar fri Bevægelse, ligesom Anklageren har det for sit Angreb. Det kan vel ikke nægtes, at der vil være Tilfælde, i hvilke Tilstedelsen af en Forsvarer under Forundersøgelsen kan være til Hinder for Sandhedens Udfindelse; men det er på den anden Side hævet over enhver Tvivl, at et Forsvar i mange Tilfælde kan fremme Sandhedens Udfindelse og bidrage til

at forhindre, at uskyldige Personer stilles for den dømmende Ret. Til disse almindelige Betragtninger kommer nu den særlige Grund, at Udkastet ikke kjender den egentlige Appel mod Straffedomme. Dermed bortfalder en af de Indretninger i Straffeprocessen, der ansees som Garantier for den Sigtede, og det bliver nødvendigt at udruste den første Instants med desto større Garantier for ham. En sådan Garanti er Tilstedelsen af Forsvareres Benyttelse under Forundersøgelsen. Ligeoverfor denne Vetragtning måtte de Betænkeligheder ansees for underordnede, som for Tiden endnu gjøres gjældende imod Indførelse af Forsvaret i Forundersøgelsen. Udkastet har imidlertid dog ved forskellige Regler taget særligt Hensyn til at forebygge Misbrug af denne Forsvarsret“. Hvad disse Begrænsninger af Regler angår, udtales det særligt med Hensyn til Forhøret over den Sigtede: „Vel må det anerkjendes, at Nærværelsen af en Forsvarer ved Undersøgelser dommerens Forhør kan være til Nytte for den Sigtede, ligesom også, at mulige Tilståelser under Forundersøgelsen fåe forhøjet værd, når de ere aflagte i Nærværelse af en Forsvarer. Men end skjønt Udkastet helt igjennem lægger an på at forskaffe Forsvaret tilbørlig Anerkjendelse allerede under Forundersøgelsen, kunde det dog ikke undlade at tage Hensyn til den Betragtning, at den Sigtedes Afhørelse, uagtet denne ikke derved skal nødes til en Tilståelse, dog altid vedbliver at være et vigtigt Undersøgelsesmiddel, på hvilket man i mange Tilfælde sågodtsom ganske vilde give Afkald, når man vilde tilstede Forsvarerne at være tilstede ved afhørelsen og holde den Sigtede tilbage fra enhver Udtalelse, til hvilken han måtte være tilbøjelig“. Under Forhandlingerne om dette Spørgsmål har hele Kommissionen været enig i, at der ikke burde være Tale om ganske at udelukke Benyttelse af Forsvarer under Forundersøgelsen. Allerede i den nugældende Ret er der ved Grundlovens fjerde midlertidige Bestemmelse givet Adgang til Rådførelse med Forsvarer med Hensyn til Pånke af Undersøgelser dommerens Handlinger. Dette i det Mindste har man altid villet bevare under den forandrede Straffeprocess, hvilken

man ved hin Bestemmelse i Grundloven jo på en vis Måde foregreb. Men Kommissionen har endvidere været enig i, at man ikke burde blive stående herved. Muligheden for en noget videre Anerkendelse af Retten til at have Forsvarer ligger i, at Udkastet ikke bevarer Forundersøgelsens strengt inkvisitoriske Karakter og de deraf flydende Konsekvenser. Vel er der på dette Punkt en ikke uvæsentlig Meningsulighed mellem Kommissionens Medlemmer; men Enighed er der dog om mange vigtige Punkter, der give Forundersøgelsen en forandret Karakter. Først og fremmest skal et egentlig inkvisitorisk Forhør af den Art, at der udøves en Pression på den Sigtede for at fåe hans Tilståelse, forsvinde, se navnlig § 203 2det Stykke, jfr. § 237. Dernæst skal der i al Fald indrømmes Parterne som sådanne en Ret til Medvirkning under Forundersøgelsen (se §§ 231, 234, 235, 236.) Dette er, som let sees, en betydelig Indrømmelse til Anklageprincippet. Endelig har Udkastet, ligesom de ældre Udkast hos os, ikke taget i Betænkning at fastholde som Regel Retsmødernes Offentlighed under Forundersøgelsen, se § 79, en Regel, hvorved der endog gæes et Skridt videre i at forlade den nuværende Forundersøgelses Karakter, end man endnu andetsteds har dristet sig til, og som navnlig det tyske Udkast ikke har optaget. Med særligt Hensyn til hin Adgang for Pagterne til at medvirke under Forundersøgelsen, og i nær Tilslutning til Tanken i Grundlovens ovenfor nævnte midlertidige Bestemmelse, kunde der ikke være Tvivl om, at der burde indrømmes den Sigtede Ret til at benytte Forsvarer til at fremsætte skriftlige Andragender til Dommeren. Fremdeles kunde de Betænkeligheder, der ellers kunde være mod at tilstede en Forsvarer personlig Adgang til og Deltagelse i selve Retsmøderne, ikke komme i Betragtning i de Tilfælde, hvor Retshandlingen har en definitiv Karakter, og således fremtræder som et foregrebet Stykke af Hovedforhandlingen, eller hvor der ordentligvis ikke kan blive Spørgsmål om Gjentagelse af Handlingen. Derfor ere alle Kommissionens Medlemmer også enige i, at Forsvarer bør kunne medtages ved Besigtigelser, Syns- eller Skjønns-

forretninger samt ved Afhørelse i de i § 49 nævnte

Tilfælde, hvor der jo endog efter Omstændighederne må beskikkes en Forsvarer. På den anden Side have alle Kommissionens Medlemmer også været enige i, at en Forsvarer ikke burde kunne deltage ved Forhøret over den Sigtede. Udkastet står med Hensyn til dette Forhør på samme Standpunkt som det tyske Udkast: enhver Slags Tvang eller Pression på den Sigtede for at opnå Tilståelse bør fjernes. Men når det tyske Udkast desuagtet dog på dette Punkt har troet at burde fastholde Udelukkelsen af Forsvarer, kan Vagten af den derfor i Motiverne anførte, ovenfor refererede Grund ikke miskjendes. Hvad endelig det Spørgsmål angår, om Medvirkning af Forsvarer skal tilstedes ved Afhørelsen af Vidner, Syns- eller Skjønsmænd udenfor de i § 49 ommeldte Tilfælde har Udkastet også, ligesom det tyske Udkast i sin nuværende Skikkelse, besværet dette

benægtende, uden at nogen Meningsulighed fremtræder. I Virkeligheden er der imidlertid her en Uenighed tilstede mellem Kommissionens Medlemmer, der står i Forbindelse med den Uenighed, som træder frem ved § 231. De Medlemmer af Kommissionen, der ved denne Paragraf have opstillet et Mindretalsforstag, have kun under den Forudsætning, at dette blev Lov, kunnet tiltræde Udkastets Regel om det her foreliggende Spørgsmål. Under den modsætte Forudsætning vilde de anse det for rigtigt at give Forsvarerens Adgang til Retsmøderne en større Udstrækning. Men til at stille Forslag, der gik ud fra denne Forudsætning, har Mindretallet ikke havt Opfordring. Flertallets Betragtningensmåde er følgende. Da efter dets Forslag om Forundersøgelsens Ordning, se § 231, Dommernes Virksomhed under denne til Formålets Opnåelse ikke skal være blot subsidiær, men Dommeren tvertimod skal vedblive at være den, på hvis Virksomhed der væsentlig regnes som Drivhjulet i Forundersøgelsen, bør Parterne ikke udrustes med Rettigheder, der sætte dem i Stand til at krydse og modarbejde hans Undersøgellesplan. Ligesom Dommeren må kunne lukke Dørene, hvor Offentligheden vil være til Skade for Sagens Oplysning, se § 79, således må han også under samme Forudsæt-

ning være værnet mod den Sigtedes Forsvarer. Hvor Forholdet derimod er det, hvad der forudsættes at være Reglen, at Offentligheden ikke behøver at udelukkes, da er denne tilstrækkelig. Ved Hjælp af denne og Adgangen til skriftlige Andragender har den Sigtede opnået det Væsentlige af, hvad Retten til at have Forsvarer kan betyde for ham. En direkte Medvirkning af en Forsvarer behøver da ikke at hjemles, og den bør det ikke, fordi det kan forudses, at det vilde gøre Undersøgelsesdommerens i Forvejen besværlige og mange Gange ubehagelige Hverv endnu byrdefuldere, når han, hvad der kan ventes ofte at ville blive Tilfældet, skal kæmpe mod de Hindringer, en Sagfører med Lethed kan lægge ham i Vejen med mere eller mindre chikanøse Indsigelser o. desl. Flertallet kan kun føle sig bestyrket i sin Opfattelse derved, at det tyske Udkast har opgivet den videregående Indrømmelse til Forsvaret, som det i tidligere Redaktioner gjorde. Da det tyske Udkast derhos ikke anerkjender Forundersøgelsens Offentlighed, indrømmer det endogså nu den Sigtede Mindre end Flertallets Forslag.

Det Mindretal i Kommissionen, som opstiller et særligt Forstag til § 231, går ud fra, at ved dette betrygges den Sigtedes Forsvar under Forundersøgelsen på en virksommere og fyldigere Måde, end ved Retten til at benytte en Forsvarer. Når Forundersøgelsens Ordning bliver en sådan, at den ikke påtvinger Dommeren en Rolle, der regelmæssig og naturlig bør tilfalde Anklageren, vil Dommerens supplerende Selvvirksomhed navnlig vise sig deri, at han kommer Forsvaret til Hjælp, jfr. den engelske Rets Sætning: the judge is the counsel of the prisoner. Heri vil ligge en større og betydningsfuldere Betyggelse for de Sigtede end i Retten til at tilkalde en Forsvarer. Denne vil nemlig i Virkeligheden kun undtagelsesvis fåe praktisk Betygning, da der ikke kan være Tale om udenfor de enkelte Tilfælde, som nævnes i § 49, på dette Trin at bestikke den Sigtede en offentlig Forsvarer. Der kunde vel ikke efter denne Ordning af Forundersøgelsen være noget væsentligt imod at give den Sigtede en videre Adgang til at medtage en valgt For-

svarer; thi de Ulemper, som Flertallet befrygter, ville for en stor Del af sig selv forsvinde under denne Ordning. Men selv mindre betydelige Ulemper herved kan der under denne Forudsætning tages Hensyn til uden at gå den Sigtede for nær, og det kan således fra dette Standpunkt retfærdiggjøres at begrænse Adgangen til at benytte Forsvarer under Forundersøgelsen, således som Udkastet har gjort. Forudsættes derimod den af Kommissionens Flertal fastholdte Ordning af Forundersøgelsen, kan Mindretallet ikke erkende, at de påpegede Ulemper ved en Forsvarers Tilstedeværelse ved og Deltagelse i Retsmøderne ved Vidners afhørelse m. v. have den Vægt, at det kan forsvares at berøve den Sigtede Retten hertil. Når den Sigtede ikke har fuld Betyggelse i Dommerens Stilling, er det en Retfærdighedsfordring, at han ikke udelukkes fra selv at sørge for sit Forsvar. Det kan ikke erkjendes, at der er ydet nok ved Retsmødernes Offentlighed; de skriftlige Andragenders Vej er besværlig og langsom og kan ikke have den Betygning som den umiddelbare Deltagelse. Mindretallet miskjender ikke, at der må skabes særegne Værn mod Kollusioner. Men disse Værn ligge i, at den Sigtede under særegne Omstændigheder kan midlertidig udelukkes fra Deltagelse i Retsmøderne; se § 234 Nr. 2 og 3. Sker det, følger deraf, at der heller ikke bliver Spørgsmål om en Forsvarers Deltagelse; thi denne kan kun finde Sted, når den Sigtede selv har Ret til Deltagelse. Der kan altså ikke henvises til Frygten for Kollusioner, men egentlig kun til den Ubehagelighed, en Forsvarers Deltagelse kan medføre for Dommeren; men dette er et Hensyn, der ikke kan veje op mod Retfærdighedens Krav. Ulemperne ere væsentlig begrundede i, at Dommeren tildels får et Anklagerhverv; netop derfor kunne de ikke komme i Betragtning til at skabe Hindringer for den Sigtedes Forsvar.

At Valget af Forsvarer ikke bør være indskrænket til den Kreds af Sagførere, der ere antagne til at modtage Bestikkelse som offentlige Forsvarere, men at enhver til Møde for vedkommende Domstol berettiget Sagfører må kunne vælges, behøver ingen Begrundelse, så lidt som den Sætning, at på den anden

Side også de Mænd må kunne vælges, der vel ikke ere Sagførere, men dog ere antagne til at beskikkes som offentlige Forsvarere, således som Tilfældet ifølge § 51, overensstemmende med den gjældende Ret, kan være ved Underretten. Det stemmer dernæst med de i Lovudkastet om den borgerlige Retspleje optagne, dog her noget mere begrænsede Regler, og det anbefales af nærliggende Grunde også at tilstede Valg af de i § 45 Nr. 2 nævnte Personer. Udenfor disse Grænser er der i Reglen ingen Grund til at gå. For at dog ikke Lovens Regel skal være en ubetinget Hindring i særegne Tilfælde og under Hovedforhandlingen, hvor en Forsvarers Nærværelse dog altid vil have størst Betygning, er der i Paragrafens 2det Stykke givet Retten

Beføjelse til under de angivne Betingelser at tilstede en Person udenfor de nævnte Klasser som Forsvarer. Det sidste Stykke i § 45 forklares dels ved Hensynet til det Mislige for Sagens Forhandling i en sådan Dobbeltthed i Stillingen, dels ved det Misbrug, der ellers navnlig på Grund af Reglen i Udkastets § 130 Nr. 2 kunde finde Sted. Hensynet til denne Forskrift forklarer også Optagelsen af den første Regel i § 46, hvis øvrige Bestemmelser i det Væsentlige stemme med Reglerne om Rettergangsfuldmægtige i Lovudkastet om den borgerlige Retspleje. § 47 endelig sikrer dels den fængslede Sigtedes Samkvem med Forsvareren, hvorved den Grundsætning fastholdes, at Undtagelsesforholdsregler, begrundede i Frygten for Modvirkning af Undersøgelsen, i Reglen må ophøre senest, når Anklage er rejst, dels den Sigtedes Frihed til at rådslå med Forsvareren i Retsmøderne, med et Forbehold, der sigter til Reglen i § 204 i Slutningen.

Det Synspunkt, fra hvilket Udkastet er gået ud ved Bestemmelsen af, når en offentlig Forsvarer bliver at beskikke, blev allerede ovenfor angivet. De nærmere Regler indeholdes i §§ 48—50, nemlig henholdsvis med Hensyn til Sagens Behandling for den i Første Instants dømmende Ret, Behandlingen, forend Anklage er rejst, og Retsmidlerne. En ubetinget Nødvendighed for Bestikkelsen af en offentlig Forsvarer er der efter disse Regler ikke i noget Tilfælde; selv ved

Behandlingen af Nævningesager for den dømmende Ret i Første Instants er Bestikkelsen gjort afhængig af, at Sagfører ikke er antagen, eller at den antagne Sagfører udebliver, hvorimod der efter Forholdets Natur ikke har kunnet tillægges Valget af en Forsvarer, der ikke er Sagfører, den samme Betydning. Hvad Behandlingen for den dømmende Ret i første Instants angår, skjælnes der iøvrigt imellem, om Sagen er anhängig for Landsretten eller for Underretten. I hint Tilfælde skal under den angivne Betingelse Forsvarer beskikkes i Nævningesager. At gjøre Bestikkelsen til en lignende Nødvendighed i alle Landsretssager vilde derimod føre for vidt. Kompetencereglerne bringe mange Sager til Landsretten, i hvilke der ikke kan siges at være nogen særlig Trang til retskyndig Bistand. Det er derfor fuldkomment tilstrækkeligt, når det i Udkastet også her opstilles som det Regelmæssige, at Forsvarer beskikkes, men således, at det kan undlades, når Rettens Formand skjønner det overflødig. Ved denne Regel går Udkastet endnu ikke lidet videre end de fleste fremmede Love. I Underretssager er Forsvarers Bestikkelse i intet Tilfælde en Nødvendighed, men den kan finde Sted under de samme Betingelser som ved Landsretten, ordentligvis dog kun på Begjæring, og når lignende Omstændigheder ere tilstede som de, der i den borgerlige Retspleje give Adgang til at få Sagfører bestikket. Det kan nemlig ingen Betænkelighed have i disse Sager at fastholde som Regel, at den Sigtede selv bør sørge for at have den Bistand, han mener at behøve. At stille Begjæring eller Fattigdom som absolut Betingelse vilde dog føre for vidt, da den offentlige Interesse i et retskyndigt Forsvar aldrig bør være udelukket fra at kunne tages i Betragtning. Måden, hvorpå Reglen om Underretssager er stillet, gjør det overflødig at gjøre en yderligere Forskjel mellem Sager, der påtales ved Underretten af Statsanklageren og af Politimesteren. Det følger af selve Reglen, at der vanskelig vil kunne blive Tale om Bestikkelse i de sidste Sager; men en absolut Udelukkelse bør dog ikke udtales. Fremdeles er det klart, at Reglerne ligeså vel rumme og ere passende for

Sager, der forfølges af private Anklagere, som for dem, der påtales af det Offentlige.

Bestikkelsen til Forsvarer i Sager, som ere anhängige for den dømmende Ret, omfatter efter Forholdets Natur også enkeltstående Retshandlinger, som måtte finde Sted på dette Trin af Sagen, hvorved der kan blive Tale om en særegen Forsvarer. Men medens den beskikkede Forsvarers Nærværelse ved Hovedforhandlingen er en Nødvendighed, for at Sagen kan forhandles, se § 279, kræve Forholdene her den samme Lempelse, som også gjælder efter § 49.

Adgang til at få offentlig Forsvarer bestikket, førend Anklage er rejst, må efter Forholdets Natur være langt mere indskrænket end ved den dømmende Ret. Den offentlige Interesse i Forsvaret er på dette forberedende Stadium fyldestgjort ved Dommerens Virksomhed ifølge Embedspligt. Dette er Lovens Synspunkt, hvad enten Ordningen af Forundersøgelsen tænkes efter Flertallets eller Mindretallets Forslag til § 231. De Tilfælde, hvor en offentlig Forsvarer på dette Sagens foreløbige Stadium kan blive at bestikke, ere derfor kun de, hvor af særegne Grunde en Foregribelse af Noget finder Sted, som under Tingenes regelmæssige Gang først skulde foretages for den dømmende Ret (anticiperet Bevisførelse), eller hvor det, der sker, i al Fald er afgjørende for Sagens fremtidige Undersøgelse. Under disse Omstændigheder bør offentlig Forsvarer beskikkes, dersom en sådan vilde være at bestikke for den dømmende Ret, dog med den af Forholdene krævede Lempelse i Slutningen af § 49. Forsåvidt det mulig endnu på den Tid, sådan Retshandling foretages, måtte være uvist, for hvilken Art af Ret Hovedforhandlingen skal føres, og dette kan have Betydning for Spørgsmålet om Bestikkelsen, bør dette for Sikkerheds Skyld afgjøres efter den Opfattelse, der vil føre videst i så Henseende.

Hvad endelig angår Besikkelse af offentlig Forsvarer, når Retsmidler anvendes (§ 50), skjælnes imellem Påanke af Domme, Andragende om Sagens Gjenoptagelse og Besværing. Når Landsrettens Dom påankes til Højesteret, er det anset for rigtigt al-

tid at kræve Bestikkelsen, hvis Sagfører ej er antagen eller møder, til Forhandlingen for Højesteret, altså ikke til de Skridt, der i Anledning af sådan Påanke finde Sted ved Landsretten, se med Hensyn til disse § 372 2det Stykke. Samme Regler må gjælde i de Tilfælde, hvor der undtagelsesvis i Anledning af Andragende om

Gjenoptagelse skal finde Forhandling Sted for Højesteret (§ 428). Når Underrettens Dom påankes til Landsretten, samt naar undtagelsesvis en yderligere Påanke til Højesteret tilstedes i slige Sager (§ 406), mangler der Grund til at gå videre end til Anvendelse af Reglerne om Bestikkelse ved Underretten, og det samme gjælder, når der for Landsretten, der bar afgjort en Underretssag ifølge Påanke, skal finde mundtlig Forhandling Sted i Anledning af Andragende om Genoptagelse. Når derimod en sådan Forhandling skal finde Sted i en Sag, der er pådømt af Landsretten i første Instants, bør Reglerne i § 48 1ste Stykke følges. Hvad endelig angår Besværing over Kjendelser og Beslutninger, er der efter dette Retsmiddels regelmæssige Behandling ingen Grund til at bestikke en Forsvarer (se § 413 og § 419); kun i de Tilfælde, hvor undtagelsesvis en mundtlig Forhandling af sådan Påanke tilstedes (se § 414), bør der være Mulighed for Bestikkelse af Forsvarer, dog ikke videre end efter Reglerne i § 49 2det Stykke.

Almindelige ordnende Regler med Hensyn til Bestikkelsen af Forsvarer indeholdes i §§ 51 — 56. Grundtrækkene ere ikke forskellige fra den nugældende Ret; kun Ændringer, som den nye Proces kraner, — f. Ex. med Hensyn til den bestikkende Myndighed, se § 53 — ere foretagne, og enkelte med Forholdets Natur stemmende Forskrifter udtrykkelig optagne, f. Ex. Reglen i § 53. Ved § 51 jævnføres Lov om Sagførervirksomheden 26de Maj 1868 § 12. Ved § 55 jævnføres § 24 om de offentlige Anklagere; det sees heraf, at begge ere stillede ens ligeoverfor Retten, en naturlig Grundsætning, der andetsteds ofte er krænkert. Ved § 56 2det Stykke jævnføres § 485. Ved de beskikkede Forsvarere kunde den nugældende de Rets Regler om Rettens Kontrol med deres Hvervs Udførelse bibeholdes, af samme

Grunde som med Hensyn til de „offentlige Anklagere ved Underretterne“. I Overensmelse hermed er også Reglen i § 58 affattet. Den beskikkede Forsvarer har et offentligt Hverv; han må syldestgjøre, hvad dette Hverv kræver, uden Hensyn til den Sigtedes Ønske. Han indtager således en selvstændig Stilling ved Siden af den Sigtede, og det bør derfor udtrykkelig udtales, at han ordentligvis har de samme Rettigheder, som tilkomme den Sigtede for Forsvarets Skyld. Særlige Rettigheder kunne også være tillagte ham, se f. Ex. § 236 2det Stykke. På den anden Side er der også Rettigheder, der kun kunne udøves af den Sigtede, jfr. således § 315 (Retten til at forkaste Nævninger). At den offentlige Forsvarer må nyde den Tillid, at hans Samkvem med den fængslede Sigtede, også på Sagens foreløbige Trin, er uden Opsyn, ansees for en Selvfølge; derimod må Slutningsreglen i § 204 også gjælde ham. Det følger endelig af sig selv, at Besikkelsen af en offentlig Forsvarer ikke gjør Indskrækning i den Sigtedes Ret til selv at drage Omsorg for sit Forsvar. En anden Sag er det, at, når dette sker ved Antagelsen af en Sagfører til valgt Forsvarer, bortfalder efter de oven fremstillede Regler den offentlige Forsvarers Hverv.

Kapitel VII.

Om Værnething, Stræffesagers Forening og stedlige Grænser for Embedshandlinger i Strafferetsplejen.

Udkastets 2det Kapitel giver Reglerne for, ved hvilken Art af Net en Stræffesag skal påtales eller en isoleret Retshandling foretages. De flere sideordnede Retskredse med Retter af samme Art (henholdsvis Landsretter og Underretter) gjøre det endvidere nødvendigt at have Bestemmelser om, i hvilken af disse den enkelte Sag eller Retshandling skal behandles eller foretages (Værnething). Ved Indbringelsen for Retten opstår der endvidere Spørgsmål om Forening af Straffesager; Reglerne herom fåe atter Betydning for Værnethinget. Endelig medfører

Retternes eller Myndighedernes Flerhed det Spørgsmål, hvem der skal handle, når der i en Sag skal foretages Embedshandlinger udenfor den stedlig begrænsede Kreds, for hvilken den til Sagens Behandling eller forfølgning kompetente Ret eller Myndighed er bestikket. For disse forskellige, men med hinanden nær forbundne Spørgsmål giver Udkastets 7de Kapitel Regler i 3 Underafsnit.

I.

Enkelte Værnething.

Ved enkelte Værnething forståes her de Værnething, som komme til Anvendelse bortset fra Sagers Forening. Reglerne under I. falde i følgende Grupper: 1) § 60 om de isolerede Retshandlingers Værnething. 2) §§ 61 — 67 om Sagens Værnething, og 3) §§ 68 og 69, indeholdende mere almindelige Bestemmelser.

Enkeltstående Retshandlinger : sådanne, hvis Foretagelse må ske i en Retskreds, der er uafhængig af Sagens Værnething, bliver der jævnlig Spørgsmål om i Strafferetsplejen. For det Første kan Sagens Værnething ikke være Norm for de Retshandlinger, hvorom der bliver Spørgsmål, førend Sag er rejst, altså under Efterforskningen i offentlige Sager, jfr. med Hensyn til private Straffesager §§ 440 og 446. Men også efter at Sag er rejst, bliver der af forskellige Grunde ofte Spørgsmål om Retshandlinger, ved hvilke Sagens Værnething ikke er afgjørende, enten fordi de foretages uafhængig af Sagen, se § 225, eller fordi faktiske eller procesretlige Grunde (såsom Afstandsreglerne for Vidner eller at Procesreglerne udelukke Vidners Afhørelse for den Ret, ved hvilken Sagen er anhängig) gjøre en sådan særlig bestemt Retskreds nødvendig. For slige enkeltstående Retshandlinger giver § 60 den ved Forholdets Natur påbudte Regel.

Med Hensyn til Værnethinget for Straffesager — rettens Forundersøgelse derunder indbefattet — vilde den Betragtning, at Værnethinget bør være det, som er bedst tjenligt til Øjemedets Opnåelse, navnlig med Hensyn til

en let, ikke for bekostelig Bevisførelse, og at den Sigtede er pligtig til at underkaste sig ethvert sådant Værnething, nærmest fore til fuldstændig Valgfrihed, da det må indrømmes, at det beror på samtlige konkrete Omstændigheder og ikke kan afgjøres ved en almindelig Regel, hvilket Værnething der efter hint Hensyn er tjenligst for den enkelte Sags Undersøgelse. Da imidlertid et så frit Valg ikke kunde lægges i Anklagerens Hånd på Grund af de Misbrug, for hvilket dette vilde udsætte den Sigtede fra Modpartens Side, og da det vilde føre til urimelig Omstændelighed at få Værnethinget i ethvert enkelt Tilfælde bestemt af en Domstol, bliver Fastsættelsen af et eller flere bestemte Værnething ved en almindelig Regel dog en Nødvendighed, og den Mulighed, at et andet Værnething ifølge de særlige Omstændigheder måtte være hensigtsmæssigere, kan der kun tages Hensyn til på den Måde, at der åbnes Adgang til Afgang fra den almindelige Regel, således som § 67 bestemmer, nemlig i Sager, hvor Værnethingets Bestemmelse har en offentlig Interesse, ved Afgjørelse as en overordnet Ret, i private Straffesager i egentlig Forstand, hvor navnlig Omkostningsspørgsmålet ikke har væsentlig Betydning for det Offentlige (se § 481), ved Vedtagelse mellem Parterne. Skal altså en almindelig Regel gives, må der tages Hensyn til, hvilket Værnething der efter Sandsynlighed vil være det tjenligste for Undersøgelsen, og dette fører da til den altid og allevegne anerkjendte Regel: Gjerningsstedets Værnething. For Tilfælde, hvor denne Regel er faktisk uanvendelig, og hvor hint Hensyn derfor ikke afgiver nogen Bestemmelsesgrund, har Straffeprocessen fremdeles altid kjendt to andre Værnething, nemlig Hjemthinget og Pågribelsesstedets Værnething, og det kan heller ikke være tvivlsomt, at den Sigtede i al Fald da er pligtig at underkaste sig et af disse, når hint mere berettigede Værnething mangler, det første af samme Grund, hvorfor Enhver overhovedet må finde sig i at sagsøges ved sit Hjemthing, hvor ikke særegne Grunde give ham Krav på et andet Værnething, det andet, fordi det er mest tjenligt for Sagens hurtige Afgjørelse, et Hensyn, som Anklageren har naturligt Krav på at få taget

i Betragtning, hvor mere afgjørende Hensyn ikke kunne anføres for nogen anden Retskreds. Endel Love, således den nugældende preussiske Straffeprocess, tillægge imidlertid de to sidstnævnte Værnething en mere udstrakt Betydning, idet de i ethvert Tilfælde overlade Anklageren Valget mellem et af dem eller Gjerningsstedets Værnething. Andre Love — og den Regel har det nye tyske Udkast optaget (se § 4) — tillægge vel Pågribelsesstedets Værnething en underordnet Betydning, men tilstede derimod i alle Tilfælde Anklageren Valget mellem Gjerningsstedets Værnething og Hjemthinget. At stille Pågribelsesstedets Værnething til frit Valg i ethvert Tilfælde synes nu under alle Omstændigheder ikke at kunne bifaldes; thi når dette Værnething ikke falder sammen med Gjerningsstedets, hvad jo ofte vil være Tilfældet, er der i og for sig ingen Grund til at antage, at netop ved det de Hensyn ville fyldestgøres, som give Gjerningsstedets Værnething dets naturlige Berettigelse. Dette kan derimod snarere være Tilfældet med Hjemthinget, og herpå Støtter også det tyske Udkast sin Regel. Det bemærkes i Motiverne, at det ikke fjælden forekommer, at de for Sagen væsentligste Vidner ikke bo i den Retskreds, hvor Gjerningen er begået, men hvor den Sigtede boer, og dette Hensyn er ganske vist i den mundtlige Proces særdeles vigtigt. Men om det end må indrømmes, at Sådant kan forekomme, så tor det dog neppe siges, at Sandsynligheden herfor er endog blot

tilnærmelsesvis ligeså stor som det omvendte, idet de Tilfælde, som vel ville være de overvejende hyppigste, nemlig hvor Gjerningssted og Hjemsted falde sammen, selvfølgelig ikke komme i Betragtning. Men når Forholdet er det angivne, kan det efter det almindelige Synspunkt ikke være rigtigt at give Anklageren en Valgret; § 67 må da også her være Hjælpemidlet for de mindre hyppige Tilfælde. Vilde man gå videre, måtte i al Fald den Sigtede have Ret til at fremkalde en Retsafgørelse om det hensigtsmæssigste Værnething. Men det kan forudsees, at der da jevnlige vilde blive måske vidtløftige Forhandlinger om dette Spørgsmål, der dog tildels mindre vel egner sig for Retsafgjørelse, og hvilke i al Fald vilde forhale Sagen.

Udkastet har derfor troet, at det vilde være rigtigt også i den nye Proces, overensstemmende med Flertallet af de nyere Love, at bibeholde den gjældende Rets Regel om Gjerningsstedsværnethingets Fortrin i Almindelighed. Der gives imidlertid Klasser af Sager, hvor det Hensyn, som i Almindelighed begrunder dette Fortrin, ikke så ubetinget kan stilles i første Række, hverken efter den Sandsynlighed, der er for, at det får praktisk Betydning i Sagen, eller ligeoverfor andre Hensyn, der tale for et af de andre Værnething. I de Sager, hvis Forfølgning er henlagt til Politiet, ligesom i de egentlig private Straffesager, vil det i Reglen være ønskeligt for den Sigtede at blive søgt ved sit Hjemthing, og fremdeles er den hurtige Afgørelse i Pågribelsestilfælde i slige Sager et Hensyn af særlig Vægt, blandt Andet fordi Væretægtsfængsel ofte vil være udelukket ved Loven, medens det dog faktisk kan betinge Forfølgningen, at den kan bringes til Ende mod en Anholdt, medens man er ham mægtig. Det bør derfor i disse Sager være Anklagerens Ret at gå til et af de sidstnævnte Værnething, men da hans Ret at gå til Gjerningsstedet dog ikke kan betages ham, vil det sige, at der i disse Sager bør overlades ham Valg mellem alle tre Værnething. Dette er Hovedtrækkene i Udkastets System, om hvilket det endnu skal bemærkes, at det i de vigtigste Dele stemmer med den hos os nu gjældende Ret. Med Hensyn til de foreslåede Regler i det Enkelte kan følgende bemærkes.

Gjerningsstedets Værnething bestemmes, overensstemmende med den gjældende Ret og Forholdets Natur, ved Handlingen, ikke Virkningen, selv om denne hører med til Forbrydelsens Begreb. Som Exempel på, at flere Handlinger udkræves til Forbrydelsens Begreb, kan nævnes Dokumentfalsk, se Stl. § 278. Reglen for dette Tilfælde, nemlig at den sidste til Begrebet nødvendige Handling er afgjørende, er i Konsekvens af den almindelige Regel, ligesom det ligger i denne, at hvor Handlingen faktisk opløser sig i flere, der foregår i forskellige Retskredse, kommer det an på den afsluttende Handling. Forskjelligt fra det nysommeldte Tilfælde er det, at flere Handlinger hver for sig vilde begrunde et forskelligt Gjerningsstedsværnething,

men dog i strafferetlig Henseende ere at betragte som een Forbrydelse, jfr. s. Ex. Stl.s § 239 (Hæleri som Næringsvej). Her ligger det i den almindelige Regels Konsekvens, at Anklageren har Valg mellem de flere lige begrundede Værnething. Derved undgås da også de Vanskeligheder, som kunde foranlediges ved Besvarelsen af det Spørgsmål, om de flere Handlinger ere at opfatte som een Forbrydelse, jfr. det i Strafferetten omtvistede Begreb om fortsætte Forbrydelser; thi Reglen bliver den samme, som vil gjælde, når Handlingerne udgjøre flere Forbrydelser, jfr. § 71. At flere Retskredse med lige Føje kunne betragtes som Gjerningssteder, kan iøvrigt også skyldes de faktiske Forhold, som i § 62 i Slutningen ommeldes, og her må der da ligeledes være Valg. Den Fiktion af et Gjerningsstedsværnething, som § 63 opstiller, forklares naturlig ved den Sandsynlighed, der i det ommeldte Tilfælde er for, at de vigtigste Vidner lettest kunne have der, hvor Skibet begiver sig hen ved sin Hjemkomst, jfr. det tyske Udkast § 3, hvorved bemærkes, at Tilføjelsen „for at losse eller lade“, sigter til at udelukke et ved rent forbigående Øjemed bevirket Ophold. Men iøvrigt er det ikke Meningen at tillægge dette fingerede Gjerningssted samme Fortrin som det virkelige; §§ 64 og 65 vise, at Hjemthinget og Pågribelsesstedets Værnething ved de på dansk Skib eller af et dansk Skibs Besætning udenfor dansk Søterritorium begåede Forbrydelser ikke blot skulle komme til Anvendelse i de Tilfælde, hvor § 63 bliver uanvendelig, f. Ex. fordi den Sigtede er hjemsendt, førend Skibet vendte tilbage, men at de også kunne vælges, hvor Værnethinget efter § 63 vilde kunne komme til Anvendelse.

At Hjemthinget og Pågribelsesstedets Værnething blive anvendelige dels ved de udenfor Kongeriget begåede Forbrydelser, der høre under den danske Straffemyndighed (§ 64, Nr. 1), dels når der mangler sådanne Oplysninger med Hensyn til de i Kongeriget begåede Forbrydelser, der betinge Anvendelse af Gjerningsstedets Værnething (§ 64 Nr. 3), dels endelig ved de i § 64 Nr. 2 nævnte Klasser af Forbrydelser, er begrundet tidligere. Har den Sigtede ikke Bolig i Riget, men den

danske Straffemyndighed dog er anvendelig mod ham, må efter de også i den borgerlige Retspleje anerkjendte Regler hans Opholdssted i Riget begrunde Værnething, og, hvis han ikke findes i Riget, det Sted, hvor han sidst havde Bolig eller opholdt sig. Den første af disse, Mangelen af egentligt Hjemthing erstattende Regler bliver ikke overflødig ved § 65, da der kan mangle Grund til Anholdelse, og den sidste er nødvendig for det Tilfælde, at der findes Grund til at foretage de Skridt, som Udkastet hjemler (jfr. navnlig § 197 ff.) mod en Sigtet, der har unddraget sig Forfølgning ved Flugt. Slutningsbestemmelserne i § 64 skabe, tildels i Henhold til den gjældende Ret, fingerede Hjemthing, hvortil der er en uafviselig Trang, jfr. Udkast til Lov om den borgerlige Retspleje § 15.

Særegne Regler om Værnethinget må gives for de ejendommelige i § 2 nævnte Sager; Reglerne herom i § 66 behøve ingen nærmere Begrundelse.

De i § 67 2det og 3die Stykke indeholdte Regler ere allerede tidligere omtalte. Foruden disse må Loven imidlertid endvidere umiddelbart åbne Adgang til en midlertidig Afvigelse fra Værnethingsreglerne med

Hensyn til Retshandlinger, ved hvilke Sag mod en Person indledes. Det vil nemlig let kunne stille sig således, at stige Retshandlinger ikke kunne henvises til det rette Værnething, uden at enten Øjemedet vilde forspildes, eller en i Loven foreskrevne Frist overstrides, således f. Ex. med Hensyn til Anholdelse. Her må da Reglen i § 60 overføres; umiddelbart finder denne nemlig ikke Anvendelse, da stige Retshandlinger mod Personer, der ikke tidligere vare sigtede, netop ikke efter Udkastet ere isolerede, men Begyndelsen af en Sag mod dem. Selvfølgelig bør Sagen snarest mulig afgives til den kompetente Ret.

At Retten i Embeds medfør må prøve, om Sagen er indbragt for ret Værnething, må ganske vist være Hovedreglen. Det stemmer imidlertid med Forholdets Natur at gjøre vigtige Indskrænkninger i denne Regel. For det første følger det med Hensyn til private Straffesager af den i § 67 givne Regel, hvorefter Værnething i private Straffesager kan

vedtages, at Afvisning på Grund af Afvigelse fra det lovbestedte Værnething kun bør finde Sted, når Indsigelse gjøres; i modsat Fald antages altså Samtykke af den Sigtede til Afvigelsen. Men også i offentlige Sager bør det så vidt mulig undgås, at Retten af Hensyn til Værnethinget erklærer sig inkompetent, da dette let fører til Forhaling, Gjentakelser og andre Ulemper, uden at Sådant kan siges nødvendigt for det Offentliges Interesse. Dette Hensyn får især Betydning, når Hovedforhandlingen er begyndt. Prøvelse i Embeds medfør bør derfor indskrænkes til Sagens foreløbige Stadier; er Sagen kommen ud over disse, bør Afvisning kun finde Sted, naar Indsigelse gjøres. Grkjendes først dette, at det under visse Forbold ikke er en Nødvendighed, men beror på den Sigtede, om Afvisning skal finde Sted, så må der fremdeles, for at Retten til at gjøre Indsigelse ikke skal misbruges til at gjøre en næsten afsluttet Forhandling frugtesløs, fastsættes en Frist, inden hvilken Indsigelsen skal fremsættes. I Reglen er der Lejlighed for den Sigtede til at fremkomme med Indsigelsen, førend Hovedforhandlingen er begyndt, jfr. § 254; han bør da ikke holde den tilbage, hvis han vil gjøre Brug af den. Derimod må han, når han har fremsat den, uden at det lykkedes ham derved at hindre Henvielse til Hovedforhandling, Være berettiget til at fremsætte den påny ved denne efter den Grundsætning, som § 304 opstiller; men det bør ske strax, så snart Adgangen dertil er åben, jfr. §§ 310 og 356. Adgang til at fremsætte Indsigelsen før Hovedforhandlingen har den Sigtede dog ikke altid, navnlig ikke i Politifager og private Straffesager, se §§ 363, 364 og 447 (men det Første Møde under Hovedforhandlingen er her heller ikke beregnet på Bevisførelse); i så Fald gjælder kun den sidstnævnte Regel.

Det andet Stykke i § 68 udtaler den med Forholdets Natur stemmende Regel, at Til sidesættelse af Værnethingsreglerne med Hensyn til Forundersøgelse eller Retshandlinger udenfor Hovedforhandlingen dog ikke berøver dem deres Gyldighed.

Reglerne om Påanke på Grund af Af-

gjørelser af Værnethingssspørgsmål medtages ikke her, men henvises til Afsnittet om Retsmidler. Slutningsstykket af § 68 har Hensyn til et særeget Tilfælde. Have flere Retter efter hinanden erklæret sig inkompetente, medens en af dem må være kompetent, må der være et Middel til at få Sagen bragt for den kompetente Ret, selv om Påankefristen med Hensyn til den første Afgjørelse er udløben. Herpå er den nævnte Bestemmelse beregnet, jfr. den ved lignende Hensyn begrundede Regel i § 13 Nr. 3. Reglerne for Forretningsfordelingen i Stræffesager mellem de flere Statsanklagere og Politimestre ere tildels ligefrem givne ved Reglerne om Værnethinget. Berettiget og forpligtet til at påtale er den Embedsmand, til hvis Embedskreds Sagens Værnething hører. Enkeltstående Retshandlinger må regelmæssig foranlediges af ham, selv om de skulle foregå ved en Ret, der ligger udenfor hans Embedskreds, i så Fald nemlig ved Rekvisition til den vedkommende Statsanklager eller Politimester, se § 76, jfr. dog § 78. Begynder Efterforskningen på en Tid, da der endnu mangler Forudsætninger til at bestemme Værnethinget, er enhver Statsanklager eller Politimester, der først får Anledning dertil, berettiget og forpligtet til at tage Sagen i sin Hånd og foranledige de enkelte Retshandlinger, der måtte blive Spørgsmål om, indtil Værnethinget kan bestemmes, dog at Sagen kan gå over til en anden Statsanklager eller Politimester ifølge Aftale eller overordnet Myndigheds Afgjørelse. Uopsættelige Skridt er uden Henfyn til Beføjelsen til at påtale Sagen som Helhed enhver Statsanklager eller Politimester, som dertil får Anledning, berettiget og forpligtet til at foretage. Er der Valg mellem flere Værnething i en offentlig Sag, og således flere Statsanklagere eller Politimestre lige kompetente, kan enhver af dem tage Sagen i sin Hånd; Prævention vil altså være afgjørende, medmindre Andet aftales eller afgjøres af overordnet Myndighed. Alle disse Regler er der imidlertid neppe Grund til at optage i Loven; de høre hjemme i en Instrux. De vedkomme nemlig ikke Domstolene. Disse have alene at prøve, om Sagen

indbringes, eller Retshandlingen begjæres for ret værnething; er det Tilfældet og den vedkommende Embedsmand tillige ifølge sin Bestikkelse eller ifølge særlig Hjemmel, jfr. § 78, er berettiget til at optræde ved dette værnething som Anklager, have Domstolene ikke Videre at prøve. Dersom f. Ex. en Statsanklager begjærer en enkelt Retshandling, uagtet han ikke er kaldet til at paatale Sagen, og uden at den kan betegnes som uopsættelig, vedkommer det ikke Retten, om han er foranlediget dertil af rette Vedkommende eller ikke; det er et spørgsmaal vedkommende den paagjældende Myndigheds indre Forretningsgang. Deraf følger da, at det er tilstrækkeligt med Hensyn til de Tilfælde, hvor flere værnething kunne vcriges, at udtale den almindelige, baade paa offentlige og private Sager anvendelige Regel, at Valget

tilkommer Anklageren; det vil i offentlige Sager sige, at Retten har at anerkjende den Statsanklager eller Politimester som paataleberettiget, der har et af værnethingene for sig, uden at det vedkommer Retten, om han optræder uden eller efter Aftale med den eller de andre lige kompetente Myndigheder eller ifølge en Afgjørelse af højere Myndighed. Hvad denne Valgret iøvrigt angaar, kræver den Sigtedes Interesse, at Valget ikke ensidig kan gøres om, men at Omgjørelse maa bero i private Sager paa den Sigtedes Samtykke, i offentlige Sager paa en Retsbestutning ifølge Anklagerens Andragende. Efter det indskrænkede Omfang og Beskaffenheden af de Tilfælde, hvor Udkastet begrundet et Valg, er det derimod ikke andet rigtigt at give den Sigtede Ret til at fordre en Afgjørelse herom, og heller ikke at give Retten Beføjelse til at omgjøre Valget i Embeds medfør. Da Talen er om to Retter, og Overgangen fra den ene til den anden ikke beror paa Mangel af Competence, maa hin Retsbeslutning enten træffes af en dem begge overordnet Ret eller bero paa Enighed. At Valg af Ret til Forunderfølgelse ikke præjudicerer Valget af den dømmende Ret, er naturligt, da der vel er en materiel, men ingen formel Forbindelse mellem disse to Stadier af Stræffesagen.

II.

Forening af Stræffesager.

At der fra den Sigtedes Side ikke i og for sig kan gøres nogen berettiget Indvending mod Forening til een Sag af Sogsmaal mod den samme Person for forskellige strafbare Handlinger eller mod flere Personer som delagtige i en strafbar Handling, maa ansees for givet. Lovgivningens Regler om Stræffens Beregning ved Sammenstod af Forbrydelser begrundet i det Første Tilfælde, og Forholdet mellem de flere Sigtede i det andet Tilfælde en materiel Sammenhæng mellem Sogsmaalene, i Kraft af hvilken den eller de Sigtede maa finte sig i Foreningen, hvis denne er hensigtsmæssig. Men Foreningen er ikke altid hensigtsmæssig. Den kan medføre Forhaling, gøre Sagens Behandling vanskelig, bidrage til at forlænge væretcegtsfængsel m. v. Til disse Ulemper, som kunne vise sig faavel under Forundersøgelsen som under Hovedforhandlingen, kommer, hvad den sidste angaar, særligt Hensynet til den mundtlige Forhandling, hvis Tarv ofte vil gøre en Forening uhensigtsmæssig, som under den skriftlige Proces ikke vilde frembyde betydelige Ulemper. Reglerne om Forening eller. Sondring af de nævnte sammenhængende Sogsmaal bør derfor i den reformerede Proces tilstede en stor Frihed, for at de kunne føje sig efter ethvert enkelt Tilfældes Krav. Det bør herved bemærkes, at den materielle Stræfferets Regler om Straffms Beregning i Sammenstdstilfælde vel lettest kunne fyldestgøres ved Paadømmelsen under Eet, men dog ikke frembyde nogen Hindring for en Sondring i flere Sager. Dette viser Stræffelovens § 64, og det er denne Regel, hvis Analogi bliver at følge, naar Adskillelse af stige Sogsmaal finder Sted, uden at dette har den Grund, som Paragrafen nærmest har forøje. Kun vil det, for at Stræffelovens Tanke kan blive fuldt fyldestgjort, saavidt muligt være at paase af Vedlommende, hvis Beslutning Sondringen skyldes, at der iagttages den rækkefølge, at

den Handling, der antages at ville medføre den strengeste Strafart, behandles først, en Anvisning, der imidlertid ikke altid vil kunne følges, og som ikke egner sig til at optages i Loven, da ingen processuelle Følger kunne knyttes til dens Ikke-lagttagelse.

Ved Afgjørelsen af det Spørgsmål, i hvis Hånd Bestemmelsen om Forening eller Adskillelse af de nævnte sammenhængende Søgsmål, skal lægges, må der skjelnes. Anklagerens selvstændige Stilling medfører ligefrem, at det ikke kan unddrages ham at afgjøre, på hvilket Tidspunkt han finder det rigtigt at bringe et Straffesøgsmål for Retten. Enhver Sag, som ikke har overskredet Efterforskningens Stadium, er som sådan Domstolene uvedkommende; kun Anklageren kan afgjøre, om det rette Tidspunkt for at rejse Sag er kommen. En Gramse herfor ligger kun i vor Rets ikke meget vidtgående Bestemmelser om Forældelse af Strafskyld. Heraf følger, at det altid er muligt for Anklageren at undgå Foreningen, så længe han ikke har bragt de flere Søgsmål for Retten, være sig til Forundersøgelse eller for den dømmende Ret. En Regel om, at den offentlige Anklager skal forene sine Søgsmål, når de samtidig ere modne til at bringes for Retten, har ingen reel Betydning, da Afgjørelsen af, om de ere modne, kun kan tilkomme ham. Når derimod Søgsmålene på samme Tid svæve for Retten, nemlig henholdsvis Undersøgelsesdommeren eller den dømmende Ret, bør Afgjørelsen af deres Forening eller Adskillelse ligge i Rettens Hånd. Dels følger dette i Almindelighed af Rettens procesledende Myndighed, dels kræves det i Sammenfødtilfælde af Hensynet til den Sigtede, da han har ligeså megen Interesse i spørgsmålet som Anklageren. For at lette Udøvelsen af denne Rettens

Myndighed, bør det såvidt mulig være en Pligt for Anklageren at forene de samtidige materielt sammenhængende Søgsmål (strax eller ved Kontinuationssøgsmål); det bliver da den Ret, ved hvilken de flere Søgsmål svæve, overladt at afgjøre, om denne foreløbige Forening skal vedblive eller ikke. En sådan Pligt kan nu pålægges, hvor Anklageren er den samme, og således må altid offentlige Myndigheder opfat-

tes. Flerheden af ligeartede Myndigheder (de flere Statsanklagere, de flere Politimestre) ophæve ikke ligeoverfor Domstolene Myndighedens Enhed, og forsåvidt Myndighederne ikke stå i dette Forhold til hinanden, såsom Statsanklagerne og Politimestrene med Hensyn til deres forskellige Virkekreds, har Udkastets § 35 sidste Stykke og § 38 fjernet de heraf følgende Vanskeligheder. Kun i det Tilfælde kan hin Pligt altså ikke pålægges, når flere Private ere påtaleberettigede med Hensyn til de forskellige Søgsmål. Indtræder af denne Grund den Situation, at flere materielt sammenhængende Søgsmål måtte svæve for forskellige Retter, bør dog Muligheden af Forening ved Retsbeslutning ikke udelukkes, men den kræver særegne Bestemmelser om, hvilken Ret der er beføjet til at tage den ommeldte Beslutning (jfr. det preussiske Udkast af 1865 §§ 61 og 62).

De således udviklede Grundsætninger ligge til Grund for Reglerne i Udkastet. § 70 udtaler den almindelige Regel, at den eller de Påtaleberettigede kunne forene de materielt sammenhængende Søgsmål og knytter hertil i alle Tilfælde, hvor Påtalen ikke tilkommer flere private Anklagere, Forpligtelsen til at forene, når Forfølgning sker samtidig, hvorunder indbefattes såvel de Tilfælde, at de på samme Tid indbringes for Retten, som det, at det ene Søgsmål følger efter det andet, men bringes for Retten, inden Forfølgning er endt (Forundersøgelsen sluttet eller Dom gået). §72 hjemler dernæst Retten Beføjelse til at adskille de i Henhold til § 70 forenede Straffesager, og § 73 til at forene sådanne materielt sammenhængende Søgsmål, som måtte sondrede svæve for Retten, hvortil Paragrafens andet Stykke da indeholder den nødvendige supplerende Regel. Det ligger i Udtrykkene på flere Steder, at de pågjældende Søgsmål, om hvis Forening der skal kunne være Tale, ikke indbyrdes må besinde sig på de forskellige Trin, der betegnes ved Forundersøgelsen og den dømmende Ret. Det er en Selvfølge, at den dømmende Ret f. Ex. ikke kan benytte sin Myndighed efter § 73 til at beslutte Forening af et for den svævende Søgsmål med en anden Sag, der

befinder sig på Forundersøgelsens Trin. Heller ikke behøver en Forening under Forundersøgelsen at medføre Forening for den dømmende Ret. Forundersøgelsen kan adskilles i Henhold til § 72; navnlig kan det være hensigtsmæssigt at slutte den for en Forbrydelses Vedkommende, medens den fortsættes med Hensyn til en anden, hvilket da ofte vil medføre, at ingen fælles Behandling for den dømmende Ret kan finde Sted. Føres Forundersøgelsen til Ende i Fællesskab, vil vel følgen af den Frist, der er sat for Sagens Indbringelse for den dømmende Ret, ordentligvis være, at Anklageren må forene Anklagen for den dømmende Ret; men herved er dog Reglen i § 245 at mærke.

Foreningen af Søgsmål kan ikke gennemføres uden særegne Regler dels angående Rettens almindelige Competence, når Sagerne sondrede høre for forskellige Arter af Retter, se herom §§ 10 og 12, dels om Værnethinget, når Sagerne sondrede vilde høre for forskellige Værnething. Om Værnething for Forbrydelser, som i Henhold til § 70 forfølges under Eet, handler § 71. I denne er Principet forsåvidt det samme som efter den gjældende Ret, som Værnethinget for en hvilken som helst af de til een Sag forenede Søgsmål kan være Værnething for Alle. Fremdeles har Udkastet også den Grundsætning fælles med den gjældende Ret, at Prævention er afgjørende mellem de flere ligeberettigede Værnething. Men medens hin Første Regel i den gjældende Ret kun er udtalt med Hensyn til de forskellige Gjæringssteders Værnething, er Reglen her affattet mere almindelig, idet den også må gjælde ved Konkurrencen mellem flere Hjemthing eller Pågribelsessteders Værnething. Hertil knytter Paragrafen endvidere en Regel, der nødvendigvis ved de forskellige ikke ligeartede Retter. Forsåvidt derimod Udkastet i Almindelighed tillægger Gjæringsstedet Fortrin for de to andre Værnething, fordrer Konsekvensen lagttagelsen heraf også ved sammenhængende Sagers Værnething. Medens dernæst den gjældende Ret lader Præventionen indtræde allerede med de første Efterforskningskridt („hvor den Gjærning er begået, der har givet Årsag til Pågribelsen“

— „nærmest har givet Anledning til Forfølgningen“), stemmer det med den gennemførte Adskillelse mellem Efterforskningen, som liggende i Anklagemyndighedens Hånd, og Sagens Anhængiggjørelse ved Retten, at Vægten må lægges på denne sidste, en Regel, som også frembyder det Fortrin, at den giver Lejlighed til et overvejet, ikke ved Tilfældigheder bestemt Valg, jfr. også det nye tyske Udkast § 6. Reglen herom udtaler § 71 ved blandt de flere almindelige Bestemmelser i Kapitlets Nr. I. også at henvise til § 69, der har den samme Regel ved det Valg imellem flere Værnething, som denne Paragraf har for Øje.

Når Retten gjør Brug af sin Beføjelse til at adskille Sager, eller der af anden Grund indtræder Adskillelse af Sager, som ere forfulgte i Forening for den, måtte man uden en færegen Regel komme til det Resultat, at de Sager, for hvis famlede Forfølgning ved Retten kun Foreningen indeholder Hjemmel, — hvad enten denne nu har bevirket, at en Sag er kommen for en Landsret, i Stedet for en Underret, eller for et andet Værnething, end ellers vilde være Tilfældet — måtte ophøre at behandles ved denne. At imidlertid denne Konsekvens ikke behøver at fastholdes, ligger i Karakteren af de Retsregler, som på Grund af Foreningen ere fravegne (jfr. §§ 13 og 67). Om Sagen bør beholdes af Retten eller ikke, kan derfor afgjøres efter Hensigtsmæssighedshensyn, og det bør overlades Retten at tage Bestemmelse herom. Dette udtaler § 72 2det Punktum; derimod ligger der ikke i dette, at Nævninger kunde komme til at medvirke i en udsondret

Ikke-Nævningesag.

At Stræffesager, der ikke på den ovenomhandlede Måde ere materielt sammenhængende, forenes, kan under visse Omstændigheder være hensigtsmæssigt, f. Ex. når der er Tale om en række ensartede strafbare Handlinger (Politiforseelser, Toldovertrædelser), begåede af flere Personer, der dog ikke kunne siges at være Deltagere i een Handling. Retten bør da kunne anordne Foreningen, hvis ingen af Parterne gjør Indsigelse herimod, se § 73. Da der her ikke kan være Spørgsmål

om at pålægge Anklageren en Pligt til at

forene Søgsmålene, udkræves også for fådanne Tilfælde den i § 73 2det Stykke givne Regel for uden Hensyn til Tilfældigheder at muliggjøre Foreningen.

Retten Beslutning at adskille forenede Straffesager er procesledende og må kunne omgjøres; men har retten i Forbindelse med Adskillelsen bortvist Sagen fra sig i Henhold til § 72 2det Punktum, må Bestemmelsen om Gjenforening rette sig efter Reglen i § 73 2det Stykke. Fremdeles kan, når Forening af Sager i Henhold til § 73 2det Stykke er iværksat ved en Beslutning af en anden Ret end den, der nu adskiller, denne ikke frit benytte sin Ret efter § 72 2det Punktum til at bortvise, men en sådan Beslutning kræver atter Anvendelse af Reglen i § 73 2det stykke. Se herom § 74.

En materiel Sammenhæng mellem Stræffesøgsmål af en anden Art end den tidligere omhandlede er der i det i § 75 ommeldte Tilfælde, jfr. Stræffelovens §§ 206 og 219. Her er overensstemmende med den civile Processes Regler et Modsøgsmål begrundet ved Hovedsøgsmålets Værnething, en Regel, der selvfølgelig kun kan finde Anvendelse i private Straffesager. At Retten bør have den i §§ 72 og 74 hjemlede Myndighed med Hensyn til flige Modstraffekrav, kan ikke være tvivlsomt.

III.

Stedlige Grænser for Gmbedshandlinger i Strafferetsplejen.

Retterne ere beskikkede med Domsmyndighed for en bestemt Retskreds (Landsretten selvfølgelig for en Kreds, der omfatter adskillige Underretskredse). Udenfor denne Kreds har Retten ikke Domsmyndighed. Skal der altså i en Sag, som er anhängig ved en Ret, foretages en Retshandling udenfor Retskredsen, vil den regelmæssige Vej være Henvendelse til den Ret, i hvis Kreds Handlingen skal foretages. Det følger af Statsforholdet, at den Ret, til hvilken Rekvisitionen er stillet, ikke kan

vægre sig ved at efterkomme denne, når de for Foretagelsen af den pågjældende Retshandling foreskrevne Betingelser ere tilstede, hvilket det selvfølgelig må være dens Ret og Pligt at prøve. (Forholdet er et andet og ikke herhenhørende, når Landsretten pålægger en den underordnet Undersøgelsesdommer at foretage en Retshandling). Fra den almindelige Regel, som § 76 udtaler, bør der dog af Hensigtsmæssighedshensyn tilstedes Undtagelser, ligesom i den gjældende Ret (se Fdg. 29de November 1837 §§ 4, 6). Herom handler § 77, der skjelner mellem visse Handlinger, som en Ret uden videre Betingelser kan lade foretage i en anden Retskreds, nemlig Forkyndelser (ved Stævningsmænd eller Politiet, se Kap. IX.) og Pågribelser i Tilfælde af Anholdelse, Fængsling m. v., og andre Handlinger, der kun i påtrængende Tilfælde uden Videre kunne foretages i den fremmede Retskreds, men ellers kun ifølge Bemyndigelse. Det vilde ve! nærmest stemme med Retsorganifationen at kræve Bemyndigelse af højere Ret; men Nemhedshensyn f. Ex. ved en Forundersøgelse, tale for, at også Samtykke af Retten i den fremmede Kreds bør være tilstrækkelig. Kan fåledes efter Omstændighederne den Omvej undgås at henvende sig med Rekvisition til Retten i den fremmede Kreds, da bør også det kunne undgås til Udførelsen af Beslutningen at henvende sig til Politiet i den fremmede Kreds; den bør kunne ske ved Politiet i Rettens egen Kreds. Også Påtalemyndighederne (Statsanklagerne, Politimestrene) ere beskikkede for bestemte Kredse, og § 76 udtaler derfor den samme Hovedregel for deres Vedkommende hvilken også, som tidligere bemærket, har Betydning for Retten. Men også her bør så meget mere Undtagelser anerkjendes; om disse handler § 78.

Kapitel VIII.

Om Retsmøder og Retsbøger.

De tilbageværende Kapitler af Udkastets første Afsnit omhandle forskellige Forhold, som

komme frem under Behandlingen ved Retten, og som på Grund af deres almindelige Karakter bør have Plads allerede her. I det nærværende 8de Kapitel gives dels almindelige Bestemmelser om Retsmøder (§§ 79—82 om deres Offentlighed, § 83 om Orden i Retsmøderne), dels om Retsbøgerne og hvad dermed står i Forbindelse (§§ 84—90), endelig i § 91 om Retssproget.

Særlige Undtagelser fra den ved Grundloven hjemlede almindelige Regel om Offentlighed hjemler Udkastet i §§ 108, 222 1ste Stykke og 257. Derimod er Forundersøgelsen ikke undtagen fra Reglen, dog at der indrømmes Dommeren Ret til at lukke Dørene, ikke blot som ved Hovedforhandlingen, når „Sædelighed“ eller „den offentlige Orden“ kræver det, men også, når „særegne Omstændigheder give Grund til at antage, at Retsmødets Offentlighed vil være til Hinder for Sagens Oplysning“. Det er ikke almindeligt, at Offentligheden udstrækkes såvidt, at den også omfatter Forundersøgelsen. Det er vel Tilfældet i den engelske Straffeprocés, men ikke i de franske eller tyske Proceslove eller Udkast, end ikke i de nyeste, og således heller ikke i Udkastet til en fælles tyst Straffeprocés. Forundersøgelsens forskellige Karakter efter de nævnte Lovgivninger har herved selvfølgelig haft Indflydelse. I England er Forundersøgelsen væsentlig akkusatorisk ligesom Hovedforhandlingen; Parternes Virksomhed står i første Række; Offentligheden måtte da ved den ligesåfuldt finde Anvendelse som ved Hovedforhandlingen. På Fastlandet bevarede Forundersøgelsen længe og navnlig i de ældre Former af den reformerede Stræffeprocés sin tidligere rent inkvisitoriske Karakter, der ganske udelukkede en Medvirkning ved Undersøgelsen af Parterne som sådanne; men det er klart, at Offentligheden må være udelukket, når end ikke den begrænsede Offentlighed for Parterne indrømmes. Den Ordning, som Kommissionens Flertal foreflår, i væsentlig Overensstemmelse med de nyeste Love og Udkast (navnlig også det nye tyste), går nu vel ikke ud på Optagelse af den engelske Forundersøgelse; men den fjerner sig dog på den anden Side meget bestemt fra den tidligere rent

inkvisitoriske Forundersøgelse, idet den anerkender som Regel Parternes Ret til Medvirkning med de deraf følgende Konsekventser. Heri ligger et afgjørende Brud med den ældre Forundersøgelse. Er først dette væsentlige Skridt gjort, så kan det ikke fra denne Side have nogen særlig Betænkelighed også at gjøre det videre, langt mindre væsentlige Skridt, at indrømme fuldstændig Offentlighed. End mindre Betænkelighed kan dette selvfølgelig have efter Mindretallets Forstag om Forundersøgelsen, der lader Anklageprincippet få endnu større Betydning. Når Forundersøgelsen ikke er hemmelig for den Sigtede, når han regelmæssig har Ret til at være tilstede og medvirke ved Retsmøderne samt til at gjøre sig bekendt med Sagens Aktstykker, kan Forundersøgelsens Øjemed ordentligvis ikke påberåbes mod fuldstændig Offentlighed. Det sees også af Motiverne til det nye tyske Udkast, at det egentlig ikke er store Betænkeligheder, der have afholdt det fra at optage Reglen om Forundersøgelsens Offentlighed. Det anføres egentlig kun, at Offentligheden under den i dette Udkast givne Ordning af Forundersøgelsen, navnlig også den større Skriftlighed, har liden reel Betydning og mindre end i den engelske Procés. Forsåvidt derved sigtes til Offentlighedsens Betydning til positivt at fremme Forundersøgelsens Øjemed, er dette måske rigtigt. Men det er heller ikke Hensynet hertil, der er det vigtigste Forsvar for Offentligheden af en Forundersøgelse, der er ordnet på den Måde, som det tyske Udkast har optaget. Forsvaret ligger i den almindelige Betragtning, at Offentligheden indeholder en Garanti for den Sigtede mod Misbrug af Undersøgelsens Midler og for Dommeren mod ugrundet Mistanke, en Garanti, som ikke bør opgives, når den blot kan have uden Skade for undersøgelsen. Der må så meget mere lægges Vægt på denne Garanti, som Undersøgelsesdommeren er Enkeltdommer, medens Retsvidneinstitutionen er bestemt til at ophøre, og der ikke altid kan regnes på, at en Retsskriver er tilstede, se Udkast til Lov om Domsmagts Ordning m. m. § 31. Herimod kan det da ikke komme i Betragtning, at Offentligheden også har sine ubehagelige Sider for den Sigtede. Da imidlertid den

Sigtede af særegne Grunde kan udelukkes fra hine Retsmøder (se §§ 234 og 236), og andre Tilfælde vel også kunne tænkes, hvor Offentligheden undtagelsesvis vil være til Skade for Undersøgelsen, må Dommeren dog have den ved § 79 hjemlede diskretionære Beføjelse til at lukke Dørene.

Da det Retsmøde, som omhandles i § 257, finder Sted for en Landsret, og der i det ikke er Spørgsmål om nogen umiddelbar Undersøgelse af Sagen, medens Øjemedet er at afgjøre, om der efter det Foreliggende er

Grund til at stille den Sigtede for den dømmende Ret, behøves Offentligheden ikke som Garanti, og der kan derfor her tages Hensyn til, at den må være ubehagelig for den Sigtede. Den Undtagelse fra Offentligheden som § 222 1ste Stykke hjemler, er naturlig af den Grund, at der her endnu ikke er Spørgsmål om nogen Sigtet, hvis Interesse kræver Offentligheden, medens på den anden Side Sagen forudsættes at besinde sig på et Trin hvor Offentligheden let kunde medføre Hindringer for Øjemedets Opnåelse. Om de ejendommelige Forhandlinger, der omhandles i § 108, henvises til, hvad derom i det følgende bliver bemærket.

Den Udelukkelse af Offentlighed ved Hovedforhandlingen, som undtagelsesvis finder Sted af Hensyn til Sømmelighed eller den offentlige Orden, behøver efter sit Øjemed ikke at være absolut. Der gives for det Første Stillinger, som bringe de Pågjældende i sådanne jævnlige Berøringer med Strafferetsplejen, at det er naturligt at tilstede Personer af disse Klasser Adgang, jfr. den württembergske Lov § 296. Dernæst må også den Forurettede, selv om han ikke optræder som Part i et Erstatningskrav, have Adgang til at være tilstede, og endelig bør Parterne, altså navnlig den Sigtede og en privat Anklager, kunne fordrø Adgang for et begrænset Antal af dem opgivne Personer. At også Dommeren (Rettens Formand) må have Ret til at tilstede enkelte Personer Adgang, kan ikke betvivles. Når derimod ellers Behandlingen finder Sted for lukkede Døre, kan Ret til Tilstedeværelse ikke indrømmes Nogen, men det må aldeles bero på Dommeren, hvorvidt enkelte

Personer kunne få Adgang (se § 82). Denne Omstændighed fører imidlertid atter til Nødvendigheden af en Ordning, hvorved Offentligheden Garanti i de Tilfælde, hvor Offentlighed er Regel, såvidt muligt kan erstattes. Denne Erstatning må søges i Retsskriverens nærværelse. Men da en sådan ikke altid vil være tilstede, må Garantien i så Fald søges i Tilkaldelsen af Retsvidner, hvilken iøvrigt også er foreskrevet i Udkastet i enkelte andre Tilfælde på Grund af Handlingens særegne Beskaffenhed, se §§ 118, 128, 139. 148. Det forudsættes herved, at den gjældende Retsvidneinstitution ophæves, og herfor kan den her omhandlede, kun undtagelsesvis indtrædende Tilkaldelse af Retsvidner ingen Hindring være. Byrden at fungere som Retsvidner i de nævnte Tilfælde må pålægges Borgerne ligesom Nævningehvervet. De Foranstaltninger, som træffes af Hensyn til Nævningeinstitutionen, kan der også drages Nytte af her, idet navnlig de kommunale Nævningelister (Grundlister), på Grundlag af hvilke ved en række af Valg og Lodtrækninger Nævningerne kaldes til den enkelte Sag, tillige kunne angive den Kreds af Mænd i hver Kommune, af hvilke Retsvidnerne skulle tages. Herom ere nærmere Regler givne i § 81, i hvilken også sådanne Bestemmelser fra den gjældende Ret om Retsvidner ere optagne, som kunne overføres. En absolut Fordring kan den her omtalte Tilkaldelse af Retsvidner dog ikke være, når Øjemedet ikke ofte skulde forspildes. Mod mulige Misbrug haves den nye Strafferetsplejes Hovedgarantier, Hovedforhandlingens Offentlighed og den dømmende Rets frie Bevisbedømmelse.

Udkastets § 83, som i det Væsentlige stemmer med den tilsvarende Bestemmelse i Lovudkastet om den borgerlige Retspleje (§ 81), behøver ingen særlig Begrundelse.

Om Protokolleringen ved Retsplejen i Straffesager indeholdes Reglerne i §§ 84— 87. En Del af disse ere fælles for alle Retshandlinger, derunder indbefattede også de enkeltstående. Fælles er således den almindelige Bestemmelse i § 84, at Beretning (o: kort Fremstilling af Gangen) skal optages i Retsbogen, de i samme Paragraf givne Regler om, hvad der skal angives ved Beretningens Be-

gyndelse, og Reglerne i § 87. Med Hensyn til Omfanget i det Enkelte af Protokollationen må derimod tildels forskellige Regler gjælde. Fælles for alle Tilfælde må Reglerne i § 85 1ste, 4de og 5te Stykke være. Selv om der ikke er Spørgsmål om Retshandlinger, der kunne påankes, i hvilket Fald Reglerne i 1ste og 5te Stykke ere ligefrem nødvendige, angå de der omhandlede Optegnelser dog sådanne faste Punkter af Forhandlingen, at god Orden kræver, at Retsbogen indeholder Alt derom, for såvidt ikke en Henvielse til Skrifter, der overleveres Retten for at forblive hos den (såsom Anklageskriftet), kan finde Sted. Omvendt er der under ingen Omstændigheder nogen Nødvendighed for at optage de Udviklinger og Foredrag, der omhandles i det 4de Stykke. Forskellen viser sig derimod med Hensyn til de Protokollationer, der omhandles i 2det og 3de Stykke, og som fåe Betydning med Hensyn til Bevisspørgsmålet i Sagen. Om disse bliver der nu kun Spørgsmål dels ved Undersøgelsesretten, dels under Hovedforhandlingen, derunder indbefattet Forhandlingen for Landsretten i de Påanketilfælde, som ommeldes i § 400 ff. Det nærmeste Øjemed med Afhørelse for Undersøgelsesdommeren er at skaffe Anklageren Midler til at afgjøre, om Anklage bør rejfes, og hvis Anklage rejses, Parterne Midler til at forberede Bevisførelsen for den dømmende Ret; derimod er Afhørelsen ordentligvis ikke en Bestanddel af selve Bevisførelsen, om end Benyttelsen ved denne af de for Undersøgelsesdommeren afgivne Udsagn kan finde Sted efter Reglerne i § 298 Nr. 3 og 4. Heraf følger, at Protokollationen vel må have et ikke ringe Omfang (Parterne behøve ikke at være tilstede), at den må gjengive det væsentlige Indhold af de fremkomne Udsagn, men at den dog ordentligvis ikke behøver at tilstræbe en Gjengivelse af den Afhørtes egne Ord. Dette vil derimod være nødvendigt i de Tilfælde, hvor Udsagnet fremtræder som et foregrebet Led af Bevisførelsen, jfr. §§ 139 2det Stykke, 159, 298 Nr. 2, 3 og 4. De samme Regler må af Hensyn til Bestemmelserne i § 404 gjælde ved Afhørelsen under Hovedforhandling for Underretten, for såvidt Sagen ikke er und-

tagen fra Påanke. Den Vanskelighed ved Anvendelsen af denne Regel, som kan fremkomme derved, at det ikke altid forud kan siges, om Sagen er undtagen fra Påanke, se § 396, er ikke større, end der også i andre Retninger kan forekomme i Strafferetsplejen, fordi det med relativt bestemte Strafferammer ikke nøjagtigt

forud kan vides, hvad Udfaldet vil blive, jfr. det 2det Kapitel om Kompetenceordningen. I tvivlsomme Tilfælde vil dømmere være opfordret til at forholde sig på den i § 85 foreskrevne Måde. Skulde det ikke være sket, og det viser sig, at Påanke kan finde Sted og finder Sted, vil det ikkun medføre, at § 404 faktisk ikke kan blive benyttet i så stort Omfang som ellers. Hvad de upåankelige Underretssager angår, har § 85 ingen særskilt Forskrift, og det behøves heller ikke. Protokollationen har kun Betydning for Dommeren selv, og det kan overlades til ham, hvad og hvor meget han vil optage i Retsbogen i Henhold til den almindelige Forskrift i § 84 1ste Stykke. Hvad Afhørelse under Hovedforhandlingen for Landsretten angår, kræves derimod en særegen Forskrift, dels fordi Retten er en Kollegialret, og det kan være hensigtsmæssigt i Tilfælde af Uenighed at have nogen Støtte i en Protokollation, dels af Hensyn til Retsmidlerne. Thi vel er det en Grundsætning, at der ikke finder Påanke Sted med Hensyn til Bevisresultaterne; men såvel de Påankegrunde, der tilstedes, som det andet Retsmiddel, Sagens Gjenoptagelse, ere dog ordnede således, at et vist almindeligt Indtryk med Hensyn til Punkter vedkommende Bevisførelsen kan fåes af en anden Ret eller af den samme Ret til et senere Tidspunkt, ikke for derpå at støtte positive Bevisresultater, men til at bevirke Annullation eller Indrømmelse af Gjenoptagelse, hvorom nærmere i det Følgende ved Bestemmelserne om Retsmidlerne, jfr. Bar i Gerichtssål 1867 S. 434—5 og den würtb. Straffeprocesslov art. 229, jfr. Kommissionsbetænkning ad art. 228. Den Protokollation, der af disse Hensyn finder Sted, bør dog ikke afbryde eller forstyrre den mundtlige Forhandling; den bør derfor overlades Retsskriveren under almindeligt Tilsyn og Vejledning af Formanden; den bør indskrænke sig

til de væsentligste af de fremkomne Udsagn, den bør holdes affondret fra den egentlige normale Protokollation (en færskilt Bog), og den bør lettes ved Henvielse til tidligere Afhørelser. Hvad § 85 foreskriver om Besigtigelser (§ 148) i det 3die Stykke, har tilstrækkelig Forklaring i det Foregående, jfr. også § 298 Nr. 1. At Oplæsning og Vedtagelse af det Retsbogen Tilførte angående afhørte Personers Udsagn, ikke bør finde Sted ved den Protokollation, der er fremkommen under Hovedforhandlingen ved Landsretten, følger af dennes Øjemed. Tvivlsomt kan det endog være, om denne Forholdsregel behøver at udstrækkes så vidt, som Udkastet i § 86 fordrer, eller om den ikke kan indskrænkes til de Tilfælde, hvor Udsagnet fåvidt mulig skal gjengives med den Afhørtes egne Ord, jfr. imidlertid Lovudkastet om den borgerlige Rets § 84. Reglerne i §§ 88—90 stemme i det Væsentlige med Reglerne i det civile Udkast §§ 85 i. k., 86, 88 og 89; nogle mindre Ændringer forklares ved Straffesagers Særegenhed. Med Hensyn til § 90 i Begyndelsen mærkes f. Ex. Reglen i § 305 i Slutningen samt de Udskrifter, der i Påanketilfælde i Embeds medfør skulle indsendes, se §§ 385, 413. Til disse Tilfælde har Reglen i § 90 selvfølgelig ikke Hensyn, derimod til sådanne Tilfælde som, at Udskriften begjæres for senere civile eller kriminelle Sagers Skyld. f. Ex. af den Forurettede, der anlægger et Grstatningsøgsmaal, eller af den offentlige Påtalemyndighed; af denne sidste bliver selvfølgelig ikke Betaling at erlægge for Udskriften. Med § 91 sammenholdes Reglen i Lovudkastet om den borgerlige Retspleje § 92. Reglen i § 92 behøver ingen Forklaring.

Kapitel IX.

Om Forkyndelser og andre fra Retten udgående Meddelelser.

Bestemmelserne i dette Kapitel ere i det Væsentlige overensstemmende med de tilsvarende Bestemmelser i Lovudkastet om den borgerlige Retspleje (første Afsnit Kap IX.), kun med de

af Straffesagers Natur flydende Forskelligheder. I denne Henseende mærkes for det Første, at de Forkyndelser, for hvilke særegne Regler ere foreskrevne, forudsættes, ligesom alle andre i Kapitel omhandlede Meddelelser, at udgå fra Retten*), ikke fra Parterne. Da deres Natur imidlertid ikke forandres (jfr. med § 95 det civile Udkast §§ 123, 205, 231), kan den i Overensstemmelse med den almindelige Forskrift i det civile Udkasts § 122 opstillede Hovedregel i narværende Udkasts § 93 ikke være tilstrækkelig i Straffeprocessen. Om en Afvigelse fra de foreskrevne Regler på Grund af Vedtagelse mellem Parterne (se det civile Udkast § 108) bliver der dernæst ikke Tale. En anden i Forholdets Natur grundet Forskjel er den, at Forkyndelsen vel i de i §§ 95—100 ommeldte Tilfælde kan foregå på den Måde, som foreskrives i det civile Udkast, nemlig ved Stærningsmænd og kun, når disse Intet kunne udrette, ved Politiet, men at Retten også strax må kunne overdrage Politiet Forkyndelsen, Endnu en væsentlig Forskjel er det, at i de Tilfælde, som ere Gjenstand for Reglerne i §§ 95—100, er Forkyndelsen for den Pågjældende personlig opstillet som det, der

såvidt mulig skal iværksættes, få at Forkyndelse på Boligen (Opholdsstedet) efter Reglerne i § 98 d. kun bør sinde Sted, når hin ikke kan lykkes. Også dette er i Straffesager en naturlig Regel; flere Love opstille endog med Hensyn til Indkaldelse af den Sigtede, at Anholdelse på Grund af Udeblivelse (se § 169) kun kan finde Sted, når Forkyndelsen er sket til den Pågjældende personlig, se würtb. Lov § 232, en Regel, der dog synes at gå for vidt.

Om Enkelthederne i Kapitlet skal iøvrigt Følgende bemærkes. Under § 93 falde f. Ex. Underretninger til Parterne om Retsmøder, som de ere berettigede til, men ikke Pligtige at

*) Om de fra Statsanttageren eller Politimesteren udgående Indkaldelser, som ommeldes i §§ 147 og 163, ere ingen færegne Regler fundne nødvendige, idet de også for andre Polititøjemed brugelige Indkaldelser forudsættes her at finde Anvendelse; den Adgang til Domstolene, som hjemles ved § 226, indeholder Betyggelse mod utilstrækkelige Indkaldelser. For det i § 136 ommeldte særlige Tilfælde indeholder denne Paragraf det Fornødne.

overvære, se f. Ex. §§ 234, 257, 387. Navnlig mærkes, at alle Meddelelser fra Retten til offentlige Påtalemyndigheder gå ind under Reglen, også de, for hvilke der i tilsvarende Tilfælde er givet særegne Regler, når Meddelelsen sker til den Sigtede eller en privat Anklager; sådanne Meddelelser Bør gå efter almindelige Regler om Meddelelser mellem offentlige Myndigheder. Ved § 94 (civ. Udkast § 121) mærkes blot, at man i Forundersøgelsen ikke egentlig kan tale om en mødepligt for Parterne (undtagen for den Sigtede ved hans Afhørelse), men om en Ret til at møde, hvorfor Redaktionen er lidt forskjellig fra det civile Udkast. Iøvrigt må med denne Paragraf jævnføres § 169, som indeholder en Slags Begrænsning. I § 95 opregnes de Meddelelser og Forkyndelser, der skulle foregå efter de i de følgende Paragrafer forestrevne særlige Regler, under Nr. 1 til den Sigtede, under Nr. 2 til Vidner, Syns- eller Skjønsmænd, under Nr. 3 til private Anklagere. Med disse Bestemmelser jævnføres §§ 167, 168, 252, 262, 305, 360, 364, 382,—§§ 135, 137, 149, (Begæringer om Foretagelse af Syn til Personer, der have en almindelig offentlig Bemyndigelse hertil, gå ikke ind under Reglen i § 95 Nr. 2) 162,—§ 206.

De i §§ 95—100 indeholdte Regler give Bestemmelser for Forkyndelsen, når denne skal ske ved Stævningsmænd eller Politiet. Forudsætningen for at bringe disse Regler til Anvendelse er, at Vedkommende er her i Riget, eller i al Fald har bekendt Bolig eller midlertidigt Opholdssted i Riget. Er dette ikke Tilfældet, hvad enten dette strax er givet, eller det viser sig ved forgjæves forsøgt Forkyndelse efter Reglerne i §§ 95—100, jfr. den i § 100 3die Stykke ommeldte Påtegning, må andre Forholdsregler anvendes. Der frembyder sig her en naturlig forskjel mellem det Tilfalde, at Vedkommende har bekendt Bolig eller Opholdssted i Udlandet, og det, at hans Bolig eller Opholdssted ikke kan opspørges. I første Fald er den naturlige og betryggende Fremgangsmåde, at Forkyndelsen sker på den ved Stedets Love hjemlede Måde, se § 101, civ. Udk. § 113, hvorved det i Straffeprocessen er en Selvfølge, at det er Retten, der tilstiller

den pågjældende fremmede Myndighed Begjæringen herom. I sidste Fald må der strides til en egentlig offentlig Forkyndelse, se § 102 1ste Stykke (civ. Udk. § 112). Men den sidstnævnte Forkyndelsesmåde kan ikke indstrænkes til det Tilfælde alene, at Bolig eller Opholdssted ikke kan opspørges. Den må under visse Omstændigheder kunne sinde Anvendelse, uagtet den Pågjældende har Bolig eller Opholdssted i Udlandet, som kjendes, nemlig når den Pågjældende har unddraget sig forfølgning ved Flugt. Dernæst må også den Eventualitet forudses, at den pågjældende fremmede Myndighed vægrer sig ved at efterkomme Begjæring om Forkyndelse. I dette Fald bliver da offentlig Forkyndelse den eneste Udvej, dog at dertil i dette Tilfælde naturlig slutter sig Meddelelse ved anbefalet Brev.

Særegne Forkyndelsesmåder, som finde Anvendelse ved de i § 95 ommeldte Meddelelser, ere endvidere de i §§ 103 og 104 ommeldte. Det er naturligt, at Meddelelse til Retsbogen, hvor den kan sinde Anvendelse, altid må være ligeså god som Forkyndelse efter Reglerne i §§ 95—100. Dette vil navnlig finde hyppig Anvendelse ved Sigtede, som ere fængslede, men der kan også ellers blive Tale derom, f. Ex. når en Person, der skulde indkaldes som Vidne, er tilstede, hvor Retten holdes. Med § 104 jævnføres § 134 og Lovudkastet om den borgerlige Retspleje § 124.

Kapitel X.

Om Rettens Domme, Kjendelser og andre Beslutninger.

En Opfordring til at samle nogle almindelige Bestemmelser om Retternes Afgjørelser ligger i Hensynet til de forskellige Trin, en Straffesag kan gennemløbe, for undersøgelsesdommeren, for den dømmende Ret, og her atter udenfor eller under Hovedforhandlingen, samt for den Ret, der på Grund af Retsmidler får med Sagen at gjøre, foruden at der hyppig bliver spørgsmål om enkeltstående Retshandlinger. Foruden de enkelte fælles Bestemmelser, som herved foranlediges (se Udkast-

stets §§ 107 og 109), er der andre, der ere fælles for alle Tilfælde, hvor Beslutning skal tages af en kollegialt sammensat Ret, hvorom der også bliver spørgsmål på forskellige Trin af Sagen (i Landsretssager udenfor og under Hovedforhandlingen, fremdeles som Følge af Retsmidler), se herom §§ 105 og 106. Endelig er det Stedet her at give Regler om sådanne Retsbeslutninger, der ligge udenfor Sagens regelmæssige Gang, og som derfor ikke kunne finde Plads i rækken af Regler, der følge denne Sagens Gang; Retsafgjørelsen træder her i Stedet for tidligere kjendte administrative Resolutioner (se § 108).

Blandt Rettens Beslutninger udhæver Udkastet i Overensstemmelse med den gjældende Ret nogle ved de særegne Betegnelser: Domme og Kjendelser. Om begge disse Klasser af Beslutninger gjælder det, at de skulle begrundes (§ 107), medens andre Retsbeslutninger ikke behøve at begrundes, med mindre dette særlig er foreskrevet (se f. Ex. §§ 172, 368—70; Formen behøver her ikke at være den traditionelt for Kjendelser hjemlede). Med Hensyn til Anvendelsen af Betegnelsen Dom holder Udkastet sig i det Væsentlige til den gjældende Terminologi. Som Følge heraf bliver der kun Tale om Domme ved den dømmende Ret, og når Retsmidler anvendes, ikke ved Beslutninger af undersøgelsesdommeren. En Afgivelse fra den strenge Fastholden af den gjældende Terminologi kan man sinde deri, at Udkastet kalder den Beslutning, hvorved den dømmende Ret nægter Henvielse til Hovedforhandling, Kjendelse, se §§ 251, 259, jfr. § 270. Der er imidlertid Grund til også i Betegnelsen at sondre mellem de Beslutninger, der tages af den dømmende Ret, førend Sagen er kommen til Hovedforhandling, eller udenfor denne, om end Sagen ved dem sluttes, og de Beslutninger, der ende Sagen under Hovedforhandlingen. Der er i mange Retninger en gennemgribende Forskjel på dem, en Forskjel, som måske bliver klarest, når det bemærkes, at hine Beslutninger i fremmede Love i Reglen findes henlagte til en særegen Ret eller Retsafdeling (Rådskammer, Anklagekammer). Idet Udkastet henlægger hine Afgjørelser til den dømmende

Ret selv, forandrer den dog iøvrigt ikke deres Karakter som Led i et Mellemstadium af Straffesagen (Auklageverfahren, instruction intermédiaire), og hermed stemmer bedst den

valgte Betegnelse, ligesom når Underfølgelsesdommerens Beslutning at nægte en Forunderfølgelse betegnes som Kjendelse (se § 229). I hvilke Tilfælde Rettens Beslutning skal betegnes som Kjendelse og begrundes som sådan, kan i Straffeprocessen ikke angives ved en almindelig Regel. Foruden de Tilfælde, hvor en opstået Tvistighed afgjøres ved Kjendelse, stemmer det med den gjældende Ret, tildels grundlovmæssige Forskrifter, og Forholdets Natur at fordre en af Grunde ledsaget Kjendelse i mange andre Tilfælde, hvor det nemlig drejer sig om Beslutninger angående Anvendelse af visse, i Personers Retsgoder væsentlig indgribende Midler til Opnåelse af Straffesagers Formål (f. Ex. Fængsting, Ransagning), uden at nogen Tvistighed går forud. Formen skal her befordre den omhyggeligere Overvejelse og nøjagtig Redegjørelse for, at Forholdsreglen er begrundet. Under disse Omstændigheder kan Området for Kjendelsesformen ikke angives anderledes, end det er i § 107. Det, der opnåes ved Bestemmelsen i § 107 om Kjendelser, er altså dette, at den sparer den idelige Gjentakelse på alle vedkommende Steder af Tilføjelsen „ledsaget af Grunde“.

Hvad nu iøvrigt Dømmes og Kjendelsers Begrundelse angår, så kan der i Almindelighed ikke siges videre end, hvad Udtrykkene og Forholdets Natur tilsige. I visse Tilfælde må særegne Fordringer gjøres af Hensyn til Ordningen af Påanken, nemlig fordi denne ikke udstrækker sig til Bevisspørgsmålet. Men dette kommer ikke frem i alle Tilfælde, hverken når Dommen eller Kjendelsen er upåankelig, f. Ex. afsagt i en påanket Sag, eller i alle de Tilfælde, hvor Retsmidlet ikke har hin Begrænsning, hvilket er Tilfældet med undersøgelsesdommerens Kjendelser og den dømmende Rets Kjendelser, mod hvilke der kan finde Besværing Sted, jfr. §§ 414, 416 2det Stykke, 418 og 419. I sådanne Tilfælde skal Begrundelsen ikke væsentlig indrettes efter Hensyn til Retsmidlerne mod Beslutningen; § 107 måtte derfor atter her henvise til, at der i

visse Tilfælde stilles særegne Fordringer til Begrundelsen, navnlig til Fremstillingen af den antagne faktiske Sammenhæng. Der bliver iøvrigt atter her Forskjel mellem Domme i Nævningesager og andre Domme, se §§ 355, 358 og 359.

For Beslutninger, der skulle tages af flere Dommere i Forening, indeholde §§ 105 og 106 Regler. Den første angår de formelle Regler med Hensyn til Vedtagelsen; disse behøve ingen nærmere Begrundelse, idet det kun skal bemærkes, at det her ligeså lidt som i det civile Udkast er fundet rigtigt at bestemme, at Dommernes Rådslagninger og Afstemninger skulle være offentlige. I § 106 udtales først den Regel, at der må være Stemme flerhed for enhver Afgjørelses Resultat, hvorimod der ikke tillige udkræves Stemme flerhed for Grundene. Med Hensyn til denne Regel henvises til de Betragtninger, som findes i Motiverne til det civile Udkast. En Undtagelse fra Reglen findes i Udkastets § 350; Forklaringen heraf vil blive givet i det følgende. Ligesom i borgerlige Retstrætter kan der i Straffesager forekomme fukcessive Afstemninger over enkelte

Momenter i Sagen, idet en Sammenregning af forskellige Vota ikke kan finde Sted (således Vota med Hensyn til Formalitet, Påtaleret og Skyldspørgsmålet). særlig må det mærkes, at Udkastet i Landsretssager, der påkjendes uden Nævninger, fordrer Adskillelse mellem dette Spørgsmål, om den Sigtede er skyldig, og Spørgsmålet om Straffens Størrelse (se § 357). I sådanne Tilfælde må da den samme Regel gjælde som i civile Sager, at de Dommere, som ere blevne i Mindretal ved de foregående Afstemninger, ere pligtige at deltage i de senere Afstemninger. Det ligger selvfølgelig heri, at det er de pågjældende Dommers Pligt at betragte det ved de foregående Afstemninger fastslåede Resultat som bindende for sig, også i de Tilfælde, hvor det i og for sig er muligt at lade den overvundne Opfattelse få en vis Indflydelse på den senere Afstemning, således f. Ex. når den, der har stemt for Frifindelse, nu skal stemme over Straffen, og denne, som i Reglen, er relativt bestemt. At Skyldspørgsmålet og Strafspørgsmålet bør

sondres på denne Måde fra hinanden, og de frifindende Vota ikke sammenregnes med dem, der stemme for den laveste Straf, er navnlig blevet klart ved Nævningeinstitutionen. Skyldspørgsmålet afgjøres i Nævningesager af nævningerne, Strafspørgsmålet af de retskyndige Dommere, uden at et frifindende Mindretal af Nævningerne kommer den for skyldig Erklærede til Gode ved Straffens Fastsættelse. En herfra grundforskjellig Regel kan ikke uden Vilkårighed opstilles ved andre Straffesager, Og lige så lidt som man nogetsteds har haft mindste Betænkelighed ved at pålægge de retskyndige Dommere i Nævningesager ved Valget af Straffen at tage Nævningernes Afgjørelse til Udgangspunkt uden Hensyn til mulige Tvivl om dens Rigtighed (se § 355) — forudsat at denne Tvivl ikke fører til Anvendelse af Beføjelsen efter § 350 —, lige så lidt kan der i Pligten til subsidær Votering med hin Forpligtelse til at tage den fastslåede Afgjørelse om Skyldspørgsmålet til Udgangspunkt erkjendes at ligge en uberettiget Samvittighedstvang. Forpligtelsen går ud på at votere på samme Måde, som om Skyldspørgsmålet var afgjort ved Nævninger. Den samme Nødvendighed for at dømme til Straf på et af Andre afgjort Skyldspørgsmål kan også komme frem i Påanketilfælde. Med Rette er det også bemærket, at en modsat Regel indirekte fører tilbage til Mistankestraffe, se Bar: Recht und Beweis im Geschworenengericht Note 185 (S. 247 ss) — Derimod må det i Straffesager fastholdes, at Spørgsmålet, om den Sigtede er skyldig i den Forbrydelse, for hvilken han sigtes, ikke på den angivne Måde kan deles i flere Spørgsmål og gjøres til Gjenstand for subsidær Votering, jfr. også her Reglen i Nævningesager § 332 og Forudsætningen i § 357. Når denne Sætning, der nu må siges at stå fast i Videnskaben, og som også i Reglen udtrykkelig udtales i Lovene (nemlig i Reglerne om Affattelsen af Spørgsmålene til Nævningerne), afviger fra, hvad der jævnlig vil sinde Sted i Civilprocessen, hvor en Udstykning af Gjenstanden i enkelte Angrebs- og Forsvarsmomenter hyppig er nødvendig, forklares dette ved Forskjellen mellem de civilretlige og de strafferet-

lige Spørgsmål. Spørgsmålet, om en Person er skyldig til Straf, er eet og udeleligt, fordi det Straffkyld begrundende Faktum, den forbryderiske i Handling fremtrådte Billie er een og udelelig. En Deling af dette Spørgsmål vilde kunne have til Følge, at Flertallet, ja endog samtlige Dommere holde den Sigtede for ikke-skyldig, medens ved en successiv Afstemning alle de enkelte Momenter kunne få Flertallet for sig, og således en Domfældelse begrundes. Det Anføne gjælder i og for sig også om strafforhøjende og strafnedsættende Omstændigheder ved Forbrydelsen; det drejer sig her om et Plus eller Minus af Straffkyld ved Gjerningen (Villiesakten). Når det nu ikke desto mindre må erkjendes for hensigtsmæssigt til Afstemningens Lettelse at udsondre disse Spørgsmål til særlig Afstemning, efterat det Spørgsmål er besværet, om Forbrydelsen, foreløbig uden Hensyn til disse Omstændigheder, er begået, så kan denne Deling ikke have samme Betydning som ellers den subsidære Votering. Denne ikke i og for sig nødvendige, men i Hensigtsmæssighedshensyn grundede Deling må ikke fore til et andet Resultat end det, som vilde være indtrådt, hvis den ikke havde fundet Sted, men der i Stedet herfor stilledes til Afstemning principale og subsidære Spørgsmål, som angik dels Forbrydelsen med dels uden den pågjældende Omstændighed. Derfor kunne de Dommere, som have stemt for Frifindelse, her ikke tilpligtes at stemme subsidært, men deres Stemmer blive ved Besvarelsen ligefrem at regne til den Sigtedes Gunst, se § 357, jfr. med Hensyn til Nævningesager §§ 334, 335 og 343 3die Stykke. Til disse Tilfælde sigter Slutningen af s 106 1ste Stykke, jfr. Bar, 1. c. S. 179 ss. — Heller ikke Strafspørgsmålet bør udstykkes; her er altid en Sammenregning af Vota mulig efter den Regel, som § 106 2det Stykke indeholder.

Udkastet har i en Række af Tilfælde tilstedt Afgivelse fra de almindelige Regler, men således, at Afgivelsen brtnges af en forudgående Beslutning af en Ret, for hvilken den Sag eller det Anliggende, med Hensyn til hvilket Spørgsmålet opstår, ikke er anhängig, jfr. således §§ 67, 69, 73, 379, 397,

406, 415, 437, 438, 439. Efter deres

Karakter behøvede disse Afgjørelser ikke at Være Domstolssag; de kunde være og ere i den nugældende Ret for en stor Del henlagte til Administrationen. Henlæggelsen af Afgjørelsen til Domstolene er imidlertid naturlig for at bevare Retsplejen uafhængig af Administrationen. Det vilde dog være uheldigt, når dette måtte nødvendiggjøre en Indklædning i besværlige processuelle Former; men det er ikke nødvendigt. Udkastets Bestemmelser om Behandlingen af Besværing imod Kjendelser og Beslutninger have, se § 414, kunnet afgive et brugbart Forbillede for den Fremgangsmåde, som § 108 foreskriver. Afgjørelse ved den kollegialt sammensatte Ret kan her overlades til Formanden i Forbindelse med to Medlemmer, efter Omstændighederne endog til Formanden alene, og Retsmidler finde ikke Anvendelse.

Udkastets §109 holder den Berigtigelsesret, hvorom der her er Tale, indenfor de samme Grænser som det civile Udkast § 283; men Rettelsen bør i Straffesager også kunne ske i Embeds medfør, og der kan ikke her opstilles nogen Tidsgrænse, jfr. den sachsiske Lov art. 14.

Andet Afsnit.

Om Midlerne til Opnåelse af Straffesagers Formål.

Dette Afsnit er bestemt til en samlet Fremstilling af Reglerne om de Midler, der tjene til Opnåelse af Straffesagers Formål, jfr. herved det tidligere om Ordningen af Stoffet i

Udkastet Bemærkede. Overskriftens vide Udtryk begrundes ved, at der ikke blot er Tale om

Midlerne til at komme til Sandhedens Oplysning, men også om Midlerne til at bevirke den Sigtedes Nærværelse, forsåvidt denne er fornøden til Sagens og eventuelt Dommens Gjennemførelse, samt om Midler til at sikre visse accessoriske Formål for Straffesagen. Nogle så fælles Bestemmelser bør herved hensigtsmæssig forudskikkes.

Den første af disse fastsætter den i Forholdets Natur grundede almindelige Be-

tingelse for Anvendelsen af et hvilket som helst Middel til Opnåelse af en Straffesags Formål, der går ud på at pålægge Borgerne en Pligt til at handle (f. Ex. Vidnepligten) eller til at tåle Indgreb i Rettigheder (f. Gx. Ransagning), nemlig at der efter de foreliggende Omstændigheder er Grund til at formode, at en Forbrydelse er begået. Det vilde være en åbenbar Misbrug nogensinde at bringe dem til Anvendelse for at efterspore, om en Forbrydelse, som der ingen Formodning er for ifølge foreliggende Oplysninger, er begået. At indrømme Ret hertil vilde være at bortrydde enhver Sikkerhed for Borgernes Rettigheder ligeoverfor den offentlige Magt, åbne Dørene for det utåleligste og vilkårligste Spioneri i den private Retssfære, under Skin af Vidnepligt hjemle Angiverpligt o. s. fr., jfr. navnlig med Hensyn til denne Betingelse for Vidnepligten Forhandlingerne på den femte tyske Juristforsamling i 1864. Det er en Hovedopgave for den moderne Straffeprocess at hævde de rette under Inkvisitionsprocessen idelig overskredne Grænser for den i Strafferetsplejen virksomme offentlige Magt ligeoverfor den private Retssfære, og særlig i den danske Lovgivning at gennemføre videre de Principer, som i den Henseende Grundloven i enkelte Retninger har fastslået. På den anden Side må det fastholdes, at snevrere kan Betingelsen ikke være, og at det navnlig ikke kan opstilles som almindelig Betingelse, at der også allerede skal foreligge Grund til Mistanke mod en bestemt Person, således som man f. Gx. undertiden har villet gjøre gjældende med Hensyn til Vidnepligten, jfr. de ovenfor citerede Forhandlinger om denne. Noget Andet er, at enkelte Forholdsregler enten i Almindelighed eller i visse Tilfælde forudsætte, at den, mod hvem de rettes, er mistænkt for Forbrydelsen. Det hører til de særlige Betingelser, som Paragrafens Slutningspunktum forbeholder.

At der ordentligvis på ethvert af Straffesagens Trin (§ 111) kan være Spørgsmål om Anvendelse af de Midler, som her omhandles, er netop Grunden til at give Bestemmelserne om dem i et Reglerne om Straffe-

sagens Gang forudskikke! Afsnit. Forholdets Natur, såsom Ordningen af Påanken, eller særlige Bestemmelser, såsom med Hensyn til Beslaglæggelse af en Sigtets Formue, der unddrager sig Forfølgning, kunne dog medføre Undtagelser herfra. Bestemmelsen i § 111, 2det Stykke er i og for sig selvfølgelig og kunde derfor ansees som overflødig. Dens Optagelse har nærmest sin Grund deri, at en Miskjendelse af de heromhandlede Bestemmelseres naturlige Område ofte ligger nær, og at en Sammenblanding jævnlig har fundet og finder Sted. Også må det mærkes, at de grundlovmæssige Bestemmelser om Husundersøgelse m. v. ikke alene sigte til disse Forholdsregler i Straffeplejen, og at der også heri ligger nogen Opfordring til udtrykkelig at udtale, at denne Lov ikke har et ligeså udstrakt Område. Det er ikke her Meningen at give en almindelig Lov for i det Enkelte at udføre Grundlovens Bestemmelser. Flertallet af de særlige Love, hvis Gyldighed forbeholdes ved Grundlovens § 81, vedkomme netop ikke Strafferetsplejen. De Ransagninger, der hjemles for fiskale Øjemed eller for almindelige Politøjemed (offentlig Orden, visse Næringsveje, Sundhedspoliti) o. s. v. vedkomme ikke Strafferetsplejen. Disse Ransagninger ere Led i en offentlig Kontrol,

som vilde være nødvendig, selv om Lovovertrædelsen ikke var eller er strafbar, eller om Straf i det konkrete Tilfælde ikke er forskyldt; de ere i mange Tilfælde aldeles ikke betingede af nogen særlig Mistanke om stedfunden Lovovertrædelse — hvad der, som bemærket, i Strafferetsplejen vilde være en uforsvarlig Anomali —, de skulle endog i flere Tilfælde foretages til regelmæssig tilbagevendende Tider. De herom gjaldende Bestemmelser blive altså bestående uanfægtede af nærværende Lov. Forsåvidt der måtte være Trang til og Mulighed for at give almindelige Regler om Betingelserne og Formerne for slige Midlers Anvendelse for andre offentlige Øjemeds Skyld end Strafferetsplejen, vilde Stedet ikke være i denne Lov; de kunne heller ikke indordnes i den, idet der på en Mangfoldighed af Punkter nødvendigvis altid må være Forskjel i Reglerne, såvel de materielle som de formelle.

Kapitel I.

Om Adgang til synlige Bevismidler.

Midlerne til at få Rede på de Kjendsgjerninger, hvis Oplysning udkræves under Straffesagen, ere dels de synlige Bevismidler dels Forklaringer, som afgives af Personer. I dette Kapitel handles om Adgangen til de første. Denne er selvfølgelig ubegrænset, når derved intet Indgreb sker i en Ret, som har Krav på at respekteres selv i Strafferetsplejen. I modsat Fald bliver der Spørgsmål om, hvorvidt og under hvilke materielle og formelle Betingelser, foruden dm i § 110 nævnte almindelige, Midler gives til at få Adgang til flige Bevismidler, og om yderligere Regler med Hensyn til deres Benyttelse under Sagen.

I.

Udkastet omhandler i Kapitlets første Underafsnit Ransagning som Middel til at få Adgang til synlige Bevismidler*). Der er herved kun Spørgsmål om den Ransagning, som medfører Indgreb i Borgernes private Livs Fred (Hus, Gjemmer, Person, Papirer), og som netop derfor udkræver Tilstedeværelsen af visse materielle Betingelser til sin Retfærdiggjørelse og lagttagelsen af visse Regler med Hensyn til Beslutningen og dens Iværksættelse. I første Henseende frembyder der sig nu en meget væsentlig Sondring. Ransagningen kan nemlig for det første Være en eksekutiv Forholdsregel for at iværksætte Besiddelsestagelsen af en bestemt Ting, som den, mod hvem Forholdsreglen er rettet, besidder, men vægrer sig ved at udlevere. Det er på den ene Side en Selvfølge, at Ransagning i denne Forstand kan sinde Sted mod Enhver, den Sigtede eller Trediemand, der vægrer sig ved at efterkomme den lovlig hjemlede Udleveringspligt, og at det heller ikke kan gjøre nogen Forskjel,

Ransagning, som foretages for at få fat på en Sigtet eller for at sikre sig imød Undvigelse, omhandles i Forbindelse med Anholdelse og Fængsling, se §§ 175, 176, 186.

om Forbrydelsen er en større eller mindre. Retten til at fordrø Udleveringen kan i intet Tilfælde være uden Retsbeskyttelse. Selve Udleveringspligten må dernæst med enkelte Undtagelser udstrække sig til alle Ting, der kunne tjene til Bevis. På den anden Side forudsætter denne Ransagning, at der er Tale om Krav på Udlevering af en bestemt Gjenstand, som den Pågjældende enten indrømmer at være i Besiddelse af, men vægrer sig ved at udlevere, eller som han vel nægter at besidde og derfor erklærer sig ude af Stand til at udlevere, men som dog ifølge de foreliggende Oplysninger må antages at være i hans Besiddelse. At tage Tingen ved Ransagning uden forudgående Opfordring til at udlevere den, kan som en Foregribelse af Rettens Tvang, i al Fald kun forsvares i sådanne Tilfælde, hvor der er Grund til at antage, at en Udsættelse af

Forholdsreglen vilde forspilde Øjemedets Opnåelse. Den for Strafferetsplejen ejendommelige Form af Ransagning er imidlertid den, hvor den ikke iværksættes for at eftersøge en bestemt Gjenstand, men for at efterspore, om og hvad der måtte findes hos den Pågjældende, som kunde tjene til Oplysning om Forbrydelsen, altså en Besigtigelse. Da denne Forholdsregel baade i sig selv er højst trykkende og derhos ordentligvis må kaste Mistanke på den, mod hvem den iværksættes, for Skyld eller Medskyld i Forbrydelsen, må den nødvendigvis være bunden til særegne Betingelser. Til disse hører af den sidstnævnte Grund, at den ordentligvis kun må foretages mod den, der alt er mistænkt. Dernæst tale vægtige Grunde for at begrænse denne Ransagning i Henseende til sin Gjenstand. Man vilde ellers opstille den ubegrænsede Pligt for Enhver, der rammes af Mistanke, at sinde sig i, at hans hele Privatliv lægges blót; thi at det på Forhånd skulde være klart, at Intetsomhelst til Sagens Oplysning kunde findes ved en sådan Ransagning, vil sjældnen eller aldrig kunne siges. Skal ikke al Retsbeskyttelse for en Mistænks private Liv ophøre ligeoverfor det Offentlige, bør denne Ransagning kun kunne foretages for at efterspore Gjenstande, som stå i en direkte, objektiv Forbindelse med Forbry-

delsen, altså Ting, der kunne antages at være tagne eller frembragte ved Forbrydelsen eller at have været brugte eller bestemte til dens Udførelse (corpora delicti) eller hvad der iøvrigt kan give umiddelbar Oplysning om Gjerningen eller den Sigtedes Forhold til denne. At det ikke kan ventes, at stige Ting skulde være at sinde hos den Mistænkte, kan ofte være klart efter Forbrydelsens Beskaffenhed og de konkrete Omstændigheder; den omspurgte Ransagning bør da ikke sinde Sted. Endelig er der Grund til at indskrænke Anvendelsen af denne Forholdsregel, der hører til de mest trykkende, som Straffeprocessen kjender, således at den ikke kan sinde Anvendelse ved en hvilkensomhelst, nok så ubetydelig Lovovertrædelse. Forbilledet herfor haves i Grundlovens Bestemmelse om Udelukkelse af Varetægtsfængsel ved ubetydelige Forseelser, en Indskrænkning, som heller ikke har anden Hjemmel end Hensynet til Misforholdet mellem Middel og Formål, da det ikke kan siges, at de Grunde, der i Almindelighed hjemle Varetægtsfængsel, ikke ligeså vel kunne forekomme ved disse Forseelser.

Den omtalte Adskillelse med de væsentlige dertil knyttede retlige Forskelligheder mellem Ransagning som Eftersøgning af bestemte Gjenstande og som Besigtigelse for at opspore Bevismidler, har længe været hævdet i Videnstaben og er nu i Reglen også optagen i Lovene, se også det tyske Udkast §§ 93 og 94. I det foreliggende Udkast faar den sit Udtryk i Modsætningen mellem §§ 112 og 113 på den ene og § 114 på den anden Side. Reglerne i § 112 ere i Overensstemmelse med det om Ransagninger af den sidstnævnte Art Bemærkede. Paragrafens andet Stykke kan kun ansees som en Anvendelse af den almindelige Regel; det sees let, at det deri omhandlede Tilfælde er væsentligt forskjelligt fra dem, der omhandles i § 113, særlig Nr. 3. Med Hensyn til denne sidste Paragraf bemærkes Følgende.

Undtagelse fra den Regel, at den i § 112 omtalte Ransagning kun kan finde Sted hos den Mistænkte, må efter Forholdets Natur forudsætte to Betingelser, dels at Omstændighederne udelukke, at Mistanken der-

ved kastes på den, hos hvem den foretages, dels at Forholdene medføre en faktisk Begrænsning for Besigtigelsens Udstrækning, der væsentlig formindsker Indgrebet i Privatlivets Fred. Dette gjælder i de Tilfælde, som de fleste Love nævne, nemlig ved Ransagning af Hus, hvor Forbrydelsen er begået, eller i hvilket den Mistænkte er pågreben, eller som han har betrådt, medens han forfulgtes på friske Spor, og dernæst når (og naturligvis også kun forsåvidt) der ifølge Husets Bestemmelse tilstedes Enhver Adgang til samme (Fælleslokaler i Gjæstgiverier osv.). Mere tvivlsomt er det, om der fremdeles bør gjøres en Undtagelse, når Husransagningen er en såkaldet almindelig, d: en sådan, som foretages i en større Kreds af Huse, der udgjøre en stedlig Enhed. Vistnok vil der ved en sådan ordentligvis ikke kastes Mistanke på nogen Enkelt; men på den anden Side rammer Indgrebet i det private Livs Fred mange Flere, og det er derhos vanskeligt at undgå den Misbrug, at den almindelige Ransagning, der kun kan Være begrundet, når den Formodning, der ligger til Grund for den, fra første Færd er og må være rettet på den hele Kreds af Huse, uden at knytte sig til noget enkelt, benyttes til at dække en speciel Ransagning, der mangler Hjemmel i Loven. Mange Love optage heller ikke denne Undtagelse, og det gjælder navnlig også om det nye tyske Udkast. Det kan imidlertid til Forsvar for den gjøres gjældende, at en almindelig Ransagning efter sin Beskaffenhed og med Hensyn til det Apparat, den udkræver for at lykkes (hensigtsmæssigst er det, at Ransagningen foregår samtidig), kun sjældnen vil finde Anvendelse og ordentligvis kun i sådanne ejendommelige Tilfælde, hvor enhver af de Pågjældende i sin egen Interesse må ønske den, og at det, naar den foretages, regelmæssig vil forbyde sig af sig selv, at den går således i Enkeltheder som den specielle Ransagning, samt at det ovenberørte Misbrug af denne Grund og i Betragtning af de almindelige Betingelser for denne Slags Ransagninger neppe vil være særdeles vanskeligt at ramme. Om den anden Art af Ransagninger, Eftersøgningen af bestemte Ting, der kunne

tjene til Bevis, handler § 114, hvis Regler ligeledes ere i Overensstemmelse med det tidligere Bemærkede. Medens der ikke i Henseende til Gjenstanden her findes nogen sådan Indskrænkning, som i § 112, er det i Overensstemmelse med den Tanke, der ligger til Grund for Reglerne i § 130 og § 131 Nr. 2 om visse Personers Udelukkelse fra eller Fritagelse for at aflægge Vidnesbyrd, at også de skriftlige Meddelelser mellem den Sigtede og disse Personer ere undtagne fra den ommeldte Ransagning, sålænge Meddelelserne ikke ere komne i Andres væрге, og de pågjældende Personer ikke selv ere mistænkte. Reglen findes på samme Måde i flere Love, og navnlig nu også i det tyske Udkasts § 88.

Om Kompetencen til at tage Beslutning om Ransagning, Form og Fremgangsmåde gives Reglerne i §§ 115—119. § 115 indeholder den i Forholdets Natur begrundede og i Grundloven hjemlede Regel, at Ransagning ordentligvis kun kan finde Sted ifølge Retskendelse, hvorpå dog den Pågjældende efter Karakteren af de Retsgoder, hvori Ransagning gjør Indgreb, må kunne give Afkald, kun at der til Betyggelse af Reglen fastholdes, at Afkaldet må være udtrykkeligt. Med Hensyn til det Spørgsmål, ved hvem Kjendelsens Iværksættelse skal ske, kommer det i Betragtning, at Loven giver en Række Regler om Iværksættelsen, af hvilke flere ikke kunne være anderledes bestemte, end at Meget vil være overladt til den Iværksættendes Takt og Kjendstab til Sagen, hvad der i Særdeleshed får Betydning ved de Ransagninger, der ere Gjenstand for §§ 112 og 113. Flere Love have med Hensyn hertil opstillet som almindelig Regel, at Dommeren selv skal iværksætte Kjendelsen. Udkastet har dog ikke troet, at det var nødvendigt at gå så vidt, hvad der ikke ret vilde stå i Samklang med den Stilling, der ellers er tiltænkt Dommeren. §116 har derfor givet den Regel, at Iværksættelsen kan ske ved Politiet, men med den efter det Anførte naturlige Indstrækning, at Politiets underordnede Betjente kun kunne benyttes i påtrængende Tilfælde. En yderligere Garanti, der navnlig har Betydning for den Mis-

tænkte, giver § 118 (jfr. det tyske Udkast § 96), hvis Regel dog ej kan være ubetinget, dersom Øjemedet ikke i mange Tilfælde skal forspildes. Iværksættelse ved Dommeren fordrer Udkastet kun, dels hvor den er selvfølgelig, fordi Ransagningen træder i Forbindelse med en Synsforretning, der skal ledes af Dommeren, se § 156, dels ved den for den Pågjældende mest byrdefulde Ransagning, nemlig af Papirer; tilstede Forholdene altså ikke at foretage en sådan Ransagning på Stedet, bør Dommeren anordne en foreløbig Bestaglæggelse af Papirerne, hvilken kan iværksættes af Politiet, for da selv fenere at foretage Ransagningen.

Undtagelse fra den Regel, at Ransagning kræver en Retskendelse, er imidlertid nødvendig. Dog bør Politiets Ret til at ransage uden Retskjendelse holdes indenfor snevre Grændser. Ransagning af den i § 112 ommeldte Art bør kun tilstedes uden Kjendelse, når de i § 117 Nr. 1 ommeldte færegne Betingelser foreligge, den i § 114 ommeldte Ransagning tillige i det Tilfælde, som nævnes i Nr. 2, jfr. hermed Reglerne om Politiets Anholdelsesret, med hvilke også Paragrafens Slutningsregel stemmer. Ransagning af Papirer behøver aldrig og bør derfor aldrig finde Sted uden Retskjendelse; kun en foreløbig Beslaglæggelse af Papirerne kan tilkomme Politiet under de Betingelser, der ellers hjemler det Ret til at ransage.

En række nærmere Bestemmelser om Ransagningens Iværksættelse — være sig, at at den sker efter eller uden Retskjendelse — indeholde §§ 118—119. Udkastet har med de fleste Love ikke anset det for nødvendigt at give en Definition af „Nattetid“, hvilket derimod er sket i det tyske Udkast (fra 1ste April til 30te September Kl. 9 Aften til 4 Morgen, fra 1ste Oktober til 31te Marts Kl. 9 Aften til 6 Morgen). Fra denne Bestemmelse, at Ransagninger ordentligvis ikke kunne ske om Natten, gjøres der undertiden Undtagelser ikke blot i Almindelighed, „hvor Øjemedets Opnåelse afhænger deraf“, men i specielle, nærmere bestemte Tilfælde (således det tyske Udkast), hvilke dog dels synes unødvendige red Siden

af den almindelige Forskrift, dels ikke vel kunne overføres („Personer, som stå under Politiets Opsyn“).

II.

Andre Midler til at få synlige Bevismidler i Hænde.

Ransagning vil ikke altid behøves for at få Bevisgjenstande i Hænde, som ere i Nogens Værge; et retteligt givet Pålæg eller Opfordring vil ofte være tilstrækkelig. Ransagning kan dernæst være udelukket eller have vift sig frugtesløs; der bliver da Spørgsmål om andre Virkninger af det ikke efterkomne Pålæg. Om det sidste Punkt bandler § 120. Herved må der skjælnes imellem, om den Vægrende er den Sigtede eller en privat Anklager eller andre Personer. Forudsætningen er i denne Paragraf i alle Tilfælde, at Opfordringen eller Pålæget udgår fra Retten; en Opfordring eller Pålæg af Politiet kan ingen Virkninger medføre undtagen Beføjelsen til Ransagning i de i § 127 nævnte Tilfælde. Forudsætningen er dernæst også, at den Vægrende bevislig er i Besiddelse af Tingen. At der, når den Sigtede vægrer sig ved at udlevere Bevisgjenstande, som ere i hans Besiddelse, ikke kan anvendes Tvang mod hans Person for at bevæge ham til Udlevering, følger af Udkastets almindelige Grundsætninger. Mod den vægrende Sigtede må der forholdes på samme Måde som,

når den Sigtede vægrer sig ved at svare under afhørelsen, se § 205. Vægrer en privat Anklager sig ved at efterkomme en Opfordring af Retten om at fremkomme med Bevisgjenstande, ligger det i Anklageprincippet, at der ikke kan blive Spørgsmål om Tvangsmidler, men han må ansees at fratage Anklagen, se § 206. Derimod vil der ordentligvis kunne anvendes Personlige Tvangsmidler mod andre Personer, der vægre sig ved at efterkomme et Pålæg af Retten om at udlevere Bevisgjenstande, der bevislig ere i deres Besiddelse, lignende Tvangsmidler nemlig, som ere hjemlede mod Vidner, der vægre sig ved at svare. Sådant Tvang må dog være udelukket i Tilfælde, der svare til dem, som hjemle Undtagelse fra

Vidnepligten; thi den Pågjældende erkjendes her ikke at være pligtig til positiv Virksomhed for Straffesagens Formål. Dernæst bør hin personlige Tvang først anvendes, når Ransagning har vist sig frugtesløs, jfr. würtb. Lov § 162. Forholdet bliver altså dette, at der regelmæssig er hjemlet bande Ransagning og eventuelt Vidketvang mod Trediemand for at fåe Bevisting, af hvilke han bevislig er i Besiddelse, udleverede, men at i visse Tilfælde kun Ransagning, ikke Vidnetvang kan anvendes.

I de i §§ 121—124 ommeldte Tilfælde, hvor det må antages, at det rettelig givne Pålæg vil blive efterkommet, fordi det rettes til offentlige Embedsmænd eller Funktionærer, ere de særegne Regler foranledigede ved Hensynet til, at der opstår Spørgsmål om, og tildels må anerkjendes særegne formelle og materielle Betingelse for, at flige Pålæg skulle være hjemlede. Hvad angår de materielle Betingelser, er der ordentligvis ikke Grund til at afvige fra de almindelige Principer, og i Henhold hertil fastsætter § 121, at ikke alene Embedsakter, som skjønnes at kunne give Oplysning om en Forbrydelse, kunne kræves meddelte, men at også private, hos offentlige Myndigheder beroende Dokumenter under den samme Forudsætning kunne kræves udleverede, og det selv om de måtte være givne i embedsmæssig Forvaring med det Formål, at Indholdet skal være hemmeligt. Hvad det Første Punkt angår, jævnføres Reglen om Embedsmænds Vidnepligt i § 130 3die Stykke, og det er også en til den der hjemlede Undtagelse svarende, som findes i § 121, ligesom fremdeles Reglerne i § 130 Nr. 1 og navnlig Nr. 3 kunne begrunde Undtagelser. Hvad det andet Punkt angår, er Spørgsmålet omtvistet for det Tilfælde, at Dokumentet er givet og modtaget i Forvaring i den Hensigt, at Indholdet skal hemmeligholdes, idet man mod Udleveringen påberåber sig det givne Løfte om Hemmeligholdelse, og i al Fald vil hævde Undtagelse for det Tilfælde, at den, der har givet Dokumentet i Forvaring, ikke vilde være pligtig til at udlevere det, hvis han selv havde beholdt det i sit værg (§ 114 3die Stykke). Men hvad den første Betragt-

ning angår, følger det af sig selv, at Staten kun påtager sig en Hemmelighedsholdelsespligt indenfor de Grænser, altså med de Undtagelser, som Loven fordrer; med Hensyn til det andet Punkt gjælder den almindelige Grundsætning om Undtagelser fra Vidnepligt og Udleveringspligt netop kun de pågjældende Personer selv, ej Andre, til hvem de måtte have betroet sig under Tavshedsløfte, selv om dette er et Løfte, der i Reglen har retlig Betydning. Undtagelse fra Reglen i § 121 2det Stykke, kan derfor kun indrømmes, hvor den pågjældende Embedsmand selv er undtagen fra Vidnepligten, hvad der her kan tænkes med Hensyn til Reglen i § 130 Nr. 1. En anden Sag er det, at Udleveringen kun bør forlanges, når bydende Grunde kræve det (jfr. Udtrykket „nødvendigt“).

I Kraft af de nysanførte Betragtninger må også Brevhemmeligheden og Telegrafhemmeligheden eller Post- og Telegrafvæsenets Pligter mod Korrespondenterne undergives de for Straffesagens Formål nødvendige Indskrænkninger (§§ 121—123), uden at den Sigtedes (eller andre ikke Vidnepligtiges) Frihed for positivt at understøtte Sagens Formål kan påberåbes; thi det, at de have betroet sig til Postvæsenet, gjør netop de herom gjældende Regler uanvendelige. Men på den anden Side må særegne Regler kræves, fordi Indholdet er ukjendt, og et Pålæg om Udlevering altså ikke kan motiveres ved Hensynet til dette. Der må følgelig, hvis ikke Brevhemmeligheden ganske skal prisgives, fastsættes objektive Kriterier ved Forsendelsen, som i og for sig gjøre det sandsynligt, at de kunne have Hensyn til eller Betydning for Straffesagen. Dette objektive Kriterium er nu det, at det er den Sigtedes Korrespondance (fra eller til ham), der er Tale om, hvorimod andre Personers Korrespondance kun undtagelsesvis kan rammes af Reglen, når nemlig særegne Omstændigheder gjøre det sandsynligt, at den skjuler hin. Foruden denne Betingelse, der danner den almindelige Gramse, fordres der naturlig i det konkrete Tilfælde, at der er påviselig Grund til at antage, at Forsendelsens Indhold er af Betydning for Sagen. Endelig må det betragtes som en naturlig

Begrænsning, at Indgreb i Brevhemmeligheden m. v. kun bør sinde Anvendelse ved Forbrydelser, der ikke ere ubetydelige. Da det i Reglen vil være uden Nytte, at undergive den

Sigtedes Korrespondance en sådan Indskrænkning, når ethvert andet Samkvem står ham frit, kan det heller ikke volde noget Savn, at disse Forholdsregler ere udelukkede i de Tilfælde, hvor Varetægtsfængsel er udelukket.

Hvad de formelle Regler om de i §§ 121—124 omhandlede Pålæg angår, kræves der Retskjendelse efter § 121 2det Stykke og § 122. jfr. § 124. Politiet kan altså navnlig ikke kræve Udlevering af Forsendelser fra Post- og Telegrafvæsenet, men kun pålægge foreløbig Tilbageholdelse i det i § 123 ommeldte Tilfælde. Dette er ganske stemmende med de Grundsætninger, på hvilke Udkastet hviler, og med Grundlovens Aand. Hvad § 121 1ste Stykke angår, er det derimod stemmende med Forholdets Natur, jfr. Reglen i § 213, at Politiet kan kræve Meddelelse af Embedsakter, omend kun i Gjenpart.

III.

Om Beslaglæggelse af Ting, der kunne tjene til Bevis m. V.

Ikke blot med Hensyn til Erhvervelsen af Besiddelsen af Bevisting, men også med Hensyn til, hvad der videre kræves for at drage Nytte af dem under Sagen, udkræves et Indbegreb af Regler til værn såvidt mulig for de private Rettigheder, i hvilke derved gjøres Indgreb. Herom handler nærværende Underafsnit, dels i §§ 125—127 om Beslaglæggelse, dels i § 128 om Åbning af Breve eller andre lukkede Dokumenter, som ere beslaglagte. At Ting, som ere udleverede eller tagne ved Ransagning eller iøvrigt påtrufne, må tages i Forvaring få længe og forsåvidt det behøves for Undersøgelsens Skyld, er en Selvfølge, se § 125, jfr. dog § 127 2det Stykke. Men kun i de Tilfælde behøves færegne Regler om sådan Forvaring, når derved Indgreb gjøres i Personers Rådighed, hvad jo ingenlunde altid er så, f. Ex. naar på Gerningsstedet de til Udførelsen brugte Redskaber findes, hvis

Ejer er ubekjendt, og hvis Udlevering Ingen kræver, eller når et i og for sig værdiløst Stykke Papir er af Betydning for Undersøgelsen. I slige Tilfælde at kræve en Beslutning af Retten vilde medføre et ganske unyttigt Besvær. For de Tilfælde alene, hvor Forvaringen gjør Indgreb i Personers Rådighed, benytter Udkastet den tekniske Benævnelse Bestaglæggelse. Til en sådan må nu som Regel kræves en Beslutning af Retten, hvorimod der ikke behøves en Kendelse, dels fordi Beslaglæggelse i mange Tilfælde vil være Konsekvensen af en allerede afgiven Kjendelse, dels fordi der i al Fald ved § 127 er givet den Vedkommende Adgang til at æske Kjendelse, og denne må ansees for overflødig, hvor den ikke kræves. En foreløbig Beslaglæggelse må dog naturligvis kunne iværksættes af Politiet, jfr. § 117; men denne bør da snarest mulig stadfæstes af Retten, se § 125. Kun med Hensyn til Beslaglæggelse af et trykt Skrift kræves altid overensstemmende med Lov 3die Januar 1851 § 13 en Retsbeslutning og her i Form af Kjendelse, Hvem det iøvrigt tilkommer at forvare Tingen, afhænger af Sagens Stilling, under Efterforskningen, Politiet, når Sagen er anhängiggjort, Retten. § 126 indeholder en Række af Bestemmelser til Betyggelse for Vedkommende med Hensyn til de beslaglagte Ting, hvilke ikke behøve yderligere Begrundelse.

Ligesom der med Hensyn til Indgreb i Brevhemmeligheden m. V, overhovedet måtte foreskrives særegne Regler, jfr. forrige Afsnit, således bør der også gives færegne Forskrifter til Betyggelse med Hensyn til Åbningen af Brevene, forsåvidt denne skal sinde Sted (man kan nemlig tænke sig en Udlevering af Breve, der blot sigter til at standse Korrespondancen). Herom handler § 128.

Kapitel II.

Om Vidner.

Bestemmelserne i dette Kapitels §§ 129 —146 handle om Afgivelse af Vidnesbyrd i Straffesager for Retten, § 147 om Vidners

Forklaringer for Politimesteren. §§ 129—

146 falde i følgende Grupper: §§ 129— 131 om Vidnepligten og Undtagelserne fra den; 2) §§ 132—134 om den Ret, for hvilken Vidnesbyrddet skal afgives; 3) §§ 135 —138 om Indkaldelse af Vidner og Vidners Udeblivelse; 4) §§ 139—145 om Vidners Edfæstelse, Afhørelse samt deres Vægning ved at svare eller ved at aflægge Vidneeden; 5) § 146 om Godtgjørelse til Vidner.

§ 129 stadfæster den hos os og allevegne gjældende almindelige Regel om Vidnepligten. At hverken den Sigtede eller en privat Anklager går ind under denne Regel, følger af, at de ere Parter. Med Hensyn til dem henvises til dette Afsnits Kap. V. At derimod en Forurettet forfølger et Erstatningskrav i Forbindelse med en af det Offentlige forfulgt Straffesag, fritager ham ikke for Vidnepligten med Hensyn til denne, jfr. derimod § 206, 2det Stykke med Hensyn til Forklaringer, der afkræves ham særlig angående Erstatningskravet. Forudsætningen for Vidnepligten er, som § 110 udtaler, at der er Grund til at formode, at en Forbrydelse er begået, medens det ikke kan fordres, hvad der af og til i nyere Tid er gjort gjældende, at Undersøgelsen allerede er rettet mod en bestemt Person*). Ikke blot er der Trang til Vidnebeviset allerede ved Fastsættelsen af det objektive Retsbrud, men Opgaven for Straffesagen er netop at udfinde den Skyldige, og det er en Misforståelse at betegne det herpå rettede Vidnesbyrd som en Angivelse (den frivillig og uopfordret gjorte Meddelelse), jfr. herom Forhandlingerne på den femte tyske Juristforsamling 1864 S. 188 o. ff. Når den her vedtagne Sætning gik ud på, at Ingen kan tvinges til at aflægge Vidnesbyrd for under Rettens Forundersøgelse, vilde dette rigtignok indbefatte hin Fordring, hvis man var gået ud fra, at Rettens Forundersøgelse, således som dette

*) Anledningen hertil har været visse Spørgsmål om Vidnepligt i Pressesager (med Hensyn til anonyme Forfattere), Spørgsmål, der på Grund af Lov af 3die Januar 1851 § 3 ikke opstå hos os, og med Hensyn til hvilke det med Rette er bemærket, at Bresfens færegne Forhold må fyldestgøres ved færlige Forskrifter.

Udkasts Mening er, ikke kan sinde Sted, forend en bestemt Person kan sigtes. Det er imidlertid ganske klart af Forhandlingerne, at man ikke vilde opstille dette, men kun hævde dømmerens Ret til at prøve, om den i § 110 angivne uomtvistelige Betingelse for Vidnepligten foreligger, og at man med Hensyn til Udtrykket har havt en Forundersøgelse forøje, der kun var betinget heraf. jfr. herved Udkastets § 221.

Om Undtagelserne fra Vidnepligten handle §§ 130 og 131, idet der skjelnes imellem Tilfælde, hvor Vidnesbyrd ikke må afkræves, og andre, hvor Vidnesbyrd kan nægtes. En lignende Adskillelse har Flertallet af Straffeproclovene, men nogle, og til dem har det tyske Udkast sluttet sig, erkjende kun, også i de i § 130 Nr. 1 og 2 nævnte Tilfælde, en Ret til at veegre sig, ingen Udelukkelse. Da det imidlertid netop er for dens Skyld, der har betroet sig til de i § 130 ommeldte Personer, at Undtagelsen fra Vidnepligten fastsættes, er det åbenbart en Ret for ham, der er Tale om, og det er ikke tilstrækkeligt, at man, hvad der er det tyske Udkasts Hovedbetragtning, tør stole på, at de Personer, om hvem der er Tale, ville vide på rette Måde at bedømme, om der er tilstrækkelig Grund til ikke at benytte en Fritagelsesret. På den anden Side folæer det af det Anførte, at Undtagelsen i de Tilfælde, § 130 nævner, kun er betinget og bortfalder under de i Paragrafens 2 det Stykke 1ste Punktum nævnte Forudsætninger.

Udkastet har ikke optaget i § 130 det nu hos os gjældende (ubetingede) Forbud mod ægtefællers Vidnesbyrd i visse Straffesager. Dette Forbud, til Grund for hvilket ikke ligger et Hensyn til den Mgtefælle, der er Part, men til den, der opkræves som Vidne, og som ikke antages tilstrækkeligt beskyttet ved en Ret til at vægre sig, står i den evropæiske Ret som en Singularitet og driver sikkert Omhuen for ægtefællen, rigtignok på et meget begrænset Område, hvis Særegenhed yderligere er formindsket ved Straffelovens § 30 og Lov af 16de Februar 1866, udover de rette Grænser, se derimod Udkastets § 131 Nr. 2, jfr. Nr. 1. Hvad angår det i §130 under

Nr. 1 nævnte Tilfælde, forestår Udkastet, i Overensstemmelse med hvad der gennemgående findes i alle nyere Love, en Udvidelse af den nu i Henhold til D. L. 2. 5. 20 gjældende Regel derhen, at Undtagelsen skal gjælde ikke blot det i egentligt Skriftemål, men også det præsten iøvrigt i hans Egenskab af Sjælesørger Betroede. Da de protestantiske Troessamfund i det Mindste faktisk ikke mere kjende det egentlige specielle Skriftemål, vilde Reglen i den Begrænsning, den nu har, kun være til Gavn for det katolske Troessamfund, på hvilket Reglen i ? 5. 20. oprindelig ikke var eller kunde være beregnet. Selvfølgelig må Reglen efter Omstændighederne foranledige præsten til strax at såe konstateret, om Meddelelsen sker til ham som Sjælessørger, ligesom der både i dette og i de andre Tilfælde, hvor Undtagelsen kun gjælder, hvad der erfares af en bestemt Kilde, kan fordres Ed på, at Vedkommende ingen på anden Måde erhvervet Kundskab har om Forholdet. Da Dsemedet med den åbenbarelsespligt, som påhviler præsten, når derved Ulykke kan forekommes, i Reglen kan fyldestgøres uden at pålægge ham Vidnepligt, har Udkastet ligesålidt som andre Love optaget nogen Begrænsning af Undtagelsen med Hensyn hertil; hans Pligt i fådant Fald at gjøre fornøden Anmeldelse bersres naturligvis ikke af Reglen, sålidt som Forsvarerens Udelukkelse fra at vidne gjør Forandring i den ham som alle Borgere efter Straffelovens § 109 påhvillende Pligt. At Meddelelsen som sådan ikke skulde være nok til at forebygge Ulykke, kan neppe tænkes udenfor det Tilfælde, for hvilket Paragrafens 2 det Stykke i Slutningen hjemler en Undtagelse fra Reglen. Reglen i § 130 Nr. 2 er en Nødvendigbed, hvis Forsvarerens Hverv i Straffesagen ikke ganske skal lammes; den gjælder selvfølgelig både en valgt og en bestikket Forsvarer. Derimod har Udkastet ikke udstrakt Undtagelsen fra Vidnepligten i Straffesager til Meddelelser, der iøvrigt betroes Sagførere under Rådfærsel med dem som sådanne, en Regel, der heller ikke gjælder nu hos os, men som flere fremmede Love, f. Ex. den württembergste, have optaget, forsåvidt Meddelelsen er gjort af en Perfon, der ikke er vidnepligtig. Dersom man

gik så vidt at indrømme Undtagelse fra Vidnepligten i ethvert Tilfælde, hvor Vidnesbyrdets Aflæggelse vil gjøre Brud på et ved offentlige Institutioner anerkjendt Tillidsforhold, og altså f. Ex. også undtog læger med

Hensyn til deres Patienters Hemmeligheder m. v., da vilde hin Undtagelse for Sagførere ligefrem være hjemlet derved. Men når man med Lovene i Almindelighed anser en så vidtstrakt Undtagelse for betænkelig, er der neppe tilstrækkelig Grund til at opstille en særlig Regel for Sagførere, om end deres Kalds Beskaffenhed stiller spørgsmålet noget ejendommeligt. Bestemmelsen under Nr. 3 hører til dem, som man måske neppe vilde opstille, når Reglerne skulde dannes uden noget Hensyn til den gjældende Ret, mm bør som grundet i denne sikkert bevares. Undtagelsen er her i Straffeprocessen undergivet en i Sagens Natur grundet, også nu anerkjendt Begrænsning. Hvad § 130 3die Stykke angår, er den Grundsætning, som den udtaler, alle vegne anerkjendt; nogle Love gjøre imidlertid Undtagelsen til Regel, så« ledes at der fordres Bemyndigelse af vedkommende Foresætte for, at Embedsmanden kan vidne om Gmbedshemmeligheder, hvad der dog neppe kan billiges, se også det tyske Udkast § 44.

Hvad Fritagelserne for Vidnepligten angår, bemærkes med Hensyn til Udkastets Regler i § 131 følgende: At Fritagelse for at aflægge Vidnesbyrd må indrømmes den, der må antages ikke at kunne besvare et spørgsmål, uden at udsige Noget, som umiddelbart udsætter ham selv for Straf, er en nødvendig følge af den Grundsætning, at en Sigtet ikke kan tvinges til Udsagn mod sig selv. Om løsningen af den Vanskelighed, der faktisk kan være ved Afgjørelsen af, om denne Fritagelsesgrund er tilstede eller ikke, kan ingen anden Regel gives, end at Retten må prøve samtlige foreliggende Omstændigheder, jfr. Ordene „må antages" og Slutningen af Paragrafen, hvorved det ikke er udelukket, at Retten af denne Grund kan undlade at anvende Vidnetvang, selv om den Vægrende ikke med udtrykkelige Ord udtaler, at hans Vægning er grundet deri, at han

ellers vilde sigte sig selv, hvilket allerede vil være et Bevis imod ham. Tvivlsommere er det, om Fritagelsen bør udstrækkes til det Tilfælde, hvor Udsagnet vilde medføre „Beskjæmmelse" eller „ velfærdstruende Formuetab" for den Pågjældende. Udkastet har dog troet her at burde følge det overvejende Flertal af Love, jfr. derimod det tyske Udkast § 45. I den Omstændighed, at Vidnetvangen begrænses således, som Udkastet foreflår i § 145, ligger Anerkendelsen af, at Vidnepligten ikke er en så absolut Pligt, at den skal gennemføres ved de yderste Midler, selv med Opofrelse af den uberettiget Vægrenendes hele Velfærd. Heraf synes Konsekvensen at være, at når det strax er givet, at Vidnesbyrd ikke kan aflægges uden Velfærds Spilde, bør Pligten ikke pålægges. Det bliver også i Re« sulsatet en Anomali, at Vægningøret indrømmes overalt, hvor det gjælder Straf, selv den ubetydeligste, og for et Forhold, der ikke er vanærende i Medborgeres Djne, men ikke hvor det gjælder et moralst lastværdigt og vancerende Forhold, fordi der ikke er Straf for det. Når Nr. 1 fremdeles fritager ikke blot, hvor det gjælder den Vægrenendes egen Ære eller Velfærd, men også hvor det gjælder de Personers Ære eller Velfærd, til hvem han står i et af de under Nr. 2 nævnte Forhold, står og falder denne Regel selvfølgelig med Reglen under Nr. 2, om hvilken følgende skal bemærkes.

Det overvejende Flertal navnlig af nyere europæiske Skræffeprocesslove indrømme ikke blot de i § 131 Nr. 2 nævnte Personer, men fremdeles også alle den Sigtedes Ascendenter og Descendenter, Søskende og lige så nær Besvogrede Ret til at undflå sig for Vidnesbyrd i Sagen mod ham. Den for Tiden om dette Punkt gjældende preussiske Lov, som endnu er Kriminalordningen af 1805, er af tyske Love den eneste, der ikke hjemler Fritagelse af denne Grund som Ret i Skræffesager; men med Hensyn hertil bemærker en erfaren Praktiker Tippelskirch, se Forhandlinger på den femte tyske Turistforsamling 1864 S. 83, at den preussiske Praxis i lang Tid ikke har anvendt Vidnetvang på de nævnte Personer, og det ikke først efter den nye Processes Indførelse,

men længe forinden, uagtet Kriminalordningens Princip var naturligt efter den rene Inkvisitionsprocesses Grundsætninger. Dette forklarer, at Motiverne til det tyske Udkast, der går endnu videre i Fritagelsen (Slægtstab i Sideliniens 3die Grad), end ikke berøre, at der derved for Preussens Vedkommende vil ske en væsentlig Forandring i den gjældende Ret, men indskrænke sig til kortelig at motivere Udkastets Regel med den Bemærkning, at den har gjort Kredsen af de fritagne Perioner så vid som mulig ifølge den Opfattelse, at det må foretrækkes at give Afkald på et Bevismiddel fremfor at udsætte en den Sigtede nærstående Person for den Fristelse at aflange falsk Ed til hans Gunst. Den ovenangivne almindelige Regel er ligefrem opstillet i den franske Lovgivning. Den skotske Straffeprocess anerkjender Fritagelsen i den Udstrækning, som Udkastet forestår. Kun den engelske Straffeprocess hjemler i det Mindste ikke udtrykkelig nogen Fritagelse for Andre end ægtefæller (for disses Vedkommende gjælder endog Udelukkelse som Regel), se Glaser: Das englisch-schottische Strasversahren 1850 S. 69. Den fvenste Lovgivning har det almindelige Princip, rigtignok med en Undtagelse, når Sagen måtte være af særdeles Vigtighed. I Norge indeholdt det i 1857 af Stortinget vedtagne Forstag Fritagelse for ægtefælle, Slægtninge i op- og nedstigende Linie og Søskende; men i de senere Bearbejdelser af Straffeprocessen indskrænkedes Fritagelsen som almindelig Regel til ægtefæller, medens Fritagelsen for Slægtninge i op- og nedstigende Linie indfkrænkedes til mindre betydelige Sager, og for Søskende til Politisager. At bevare uforandret den hos os gjældende Ret, der med lidet betydende Undtagelser ikke i Straffesager anerkjender nogen Fritagelse for Vidnepligten for de heromhandlede Personer, vilde efter den givne Oversigt være at opretholde en Singularitet, hvortil der neppe kan anføres nogen tilstrækkelig Grund. spørgsmålet kan formentlig kun være, hvor vid Kredsen af de fritagne Personer skal gjøres. For at gå videre end Udkastets Forstag kunde anføres Hensynet til Straffelovens §§ 109 og 110. Thi må det end indrømmes, at man

ikke fra den Straffrihed, der her er hjemlet, kan slutte til en Forandring i den gjældende Ret, kunde det dog

betragtes som en Anomali at anerkjende Fritagelse for Pligten at angive til øvrigheden påtænkte grove, Statens Eristents eller Menneskeliv truende Forbrydelser, selv om det under de givne Omstændigheder måtte være det eneste Middel til at forebygge Iværkfættelsen, og dog fastholde Vidnepligten. Selv om det imidlertid kunde ansees for i og for sig rigtigt at gå få vidt som mange fremmede Love — Noget, hvorom flere Medlemmer af Kommissionen ikke have kunnet overbevise sig —, må man dog finde Betænelighed ved at gjøre et så stort Spring i Forhold til den gjældende Ret, på et Område, hvor en sådan Forandring neppe har Medhold i den hos os herskende almindelige Anskuelse. Man har derfor anset det for rigtigst at indskrænke Kredsen af Fritagne til Personer, der stå i få nært og inderligt Forhold til den Sigtede, som en Lovgivning, der overhovedet ikke vil optage en absolut, ved de yderste Tvangsmidler gennemført Vidnepligt, nødvendigvis synes at måtte anerkjende som Fritagelsesgrund. Til disse Forhold hører nu formentlig ikke blot Forholdet mellem Ægtefæller, men også Forholdet mellem Forældre og Børn (jfr. den skotske Lovgivning). Det gjælder om begge disse Forhold, at man meget vel kan tænke sig, forstå og moralsk billige, at de Pågjældende hellere ville underkaste sig Ivangen for modvillige Vidner end aflægge Vidnesbyrdet. Men i få Fald vilde det være en meget stor Hårdhed at sætte dem på denne prøve eller friske dem til Mened for at undgå den. At optage et Gradationssystem, som foreslået i Norge, synes urigtigt. Thi vo'.er end det Offentliges Interesse i at såe Vidnesbyrdet afgivet med Forbrydelsens størrelse, så boxer også i tilsvarende Grad Trykket af Vidnepligten for den pågjældende Person.

Den ved § 131 Nr. 3 hjemlede Fritagelse kan måske synes at gå videre, end Bestemmelsen i Lov af 3die Januar 1851 § 3. Det, som denne Bestemmelse nemlig fritager for, når den Pågjældende selv vil overtage Ansværet, eller en vis Frist er forløben, er Pligten „at meddele de Oplysnin-

ger, som måtte være fornødne, for at godtgjøre, at Ansværet påhviler en af de Foregående", altså Forpligtelsen til at fore fuldt Bevis for Forgængerens Ansvar. Men deraf, at den Pågjældende fritages for denne Bevisbyrde, følger i og for sig ikke, at han under de samme Betingelser også er fritagen for Pligten at lade sig fore som Vidne om Betingelserne for Forgængerens Ansvar, når man enten ikke ønsker at gjøre Brug af sin Ret til at holde sig til Gfterfølgeren, men netop ønsker at drage Forgængeren til Ansvar, eller man på Grund af Friskens Udløb ikke kan lade Ansværet gå over på den Efterfølgende i rækken. Ophøret af Retten til at forlange det Mere, fuldt Bevis, og af Retten til at lade Ansværet gå over på den Bevispligtige, hvis dette ikke præsteres, involverer i og for sig ikke Bortfald af Retten til det Mindre, Fyldestgørelse af Vidnepligten, og af Retten til at fremtvinge denne ved de sædvanlige Midler. Det må imidlertid vistnok siges, at Tanken i Lov af 3die Januar 1851 § 3, at udelukke Inkquisition efter den Ansvarlige, kræver, at den Efterfølgende i rækken ved at erklære sig beredt til at overtage Ansværet eller ved Friskens Udløb befries ikke blot for Bevisbyrden, men også for Vidnepligten angående Betingelserne for Forgjængerens Ansvar. Lovens Tanke udelukker, at Anklageren skal have Valg imellem at kræve Gstersølgeren til Ansvar og at afkræve ham Vidneforklaring, eller endog først kunne prøve at aftvinge ham en Vidneforklaring, og derefter, hvis det ikke fører til noget Resultat, drage ham til Ansvar som den Skyldige. Er denne Opfattelse rigtig, bør Bestemmelsen optages i Loven, allerede for at fjerne Tvivl, om ikke den i Lov af 3die Januar 1851 grundede Fritagelse for Vidnepligt måtte være bortfalden ved den nye Lov om Straffeprocessen, der har til Hensigt at være udtømmende.

Som følge af Bestemmelsen i § 131 2 det Stykke kan den Omstændighed, at den Fritagne har sundet sig i at afgive Forklaring under Forundersøgelsen, ikke betage ham Retten til at undstå sig under Hovedforhandlingen. Mundtlighedsprincippet, som behersker Hovedforhandlingen, kræver, at Vidnerne møde og

afgive Forklaring under denne for selve den dømmende Ret. I Nævningesager bør ingen Afstand fritage herfor; i andre Landsretssager giver § 132 derimod Afstandsbestemmelser svarende til dem, der ere optagne i det civile Udkast, og ligeledes med Hensyn til Underretssager. At Reglerne for disse sidste også gjælde med Hensyn til Afhørelse for Undersøgelsesdommeren, er allerede af den Grund naturligt, at Mundtlighedsprincipets Krav ikke gjør sig gjældende ved sådan Afhørelse. Med denne Paragraf bør jævnføres § 146 om Godtgjørelse til Vidner. Såvel Afstandsreglerne som andre Grunde, nemlig at Sagen endnu ikke er anhängig, at Vidnet ikke kan rejse, at dets Rejse til en fjern Net vil medføre Besvær og Udgifter, der ikke stå i Forhold til Udbyttet af afhørelse for denne, endelig at der i det Stadium, på hvilket Sagen befinder sig, ikke efter Procesreglerne finder afhørelse af Vidner Sted for den Ret, for hvilken Sagen er anhängig, jfr. §§ 256, 390, 414, 431, kunne medføre Nødvendigheden af afhørelse for en Ret, ved hvilken Sagen ej er anhängig, altså ifølge §§ 6 og 60 Undersøgelsesdommeren i den Retskreds, hvor Vidnet boer eller opholder sig. § 134 over« fører i den nye Proces et allerede i den gjældende Ret anerkjendt Princip.

Med Hensyn til Vidners Indkaldelse for Retten er Reglen, at den udgår fra Retten selv, se § 135, jfr. herved §§ 238 og 260 og hvad derom vil blive bemærket. Den Undtagelse fra Reglen i § 135, som § 136 hjemler, er grundet i Forboldets Natur, jfr. §§ 174 og 177. Reglerne om Virkningen af Udeblivelse i § 137 ere noget strengere end de tilsvarende i det civile Udkast, navnlig i den Retning, at der ikke behøves nogen Forelæggelse, inden umiddelbar Tvang til at møde anvendes, men stemme med, hvad fremmede Straffeprocesslove foreskrive, og hvad Skræffeprocessens Tarv ordentligvis kraver. Angående Besværing mod de i § 137, jfr. § 138 ommeldte Kjendelser henvises til § 409, jfr. § 418.

Med Hensyn til Gdsæstelse af Vidner udtaler § 139 den af Forholdet mellem Efterforskning og Forundersøgelse på den ene Side

og Hovedforhandlingen på den anden Side, jfr. navnlig § 230, følgende og nu almindelig anerkjendte Regel, at Vidneforklaringer udenfor Hovedforhandlingen ordentligvis ikke skulle beediges, men kun, når de undtagelsesvis udgjøre Led af Bevisførelsen for den dømmende Ret, fordi den Pågjældende ikke skal indkaldes for denne (jfr. herved også §§ 390, 414, 431), eller fordi det må bekrygtes, at han ikke kan blive indkaldt til Hovedforhandlingen. Under denne blive Vidnerne derimod altid at edsæste, sorsåvidt ikke nogen af de i Paragrafen angivne Undtagelser foreligger.

Til disse Undtagelser høre de Tilfælde, som § 140 ommelder. Da Reglen om Vidnets Gdfæstelse beror på den Antagelse, at Edfæstelsen særlig vil bevæge Vidnet til at udsige Sandheden, må den bortfalde i de Tilfælde, hvor denne Antagelse efter Erfaringens Vidnesbyrd ikke står til, og Udsagnets Troværdighed altså ikke derved kan forhøres. Når Paragrafen i Henhold til denne Betragtning og i væsentlig Overensstemmelse med de fleste Straffeproclove undtager fra Edfæstelse de i § 140 under Nr. 1—6 nævnte Personer, jfr. også med Hensyn til Nr. 1—3 og Nr. 6 det civile Udkast, skal det blot med Hensyn til Nr. 5 bemærkes, at der ved de Personer, hvis Vidnesbyrd på Grund af deres Stilling til Sagen skjønnes at være i særlig Grad upålideligt, navnlig tænkes på de i § 131 Nr. 2 nævnte Personer, når de ikke vægre sig ved at aflægge Vidnesbyrd. . Nogle Love udtale et ubetinget Forbud med Hensyn til disse Personer og overlade kun Retten Beføjelsen til at edfæste dem, når der er spørgsmål om en Gjerning, som er begået mod dem selv. Efter Tanken synes imidlertid den nu foreslåede Regel rigtigere, jfr. iøvrigt Motiverne til det tyske Udkast imod den Opfattelse, som undertiden forsvarer, at der ingen Grund er til ikke altid at edfæste de nævnte Personer, når de ikke benytte deres Vægringsret. Da Vægringen allerede kan være til Skade for den Sigtede, godtgjør Villigheden ikke, at der nu er overvejende Grund til at skjænke deres Forklaring Tiltro, og at ingen Mened er at befrygte. Erfaringen viser efter de nævnte Motivets Udtalelse netop tvertimod,

at det er i de sjældneske Tilfælde, at Domstolene se sig istand til at tillægge hine Personers Udsagn synderlig Vægt.

Af Gdfæstelsen under Hovedforhandlingen bør gå forud for afhørelsen, er en Regel, som ester det for den tilsvarende Bestemmelse i det civile Udkast Bemærkede ikke behøver særlig Forklaring. Denne Regel er også i den møderne Straffeproc bleven mere og mere almindelig; kun den preussiske Lov har opretholdt den asfatoriske Vidneed ; men det er nu forladt i det tyske Udkast, hvis Motiver særlig ansøre for den forud for afhørelsen gående Ed, at den virker mere indtrængende på Vidnet og frembyder den Fordel, strax at gjøre det kjendeligt for dømmere og nævninger, om Udsagnet er edeligt eller ej, og derved give dem Anledning til allerede ved Påhørelsen at overveje, om der trods manglende Beedigelse bør skjænkes et Udsagn Tiltro. Reglerne i § 140 Nr. 2, 4 og 5, hvis Anvendelighed ofte ikke kan prøves for afhørelsen, gjøre imidlertid en Lempelse nødvendig, som findes i de fleste Love samt i det tyske Udkast. Med Hensyn til Gdfæstelse udenfor Hovedhandlingen gjælde Grundene for den forudgående Ed langt mindre, ligesom der også her finder en Protokollation Sted (jfr. § 85), til hvilken den bagefter aflagte Ed kan knytte sig. Den Frihed til at vælge den ene eller anden Form for Edsaflæggelsen, som Udkastet hjemler for dette Tilfælde, er vistnok det Naturligste.

Udkastets Regler om Vidnets afhørelse i §§ 142—143 indeholde Intet, som trænger til særlig Forklaring. Reglen for, hvem der foretager afhørelsen, er ikke optaget på dette Sted, da det tildels afhænger af det Stadium, på hvilket Sagen befinder sig; herom henvises til §§ 238, 293—296. Af Forholdet mellem Forundersøgelsen og Hovedforhandlingen følger den i § 144 givne Regel, at Konfrontationer ordentligvis kun bør finde Sted ved den sidstnævnte.

§ 145 hjemler i Overensstemmelse med det civile Udkast en alvorlig, men dog begrænset Vidnetvang. At der må være en Begrænsning, tilsiges ikke blot af Forholdets Natur — Tvangen bør fornuftigvis ikke kunne gå så vidt som Straffen henholdsvis efter

Skraffelovens § 110 og § 225 —, men er også den overvejende almindelige Regel; når enkelte Love synes at hjemle en i Tid ubegrænset Vidnetvang, tor det antages, at der dog i Virkeligheden aldrig bliver spørgsmål om at gå til det Iderste, jfr. Tippellskirch i Forhandlinger på den femte tyske Juristsorsamling 1864 S. 90 ff. Når det derfor på denne Forsamling blev vedtaget 1), at Vidnetvagen bør være begrænset, og 2), at den ikke bør overstige en møderat Pengebøde eller Frihedsunddragelse, blev det udtrykkelig udtalt, at der herved ikke udtaltes noget nyt Princip, men at det skete for at bidrage til, at et almindeligt anerkjendt Princip kunde komme til Gyldighed også der, hvor det undtagelsesvis endnu ikke er udtalt. Højere end 6 Måneder, der i Udkastet opstilles som Marimum, går ingen af de nyere Love; de fleste gå end ikke få højt, jfr. dog nu det tyske Udkast § 61. Når dette foreskriver en lavere Gramse (6 Uger) for Politiforseelser, er Tanken heri vistnok meget berettiget, men en særegen Regel på Grund af det Fakultative ved Tvangen efter § 145 neppe nødvendig. At Tvangen ophører, når Vidnet bekvemmer sig til at svare eller dets førelse frafalder, er naturligt, netop fordi her er spørgsmål om Tvangsmidler, ikke om Straf for Opsætsigheden, et Synspunkt, fra hvilket endel Love have anordnet Vidnetvagen. Tilføjelsen , uafbrudt" eller , sammenlagt" er af Vigtighed med Hensyn til de to Stadier i Sagen, forend og efterat Anklagen er rejst. Reglen i § 146 om Godtgørelsen til

Vidner beror selvfølgelig tildels på et skøn. Den forskjel, der er mellem denne Regel og det civile Udkast, formenes ikke at være unaturlig efter Forholdenes Forfkjøllighed.

Hvad endelig § 147 angår, er det i Overensstemmelse med Udkastets Tanke, at Politimesteren skal være i Stand til såvidt muligt selvstændig at efterforske Forbrydelser, at der er tillagt ham Ret til at kræve møde for sig af vidnepligtige Personer og ubeediget Forklaring af dem, naturligvis kun ved Forbrydelser, som ere Gjenstand for offentlig Forfølgning, og således at Ingen er Pligtig til af den Grund at begive sig ud af den Politi-

kreds, i hvilken han boer eller opholder sig. Efterkommes ikke denne mødepligt, må dette medføre en Strafvirkning, der imidlertid bør være meget møderat, og med Hensyn til hvilken der efter den almindelige Regel i § 236 er Adgang til Prsvelse ved Domstolen. Derimod bør hverken Tvangsafhentelse af den Udeblevne kunne foranstaltes af disse Myndigheder, og endnu mindre kan der hjemles dem noget Tvangsmiddel mod den, der vægrer sig ved at afgive Forklaring. Disse Tvangsmidler bør udelukkende være forbeholdte Retten, jfr. herved § 221.

Kapitel III.

Om Besigtigelser, Syn og Stjsn.

Reglerne om Besigtigelser og om Syn og Ekjøn har Udkastet forenet i eet Kapitel, fordi disse Akter i Skræffesager stå i nøje Forbindelse med hinanden, og Tilkaldelse af Syns- og skjøns mænd fortrinsvis finder Sted ved Besigtigelser, ligesom det også er optaget som Regel, at Syns- og Skønsforretningen ordentligvis ledes af en dømmmer (§ 156).

At ikke blot Retten (Undersøgelsesdommeren og den dømmende Ret), men også Politiet (Statsanklageren) til egen Oplysning kunne og bør foretage de fornødne Besigtigelser, er en Selvfølge. Med- Hensyn til det Spørgsmål, om Beretninger om slige Besigtigelser, foretagne af Politiet eller en Undersøgelsesdommer, kunne benyttes ved Oplæsning for den dømmende Ret, henvises til § 295 Nr. 1. Umiddelbarhedsprincippet kræver, at den dømmende Ret selv foretager de Besigtigelser, hvorpå den skal bygge en Overbevisning; men ligesom Forholdene kunne gjøre dette faktisk umuligt, fordi Besigtigelsesgjenstanden ikke mere eksisterer, således må Reglen også undergives Indskrænkninger i Tilfælde, der svare til de i § 133 Nr. 3 og 4 med Hensyn til Vidners afhørelse nævnte. I sådanne Tilfælde må Undersøgelsesdømmers under Efterforskningen og Forundersøgelsen eller efter Pålæg eller Begjæring af den dømmende Ret foretagne Besigtigelser altid kunne oplæsee. Derimod

bør Beretninger om Besigtigelser, foretagne af Politiet, ikke kunne oplæses for den dømmende Ret; thi kun Rets handlinger kunne gjælde som selvstændige Bevisakter. Er der Forhold tilstede, der give Grund til at antage, at en Oplæsning af Beretning om Besigtigelsen vil behøves for den dømmende Ret, bør Besigtigelse ved Undersøgelsesdommeren altså foranlediges, jfr. § 221. Er det ikke flet, bør Oplæsning ikke tilstedes, men de Pågjældende må indkaldes og afhøres som Vidner. — også den Omstændighed, at Besigtigelsen forudsætter en Ransagning, kan gjøre det nødvendigt at henvende sig til dømmers.

Tilkaldelse af Syns- og Skjøns mænd bør ligeledes kunne foretages både af Retten, — Undersøgelsesdommeren såvelsom den dømmende Net, — og af Politiet. Om Syn og skjøns ifølge Tilkaldelse af Retten handler Udkastet i §§ 149—162, i § 163 om Tilkaldelse af Politiet; Kapitlet slutter derpå med nogle fælles Bestemmelser.

Ved §§ 149-162 kunne adskilles §§ 149—155 om Mændenes Tilkaldelse, §§ 156—157 om Forretningens Foretagelse, §§ 158—160 om Forretningens Afgivelse (Erklæringen) og om Mændenes afhørelse over samme, og endelig §§ 161 og 162, indeholdende nogle almindelige Bestemmelser.

Hvad Tilkaldelsen af Mændene angår, når den efter det i § 149 udtalte Synspunkt er fornøden, gjør Udkastet en formel Adskillelse mellem de i Straffesager hyppige Tilfælde, at den Tilkaldte har en almindelig offentlig Bemyndigelse til Foretagelsen af sådanne Syn eller Skjøns (f. Ex. når Retslægen tilkaldes), og de Tilfælde,

hvor andre Personer tilkaldes. Kun i sidste Fald findes en egentlig Udmeldelsesbestutning at være passende (§ 149, 2det Stykke), ligesom der og kun da bliver spørgsmål om de Regler, der indeholdes i § 150 2det Stykke (jfr. § 159) samt §§ 151, 153 2det Punktm 154, 164 1ste Stykke o. fi. Herved mærkes Neglen i § 152 1ste 3 tykke, der vel ikke skal binde Retten til vedkommende offentlig ansættede Personer, men dog udtaler det Naturlige, at der vel særegne Grunde til at vælge Andre. Det stemmer med den moderne Proteses Grundsætninger, at Retten be-

stemmer Antallet, jfr. dog § 157 4de Stykke samt de i forfjellige Instruxer givne Regler med Hensyn til Obduktioner, hvilke skulle stå ved Magt, forsåvidt de ikke ere i Strid med Udkastets Bestemmelser, se § 157 5 te Stykke og § 158 3die Stykke. iøvrigt er der i Bestemmelserne i §§ 149—157 Intet, som behøver særlig Forklaring. Udkastet har, så» vidt Forholdenes Forskellighed tillod det, holdt sig til de Grundsætninger og Regler, som det civile Udkast har optaget med Hensyn til Syn og Skjøn.

Medens Erklæringens Afgivelse (§ 158) er en Akt, der kun foregår een Gan være sig til Undersøgelsesdommeren (jfr. herved § 298 Nr. 2) eller til den dømmende Ret, kan der for Syns- og Skjønsmænd, som tilkaldes, forend Anklage er rejst, blive spørgsmål om Afhørelse såuel for Undersøgelsesdommeren som for den dømmende Ret. Det følger imidlertid af Forholdet mellem Hovedforhandlingen og den samme forudgående Underfølgelse, at den Edfæftelse, der er foreskrevet med Hensyn til udmeldte Mænd. ordentligvis kun bør finde Sted ved den Første, medmindre der er særegne Grunde til at anticipere Edfæstelsesakten, (§ 159 2 det Stykke). Med Hensyn til Pligten, at underkaste sig Afhørelse angående Erklæringen, har Udkastet for det Tilfælde, at Erklæringen afgives af en dertil beskikket kollegial Myndighed (f. Ex. Sundhedskollegiej) truffet den Bestemmelse, at Kollegiet selv be« stemmer, hvem af Medlemmerne der skal give møde pa.i dets Vegne. På den ene Side bør Afhørelsen ligesålidt i dette som i andre Tilfælde opgives; på den anden Side kan det antages, at den pågjældende Myndighed bedst vil forstå at udse den rette Mand, ifr. den würsb. Lov § 283. Kollegiet kan naturligvis give flere af sine Medlemmer dette Hverv, og det bør fornuftigvis ske, hvor der er Meningsforskjel. iøvrigt erindres herved Reglen : § 152 1ste Stykke, samt § 161 2det Stykke, ifølge hvilke Bestemmelser Retten ikke er bunden til at gå til et sådant Kollegium eller til dets Erklæring.

Forsåvidt Afhørelse finder Sted samtidig med Forretningens Foretagelse for den ledende dommer, behøves der ingen særegne Forskrifter

om Pligten til at give møde for Retten til afhørelse. Derimod udkræves disse ved senere afhørelser; her, men ikke ved selve Forretningen (se § 151), kunne Afstandsbestemmelserne for Vidner sinde Anvendelse og iøvrigt lignende Regler om Værnethinget for afhørelsen som med Hensyn til Vidner (se § 160).

Hvad § 161 angår, kan her henvises til Udviklingen i Motiverne til det civile Udkast angående Uforeneligheden af den gjældende Nets Regler om Oversyn og Overskjøn med den frie Bevisbedømmelse. Ligeledes har Udkastet i § 162 optaget det civile Udkasts Princip om Anvendeligheden af den samme Tvang mod Syns- og Skjønsmænd som mod Vidner med de af Forholdets Natur flydende Lempelser. Andetsteds har man havt Betænkelighed ved at overføre disse Regler fra Vidner; således bemærkes det i Motiverne til det tyske Udkast, der her kun anordner en Bodestraf (§ 69), at hverken Tvangsafhentelse eller Hensættelse i Forvaring synes passende for at tvinge den sagkyndige Mand, der vægrer sig, til et åndeligt Arbejde, og at den således aftvungne Grklæring i de sjældneske Tilfælde vil have noget værd. Men da Myndigheden til at anvende disse Forholdsregler er fakultativ, og Retten i Tilfælde, hvor intet tilfredsstillende Resultat kan ventes af dem, derfor bør og vil undlade dem og gjøre Brug af sin Beføjelse efter § 161, skjønnes den anførte Betragtning, der ikke kan gjøre Krav på Almengyldighed, ej at kunne være afgjørende.

At Politimesteren til egen Oplysning („til Understøttelse under Efterforskningen“) må kunne tilkalde Syns- og skjønsmænd og navnlig de med Bemyndigelse beskikkede Mænd, såsom Retslægen, bør sikkert indrømmes, hvis hans Virksomhed ikke skal lammes for stærkt. Men herved gjælde lignende Indskrænkninger som efter § 147 med Hensyn til Vidner, kun at Boden for ikke at efterkomme Tilkaldelsen er sat noget højere. Når derimod de i § 163 2det Stykke angivne Forudsætninger ere tilstede, når altså Synet eller Skjønnen kun een Gang kan foretages, må det Hensyn Være afgjørende, at det skal foregå på den Måde, at det kan fremføres

som Bevis for den dømmende Ret; det må med andre Ord blive en Retshandling. Kun Forretningens Indledning kan, når ingen Opsættelse kan sinde Sted, overlades til Politimesteren, der således her handler som uanmodet Forretningsfører og derfor også i dette Tilfælde må være udrustet med Myndighed til at afhente den Pågjældende med Magt.

I de fleste tyske Straffeprocesslove findes ved Siden af de almindelige Regler om Syn og Skjøn en Række særlige Bestemmelser om enkelte bestemte Forretninger af denne Art, sasom om Ligsyn, Obduktion, Syn og Skjøn ved Falskmøntneri, Dokumentfalsk m. v. Udkastet har ikke optaget sådanne Regler, der bedre egne sig til at optages i Instruxer end i Loven om Strafferetsplejen, hvad også indrømmes i Motiverne til det tyske Udkast. Forsåvidt sådanne Instruxer for Tiden findes hos os, blive de altså stående ved Magt i de Punkter, hvor de ikke komme i Strid med de givne almindelige Regler.

Kapitel IV.

Om den Sigtedes Indkaldelse for Retten, Anholdelse og Fængsling samt om Beslaglæggelse af dens Formue, der unddrager sig forfølgning m. V.

Det nærværende Kapitel handler om de Midler, der stå til Rådighed for at hidføre Opsyldelsen eller hindre Tilsidesættelsen af de Retspligter, der i Anledning af en Straffesag påhvile den Sigtede. Hvilke disse Pligter ere, er et spørgsmål, på hvis Besvarelse de principielle Forskelligheder i Ordningen af Straffeprocessen nødvendigvis må ytre sin Indflydelse. I den reformerede Straffeprocess er det anerkjendt, at den Sigtede ikke har nogen fremtvingelig Pligt til positivt at understøtte Undersøgelsen mod sig. Derimod vedbliver det for det Første selvfølgelig som for at være den Sigtedes Retspligt at blive til stede og underkaste sig dømmen. Dernæst medfører Anklageprocessens Princip, skjønt af en anden Grund end Inkvisitionsprocessen, en Retspligt i visse Tilfælde for den Sigtede til

personlig nærværelse ved Sagens Behandling. Dette gjælder for det Første med Hensyn til Hovedforhandlingen, navnlig Bevisførelsen, jfr. Udkastets §§ 200 og 280. Thi i Anklageprocessen er ingen Bevisførelse tilstrækkelig, som sker uden Parternes, navnlig også den Sigtedes personlige Medvirkning, selv om denne Medvirkning består i et ganske passivt Forhold lige overfor Anklagen og dens Beviser. følgelig kan, da Straffesagernes væsen udelukker et retsgyldigt Afkald på fuldstændigt Bevis, ingen Domfældelse finde Sted, når den Anklagede ikke personlig har været tilstede. Om denne først i den nyere Tid til Klarhed bragte Konsekvens af det rigtig opfattede Anklageprincip, der bl. A. fører til Udelukkelsen af Udeblivelsesdomme mod Fraværende, og hvortil også det tyske Udkast nu har sluttet sig, og om de Undtagelser, der kunne tilstedes, skal nærmere tales ved dette Kapitels fjerde Underafsnit (IV). På dette Sted skal blot fremhæves, at heraf følger Retspligten for den Sigtede til personlig nærværelse ved Hovedforhandlingen, da hans Udeblivelse vil gjøre Sagens Gjennemførelse eller Tilendebringelse umulig. Hvad den Hovedforhandlingen forudgående undersøgelse angår, kommer hin Betragtning ikke til Anvendelse, i al Fald med Undtagelse af de Tilfælde, hvor en anticiperet Bevisførelse finder Sted. Bortset herfra, er der kun en enkelt Retshandling, til hvis Foretagelse den Sigtedes nærværelse er nødvendig, nemlig hans egen afhørelse. Om end enhver Tvang, umiddelbar eller middelbar, til at give Forklaring bortfalder, og om end Afhørelsen således har en anden Karakter end Forhøret i den nugældende Straffeprocess, er det dog utvivlsomt den Sigtedes Pligt at møde til den Afhørelse, der skal finde Sted såvel for hans egen Skyld, uden at han kan give Afkald derpå, som for Anklagerens Skyld, der for at bestemme, om Anklage bør rejses og i hvilket Omfang Bevisførelse vil blive nødvendig, har Krav på at såe at vide, hvorledes den Sigtede stiller sig til Anklagen, hvil-! ken Forklaring han vil give, om og hvorvidt han tilstår. benægter eller nægter at udtale sig. Det bliver altså også i den reformerede Straffeprocess den Sigtedes Retspligt

at møde for Retten til Afhørelse samt iøvrigt, hvor Loven kræver hans nærværelse. Endelig påhviler der i den nye Proces som for den Sigtede den negative Retspligt at lade sådanne Bevismidler urørte, til hvilke Anklageren har en af den Sigtede uafhængig Ret, altså Forbrydelsens Spor og Oplysninger af Trediemand.

Til at lette Indsigten i Kapitlets Regler skulle nu, førend der gæes ind på Enkeltheder, de vigtigste Bestemmelser sammenstilles, knyttede til disse tre Retspligter for den Sigtede, nemlig 1) Pligten at give møde for Retten, for så vidt denne får særlig Betydning ved Siden af 2) Pligten at underkaste sig forfølgning og eventuelt dømmen, samt 3) Pligten at afholde sig fra Kollusioner.

mødepligten har kun særlig Betydning, når den Sigtede befinder sig på fri Fod, og der ikke allerede foreligger tilstrækkelig Grund til at ramme ham med den Frihedsberøvelse, som hjemles ved Håndhævelsen af de tvende andre ovenfor nævnte Retspligter. Det regelmæssige Middel til at hidføre den Sigtedes møde er hans Indkaldelse for Retten (se Kapitlets første Underafsnit). Udebliver den Sigtede uden behørigt Forfald, må mødet kunne fremtvinges ved Afhentelse; thi andre Udeblivelsesvirkninger ere ordentligvis udelukkede ved Straffesagens Natur. Dette må som Regel gjælde i alle Straffesager. For så vidt der imidlertid i visse ubetydelige Straffesager anerkjendes Undtagelser fra den almindelige Regel om den ubetingede nødvendighed af den Sigtedes nærværelse ved Hovedforhandlingen, se § 200 2 det Stykke, bør Afhentelse af den Sigtede med Magt som følge af Udeblivelse kun finde Sted, når dømmen finder, at hans nærværelse under de givne Omstændigheder ikke kan undværes, og herpå må den Sigtede udtrykkelig være gjort

opmærksom i Indkaldelsen. Viser det sig altså først under Forhandlingen, at hans nærværelse er nødvendig, må Indkaldelsen gjentages med dette særlige Pålæg (se § 169). Denne Afhentelse med Magt af en Udebleven, der er uafhængig af Betingelserne for de Forholdsregler, som hjemles ved den Sigtedes øvrige Retspligter, plejer i Lovene at betegnes med

et særegt Navn („Vorführung", i Modsætning til både „vorläufige Festnahme" og „Verhaftung"). Hos os må imidlertid på Grund af Grundlovens § 80 enhver Frihedsberøvelse, som den Sigtede undergives for Straffesagens Skyld, henføres under et af Begreberne Anholdelse eller Fængsling eller i al Fald undergives de for hver af disse ifølge den nævnte Grundlovsbestemmelse gjældende Regler. Navnlig må Ingen for en Forseelse, der kun kan medføre Straf af Pengebod eller simpelt Fængsel, være Friheden berøvet for Straffesagens Skyld ud over der Retsmøde, der skal finde Sted inden 24 Timer efter Frihedsberøvelsen, hvad der så end er Hjemmelen for denne. Da denne Regel altså også gjælder for Afhentelse af en Udebleven med Magt, der dog, som bemærket, ikke ubetinget kan være udelukket ved hine ringe Forseelser, blev det uundgåeligt her at anvende Begrebet og Retsreglerne om Anholdelse. Forsåvidt det Tilfælde kan tænkes, at det på Grund af Afstanden ikke er muligt i løbet af 24 Timer at bringe den Pågjældende for den Ret, der har udstedt Indkaldelsen, hjemler dette naturligvis ikke Ret til at fravige Grundlovens Bestemmelser om disse ringe Forseelser, men dertil må Hensyn tages ved Værnethingsbestemmelserne (se § 65, jfr. § 69).

Der er ikke sundet tilstrækkelig Grund til ved de Forbrydelser, der overhovedet tilstede Fængsling, tillige at opsøge Udeblivelse efter Indkaldelse som selvstændig Fængslingsgrund. Thi når her Anholdelse ikke er tilstrækkelig til Djemedets Opnåelse på Grund af Afstand i Rum eller Tid, — hvad der udenfor Hovedforhandlingen vil være sjældnere (jfr. § 167), — vil det i det Retsmøde, der finder Sted inden 24 Timer efter Anholdelsen, vise sig, om Udeblivelsen, skjønt ikke grundet i lovligt Forfald, dog er således undskyldelig, at vedkommende Dømmer kan nøjes med at give Pålæg om at møde til den Tid, til hvilken Sagen på Grund af Udeblivelsen er udsat, eller om den ikke er det, i hvilket Fald der i de almindelige Regler vil være tilstrækkelig Hjemmel til at affige Fængstingskjendelse eller i al Fald Kjendelse om Sikkerhedsstillelse.

Det næste spørgsmål er, om der nogensinde

kan være Hjemmel til at anticipere en Tvangsfremstilling for retten, uden at der spørges, om de Grunde foreligge, der hjemle Frihedsberøvelse af Hensyn til den Sigtedes andre Retspligter. Dette har Udkastet indenfor visse Grænser anerkjendt, når den Pågjældende træffes i Udsørelsen af Forbrydelsen eller på friske Spor, se § 174 Nr. 1 og 2 det Stykke (jfr. L. 11 te Febr. 1863 § 10). At Retten har den samme Beføjelse som efter de nævnte Bestemmelser Politiet og private Personer, er indlysende. Det er hjemlet ved den omfattende Forskrift i § 170 Nr. 2. Principielt forsvares en sådan Regel ved den Betragtning, at den Pågjældende under hin Forudsætning må finde sig i at stå til Ansvar for sit Forhold strax, praktisk ved den Betragtning, at Anholdelsesbeføjelsen vil blive vanskelig at anvende i sådanne Tilfælde, når Anholderen særlig tillige skal gjøre sig Rede for, om der er Grund til at antage, at den Pågjældende vil unddrage sig Ansværet, en Overvejelse, som Forholdene ofte ikke ville give ham Lejlighed til at anstille. Men det gjælder på den anden Side om denne som om mange andre Forholdsregler i Strafferetsplejen, at der ikke må være Misforhold mellem Mål og Middel. Ved Forbrydelser, som ikke tilstede fængsling i Henhold til reglerne i § 183 Nr. 2 og 3 — altså efter Udkastet ved Forbrydelser, som det efter § 35 tilkommer Politimesteren eller efter § 39 en Privat at påtale —, bør denne Tvangsfremstilling, der er uafhængig af de almindelige Betingelser for den Sigtedes Frihedsberøvelse, derfor ikke finde Sted. Heri ligger heller ingen Vanskelighed, da disse Betingelser her samle sig om visse let kjendelige mærker. Thi Reglen bliver herefter, at den for en sådan Forseelse på fersk Gjerning Trufne kun kan anholdes, når han er en omstrefjende Person eller en Fremmed eller en Ubekjendt. Den Vanskelighed, der efter Omstændighederne kan ligge i selve Gromsen mellem de pågjældende Forbrydelsesklasser, kommer alligevel på andre Punkter frem formedelst Grundlovens Bestemmelser.

Opfyldelsen af den Sigtedes Pligt at underkaste sig forfølgning og eventuelt dømmen må Anklageren under visse Omstændigheder have Krav på at få

sikret ved, at Unddragelse fra Forfølgning gjøres den Sigtede umulig, eller ved andre mindre indgribende Forholdsregler, der i det givne Tilfælde må antages at være tilstrækkelige. Den naturlige Betingelse herfor er, at der virkelig er Grund til at frygte for, at den Sigtede vil unddrage sig Ansværet ved Flugt eller Forstikkelse. Den Frihedsberøvelse, der af denne Grund finder Sted, må efter Forholdets Natur være, indtil Sagen er endt, eventuelt Straffen kan fuldbyrdes, hvis den angivne Betingelse vedbliver. I og for sig må det siges, at Betingelsen kan forekomme selv ved ringe Forbrydelser; men Grundloven har af Hensyn til Misforholdet mellem Mål og Middel udelukket en så langvarig Frihedsberøvelse ved sådanne Handlinger, der ikke kunne medføre anden Straf end Bøder eller simpelt fængsel. Derimod udelukker Grundloven ikke ved de nævnte Forseelser en Anholdelse, der ikke varer udover det Retsmøde, som skal finde Sted inden 24 Timer efter Pågribelsen. Dersom imidlertid en så kortvarig Frihedsberøvelse måtte siges ikke at være egnet til at opnå det formål, der er Tale om, vilde der dog ingen Mening være i at tilstede Anholdelse, hvor fængsling var udelukket, for at sikre den Sigtedes Pligt at underkaste sig forfølgning, eventuelt Straf. Men

det er ikke så. I mange af de heromhandlede Tilfælde vil det være muligt, let og naturligt, at Sagen afgjøres ved Dom i det samme Retsmøde, i hvilket den Anholdte fremstilles for Retten, jfr. Udkastets §§ 363 og 447, og fremdeles vil ofte Påanke være udelukket, se § 397, og derfor Fuldbyrkelse umiddelbart efter Dommen kunne sinde Sted. se § 465. Der er følgelig god Mening i at anerkjende, at Anholdelse efter Omstændighederne kan sinde Sted for dette Øjemeds Skyld, selv i de Tilfælde, hvor fængsling er udelukket. Der bliver da at gjøre en Adskillelse mellem de Tilfælde, hvor kun en kort ved Loven skarpt afgrænset Frihedsberøvelse (Anholdelse) er tilstedelig for det omspurgte Øjemed, og dem, hvor en kun red de naturlige Betingelser, nemlig Sagens Slutning og Forudsætningens Vedvaren, begrænset Frihedsberøvelse (fængsling) kan anvendes Men

der bliver fremdeles at gjøre en anden Adskillelse. De Omstændigheder, der berettiger til at antage, at den Sigtede vil unddrage sig Ansvar, kunne Være meget forskellige. I Almindelighed kan der ikke gives bestemte Regler for, af hvilke Data denne Frygt skal fremgå; det vilde føre til unaturlige Resultater. Men det følger af Forholdets Natur, at Frygten langt fjældnere vil være begrundet ved ubetydelige Forseelser end ved større Forbrydelser, og det er navnlig ved slige mindre Forseelser, hvor der let fremkommer et Misforhold mellem Mål og Middel, af større Vigtighed, at der ikke åbnes Døren for Misbrug ved Anvendelse af en Regel, der ikke kan hare fuldkommen Bestemthed, end at i et enkelt Tilfælde Forholdsreglen ikke kan anvendes, hvor den dog under de givne Forhold vilde være begrundet. Derfor bør forholdsreglen ved ringe forseelser kun kunne anvendes, hvor man, som oftest med stor Sandsynlighed, kan sige, at man ikke, når det kommer til Stykket, kan såe fat på Personen, hvis man ikke holder på ham, fordi den Pågjældende er en omkringstrefjende Person (uden Midler til lovligt Underhold) eller en fremmed, der ej har nogenlunde varigt Ophold her i Riget, eller en Ubekjendt. Denne Betingelse bør dernæst ikke blot opstilles for de Tilfælde, hvor kun Anholdelse er hjemlet, men for en noget større Kreds; Udkastet har troet, at det efter de foreslåede Regler og den øvrige Lovgivning var en i alle Henseender passende Bestemmelse, når denne Kreds kom til at omfatte alle Handlinger, hvis Påtale er henlagt til Politiet (§ 35) eller til Private (§ 39). Herefter bliver der følgende 3 Klasser:

- 1) Tilfælde, hvor kun Anholdelse er hjemlet, og hvor altså Betingelsen er, at den Mistænkte er Omstrefjer, Fremmed eller Ubekjendt (§ 170 Nr. 1, jfr. § 182);
- 2) Tilfælde, hvor fængsling er hjemlet, men kun under samme Betingelse (§ 183 Nr. 1, jfr. s 182), og
- 3) Tilfælde, hvor fængsling er hjemlet, men uden Indskrænkning til den angivne Betingelse, se § 183 Nr. 2.

At Anholdelse er et Begreb som er uund-

værligt på dette Område, følger. som nys bemærket, af den i og for sig positive Regel om Fængslings Uanvendelighed ved visse ubetydelige Forseelser. Tvivlsommere kan det være, om der er tilstrækkelig Grund til i de Tilfælde, hvor Fængsling ikke er udelukket, at gjøre en Adskillelse mellem Anholdelse (med den dertil sig sluttende Mellemtilstand, der omhandles i §§ 179—181, jfr. Grundlovens § 80) som den foreløbige, bestemt begrænsede Frihedsberøvelse og Fængslingen som den endelige, forudsat at også Anholdelsen finder Sted ifølge en Retsbeslutning. Mod denne Adskillelse, som Udkastet har i Lighed med det overvejende Flertal af Love. og hvis Betydning væsentlig er den processuelle, at Fængslingen kun kan besluttes, efterat den Vedkommende er hørt, samt ved Kjendelse, medens Anholdelsen kan besluttes uden egentlig Kjendelse og, uden at Vedkommende er hørt, hvorimod afhørelsen skal følge efter inden en kort Frist, bemærkes det i Motiverne til det tyske Udkast, at den har mere tilsyneladende end virkelig Betydning. Det keelle Øjemed at sikre, at den Pågjældende bliver hørt inden en vis Frist, for at afgjøre, om den foreløbige Forholdsregel skal gå over til en endelig, kan ligeså godt opnåes ved en dertil sigtende Forskrift i Loven, om end Forholdsreglen strax fra Begyndelsen kaldes Fængsling, idet da Hensigten med denne afhørelse bliver at afgjøre, om Fængslingen atter skal ophæves. Det indrømmes imidlertid dog i de nævnte Motiver, at Dommeren må kunne gå den Vej foreløbig at beslutte Anholdelse og først derefter Fængsling, og dette kan hos os yderligere blive en Nødvendighed på Grund af den Regel, at Fængslingen skal besluttes ved en af Grunde ledsaget Kjendelse. De herhenhørende Regler i § 170 blive altså under alle Omstændigheder ikke overflødige. Spørgsmålet er kun, om den Betingelse skal fastholdes, at Fængsling først bør kunne besluttes, efterat den Vedkommende er hørt, eller om det også udenfor det færlige i § 182 nævnte Tilfælde skal Være muligt for Dommeren at beslutte den uden denne Betingelse. Må det nu end indrømmes, at dette spørgsmål under den Forudsætning, som hine Mo-

tiver gå ud fra, nemlig at de samme Regler om afhørelse inden 24 Timer efter Pågribelsen, der gjælde ved Anholdelse, overføres, er af liden Betydning, så fees det på den anden Side heller ikke, at der findes Noget ved at opgive denne processuelle Forskjel i Betingelserne, der dog altid tjener til at skjærpe Begrebernes Forskjel. Selv om endvidere de materielle Betingelser i Principet ere de samme, ligger det dog i Forholdets Natur, at disse ere modtagelige for mange Nuancer. Da der nødvendigvis må være større Sikkerhed for Afgjørelsen om Betingelsernes Tilstedeværelse, når den Pågjældende er hørt, ligger det derfor også i denne forskjel, at der, når der er Tale om Fængsling, forudsættes stærkere objektive Holdepunkter, hvad der ikke turde blive uden al Betydning med Hensyn til Rundhåndetheden af denne forholdsregels Anvendelse. Derfor har Reglen i § 170 Nr. 2 også kunnet affattes i langt almindeligere Udtryk end de tilsvarende Bestemmelser

om Fængsling. En Undtagelse fra Reglen, at Fængsling kun kan besluttes, efterat den Pågjældende er hørt, bør dog indrømmes i det Tilfælde, § 182 omtaler, allerede fordi en Fængslingskjendelse kan være Betingelse for at opnå Udlevering; men i så Fald bør da også den ved Anholdelse gjældende Regel om Afhørelse inden en vis Frist overføres, se § 187.

Når det er lykkedes den Sigtede at unddrage sig forfølgning, bliver der Spørgsmål om yderligere Forholdsregler til at bevirke hans Fremstilling for Retten. Udkastet har i den Henseende foreslået i Lighed med flere andre Love under visse nærmere Betingelser at tilstede en Beslaglæggelse på den Formue, den Sigtede besidder her i Riget, jfr. også Lov om værnepligt 6. Marts 1869 § 13. Men det nærmere herom vil blive berørt ved de pågjældende Bestemmelser i §§ 197—199.

Hvad endelig angår den Sigtedes ovenfor omtalte negative Retspligt mod Undersøgelsen, ikke at tilintetgjøre eller forvanske Bevismidler, til hvilke Anklageren har en af den Sigtede uafhængig Ret, er det endnu stedse i Theorien et omtvistet spørgsmål, om det er principielt

tilstedeligt. for at hindre Tilsidesættelse af denne Pligt, at berøve den Sigtede Friheden eller iøvrigt gjøre Indstrækning i hans Rettigheder. Det bemærkes f. Ex. af Zachariæ, Handbuch des deutschen Strafprocesses S. 137, om det væretægtsfængsel, der finder Sted af denne Grund, at det vel er ganske stemmende med det inkvisitoriske Princip, men i afgjort Strid med Anklageprincippet, da det kommer i Modsigelse med al virkelig Procesret at gjøre Modparten værgeløs på Grund af muligt Misbrug af hans Forsvarsrettigheder eller at berøve ham det for et virksomt forsvar uundværlige Samkvem med Omverdenen, medens den anden Part har sin fulde frie Bevægelse. Da imidlertid denne Betragtning vilde føre til at udelukke væretægtsfængsel af en hvilken som helst Grund, og da den Sigtedes Forsvar sikres ham ved de almindelige Rettigheder (Tilstedeværelse i Retsmøderne, Adgang til Sagens Aktstykker) foruden ved Dommerens Opgave under den egentlige forundersøgelse, kan kun så Meget erkjendes for rigtigt, at den ubestemte Formodning, at en Sigtet kunde misbruge sin Frihed til Vanskeliggjørelse af Undersøgelsen, ikke er tilstrækkelig til at berøve ham Friheden, ligesom det selvfølgelig også vilde være en retstridig Misbrug, når Fængslingen benyttedes som et Middel til at opnå Tilståelse. Denne Misbrug kan imidlertid heller ikke befrygtes — i højere Grad end alle andre Misbrug —, når Fordringen er, som Udkastet (§ 183 Nr. 3) forudsætter, at der efter Sagens Omstændigheder skal være Grund til Frygten for Kollusioner, og det vilde være at stille Anklageren værgeløs og derved i mange Tilfælde ophæve Muligheden af en Strashåndhævelse, hvis det i så Fald skulde være utilstedeligt at lægge den Sigtede Hindringer i Vejen. Den Sigtedes Forsvarsret indbefatter hverken en Ret til at unddrage sig Forfølgning eller til uhindret at virke for at gjøre Undersøgelsens Formål srugtesløs, hvis den ikke skal udelukke Statens Ret til at straffe. Grundlovens Bestemmelse om Udelukkelse af Fængsling ved mindre Forseelser gjælder imidlertid selvfølgelig også Fængsling af denne Grund; og der vilde her ingen Mening være i at hjemle Anholdelse

for dette Øjemeds Skyld, når Fængsling er udelukket. Udkastet går imidlertid et Skridt videre, idet det udelukker Frihedsunddrivelse af denne Grund ved de samme Forbrydelser, ved hvilke også Flugtmistanke som Frihedsberøvelsesgrund blev begrænset, nemlig de Forseelser, der påtales af Politimester (§ 35) eller Private (§ 39), medens iøvrigt Forholdet mellem Anholdelse og Fængsling her er det samme som ellers, se §§ 170 Nr. 2, 182 og 183 Nr. 3. Det er også i fremmede Love gennemgående, at denne Fængsling holdes indenfor snevrere Grænser end Fængsling på Grund af Flugtmistanke, jfr. det tyske Udkast § 102. Nogle Love have optaget en anden Begrænsning af denne Fængsling, nemlig en bestemt Tidsgrænse, således den badenske Lov (højst 10 Dage ved mindre, 20 Dage ved større Forbrydelser) og den zürichske Lov (ordentligvis ikke udover 14 Dage). Det er imidlertid klart, at enhver fådan Grænse har en vilkårlig Karakter. Drages den snever, opføres let Anklagerens Ret; drages den vid, bliver det angivne Maximum let til Regel til Skade for den Sigtede. Derimod har Udkastet i den Sigtedes Interesse fastsat den almindelige Regel, som findes i Udkastets § 189, at det fornødne for at sikre Undersøgelsen i den Retning, i hvilken Kollusion befrygtes, skal iværksættes snarest mulig; når det er sket, må Fængsling af denne Grund selvsølgelig atter ophæves.

Frihedsberøvelse er den videstgående Retsbeskyttelse mod den Sigtedes Virksomhed for at tilintetgjøre Bevise; så vidt behøver man ikke altid at gå. Det kan være tilstrækkeligt midlertidigt at unddrage den Sigtede de ham ellers for Forsværets Skyld tilkommende Rettigheder, navnlig Retten til at blive bekendt med Sagens Aktstykker, og til Deltagelse i Retsmøderne; men Reglerne herom findes andetsteds, se §§ 234 og 236.

Når nogle Love endnu omtale Anholdelse og Fængsling i Strafferetsplejen som Middel til at forhindre en fortsat forbryderisk Virksomhed fra den Sigtedes Side, må det med Motiverne til det tyske Udkast erkjendes, at de derved gå udenfor Rammen af en Straffeprocelses naturlige Op-

gave; thi denne kan, som alt ved § 111 bemærket, ikke være at give Ordning af forebyggende Politiforholdsregler. Udkastet har derfor ikke fulgt denne Vej. Anderledes forholder det sig med det i Straffelovens § 299 ommeldte Forhold. Her er Tale om et Præventionsmiddel, som går ud over de Beføjelser, der tilkomme Politiet for at hindre eller afværge Forbrydelser. Idet Loven foreskriver, at Sag herom skal behandles efter Reglerne om Straffesager, måtte der også særlig træffes Bestemmelse i Loven om den efter

Omstændighederne nødvendige foreløbige Anvendelse af Forebyggelsesmidlet (se herom § 183 Nr. 4). Gn Anvendelse af Fængsling af denne Grund er naturligvis aldeles ikke udelukket ved Grundloven; derimod vil det stemme med Ånden i Grundlovens Bestemmelser at udelukke i disse Sager Fængsling af andre Grunde.

Hvad iøvrigt Bestemmelserne i dette Kapitel angår, behøves der ved Reglerne i det første Underafsnit kun en Bemærkning med Hensyn til Undtagelserne i § 167 fra Reglen, at den Sigtede skal møde for den Ret, ved hvilken Sagen er anhängig. At Undtagelse må finde Sted under de angående Vidner i § 133 Nr. 4 nævnte Omstændigheder, er klart; det er en retlig nødvendighed. Derimod ere de andre Undtagelser, der gjælde ved Vidner, og som omhandles i § 133 Nr. 1—3, i Reglen uanvendelige på den Sigtede, Nr. 1 ubetinget, Nr. 2 og 3 under Hovedforhandlingen undtagen i de Sager, hvor Hovedforhandling kan finde Sted i den Sigtedes Fraværelse, se § 200 2 det Stykke, og hvor derfor så meget mere en Afhørelse ved en anden Ret må kunne finde Sted. Udenfor Hovedforhandlingen samt i de sidstnævnte Sager må derimod Undtagelser kunne finde Sted af de samme Grunde, som for Vidner omtales i § 133 Nr. 2 og 3. Men Undtagelserne må dog i den Sigtedes Interesse her været betingede af, at han selv ønsker det, eller at han er udebleven.

Ved Bestemmelserne i det andet Underafsnit kan sondres mellem §§ 169—173 særlig om Anholdelse ifølge Rettens Beslutning, § 174 om Anholdelse uden Rets-

beslutning, §§ 175—178, der indeholde fælles Regler for enhver Anholdelse, samt §§ 179 —181 om Anholdelsens Ophør. Forklaringen af Reglerne i §§ 169 og 170 er given ved det Foregående. Her bliver endnu kun at mærke, at s 171 indeholder en ved Forholdets Natur hjemlet Skjærpelse af Reglen i § 170 Nr. 2, jfr. Vürtb. Lou § 81. §§ 172 og 173 behøve ikke nærmere Forklaring.

I § 174 gives Regler om Anholdelsesbeføjelse uden Rettens Beslutning. først er her spørgsmål om Politiet. Ifølge det almindelige Princip må dette have Anholdelsesret dels, hvor Personen gribes på fersk Gjerning eller friske Spor (thi Personen skal stå til Ansvar strax), dels ellers, når Øjemedet står Fare for at forspildes ved Opsættelse. Men da selvfølgelig de samme Betingelser må gjælde som for Rettens Anholdelse, bliver Reglen, hvad det Første Tilfælde angår, at den, der træffes på fersk Gjerning, kun kan gribes, når det enten er en større Forbrydelse, eller han er en Ubekjendt, Fremmed eller Vagabond. Hvad det andet Tilfælde angår, bør dernæst den almindelige Betingelse, som udkræves ved al Anholdelse, nemlig at der er Grunde til Mistanke, til Borgernes Betyggelse skjærpes på den Måde, som Paragrafen udtaler. Vel ligger det i Forholdets Natur, at en til faste ydre Kjendemerker bunden Regel om Mistankens Begrundelse er umulig, og den Ulempe må man derfor tage med, når Politiets Ret til at anholde Personer, der ej træffes på fersk Gjerning, ikke fuldstændig kan undværes. Men Loven viser dog ved Udtrykkene, at der bør udvises Forsigtighed, og udvider i Virkeligheden også praktisk Ansvarrets Område.

At også Private kunne anholde for offentlige Forbrydelser, når den Pågjældende træffes på fersk Gjerning eller friske Spor med den samme Adskillelse iøvrigt, der gjælder for Politiet, er en anerkjendt Sætning, og ganske stemmende med rigtige, f. Ex. også ved den subsidiære Privatanklage gennemførte Principer. Endelig må under samme Betingelser, det vil altså sige, når Fornærmeren er en Fremmed, Ubekjendt eller Vagabond,

ved Forbrydelser, der ere privat Påtale undergivne, den Angrebne kunne anholde Fornærmeren, hvem han træsser på fersk Gjerning.

§§ 175 og 176 indeholde fælles Bestemmelser om Anholdelsens Iværksættelse. De materielle Betingelser i § 176 for en Husransagning efter den, der skal anholdes, ere ganske stemmende med Principerne i Kapitel 1.; thi med disse stemmer det, at der for Trediemands Vedkommende ordentligvis kræves Betingelserne efter § 114, medens Betingelserne efter § 112 ere tilstrækkelige, når det er hos den Mistænkte selv, at Ransagningen skal ske, og undtagelsesvis (jfr. § 113) ogfå, når det er hos andre Personer. Kum vilde det, efter det Hensyn, der alt ved § 170 (jfr. § 174) er taget til Forbrydelsens størrelse, være urimeligt her at tage yderligere Hensyn hertil Ligeledes ere Betingelserne for Politiets Beføjelse til Husransagning for at pågribe den Sigtede i Overensstemmelse med § 117.

§ 177 gjentager den ved Grundloven hjemlede Regel, at Enhver, der anholdes, inden 24 Timer, fra Pågribelsen at regne, skal stilles for Retten, med den felvforståelige Undtagelse, at han forinden løslades. Bliver en midlertidig Bevogtning nødvendig, bør denne ske på lempeligste Måde, og kun, når det er nødvendigt, må den Anholdte hensættes i Lokalet for varetægtsfanger. Medens ellers Politiet ikke er virksomt i Sager, der ere henlagte til privat Forfølgning, se § 446, må det dog, da Anholdelse ikke ganske kan udelukkes i disse Sager, for den Anholdtes Skyld også her overtage den midlertidige Bevogtning.

I § 178 udtales den med § 221 3die Stykke stemmende Regel, at Sagen må anhängiggjøres i det Retsmøde, i hvilket den Anholdte fremstilles, hvis Sagen ikke allerede svæver for Retten. Her ville Forholdene da ofte kunne gjøre Anvendelse af den i § 67 1ste Stykke givne værnethingsregel nødvendig. Den Anholdte skal selvfølgelig strax høres om Sigtelsen og Anholdelsen, overensstemmende med Reglerne i næste Kapitel. Det kan af forskjellige Grunde hænde f. Ex. formedelst Afstanden, eller når en Lands-

ret, for hvilken Sagen er anhängig, har besluttet Anholdelse, men Hovedforhandlingen ikke er i Gang på den Tid, da Fremstillingen skal finde Sted, at den Anholdte må fremstilles for en Undersøgelssdommer, som ikke har taget Anholdelsesbeslutningen (jfr. § 6 og 60). I flige Tilfælde er det en Selvfølge, at denne må være sat i Stand til at foretage den lovbefalede Afhørelse og tage den Beslutning derefter, der påhviler den afhørende Ret, se § 178.

I Overensstemmelse med Grundloven kan der i de Tilfælde, hvor Fængsling ikke er udelukket, indtræde en kortvarig Forlængelse af Anholdelsestilstanden udover det Retsmøde, i hvilket den Anholdte blev afhørt. Ligeledes kan det forekomme, at der med Hensyn til en Person, der ikke som anholdt blev fremstillet, men frivillig er mødt og er bleven afhørt for Retten, findes at være Anholdelsesgrund tilstede. I dette sidste Tilfælde er selvfølgelig Grundlovens Bud om, at den Anholdte skal stilles for en Dommer, med det Samme fyldestgjort, og hin kortvarige Overgang til en endelig Beslutning kan altså her umiddelbart indtræde. Hovedgrunden, der hjemler denne Overgangstilstand, er, at Dommeren ikke finder Mistanken i den Grad bekræftet, at han strax vil afsige Fængslingskjendelse, men på den anden Side heller ikke således afkræftet, at den Sigtede må løslades. Men Grunden kan også være den, at Fængslingskjendelse ifølge den almindelige Regel i § 184 bør afsiges af en anden Ret, og at dette ved Hjælp af denne Forlængelse af Anholdelsestilstanden bliver muligt. Da nemlig den Ret, ved hvilken Sagen er anhängig, kan afgjøre det foreliggende Spørgsmål med større Sikkerhed, bør det også ske, når det er muligt. De nærmere Regler om denne Forlængelse af Anholdelsestilstanden i §§ 179—181 behøve ingen Begrundelse.

Reglerne i Kapitlets tredie Underafsnit falde i 2 Hovedgrupper, nemlig §§ 182—189 om Fængsling og §§ 190—196 om Forholdsregler, der træde i Stedet for Fængsling.

Reglerne i §§ 182 og 183 ere begrundede i det Foregående, og ved §§ 184—187 findes intet særligt at bemærke. Hvad

Behandlingen i Varetægtsfængslet angår, udtaler § 188 i Begyndelsen den almindelige, naturlige Grundsætning om de Indskrænkninger for den Sigtede, der begrundes ved Fængslingen, nemlig dels sådanne, som Øjemedet kræver, dels sådanne, der ere nødvendige til Opretholdelse af Fængselsordenen. Ved denne almindelige Udtalelse bliver det tyske Udkast stående, idet den nærmere Detail henvises til administrative Bestemmelser. Det må nu erkjendes for rigtigt, at den største Del af de Bestemmelser, der nærmere udføre hin almindelige Grundsætning, ikke ere naturlig Gjenstand for Lov, hvorom et Gjennemsyn af det nugældende Reglement af 7de Maj 1846 let vil overbevise. Dog har Udkastet ikke ment at kunne indskrænke Lovens Regel om dette Forhold til Udtalelsen af det almindelige Princip alene; ej heller er dette det Sædvanlige i fremmede Love. Visse Regler bør for den Fængsledes Skyld slås fast i Loven som Grænse for Anordningsmyndigheden. Tildels forandre disse den gjældende Ret til Gunst for den Sigtede, tildels ere de Tillæg, som kræves af den nye Procesordning. Under Nr 1 og 2 afgjøres således Spørgsmål, der fremkomme ved Adskillelsen mellem Dommer og Politimester. Den sidste har vel Bestyrelsen af Arresthuset, se Udkast til Lov om Dømmagtens Ordning m. m. § 106; men Afgjørelsen af de Fangens mundtlige og skriftlige Samkvem vedrørende Spørgsmål må naturlig tilfalde Dommeren. Iøvrigt ere Bestemmelserne i § 188 Nr. 1 og 2 i Realiteten også lempeligere for den Sigtede, end nu er Tilfældet, hvilket særlig med Hensyn til Forsvareren ligefrem følger af tidligere givne Bestemmelser. Under Nr. 3 udtales en allerede nu hjemlet Regel; men Slutningen af Nummeret indeholder ligesom Nr. 4 Forandringer, som Humanitet og Udkastes hele Ånd kræve. Reglen under Nr. 5 er vel selvfølgelig, men man har dog også andetsteds fundet Opfordring til særlig at udtale den, se würtb. Lov § 110. Hvad § 189 angår, gjør Paragrafen en naturlig Adskillelse mellem Fængslingens Bortfald som følge af Omstændigheder, der gjøre det til umiddelbar Pligt for Retten strax at iværksætte Løsladelsen, og

dens Ophævelse ved en ny, selvstændig Afgjørelse af Retten. Den særlig til Fængsling i Henhold til § 183 Nr. 3 sigtende Bestemmelse er tidligere begrundet.

At der i Stedet for Fængsling bør indtræde andre lempeligere Forholdsregler, når disse under de givne Forhold må antages at være tilstrækkelige til Øjemedets Opnåelse, er en i Forholdets Natur og den gjældende Rets Grundsætninger, jfr. navnlig Grundlovens Bestemmelse om Løsladelse mod Sikkerhed, hjemlet Sætning. Regler herom findes i Udkastets §§ 190—196. En Række af sådanne Forholdsregler, der kunne træde i Stedet for Fængsling, opregner § 190. Særlig bemærkes, at denne Paragrafs første Stykke med nogle i Forholdets Natur og den senere Lovgivning grundede Lempelser optager en allerede i den gjældende Ret hjemlet Regel, se Pl. 11te Maj 1810. Udførlige Regler indeholde dernæst §§ 191—194 særlig om Løsladelse mod Sikkerhedsstillelse. Det bemærkes herved, at det fører til Vilkaarligheder at træffe Bestemmelser, der gå ud på, at ved Forbrydelser af en vis størrelse skal Sikkerhedsstillelse ubetinget tilstedes eller omvendt være udelukket, og ligeledes i Loven at fastsætte bestemte Beløb af Sikkerhedsstillelsen for visse Klasser af Forbrydelser eller Personer. Heller ikke kan det antages, at Øjemedet at fremme en så vidtstrakt Anvendelse af denne Forholdsregel, som Forholdene tilstede, vil fremmes bedre ved slige vilkårlige Regler end uden dem, jfr. også Motiverne til det tyske Udkast. §§ 191 og 192 indeholde derfor ingen sådanne Regler og fastsætte overhovedet kun, hvad Forholdets Natur og en liberal Betragtning tilsiger. Med Hensyn til § 193 bemærkes særlig, at det selvfølgelig er af større Vigtighed at få fat på den Sigtede end at beholde det i og for sig forbrudte Beløb. Derfor bør det stilles den Sigtede eller de Personer,

der ere gåede i Borgen for ham, i Udsigt, at der er Mulighed for at opnå Fritagelse for Beløbets Forbrydelse, når de senere, inden en vis Frist, fyldestgjor deres Forpligtelse, se §193 2det Stykke. Reglerne i §§ 194—196 behøve ikke nærmere Forklaring; de særlige Tilfælde, som §195 2det

Stykke nævner, hvor en stillet Sikkerhed ophører at hæfte, ere hjemlede ved Forholdets Natur. I Kapitlets 4de Underafsnit er § 200 Hovedbestemmelsen. Den i Paragrafens Første Stykke indeholdte Regel, at der i den Sigtedes Fraværelse ordentligvis ingen Hovedforhandling kan finde Sted og følgelig ingen Dom gå (Udelukkelse af Kontumacialproces i Straffesager), er endnu kun undtagelsesvis anerkjendt i Lovene (Baden, Württemberg), men nu optaget i det tyske Udkast*) se dettes §§ 193—199 og §§ 273—283. At der til Grund for den hidtil i Almindelighed fulgte Ordning ikke ligger noget klart Princip, indlyser af den store Rigdom af forskjellige Former, som dels de forskiellige Love, dels de enkelte Love med Hensyn til forskjellige Klasser af Sager indeholde. Forskjellighederne vise sig navnlig dels med Hensyn til det Spørgsmål, om Hovedforhandlingen skal være den regelmæssige eller en afkortet, under hvilken sidste Forudsætning der atter viser sig en Mængde Gradationer, dels med Hensyn til Dommens Betydning, om denne skal være blot foreløbig, så at den ubetinget taber sin Kraft ved den Sigtedes Tilstedekomst, en Ordning, hvorved Dommen mister al virkelig Betydning og som derfor også mest nærmer sig til den her foreslåede, — eller endelig, i hvilket Fald der atter er stor Forskjel med Hensyn til Ordningen af Retsmidlerne, idet disse snart kun ere de sædvanlige, snart forøgede med andre, såsom en Adgang til Gjenoptagelse af Sagen enten blot på Grund af en motiveret eller endog på Grund af en ikke-motiveret Indsigelse o. s. v. Hvad den principielle Betragtning angår, kan man fra to højst forskjellige Standpunkter komme til en Kontumacialproces, nemlig dels ifølge den rene Inkvisitionsprocesses Princip, dels ifølge det i Civilprocessen gyldige Rådighedsprincip; men derimod må en konsekvent Gjennemførelse af Anklageprincippet føre til dens Udelukkelse. I Inkvisitionsprocessen kan nemlig vel den Sigtedes Fraværelse

lægge faktiske Hindringer ivejen for Gjennemførelsen af Sagen. Men forsåvidt Tilfælde ikke kunne nægtes at være tænkelige, hvor Dommeren ved sin — af Partens Virksomhed uafhængige — Undersøgelse af Sagen kan komme til en sikker Overbevisning om den Sigtedes Skyld, uagtet han har måttet undvære det i Inkvisitionsprocessen bedste Sandhedsudforskningsmiddel, nemlig den Sigtedes Forklaring under et inkvisitorisk Forhor, er en Pådømmelse af Sagen i den Sigtedes Fraværelse her ingen retlig Umulighed. Der er ingen absolut Uforenelighed mellem Kontumacialdom og Inkvisitionsprincippet. På den anden Side vil Civilprocessens Princip overført på Straffesager selvfølgelig berettigede til at lade samme Virkninger indtræde af Udeblivelsen som af et Afkald på Forsvar. Men da nu Inkvisitionsprincippet ikke skal være det for den nye Proces tilgrundliggende, og da der i Straffesager ikke kan være spørgsmål om et retsgyldigt Afkald på Forsvar eller om en Straffedom, bygget på den Sigtedes Indvilgelse i at behandles som skyldig, kan Optagelsen af en Kontumacialproces i den reformerede Proces ikke forsvares ved nogen af disse Betragtninger. I den mundtlige Anklageproces må det siges, at den Sigtedes nærværelse er en retlig Nødvendighed. Thi da Sandhedens Oplysning her ventes af Parternes Samvirken med og for Retten og med hinanden indbyrdes, så kan intet Bevis efter denne anerkjendes for tilstrækkeligt til at bygge en Dom på, ved hvilken ikke begge Parter have været medvirkende. Om end Dommeren kan føle sig overbevist ved de af Anklageren fremførte Beviser og Anbringender og vanskelig kan forestille sig, at denne Overbevisning kan rokkes ved noget Forebringende af den Sigtede, så må det dog efter Processens Organisation siges, at Grundlaget for Afgjørelsen er retlig utilstrækkeligt. Dommeren har kun hørt den ene Part, ikke også den anden, hvis Medvirkning Loven erklærer for ligeså væsentlig. Derfor kan den mundtlige Anklageproces ikke uden Krænkelse af sine Grundprinciper føres til Ende. så længe den Anklagede ikke personlig er mødt for Retten. Det næste Spørgsmål er, om der er Hen-

figtsmæssighedshenfy, som kunne begrunde en Tilsidesættelse af den principrigtige Løsning. Man vil nu ikke kunne henvise til, at den offentlige Sikkerhed og Retsfølelse ved store, opsigtvækkende Forbrydelser kan kræve en Dom, om endog på mangelfuldt Grundlag; thi dette er Betragtninger, der, som Motiverne til det tyske Udkast bemærke, høre til forlængft opgivne Opfattelser af Straffens væsen og Formål, og som minde om Fuldbrydelsen af Straf in effigie.*) Den offentlig forkyndte Anklage (se § 102 1ste Stykke) i Forbindelse med de mod den Sigtede besluttede Tvangsforboldsregler ville i al Fald lige så godt og bedre fyldestgjøre i denne Henseende end navnlig en foreløbig Dom, der dog ingen virkelig Dom er. Vigtigere er Hensynet til, at Beviset kan sættes i Fare; men dette fører ikke til, at en Kontumacialforhandling bør finde Sted, men kun til at anerkjende, at de Beviser, der kunne frygtes at gå tabt, må kunne føres for at bevares (in perpetuum rei memoriam) på lignende Måde, som også andre Grunde kunne nødvendiggjøre en Anticipation af Bevisers førelse allerede under Forundersøgelsen, og at dette må kunne ske uden den Sigtedes nærværelse, hvis ellers Øjemedet vilde forspildes, se herom § 200. Derved fyldestgjøres dette Hensyn så fuldstændig, som det overhovedet er muligt; thi selv om Dom gik, vilde Sagen dog ikke stille sig anderledes, hvis man, hvad der i al Fald bør ske, indrømmer en særlig Adgang til Gjenoptagelse mod en sådan Dom. Under den nye Forhandling må dog Beviserne frem påny, og det så umiddelbart om muligt. At endelig Reglen kan medføre nogen Vidtløftighed (Nødvendighed af Udsættelse; se § 280) og gjøre Processen besværligere for den Sigtede, er et Hensyn, der i betydelige Straffesager ikke kan komme i Be-

tragtning. Derimod kan dette Hensyn bevirke en Undtagelse fra Reglen ved mindre betydelige Straffesager, således som § 200 2det Stykke har anerkjendt (jfr, også det tyske Udkast §§ 195 og 196). Men det er netop Hovedforskjellen mellem Udkastets Regel og den hidtil almindelige Ordning, at denne sidste ikke blot ved

ubetydelige Straffesager, men enten ved alle eller en stor Del af betydelige Straffesager anerkjender en Kontumacialdom, der ikke er blot provisorisk, men definitiv, om end i Reglen på en særegen Måde anfægtelig.

Med Hensyn til Reglens Gjennemførelse i det Enkelte bemærkes først, at den ikke har Hensyn til den Anklagen forudgående Undersøgelse. En Forundersøgelse kan altså føres til Ende, uagtet den Sigtede ikke kan staffes tilstede, og skjønt således den Afhørelse ikke kan finde Sted, som er foreskrevet under Forundersøgelsen, når han ikke har unddraget sig forfølgning. At dette må være så og efter Forundersøgelsens Grund og Karakter kan være så, uden at gjøre Brud på noget processuelt Grundprincip, kan ikke være tvivlsomt. Har han ikke unddraget sig forfølgning, behøver hans Afhørelse dog ikke nødvendigvis at ske for den Undersøgelsesdommer, som leder Forundersøgelsen, jfr. § 167. Fremdeles er der heller Intet til Hinder for, at den imod den Sigtede rejste Anklage af den dømmende Ret kan henvises til Hovedforhandling, jfr. § 261, selv om det på dette Tidspunkt vides, at den Sigtede har unddraget sig Forfølgning, idet f. Ex. hans Opholdssted ikke kjendes, eller han opholder sig i Udlandet, og man ikke kan blive ham mægtig. Derimod bør i sådant Fald ingen Berømmelse af Hovedforhandling finde Sted. Indtræder senere den Omstændighed, som hindrer Sagens Fortsættelse, må Hovedforhandlingen udsættes på ubestemt Tid. Kan den under Hovedforhandlingen Udeblevne derimod staffes tilstede, må der førges derfor efter de i det Foregående fremstillede Regler (jfr. § 280).

I de Sager, hvor det undtagelsesvis anerkjendes, at Påkjendelse kan finde Sted, uden at en Hovedforhandling, ved hvilken den Sigtede var nærværende, gik forud, bliver det et yderligere Spørgsmål, på hvilket Grundlag

her Dommen skal fældes. Reglerne herom høre imidlertid til det Særlige ved disse Sagers Behandling, og findes derfor på andet Sted, se §§ 366 og 451. For Sammenhængens Skyld skal Forklaringen af disse Regler dog gives her. Det civilprocessuelle Princip for Virkningen af den Sigtedes Udeblivelse er uforeneligt med enhver, endog nok så ubetydelig Straffesags Væsen. Det må altid komme an på Dommerens Overbevisning om den Sigtedes Skyld. Men dermed er det ikke i Strid, at det opstilles som Reglen, at den Sigtede ansees som den, der har vedgået Brøden, medens det dog bliver Dommeren forbeholdt efter Omstændighederne at anordne en Bevisførelse, ligesom det også altid må være Dommerens Ret, når han finder det fornødent, at kræve den Sigtedes personlige Nærværelse (§ 169), eller i al Fald, hvis det er nok, og den Sigtedes personlige Nærværelse vilde være til særlig Besvær for denne, at lade ham afhøre hvor han boer (§ 167). Iøvrigt sees det, at Udkastets § 200 2 det Stykke ikke blot hjemler Mulighed af Påkjendelse, når den Sigtede udebliver, men kunde staffes tilstede, men også, hvor han ikke kan staffes tilstede. Det nye tyske Udkast anerkjender vel det Første, men ej det Sidste, med den Bemærkning, at der i slige ringe Sager allermindst kan Være Trang til en Kontumacialproces. I offentlige Sager er det imidlertid en Selvfølge, at Politimesteren netop af denne Grund ikke let vil kræve Pådømmelse, og Afgjørelsen i den Henseende kan vistnok overlades ham. Den Private bør Adgangen ikke berøves til at få en Dom, der f. Gx. i Injuriesager med Hensyn til Mortifikation kan have Betydning for ham. Som en særegen Bestemmelse, der står i Forbindelse med Reglen i § 200 2det Stykke, mærkes endnu § 438.

Mange Love og navnlig de Love, der afskaffe Kontumacialdommen, og således også det tyske Udkast, hjemle Beslaglæggelse af den Persons Formue, der unddrager sig Forfølgning, som et Tvangsmiddel mod ham, og uagtet Meyer (l. c. S. 346) erklærer sig imod dette Institut, turde der dog være overvejende Grund til heri at følge de fremmede

Love, jfr. også Loven af 6te Marts 1869 § 13. Men som en særdeles indgribende og hård Forholdsregel bør den, som i Flertallet af Lovene, indskrænkes til betydeligere Straffesager, altså Landsretssager, og kun kunne anvendes, når Henvisning til Hovedforhandling har fundet Sted, og iøvrigt under betryggende Betingelser, jfr. hermed § 48 (offentlig Forsvarers Bestikkelse) se § 197. Nærmere Bestemmelser om denne Forholdsregels Virkninger og Ophør give §§ 198 og 199, hvorved blot mærkes, at den efter Øjemedet (den skal ikke være Konfiskation) ikke bør medføre Hindring for sidste Villiesbestemmelser, jfr. det tyske Udkast § 281. Med Reglen i § 199 Nr. 3 jævnføres § 270.

Kap. V.

Om Afhørelse af den Sigtede og af en privat Anklager.

I den moderne Straffeprocess er det, som det i Motiverne til det tyske Udkast bemærkes, en selvforståelig Grundsætning, at Tvangsmidler, der gå ud på at nøde en Sigtede til en Grklæring, ere utilladelige. Forsåvidt den Sigtede under Afhørelsen tilstår eller fremkommer med enkelte sandhedstro Udsagn, er selvfølgelig dette, som et frivilligt ydet Bidrag til Sandhedens Oplysning, også i den moderne Proces af største Værd; men det kan ikke fordres, at den Sigtede mod sin Villie skal bidrage til Bevisførelsen imod sig. Derved udelukkes også enhver middelbar Tvang, som tilsigter at fremskaffe ufrivillige Åbenbarelses, navnlig også Forelæggelse af Spørgsmål, hvis Rækkevidde og Sammenhæng med Anklagebeviserne han ikke overskuer.

Hertil skal endnu følgende føjes. I Inkvisitionsprocessen, der ikke anerkjender den Sigtede som Part, men pålægger Dommeren at søge Sandheden oplyst ved de Kilder, der foreligge, gjælder som Princip, at det påhviler den Sigtede som en Retspligt, hvis Fyldestgjørelse i og for sig må kunne fremtvinges, at give sandhedstro Forklaringer. Når

Tidernes Humanitet og Grkjendelsen af mange tidligere anvendte Midlers Upåidelighed lidt efter lidt førte til, at Kredsen af de Midler, hvormed Opfyldelsen af denne Retspligt skulde fremtvinges, efterhånden begrænsedes mere og mere, ophævede dette dog ikke Principet, og ligesom man mange Steder vedblev at have Tvang mod den Sigtede til overhovedet at give Svar eller Straffe for løgnagtige Udtalelser for Retten, således måtte fremfør Alt et Forhør over den Sigtede, under hvilket det er Dommerens Opgave ved Anvendelse af psykologiske Påvirkningsmidler at afvryste den Sigtede Sandheden eller at fange ham ved at hilde ham i Modsigelser o. s. v., ansees for en berettiget Håndhævelse af hin den Sigtedes Tvangspligt. I Anklageprocessen er den Sigtede ikke et sådant Udforskningsobjekt, hverken for Dommer eller Modpart. En Pligt til at understøtte Undersøgelsen mod sig, hvis Opfyldelse det skulde være berettiget at fremtvinge, kan der ikke være Tale om. Opgivelsen af Tvangsmidler er ikke blot Indrømmelse til Humaniteten, men Konsekvens af Processens Princip: den retlige Hjemmel til hint ovenfor omtalte Forhør mangler. På den anden Side kunne heller ikke de civilprocessuelle Regler om Retsvirkningerne af en tilbageholden Procedure og særlig af Tavshed eller Ubestemthed i Svarene under den ved det civile Udkasts § 96 hjemlede Afhørelse af Parter bringes til Anvendelse i Straffesager. Den Regel, at Parten må finde sig i, at hans Tavshed, Ubestemthed o. s. v. fortolkes på den for Modparten gunstigste Måde, og at Retten navnlig holder sig til dennes Forklaring, kan ikke overføres i Straffesager, fordi Straf ikke kan pålægges af den Grund, at den Sigtede indvilger deri, og altså endnu mindre, fordi han må finde sig i at betragtes som indvilgende.

I Overensstemmelse med det Anførte har Udkastet i det nærværende Kapitel fjernet Alt, hvad der ved Afhørelsen umiddelbart eller middelbart involverer en Tvang eller Pression mod den Sigtede, se navnlig §§203 2det Stykke, 204 og 205. Den Oplysning

om Sandheden, som tilstræbes ved Afhørelsen, skal kun kunne have, når den Sigtede frivillig bestemmer sig til at yde den ved de Spørgsmål, som Dommeren i Medfør af § 203 forelægger ham. Medens Reglen er, at den Sigtedes Vægning ved at svare m. V. kun har den i § 205 2det Stykke nævnte Virkning, nemlig at Dommeren efter Omstændighederne har at gjøre den Sigtede opmærksom på de Ulemper for ham selv, som et sådant Forhold fra hans Side let vil medføre, er der dog i Lighed med hvad der er foreskrevet i §§ 366 og 451, ved visse mindre Forseelser, givet den videre gående Bestemmelse, at Dommeren kan anse de Kjendsgjæringer, om hvilke den Sigtede nægter at udtale sig, for beviste, når Omstændighederne ikke tale derimod, se §§ 367 og 453, hvortil der på dette Sted i Udkastet henvises. At dette dog ikke går såvidt som det civilprocessuelle Princip, er klart. — Iøvrigt suppleres de almindelige Regler i dette Kapitel om den Sigtedes Afhørelse ved de særlige Bestemmelser om Afhørelsen på Sagens forskellige Trin. Det vil af disse fremgå, at Udkastet har draget Omsorg for at ordne denne således, at Afhørelsen ikke udsættes for at få Karakteren af en Pression på den Sigtede; men herom må her henvises til det følgende.

Af den private Anklagers Rådighed over Sagen følger, at hans Pligt til at lade sig afhøre kan ordnes efter væsentlig de samme Grundsætninger som i Civilprocessen med Hensyn til Parterne. Dog kan Virkningen af hans Udeblivelse eller Vægning ikke blive ganske den samme, fordi Afgjørelsen af Skyld eller Uskyld i Straffesager alene kan bero på Bevis; men Virkningen må blive, at han ansees at frafalde Anklagen, og dette er også Reglen i fremmede Love. Ved Erstatningskravet, som forfølges i Forbindelse med Straffesagen, må derimod den civilprocessuelle Regel ligefrem finde Anvendelse, forsåvidt ikke Påkjendelsen overhovedet forhindres ved Udeblivelsen, eller Vægningen, jfr. § 460.

Om Beslaglæggelse på den Mistænktes Gods for Omkostninger og Erstatning samt om Forbud.

Om Beslaglæggelse som Middel til at sikre akeessoriske Formål (Erstatning, Omkostninger) i Straffesagen handle §§ 207 — 209. Ved disse kommer på den ene Side i Betragtning, at det i Realiteten gjælder civilretlige Krav, og at derfor de Grundsætninger, der gjælde om Arrest på Gods, må komme til Anvendelse ved de materielle Retsspørgsmål, som i den Anledning opstå, men at på den anden Side disse Retsbehandlinger skulle indpasses i Straffesagen og derfor med Hensyn til Formerne må behandles som de Retsbehandlinger i Straffesagen, der have sammes Hovedformål for Øje. Hvad det Første Punkt angår, mærkes blot, at der ikke bør forlanges Sikkerhedsstilling af den offentlige Anklager og derfor, når den Forurettede forfølger Erstatningskrav under den offentlige Straffesag, heller ikke af denne. Hvad det sidste Punkt angår, medfører Forbindelsen med Straffesagen en større Simpeltid i Retsreglerne. Den almindelige Regel i Straffeprocessen medfører nemlig, at det er den Ret, for hvilken Sagen er anhängig, der tager Beslutningen om Beslaglæggelsen, som og om dens Ophør, hvorhos det følger af dens Selvvirksomhed, at den selv har at sørge for, at den Sigtede, der ikke var hørt forud med Hensyn til Foranstaltningen, får den Lejlighed til at fremsætte Indsigelser, som i borgerlige Retssager opnåes ved Arrestsagen. Besluttet Beslaglæggelsen undtagelsesvis af en anden Ret end den, for hvilken Sagen er anhängig (jfr. § 76 og § 225), bliver det dog denne, der foretager de videre Skridt, hvortil den bliver sat istand ved de den i Embeds Medfør tilstillede Meddelelser.

Medens det civilprocessuelle Forbudsinstitut ikke kan forekomme i Straffesager, hvor Loven allerede forudsættes at ramme Handlingen med Straf, bliver der derimod Spørgsmål om lignende Forholdsregler i nogle af de Sager, der, uden at være Sager om Straf, forfølges som sådanne. § 210 1ste Stykke

gjentager blot Grundloven, uden at indlade sig på at give nærmere Bestemmelse af Ordet „strax“ i Gdl's § 87. Paragrafens 2det Stykke optager i det Væsentlige Lov 3. Jan. 1851 § 14 med nogle mindre betydelige Ændringer og Supplemerter, der bringe Reglen i Samklang med Udkastets øvrige Regler. Det er ikke i Lov 3. Jan. 1851 sagt, at allerede Overtrædelsen af det foreløbige Forbud pådrager den, mod hvem det er gjort, Straf; men det kræver Øjemedet. Forskjellen fra Dommen er, at denne, efter at Være bekjendtgjort på den i Loven foreskrevne Måde, binder Alle.

Tredie Afsnit.

Om Undersøgelsen, førend Anklage er rejst, i Sager, som forfølges af Statsanklageren eller Politiet

At ingen Straffesag kan bringes til Afgjørelse for den dømmende Ret uden Anklage, er en ligefrem følge af Anklageprincippet. Af Umiddelbarhedsprincippet følger dernæst, at Behandlingen for den dømmende Ret må indbefatte Bevisførelsen. Disse Grundregler medføre nødvendigvis en væsentlig Forskjel i Gangen i de offentlige Straffesagers Behandling, ikke blot fra den, der finder Sted i en ren Inkvisitionsproces, men også fra den Behandling, ved hvilken, som i Lustitssagerne hos os, vel Anklageformen er bevaret for såvidt, som der ikke kan gå Dom uden Anklage, men hvor dog Bevisførelsen er henlagt til den Anklagen forudgående Behandling af Sagen, Forundersøgelsen. Denne sidste må i den nye Proces antage en anden Karakter; den må føres tilbage til at blive en blot Forberedelse for Anklagen og Hovedforhandlingen, dersom Bevisførelsen

for den dømmende Ret ikke skal blive en Gjentagelse, et nyt yderligere Stadium i Processen, føjet til de tidligere, men blive hvad den skal være, den virkelige Kjærne i Sagens Behandling. Om disse Sætninger er der i Principet intetsteds Uenighed. Men den praktiske Gjennemførelse

har ikke altid svaret til Theorien. Idet nemlig den franske og tyske Proces fra den ældre Ret bibeholdt som et Anklagen forudgående Stadium en ganske inkvisitorisk Forundersøgelse, kunde det vanskelig undgaaes, at Undersøgelsesdommeren opfattede sin Opgave væsentlig på samme Måde som tidligere. I Lovens Magt stod det vel i enkelte Retninger at træffe Bestemmelser, der hævdede Forundersøgelsens nye Karakter (ordentligvis ingen Edfæstelse, ingen Konfrontation); men dels vare end ikke sådanne Bestemmelser truffene i Lovene, der for en stor Del tvertimod gik i modsat Retning i disse Punkter, dels står det ikke i Lovens Magt at forhindre en til den forandrede Karakter lidet svarende, i Enkelthederne gående Vidtløftighed af Forundersøgelsen, som opretholdes ved Traditionen, og uden hvilken Undersøgelsesdommeren, der udfører et Hverv, hvis Resultat skal være til Brug for Andre end ham selv, let vil mene, ikke at have løst sin Opgave. Foruden de Angreb, for hvilke den judicielle inkvisitoriske Forundersøgelse som et Anklagen forudgående Led af Sagens Behandling i den nye Proces således har været Gjenstand med Hensyn til dens Forhold til Hovedforhandlingen, er den også, rent selvstændigt betragtet, blevet angrebet på Grund af dens fuldstændige Fornægtelse af Anklageprincippet. Er Anklageprincippet overhovedet det rette og naturlige, bør det formentlig heller ikke være udelukket i den Undersøgelse, der går forud for Anklagen. At hverken den engelske eller den skotske Straffeprocess kjender en sådan efter Inkvisitionsprocessens Principer ordnet Forundersøgelse, måtte være en yderligere Opfordring til at prøve, om og hvorvidt det Standpunkt, på hvilket den franske og tyske reformerede Strafferetspleje i dette Punkt befandt sig, kunde principielt eller af praktiske Hensyn forsvares. Ordningen af den Anklagen forudgående Undersøgelse har derfor også i de senere År været Gjenstand for megen Forhandling og er i de nyere Love og Udkast undergået Ændringer i Retning navnlig af Indskrænkning af den judicielle inkvisitoriske Forundersøgelse. Denne Vej har også

det foreliggende Udkast fulgt, som det nu nærmere skal vises.

At Anklageprincippet medfører og i det Mindste må gennemføres så vidt, at Undersøgelsesdommeren ikke i Embeds medfør skal påbegynde en Forundersøgelse, men må afvente Begjæring herom af den Påtaleberettigede, er en Sætning, om hvilken der nu hersker almindelig Enighed, og fra hvilken kun enkelte ældre Love afvige, se også det tyske Udkast § 133. Heraf følger allerede med Nødvendighed, at der forud for Sagens Indbringelse for Retten vil komme til at gå et efter Omstændighederne kortere eller længere forberedende Stadium, i hvilket den påtaleberettigede Myndighed efterforsker, om den Mistanke, der er opstået om, at en Forbrydelse er begået, er således begrundet, at der overhovedet er Grund til at forfølge den videre ved at indbringe Sagen for Retten. Dette ligger ligefrem i Anklageprincippet; thi enhver Indbringelse for Retten af Sagen fra Anklagerens Side, være sig i den ene eller den anden Form, er en Anklage, om end mulig kun en foreløbig. Den bringes frem af Anklageren ifølge hans Ret og Pligt som sådan, og under deraf følgende Ansvar. Den er ikke og kan ikke være en simpel Anmeldelse, hvis Begrundethed det overlades Retten videre at efterforske, og som ligeså godt kunde udgå fra enhver anden end den Påtaleberettigede. Denne af Anklagemyndigheden ledede Efterforskning gjenfindes derfor også under forskjellige Navne i alle de Love, der ikke pålægge undersøgelsesdommeren at træde i Virksomhed i Embeds Medfør. Skal altså Forundersøgelse for Retten bibeholdes, så vil der være at sondre mellem to Bestanddele af den Anklagen forudgående Undersøgelse, Efterforskningen og Forundersøgelsen for Retten. Det Spørgsmål er imidlertid i nyere Tid blevet rejst, om hin i Anklagerens Hånd liggende Efterforskning ikke er tilstrækkelig eller kan ordnes således, at den bliver tilstrækkelig som forberedende Stadium for Anklagen, så at en judicial Forundersøgelse overhovedet ikke behøves. Herved vilde da ikke blot det inkvisitoriske Princip i Sagens forberedende Undersøgelse

være grundig udryddet og de deraf følgende Misligheder være undgåede, men fremdeles vilde en væsentlig Afkortelse af Straffesagernes Behandling ved Retten opnåes.

Der er utvivlsomt i de for en sådan Ordning anførte Betragtninger adskilligt Rigtigt, men tillige en åbenbar Ensidighed. Den Betragtning ligger ganske vist nær, at en Straffesag først bør anhängiggjøres for Retten, når Anklage rejses (jfr. den civile Proces), og at det må være Anklagerens Sag at forskafe sig Grundlaget for sin Afgjørelse, om Anklage bør rejses eller ikke, både hans Ret, som han ikke behøver at overlade til eller dele med en anden Myndighed, der måske kan have en anden Opfattelse om Undersøgelsens hensigtsmæssige Plan, og hans Pligt, hvis Opfyldelse han ikke bør kunne overlade til eller dele med en Dommer, til hvis naturlige Funktioner en Retssags Forberedelse og Instruktion ikke hører. Til at afvige herfra er der nu heller ingen Grund fra Anklagens Standpunkt. Man kan navnlig ikke gjøre gjældende, at Betyggelsen af Borgernes Rettigheder er til Hinder for, at der i Anklagerens Hånd lægges en sådan Beføjelse til at anvende mange af de Midler, hvilke Straffeprocessen hjemler til Opnåelse af Straffesagers Formål (jfr. Udkastets 2 det Afsnit), som kan tillægges Dommeren, medens dog Anvendelsen af disse Midler aldeles ikke kan undværes, når den Oplysning skal fremskaffes, der behøves for at afgjøre, om Anklage skal rejses, eller iøvrigt for at sikre den eventuelle Sags Gjennemførelse. Thi heraf følger aldeles ikke, at den offentlige Anklager må være indskrænket til de Efterforstningsmidler, over hvilke han selv kan råde, men kun, at han er nødt til, når der er Tale om Forholdsregler, som kun en Dommer kan anordne, at henvende sig med Andragende herom til denne. Dommeren afgjør da, om de legale Betingelser for Anvendelsen ere

tilstede, og i Henhold hertil tager han enten Andragendet til følge, eller afslår det, medens det Spørgsmål, om det er formålstjenligt at gå således til Værks, selvfølgelig ikke vil vedkomme Dommeren, og dennes Virksomhed heller ikke vil strække sig ud over den enkelte Forholdsregel, der begjæres. Intet af de Mid-

ler, som kunne anvendes under en judiciel Forundersøgelse, behøver således at mangle under en af Anklageren ledet Efterforskning, medens dog samtidig Dommeren stedse vedbliver at være kun Dommer, og ingen Sammenblanding af Funktioner finder Sted. Spørgsmålet kan således kun være, om en Forberedelse af Anklagen alene ved den i Anklagerens Hånd liggende Efterforskning må anfees for utilstrækkelig fra den Sigtedes Standpunkt. Her må der skjelnes mellem den Sigtedes Interesse i den forudgående Undersøgelse for Hovedforhandlingens Skyld, og hans Interesse i den, i og for sig betragtet. Hvad det Første Punkt angår, kunde man mod en i Anklagerens Hånd alene liggende Efterforskning gjøre Følgende gjældende. Anklageren er Part, og om det end følger af den offentlige Anklagers Embedspligt (han skal agte på, at ingen Uskyldig forfølges), at alle Grunde, som tale for en Mistænks Skyldfrihed, også må efterforskes, medfører dog selve Forholdets Natur en Fare for, at Anklagerens Efterforskning kan blive ensidig i Anklagens Interesse, og i al Fald kan det ikke ventes eller fordres, at den Sigtede eller endog den offentlige Interesse i Forsvaret skal berolige sig ved, at Anklageren ligesåvel bør have Forsvarsgrundene som Anklagemomenterne for Øje. Disse Betragtninger, der skulde føre til, at en Forundersøgelse for Retten nødvendig skal gå forud for Hovedforhandlingen (obligatorisk Forundersøgelse), ere selvfølgelig afgjørende, når den forud for Anklagen gående Behandling af Sagen, som Tilfældet er i vor nugjældende Ret, skal fremskaffe Grundlaget ikke blot for Anklagen, men og for Dommen, idet den indbefatter Bevisførelsen. I den nye Proces kan Henlæggelsen af den Anklagen forudgående Undersøgelse til Anklageren derimod ikke udsætte den Sigtede for den Fare at blive dømt på et af hans Modpart alene tilvejetragt Grundlag. For at Oplysninger, der ere fremkomne under den Anklagen forudgående Behandling, overhovedet skulle kunne benyttes som Beviser under Hovedforhandlingen, hvad der kun kan ske undtagelsesvis, må de foreligge i Retsbøger, altså være fremkomne under Retshandlinger,

og der kan ved disse Retshandlinger ydes den Mistænkte de samme Garantier, når de foretages under Efterforskningen, som når de udgjøre Led af en judiciel Forundersøgelse. Det må imidlertid erkjendes, at den Sigtedes naturlige Krav går videre. Allerede det er et væsentligt Onde, at måtte underkaste sig den ordentligvis offentlige Hovedforhandling for den dømmende Ret i Anledning af en Anklage for en grov Forbrydelse. Også det er et Retfærdighedskrav, at den Mistænkte ikke underkastes dette Onde på Grundlag af en af hans Modpart alene foretagen Efterforskning, forsåvidt der er Grund til at antage, at den ensidig har været ledet i Anklagens Interesse. Ej heller kan, når Hovedforhandling skal finde Sted, Forsvaret ubetinget være betrygget ved den Forberedelse af Forsvarsbeviset, som ligger i den af Anklageren foretagne Efterforskning, og som den Sigtede ikke altid ved egen og Forsvarers Kræfter vil være i Stand til at udfylde. Men denne den Sigtedes Ret til at betrygges mod Ensidedighed til hans Skade i Fremskaffelsen af de Oplysninger, på Grundlag af hvilke det skal afgjøres, om Hovedforhandling skal finde Sted, eller som eventuelt skulde yde ham Materialet til Forsvar under Hovedforhandlingen, gjør det ikke nødvendigt at fordre en judiciel Forundersøgelse for Anklagen. Den Sigtedes berettigede Krav i denne Henseende kan fyldestgøres fuldstændig, efterat Anklage er rejst, derved at han erkjendes for berettiget til ikke blot at få Rettens Afgjørelse for, om Anklagen er således begrundet, at Hovedforhandling bør finde Sted, men også til på dette Tidspunkt at begjære en judiciel Forundersøgelse for i Forsvarets Interesse at få det af Anklageren forelagte Grundlag for Anklagen suppleret, jfr. Udkastets §§ 254 Nr. 1 og 2, 258 og 271.*)

I Henhold til det Anførte har Udkastet ikke i noget Tilfælde fordret en judiciel Forundersøgelse som et nødvendigt Stadium før Anklagen. Utvivlsomt opnåes herved det Gode, at mange Sager, i hvilke der ikke af andre Grunde behøves Forundersøgelse, kunne undgå den deri liggende Forhaling. Denne Regel gjælder også i England; i denne Ånd har fremdeles den franske Lovgivning i stort Omfang indført den såkaldte citation directe, og de senere tyske Love ere gåede i samme Retning, navnlig med Hensyn til hele Mellemlassen af Straffesager. Derimod er i Frankrig og Tyskland gennemgående den judicielle Forundersøgelse før Anklagen bibeholdt som en Nødvendighed for Sager om de groveste Forbrydelser, i Reglen Nævningesager. Men når Hensynet til Hovedforhandlingen overhovedet ikke kan anføres som Grund til at forlange en judiciel Forundersøgelse, kan dette kun betragtes som en Inkonsekvens, der også nu er forladt af det tyske Udkast, se § 149. I al Fald må den Ordning, som det foreliggende Udkast har optaget i Henseende til Afgrænsningen af Nævningesager, udelukke en herpå bygget Sondring. Skulde Forundersøgelsen være ubetinget nødvendig i Nævningesager, vilde den vanskelig kunne undgå at blive det i Landsretssager overhovedet.

Derimod må det erkjendes, at den Mistænkte har en Interesse i den Anklagen forudgående Undersøgelse, i og for sig betragtet, som må være en Hindring for, at denne ubetinget kan overlades til Anklagerens frie Rådighed. Det gjælder i alle Tilfælde, hvor det bliver nødvendigt for Anklageren at begjære Retshandlinger foretagne mod en Mistænkt,

At Retten kan komme til også i Embeds Medfør at henvise Sagen til Forundersøgelse af Omsorg for Forsvaret tilsiger Straffeprocessens Princip; men at dette dog først bør kunne finde Sted, når det under Hovedforhandlingen Fremkomne opfordrer dertil følger af Betragtninger, som nærmere ville blive fremstillede ved Udkastets 4de Afsnit. Når Udkastets § 254 Nr. 2 som Betingelse for, at den Sigtede kan

begjære Sagen henvist til Forundersøgelse, Angivelse af, at „nærmere betegnede“ Oplysninger derved kunne fremskaffes, som ville fjerne Mistanken eller godtgjøre Grunde til Straffrihed, og når § 258, for at Retten kan tage Andragendet til Følge, kræver, at der findes ikke at mangle rimelig Grund for Begjæringen, kigger heri ingen virkelig Indstrækning af den Sigtedes Ret til at fordre juridicel Forundersøgelse, men kun, hvad Forholdets Natur tilsiger. Undersøgelserdommeren vil dog ikke kunne foretage Noget, når den Sigtede (og hans her ofte beskikkede Forsvarer) ikke ser sig i Stand til at betegne nærmere, hvilke Oplysninger der antages at kunne fremskaffes, og han vilde dog ikke foretage Eftersorstninger i en Retning, for hviller aldeles ingen rimelig Grund forekå

førend han endnu ser sig istand til at rejse Anklage for den dømmende Ret. At dette må kunne finde Sted, er nomtvisteligt, og Forholdene medføre, at det ofte vil finde Sted. Men det er i og for sig modsigende, at en Undersøgelse, der således har antaget Karakteren af Forfølgning mod en bestemt Person, vedbliver at være overladt til den ene Part. Den Mistænkte er faktisk Sigtet, og dertil bør også retlig Sags Anhængiggjørelse mod ham svare. Kan han ikke strax anklages for den dømmende Ret, bør der formuleres en foreløbig Anklage for Undersøgelserdommeren, hvorved den Mistænkte og som sådan Behandlede alene kan opnå den Garanti mod sin Modparts Vilkårligheder i Undersøgelserens Ledelse, hvorpå han har et retfærdigt Krav. Klart viser Betydningen heraf sig, når den Retshandling, der begjæres mod den Mistænkte, er hans Fængsling. Anklagens Interesse kræver, at en sådan Fængsling må kunne finde Sted, førend Sagen er moden til Anklage, og at den efter Omstændighederne kan vedvare, indtil den er modnet til Anklage eller Afgjørelse. At sætte en bestemt Frist, inden hvilken Anklage for den dømmende Ret må være rejst, når en sådan Fængsling er besluttet, vil komme i Strid med Forholdets Natur, idet det nødvendigvis må bero på de konkrete Forhold, når Sagen kan blive moden til Anklage. En kort Frist vil ofte gå Anklagens Interesser for nær; en lang Frist vil ikke give den Sigtede tilstrækkelig Betyggelse mod Sagens Forhaling. Den Mistænkte har imidlertid et retfærdigt Krav på, at hans Fængsling ikke forlænges udover det Nødvendige, og det strider imod hans Ret, at det skal bero på hans Modpart, hvorlænge Fængslingen skal vare. Men det vil blive Tilfældet, når Anklageren også efter Fængslingen, vedblivende ukontrolleret af Retten, skal have Undersøgelsen i sin Hånd. Den Mistænkte vilde vel kunne æste Dommerens Kjendelse, om Fængslingen kan ophøre; men så længe de oprindelige Grunde til denne ere tilstede, vil Dommeren ikke kunne beslutte Løsladelse. Det udelukker altså ikke, at Anklageren kan trække Efterforskningen i Langdrag. Det er heller ikke tilstrækkeligt at give Dommeren Beføjelse til

at sætte en vis Frist, inden hvilken Anklagen skal rejses, således at Oversiddelsen medfører, at den fængslede løslades. Thi det vil være fjældent, at Dommeren, der Intet har med Undersøgelsen at gjøre, kan få en så bestemt Overbevisning om, at Sagen trækkes i Langdrag, at han drister sig til at træffe en sådan Bestemmelse, og desto sjældnere, jo mere Opretholdelsen af den Forholdsregel, der er Tale om, er Betingelse for Sagens Gjennemførelse. Også denne Betyggelse for den Sigtede vil derfor let vise sig illusorisk. Anklagens og den Sigtedes modstridende Interesser kunne kun ligelig betrygges derved, at Anklagens Berettigelse fra nu af unddrages Anklagerens (Partens) Gnerådighed, så at der istedetfor Anklagerens Efterforskning indtræder en Forundersøgelse for dommeren.

Af det Anførte følger altså, at en juridicel Forundersøgelse før Anklagen ikke bør i være en ubetinget Nødvendighed, og fremdeles, at den ikke bør kunne finde Sted, førend en bestemt Person kan sigtes. Men når det bliver nødvendigt at rette forfølgningen mod en bestemt Person, førend Anklage kan rejses for den dømmende Ret, da kan og må den finde Sted. Herfra kan der dog gjøres en Undtagelse ved ubetydeligere Sager. Der vil her fjælden være Trang til den. Disse Sager bør afgjøres så hurtig som mulig; Anklageren bør i dem være i Stand til at rejse Anklage for den dømmende Ret i samme Øjeblik, han vil have Personen behandlet som mistænkt. Det er også det Sædvanlige i Lovene, at den judicielle Forundersøgelse er udelukket i Småsager. Når således i betydeligere Sager en juridicel Forundersøgelse før Anklagen både må være mulig og betingelsesvis nødvendig, og man altså ikke ved ganske at slå en Streg over den kan fjerne det inkvisitoriske Princip i Straffesagens Behandling før Anklagen, bliver det et nyt og vigtigt Spørgsmål, om da ikke selve denne judicielle Forundersøgelse kan bringes i større Overensstemmelse med Anklageprincippet, end Tilfældet i Reglen hidtil har været. At det til en vis Grad kan og bør ske, derom er Kommissionen enig, medens der dog er Meningsulighed om den Udstrækning, i hvilken det kan og bør finde Sted. Det Nærmere

herom må imidlertid henvises til Bemærkningerne angående Afsnittets 2det Kapitel.

Efter den Ordning af Undersøgelsen for Anklagen i offentlige Straffesager, hvis Grundtræk ere udviklede i det Foregående, bliver der i dette Afsnit af Udkastet givet Regler dels for Efterforskningen 1: den i Anklagerens Hånd liggende forberedende Undersøgelse (Kap. I), dels for Rettens Forundersøgelse (Kap. II), hvilken vel i intet Tilfælde er gjort til Betingelse for at rejse Anklagen, men som med Undtagelse af de ubetydeligere Sager under nærmere Betingelser kan og må begjæres af Anklageren.

Kapitel I.

Om Efterforskningen.

At Efterforskningen i de Sager, der høre under Politiets Påtalemyndighed, tilfalder Politiet, og at dette for så vidt handler uafhængigt af Statsanklageren, er klart. I Politiets almindelige Opgave er imidlertid også indbefattet Efterforskning af de Forbrydelser, som høre under Statsanklagerens Virkekreds (se § 211 1ste Stykke). Her opstår da det Spørgsmål, hvorledes Politiets Forhold skal være til Statsanklageren, hvis senere Virksomhed Efterforskningen forbereder. Det er allerede omtalt ved det første Afsnits 4de Kapitel, at Processens Ordning efter Anklageprincippet kræver, at Statsanklagerens Opmærksomhed allerede er virksomt henvendt på Efterforskningen. Vel kan der ikke gåes ud fra, at Statsanklageren regelmæssig personlig kan tage Efterforskningens Ledelse i sin Hånd; dertil vilde udkræves et langt større Antal af Statsanklagere, end Udkastet påregner. Men Målet nåes derved, at Politimesteren i sin Virksomhed for Efterforskningen af de nævnte Forbrydelser stilles under Statsanklagerens Overtilsyn, medens han ellers er Amtmanden underordnet. En lignende Ordning, hvorefter Politimesteren altså i forskellige Forgørelser af sin Virksomhed står under forskellige overordnede Myndigheder, kjendes i mange tyske Stater og har efter Motiverne til det preus-

fiske Udkast af 1865 ikke vist sig at medføre Ulemper af Betydning. Den er i al Fald en Nødvendighed, når den Enhed i Påtalemyndigheden skal bevares, hvorpå der efter det tidligere Bemærkede må lægges særdeles Vægt, og det på den anden Side skal undgås at ødsle med de personlige Kræfter i Strafferetsplejens Tjeneste. I Medfør af dette Statsanklagerens Overtilsyn er det også hans Ret, når han finder det fornødent, personlig at handle i Politimesterens Sted, som det udtrykkelig siges i § 211, og herefter er det da overalt, hvor der tales om Politimesteren som handlende i Efterforskningens Interesse, underforstået, at Statsanklageren kan optræde i Stedet for Politimesteren. De samme Grundsætninger, der her ere udtalte om Statsanklagerens og Politimesterens Forhold under Efterforskningen, gjælde også om Forundersøgelsen ved Retten, for så vidt der også under denne bliver Spørgsmål om Virksomhed af Politimesteren som Part; se §§ 34, 227, 231, 234. Når Statsanklageren har denne overordnede Stilling over Politimesteren, følger det så meget mere af sig selv, at han kan optræde ved Siden af Politimesteren under Forundersøgelsen, jfr. §§ 231 3die Stykke, (Mindretalsforslagets § 231 1ste Stykke i Slutningen) 234, 236. hvilket også gjælder om Retsmøder, der forefalde under Efterforskningen, se § 222.

En Undtagelse fra den almindelige Regel gjøre Forholdene i Kjøbenhavn nødvendig. Den nugjældende Grundsætning vil ikke kunne forlades, at Politidirektøren er Justitsministeren umiddelbart underordnet, i sin Efterforskningsvirksomhed som i hele sin Embedsvirksomhed. Statsanklageren må altså stilles lige overfor Politidirektøren som en sideordnet Myndighed, der imidlertid af ham skal erkjendes for retlig interesseret i Efterforskningen. I Overensstemmelse hermed er § 211 3 die Stykke affattet. For så vidt det også i Kjøbenhavn kan stille sig som ønskeligt for Statsanklageren at få Efterforskningen af en enkelt Forbrydelse i sin Hånd, vil dette være betinget af Justitsministerens Billigelse. Ellers kan Statsanklageren ikke i Kjøbenhavn træde i Stedet for Politidirektøren. Derimod

må han også i Kjøbenhavn have hin Ret til at optræde ved Siden af Politiet under Forundersøgelsen eller i Retsmøder under Efterforskningen. Denne Ret har nemlig ikke til Forudsætning, at Statsanklageren er Politiet overordnet, men kun, at han er retlig interesseret i hine Retshandlinger (jfr. det civilprocessuelle Begreb Intervention).

At Undersøgelsesdommeren regelmæssig kun træder i Virksomhed under Efterforskningen ifølge Begjæring af den Påtaleberettigede, følger af den almindelige Grundsætning, der udtales i § 31, hvormed jævnføres § 221 om Karakteren af denne Undersøgelsesdommerens Virksomhed. Fra denne Regel, at Undersøgelsesdommeren under Efterforskningen Intet foretager af egen Drift, kræver imidlertid Forholdets Natur en uundværlig Undtagelse for de Tilfælde, at Dommeren får Kundskab om en Forbrydelse før Anklageren, og Omstændighederne ikke tilstede at afvente en Begjæring angående Foretagelsen af Retshandlingen, hvis Øjemedet ikke skal forspildes. Denne Undtagelse, som alle Love anerkjende, jfr. også det tyske Udkast § 143, forandrer heller ikke i nogen Henseende Efterforskningens Karakter; denne vedbliver at ligge i Anklagerens Hånd. Virksomheden angår kun den enkelte Retshandling, og det er en Selvfølge, at Politimesteren snarest mulig underrettes, jfr. § 211 i Slutningen, og derefter væretager det Videre, hvad Efterforskningen måtte kræve.

§§ 212—217 omhandle Efterforskningens Begyndelse, §§ 218—222 dens Formål, Gang og Midler, §§ 223—224 dens Slutning; § 225 omhandler den efter Sagens Anhængiggjørelse fortsatte Efterforskning, § 226 Statsanklagerens og Politiets Ansvar for Virksomheden under Efterforskningen.

Hvilke Omstændigheder der kunne og bør give Anledning til Påbegyndelse af Efterforskningen, derom kan der selvfølgelig ikke i Almindelighed i Lovene gives bestemte Regler, da Alt her må bero på et forstandigt Skjøn over de konkrete Omstændigheder. Reglen i § 212 indeholder Alt, hvad Loven i den Henseende kan udtale; Anvisninger for vedkommende Myndighed i færegne Tilfælde til Foretagelse af bestemte Efterforskningshand-

linger, som Lovgivningen måtte indeholde, ophæves ikke ved § 212. Ved reglerne i §§ 213—216 er Intet at bemærke, ved § 217, at Reglen i 2det Stykke får sit Supplement ved § 40, jfr. 7de Afsnit Kapitel I; det erindres, at i de Sager, som høre under Statsanklagerens Virkekreds, er det først dennes Vægring, der kan hjemle privat Anklage. § 218 angiver Efterforskningens Øjemed og er affattet i Overensstemmelse med Udkastets Regel, at en judiciel Forundersøgelse ikke i noget Tilfælde er Betingelse for, at Anklage kan rejses. Ved §§ 219 og 221 blive selvfølgelig at jævnføre Reglerne i Udkastets 2det Afsnit, Henvendelse til Retten, hvortil altså Politimesteren efter Reglen i § 211, jfr. § 34, er kompetent, men som også kan ske af Statsanklageren, når han i Medfør af § 211 træder i Politimesterens Sted, kan dels behøves, fordi den pågjældende Foranstaltning overhovedet eller under de givne Omstændigheder ligger udenfor Anklagerens Myndighed, eller fordi han ikke har de nødvendige Tvangsmidler til sin Rådighed, dels af Hensyn til Hovedforhandlingen, idet Benyttelse ved Bevisførelsen forudsætter en Retshandling. Hvad særlig det 2det Stykke af § 221 angår, følger det af sig selv, at Anklageren ikke kan forlange Dommerens Virksomhed således, at denne bliver pligtig at foretage den begjærte Retshandling uden Prøvelse; Dommeren må altid som Dommer afgjøre, om de legale Betingelser ere tilstede. Anklageren må derfor også forelægge ham de fornødne Oplysninger, på Grundlag af hvilke han f. Ex. kan komme til et Skjøn, om der er grundet Formodning, at en Forbrydelse er begået. Om derimod f. Ex. en vis Persons Afhørelse som Vidne er hensigtsmæssig til Sagens Oplysning, eller om der er Grund til at afhøre ham for Retten, ere Spørgsmål, som ikke vedkomme Dommeren.

Reglen i § 221 3die Stykke er begrundet tidligere; en Bestemmelse, som står i Forbindelse hermed, findes i § 298 sidste Stykke og skal nærmere omtales ved denne Paragraf. Slutningsreglen i § 221 karakteriserer Efterforskningen i Modsætning til den egentlige Forundersøgelse.

Da der ikke under Efterforskningen er noget Hensyn at tage til en Sigtet, kan det i § 222 bestemmes, hvad Forholdets Natur kræver, at Retsmøder under Efterforskningen ikke ere offentlige. Iøvrigt ville nogle af de regler, der gjælde om Retsmøderne under Forundersøgelsen, passe også på de her omtalte Retsmøder, medens andre ere udelukkede ved Forholdets Natur, f. Ex. den Omstændighed, at her ingen Sigtet er, se herom § 222 2det Stykke.

Efterforskningen som selvstændigt Trin af Undersøgelsen ender enten med Sagens Indbringelse for Retten eller ved, at Sagen henlægges. De nærmere Bestemmelser herom i §§ 223 og 224 ordne i Særdeleshed Forholdet mellem Statsanklageren og Politimesteren i Sager, der høre under den førstes Virkekreds, i Henseende til de Beslutninger, det herved kommer an på. Når Henlæggelsen er nødvendig, se § 223, eller når Politimesteren finder, at Forundersøgelse bør finde Sted, tager han Beslutningen. I det Første Tilfælde behøves i al Fald kun en Meddelelse til Statsanklageren; i sidste Tilfælde er Sagen endnu ikke kommet ud over det Stadium, hvor Politimesteren forudsættes at være den ledende og må være det, når Sagens Behandling ej skal forhales. Men i alle andre Tilfælde må Beslutningen overlades til Statsanklagereren, og han har selvfølgelig Frihed til at beslutte, hvad der efter Sagens Omstændigheder findes rigtigt, — yderligere Efterforskning, Begjæring af Forundersøgelse, Anklage eller Sagens Henlæggelse.

Det ligger i Forholdets Natur, at Sagens Indbringelse for Retten ikke udelukker eller kan udelukke en fortsat Efterforskning, der kværtimod må vedblive at være vedkommende Myndigheds Pligt, se § 225. Men da efter Sagens Indbringelse alle judicielle Handlinger i Sagen tilkomme den Ret, ved hvilken den er anhängig, kan der under denne fortsatte Efterforskning i Reglen ikke blive Spørgsmål om Retshandlinger. Kun i påtrængende Tilfælde må herfra gjøres Undtagelse, og da gjælder selvfølgelig ikke her Indskrænkningen i § 221 3die Stykke. Reglen vil f. Ex. blive anvendelig ved Anhol-

delse af den, mod hvem en Sag er anlagt, uden at han er fængslet, og som nu findes at være ifærd med at unddrage sig Forfølgning ved Flugt, under Forhold, der ikke tilstede, i Tide at opnå en Anholdelsesbeslutning af den Ret, for hvilken Sagen er anhängig, eller at stille ham for denne Ret inden Udløbet af de 24 Timer.

I samme Ånd, som har fået Udtryk i den gjældende Lovgivnings Bestemmelse angående Klager over Myndigheds Misbrug overhovedet af Politiets (underordnede) Personale, se Lou af 11te Febr. 1863, § 2 og Lov af 4de Febr. 1871, § 13, hvormed nu jævnføres Udkastets § 40 2det Stykke, har Udkastets § 226 med Hensyn til de denne Lov særlig vedkommende Misbrug af Politiets (Statsanklagerens) Myndighed i Virksomheden for Strafferetsplejen (Efterforskning af Forbrydelser) fastsat en simpel Form, ved hvilken Klager herover kunne gjøres gjældende af den formentlig Forurettede. Udkastet er herved gået ud fra, at en

disciplinær Straffemyndighed for Retten her kunde hjemles i Lighed med Myndigheden til at pålægge Parter og deres Befuldmægtigede Rettergangsbøder, jfr. §§ 485 og 486. I Overensstemmelse med denne Tanke kræves ikke, at særlig Straffesag rejses; men Klagen kan, under den Betingelse, at Sagen findes klar og højere Straf end Bøder ej at være forskyldt, afgjøres akcessorisk af den Ret, for hvilken Sag om den Forbrydelse, i Anledning af hvilken det påklagede Forhold fandt Sted, anhængiggjøres, eller hvis Virksomhed mod Klageren (f. Ex. en Anholdt) påkaldes af vedkommende Embedsmand. Forsåvidt Myndighedsmisbrugen netop kan bestå deri, at en forestreven Henvendelse til Retten ikke har fundet Sted, stemmer det hermed, at Klagen da kan gøres gjældende for Undersøgelsesdommeren som sådan i den Kreds, hvor Handlingen fandt Sted. En Nødvendighed for at gå den her hjemlede Vej kan der imidlertid ikke være, og Betingelserne for Afgjørelse på denne Måde kunne også mangle. I så Fald komme de almindelige Regler om Måden, hvorpå Ansaret gøres gjældende, til Anvendelse. Den i Paragrafen angivne Vej må efter den samme Tanke

blive anvendelig til at fåe Bøder, som ere pålagte i Henhold til § 147 eller § 163, ophævede.

Kapitel II.

Om Rettens Forundersøgelse.

Ved Andragende om Rettens Forundersøgelse anhængiggjøres Sagen som Helhed for Undersøgelsesdommeren; Andragendet er at betragte som en foreløbig Anklage. Formålet for denne Forundersøgelse er selvfølgelig ikke at fåe Dom over den Sigtede. Det er heller ikke at fåe Underfølgelsesdommerens Afgjørelse af, om Anklage skal rejses; thi i Overensstemmelse med Anklageprincippet har Udkastet henlagt denne Afgjørelse til Anklageren (jfr. næste Afsnit), og ikke, som det Sædvanlige er i den fransk-tyske Straffepoces, enten til Undersøgelsesdommeren eller til en Undersøgelsesret, (Rådskammer, Anklagekammer), som hvis Delegerede til Tilvejebringelse af Grundlaget for Afgjørelsen Undersøgelsesdommeren er at betragte. Formålet er i og for sig ikke forskjelligt fra det, som karakteriserer Efterforskningen, med den Lempning, som følger af, at denne også kan tjene til at forbedre Rettens Forundersøgelse. altså Forberedelse af Anklagen ved Tilvejebringelse af de Oplysninger, som behøves for Anklageren til at tage Beslutning om denne, samt den Forberedelse til Hovedforhandlingen, som dermed følger. Betydningen af, at denne forberedende Undersøgelse anhængiggjøres for Dommeren, viser sig under den Forudsætning, at Forundersøgelsen er inkvisitorisk, ligefrem deri, at Undersøgelsens Ledelse går over til Dommeren. Det er imidlertid ikke nødvendigt, at Forundersøgelsen går frem efter det inkvisitoriske Princip; den engelske Proces frembyder Exempel på en akkusatorisk ordnet Forundersøgelse. Skal man derfor angive Betydningen af den forberedende Undersøgelses Anhængiggjørelse for Dommeren med et Udtryk, som rummer begge Ordninger, må den på en mere almindelig Måde bestemmes derhen, at Undersøgelsens Formål og Midler sættes under Dommerens vedvarende Kontrol. Undersøgelsen må efter Anhængiggjørelsen indrettes

på, at Dommeren er istand til at følge den og fåe en begrundet Overbevisning med Hensyn til Formålets vedvarende Berettigelse og Midlernes Formålstjenlighed, på hvilken Overbevisning det vil bero, om Rettens Hjælp til samme skal ydes.

Ved Straffepocesens Omdannelse bibeholdt man i Frankrig og senere i Tyskland det inkvisitoriske System som Norm for Forundersøgelsen. Undersøgelsesdommeren leder frit Undersøgelsens Gang. Anklagerens Andragende betinger kun Begyndelsen, hvorhos der må gives ham Lejlighed til Andragender inden Slutningen; men imellem disse to Punkter skal Dommeren ikke afvente Anklagerens Andragender. Dommeren forener altså i Løbet af Undersøgelsen Anklagerens og Dommerens Pligter og Ansvar i sin Person. Forsvaret indrømmes der ingen selvstændige Rettigheder; i Henseende til Omsorgen for dette må der alene stoles på Dommeren. Denne Ordning har givet Anledning til levende og vidtgående Reformønstre i Frankrig, Belgien og Tyskland*): Dommeren kan vanskelig fåe en upartisk Dom om Formål og Midler, når han selv skal overtage Partsfunktionerne med Hensyn til Sagens Oplysning; hans Handlinger kunne derfor vanskelig undgå det partiske Præg, som den judicielle Forundersøgelse netop skulde være en Betryggelse imod både for Forberedelsens egne Formåls Skyld og med Hensyn til den umiddelbare Betydning, som efter Omstændighederne de under den fremkomne Oplysninger kunne fåe for Hovedforhandlingen og Dom-

*) For Tysklands Bedkommende mærkes her navnlig Forhandlingerne på den tredje tyske Juriftsorsamling 1862. For Frankrigs Bedkommende jævnføres Indberetning til Kejseren af 12te Marts 1870 om en Revision i Lustitslovgivningen, i hvilken det hedder: La procédure pénale a été divisée par les lois instruction préparatoire, restée sous le coup du régime inquisitorial, celle de la procédure de jugement, placée sous les règles du régime accusatoire ... Le temps est venu de rechercher, si l'on ne pourrait sans danger pour la société, réduire la part laissée au système inquisitorial. Med Hensyn til Belgien ere Resormønskerne navnlig komme til Orde i et Bærk af 1871: Réforme de l'instruction préparatoire en Belgique par Adolphe Prins et Herman Pergsmeni, avocats près la cour la cour d'apple de Bruxelles.

men. Optages Anklageprincippet som Norm

for Forundersøgelsen, og faar i Medfer heraf Anklagen og Forsværet ogsaa under denne sine særegne Organer med tilsvarende Beføjelser, vil dømmere derimod troede tilbage i sin naturlige, prsvende og dømmende Virksomhed, hvorved alene hans Beslutningers Upartifkhed fuldkommen betrygge«. Efter dette Princip er nu ogsaa Forundersøgelsen i England ordnet. Anklageren og dm Sigtede er det vcesentlig overladt selv at efterforske Angrebs- og Forsvarsbeviserne og foreligge dømmere dem, som derefter prsver og trcrffer Afgjørelse navn« lig med Hensyn til det Punkt, der særlig i England fremhæves som Forundersøgelsens Formaal, om der er tilstrækkelig Gmnd til at sikre den Sigtedes møde for den dømmende Ret ved fængsling eller Sikkerhedsstillelse.

Hele Kommissionen har været enig i, at Anklageprincippet ikke helt kunde eller turde holdes ude fra Forundersøgelsen. Men medens Flertallet har ment, at man for Tiden maatte blive staaende ved en Ordning, der kan siges at gaa en Mellemvej mellem den celdre, rent inkvisitoriske Ordning og den rent akkusatoriske Form af Forundersøgelsen, som den engelske Ret kjender, en Ordning, der ogsaa i de væsentligste Punkter svarer til det System, som det tyske Udkast har optaget, og henimod hvilket de nyere tyske Love have bevceget sig, har et Mindretal i Kommissionen antaget, at man alt nu burde gaa endnu noget videre i Retning af Anklage« Principe:. Herved er der fremkommet den alle« rede tidligere bersrte Meningsulighed i Kommissionen, som finder sit Udtryk i de to Forstag, der henholdsvis af Flertallet og Mindretallet ere stillede med Hensyn til Affattelsen af Udkastets § 231.

Kommissionens Flertal erkjender, at der ikke bør være Tale om at opretholde Inkvisitionsprincippet ved Forundersøgelsen i den Strenghed, at Parterne udelukkes fra Selvvirksomhed og bersves enhver Ret, der muliggjør en saadan. Naar den franske og tyske Straffepoces gaa saavidt, navnlig ligeoverfor Forsværet, ere Angrebene paa dem utvivlsomt berettigede. Herom kan der siges at være noget nær almindelig Enighed, og i denne Ret« ning vedtog ogsaa den tredje tyske Juristforsam-

ing 1862 den Resolution, at Offentlighed, i det Mindste Offentlighed for Parterne, burde anerkjendes som Regel for Forundersøgelsen. Enhver Ordning, der bryder med hint celdre strenge Inkvisitionsfrincip, har gjort et afgjørende Skridt henimod An> klageprincippets Virkeliggjørelse i Forundersøgelsen. Paa den anden Side maa det erindres, at det ikke med nødvendighed ligger i Anklageprincippet, eller at dette i al Fald ikke kan eller skal gennemføres, end ikke under Hovedforhandlingen, i den Iderlighed, at Ret« ten kun har at prsve og bygge sin Afgjørelse paa de Beviser, der fremføres for den af Parterne, Selv ved den akkufatorisk ordnede Hovedforhandling følger det af Straffeprocessens Grundprincip, at det er Rettens Pligt indenfor Anklagens Ramme selvstændig, altsaa uden, ja imod Parternes Villie at tage i Betragtning ny fremtrædende Angrebs- og Forfvarsbeviser, og efter Omstændighederne i Embeds medfør at drage Omsorg for Tilvejebringelsen af manglende Beviser, fe Udkastets §§ 260 og 273, jfr. § 271. Det Ejendømmelige ved den akkusatorisk ordnede Hovedforhandling er altsaa kun dette, at der er selvstændige Organer for Anklage og Forsvar ogsaa med Hensyn til Bevisførelsen, og at det er disse, hvem det nærmest paahviler at føre Beviserne frem, saa at der i Reglen ikkun bliver ringe Plads for Rettens Selvvirksomhed, fordi Anklagen og Forsværet skulle og ville møde udrustede med de Beviser, der skjønnes fornødne, og fremdeles i løbet af Hovedforhandlingen fremsætte fornødne Andragender med Hensyn til Bevisets Fuldstændiggjørelse. Rettens Selvvirksomhed for Bevisførelsen bliver derfor her Undtagelsen, men den er ikke udelukket. Dette Samme maatte felvfølgelig i det Mindste ogsaa være Regel i en akkusatorisk ordnet Forundersøgelse og er i Virkeligheden ogsaa Tilfældet i den engelske Rtt. dømmere giver efter denne Anklageren Vink, i hvilken Retning hans Bevis behsver Fuldstændiggjørelse, og drager Omsorg for, at i Mangel af en frivillig Anklager en egnet Personlighed tilholdes at tage sig af Anklagen; han tommer fremdeles Forsværet til Hjælp i Kraft af den hele Straffeprocessen beherfkende

Regel „the judge is the counsel of the prisoner“. Den engelske Ret går endog under Bibeholdelse af Reglen, at det nærmest er Parternes Sag at væretage deres Interesser, og at Dommeren forsåvidt kun træder supplerende til, et væsentligt Skridt videre end under Hovedforhandlingen i at lempe det eksklusive Anklageprincip, idet den har måttet gjøre Afkald på at krave, hvad dette Princip fordrer (jfr. Udkastets § 279), nemlig Anklagerens vedvarende Nærværelse og Medvirkning i alle Retsmøderne under Forundersøgelsen. Når således allerede den engelske Ret har set sig nødt til på dette vigtige Punkt at fravige Anklageprincippets Konsekventser under Forundersøgelsen, er der formentlig afgjørende Grunde hos os til end ikke at gå så vidt som i England, men overhovedet opgive den Tanke, at Parternes Selvvirksomhed skulde stilles fåledes i Forgrunden under Forundersøgelsen, at Dommerens inkvisitoriske Virksomhed kun skulde være suppletorisk,

o: kun indtræde, når Anklagen og Forsvaret lod ham i Stikken, — overhovedet føres tilbage til det ringest mulige Mål. Opnåelsen af Formålet for Undersøgelsen, navnlig i vigtigere og vanskeligere Tilfælde, afhænger væsentlig af, at en bestemt Plan ligger til Grund for den, og at Forhalingen, som Dommerens vedvarende Afhængighed af Parternes Andragender måtte føre med sig, undgås. Skal dette opnåes, må enten Undersøgelsens Ledelse i Første Linie overlades Dommeren, eller man måtte stille uoverkommelige Krav til Anklageren og Forsvaret. Det måtte da ikke blot være Ret, men Pligt for hine Organer at være tilstede ved enhver enkelt Akt af Forundersøgelsen. Afhørelsen af de indkaldte Personer måtte ske ved dem. Mundtlighedsprincippet måtte også under Forundersøgelsen gennemføres så vidt, at en Protokolførelse for fraværende Personers Skyld ej behøvedes. Dette kan nu kræves ved Hovedforhandlingen, hvor Alt koncentrerer sig om få Retsmøder, og hvor Statsanklageren skal være tilstede. Men det kunde i en Proces, der i Modsætning til den engelske Ret forudsætter, at Forbrydelser forfølges af det Offentlige, og at Forsvaret om fornødent beskikkes af det Offentlige, ikke gennemføres under Forunder-

søgelsen uden en sådan Forøgelse af de personlige Kræfter i begge Retninger (Statsanklagere, offentlige Forsvarere), som man umuligt kan forudsætte at få til sin Rådighed. Det må sikkert også erkjendes for uforsvarligt at gjøre Krav herpå, når det tages i Betragtning, at det dog kun er Undtagelsestilfælde, hvor nogen reel Betydning kunde tillægges Fordringen om så mange medvirkende Kræfter ved Forundersøgelsen på Grund af dennes ordentligvis dog blot forberedende Karakter, og at en sådan Regel derfor i de fleste Tilfælde vil have Udseendet af og i Virkeligheden være at ødsle med Kræfter, Tid og Penge. Ikke blot i Henseende til Tallet af disse Kræfter måtte der stilles overdrevne Fordringer; men der måtte også forudsættes en Dygtighed hos Politiets Personale i denne Retning, som man under en ny Ordning umulig strax kan gjøre Regning på til et i og for sig vanskeligt og uvant Hverv, som yderligere kan vanskeliggjøres ved en Utilbøjelighed hos Dommeren til at indrømme Anklagen de Foranstaltninger, den mener at måtte gjøre Krav på, en Strenghed, som let, om end ubevidst, kan udvikle sig hos Dommeren, når han skal indtage den tilbagetrukne Stilling, som en stærkere Fremhævelse af Anklageprincippet vil medføre. Flertallet har derfor i sit Forslag til § 231 opretholdt den Regel, at Dommeren i Embeds medfør, og uden at yderligere Andragende behøves, skal virke for Forundersøgelsens Formål. Det har indskrænket sig til det, der er det opnåelige, men også det vigtige og afgjørende Skridt henimod Anklageprincippet, at Parterne erkjendes for berettigede til og derfor udrustes med Rettigheder, der også sætte dem i Stand til at virke for deres Interesser under Forundersøgelsen, derved betrygge sig mod Ensidighed og Partiskhed fra Dommerens Side samt tilføre Dommeren en velkommen og vigtig Understøttelse til Løsningen af hans vanskelige Opgave med lige Omhyggelighed at tage Hensyn til Anklagen og Forsvaret, jfr. herved Motiverne til det tyske Udkast. I denne sidstnævnte Henseende mærkes § 231 2det Stykke (Ret til at fremsætte Andragender til Dommeren om Foretagelsen af enkelte Undersøgelseshandlinger, om hvilke

Begjæringer Dommeren skal træffe Afgjørelse), § 234 jfr. §§ 235, 238, 239 (Ret til at overvære og deltage i Retsforhandlingerne, såvidt mulig fåledes, at Parterne forud betimelig underrettes om deres Foretagelse) og § 236 (Ret til Gjennemsyn af Sagens Aktstykker). Frygten for, at under denne Ordning den Sigtedes Afhørelse skal på samme Måde som tidligere blive Forundersøgelsens Tyngdepunkt og derved få den Karakter af en Pression på den Sigtede, som er karakteristisk for det strenge Inkvisitionsprincip, fjernes ikke blot ved Udkastets Regel om, at Forunderfølgelsen regelmæssig er offentlig, men også i Særdeleshed ved den Bestemmelse, som § 237 indeholder mod gjentagne Afhørelser på uforandret Grundlag. Det er jo navnlig ved sådanne Afhørelser, at den Sigtede udsættes for at behandles som et Objekt for Dommerens Bestræbelser efter at presse Sandheden ud af ham. Hermed står der videre i Forbindelse, at Udkastet i § 233 har kunnet anordne Forskrifter for Forundersøgelsens Gang, der indeholde Betyggelse mod dens Forhaling med det Mål for Øje, at Tilståelse mulig kan opnåes af den Sigtede. Det hele Indbegreb af Regler er overhovedet af den Beskaffenhed, at det giver Anklageprincippet og navnlig den Sigtedes Betyggelse så Meget, som der i al Fald for Tiden kan ansees opnåeligt hos os, når Straffelovenes Håndhævelse ikke skal lammes, og Mere, end de fleste nyere Love, det tyske Udkast medregnet, have dristet sig til at gjøre. Mindretallet (Goos, Nellesmann, Nyholm) erkjender med Flertallet, at Anklageprincippet ikke skal udelukke en Selvvirksomhed fra Rettens Side, og at der under Forundersøgelsen kan og må blive Spørgsmål om denne i større Udstrækning end under Hovedforhandlingen. Det erkjender fremdeles, at der ved det hele Indbegreb af Bestemmelser i dette Kapitel af Udkastet, om hvilke Flertal og Mindretal ere enige, er brudt med det strenge Inkvisitionsprincip og opnået ikke uvæsentlige Fremskridt. Heller ikke miskjender det, at den Adgang, der er åbnet for Parternes Selvvirksomhed under Forundersøgelsen, under gunstige Forhold kan bidrage til, at Forundersøgelsen faktisk antager en mere akkusatorisk

Karakter, og at således også ved Flertallets Forslag en Spire er lagt til Udvikling henimod det, der må betragtes som det Principrigtige. Endelig har heller ikke Mindretallet ment, at der for Tiden kunde eller burde skrides til at optage de videstgående Konsekventser af Anklageprincippets Indførelse i Forundersøgelsen. Det erkjendes således, at det vilde blive uoversommeligt, når Parternes Nærværelse under Retsmøderne i Forundersøgelsen skulde fordres på samme Måde som under Hovedforhandlingen. Ej heller er det blevet foreslået at optage Krydsforhøret i Forundersøgelsen. Da det efter Udkastets Ordning af Statsanklagerinstitutionen under ingen Omstændigheder kunde fordres eller regelmæssig ventes, at Statsanklageren selv er tilstede i Retsmøderne, må der også nødvendigvis sinde en Protokolførelse Sted under Forundersøgelsen, beregnet på den fraværende Statsanklager. Med en sådan Protokolførelse vilde

Krydsforhøret også vanskelig kunne forenes.*) Men Mindretallets Standpunkt er dette, at der ikke bør indrømmes det inkvisitoriske Princip under Forundersøgelsen en større Plads, end der virkelig kan siges under de givne Forhold at være en Nødvendighed, og denne Grænse overskrides formentlig i Flertallets Forslag til § 231. Efter dette er Inkvisitionsprincippet stadig det herskende og aldeles overvejende under Forundersøgelsen. Mindretallet ser ikke i Kapitlets øvrige Bestemmelser en tilstrækkelig Modvægt mod, at Forundersøgelsen efter denne Ordning bevarer de væsentligste, med Inkvisitionsprincippet forbundne Mangler. Og til disse kommer der, netop på Grund af Uensartetheden mellem Forundersøgelsens Princip og de Grundsætninger, hvorpå Udkastets Bygning ellers hviler, nye ejendommelige Ulemper, som ikke træde frem i et rent og ublandet inkvisitorisk System.

Det rent inkvisitoriske System bevarer Enheden i Undersøgelsens Ledelse fra først til sidst. Det er Dommeren, der har både Efterforskningen

*) De nyeste tyste Love og Udkast have end ikke, trods lydelige Fordringer derom, optaget Krydsforhøret under Hovedforhandlingen i den Udstrækning, som nærværende Udkast, overbesskemmende med de tidligere danske samt Udkastet om den borgerlige Retspleje, har gjort.

og Forundersøgelsen i sin Hånd, eller disse to Trin af Sagens Behandling smelte sammen til eet. Men efter den Ordning, der vil blive følgen af Flertallets Forslag, er undersøgelsens Ledelse på det første Trin i Politimesterens Hånd, på det andet i Dommerens. Politimesteren har vel Ret til at stille fine Andragender til Dommeren; men han behøver det ikke. Intet forhindrer ham fra at holde sig passiv, og det kan forudses, at han i de fleste Tilfælde vil lade Dommeren være ene om Sagen. Forundersøgelsen betegner således ikke blot derved et nyt Trin af Eagen, at nye Faktorer komme til at medvirke; men en ny Undersøgelsesplan må lægges. Underfølgelsen begynder forfra. Det under Efterforskningen gjorte Arbejde kommer for en stor Del ikke til Nytte under Forundersøgelsen. Meget vil til Unytte blive gjentaget. Gn Forhaling af den Anklagen forudgående Undersøgelse bliver uundgåelig følgen af den Dualisme, der indføres. Men derhos svække:- denne Splittelse Interessen og Ansvarsfølelsen. Politimesteren vil ikke bevare en levende Interesse for Sagen, når den først er gået over i andre Hænder. Dommeren, der skydes ind i Sagen på et Melletrin mellem Politimesterens Efterforskning og Statsanklagerens Bevisførelse, vil, når han holder sig til den Opgave, Loven fætter ham, ikke opnå den Interesse for Sagen, som han har, hvor Forundersøgelsen indbefatter både Efterforskning og Bevisførelse.

Den præsumtive ftørre Dygtighed til at lede en kriminel Undersøgelse hos Dommeren kan tjene til Forsvar for et helt gennemført Inkvisitionssystem, men ikke for et sådant blandet System som det, der vil fremkomme efter Flertallets Forslag. Er det givet, at det rene Inkvisitionssystem må opgives, må for Anklagens Skyld Enhed under Politimesteren foretrækkes for Splittelse mellem to hinanden afløsende Kræfter. Men det må iøvrigt, hvad hin Sammenligning mellem Politimesteren og Dommeren angår, ikke oversees, at det jo er Udkastets Mening, at Forundersøgelsens Tyngdepunkt ikke skal ligge i det Middel, som en Dommer retlig alene kan bringe til Anvendelse og med Føje under de givne Forhold må antages bedre end Andre at kunne arbejde med,

nemlig et i egentlig Forstand inkvisitorisk Forhør over den Sigtede. Opgaven under den nye Ordning er lige uvant for Politimester og Dommer. Men for Politimesteren står den i Samklang med det hele øvrige Hverv, som tilfalder ham, medens den for Dommeren står i Strid med den strengere Opfattelse af Dommerhvervet, som Udkastet ellers har gennemført. Hvis det at lægge Forundersøgelsen i Dommerens Hånd ikke lidt efter lidt medfører en Synken tilbage i det tidligere System, hvad ikke kan være Målet, tror Mindretallet derfor, at Samsundets Interesser i Straffelovens Håndhævelse ville være udsatte for større Farer ved Flertallets Ordning, end når det fastholdes, at under Forundersøgelsen ikke mindre end under Efterforskningen er det Politimesteren, der er kaldet til i Første Række at værne om Anklagens Interesser, medens Dommerens Selvvirksomhed her som under Hovedforhandlingen er væsentlig suppletorisk. At dette er en Ordning, der skulde gjøre Dommeren utilbøjelig til at give Anklagen, hvad Anklagens er, er en Frygt, Mindretallet ikke kan dele. Når Politivirksomheden stilles i første Række under Forundersøgelsen, får Dommeren den upartiske Stilling, han naturlig bør have. Han er netop da stillet på den eneste Måde, der gjør det muligt for ham uden Forudindtagethed til nogen Side at give hver Part, hvad Ret er.

Kan således Flertallets Forslag end ikke tilfredsstillende fra Anklagens Standpunkt, så må det dog navnlig fremhæves, at det lider af den samme Grundskade som Inkvisitionsprincippet overhovedet, nemlig at det tillægger Dommeren en Funktion som Anklager, der er i Strid med Dommerens naturlige Stilling, og berøver den Sigtede den Garanti, som Retfærdigheden byder at give ham, at den, han står for som Dommer, ikke blot kaldes så, men virkelig er det. Grundlovens Forskrifter om, at de i den Sigtedes Ret indgribende Foranstaltninger, såsom Fængsling, Ransagning, kræve Retskjendelse, kunne ikke blive til fuld indre Sandhed under Inkvisitionsprincippet. Det må fremdeles erindres, at Loven ikke kan sikre fuldstændig mod, at der ved den Sigtedes Afhørelse anvendes en vis indirekte

Tvang eller Pression på ham for at afvryste ham den formentlige Sandhed. Den afgjørende Garanti herimod ligger i, at Dommeren, i hvis Hånd den Sigtedes Afhørelse lægges, ikke i den Opgave. Loven stiller ham, har en Fristelse til et sådant Forhør. Derom vil der nu ikke være Tale, når undersøgelsen er akkusatorisk ordnet.

Men når Dommeren skal tage Anklagens Interesser i sin Hånd og have Ansvaret for, at Undersøgelsen får det Udbytte, der kan ventes, er en sådan Fristelse så nær liggende, at der er megen Fare for, at Undersøgelserdommeren vil falde tilbage i den Forhørs måde, som har Traditionen for sig. Hvorledes det inkvisitoriske Princip under Forundersøgelsen medfører særegne Vanskeligheder ved Spørgsmålet om Adgang for den Sigtede til at have Forsvarer med i Retsmøderne, er omtalt ved Udkastets første Afsnit, Kap. VI.

I Henhold til disse Betragtninger har Mindretallet fremsat et Forslag til § 231, som i Modsætning til Flertallets opstiller den Grundsætning, at Dommerens Beslutninger under Forundersøgelsen ordentligvis tages ifølge Andragende af Parterne. vægten er altså herved lagt på Parternes Selvvirksomhed. Deraf er så draget den Første og vigtige Konsekvens, at Politimesteren skal ledsage sin Begjæring om Forundersøgelse med de fornødne nærmere Andragender om Indkaldelse af Vidner m. V., jfr. herved endvidere § 238. Dommerens første Opgave bliver altså ikke den på Grundlag af et af Politimesteren samlet Materiale, som overgives ham uden nærmere Vejledning, at danne sig en Undersøgellesplan. Det er Politimesterens Plan, der vedblivende behersker Undersøgelsen, og som Dommeren har at gjøre sig bekendt med for at kunne varetage sin Opgave, blandt Andet ved Afhørelsen af de Personer, som nu i Henhold hertil indkaldes. Straffeprocessens almindelige Grundsætninger udelukke imidlertid ikke en supplerende Selvvirksomhed fra Dommerens Side og det så meget mindre under Forundersøgelsen, som denne jo også umiddelbart forbereder den dømmende Rets Hverv, og en lignende Selvvirksomhed tilkommer denne. Da Parternes Nærværelse ikke er gjort til Pligt under Retsmøderne — bortset fra den

Sigtedes Afhørelse —, vil denne Virksomhed faktisk vel også få større Betydning end under Hovedforhandlingen. Hovedsagen er, at Parterne og navnlig Anklageren ikke ere berettigede til at slå sig til Ro derved. Politimesteren bærer Ansvaret for, at Anklagens Interesser blive tilbørligt varetagne. Iøvrigt må denne supplerende Virksomhed udøves til begge Sider, både med Hensyn til Anklagen og Forsvaret; den skal tjene til Sandhedens fulde Oplysning. Men da Anklagen har et offentlig beskikket Organ, vil den navnlig få Betydning for den Sigtede, der regelmæssig vil komme til at stå uden Forsvarer, og til hvem man derfor ikke kan gjøre så store Fordringer. Det er disse Grundsætninger om Dommerens Selvvirksomhed, som det andet Stykke af Mindretallets § 231 udtaler.

Med Hensyn til Kapitlets øvrige Bestemmelser skal Følgende bemærkes. Hvorfor § 227 udelukker Forundersøgelse i de mindre betydelige Sager, og hvorfor den betinger Forundersøgelse af et Andragende derom og deraf, at en bestemt Person sigtes, er tidligere begrundet. At Dommeren i påtrængende Tilfælde må foretage de Første Skridt uden Andragende, er i Samklang med Reglen i § 211 sidste Stykke, men det måtte på Grund af Reglen i § 221 3die Stykke om Karakteren af de Retshandlinger, der kunne finde Sted under Efterforskningen, atter her udtales. Om Politimesterens og Statsanklagerens Kompetence til at fremsætte Andragendet om Forundersøgelse er tidligere talt.

At Andragendet om Forundersøgelsen må angive den Person, mod hvem, og den Handling, på Grund af hvilken undersøgelsen skal foretages, see § 228, følger ligefrem af Grundsætningen i § 227. Det er indlysende, at Konsekvensen kræver, at den begyndte Forundersøgelse ikke kan gå udenfor denne Ramme uden nyt Andragende. Handlingens og Personens Identitet må nødvendigvis begrænse Forundersøgelsen. Ulemper kunne heller ikke flyde heraf, når det pålægges Dommeren i påkommende Tilfælde at give Vedkommende Lejlighed til at fremkomme med yderligere Andragende, og da der er taget tilstrækkeligt Hensyn til de Tilfælde, i hvilke en Opsættelse vilde

forspilde Øjemedet. Derimod må Grænsen ikke drages så snevert, at nyt Andragende kræves, så snart der bliver Spørgsmål om Omstændigheder, der ere egnede til at hidføre en Udvidelse af eller Ændring i den oprindelige Sigtelse. Hovedforhandlingen, med Hensyn til hvilken om dette Punkt henvises til § 308, og Forundersøgelsen kunne i denne Henseende ikke sammenstilles. Idet Anklageren andrager på en Forundersøgelse, kan han kun have et foreløbigt Skjøn over Handlingens nærmere Beskaffenhed og retlige Karakter; ofte vil han ikke være i Stand til at angive samtlige de Retninger, i hvilke Handlingen kan være strafbar. Forundersøgelsen skal netop skaffe ham Midler til en endelig Anklage. Det vilde derfor være unaturligt at stille samme Fordring om Bestemthed til hint Andragende som til Anklagen. Og dette behøves heller ikke for den Sigtedes Skyld således som ved Hovedforhandlingen, hvor den Sigtede selv skal sørge for at få sit Forsvar fremført, førend Dommen går, og derfor nøjagtig må vide, hvad han kan dømmes for og er opfordret til at forsvare sig imod. Rammens Ubestemthed kan under Forundersøgelsen aldrig udsætte den Sigtede for at afskjæres fra noget Forsvarsmiddel.

Ifølge § 229 vil Dommeren ikke kunne nægte at tage Andragendet om Forundersøgelsen til følge af den Grund, at han ikke finder, at der er grundet Mistanke mod den Sigtede i det ham med Begjæringen Forelagte, Lovene frembyde nogen Uensartethed ved dette Spørgsmåls Afgjørelse. Udkastets Regel er den samme, som det tyske Udkast har. Det stemmer med Anklageprincippet, som i al Fald følges så vidt, at Forundersøgelsen forudsætter et Andragende, ikke på Forhånd at afskjære Anklagen fra en Undersøgelse undtagen af de Grunde, § 229 nævner. Vel har Udkastet med Hensyn til Anklagen for den dømmende Ret foreslået en Lempling, som nærmere vil blive omtalt i det Følgende. Men Andragende om Forundersøgelse kan heller ikke i denne Henseende sammenstilles med Anklagen for den dømmende Ret. Overbeviser

Dommeren sig derimod under Forundersøgelsen om, at der mangler Grund til Forfølgning, bør han ikke tvinges til at fortsætte Undersøgelsen. Han slutter da Forundersøgelsen, se § 243. Med Hensyn hertil har Udkastet ikke, som flere Love med Urette, gjort Dommeren afhængig af Statsanklagerens Samtykke. Derimod står det Anklageren frit for i et sådant Tilfælde at rejse Anklage overensstemmende med de almindelige Regler; det er heller ikke Udkastets Mening, at Retten til at rejse Anklage i noget Tilfælde skal Være betinget af Undersøgelsesdommerens skøn, jfr. næste Afsnit Kap. I.

Forundersøgelsens Øjemed angiver § 230. Det er kun at tilvejebringe det nødvendige Materiale for Statsanklagerens Beslutning, om Anklage skal finde Sted, og forsåvidt det er indbefattet deri, at forberede Hovedforhandlingen. Derved adskiller den sig væsentlig fra den nuværende Forundersøgelse, der tillige er Bevisførelse. Det vilde være i Strid med Udkastets Tanke, om Forundersøgelsen bredte sig således, at Bevisførelsen under Hovedforhandlingen kun blev en Gjentakelse. Kun undtagelsesvis, når Nødvendigheden kræver denne Afgivelse fra Mundtlighedsprincippet, blive Beviser allerede nu at føre til Benyttelse under Hovedforhandlingen.

Efterat §§ 231 — 232 have omtalt de under Forundersøgelsen virkende Kræfter, fastsætter § 233 en orduet Gang for dens Foretagelse. Selv om Forundersøgelsens Princip måtte blive inkvisitorisk, er dog Parternes Ret til Medvirkning anerkjendt, og hertil må Dommeren tage Hensyn. Han er ikke længere alene om Sagen ligeoverfor den Sigtede som et Udforskningsobjekt. At der således i virkelig processuel Forstand er en Sag i Gang, finder sit Udtryk i Bestemmelserne i § 233, der iøvrigt ere dannede efter det her nærliggende Mønster af procesmåden for de af Politiet påtalte Domssager, jfr. 5te Afsnit Kap. II. Slutningen af Paragrafen har særlig for Øje at modvirke unødige Forhalinger. Det antages, at herefter Forundersøgelsen i mange Tilfælde vil kunne tilendebringes i to Retsmøder.

At Grundsætningen i §§ 234 og 235 må være Parternes Ligestilling, er en Selvfølge. Men foruden at den også under Hoved-

forhandlingen nødvendige Regel, at den Sigtede midlertidig kan fjernes, når der er Grund til at antage, at en uforbeholden Udtalelse af en Person, der afhøres, ellers ikke kan opnåes, jfr. § 282, også må gjælde under Forundersøgelsen, må Konsekvensen af den Regel, at den Sigtede under Forundersøgelsen endog kan fængsles, når der er Grund til at frygte Kollusion, se § 183 Nr. 3, føre til den videregående Regel, at af lignende Grund også hine den Sigtedes Rettigheder kunne midlertidig suspenderes. Erkjendes dette nemlig ikke, vil det kunne blive nødvendigt at skride til den hårdere Foranstaltning, Fængsling, hvor det ellers ikke vilde være nødvendigt i den Sigtedes egen Interesse synes det derfor at måtte hjemles, at den mildere Forholdsregel kan vælges, om end Fængslingen har det Fortrin, at det da ordentligvis ikke kan Være nødvendigt at indskrænke den Sigtedes herommeldte Forsvarsrettigheder, undtagen forsåvidt der ved at indrømme den Sigtede Ret til Deltagelse opstår Fare for Undvigelse eller andet uforholdsmæssigt Besvær. Mod den ganske vist nærliggende Fare for Misbrug af den omspurgte Beføjelse Værner det, at Kjendelse i påkommende Tilfælde kræves, at den Regel, som er udtalt i § 189 (Dommeren skal stræbe at fjerne Fængslingsgrunden så hurtig som mulig) selvfølgelig på tilsvarende Måde også må gjælde her, at det vil opfordre til sparsom Brug af Beføjelsen, at Betydningen af en stedfunden Retshandling for Hovedforhandlingen nødvendigvis må svækkes, når sådan Udelukkelse har fundet Sted, og endelig, at Adgang til Udøvelse af de pågjældende Rettigheder, for så vidt den kan finde Sted senere, eller Erstatning for den, må gives inden Forundersøgelsens Slutning.

§ 237 udtaler, at den Sigtede skal afhøres, jfr. imidlertid § 200, som viser, at Forundersøgelsen dog kan sluttes, skjønt den Sigtedes Flugt har gjort Afhørelse umulig. Mod Misbrug af Afhørelsen i Strid med Udkastets Ånd værner særlig Bestemmelsen i Paragrafens andet Punktum.

Ligesom Udkastet sætter Dommeren i Stand til uafhængig af Statsanklageren at slutte Forundersøgelsen, således må omvendt også

denne have en Betyggelse mod, at Forundersøgelsen forhales af Dommeren Det opnåes ved Reglen i § 240 1ste Stykke. De øvrige Bestemmelser i Kapitlets Slutningsparagrafer behøve ingen særlig Begrundelse. Kun skal det, hvad § 245 angår, bemærkes, at de Love, der henlægge Afgjørelsen, om Anklage skal finde Sted, til Retten (Anklagekammer eller desl.) selvfølgelig ikke have Grund til at fastsætte en Frist, inden hvilken Afgjørelsen skal træffes, men at dette for den Sigtedes Skyld er nødvendigt, når Afgjørelsen henlægges til Anklageren, som Udkastet har gjort (jfr. herom Bemærkninger ved det følgende Afsnit); en lignende Regel findes også i den østerrigske Lov af 1873. Selve Bestemmelserne om Fristens Beregning trænge neppe til Retfærdiggjørelse.

Om Anklage for og Sagens Behandling ved Landsretten.

Kapitel I.

Om Anklage samt om Henviſning til og Forberedelse af Hovedforhandlingen.

Den Akt, ved hvilken i den akkusatoriske Proces en Straffesag indbringes for den dømmende Ret til Hovedforhandling og Dom, er Anklagen. Det Spørgsmål, hvem det tilkommer at rejſe Anklage med den Virkning, at Hovedforhandling må finde Sted og Dom gå, ſkulde ved første Øjekast ligefrem synes beſvaret ved Reglerne om, hvem der er berettiget til Påtale. Det er dog langt fra, at den almindelige Regel er i Overensstemmelse hermed. Kun i den ſkotske Proces ſtår det fast, at det er den offentlige Anklagers Ret, Pligt og Ansvar at rejſe Anklagen; men ubetinget medfører dog heller ikke her Anklagen Nødvendigheden af en Hovedforhandling. Den Domſtol, for hvilken i Forbindelse med Rævninger Hovedforhandlingen ſkal foregå,

prøver før dennes Begyndelse uden Nævninger Anklagens formelle og retlige Gyldighed, derimod ikke Beviserne; når ingen Betænkelighed i hin Henseende er funden, indleder den Hovedforhandlingen ved det ſåkaldte interlocutor of relevancy. Udenfor Skotland er det derimod ingenlunde den almindelige Regel, at Anklageren er Herre over, om Anklage ſkal rejſes. Det Sædvanlige er, at Anklagen først i fin Helhed må prøves og sanktioneres af en Domſtol, ofteſt i den Form, at denne gjør Anklagen til ſin, ſå at Anklageren nærmest kun andrager på, at Anklage må blive rejſt; ja efter de fleste Love kan Anklagedomstolen endog efter Omſtændighederne rejſe Anklage mod den offentlige Anklagers Villie. Det oprindelige Forbillede for denne Ordning er hentet fra den engelske Ret, eſter hvilken Anklageskriftet (indictment) forelægges den store Jury, der efter at have hørt Anklageren og dennes Vidner, men ikke den Sigtede og hans Bevis, afgjør, om Anklagerens Beviser ere af den Beſkaffenhed, at de ſandsynligviſ ville være tilſtrækkelige til at begrunde Domfældelse, og i bekræftende Fald gjør det allerede formelt i dens Navn affattede Anklageskrift til ſit (truø bill). En ſådan Anklagejury blev ved Anklageprocessens Overførelſe også optagen i Frankrig, men senere afskaffet ved den gjældende code d'instruction criminelle, hvis Ordning af Anklagemyndigheden dog atter er undergået vigtige Forandringer ved en Lov af 17de Juli 1856. Efter den franske Lovgivning må der nu ſkjelnes imellem, om en judiciel Forundersøgelse har fundet Sted eller ikke. I første Fald beror det, om Anklage ſkal rejſes, ved de grove Forbrydelſer (crimes) på Anklagekammeret, en Afdeling af Appeldomstolen*), og ved Mellemlaſſen af Forbrydelſer (délits) på Undersøgelsesdommeren (tidligere Rådskammeret); i begge Tilfælde kan Anklagen rejſes også mod An-

*) Tidligere blev Sagen første forelagt det ſåkaldte Rådskammer, beſtående af Undersøgelsesdommeren og to andre Dommere men den gik til Anklagekammeret, når enige i at frafalde Anklagen. Dette Rådskammer blev ophævet ved Loven af 1856

klagerens Villie. Har Forundersøgelse derimod ikke fundet Sted, tilkommer det Anklageren at tage Beſlutning om Anklagen, og der gives intet Middel til at afværge Hovedforhandlingen (citation directe). For de tyske Love har i det Hele den franske Ordning været Forbillede, navnlig for de Tilfælde, hvor Forundersøgelse har fundet Sted. Det er nemlig i ſå Fald også i Tyskland den almindelige Regel, at Afgjørelſen af, om Anklage ſkal rejſes, tilkommer en Domſtol, der formulerer Anklagen (Anklagekjendelse), og ſåledes at denne kan afsige Kjendelse om, at Anklage ſkal finde Sted, også mod Statsanklagerens Andragende. Man ſer heri den nødvendige Konſekvens af den Regel, ſom er almindelig i de tyske Love, at Statsanklageren vel har Initiativet til Forfølgning, men at han ikke længere ſåledes er Herre over denne, at han kan frafalde den, når han først har bragt Sagen for Retten, hvilket allerede er ſket ved Begjæringen om Forundersøgelse, jfr. det tyske Udkast §§ 136 og 163, Meget forſkjellige indbyrdes ere derimod de tyske Love i Henseende til

Bestemmelsen af den Ret, hvilken det tilkommer at tage Beslutning, om Anklage skal finde Sted. Nogle, som s. Ex. den preussiske, kræve i Nævningesager en dobbelt Beslutning, en foreløbig af Rådskammeret ved Kollegialretten i første Instants, en endelig af Anklagekammeret ved en Appeldomstol. Andre Lovgivninger kjende kun en enkelt Beslutning, men overdrage denne snart til en Ret i første Instants, snart til en højere Domstol. Enkelte have fulgt den franske Lovgivnings Exempel, i visse Sager at overlade Undersøgelserne Afgjørelsen (se f. G. den würtb. Lov. art. 253). Herimod bemærkes det særlig i Motiverne til det tyske Udkast, at der let hos denne Dommer på Grund af hans længere Beskjæftigelse med Sagen kan danne sig en mere ensidig Opfattelse, og at en kollegialretlig Afgjørelse så meget mere er naturlig, som Forundersøgelse kun kan finde Sted i vigtigere Sager. Det tyske Udkast overdrager Afgjørelsen i alle Tilfælde til Kollegialretterne i første Instants (Landgerichte) og har derfor anset det for overflødig

at danne Anklagekamre ved de højere Kollegialretter (Ober-Landesgerichte). Hvad de Tilfælde angår, hvor ingen Forundersøgelse har fundet Sted, og Straffesag således ikke allerede, på den Tid, da der opstår spørgsmål om Anklage, har været anhängiggjort, følger det af den Regel, at Initiativet til Anlæg af Straffesager tilkommer den offentlige Anklager og ikke Domstolene, at der ikke kan blive Tale om at påtvinge denne en Anklage, han ikke selv vil rejse. Derimod have de tyske Love i det Hele også her i Modsætning til den franske Lovgivning fastholdt, at Anklagen ikke kan nå til Hovedforhandling uden en eller anden forudgående judiciel Prøvelse; når jævnlig Udtrykket „umiddelbar Stævning“ forekommer i disse Love, betyder det kun, at Forundersøgelse ej er Betingelse for, at Sagen kan komme til Hovedforhandling. Der er imidlertid den Forskjel, at enkelte Love kun tilstede Anklagens Tilbagevisning af Retsgrunde (således den preussiske Lov af 1867 for de nye Landsdele), medens de fleste tyske Love også her forlange Prøvelse af Anklagerens Beviser, så at Anklagen tilbagevises, når der ikke findes tilstrækkelig Grund til Mistanke, jfr. også det tyske Udkast § 167. Lejlighed til at høres med sit Forsvar, førend de ovenfor omtalte Retsavgjørelser angående Anklagen afgives, tilkommer der efter de omhandlede Love enten aldeles ikke den Sigtede, eller i al Fald indrømmes der kun Ret til at indlevere et Forsvarsskrift uden forudgående Meddelelse af Anklagen.

Denne den franske og tyske Lovgivnings Ordning af Anklagens Tilblivelse og Henvielse til Hovedforhandling har været Gjenstand for mange Angreb såvel fra principielle som praktiske Synspunkter. Af Betydning ere i Særdeleshed Glasers Undersøgelser om alle herhenhørende Forhold, se Ges. kl. Schr. I S. 27 9 o. ff. og 479 o. ff. samt II S. 148 o. ff., hvis Resultater i det væsentlige ere optagne i den nye østrigske Lov om Strafferetsplejen. Denne afviger derfor også i vigtige Punkter fra den almindelige tyske Ordning, På den syvende tyske juristforsamling 1868 blev forhandlet det herhenhørende Hovedspørgsmål, om det er rigtigt, at der på Grundlag af Forundersøgelsernes skriftlige Akter afsiges en

Kjendelse, om Anklage skal rejses eller ikke. Udfaldet blev dog nærmest til Gunst for den gjældende Regel; men Stemmerne stod hinanden meget nær. Der skal nu nærmere gjøres Rede for de Synspunkter, der have været ledende ved det foreliggende Udkasts Bestemmelser på dette Punkt, hvorved erindres, at det nærværende Afsnit i det Hele kun handler om Sager, der høre under Landsrettens Påkjendelse.

To Spørgsmål må her nødvendigvis holdes ude fra hinanden, det ene, hvem det tilkommer at tage Beslutning, om Anklage skal finde Sted eller ikke, det andet, som opstår under den Forudsætning, at dette er Anklagerens Sag, om enhver Anklage skal gjøre Hovedforhandling nødvendig, eller om en sådan skal kunne afværges ved Retskjendelse, og i bekræftende Fald, af hvilke Grunde. Hvad det første Punkt angår, er Spørgsmålet navnlig, om der er Grund til i en judiciel Afgjørelse at søge Betyggelse for Samsundet mod, at velgrundede Anklager henlægges. Ved det andet Punkt er Hovedspørgsmålet, om der skal ydes den Sigtede en særegen Betyggelse mod ugrundede Anklager.

At der nu i England, hvor der mangler en offentlig Påtalemyndighed, kan have været Trang til ved Domstolene at fremtvinge en Anklage, kan forståes, og dette Synspunkt har også, som den retshistoriske Forskning har oplyst, spillet en Rolle med ved Anklagejuryens Dannelselse, ligesom den endnu træder frem i Anklagens Form samt i den Regel, at den af Anklagejuryen godkjendte Anklage skal forfægtes for de dømmende Nævninger af Anklageren, der i modsat Fald pådrager sig en betydelig Pengestraf. Ikke desto mindre er dette Synspunkt selv i England i Virkeligheden trådt i Skygge for det, der i Anklagejuryen væsentlig ser en Beskyttelse for den Sigtede. Når der, som allevegne på Fastlandet, findes en særlig offentlig Myndighed, hvem det Hverv er overdraget i Embeds Medfør at påtale Forbrydelserne, og når der tilmed endog er hjemlet den Forurettede Ret til subsidiært at optræde som Anklager, kan der derimod ikke erkjendes at være nogen rimelig Grund til i den Grad at vende op og ned på Anklage-

principets Følgesætninger, som det er, at gjøre en Domstol til Anklager, altså Part. Det er derfor også ejendommeligt, at hele dette Hensyn, Frygten for, at grundede Anklager ikke skulde komme frem, hvilket ved den franske Ordning i code d'instr. crim. fra først af spillede en vigtig Rolle, nu sjælden gjøres gjældende til Forsvar for den franske Rets og de efter dens Forbillede dannede Loves Regel, medens det dog er indlysende, at Betyggelsen for den Sigtede mod ugrundede Anklager ikke kan føre til en Ordning, der hjemler Anklagedomstolens Ret til at rejse Anklage mod Statsanklagerens Andragende, eller gjør en judiciel Anklagekjendelse til det formelle Grundlag for Hovedforhandlingen. Forsåvidt en sådan Regel hævdes som Konsekvens af den Grundsætning, at kun Initiativet tilkommer Statsanklageren, men at denne ikke kan frafalde den engang begyndte forfølgning, viser Følgesætningen netop det Urigtige i denne Regel, jfr. hvad

der tidligere er bemærket herom ved Udkastets § 32. Det Abnorme i hin Ordning vil fra et principielt Standpunkt selvfølgelig træde stærkest frem, når det er selve den Domstol, der skal dømme, som afsiger Anklagekjendelsen, og herved forklares Trangen til at konstituere en særlig Anklageret. Men når denne da hyppigt dannes af en overordnet Domstol, fremtræde de praktiske Vanskeligheder, idet dette dels kræver en mere kompliceret Retsorganisation, end Udkastet går ud fra, dels medfører betænkelige Følger for den dømmende Rets Frihed i Afgjørelsen. I Henhold til disse Betragtninger har Udkastet i Lighed med den skotske Proces og i væsentlig Overensstemmelse med den nye østrigske Lov fastholdt den Regel, at det er den asfentlige Anklagemyndigheds Ret og Ansvar at tage Beslutning om, hvorvidt Anklage skal rejses, hvad enten Forundersøgelse har fundet Sted eller ikke, så at en Anklage aldrig kan påtvinges denne af en Domstol, og fremdeles, at det er den af Anklageren formulerede Anklage, der er Grundlaget for Hovedforhandlingen Således er jo også Ordningen i den Rest af Anklageform, som vor nugældende Proces har bevaret.

Hvad dernæst det Spørgsmål angår, om

enhver Anklage skal gjøre Hovedforhandling nødvendig, må det for det første erkjendes, at det vil kunne stille sig således, at dels Afvisningsgrunde dels visse Frifindelsesgrunde kunne fremgå således af Sagens skriftlige Grundlag (Anklagen med Efterforsknings- og Forundersøgelsesakter), at det i og for sig er overflødig at lade det komme til Hovedforhandling. At undgå denne vil da være højst ønskeligt ikke blot for den Sigtedes Skyld, men også for at spare den i så Fald unyttige Udgift og Besvær, som en mundtlig Hovedforhandling med hele det til Bevisførelsen sigtende Apparat vil forårsage. Der kan derfor neppe være Tvivl om, at det må ansees for en Opgave såvidt mulig at skaffe de Anklager ud af Verden for Hovedforhandlingen, der under denne vilde blive ramte enten af formelle Afvisningsgrunde eller af Frifindelsesgrunde, som uden Hensyn til en Hovedforhandlings Resultater ere klare efter det Foreliggende. Dette Sidste kan naturligvis kun være Tilfældet med ganske enkelte Frifindelse bevirkende Retsgrunde, nemlig at Anklageren ikke er påtaleberettiget, at Handlinger af den Art, Anklagen angår, ikke ere Gjenstand for Straf, altså selv under Forudsætning af Rigtigheden af alle de Kjendsgjæringer, Anklagen angiver, samt efter Omstændighederne Forældelse af Strafskyld eller lignende en oprindelig Strafskyld ophævende Omstændigheder. En judiciel prøvelse, eventuelt Tilbagevisning af Anklagen af sådanne Grunde, forekommer, som ovenfor bemærket, selv i den skotske Proces.

Tvivlsommere er det derimod, og det er hovedsagelig herom, at Striden for Tiden drejer sig, om en judiciel Prøvelse af Anklagen også med Hensyn til Beviset bør være Betingelse for, at Anklageren kan nå til Hovedforhandling. En sådan prøvelse må nødvendigvis finde Sted på Grundlag af de forelagte skriftlige, under Efterforskningen og Forundersøgelsen fremkomne Aktstykker. Thi skulde Beviserne føres frem efter Umiddelbarhedsprincipets Fordringer, som det undertiden gjøres gjældende, vilde selve Hovedforhandlingen i de allerfleste Tilsælde blive en overflødig og urimelig Gjentakelse, medens det er en Uretfærdighed som i England kun at høre Anklagebe-

viserne. Her er altså Spørgsmål om en Afgivelse fra Umiddelbarhedsprincipet, om på et vist Punkt af Processen at indføre den mindre betryggende Bevisprøvelse, som kan sinde Sted på et skriftligt Grundlag. Det Hensyn, som herfor påberåbes, er den Sigtedes Beskyttelse mod ugrundede Anklager. Det er ikke nok, at han i så Fald vil opnå Frifindelse. I sig selv er det, at måtte forsvare sig under en mundtlig og i Reglen offentlig Forhandling mod en Anklage for en grov Forbrydelse, et så væfenligt Onde, at Ingen letsindig bør udsættes derfor, hvortil endvidere kommer, at selve det at være fat under Tiltale for en sådan Forbrydelse i ikke så Retninger medfører Virkninger, der gribe ind i den Sigtedes Retssfære. Det vil ikke være retfærdigt at overlade Afgjørelsen af, om dette Onde skal overgå en Person, alene til hans Modpart. Ikke Anklageren, selv om denne er en offentlig Myndighed, ikke en Enkeltmand bør have denne Magt i sin Hånd. Den kan misbruges, og der bør være et Middel mod Misbrugen. Disse Betragtninger ere ganske vift ikke uden Vægt; men Sagen har også en anden Side. Den judicielle Forprøvelse af Anklagen er ikke ubetinget et Gode for den Sigtede. Den medfører, at Ansvaret for Anklagen spredes og derved svækkes. Den offentlige Anklager vil ikke være så nøjeregnende som, når det alene hviler på ham at træffe Afgjørelse. Retten vil på den anden Side ikke tage det meget nøje, idet den vil stole på, at der dog altid må være nogen Grund til Anklagen; den vil så meget mere være tilbøjelig hertil, som den store Forretningsbyrde, der vil følge af en judiciel Forprøvelse af enhver Anklage, vil gjøre en temmelig summarisk Fremgangsmaade til en Nødvendighed. Erfaringen viser også, at der ingenlunde i Virkeligheden opnåes større Vetryggelse mod ugrundede Anklager ved den i Lovene sædvanlige Omsorg end ved den skotske Rets Regel. Derhos kjøbes den judicielle Forprøvelses tvivlsomme Velgjerning dyrt nok. Går Sagen dog til Hovedforhandling, er den til Unytte bleven forhalet og varetægtsfængslet forlænget. Den Sigtede er dernæst i så Fald i langt højere Grad præjudiceret, navnlig med

Hensyn til en Forhandling for Nævninger, end når Anklagen alene fremtræder som børen af Modparten. Selv om den Sigtede herefter frifindes, bliver, da Frifindelse ikke blot finder Sted, når Uskyld er bevist, men og, når Skyld ej er bevist, den Kjendsgjærning stående, at en Ret har erklæret Mistanken for begrundet, noget Lignende altså som den tidligere „Frifindelse for videre Tiltale“. Selv om Anklagen tilbagevises, kan det endelig stille sig således, at den Sigtede vilde have foretrukket Frifindelse efter Hovedforhandling. En frifindende Dom vil som oftest have større Betydning for det almindelige Omdømme. Dertil kommer, at den,

der frifindes efter Hovedforhandling, faktisk og retlig vil være stærkere beskyttet mod Sagens Gjenoptagelse, end når Anklagen er tilbagevist uden Hovedforhandling, selv om man ikke følger den engelske Ret, der ikke tillægger den store Jurys Afvisning af Anklagen Virkning til at hindre Gjenoptagelse, jfr. herved Udkastets §§ 422 og 423. Der turde herefter være overvejende Grund til at gå den Mellemsvej, at en judiciel Prøvelse af Anklagens Begrundethed kun finder Sted, når den Sigtede begjærer det. En Velgjerning af så tvivlsom Beskaffenhed bør ikke pånødes. Når den judicielle Forprøvelse således ikke længer er en Nødvendighed, kan det og undgås, at den bliver præjudicerende for Hovedforhandlingen. Hvor langt den Prøvelse har strakt sig, som gik forud for Rettens Beslutning om Henviisning til Hovedforhandling, behøver aldeles ikke at træde udvortes frem. Det vil tillige blive muligt at give den Sigtede Adgang til et Forsvar før hin Afgjørelse af større Betydning end det, Lovene i Reglen iudrømme ham. Overhovedet former denne Ordning sig naturlig efter Sagens Behov. Det undgås, at Sager, der tilstede en hurtig Afgjørelse ved Dom, forhales af Hensyn til de Sager, som kræve en større Omhu på de forskellige Procestrin. Det er denne i det foreliggende Udkast optagne Ordning, som navnlig har fundet en Talsmand i Glaser og ved ham er kommen ind i den nyeste østrigske Lovgivning. At de retlige Virkninger, der knytte sig til at være sat under Tiltale, efter denne Ordning først kunne indtræde, når Retten enten efter

begjært prøvelse eller uden prøvelse, fordi den ikke er begjært, henviser Anklagen til Hovedforhandling, er en Selvfølge.

Det er allerede bemærket, at de Love, der overdrage det til Retten at rejse Anklagen, naturlig måtte fores til at henlægge dette Hverv til en Ret, forfærdelig fra den Domstol, ved hvilken Hovedforhandlingen skal foregå. Fastholder man derimod med Udkastet, at det er Anklageren, som i alle Tilfælde tager Beslutningen, om Anklage skal finde Sted eller ikke, er det i og for sig det Naturlige, at han henvender sig med sin Anklage, i hvilken er indbefattet Begjæring om Hovedforhandling, netop til den Domstol, for hvilken denne skal finde Sted. Heri behøver heller ikke det at gjøre Forandring, at Begjæringen om Hovedforhandling ikke ubetinget skal tages til følge, men at en Tilbagevisning af Anklagen kan finde Sted ved Kjendelse. Den Betragtning, at den Ret, der har foretaget en sådan Forprøvelse, let vil have en forudfattet Mening om Sagen, som hindrer en upartisk prøvelse af Hovedforhandlingens Resultater, kunde der for det første kun tillægges Betydning med Hensyn til den Forprøvelse, der angår eller beror på Beviserne, jfr. også den skotske Proces. Men selv med Hensyn hertil kan der ikke tillægges hin Betragtning videre vægt, i Nævningesager ikke, fordi Nævningernes Kjendelse betinger Dom, fældelse, og disse deltage ikke i Anklagens Pro« velse for Hovedforhandlingen, i andre Sager ikke, fordi man ved retskyndige dømmere ikke kan forudsætte, at de skulde miskjende Betydningen af Forprøvelsen i den Grad, som den anførte Betragtning forudsætter. Udkastet har derfor hverken foreskrevet, at den omspurgte Anklageprøve skulde foregå ved en færegen Ret eller Retsafdeling — den forudsættede Retsorganisation vilde heller ikke let tilstede dette —, eller at de dømmere, der deltage i den, ikke må fungere ved Hovedforhandlingen, hvad der let kunde gjøre et større Dømmerpersonale ved Landsretterne nødvendigt, end Retsorganisationen formenes at ville yde. En anden Sag er det, at Intet udelukker fåvidt mulig at tage Hensyn hertil ved Rettens Sammensætning.

Den Omstændighed, at Anklageprøvelsen finder Sted ved den Landsret, for hvilken Hovedforhandlingen skal foregå, gjør det mu« ligt på en let Måde at indføre den som Led i den Forberedelse til Hovedforhandlingen, som af mange andre Grunde er nødvendig, uden at Forretningsgangen i de Tilfælde, hvor den skal finde Sted, bliver i færdig Grad besværlig, og uden at Forhaling af de Sager, i hvilke den ikke begjæres, derved forårsages. Hvad det sidstnævnte Punkt angår, forholder det sig vel så, at Henviisning til og Berømmelse af Hovedforhandling ikke kan ske for Udløbet af den Frist, som den Sigtede må have Krav på, for med Fjendskab til Sagen at afgjøre, om han bør lade Anklagen gå til Hovedforhandling uden judiciel prøvelse, og i benægtende Fald for at fore det Forsvar frem, som der bør gives ham Lejlighed til. Men en Frist til Forberedelse til Hovedforhandlingen vilde under alle Omstændigheder være nødvendig; at der er givet en Frist for Berømmelsen af Hovedforhandlingen tilsteder at indskrænke Fristen ester denne til det mindst Mulige. Desuden vilde også andre Hensyn efter Udkastets Ordning nødvendiggjøre en Frist for Berømmelsen, således den Regel, at spørgsmålet, om Nævninger skulle medvirke eller ikke, i mange Tilfælde beror på den Sigtedes Valg. Hovedsagen er imidlertid, at Længden af den omspurgte Frist for Henviisningen og Berømmelsen ganske kan være overladt den Sigtede selv. Ønsker han ikke Anklageprøvelse, vil Henviisningsbeflutningen kunne finde Sted længe før Friskens Udløb, altså f. Ex. også strax, når han ved at modtage Meddelelse om Anklagen asgiver Erklæring i den Henseende, Der er derfor Intet i den foreslåede Ordning, der er til Hinder for en meget hurtig påfølgende Hovedforhandling, hvor Forholdene iøvrigt, navnlig i Sager, der ej skulle for Nævninger, tilstede det, således at i denne Henseende den samme Fordel opnåes, som især prises ved den franske citation directe i Sager, der ikke skulle for Nævninger.

De foregående Bemærkninger ville være tistrækkelige til at gjøre Planen i Bestemmelserne i nærværende Kapitel klar. Disse grup-

pere sig om 3 Hovedmomenter: Anklagen (§§ 247—250), Henviisningen til Hovedforhandling, (§§ 251—261), og den nærmere derpå følgende Forberedelse af denne (§§ 262—265).

Anklagen, som er Grundlaget for Hovedforhandlingen og oplæses ved dennes Begyndelse, se §§ 323 og 356, indgives skriftlig af Statsanklageren til Rettens Formand (§ 247). Hermed er Sagen anhängiggjort, og den

regelmæssige Beføjelse til under Lovens Betingelser og i den Form, som Processtadiet medfører, at tage Bestemmelse om Midler til Straffesagens Formåls Opnåelse er fra nu af hos Landsretten, se §§ 250 2det Stykke, 255, 260 2det Stykke, jfr. § 256 1 ske Stykke i Slutningen. Hvilke Fordringer der må stilles til Anklagens Angivelse af Forbrydelsen (§ 248, o), bestemmes efter Hensynet til den Sigtedes Forsvar. Skal denne selv Være virksom for sit Forsvar, hvilket ligger i Anklageprincippet, efter hvis Fordringer Hovedforhandlingen skal indrettes, må for det Første Anklagen Være formuleret således, at den Sigtede kan vide, mod hvad han har at forberede sit Forsvar, hvis et sådant er muligt. Derfor må Anklagen optage så Meget til konkret Bestemmelse af Handlingen, at den Sigtede efter det enkelte Tilfældes Beskaffenhed kan vide, om hvilke bestemte Kjendsgjerninger Sagen drejer sig, og kan vide det, navnlig også under den Forudsætning, at han er uskyldig i det, han sigtes for.*) Den må fremdeles angive, i hvilken Retning den vil have Handlingen subsumeret under Straffeloven; thi ved en Anklage, der gik ud på, at den Sigtede skal drages til Ansvar for en Handling i alle de Retninger, i hvilke en Subsumtion af samme under Straffeloven er tænkelig, er intet Forsvar muligt, da disse Retninger, navnlig på Grund af Kategorierne

Forsøg og Meddelagtighed, ere ubegrænsede. De øvrige positive Fordringer til Anklagens Indhold behøve ingen Begrundelse. særlig mærkes den negative Bestemmelse, at Udviklinger om de mod den Sigtede forhåndenværende Beviser eller af Retsspørgsmål ikke må findes i Anklageskriftet. Dette skal kun indeholde, hvad der behøves for, at det kan være Grundlag eller Ramme for den mundtlige Forhandling, ligesom Anklagekjendelsen i den franske og tyske Proces. Når der i den franske og tyske Proces til Anklagekjendelsen flutter sig et af Anklageren udfærdiget Anklageskrift, der går ud på nærmere Begrundelse af Anklagen, er det med Rette bemærket om dette, at det i den mundtlige Proces er overflødig, at det dernæst forhaler Sagerne og ofte forskaffer de Sigtede flere Måneders forlænget Væresægtssængsel, endelig at det, hvis det oplæses for nævninger, let kan virke forudindsagende på disse og således krænke Mundslighedsprincippet, jfr. Mittermaier Gesetzgebung und Rechtsübung S. 409 o. ff., Bar Redyt und Bew. im Geschwger. S. 152 Note. Stedse talrigere ere også de Stemmer blevne, der fordre, at et sådant Anklageskrift skal bortfalde, jfr. også den engelske Re? og den sachsiske Lov af 1868 § 43. Også det tyske Udkast anerkjender Rigtigheden af denne Fordring i Princippet, om det end mener at kunne overlade dens Fyldestgørelse til Statsanklagerens Takt, og derfor ikke har optaget den omspurgte negative Bestemmelse, se Udkastets § 165 og Motiverne S. 112—13.

først og fremmest for den Sigtedes Skyld, dernæst også for Rettens Skyld, der dels kan komme til at foretage en prøvelse af Anklagen på Grundlag af de skrevne Akter dels, foruden at udøve en procesledende Virksomhed, er beføjet og forpligtet til selvstændig at fremskaffe Beviser, omend Parternes Virksomhed står i Første række, må med Anklageskriftet overleveres til Retten ikke blot Dokumenter og andre Bevisgjenfakende, som Anklageren har i hænde og som agtes fremlagte under Sagen, men også alle Efterforsknings- og Forundersøgelsesakter (§ 249). Endvidere må der — da enhver Straffesag kræ-

*) Således i Lovgivningen for New-Iork, se code of procedures 1850 S. 140 ff. Den ældre engelske Proces forbrede en urimelig Omstændelighed i denne Henseende, der bevirkede mange stdsdende Frifindelser. Se derimod nu en Parlamentsakt 7de August 1851 (an act for farther improving the administration of criminal justice, 14 & 15 Viet. c 100).

ver Bevis — allerede nu af Anklageren forelægges fortegnelse over de Beviser, han agter at fremføre, ligeledes både for den Sigtedes og for Rettens Skyld, med dertil knyttede og motiverede Bevisandragender se § 250. Når det her forudsættes, at Skatsanklageren ikke har Myndighed til selv under forefkreven Tvang at indkalde Vidnerne, men må have Rettens Godkjendelse, skal det indrømmes, at dette oftest vil være en Form, idet der ikke let vil blive spørgsmål om at nægte Indkaldelse af Vidner, som Skatsanklageren finder fornødne. Men da det, som nærmere nedenfor skal omtales, må overlades Retten at tage Bestemmelse, hvis den Sigtede forlanger Vidner førte, som Statsanklageren ikke har optaget på sin fortegnelse, bliver denne Form dog den naturlige følge af Skatsanklagerens og den Sigtedes Stilling som Part og Modpart. Nogen Forsinkelse kan ikke følge heraf, da Skatsanklageren ikke vilde kunne indkalde Vidner, forend Henvi- ning til og Berømmelse af Hovedforhandling havde fundet Sted, og Rettens Beslutning om, hvilke Vidner der skulle indkaldes, forudsættes kagen samtidig med Henvi- ningsbeflutningen. Endelig må det mærkes, at Udkastet bar lagt det i Nets« formandens Hånd at tage Beslutning om Indkaldelse af Vidner (se § 256 Nr. 3 og 3die Stykke) og derved undgået de Vidtløftigheder, der kunde forårsages ved en kollegial Afgjørelse, hvilken for så vidt blot skal finde Sted, når Indkaldelse nægtes.

Anklagen medfører ikke med Nødvendighed, at Hovedforhandling skal sinde Sted. Denne forudsætter Rettens Henvi- ningsbeflutning, der kan nægtes dels af Grunde, som tages i Betragtning i Embeds medfør, dels af Grunde, som kun prøves ifølge Andragende af den Sigtede. Det kan stille sig så, at de til den første Klasse hørende Grunde strax vise sig at foreligge; i så Fald kan Anklagen også strax tilbagevises, uden at videre Foranstaltninger træffes i An« ledning af den, se § 251, ved hvis enkelte Bestemmelser kun det bemærkes, at den for« drer en af 3 dømmere afsagt Kjendelse om at nægte Anklagen Fremme. Medens nemlig Udkastet i stort Omfang til Forretningsgan-

gens Lettelse tillægger Formanden Beføjelse til på dette Stadium at træffe Bestemmelser på Rettens Vegne, kan dette dog kun Mide om de regelmæssige Bestemmelser, navnlig sådanne, der ikke komme i Strid med nogen Parts Andragende. Er der ingen Grund til at gå frem efter § 251, kan dog Henviisning til Hovedforhandlingen ikke strax sinde Sted, men det må afventes, om den Sigtede vil forlange en prøvelse af Anklagen. Det bliver altså nødvendigt at fastsætte en Frist til Fremsættelse af Begjæring herom, se § 253, idet der tillige gives ham Adgang til at blive bekendt med Anklagen og de samme ledsagende Aktstykker se §§ 252 og 253, for at han kan tage sin Bestemmelse med fuld Kjendskab til Sagen. Denne Frist bliver da tillige at benytte til Forberedelse til den eventuelle Hovedforhandling samt til Fremsættelse af de Andragender, som stå den Sigtede åbne med Hensyn til denne. Fremdeles bliver der på dette Punkt eventuelt at-beskiffe Forsvarere, se § 252. Endvidere vil der ordentligvis være Opfordring til nu at lade en Sigtede, som besinder sig i Væretægtsfængsel på et andet Sted end Rettens sæde, henbringe til dette, se § 252 2det Stykke, hvilket også kan have Interesse for den Sigtede på Grund af Reglen i § 257. Dog kunde Reglen herom ikke være ubetinget. ifølge Udkastet til Lov om Domsmagts Ordning m. m. vil Hovedforhandlingen for Landsretten ikke altid foregå ved Rettens sæde, men undertiden på andre Steder, til hvilke dømmerne rejse hen. Når det enten er givet, at dette vil blive Tilfældet, eller når det endnu ikke kan vides, om det vil blive Tilfældet, hvad der navnlig kan afhænge af de Andragender fra den Sigtede, som nævnes i § 254 Nr. 3, vil den fængslede Sigtedes Flytning først kunne sinde Sted senere, jfr. § 263 3die Stykke. Iøvrigt kunne også andre Omstændigheder lægge Hindringer i Vejen for en Flytning af den Sigtede allerede på det her ommeldte Tidspunkt.

De Andragender, der stå den Sigtede åbne i løbet af den nævnte Frist, angives i § 254. De fornødne Forklaringer, hvad Nr. 1—3 angår, ere givne ved Bemærkningerne til for.

rige og dette Afsnit (Nr. 1 og 2) samt til § 11 (Nr. 3). Hvad Nr. 4 angår, går Udkastet ud fra, at Vidners Indkaldelse ikke kan bero på den Sigtedes Skjøn, hverken med Hensyn til den Udgift, den medfører for det Offentlige, eller med Hensyn til den Byrde, som pålægges dem, der indkaldes. Det sidste Hensyn må formentlig også udelukke, at den Sigtede på egen Bekostning kan foranstalte Vidner indkaldte; noget Andet er det, om han kan få dem til at møde godvillig. På den anden Side kan det heller ikke ansees for rigtigt at lægge det i Modpartens Hånd, om den Sigtedes Begjæring om Vidners Indkaldelse skal efterkommes. Thi vel medfører Skatsanklagerens Kald og Embedspligt, ifølge hvilken h.m skal sørge for en fuldstændig og grundig Prøvelse af Sagens Sammenhæng, at han ikke skal eller bør modsætte sig et Forsvarsbevis, men tvertimod på sin egen Bevisfortegnelse vil have at optage Forsvarsvidner, forsåvidt en Domfældelse forudsætter en Vurdering af disse. Men ligesålidt som man med Hensyn hertil kan affkjære den Sigtede fra selvstændig at begjære Vidner førte, ligesålidt kan man forlange, at han skal berolige sig ved Anklagerens skjøn, om de af ham begjærte Vidner bør indkaldes eller ikke. Det Naturlige er, at Afgjørelsen heraf tilfalder Retten. Herved er imidlertid den Mislighed, at retten ofte kan komme og, som Erfaringen andetsteds viser, ofte er kommen i Forlegenhed, når ten på den ene Side ikke skal gå den Sigtede for nær, på den anden Side ikke skal åbne Døren for vidtgående Misbrug af Adgangen til at få Vidner indkaldte. Det Middel, der frembyder sig herimod, er det, at den Sigtede i det Mindste foreløbig må boere Udgifterne ved visse Indkaldelser, jfr. Bemærkningerne ved § 260.

Efter Udløbet af den fastsætte Frist eller tidligere, hvis det begjæres, træffes Afgjørelsen, om Sagen skal henvises til Hovedforhandling, eller om der skal nægtes den Fremme, eller endelig, om Sagen foreløbig skal henvises til Forundersøgelse. Henvises Sagen til Hovedforhandling, blive tillige at træffe de for den videre Behandling nødvendige Bestemmelser, om Forhandling for Nævninger skal finde Sted

eller ikke, om Forening eller Adskillelse af Søgsmål samt om Bevisandragender og andre Forholdsregler (fængsling osv.). I sidstnævnte Henseende bør naturligvis Friskens Udløb ikke afventes, når Afgjørelsen ikke tåler Opsættelse (f. Ex. afgjørelse under Ed af et Vidne, hvor en Udsættelse vilde medføre Fare for, at Vidnesbyrdet gik tabt). Dernæst gjælder det som almindelig Regel, at der, forend Afgjørelse overhovedet træffes, kan indhentes Oplysninger, enkelte Personer foranlediges afhørte for Undersøgelsesdømmeren o. s. v. Dette er Retten beføjet til af egen Drift, da Selvvirksomhed ikke er udelukket; men af Processtadiet følger, at Umiddelbarhedsprincippet ikke herved kan komme til Anvendelse. Et vigtigt spørgsmål er det, hvem der skal træffe Afgjørelserne i Rettens Navn. Som tidligere bemærket, har Udkastet ladet sig det være magtpåliggende til Sagens Fremme at overdrage til Rettens Formand Afgjørelsen i så udstrakt Omfang som mulig. Formanden kan henvises til Hovedforhandling, når ikke Andragender om Forundersøgelse eller om Tilbagevisning af Anklagen (§ 254 Nr. 1 og 2) foreligge, og der heller ikke opstår spørgsmål om Nægtelse af Hovedforhandling i Embeds Medfør. Han afgjør også, om Forhandlingen skal foregå for nævninger eller ikke, medmindre der enten er Strid mellem Parterne, eller Afgjørelsen sker imod Anklagerens Begjæring, uden at dette er begrundet i den Sigtedes Valgret, til hvilken Anklageren ved Anklagens Indgivelse ikke kunde tage Hensyn, eller der endelig foreligger Andragende om Henviisning til nævninger udenfor Lovens almindelige Regler (jfr. § 11 3die Stykke). Formanden træffer den procesledende Afgjørelse om Søgsmåls Forening eller Adskillelse, og han har endelig Myndighed til i Rettens Navn at beslutte Indkaldelse af Vidner, Syns- eller Skjønsmænd, og til i påtrængende Tilfælde at beslutte Anvendelse af andre Forholdsregler i Sagens Interesse. En Afgjørelse ved et dømmerkollegium (Formanden og to Medlemmer) bliver således indskrænket til de Tilfælde, som opregnes i § 256 Nr. 1—3, og undgås navnlig i alle Tilfælde, hvor Sagens

regelmæssige Karakter må siges at gjøre den overflødig. Ved de spørgsmål, som ere forbeholdte en kollegial Afgjørelse, og hvor det ordentligvis drejer sig om, hvorvidt Andragender fra Parterne skulle tages til følge eller ikke, har Udkastet (§ 257) ladet sig være magtpåliggende at give Parterne Lejlighed til en Begrundelse på den virksomste og mindst tidsspildende Måde. Det lader derfor Afgjørelsen ske i et Retsmøde (ikke offentligt), i hvilket Parterne have Ret til at være tilstede og begrunde deres Andragender. Heri er der kun for den fængslede Sigtedes Vedkommende gjort en Indskrænkning, som er nødvendig, når ikke altfor stort Besvær og Udgift skal opstå, men som på Grund af Reglen i § 252 2det Stykke oftest ikke vil få praktisk Betydning; desuden erindres, at den Sigtede ofte vil have en beskikket og altid kan have en valgt Forsvarer, som har Ret til NærVærelse.

§§ 258—261 give nærmere materielle Regler om Afgjørelser, som træffes med Hensyn til eller i Forbindelse med Henvisningen til Hovedforhandling.

Hvad først Beslutning om Sagens Hen« visning til Forundersøgelse angår, ligger det i Sagens Natur, jfr. Bemærkningerne til forrige Afsnit, at den kun kan finde Sted i den Sigtedes Interesse, være sig til bedre Forberedelse af Forsværet under Hovedforhandlingen eller til at fremskaffe Oplysninger, der skulle begrunde nægtelse af Hovedforhandling. Anklageren har nemlig ved at rejse Anklagen erklæret sig tilstrækkelig forberedt. Om en Forunderfølgelse for Anklagens Skyld kan der derfor på dette Stadium kun være Tale, når Situationen har forandret sig således, at der bliver spørgsmål om Forandringer i Anklagen; men om disse og lignende Forandringer i Sagens regelmæssige Gang henvises til Reglerne i Kapitel II., se navnlig § 269. Fremdeles ligger det i Forholdets Natur, at Betingelsen for en stig Henvisning må være enten, at den Sigtede har begjært den, eller at han i al Fald har begjært en Anklageprøvelse for Hovedforhandlingen. Vel er Rettens Selvvirksomhed for Bevisers Fremskaffelse til Hovedforhandlingen ikke udelukket, om end den væsentlige Virksomhed for Bevisførelsen

må udgå fra Parterne; men på det heromhandlede Procestrin kan og skal Retten ikke således fordybe sig i Sagen, at den uden dertil given Anledning fra Parten skulde kunne få Opfordring til at tage Initiativet, ikke til en enkelt Bevishandling, men til en almindelig Forundersøgelse. Anledning dertil vil først selve Hovedforhandlingen kunne give, jfr. § 271.

De Grunde til at nægte Henvisning til Hovedforhandling, som strax i Embeds medfør kunne tages i Betragtning, kunne også nu hjemle en Kjendelse herom, og det selv om spørgsmålet har været forhandlet strax ved Anklagens Indbringelse, uden at der da fandtes Anledning til at tilbagevise den. Sagen er endnu ikke henvist; hin Beslutning kan kun betragtes som en Udsættelse af Afgjørelsen. Dernæst bliver der nu også Spørgsmål om at nægte Henvisning af de Grunde, der kun ifølge den Sigtedes Andragende blive at tage i Betragtning, se § 256 Nr. 2. De Grunde, der ifølge en sådan Begjæring kunne bevirke nægtelse af Hovedforhandling, have samme Udstrækning, som de Grunde, der under Hovedforhandlingen ville medføre Frisindelsesdom, altså at der mangler tilstrækkelig Bevis, eller at Kjendsgjerningerne ikke udfylde Forbrydelsens Begreb, eller at der foreligger Straffrihedsgrunde. Henvisningen kan selvfølgelig også nægtes for en Del af Anklagen, f. Ex. med Hensyn til en kvalificerende Omstændighed. Derimod vedkommer det ikke Retten at prøve Anklagen med hensyn til Omstændigheder, der mulig kunne bevirke en Afgivelse fra Anklagen i Domfældelsen, men ikke Frifindelse i det Hele eller for en Del, jfr. § 309. Meget forskjellig fra Frifindelsesdommen er derimod den her omspurgte Kjendelse i Henseende til Bevisernes Bedømmelse. Medens det ligger i Forholdets Natur, at Tvivl efter ført Hovedforhandling må komme den Sigtedes til Gode, fordi Retten for at domfælde skal være overbevist om dennes Skyld, må Tvivlen på dette Trin fore til Henvisning. Nægteisen er kun hjemlet, når det Foreliggende ikke er tilstrækkeligt til at godtgjøre Rimeligbeden af den Sigtedes Skyld, eller når der er Vished eller i al Fald højeste Sandsynlig-

hed for en Strøffrihedsgrund, jfr. § 254 Nr. 2.

Af de i § 260 indeholdte Regler behæver kun den i 1ste Stykke 2det Punktum en Forklaring. Med Hensyn til den i Lovene sædvanlige Regel, at den Sigtede kan og skal rette sine Andragender om Indkaldelse af Vidner til Retten, der da afgjør, om de skulle tages til følge, omtales det i Motiverne til det tyske Udkast, at den har medført Misligheder, i hvilken Henseende der navnlig henvises til de i Preussen gjorte Erfaringer. Når Fremsættelsen af Bevisandragender ingen Risiko eller Skade ^ medfører for en Sigtet, har det vift sig, at Retten overvældes med ubegrundede og letfærdige Andragender. Snart bliver et stort Antal Vidner bragt i Forstæg om den ubetydeligste Ting, snart Personer begjært indkaldte, der, som det senere viser sig, intet Sagen Vedkommende kunne udsige; undertiden er Bevæggrunden den, at den Sigtede venter Afslag og så beregner senere derpå at ville Støtte Påanke; ja der anføres endog Exempler på, at Vidner påberåbes for at forskafe dem Lejlighed til at rejse til Rettens sæde uden Udgift og måfke endog med en lille Fordel. Det Foreliggende vil nu ofte ikke give Retten tilstrækkelige Midler til at træffe en begrundet Afgjørelse om den Sigtedes Bevisandragender. Den vil da let gribe til utilstrækkelige Grunde for at nægte at tage dem til følge eller tage dem til følge uden Kritik og derved pådrage mange Perfoner unyttigt Besvær og det Offentlige betydelige unyttige Udgifter, der hyppigt ikke kunne ventes erstattede. Det er rimeligt nok, at sådanne Misligheder også andetsteds ville fremkomme; dog skal det bemærkes, at det foreliggende Udkast giver Retten et Mittel i hænde til en velgrAndet Afgjørelse, som andre Love ikke kjende, idet Formanden vil være op« fordret til, når slige Misligheder befrygtes, at lade Afgjørelsen ske overensstemmende med Reglerne i §

257, og søge Vejledning ved Parternes kontradiktoriske Forhandling. Men for Tilfælde, hvor dette ikke måtte være tilstrækkeligt, og hvor Retten nærer Tvivl, turde det være rigtigt at benytte som Korrektiv den Udvej, som det tyske Udkast forestår, at gjøre Ind-

kaldelsen afhængig af, at den Sigtede bærer, idetmindste foreløbig, Udgiften. Derfor he« hover man dog ikke med det tyske Udkast at give den Sigtede Ret til, når han vil betale, selv at foranstalte Vidner indkaldte; det er nok, at Retten kan knytte sit Samtykke til Indkaldelsen til denne Betingelse, jfr. wu'rtb. L. § 286. Bliver den Sigtede frisunden, og de således indkaldte Vidner findes at have været af Betydning for Sagen, må hans Forskud selvfølgelig gives ham tilbage; men viser det sig, at Vidnerne ikke vare af Betydning, og han altså, hvad enten han domfældes (se § 475) eller frifindes (se § 477), er pligtig at erstatte den derved forårsagede Udgift, er der draget Omsorg for, at denne Erstatningspligt ikke bliver illusorisk. Der kan ikke indvendes herimod, at den Ubemidlede bliver brøstholden; thi det er i det højeste kun foreløbigt, at han stilles uheldigere, da Retten, når den under Hovedforhandlingen bliver fat i Stand til med fuld Kjendskab at dømme, endog i Embeds medfør skal sørge for, at alle Beviser skaffes tilstede, som findes fornødne, jfr. § 273. Det ligger også i Sagens Natur, at når den Sigtede må antages at Være uformuende, vil Retten prøve hans Andragende så meget omhyggeligere og lade virkelige Tvivl komme ham til Gode.

Medens nægtelse af Hovedforhandlingen sker ved Kjendelse, sker Henvisning ved Beslutning af Formanden eller Retten uden Begrundelse, hvad enten der har fAndet Provelse af Anklagen Sted eller ikke. Dette bidrager til at fjerne prejudicerende Virkninger for Hovedforhandlingen. Kun en simpel Påtegning på Anklagen om, at den henvises til Hovedforhandling, sinder Sted, se § 261*) Hertil knytter sig der da, forsåvidt Sagen ikke standser ved Henvisningen på Grund af den Sigtedes Fraværelse, se § 200, den videre Forberedelse af Hovedforhandlingen, nemlig Berammelsen af denne, ved hvilken der atter i den Sigtedes Interesse er tillagt denne Indflydelse på Varselets Eængde, se § 262, de for-

Med Hensyn til Retsmidlerne mod Rettens Afgjørelse på dette Stadium henvidts til §§ 416 o. ff.

nødne Meddelelser, Indkaldelser og Henbringelser af Personer, der ere i Forvaring, se § 263, og den for Ordenens Skyld nød« vendige Affattelse af Relsliste, se § 264. Hertil slutter sig endvidere Bestemmelsen i §265, der selvfølgelig har sin tilsvarende Bestemmelse i Udkastet til Lov om Domsmagtens Ordning m. m.

Reglen i § 266 hjemler en Forkortelse af den i dette Kapitel omhandlede forberedende Behandling af Sagen i særegne Tilfælde. En alt begyndt Hovedforhandling må nemlig kunne udvides til andre Handlinger, dels når den Sigtede indvilger deri, — thi det står efter Udkastet til ham, om Forprøvelse skal finde Sted — dernæst når den nye Forbrydelse er begået under Hovedforhandlingen; thi ordentligvis ville da alle Betingelser for en øjeblikkelig Henvisning være tilstede. Imidlertid kunne andre Omstændigheder være til Hinder, f. Ex. at Beviserne ikke ere tilstede, eller at Retten sinder en Forberedelse for den Sigtede nødvendig, hvorpå han ej kan gjøre Afkald; følgelig må i begge Tilfælde Afgivelsen være afhængig af Rettens Indvilgelse. Finder Paragrafen Anvendelse, indtræder naturlig tillige en Afgivelse fra Reglen i § 247 om nødvendig« heden af et Anklageskrift; Anklagen må mundtlig kunne fremsættes til Retsbogen.

Kapitel II.

Om Forandringer i Anklagen eller i de om Henvisning og Hovedforhandlingens Forberedelse truffne Bestemmelser.

Det ved Anklagen og de dertil sig sluttende Bestemmelser vundne Grundlag for Hovedforhandlingen kan ikke ubetinget være uforanderligt; men Betingelserne og Formerne for en Forandring kræve særegne Regler. At fastsætte disse er Opgaven for nærværende Kapitel. Hvad først angår Forandringer i Anklagen, hvilere Reglen i § 267 på den Forudsætning, at en Domfældelse ordentligvis ikke kan gå udenfor den ved Anklagen dragne Grænse, se nærmere herom §§ 308 — 309 og hvad derved

bemærkes. Herefter bliver det et vigtigt Spørgsmål, hvorvidt Forandringer i den en Gang rejste Anklage kunne tilstedes. Bortset fra det Tilfælde, hvor Forandringen ingen Betydning har for Forsvaret, og hvor den

derfor, om end formelt korrekt, ifølge Reglerne i § 309 ikke er nødvendig, må det nu i den Sigtedes Interesse fastholdes, at der må forregne Grunde til at hjemle den. Reglen må Være, at Anklageren skal indrette sin Anklage med fornøden Omsigt, så at det, der ikke er optaget i Anklagen, må gjælde som frafaldet. Det vilde ellers stå i Anklagerens Magt ved idelige Forandringer at forhale Afgjørelsen, idet Sagens nye Grundlag måtte kræve ny Forberedelse, se §§ 267 og 274; men en sådan Forhaling i det Ubestemte skal den Sigtede ikke Være udsat for. Forandringer kunne derfor kun tilstedes, dels når de komme frem på et Tidspunkt, hvor de ikke rille forårsage Forhaling af Sagen (f. Ex. når Hovedforhandlingen alligevel ikke kan sinde Sted for Udløbet af den Tid, den nye Forberedelse vil kræve, eller endog på Grund af den Sigtedes Flugt, flet ikke kan berammes), se § 267 Nr. 1, dels når sådanne Omstændigheder foreligge, som vilde begrunde Gjenopsagelse af en Straffesag, i hvilken forfølgning er frafalden, se § 267 Nr. 2, jfr. § 422. De formelle Regler i §§ 268—269 om Forandringer i Anklagen ere i Overensstemmelse med Principerne i det forrige Kapitel. Forandringen kan tænkes bragt frem og afgjort under Hovedforhandlingen eller udenfor denne; for det sidste Tilfælde bliver i formel Henseende flere Regler fra det foregående Kapitel at overføre, se § 276. Da Anklagen ikke kan rejses, forend Anklageren antager sig tilstrækkelig forberedt, kan der, efter at Anklagen er rejst, kun være spørgsmål om på hans Begjæring at henvise Sagen til Forundersøgelse, når der er Grund til at antage, at nye Data ville komme frem, fom efter Bestemmelsen under Nr. 2 ville hjemle Forandring; men under denne Forudsætning må det også være muligt at få Sagerne rykket tilbage i dette forberedende Stadium, se herom § 269.

Beslutningen om Sagens Henviſning til Hovedforhandling har ikke bindende Virkning

for Hovedforhandlingen som retskraftig Afgjørelse, end ikke med Hensyn til de nægtelses« grunde, der nævnes i § 251, for så vidt ikke det Modsætte særlig er bestemt, se § 304, jfr. §§ 13 og 68. Derimod kræver Forholdets Natur, at selve Henviſningsbeslutningen ikke kan gjøres om, medmindre noget Nyt er fremkommet, og selv under denne Forudsætning kun, når Sagens Stilling ikke er den, at Målet nu ligeså godt og mere fuldstændigt kan nåes ved Afviſnings- eller Frisindelsesdom under Hovedforhandlingen. Ere disse Betingelser derimod tilstede, må Henviſningsbeſlutningen kunne tages tilbage (Kjendelse, der harver Sagen) og det af de samme Grunde, som vilde have medført nægtelse af Henviſningen, idet der selvfølgelig ikke er Grund til at optage sådanne Indskrænkninger, som §§ 13 og 68 have optaget for selve Hovedforhandlingen; se § 270 1ste St., jfr. herved § 199 Nr. 3. I Overensstemmelse hermed er fremdeles § 270, 2det Stykke, samt § 271. Hvad den sidst, nævnte Paragraf angår, bemærkes blot, at nødvendigheden af Henviſning til Forunder« søgelse for Forsvarets Skyld selvfølgelig også kan vise sig under Hovedforhandlingen, at den her må kunne besluttes i Embeds medfør og at der ikke særlig kan kræves „nye Grunde“ da Alt, hvad der fremkommer under Hovedforhandlingen, for så vidt er nyt, som det fores frem efter Umiddelbarhedsprincipets Fordringer og derved kan fremkalde en Overbeviſning hos Retten, som de samme Momenter ikke i skriftlig Forelægelse formåede.

Ved § 272, der iøvrigt ikke trænger til Forklaring, jævnføres §§ 72—74.

Det ligger i Forholdets Natur, at om ubetinget Udelukkelse af Beviser, fordi de ikke ere angivne på de forskjellige førtegnelser (Anklagerens, den Sigtedes, Rettens), kan der i Straffesager ikke være spørgsmål. Navnlig er det ^ indlysende, at den Beføjelse, Retten (udenfor Hovedforhandlingen Formanden efter Reglerne i § 256 Nr. 3) har til i Embeds Med. for at lade yderligere Beviser, deriblandt også Vidner, hvis Indkaldelse tidligere er nægtet, fremføre, må kunne udøves, så længe Sagens processuelle Stilling tilsteder det, se § 273. 2det Stykke. Den kan ikke i den Henseende

Være bunden ved tidligere Beslutninger, Parternes Andragender eller Afkald, jfr. det tyske Udkast § 207. Hvad Parterne angår, må derimod tillige det Hensyn tages i Betragtning, at det så vidt mulig må forebygges, at de undlade i Tide at nævne Beviser, som de dog ere betænkte på at fremføre, for da senere pludselig at komme frem med dem, og således enten gjøre Regning på Modpartens Mangel på Forberedelse eller hidføre Sagens Forhaling, når Udsættelse bliver nødvendig (jfr. § 300). Det går nu vel ikke an at forebygge dette derved, at yderligere Beviser afskjæres; men der kan virkes derimod, idet nye Bevisers Frem« førelse får Karakteren af noget Extraordinært, der udenfor forregne Tilfælde — selv om det er godvillig mødende Vidner — kræver Samtykke af Retten, ved hvilket det almindelige Hensyn til, om Noget kan ventes oplyst derved, selvfølgelig bliver at tage. Der må da i ethvert Tilfælde gjøres Rede for Grunden til, at Beviserne ikke for ere komne frem, og dette vil faktisk i høj Grad forhindre hin upasfende Fremgangsmåde, foruden at der kan blive spørgsmål om særeget Ansvar, se det 9de Afsnit. § 273 skjelner derfor mellem de Tilfælde, hvor de yderligere Bevisers Fremførelse ingen særegen Hjemmel kræver, (når Anmeldelsen sker så betimelig, at Modparten kan få Tid til behørig Forberedelse uden Udsættelse af Sagen, når Modparten samtykker, når Beviserne ere ny opdagede, eller når senere af Modparten anmeldte Beviser have foranlediget det), og andre Tilfælde, hvor der, selv om Bevisernes Fremskaffelse iøvrigt ikke kræver Rettens Medvirkning, fordres Andragende til Retten og dennes Tilladelse, se § 273 1ste Stykke, jfr. § 293.

Udsættelser af den berammede Hovedforhandling for Forhandlingens Begyndelse (se § 274) kunne af forskjellige Grunde blive nødvendige, og have ikke få store Betænkeligheder som Udsættelser senere, jfr. herom § 286. Iøvrigt kan Forandring i Berammelsen også tænkes i modsat Retning, se § 275.

Reglerne i § 273 behøve ikke nærmere Forklaring. Det Første Punktum angår kun Afgjørelser udenfor Hovedforhandlingen (altså for dennes Begyndelse eller medens den er

udsat); med Hensyn til Afgjørelser, som sinde Sted under Hovedforhandlingen, blive de på« gjældende Bestemmelser enten uanvendelige eller overflødige som følge af de for denne gjældende Regler.

Kapitel III.

Almindelige Bestemmelser om Hovedforhandlingen for Landsretten.

Det foreliggende Afsnits 3 sidste Kapitler give Regler for Hovedforhandlingen, idet det 3die Kapitel fastsætter de fælles Regler, det 4de og 5te Kapitel de særlige Regler henholdsvis om Hovedforhandlingen for og uden nævninger.

I det 3die Kapitel kunne næst efter § 277, der angiver de væsentlige Dele af Hovedfor« handlingen, Bestemmelserne henføres til fol« gende Grupper: §§ 278—283 om de til Hovedforhandlingen nødvendige Personer. §§ 284—286 om dens Afbrydelse, § 287 om Mundtlighedsprincippet. §§ 288—290 om Forhandlingernes Ledelse. § 291 om den Sigtedes afhørelse, §§ 292—302 om Bevisførelsen, §§ 303—309 om Kjendelser og dømmen.

At for det Første de dømmere, der ere kaldede til at deltage i Sagens Afgjørelse, samt i nævningesager Nævningerne uafbrudt må være tilstede under hele Hovedforhandlingen, de sidste, indtil deres Erklæring er afgiven, er i en på Umiddelbarhedsprincippet grundet Proces nødvendigt, og må gjælde undtagelsesfrit; hvorledes der ved vidsløskige Forhandlinger bliver at forholde, for at ikke et Tilfælde skal spille en Forhandling, anviser § 278 2det Stykke, jfr. § 311. En Retsskriver må og så være tilstede under hele Forhandlingen, men en Vexling af Personerne er her selvfølgelig ikke udelukket. Det Samme gjælder om Statsanklageren og en bestikket Forsvarer, se § 279. Skulde det Tilfælde indtræde, at Statsanklageren eller nogen til at møde på hans Vegne Berettiget udeblev, måtte Sagen udsættes, selv om Udeblivelsen ikke skyldes lovligt

Forfald; der ligger nemlig i Forholdets Natur, at Udeblivelsesvirkninger til Skade for det Offentlige ikke kunne indtræde som følge heraf (jfr. derimod ved private Anklagere § 442 Nr. 1 og § 450). Betyggelsen imod, at sådan Udeblivelse ikke finder Sted, ligger selvfølgelig i Statsanklagerens Embedspligt og det Ansvar, han pådrager sig ved dens Til sidesættelse. Hvad den beskikkede Forsvarer angår, er det en Til' sidesættelse af den Sigtedes Ret, når flere Love foreskrive, at hans Undladelse af at møde og væretage sit Hverv ikke skal forhindre Forhandlingen eller vitiere dennes Gyldighed. Sagen bør udsættes, medmindre Forholdene tilstede skrax at bestikke en anden, jfr. det tyske Udkast § 128. Det Samme må gjælde, når en valgt Forsvarer ikke møder, i de Tilfalde, hvor Mangel af en sådan gjør Beskikkelse nødvendig. Ellers kan derimod en valgt Forsvarers Udeblivelse ikke begrunde Krav på Udsættelse, jfr. det tyske Udkast § 192; men om Udsættelse under særegne Omstændigheder bør indrømmes, nuia afgjøres efter Grundsætningen i § 286 1ste Stykke. Hvad endelig den Sigtede angår, følger nødvendigheden af hans personlige nærværelse af, hvad der er udviklet ved § 200. Af den der fremstillede Betragtning følger det, at Reglen må gjælde, så længe den Eigtede har Adgang til at fåe Ordet under Hovedforhandlingen, altså, indtil Sagen er optagen til Dom, se §§ 354 og 357, hvorved endvidere er at bemærke § 288 i Slutningen. Det kan ikke erkjendes for tilstrækkeligt, at han er bleven hørt angående Anklagen, således som det tyske Udkast vil, se § 194, jfr. Meyer strafversahren gegen Abwesende S, 315. Mod vilkårlige Udeblivelser haves Midler i Reglerne om Anholdelse og Famgsting, Sikkerhedsstillelse m. V. Der opstår imidlertid spørgsmå! om, hvorvidt Undtagelser fra Reglen skulle anerkjendes. Ubetænkelig er for det Første Reglen i § 282; da afhørelsen skal gjentages, når den Sigtede atter er kommen ind, kan den end ikke betragtes som en virkelig Undtagelse. Det mærkes herved, at det i fremmede Love i Almindelighed er erkjendt, at en gjentagen afhørelse må finde Sted, og at det ikke er tilstrækkeligt, at den Sigtede gjøres bekjendt med

Indholdet af de afgivne Forklaringer, hvad der under Forunderfølgelsen er tilstrækkeligt, se dog nu det nye

tyske Udkast § 209, der i dette Punkt fraviger det oprindelige Udkasts i Motiverne til samme S. 171—2 begrundede Forflag i § 201, som stemmer med det her Foreslåede. Fremdeles må Reglen i § 283 utvivlsomt erkjendes for velgrundet. Når den Sigtede ved sit Forhold gjør sin NærVærelse umulig, ophæver han den Forud' sætning, under hvilken der overhovedet kan være Tale om den akkusatoriske Proces; da han dog ikke derved skal undgå sin Dom, bliver der intet Andet muligt end at fortsætte Forhandlingen i hans Fraværelse på bedst mulige Måde. Dog kan naturligvis en Udsættelse besluttes, når Omstændighederne anbefale det. Mere tvivlsom er Berettigelsen af en Undtagelse for det Tilfælde, som omhandles i § 281, jfr. henmod Meyer 1. c. S 312—13. I al Fald bør vistnok ikke det Tilfælde medtages, som endel Love nævne (forsåvidt disse Love kjende en Kontumacialbehandling, indtræder altså ikke denne, men den regelmæssige Behandling fortsættes), nemlig at den Sigtede indvilger. Derved tillægges ham en Dispositionsret, som altfor stærkt afviger fra Straffeprocessens Principer. Derimod har Udkastet beholdt det Tilfælde, at Forhandlingen er såvidt fremrykket, at Retten skjønner, at Udfaldet vil blive Frifindelse. Dette kan selvfølgelig ikke finde Anvendelse i nævningesager; men her finder ifølge § 353 ingen Forhandling Sted, cfterat Nævningerne have erklæret den Sigtede ikke skyldig, og dennes nærværelse på dette Tidspunkt er altså ikke nødvendig. Derimod tænkes der på sådanne Tilfælde i andre Landsretssager, hvor Forhandlingen er så langt fremrykket og har givet et så utvetydigt Udslag til Gunst for den Sigtede, at det vilde være en noget pedantisk Fastholden af Konsekvensen at forbyde Afsigelse af Fri« findelsesdom, fordi Sagen, da den Sigtede blev syg, ej endnu var optagen til Dom.

Ved Reglerne i §§ 284—286. der i det Hele ingen nærmere Forklaring behøve, er kun, hvad Slutningen af § 284 angår, at bemærke, at ikke få Love, jfr. også det tyske Udkast § 191, foreskrive et bestemt Maximum

(i Reglen 3 eller 4 Dage) af det Tidsrum, der i Udsættelsestilfælde kan hengå, uden at Hovedforhandlingen nødvendigvis skal begynde forfra. Da en sådan Bestemmelse imidlertid vil være noget vilkårlig, har Ud« kastet ikke optaget en sådan Regel, idet der gæes ud fra, at Formanden vil vide i ethvert givet Tilfælde at vurdere, hvorvidt der kan stoles på, at den tidligere Del af Forhandlingen endnu står så levende for alle Ved° kommende, at den kan fortsættes, eller cm Gjentagelse er nødvendig.

I Spidsen for Bestemmelserne om selve Forhandlingen stiller § 287 Grundprincippet: Mundtligheden. Netop denne er det, som gjør Hovedforhandlingen til Straffesagens egentlige Kjærne. Vigtige følgesætninger af Princippet samt Lempninger af det med Hensyn til Bevisførelsen ere optagne dels i tidligere Bestemmelser (se Udkastets 2 det Afsnit) dels i efterstående Regler.

Om Forhandlingens Ledelse indeholde §§ 288—291 de fornødne Regler. Efter Sagens Natur må den almindelige Regel være, at Ledelsen tilfalder Rettens Formand, og deraf drage de nævnte Paragrafer en række Konsekventser, jfr. fremdeles §§ 284—286. En Lempning må imidlertid finde Sted, forsåvidt de pågjældende Beslutninger angå Bevisførelsen. Afgjørelser, om Beviser skulle fores, bero på et skjøn, om de kunne have Betydning for den dømmendes Overbevisning med Hensyn til spørgsmålet om den Sigtedes Skyld. Afgjørelsen bør derfor tilkomme den, der skal afgjøre Skyldspørgsmålet. Forsåvidt der er Tale om Nævningesager, lempes denne Grundsætning dog nødvendigvis derved, at Nævningerne ikke kunne have nogen positiv Indgriben i Forhandlingerne. Tanken i Nævningeprocessen er den, at den Sigtede kun skal kunne kjendes skyldig, når forstandige lægmænd af Vedkommende (Anklager og Ret) kunne overbevises om hans Skyld. Fejle de Vedkommende i Nfgjørelsen af, hvad der behøves for at fremkalde en sådan Overbevisning, bliver Virkningen, at Nævningerne ville kjende Ikke-skyldig. For Nævningerne forelægges altså Bevismaterialet af Andre, dem tilkommer ingen inkvisitorisk Be«

føjelse. Der kan kun være Tale om undtagelses« vis at tillægge dem en Indflydelse med Hensyn til Bevisførelsen, se §§ 291, 296 og 324. Derimod har Retten en inkvisitorisk Beføjelse, om end denne under Anklageprincippet kun kan træde udfyldende til. Derfor bør under Hovedforhandlingen Retten og ikke Formanden afgjøre Spørgsmål, om Beviser skulle fores eller ikke. På dette Princip er § 273 (1ste Stykke i Slutningen og 2det Stykke) grundet; fremdeles følge heraf Slukningsbestemmelserne i § 288 og endvidere § 301.

Til Realitetsforhandlingen hører først den Sigtedes afhørelse, der ikke kan henregnes til Bevisførelsen, om end hans Udsagn kan blive et frivilligt ydet Bevis mod kam. Medens Udkastet lader afhørelsen af Vidner i Almindelighed ffe ved Parterne, se § 293, kan det ikke gå an at lægge afhørelsen af den Sigtede i Modpartens, Skatsanklagerens, Hånd; afhørelsens Betydning forbyder dette, jfr. også det tyske Udkast § 201. De Misligheder, som afhørelsen ved Rettens Formand har medført andetsteds, skyldes udelukkende Afhørelsens inkvisitoriske Karakter. Har afhørelsen denne Karakter, er det lige misligt at overlade den til Rettens Formand — den Sigtede vil i så Fald i denne se en Anklager, ikke en dømmere, — og til Anklageren, hvad der er Bevis for det Forkerte ved en sådan afhørelse. Men når Afhørelsen gennemføres efter Udkastets Tanke, kan den naturlig kun lægges i Formandens Hånd. Og derfor, at den vil blive gennemført på denne Måde, hvad Loven ikke fuldstændig kan sikre, om end Ordningen af Bevisførelsen og Afhørelsen vil bidrage dertil, derfor er der under alle Omstændigheder større Betyggelse, når Formanden (dømmere), end når Anklageren (Modparten) foretager den. At der derimod af enhver deri med Rette Interesseret kan andrages på, at spørgsmål stilles til den Sigtede, idet Formanden træffer Afgjørelse, og at endvidere dømmere og nævninger også selv må kunne rette enkelte spørgsmål til den Sigtede, når de have fået Ordet af

Formanden dertil, behøver ingen videre Begrundelse.

For Reglerne om Bevisførelsen stiller §

292 i Spidsen først den nu allevegne anerkjendte og i Særdeleshed med den frie Bevisbedømmelses Princip stemmende Grundsætning, at Bevis kan fores både direkte og indirekte (ved Indicier), dernæst, at Alt, hvad der efter sin Natur er i Stand til at bidrage til Sagens Oplysning, kan benyttes som Bevis, forsåvidt Loven ingen Indskrænkning gjør. Slige Indskrænkninger findes i § 130, om hvilken er talt tidligere, samt i § 298, om hvilken det fornødne vil blive bemærket i det følgende. Derimod har Udkastet ikke optaget Regler om Utilstedeligheden af Bevismidler, navnlig Vidner, på Grund af deres Upålidelighed. Udkastet er i den Henseende i Overensstemmelse med hele den nyere Retsudvikling, som stedse mere har indskrænket Kredsen af de utilstedelige Bevismidler, en Udvikling, der også iagttages på den engelsk-amerikanske Rets Område, jfr. Bar Recht u. Beweis im Geschwger. S. 353 Note, og som også er fuldstændig stemmende med den frie Bevisbedømmelses Princip. Ved Loven at udelukke Beviser, som kunne være af Betydning, på Grund af deres Upålidelighed, er altid at bygge på abstrakte Regler, — thi først når alle Bevismidler ere fremførte, kan der med Sikkerhed dømmes om de enkeltes Upålidelighed —, og det kan derfor i det enkelte Tilfælde ligeså godt tænkes at blive til Sandhedens som til Falskhedens Undertrykkelse. At gribe til denne Udvej som Forsigtighedsregel i Sager, der skulle på dømmes af nævninger, må derfor også misbilliges. Ad hvilken Vej de særlige Hensyn, som i nævningesager gjøre sig gjældende i denne Henseende, bør fyldestgøres, skal nærmere omtales ved Reglerne i det følgende Kapitel. — I § 293 opstilles først den af Anklageprincipets Gjennemførelse under Hovedforhandlingen følgende Regel, at Bevisførelsen nærmest er Parternes Sag, medens Rettens inkvisitoriske Beføjelse troeder tilbage i anden række, skjønt den ikke udelukkes (se §§260, 273 2 det Stykke, 294). Det bemærkes herved, at den Rettens Formand i den franske Ret og efter flere tyske Love hjemlede diskretionære Myndighed med Hensyn til Bevisførelsen, der hjemler ham Ret og Pligt til af alle Kræfter

at virke for Sandhedens Oplysning, og til den Ende fritager ham for alle ellers for Bevisførelsen bindende Forfkrifter, ikke er optaget, ej heller, da den gjør alle formelle Bestemmelser om Forhandlingen og Garantier for Forsvaret illusoriske, bør optages i Udkastet; navnlig hjemles den, som let sees, ikke ved § 294. At vedkommende Part ikke har kunnet opnå Indkaldelse af Vidner ved Retten, udelukker selv« følgerig ikke fra at fore dem, når de godvillig møde; dog mærkes herved § 273 1 ste Stykke samt § 288. Som en naturlig og til Sandhedens Udfindelse højst tjenlig Konsekvens af Anklageprincippet, har Udkastet endvidere optaget den engelske Rets Regel, at Parterne selv afhøre de på deres Andragende indkaldte eller af dem fremstillede Vidner, at Modparten har Ret til Krydsforhør, medens Rettens Formands Virksomhed kun er kontrollerende og supplerende, jfr. også det civile Udkast §§ 190 og 191. Ved at foreskrive dette, er Udkastet i Overensstemmelse med Fordringer, for hvilke også udenfor England mange vægtige Stemmer have taget Ordet, men som kun med væsentlige Indskrænkninger ere godkjendte selv i de nyeste fremmede Love og Udkast. Således har det tyske Udkast vel ikke fastholdt den hidtil i Tyskland sædvanlige Regel, at sådan Afhørelse kun kan finde Sted, når Formanden, Skatsanklageren og Forsvareren ere enige, en Betingelse, i hvilken Motiverne nærmest se Grunden til, at afhørelse på denne Måde kun lidet er kommet til Anvendelse; men den går dog ikke videre end til at foreskrive, at Formanden kan overlade afhørelsen til Anklageren eller Forsvareren, og at, når den ene Part har gjort Brug af sådan Bemyndigelse, kan den ikke nægtes den anden Part. Motiverne anerkjende vel, at den engelske Regel har Fortrin, idet den befrier Formanden for en byrdefuld Funktion, der kan blive til Skade for hans øvrige Hverv, og fremdeles yder særlig Garanti for hans Upartiskhed, samt fordi en af Parterne selv foretagen Afhørelse er virksomst til Formålets Opnåelse; men Hovedindvendingen er, at denne Regel dog ikke kan komme til Anvendelse i alle Sager, fordi en Forsvarer ikke

altid forefindes, medmindre man af denne Grund vil beskikke Forsvarer i en Udstrækning, der i og for sig ikke kan ansees forsvarlig. Vel har nu det nærværende Udkast heller ikke i alle Landsretssager fordret som en Nødvendighed nærværelsen af en Forsvarer; men dels gjælder dog dette i meget betydelig Udstrækning, dels kan den forøvrigt faktiske, ikke retlige Hindring for den fulde Gjennemførelse, der ligger i, at Forsvarer mangler, dog ikke fore til at fjerne sig såmeget fra Reglen, som det tyske Udkast gjør. Den kan kun for det Tilfælde, at Forsvareren ikke er mødt, gjøre en Forskrift nødvendig om, at Formanden i så Fald overtager den Afhørelse, som vilde være tilfaldet Forsvareren, se § 294. Iøvrigt mærkes ved den sidstnævnte Paragraf, at Reglen om, at et enkelt Vidnes afhørelse kan sluttes af Formanden, ikke kommer i Strid med Reglen i § 288, at kun Retten kan slutte Bevisførelsen i det Hele eller om et enkelt Punkt, før« end alle anmeldte Beviser ere fremførte. Det er klart, at den førstnævnte Bestemmelse er af langt mindre indgribende Art end den sidste. At de i medfør af Rettens inkvisitoriske Beføjelse fremstillede Vidner ordentligvis afhøres af Rettens Formand, er i og for sig det Naturlige, og da selve denne inkvisitoriske Beføjelse kun har en udfyldende Karakter, kan der heller ikke Være Fare for, at ad denne Vej Formandens Stilling under og til Bevisførelsen i væsentlig Grad skulde forandres; dog bør han også her kunne overdrage afhørelsen til Parterne. Når § 295 endvidere hjemler Parterne Ret til, hvor Afhørelsen sker ved Formanden, at andrage på, at spørgsmål må blive stillede, er det en Selvfølge, at Andragendet må tages til følge, forsåvidt Formanden ikke i § 294 finder Beføjelse til at nægte det. Da Bevisførelsen sker for dømmers og Nævningernes Skyld, må Reglen i § 296 ansees for naturlig. — Nødvendigheden af den Første Regel i § 297 er grundet i, at der ikke fjælden bliver spørgsmål om fornyet afhørelse, særlig Konfrontation. Idet iøvrigt Bestemmelserne i § 297 ingen Forklaring

udkræve, erindres blot, at Forskrifterne i dette Kapitel om afhørelsen af

Vidner-, Syns- og Skjønsmænd under Hovedhandlingen må fuldstændiggjøres med de almindelige Regler i 2 det Afsnit Kap. II og III. Et vigtigt med Umiddelbarhedsprincipets Sjennemførelse i nor Forbindelse stående spørgsmål er det, i hvilket Omfang Opløsning af Dokumenter kan finde Sted som Led af Bevisførelsen under Hovedforhandlingen. Den franske Lovgivning og de fleste tyske Love indeholde i denne Henseende nøsten ingen virkelig Indskrænkning. Efter den franske Lov beror Alt her på Retsformandens diskretionære Beføjelse, efter de fleste tyske Love, således f. Ex. den preussiske, på Rettens Skjøn. Den Adskillelse, som herved gjøres mellem, om Oplæsningen sker „til Bevis“ eller „til Sagens Oplysning“, er begrebsmæssig ligeså vanskelig, som den i det enkelte Tilfælde er betydningsløs; for den Virkning, som Opløsningen har på de dømmende Personers Overbevisning, er det ganske ligegyldigt, om Retten eller Formanden erklærer, at det sker til Bevis eller kun til Sagens Oplysning. De Angreb, for hvilke denne Ordning har været Gjenstand, må ansees for beføjede. Der åbnes ved den Døren for Oplysninger i mange Tilfælde, hvor dette står i ligefrem Strid med Mundtlighedsprincippet, hvorved dommens Pålidelighed svækkes. En Lovgivning, der ikke kjender Pånke med Hensyn til Bevisspørgsmålet, netop fordi Appeldomstolen væsentlig er henvist til skriftlige Beviser, kan ikke uden Modsigelse tilstede Opløsning, hvor den ikke er nødvendig Kun når Retten er henvist til at ose sin Overbevisning af den mundtlige Forhandlings levende Erkendelseskilder, vil den Domfældte og den offentlige Mening finde tilstrækkelig Betyggelse for Retssikkerheden i Afgjørelsen i een Instants. Det må derfor vore Lovens Opgave at give faste, bindende Regler om, i hvilke Tilfælde Opløsning af Dokumenter for Bevisførelsens Skyld kan finde Sted, se også nu det tyske Udkast §§ 211—216 og Motiverne til samme. Den første Adskillelse, som herved frembyder sig efter Forholdets Natur, er den mellem Dokumenter, som på en eller anden Måde yde umiddelbar Oplysning i Sagen, ɔ: en

sådan, som ikke kan haves ligeså god og bedre ved Afhørelse af Personer, — hvortil hører ikke blot Dokumenter, der ere corpora delicti, men også sådanne, hvis Indhold kan blive Led af et Bevis ved Indicier — og sådanne Dokumenter, hvis bevisende Betydning alene ligger i de Erklæringer eller Vidnesbyrd, de indeholde, og som derfor ikke alene kunne erstattes ved afhørelse, men hvis Opløsning ifølge Mundtlighedsprincippet end ikke kan erstatte Udstedernes afhørelse. At Dokumenter af den første Slags altid må kunne benyttes til Bevisførelse, er en Selvfølge. Det er kun med Hensyn til Dokumenter af den anden Klasse, at det kan gjøres, at Opløsningen må vore Undtagelse. Undtagelserne findes nævnte i § 298 Nr. 1—5, hvorved jævnføres § 299. Her mærkes først Reglen under Nr. 4. Om Undtagelser fra den Regel, at Vidner, Syns- og Skjønsmænd skulle afhøres personlig under Hovedforhandlingen, således at skriftlig optegnede Udsagn af dem kunne foreløses, bør der kun vore spørgsmål, når disse Udsagn ere fremkomne under afhørelse for Retten, og det, der skulde oplæses, altså er tilførsler til Retsbøger. I så Fald må der for det Første anerkjendes en Undtagelse, når de pågjældende Personer ikke kunne afhøres påny, fordi de ere døde, blevne afsindige eller forsvundne. I så Fald bør altså Opløsning af deres tidligere Udsagn kunne ske, og det selv om de ikke ere edfæstede, for at der ikke ganske skal gives Afkald på det foreliggende Bevismiddel; men det bliver udtrykkelig at bemærke, om den tidligere Forklaring er beediget eller ikke, for at de dømmende Personer strax kunne være sætte i Stand til at overveje, hvilken Vogt de kunne tillægge Udsagnet, se § 299. Hermed kan endvidere sammenstilles det Tilfælde, at en vidnepligtig Person, der tidligere har afgivet Forklaring, nu vogrer sig, og de forestrevne Tvangsmidler forgjoves ere blevne anvendte. Det andet Tilfælde, hvor Opløsning må tilstedes, er det, hvor afhørelse vel kan finde Sted, men ifølge Reglerne i § 133 Nr. 1 — 3, jfr. §§ 160 og 165, ikke kan eller skal ske under Hovedforhandlingen. I få Fald bør selvfølgelig Gdfostelse have fAndet Sted efter de

almindelige Regler, og hvis der altså ikke har været Anledning dertil allerede tidligere, bør afhørelse påny for vedkommende Ret foranledige^ jfr. § 139. Forf Kjelligt fra de foregående Tilfælde er det, at der i Anledning af en Persons mundtlige afhørelse under Hovedforhandlingen bliver Anledning til at oplæse tilførfiler om tidligere Udsagn, for at konstatere eller fjerne Modsigelser. Mod Oplæsning i sådanne Tilfælde kan der ikke gjøres nogen Indvending', når derved blot fastholdes, hvad § 299 1ste Stykke foreskriver. — Om Oplæsning af, hvad den Sigtede under tidligere afhørelse har forklaret, kan der i Sager, som forhandles for Landsretten, kun blive spørgsmål, når den Sigtede enten nu vægrer sig ved at svare eller den nu afgivne Forklaring afviger fra den tidligere, fe § '298 Nr. 3. Om Oplæsning i så Fald bør tilstedes, er ikke ligefrem givet derved, at det kan finde Sted ved Vidner. Disse ere pligtige at lade sig fore som Beviser; det er den Sigtede ikke. spørgsmålet er altså, om det af ham frivillig under Forundersøgelsen hdede Bidrag til Sagens Oplysning kan benyttes mod ham under Hovedforhandlingen. Dette måtte visselig have Betænkeligheder, når Forundersøgelsen er indrettet efter et strengt inkvisitorisk Princip, og afhørelsen under samme rettet på at opnå Tilståelse, jsr. Kommissionsbetænkning om det würtb. Udkast S. 354 —355. Efter den Ordning af Forunderføgelsen og Afhørelsen, som Udkastet har optaget, kan der derimod ingen principiell Be« tankelighed være ved at antage den engelske og skotske Rets Regel, at den Sigtedes frivillig under Forundersøgelsen afgivne Forklaring kan benyttes som Bevis mod ham. — Reglen under Nr. 2 angår kun den til Grund for Syns- og skjønsmændenes afhørelse liggende Erklæring, jfr. § 158. Nr. 1 og 5 angå særlig Erklæringer og Vidnesbyrd af offentlige Myndigheder. Ved spørgsmålet, om Oplæsning af sådanne kan sinde Sted, bliver der Førskjel at gjøre imellem, om de skrive sig fra selve de ved Sagens Undersøgelse virksomme Myndigheder eller fra andre Autoriteter. I sidste Tilfælde må Oplæsning altid kunne finde Sted; det bliver med

andre Ord Retten overladt, om den vil indkalde dem til personligt Mede. I Første Fald kan denne Regel derimod kun gjælde om de judicielle Myndigheder, ikke om Statsanklager og Politi. Når der i § 298 Nr. 1 nævnes Tilførsler om Besigtigelser udenfor Hovedforhandlingen, medfører dette selvfølgelig ingen Forandring i den i § 148 forudsætte Regel, at den dømmende Ret selv skal foretage Besigtigelsen, hvis det er muligt og ikke altfor besværligt.

Den Adgang, der efter de nys omtalte Bestemmelser i § 298 er til under nærmere Betingelser at benytte, hvad der er tilført Retsbøger, som Bevis ved Oplæsning under Hovedforhandlingen, må imidlertid undergives en yderligere Begrænsning, forfåvidt Retshandlingen har fundet Sted under Efterforskningen. Herom handler det sidste Stykke i § 298. Under Efterforskningen findes der endnu ingen Sigtet; der bliver altså ikke spørgsmål om de Garantier for den Sigtedes Interesser, som troede i Virksomhed, efter at Sag mod ham er rejst. Der hæfter fra dette Synspunkt en Mangel ved dem, som må medføre, at de ordentligvis ikke kunne benyttes som Bevis under Hovedforhandlingen. Det bør kun kunne ske, når der, efterat Sag er rejst, er givet den Sigtede Dejlighed til at fordre Retshandlingens Gjntagelse, men han har givet Afkald derpå, eller også, når han nu under Hovedforhandlingen indvilger i, at de oplæses, altså giver Afkald på sin Ret. Kun hvor Retshandlingen ikke kunde opsættes, og hvor Gjntagelse Må ikke er mulig, hvilket navnlig let vil indtræde med Hensyn til Besigtigelsen af en Forbrydelses udvortes Spor, vilde det stride mod Forholdets Natur og kunne bersve Anklageren vigtige Bevismidler, om denne sætning blev fastholdt. Ved de om dette Forhold i § 298 trufne Bestemmelser opnåes den eneste mulige Garanti mod, at en forfølgning, der faktisk er rettet mod en bestemt Mistænkt, men mod hvem endnu intet positivt Skridt er blevet nødvendigt, vedbliver at behandles efter Reglerne om Efterforskningen i Stedet for at gå over til en Forunderfølgelse ved Retten, hvad den efter Udkastets Tanke bor. Til at fremtvinge dette er der i Virkeligheden intet andet Middel end det,

at der Retshandlinger, der således foretages uden en ud over de rette Grænser fortsat Efterforskning, kun med den Sigtedes Sam« tykke kunne fåe Betydning for Hovedforhandlingen. Dette er også i det Væsentlige den engelske Rets Regel.

I § 300 indeholdes Regler, der tilsiges af Forholdets Natur, idet med det første Stykke af Paragrafen jævnføres § 273, og ved det andet Stykke erindres Grundsætningen, at ingen Forsvarsret bør undrages, efter at Anklage er rejst. også Bestemmelsen i § 3 01 følger af tidligere udviklede Grundsætninger i Udkastet (jfr. §§ 273 og 288). At de spørgsmål, som nævnes i § 302, må af« gjøres af Retten og ved Kjendelse, kan ikke roere tvivlsomt; om andre Tilfælde under Bevisførelsen, hvor Retten har at træffe Afgjørelse, henvises til §§ 288 og 301.

Hvad den sidste Gruppe af Bestemmelser i dette Kapitel angår, bemærkes med Hensyn til § 303, at Reglen i det Første Stykke får de fornødne Supplemerter i de følgende Kapitler. Den Fordring, Reglen i det andet Stykke stiller med Hensyn til Kjendelser, der ilke særskilt kunne påankes, og ved hvilke altså Grundsætningerne cm dømmes Påanke finde Anvendelse (ikke derimod Bestemmelsen i § 414, jfr. § 419), er nødvendig af Hensyn til Påankeinstantsens Opgave. § 304 hviler på den Betragtning, at Afgjørelser af den dømmende Ret før Hovedforhandlingen ikke kunne være præjudicerende for denne; det andet Stykke af Paragrafen nævner udtrykkelig eller ved Henvisning en Del Indsigelser, som kun komme i Betragtning, når de fremsættes inden en vis nærmere foreskrevne Tid. Det gjælder ved disse at afskjære Lejlighed til Mis« brug. De nævnte Indsigelser bør ikke kunne fremsættes, efterat Forhandlingen af Sagens Realitet er begyndt. Denne begynder med den i § 323 foreskrevne Opløsning af An« klageskriftet. Indsigelserne bør altså frem, sættes, forend sådan Oplæsning finder Sted. I Nævningefager bør Fremsættelsen end ikke kunne udsættes sålænge. Det vilde være en Urimelighed at lade den hele Lodtrækning til Udtagelse af Nævninger, som forbereder Forhandlingen af Realiteten, foregå med Ud-

sigten til, at en sådan Forhandling dog ikke sinder Sted, fordi en af de nævnte Indsigelser senere tages til følge. Her må Fordringen derfor være, at Indsigelsen fremsættes, førend Lodtrækningen begynder, medmindre den angår selve Fremgangsmaåden ved denne, se §§ 314, 318, 322. iøvrigt jævnføres hermed § 310 2det Stykke og § 376. Reglerne i § 305 troenge ikke til Begrundelse. Ved § 306 mankes, at den ligesålidt som den nugjældende Ret tilsteder en „Frifindelse for videre Tiltale". Det kan her bemærkes, at den Omstændighed, at den Sigtede findes skyldig, ikke med nødvendighed medfører Straf, forsåvidt den materielle Stræfferet hjemler Tilfælde, hvor en tidligere udstået eller idømt Straf eller et lidt Baretægtsfængsel ganske eller delvis træder i Stedet for Straf (Stl's §§ 7, 58 og 64). At Domskonklusionen i sådanne Tilfælde, selv om der slet ikke bliver spørgsmål om Straf, ikke bør lyde på Frisindelse, kan ikke være tvivlsomt. Ganske forskjelligt herfra er det, når f. Ex. Forældelse af Straffkyld foreligger, hvor Konklusionen selvfølgelig må lyde på Frifindelse. Merligere Bestemmelser om dømmen, med Hensyn til hvilke Nævningeprocessen medfører Forskjel, findes i de påfølgende Kapitler. — § 307 hjemler den frie Bevis« bedømmelses Princip. Det bestrides neppe nu af Nogen, at det er unaturligt at binde Bevisafgjørelsen ved Lovregler. Og dette må gjælde, hvad enten der er Tale om retskyndige dømmere eller Nævninger. Ad hvilken Vej Trangen til en Kontrol med Nævningernes Bevisbedømmelse bør søges syldestgjort, skal nærmere omtales ved det følgende Kapitel.

Med Hensyn endelig til § 308 bemærkes følgende. Den i Overensstemmelse med Fordringerne i § 248 c. indrettede Anklage må, for at være et sikkert Grundlag for For« sværet, afgive en bindende Ramme for For«

handlingen, således at Domfældelse ordentligvis hverken kan gå udenfor den konkrete faktiske Bestemmelse af Handlingen eller den retlige Kvalifikation af den, som Anklagen har givet; thi en Domfældelse må ikke kunne grundes på Andet, end hvad den Sigtede bar

havt Opfordring til at forsvare sig imod. Det er med føje fremhævet, at uden denne Grundsætning er Anklageprocessen, som skal indeholde en Garanti for den Sigtede, langt farligere for denne end den konsekvente Inkvisitionsproces, hvor dommeren er sig bevidst, at han nærmest er ansvarlig for Bevisførelsens Fuldstændighed. Sikres der ikke i Anklageproces' sen, hvor Bevisførelsen nærmest er Parternes Sag, den Sigtede Lejlighed til Forsvar mod alle Punkter, som hankan domfældes for, gårhan glip både af Inkvisitionsprocessens og Anklageprocessens Garanti. Den i den fransk-tyske Anklageproces hyppig fremtrædende Anskuelse, at der i denne Henseende ingen Førkjel er mellem Forunder« føgelsen og Hovedforhandlingen, kan derfor ikke billiges. Når det til Forsvar for den gjøres gjældende, at Retten dog også ved at domfælde udenfor Anklagens Ramme vil kræve fuldt Bevis, oversees det, at efter Anklageprincippet kan Intet anerkjendes for et fuldstændigt Bevis, som ej er tilvejebragt under Parternes Medvirkning, til hvilken naturlig må kræves, at disse vide, hvorpå det kommer an. Ganske vist kan det blive følgen af den opstillede Regel, at en Frifindelse må finde Sted, fordi dømmen ikke kan tage Hensyn til Synspunkter, der mulig kunde begrunde en Domfældelse, men som Anklagen ikke har optaget, medens en senere Påtale af Handlingen i den ikke påtalte Retning er afskåren ifølge Princippet om dømmes Retskraft; thi Domskraften er ikke begrænset til Handlingen i den af Anklagen fremhævede Skikkelse og Forhold til Stræffeloven, men udelukker enhver ny Forhandling om den samme Handling, forsåvidt ikke Betingelserne for en Straffesags Gjenoptagelse ere tilstede. Men da og'å Retten kan overse ftræfferetlige Synspunkter ved Handlingens Bedømmelse, er Forskjellen kun, om Udelukkelsen af sådanne skal indtræde på et tidligere eller senere Stadium af Processen. Kan nu end dømmen, der falder efter Sagens fuldstændige Forhandling, med større Sikkerhed overstue Sagen, behsvcs der til Gjengjæld for Anklagen kun, at det Foreliggende frembyder nogen Sandsynlighed for et vist Synspunkt, til at den ved principale eller subsidiære

Påstande kan optage det i sig; og at den offentlige Interesse i få Henseende vil blive tilbørlig væretaget af den Myndighed, hvem det offentlige Anklagerhverv betroes, er en Forudsætning, hvorfra der må gåes ud, når man overhovedet vil bort fra Inkvisitionsprincippet, der kumulerer alle Funktionerne, al Tilliden og alt Ansværet hos Retten. For sådanne Tilfælde endelig, hvor noget virkeligt Nyt kommer frem under Hovedforhandlingen, er der givet en Hjælp ved Bestemmelserne om Forandringer i Anklagen, se Udkastets § 267. Ganske vist vilde imidlertid den opstillede Grundsætning kunne føre til stedende og unaturlige Resultater og kunne foranledige et pedantisk og overdrevet Formvæsen i Affattelsen af Anklagen, dersom det lå i dens Mening og Tanke at binde Domfældelsen således til Anklagens Bogstav, at ingen Afvigelse fra denne var mulig. Men dette er ikke Tilfældet. Undtagelser må anerkjendes som grundede i Princippet. Hvor en Afvigelse fra Anklagen er uden Betydning for Forsværet, må den kunne finde Sted. Den Sigtede domfældes da ikke uden at have havt den Opfordring og Adgang til Forsvar, som er den nødvendige Forudsætning for en Anklageproces. Der kan for det første ikke være Tvivl om, at en Af« vigelse fra Anklagens Bogstav er berettiget, når Domfældelsen holder sig til, hvad der umiskjendeligt er Anklagens virkelige Mening, om end denne ikke har fået et ganske tilsvarende Udtryk i Anklagen, som den foreligger. Udkastets § 248 fordrer, at Forbrydelsen skal be« tegnes i Anklagen med sine lovbestemte Kjendemærker (eller sit legale Navn); den fordrer tillige, at det eller de Lovbud skulle nævnes i Henhold til hvilke Påstanden om Stræ' for samme agtes nedlagt. Af det påberåbte Lovbud kan det nu fremgå, at der foreligger en Unosaglighed i Angivelsen af Forbrydelsens Kjendemærker. men at det dog er Meningen f. Ex. at hævde Tilstedeværelsen af en ikke udtrykkelig omtalt kvalificerende Omstændighed ved Forbrydelsen. Der kan ikke Være Tvivl om, at Retten i et sådant Tilfælde er be. føjet til at domfælde for den kvalificerede For. brydelse, da Meningen er klar og heller ikke

kunde misforståes af den Sigtede*). Men

også andre Aktstykker end Anklagen selv kunne gjøre en sådan Fejltagelse indlysende; navnlig vil dette også kunne fremgå af Forundersøgelsen, hvis Akter den Sigtede har Adgang til inden Hovedforhandlingen. Det kunde efter Omstændighederne ligesåvel blive til Skade for den Anklagede som for Anklagen, når man vilde fingere en Mange! på Sammenhæng mellem Forundersøgelsen og Hoved« forhandlingen, der skulde udelukke Benyttelsen af den Første til Fortolkning af Anklagen. Men heller ikke Afvigelser fra den rigtig for« ståede Anklage kunne ubetinget være udelukkede. Det kan således kor det Første ester Omstændighederne være hjemlet at sætte andre konkrete Omstændigheder ved Handlingen i Stedet for dem, som Anklagen har påstået, f. Ex. en anden Tid, et andet Sted, andre Midler ofy., når det nemlig må erkjendes, at en sådan Forandring i et givet Tilfælde ligesålidt har Betydning for Handlingens Identitet som for Forsværet. Om dette er Tilfældet, kan alene afgjøres efter det enkelte Tilfældes Beskaffenhed, Hvad dernæst angår Handlingens Henførelse under Skræffeloven, kan det også stille sig således, at de forskjellige mulige Anvendelser af Skræffeloven på Handlingen stå i et sådant Forhold til hinanden, at med Forsværet mod den ene er også Forsværet mod den anden givet. Dette er altid Tilfældet, når Anklagen kun går videre end det, Retten antager for bevist, f. Ex. når Anklagen var rettet på et grovt Tyveri, eller på forsætlig eller fuldbrydet Forbrydelse, men Retten kun antager henholdsvis et simpelt Tyveri, Uagtsomhed eller Forlog. Dernæst kan det

Samme være Tilfældet med meget nær beslægtede Forbrydelser, f. Ex. Tyveri, Bedrageri efter Stræffelovens § 253, jfr. den ovenfor nævnte engelske Lov af 7de August 1851. Dog må her også de enkelte Tilfældes konkrete Beskaffenhed tages med i Betragtning. Det kan tænkes, at Forsværet mod en Anklage for Tyveri ikke falder sammen med Forsværet mod en Anklage for Bedrageri, og i sådanne særegne Tilfælde vil Afvigelsen ikke kunne tilstedes. At der er forskjel på Stræffen for de pågjældende Forbrydelsesarter, vil derimod ikke kunne udelukke en sådan Substitution, da Forsværet ikke beror herpå. At en Asvigelse ikke kan tilstedes i den Retning, at antage en kvalificerende Omstændighed ved Forbrydelsen, som Anklagen ikke er rettet på, vil være klart; thi på et sådant Tillæg har Forsværet ikke havt Opfordring til at forberede sig. Her må derfor Reglen i § 267 finde Anvendelse, hvorved da også Udsættelse til vderligere Forberedelse af Forsværet bliver mulig. De udviklede Sætninger ville findes ud« trykte i Udkastets § 309. At den Påstand, Anklagen måtte indeholde om Straffens størrelse, — en sådan Påstand udkræves ikke —, ej kan begræmme Retten, er en Selvfølge; en modsat Regel er kun opstillet med Hensyn til de Forbrydelser, som ere henvifte til privat forfølgning, fe Udkastets § 448 i Slutningen, og har sin Grund i disse Sagers særegne Karakter.

Kapitel IV.

Særlige Bestemmelser om Hovedforhandlingen for Nævninger.

Hovedpunktet ved Nævningeprocessen er Bestemmelsen af Forholdet mellem de to fondrede Faktorer, der medvirke ved Afgjørelsen, de retskyndige Dømmere og Nævningerne. Thi deri alene består ikke Nævningeprocessens Ejendommelighed, at Lægmænd medvirke, — det finder også Sted, hvor disse lægmænd sammentræde med de retskyndige Dømmere til et Kollegium (Meddomsmænd, Schöffengericht) —, men det væsentlige er dette, at Dom-

merne og Nævningerne ere udvortes fondrede Bestanddele af Retten og som sådanne begge tage Del i Afgjørelsen. Ordningen af Forholdet mellem disse Faktorer, Fastsættelsen af den Virkekreds, der tilkommer enhver af dem, og Tilvejebringelsen af Betingelserne for en Samvirke«, af hvilken den Nytte skal hostes, som Tanken i Institutionen lover, er et Punkt af den største Vigtighed, men også et vanskeligt Punkt, som tildels endnu er Gjenstand for Strid. To spørgsmål må herved boldes ude fra hinanden. Det ene angår Omfanget af Nævningernes Kompetence. I denne Henseende bar Striden drejet sig derom, om det alene tilkommer Nævningerne at prøve Beviset og træffe Agjørelse om Tilstedeværesen af enkelte Kjendsgjerninger, medens ikke blot Fastsættelsen af Stræffen, men også Afgjørelsen af den Sigtedes Skyld på Grundlag af de af Nævningerne fastsætte Kjendsgjerninger tilkommer Dømmerne, eller om Afgjørelsen af Skvldspørgsmålet i det Hele, Må også Kiendsgjerningernes Henwrelse under Loven, skal tilkomme Nævningerne, medens kun Stræffens Fastsættelse er dømmerne udelukkende forbeholdt. Det andet spørgsmål er dette, om Nævningerne skulle være enerådige over de under deres Kompetence borende spørgsmål, eller om dømmerne bør medvirke ved deres Afgjørelse, og i så Fald, hvilket Omfang denne Medvirkning bør bave, samt ad hvilke Veje og i hvilke Former den bør udøves.

Hvad det Første spørgsmål angår, tor det nu betragtes som en i Videnskaben faststående sætning, at Nævningernes Kompetence ikke kan eller bør indskrænkes på den først angivne Måde, men må omfatte Afgjørelsen af Skyldspørgsmålet i sin Helhed. Da Kjendsgjerningernes Henførelse under Loven er Afgjørelsen af Retsspørgsmål, kan det vel ved første Djekast synes naturligt at forbeholde dømmerne, der have gjort sig det til Livsopgave at kjende og anvende Loven, denne Funktion, og ikke at betro den til nævninger, hos hvem i de allerfleste Tilfælde Retskundskab ikke kan ventes. Ikke desto mindre må Tanken om en Sondring mellem Dommernes og Nævningernes Funktion på dette Grundlag

utvivlsomt forkastes, ikke blot fordi dens følgerigtige Gjennemførelse møder store praktiske Vanskeligheder, ja i Virkeligheden må siges at være umulig, men også navnlig, fordi en sådan Indskrænkning af Nævningernes Kompetence er i Strid med Institutionens Tanke og berøver den sin væsentligste Betydning. De praktiske Vanskeligheder ligge ikke blot i, at et meget stort Antal spørgsmål til Nævningerne ofte vil være nødvendigt til at udtømme det faktiske Materiale, men i Særdeleshed deri, at dette i mange Tilfælde ikke frembyder nogen enkelt Kjendsgjerning, der er egnet til Sammenligning med et legalt Kjendemærke, så at Grundlaget for denne Sammenligning først vindes ved Slutning fra og Forbindelse af en Række faktiske

Undersættninger. I sådanne Tilfælde vil man være nødt til enten alene at forelægge Nævningerne Spørgsmål om disse Undersættninger, hvilket er en Formindskelse af deres efter denne lære utvivlsomme Competence, eller at forelægge dem en eller flere enkelte Kombinationer, hvorved der undrages dem Muligheden af andre Kombinationer, eller endelig at betegne den pågjældende Kjendsgjerning med det legale Udtryk, hvilket er inkonsekvent, da nævningerne derved tillige overtage Kjendsgjerningernes Henførelse under Loven*). At imidlertid en virkelig gennemført Sondring på den Måde, at Henførelsen under Loven og kun denne forbeholdes Dommerne, medens det faktiske Grundlag i sin Helhed fastsættes af nævningerne, ikke blot er vanskelig, men umulig, følger, som navnlig Bar l. c. S. II. 70 o. fl. St. har påvist, deraf, at Afgjørelsen af spørgsmålet om den Sigtedes Skyld forudsætter Fastsættelsen ikke blot af bestemte, positive Kjendsgjerninger, men også den almindelige, uopløselige, negative Fastsættelse, at andre for Sagens retlige Bedømmelse vigtige, faktiske Omstændigheder ikke ere forhånden ldet Dømmerne afgjøre dette, afgjøre de ligefrem en Del af det faktiske Grundlag Hvor specielt derfor end de konkrete Omstændigheder ere forelagte nævning-

*) Se Planck Deutsches Strafværksakren S. 407-8. Meykr That- und Rechtsfrage S. 169 ff., Bar Recht und Beweis S. 44 ff.

gerne til Besvarelse, kan det i intet Tilfælde opnåes, at Sagens hele faktiske Grundlag forelægges dem, når de skulle Være udelukkede fra Lovens Anvendelse på Kjendsgjerningerne. Denne Betragtning fører over til den egentlige, principielle Indvending mod at indskrænke Nævningernes Competence til Bevisførelsen. I nævningernes Medvirkning skal ligge en Garanti for den Sigtede, og Tanken i Institutionen kan kun udtrykkes således, at Ingen skal kunne domfældes, om hvis Skraffkyld ikke et tilstrækkeligt Antal retsindige og forstandige mænd af Folket kunne overbevises. Heraf følger ligefrem, at det, hvorom Nævningerne skulle afgive Erklæring, må være, om de finde den Sigtede skyldig eller ikke, hvilket betyder, at de ikke blot have at faftsætte Kjendsgjerninger, men også at træffe Afgjørelse om deres Henførelse under Loven. Dømmerne kan der ikke tilkomme en Beføjelse til at erklære den Sigtede skyldig til Straf mod Nævningernes Overbevisning; men dertil have de Magt, når hine udelukkes fra Subsumtionen, selv om det var muligt at forelægge dem det faktiske Grundlag i sin Helhed, og endnu mere, når det, der forelægges dem, kun er et spørgsmål om en Del af det faktiske Grundlag, enkelte, isolerede Kjendsgjerninger, som Dommerne udvælge, og hvis Betydning for Tagens Afgjørelse i det Hele ikke behøver at Være og ofte ikke vil være klar for Nævningerne. Skal nævningeinstitutionen ikke miste den væsentligste Del af sin Betydning, må Henførelsen af Kjendsgjerningerne under Loven derfor i intet Tilfælde kunne undrages nævningernes Komtence, selv hvor den beror på vanskelige Retsspørgsmål. Det er heller ikke mere forunderligt, at Lægsmænd således kaldes til Afgjørelsen af Retsspørgsmål, end at de kaldes til Afgjørelsen af Bevisspørgsmål. Det er en Urimelighed at mene, at den retskyndige dømmer, der daglig har med Retssager og Bevisførelser at gjøre, skulde være uskikket til en rigtig Afgjørelse af Bevisspørgsmålet eller endog blot mindre skikket end Lægmanden; hans Virksomhed vil tvertimod ordentligvis give ham et skarpere øje og en rigere Erfaring, end denne kan have. Det kan kun erkjendes,

at Dømmerkaldet kan udvikle en Tilbøjelighed til at dømme efter almindelige Regler, 0,1 ikke lade det enkelte Tilsældes Ejendommelighed komme til sin fulde Ret. Grunden til at henlægge Bevisprøvelsen til nævninger kan derfor ikke være den, at den derved i og for sig kan ventes bedre afgjort, men kun den, at de vigtige Interesser, der stå på Spil, kræve en Garanti for, at Hensynet til det enkelte Tilsældes Omstændigheder ikke fortrænges af abstrakte Regler for Bevisbedømmelsen. Ganske på lignende Måde er Nævningernes Competence til Afgjørelsen af Retsspørgsmål at betragte som Garanti mod den ikke sandsynlige, men mulige Fare, at Afgjørelsen sker efter en sofistisk juridisk Doktrin, om hvis Rigtighed almindelig sund Forstand ikke kan overbevises. Begge Ting ligge i lige Grad i den almindelige sætning: Ingen skal domfældes, om hvis Skyld forstandige Lægsmænd ikke kunne overbevises. At deraf ikke omvendt følger, at Domfæl« delse nu også nødvendigvis skal finde Sted, når Nævningerne erklære skyldig, at Tanken ikke kan være at bortkaste den i Dommernes Retskyndighed og Erfaring liggende Garant, men netop må være at forene begge Garantierne, er noget ganske Andet. Det nærmere herom skal berøres ved det andet Hovedspørgsmål i dette Emne, nemlig om Dommernes Medvirkning ved Afgjørelsen af Skyldspørgsmålet. Men en sådan Medvirkning bør indenfor visse Grænser finde Sted ikke mindre ved Bevisspørgsmålet end ved Retsspørgsmålet.

Det Resultat, hvortil således en almindelig Betragtning fører. stadfæstes nu også fuldstændig ved en Betragtning af den gjældende Ret i England, Institutionens Hjem. Den engelske Rets bekjendte, ofte misforståede sætning, „de retskyndige dømmere afgjøre ikke faktiske Spørgsmål Nævningerne afgjøre ikke Retsspørgsmål" (sicut ad quæstionem facti non respondent iudices, ita ad quæstionem juris non respondent juratores), har end ikke i civile Sager, hvor dog kun enkelte Stridsspørgsmål, ikke Sagen i sin Helhed, forelægges Nævningerne, Hensyn til den her omhandlede Sondring, hvad allerede fremgår deraf, at der også for Bevisprøvelsen gjælder Retsregler (law of evidence).

Den betyder kun, 'at der er et Område, og det både ved Lovens Anvendelse og ved Bevisprøvelsen, hvor Afgjørelsen tilkommer Nævningerne alene uden Medvirkning af Dommerne (matter of fact), og at der omvendt dels ganske er unddraget nævningerne visse Retsspørgsmål, dels iøvrigt påhviler dem den Pligt at følge den af Retten udtalte Opfattelse i Henseende til Retsspørgsmålet (matter of law*), I kriminelle Sager er

dette endnu mere indlysende, idet der her ganske i Overensstemmelse med Forholdets Natur ikke forelægges Nævntingerne flere enkelte Stridspunkter til Afgjørelse, men deres Dom stedse afgjør den hele Anklage på een Gang ved Sværet „Skyldig“ eller „Ikke-Skyldig.“ Den omspurgte Sondring er således den engelske Ret ubekjendt; nævningerne afgjøre hele Skyldspørgsmålet**). Undtagelse finder kun Sted, når nævningerne gjøre Brug af den dem tilkommende Ret at afgive et Special-verdikt, der overlader dommeren Afgjørelse af en Del af Skyldspørgsmålet; men Undtagelsen bekræfter Reglen. Iøvrigt viser det tidligere Bemærkede, at der selv i Specialverdictet ikke kan findes en Gjennemførelse af den omspurgte Sondring. Den Afgjørelse, at andre for dømmen vigtige Kjendsgjerninger end de, Specialverdictet fastsetter, ikke foreligge, må enten implicite ligge i Specialverdictet, der da indeholder mere end Fastsættelse af Kjendsgjerninger, eller være overladt Dom-

meren, der da får en Del af Bevisprøvelsen, jfr. Meyer 1. o. S. 35 ff., Bar. 1. e. S. 11 ff. samt Bilag til Motiverne til det tyske Udkast S, 179 ff.

Medens således Tanken om en Sondring mellem Bevisprøvelsen og Lovens Anvendelse på Kjendsgjerningerne som Grundlag for Fordelingen af Funktionerne mellem Dømmere og nævninger er fremmed for den engelske Ret, er det vist, at man ved Overførelsen af Institutionen til Frankrig fra først af havde denne Tanke forøje som ledende Princip, under Indflydelse dels af den politiske Theori om Statsmagternes Deling (Montesquieu Esprit des lois VI. ch. 3), dels af et kun meget overfladisk Kjendskab til Institutionens Ordning efter den engelske Ret, og selv nu ansees hin Sondring af de fleste franske Jurister for Principet i den franske Ret. Men medens vel de kriminalprocessuelle Love af 1791 og 1796 stræbte at give denne Tanke Udtryk, har den gjældende code d'instr. crim., ved i art. 337 at fordre det spørgsmål forelagt Nævningerne, om den Sigtede er »skyldig i at have begået den omspurgte Forbrydelse“, efter rigtig Fortolkning i Virkeligheden ligefrem i fuldeste Udstrækning henført Henførelsen under Loven til Nævningerne; og det er i det Mindste meget tvivlsomt, om andre Bestemmelser i Loven hjemle en anden Opfattelse af Lovens Princip, se Meyer 1. o. S. 48 ff. og Bilag til det tyske Udkasts Motiver S. 184 ff. I den Første Tid, efter at den nævnte Bestemmelse var trådt i Kraft, blev den også i Praxis anvendt således, at hele Skyldspørgsmålet overlodes Nævningerne. Senere er derimod på Grundlag af forskellige Afgjørelser af Kassationsretten Praxis vendt tilbage til den ældre Opfattelse, om end i en meget inkonsekvent Gjennemførelse. At Nævningernes Erklæring skal lyde på „skyldig“, tillægges kun den Betydning, at Nævningerne ere beføjede til også uden særligt spørgsmål at erklære „ikke skyldig“, når de antage, at en almindelig Straffrihedsgrund, såsom Utilregnelighed, er tilstede; mm iøvrigt fastholdes det Princip, at kun Fastsættelsen af Kjendsgjerninger er Nævningernes Sag. Når det ikke desto mindre er aldeles sædvanligt, at i

*) Se Var. I. c. S. 5. o. ff. Matter of law er efter de engelske Furifters Forklaring ethvert Spørgsmål, hvor en almindelig Regel umiddelbart kan anvendes på det foreliggende Tilfælde, matter of fact, hvor Afgjørelsen beror på et pligtmæssigt Skjøn, der ikke er i Stand til umiddelbart at udledes af en almindelig Regel (således ofte, men ingenlunde altid, hvor der er Tale om Anvendelse af sådanne Begreber som reasonable time, due diligence o. f. v.) **) Af særlig Interesse til Forståelse af denne Regel er de Sådannede Vibelprocessers Historie. I Slutningen af forrige Marhundrede var der opstået Strid, om Hævningernes Opgave i disse indskrænke sig til det Spørgsmål, om Offentliggjørelse af Skriftet havde fundet Sted, efter om de vare kaldede til også at træffe Afgjørelse om de andre Forudsætninger for den Sigtedes Strasbarhed, altså navnlig derom, hvorvidt Skriftet var en Libel. Striben blev ved Libelakten af 1791 afgjort i Overensstemmelse med den sidstnævnte Opsattelse. Aften vil fjerne enhver Afgivelse fra den almindelige Regel og bekræfter denne.

Spørgsmålene til Nævningerne de enkelte Bestanddele af den påståede Forbrydelse alene betegnes med Straffelovens Udtryk, uden at disse omsættes i konkrete Omstændigheder, er Grunden, at man i alle Tilfælde, hvor Henførelsen! under Loven ingen Vanskelighed frembyd er, har ment uden Betænkelighed at kunne betragte! hine enkelte Momenter i Forbrydelsesbegrebet som rene Kjendsgjerninger, og således har anset det for tilstrækkeligt til at fyldestgjøre Sondringen, at Afgjørelsen af, hvilken Forbrydelse der ligger i disse Momenter tilsammentagne, bliver Retten forbeholdt. Rettens Formand har imidlertid Beføjelse til efter sit Skjøn at sætte konkrete Kjendsgjerninger i Stedet for Lovens Udtryk, og i visse, dog ikke talrige Tilfælde, hvor man er gået ud fra, at Lovbestemmelsen altid vil kræve Netskundskab, må Lovens Udtryk ikke benyttes i Spørgsmålene, men Spørgsmålet om Lovens Anvendelse skal forbeholdes Dommerne*). Hvad endelig de tyske Love angår, er det ikke længer bestridt, at en rigtig Forståelse af disse fører til at tillægge Nævningerne Afgjørelsen af Skyldspørgsmålet i det Hele og ikke indskrænker dem til at fastsætte Kjendsgjerninger, se nu også det tyske Udkast § 251 o. ff.; jfr. § 222 og Motiverne S. 173. En eneste Lov dannede en Undtagelse herfra, nemlig den kurhessiske Lov af 31te Oktober 1848, som nu ikke længere er gjældende. Ikke destomindre er Praxis i Tyskland omtrent den samme som i Frankrig. Grunden hertil kan dog neppe som i Frankrig søges i en principiel modstående Opfattelse, hvad mange Udtalelser af de højeste Domstole (f. Ex. Overtribunalet i Berlin) vise. Men Grunden er nærmest den i og for sig rigtige Erkendelse, at der for den Sigtedes Skyld må være en Garanti mod forkert Afgjørelse af vanskelige Retsspørgsmål fra Nævningernes Side. At denne Garanti opnåes ad den urigtige Vej, ganske at unddrage Nævningerne

*) Den italienske Straffeprocesslov af 26de November 1865 sluttede sig væsentlig til den franske code d'instr. crim. I December 1873 har Regjeringen imidlertid forelagt et Lovforslag, der sigter til frengt at begrænse

Nævningernes Kompetence til Bevisprøvelsen, se Bilag til det tyske Udkasts Motiver S. 190 o. ff.

en Del af Subsumtionen, dertil må Aarsagen søges i Lovene, som for sådanne Tilfælde give Anvisning på den efter Lovens Princip urigtige og mod Nævningeinstitutionens Tanke stridende Methode i Spørgsmålet til Nævningerne at opløse de legale Forbrydelsesmærker i og erstatte dem ved konkrete Kjendsgjæringer, se herimod også Motiverne til det tyske Udkast S. 173—74.

Efter det ovenfor Fremstillede kunde det ikke være tvivlsomt, hvilket Princip Udkastet burde lægge til Grund ved Bestemmelse af Nævningernes Kompetence med Hensyn til Skyldspørgsmålet. Grundsætningen er udtalt i § 329 1ste Stykke: Nævningerne afgjøre, om den Sigtede er skyldig i den eller de Forbrydelser, for hvilken Anklage er rejst. At det er Meningen med denne Regel at henlægge til Nævningerne Afgjørelsen af Skyldspørgsmålet i sit fulde Omfang, vise yderligere dels Reglerne om Affattelsen af Spørgsmålene til Nævningerne (§ 332 o. ff.), om hvilke nærmere skal tales i det Følgende, dels Reglen i § 330 1ste Stykke.

Nævningernes Erklæring om, at den Sigtede er skyldig, skal afgive det udtømmende Grundlag for Straffens Fastsættelse. Deraf følger, at det tilkommer Nævningerne at afgjøre ikke blot, om Straffrihedsgrunde, almindelige eller særlige, ere tilstede, men også, om der foreligger Strafforhøielses- eller Nedsættelsesgrunde, der ere knyttede til bestemte legale Betingelser. En Forbrydelse, begået under sådanne Omstændigheder, er i Virkeligheden en særegen Underart af den pågjældende Forbrydelse. Hvad de andre Bestemmelser i § 330 angår, er den i sidste Stykke givne Regel, at det ikke hører under Nævningernes Kompetence at afgjøre, om Anklageren er påtaleberettiget (jfr. § 36), ingen Undtagelse fra Reglen; her er ikke Spørgsmål om en Betingelse for Strafskylden, men kun om Anklagerens Legitimation til Sagen. Ligesålidt kan Reglen under Ltr. b betragtes som en Undtagelse. De Omstændigheder, som i medfør af Straffelovens §§ 7 og 58 efter Omstændighederne hjemle Nedsættelse eller endog Bortfald af Straffen, stå ikke i nogen Forbindelse med Skyldspørgsmålet; selv om Straffen ganske bortfalder, er

den Sigtede skyldig, og en Frifindelse finder ikke Sted. Anderledes forholder det sig med Reglen under Litra a, at Spørgsmål om Strafskyldens Forældelse ikke hører under Nævningernes Kompetence. Forældelse ophæver den oprindelig begrundede Strafskyld; den Sigtede må frifindes. Den Omstændighed alene, at Straffrihedsgrunden er efterfølgende, kan ikke hjemle Bestemmelsen; thi det kan ingenlunde være almindelig Regel, at efterfølgende Straffrihedsgrunde ere unddragne Nævningerne. Det må f. Ex. utvivlsomt tilkomme dem at afgjøre, om den Straffrihedsgrund er tilstede, der ligger i den frivillige Opgivelse af Forsøget på Forbrydelsen (Straffelovens § 45 Mb. 2). Sagen er imidlertid, at ved Strafskyldens Forældelse er Straffrihedsgrunden ikke som i det nysanførte Exempel den, at en efterfølgende Omstændighed viser, at en naturlig Betingelse for Strafskylden fra først af har manglet; den oprindelige Strafskyld er utvivlsom, og med Spørgsmålet om denne står Forældelsens Betydning ikke i nogen Forbindelse. Forældelsesreglerne ere derhos af den Beskaffenhed, at de Grunde, der ellers tale for at henlægge Retsspørgsmålet i Straffesager til Nævninger, her ere uden Betydning. At der tillige er Spørgsmål om Fastsættelsen af Kjendsgjæringer, er ingen Indvending, når man er på det Rene med, at dette intet Kriterium er til Bestemmelsen af Nævningernes Kompetence. En virkelig Undtagelse fra Reglen, at Skyldspørgsmålet i sin Helhed hører under Nævningernes Kompetence er Neglen under Ltr. c. i de Tilfælde, hvor Gjentagelsen medfører en højere Strafferamme, og de Forsøg, der ere gjorte på at forsvare Undtagelsen som principrigtig, må utvivlsomt ansees for mislykkede. I England, hvor Gjentagelsen dog kun undtagelsesvis har denne Betydning, finder herved også den almindelige Regel om Nævningernes Kompetence Anvendelse. Når Udkastet dog har fulgt den i de fleste Love optagne Sætning, der unddrager Nævningerne Afgjørelsen om Gjentagelse, er det alene grundet på Hensigtsmæssighedshensyn. Kun Straffedomme, afsagte i Kongeriget, have Gjentagelsesvirkning. Gjentagelsen er altså en aktmæssig konstateret Kjendsgjærning,

og det er upåtvivlelig rigtigt, når Gjentagelsen overhovedet skal have anden Betydning end som Strafadmålingsgrund, hvilket jo heller ikke hos os er Regel, da at behandle den i Overensstemmelse hermed, så at den tidligere Dom ingen prøvelse undergives Drages Gjentagelsesspørgsmålet ind under Nævningernes Afgjørelse, vil det neppe undgås, at disses Opmærksomhed jævnlig bortledes fra Hovedsagen for at føres ind på undersøgelser om den tidligere Dom, der bør være udelukkede.

At Straffens Fastsættelse på det ved Nævningernes Erklæring givne Grundlag i det Hele er disse uvedkommende, og at det derfor ikke tilkommer Nævningerne at fastsætte Strafadmålingsgrunde, er en Regel, der står fast allevegne. At denne Regel, der i England er et naturligt Resultat af Nævningeinstitutionens historiske Udvikling, anbefaler sig ved Hensigtsmæssighedshensyn, er vist; der vilde ellers let kunne blive Tale om et uoverskueligt stort Antal af Spørgsmål til Nævningerne. Vigtigt er det imidlertid at gjøre sig den Betragtning klar, der giver Reglen principiell Hjemmel. Det er indlysende, at Udmålingen af Straffen ikke er et blot Retsspørgsmål. For at udmåle Straffen, må Dommeren prøve, hvilke Udmålingsgrunde der findes i det foreliggende Tilfælde, altså fastsætte Kjendsgjæringer. At Straffens Udmåling forbeholdes Dommerne, står altså ikke i Overensstemmelse med den Theori, der vil gjøre Sondringen mellem Lovens Anvendelse på Kjendsgjæringerne og Bevisprøvelsen til Grundlag for Grænsen mellem Nævningernes og Dommerens Funktioner; der ligger tvertimod heri et yderligere Bevis på Uholdbarheden af denne Lære. Sagen er, at Loven hverken kan opregne alle Strafadmålingsgrunde, er heller tillægge hver enkelt en bestemt, nøjagtig afgrænset Indflydelse på Straffens Bestemmelse. Om altså en

Kjendsgjerning er Strafudmålingsgrund, og hvilken Virkning den bør have, det kan kun bestemmes efter Lovgivningens Ånd og Grundsætninger og med Hensyn til andre ensartede Tilfælde; kun derved er en ligelig Retsanvendelse ved Strafudmålingen mulig. Men

denne udover det enkelte Tilfælde rækkende, omfattende Kjendskab til Lovens Ånd, denne Evne til at sammenligne det foreliggende Tilfælde med andre, kan kun Dommeren have. Man kan med Nytte lade Nævninger afgjøre, om en bestemt Lovforskrift, hvis Betydning er gjort dem klar, finder Anvendelse på et givet Tilfælde; de ere fremdeles skikkede til, netop fordi de ere frie for almindelige Maximer, ved Bevisprøvelsen at lade det enkelte Tilfældes Individualitet komme til sin Ret. Men de almindelige Principer, på hvilke Udmålingen af Straffen beror, kunne ikke fuldstændig bibringes dem; her beror det væsentlig på juridisk Takt og den retskyndige Dommers Samvittighedsfuldhed. Af det Anførte må såmeget mere følge, at det i de Tilfælde, hvor Loven udvider Strafferammen uden nærmere Bestemmelse på Grund af skjærpending eller formildende Omstændigheder, Noget, hvorpå der findes mange Eremler i Straffeloven, ikke kan tilkomme Nævningerne at afgjøre, om sådanne Omstændigheder foreligge. I endnu højere Grad, fordi Spillerummet er større og ubestemt, end hvor Talen er om enkelte Udmålingsgrunde, kommer det her an på Lovens Ånd og Sammenligning med ensartede Tilfælde, når Straffens Fastsættelse ikke skal udarte til ren Vilkaarlighed og navnlig den for Nævninger nærliggende Fare undgås, at et Afslag i Straffen bliver Ækvivalent for Mangel af et fuldstændigt Bevis. Når trods denne Betragtning og trods den Regel, at enkelte Strafudmålingsgrundenes Fastsættelse ikke tilkommer Nævningerne, den franske Lovgivning (L. 28de April 1832) tillægger disse Beføjelse til i al Ubestemthed at fastsætte, at formildende Omstændigheder ere tilstede, med den Virkning, at Dommeren nødsages til at gå under den lovbestemte Straf, har dette den ganske særegne Grund, at man ad denne Vej vilde undgå en Reform af den i mange Punkter altfor strenge code pénal. Det var altså netop Hensigten at åbne Døren for Afgjørelser, der ikke vare stemmende med den gjældende Lov, at indrømme en Kritik af dennes Grundsætninger, og under denne i og for sig ganske abnorme Forudsætning kan det siges, at Formålets Opnåelse krævede Henlæggelse af Spørgsmålet

til Nævningerne trods de store Ulemper og Vilkaarligheder, dette efter Erfaringens Vidnesbyrd har medført. Da denne særegne Grund ikke finder Anvendelse hos os, men Bestemmelserne om at nedsætte Strafferammen i visse Tilfælde på Grund af formildende Omstændigheder kun er et særeget, Forsigtighed anbefalende Udtryk for en større Vidde af den Ramme, indenfor hvilken Udmålingen skal finde Sted, mangler der al Grund til her at følge den franske Lovgivning. Det erkjendes også i Reglen, at den preussiske Lov, som har fulgt dennes Exempel, uagtet også for den de særegne Forudsætninger mangle, er principstridig. I Overensstemmelse med det Anførte er Reglen i § 331.

Langt mindre påagtet og drøftet end Spørgsmålet om Udstrækningen af Nævningernes Competence, har det andet Hovedspørgsmål været, nemlig om den Rolle, der bør tilkomme de retskyndige Dommere ved Afgjørelsen af Nævningesager. De Regler, som Fastlandets Lovgivninger indeholde med Hensyn til dette Punkt, ere i Almindelighed højst ufyldstgjørende. Forklaringen heraf må søges i de Forestillinger om Nævningeinstitutionen, som herskede ved dens Overførelse til Frankrig og endnu længe efter. Herefter er Retsspørgsmålet Dommernes, Bevisspørgsmålet Nævningernes Sag. Ligesålidt som Nævningerne skulle have nogen Del i Afgjørelsen af hint, ligesålidt skulle Dommerne have Stemme ved Afgjørelsen af det sidste; den retskyndige Dommer er mindre skikket end Lægmanden til at vurdere Beviset; det kommer ved denne Vurdering an på en umiddelbar Følelse, et Slags Instinkt. Efter denne Opfattelse er der en skarp Sondring mellem Funktionernes Område. Der behøves ingen Garanti hos Dommerne mod Retsvildfarelser af Nævningerne; thi disse have overhovedet Intet med Retsspørgsmålet at gjøre. Der kan ikke tilkomme Dommerne nogen Kontrol med Nævningernes Bevisafgjørelse; thi det vilde være et Overgreb på et Område, hvor Nævningerne ere souveræne. Inkonsekvent fra dette Standpunkt er Optagelsen fra den engelske Ret af den Regel, at Retsformanden giver et Resumé af Forhandlingen; thi en Belæring om Retsspørgsmål er hensigtsløs,

og en Udtalelse om Beviserne enten en blot

Gjentagelse, der svækker det umiddelbare Indtryk af Forhandlingen, eller en Vurdering af Resultatet, der udsætter for at fåe en Erklæring, som ikke er Nævningernes egen. I Belgien er derfor dette Resumé afskaffet, og i Frankrig have mange ansete Jurisker udtalt sig imod det. Inkonsekvent er det fremdeles, når Lovene dog i Dommernes Opfattelse af Bevisspørgsmålet søge en Betyggelse for den Sigtede mod Nævningernes Erklæring Hvad enten Dommerne kun have Beføjelse til at henvise Sagen til en ny Jury, hvis Erklæring skal følges, hvortil Beskyttelsen i Reglen er indskrænket, eller man, hvad undertiden er forsøgt (se code d'instr. crim. art. 351, ophævet ved Lov 4. Marts 1831, belgisk Lov 3. Maj 1852 art. 98), under visse Forudsætninger med Hensyn til Stemmeforholdet lader Dommernes Stemmer fåe den Virkning, at Frifindelse kan indtræde trods Nævningernes Erklæring, bliver det en Modsigelse, at sætte det ene efter Forudsætningen rent subjektive Skjøn (Motivering må ikke finde Sted) over det andet, der af Lovgiveren selv er betragtet som det bedste. Medens Regler af den sidstnævnte Beskaffenhed endog blive farlige for den Sigtede, fordi de svække Ansvarsfølelsen, har det vift sig, og måtte af flere Grunde ganske naturlig blive Tilfældet, at den førstnævnte Beføjelse så sjældent bringes til Anvendelse, at den deri søgte Betyggelse for den Sigtede er yderst ringe. Denne Retstilstand, hvorefter Nævningernes Erklæring ubetinget er afgjørende for den Sigtedes Skjæbne, uden at der findes nogen virkelig Betyggelse for ham mod forkerte Afgjørelser til

hans Skade, er nu åbenbart i højeste Grad mislig, da de Forudsætninger, på hvilke den hviler, må forkastes. Hvad først angår Retsspørgsmålene i Sagen, fremgår det af det ovenfor Bemærkede, at disse hverken i Virkeligheden ere eller efter en rigtig Opfattelse af Institutionens Tanke kunne eller bør være undtagne Nævningernes Kompetence. Men heraf at udlede den Sætning, at Nævningerne skulle være enerådige over Retsspørgsmålet, og Dommerne være indskrænkede til den i de fleste Tilfælde simple Funktion at fastsætte Stræffen, kan umulig

være rigtigt, når ikke den enkelte Borgers Sikkerhed skal prisgives et vaklende og let vildfarende Nævningeskjøn, en Fare, der sikkert er langt større end den, at retskyndige Dommere altfor meget fortolke efter fine juridiske Deduktioner og afvigende fra den naturlige Forståelse. Heller ikke kan dette på nogen Måde lægges ind i Institutionens Tanke. Nævningernes Lovforståelse skal danne et Korrektiv, men de retskyndige Dommere skulle ikke fortrænges fra Deltagelse i Løsningen af Retsspørgsmålene. Kun den negative Magt må Nævningernes Medvirkning nødvendigvis have, at Ingen kan domfældes, som de erklære Ikke-skyldig; men ikke kan deres Erklæring, at den Sigtede er skyldig, ubetinget gjøre det til en Nødvendighed, at han skal dømmes. Var det den nødvendige Konsekvents, vilde Nævningeinstitutionen ikke kunne opnå den Tillid, som betinger en heldig Virksomhed, og der vilde Intet være at svare til den Hovedindvending, som dens Modstandere føre frem: Nævningernes Mangel på Retskundskab. Opgaven må være at træffe en Ordning, som uden at indskrænke Nævningernes Kompetence giver de retskyndige Dommere en Andel i Skyldspørgsmålets Afgjørelse, der sikrer den Sigtede mod at domfældes, når Nævningerne erklære skyldig, uagtet Omstændigheder foreligge, der udelukke Handlingens Henførelse under Straffeloven. Hvad dernæst angår Bevisspørgsmålet, vil det nutildags ikke længere påstås, at Nævningerne her skulle ledes af et umiddelbart Instinkt og ikke dømmes efter Grunde, om det end ikke fordres, at de skulle meddele disse. Som en Følge heraf vil man heller ikke kunne påstå, at de Egenskaber, der udvikles ved Dommerkaldet, ere ligegyldige ved, ja endog i Almindelighed skadelige for en rigtig Afgjørelse af Bevisspørgsmålet. Det må tvertimod erkjendes, at det vilde være i høieste Grad urimeligt ikke at drage Nytte af de Fortrin, som den retskyndige Dommer ordentligvis vil have fremfor Lægmanden ved Bevisprøvelsen, navnlig hvad angår de Erfaringssætninger, som altid må få Betydning ved Bevisbedømmelsen ved Siden af det enkelte Tilfældes Ejendommelighed. Betydningen af Nævningernes Medvirkning kan man også

her kun lægge deri, at den skal være et Korrektiv mod en ensidig Overvurdering af hine almindelige Erfaringssætninger. Også her må det fastholdes, at vel Ingen kan domfældes, når Nævningerne ikke finde Beviset fyldestgørende, men at det omvendt ikke skal være ubetinget nødvendigt, at Domfældelse skal finde Sted, fordi Nævningerne have anset Beviset for tilstrækkeligt. Et Orakelsprog, for hvilket intet fornuftigt almengyldigt Bevisgrundlag kan findes, bør ikke være Hjemmel for Domfældelse. Betyggelse herimod må søges hos Dommerne, hos hvem netop de Egenskaber ordentligvis ville findes, der særlig sikre, at denne Side af Bevisprøvelsen kommer til sin Ret. En Ordning må træffes, der giver Dommeren en til denne Tanke svarende Andel ved Afgjørelsen af Bevisspørgsmålet, derimod ikke en ligeartet Medvirkning, der borttager Ansvar for Nævningerne. Resultatet er således, at Nævningeinstitutionens Tanke kun da kommer til sin Ret, når der forbeholdes Dommerne en særegen Medvirkning ved Skyldspørgsmålets Afgjørelse, såvel ved Afgjørelsen om Handlingens Henførelse under Loven som ved Bevisprøvelsen. Tanken kan ikke være at lade Nævningerne fortrænge Dommerne, hvorved kun en som oftest langt farligere Ensidedighed vilde afløse den anden. Men Nævningeprocessens Ide, den eneste, der kan give den Krav på at gjælde som den fuldkomneste Form for en Straffesags Afgjørelse, er den, at den skaffer den Sigtede en dobbelt Garanti, idet Domfældelsen kun kan finde Sted, når et Antal forstandige Mænd af Folket udtale den som stemmende med deres Overbevisning, og retskyndige Dommere derhos anerkjende den som stemmende med Retsnormerne og forenelig med almengyldige Grundsætninger for Bevisprøvelsen. Denne Opfattelse, som en almindelig Betragtning fører til, er nu også netop den, der findes virkeliggjort i den engelske Ret. Efter denne står det, som tidligere bemærket, fast, at Skyldspørgsmålet i sin Helhed hører under Nævningernes Kompetence, Lyder disses Erklæring på „Ikke-skyldig“, må den ubetinget tages til Følge. Anderledes derimod, når Nævningerne erklære den Sigtede for skyldig. Det er en anerkjendt sætning,

at Nævningerne ere pligtige til at følge den Retsbelæring, Dommeren giver dem i sit Slutningsforedrag (charge), og under Retsbelæringen indbefattes også almengyldige Bevisgrundsætninger, medens der omvendt også ved Spørgsmålet om Handlingens Henførelse under Loven anerkjendes at være Noget, der alene beror på en Bedømmelse af det enkelte Tilfældes Særegenhed (matter of fact, jfr. ovfr.) Efterkommelsen af hin Pligt er nu ingenlunde blot overladt Nævningernes Samvittighed. Den engelske Lovgivning giver Dommeren Midler i Hænde, der sætte ham i Stand til at afvende Domfældelsen af en Person, hvem Nævningerne mod Loven have erklæret skyldig. Det var fra gammel Tid Regel, at Dommeren kunde udsætte Dommen, når han fandt Domfældelsen betænkelig, i det Øjemed at rådslå med andre Dommere om Retsspørgsmålet, en Regel, der forklares derved, at Nævningeretten ordentligvis kun er besat med en enkelt retskyndig Dommer. Dette udvikledes i Året 1848 (st. 11 & 12 Vict. c. 78) derhen, at der skabtes en Appeldomstol, hvis Afgjørelse af ethvert Retsspørgsmål Nævningedommeren kan forbeholde, når den Sigtede er erklæret for skyldig, idet han udsætter Dommens Afsigelse eller dens Fuldbyrdelse. Til de Grunde, der berettiger til denne Forholdsregel, hører også det, at Dommeren antager, at Erklæringen er bygget på et utilstedeligt Bevismiddel, eller at Bevisførelsen i sin Helhed ikke tilsteder en Slutning til den

Sigtedes Skyld, idet også Bevisprøvelsen forsåvidt betragtes som et Retsspørgsmål*). Til Appeldomstolens Beføjelser i stige Tilfælde hører da også det at udtale, at den Anklagede ikke burde være funden skyldig, altså at frisinde. Jfr. herved Glaser: Anklage, Wahrspruch und Rechtsmittel im engl. Schwurgerichtsverfahren; Bar: Recht und Beweis im Geschwornengericht S. 5 o. ff. og S. 311 o. ff., og samme Forfatter: Gerichtssål 1867 S. 420 o. ff.; Bilag til Motiverne til det tyske Udkast S. 175 o. ff.,

*) Law of evidence udtømmes ikke ved de så legale Bevisregler, men indbefatter den hele navnlig ved Slutningsforedrag af Nævningedommere uddannede Bevisret.

hvor den engelske Rets Regler sammenfattes i den Sætning (S. 182): Den Sigtedes Domfældelse er Udtrykket for Rettens og Nævningernes overensstemmende Retsanskuelse; thi hver Faktor er i Stand til at forhindre en Domfældelse, som er i Strid med dens Retsanskuelse.

Det Udgangspunkt, som er vundet ved en Betragtning af Forholdets Natur og den engelske Ret, fører over til det næste Spørgsmål, ad hvilke Veje og i hvilke Former den Medvirking ved Skyldspørgsmålets Afgjørelse, som indenfor visse Grænser bør tilkomme de retskyndige Dommere, skal udøves. Det er herved givet, at det i Fastlandets Love og Praxis hyppig anvendte Middel til at sikre den Skyldige mod Retsvildfarelser fra Nævningernes Side, som består i at opløse Forbrydelsens legale Kjendemærker i konkrete Kjendsgjerninger, og indskrænke Nævningerne til Afgjørelsen af, om disse foreligge, er forkastelig, fordi derved gjøres en uberettiget Indskrænkning i Nævningernes Kompetence. Noget Sådant fjender heller ikke den engelske Ret. På den anden Side lader det sig ikke gjøre i det Hele ligefrem at overføre den engelske Rets Regler, der hænge nøje sammen med særlige Forhold i Henseende til Retsorganisationen og Retsmidlernes Ordning, og som i flere Henseender karakteriseres ved en Formløshed, af hvilken man i England på Grund af den hele historiske Udvikling ingen Ulemper sporer, men som man ikke kan tænke på at overføre. Det må således særlig haves for Øje, at Påanke på Grund af Lovens Krænkelse i Nævningesager vil blive illusorisk, når der ikke drages Omsorg for, at Retsvildfarelsen træder udvortes frem i selve Nævningeklæringen, der ikke som de retskyndige Dommeres Afgjørelser ledsages af Domsgrunde. Opgaven må derfor, som det af Bar er bemærket, være at overføre den engelske Rets Ånd i de Former for Nævningeprocessen, som fra Frankrig ere gåede over i alle Lovgivninger udenfor England. Dette kan imidlertid også gjøres uden særdeles store Vanskeligheder og ved videre Udvikling af alt forhåndenværende Elementer, hvorpå navnlig den sachsiske Lov om Nævningesager af 1868 frembyder Exempel. Og der kan derfor

ikke herfra hentes noget bindende Bevis for Nødvendigheden af at gå over til Meddomsmandsinstitutet. De Bestemmelser i det foreliggende Udkast, der særlig have Hensyn til de retskyndige Dommeres Medvirking ved Skyldspørgsmålets Afgjørelse, ere §§ 328, 329 Nr. 2, 333, jfr. 353, og 350—351. I § 328 2det og 3die Stykke er i Lighed med den engelske Ret anordnet et Foredrag af Rettens Formand, i hvilket dels de Retssætninger, som komme i Betragtning, skulle udvikles for Nævningerne, dels Bevisførelsen belyses af ham i Henhold til almengyldige Erfaringsætninger. Med Hensyn til Spørgsmålet, om et sådant Foredrag af Formanden overhovedet er et naturligt Led i Nævningeprocessen, og hvad det i bekræftende Fald skal indeholde, ere Meningerne meget delte, og ikke mindre afvige Lovgivningerne fra hinanden. Nogle Love have ganske afskaffet det, efter andre skal det blot indeholde en Belæring om Retssætningerne, medens omvendt den franske Lovgivning idetmindste ikke gjør en sådan Belæring til Pligt, men forlanger en Rekapitulation af Beviserne. Denne Uensartethed forklares let derved, at det rette Synspunkt ikke var fundet. Efter det Ovenudviklede kan det ikke være tvivlsomt, at netop denne Bestanddel af den engelske Ret bør bevares i den Ånd og Betydning, den har efter samme. Den er Udtryk for og svarer til de retskyndige Dommeres Beføjelse til Medvirking ved Skyldspørgsmålets Afgjørelse. Tilstrækkelig til at sikre Rettens Indflydelse er den naturligvis ikke, da dens Indflydelse på Nævningerne kun er moralsk, og da det fremdeles kan tænkes, at Formanden udtaler Sætninger, som ikke deles af Rettens Flertal; der kræves derfor yderligere retlige Garantier. Ikke destomindre har hint Foredrag en stor Betydning til at hidføre en virkelig Samvirken mellem de to Faktorer. Til dets Væsen hører nu, at det ikke blot skal være en Belæring om Retssætningerne, der desuden vanskelig kan gives på virksom Måde uden Tilknytning til det konkrete Tilfælde, men også behandle Bevisspørgsmålet, dog kun på den Måde, som Udkastet foreskriver, nemlig således at Nævningerne vejledes, men dog komme til at af-

gjøre selvstændig og på eget Ansvar. Også den engelske Dommer ytrer sig, ordentligvis idetmindste, kun hypothetisk om Bevisspørgsmålet, idet han kun udtaler sig om Bevisernes Vægt efter almindelige Grundsætninger og ofte gjentagne Gange gjør Nævningerne opmærksomme på, at de på eget Ansvar må træffe Afgjørelse, om den Sigtede er skyldig. Indenfor disse Grænser er Formandens Udtalelse om Beviset nyttig, ikke blot for det enkelte Tilfælde, men til at bevare og udvikle videre en Sum af Erfaringsætninger for Bevisbedømmelsen, der er af stor Betydning, skjønt det ligger i Forholdets Natur, at de ikke kunne eller skulle gjøres til Lovregler. Derimod vilde en Udtalelse om Beviserne, der gik videre og navnlig drog Konklusionen i det givne Tilfælde, komme i Strid med Institutionens Tanke og enten blive farlig for Nævningernes Selvstændighed eller undergrave Agtelsen for den Retsformand, hvis Mening om Sagens Udfald jævnlig ikke blev fulgt af Nævningerne. Et vigtigt Punkt er det iøvrigt, når Formandens Udtalelse om Beviserne skal opnå den Betydning, der tilstræbes, at Udkastet i Overensstemmelse med den engelske Ret sikrer Retsformanden den tilbørlige Upartiskhed, ved som Regel at overlade Vidneafhørelsen til Parterne selv. At den Opgave, der stilles Formanden ved et sådant Foredrag, ofte vil være vanskelig og gjøre Krav på

særlig dygtige Kræfter, er indlysende. At man strax her skulde nå den Fuldkommenhed, som er nået i England, kan ikke ventes; Udkastets Udtryk ere derfor også med Hensyn til den forlangte Udtalelse om Beviserne valgte således, at Forpligtelsen ikke fremtræder som ubetinget, men er knyttet til den Forudsætning, at „Bevisførelsen dertil giver Anledning“, hvorover Formanden selv er Dommer. Fordringerne ere således på den ene Side ikke stillede højere, end at de kunne opfyldes; men Muligheden af en videre Udvikling, når Nævningeinstitutionen har slået Rod og er bleven tilvant for alle Medvirkende, er på den anden Side sikret.

Til retlig Betyggelse af den Medvirkning ved Skyldspørgsmålets Afgjørelse, som tilkommer Dommerne, tjener den Ordning, at Grundlaget for Nævningernes Erklæring er

Spørgsmål, der forelægges af Retten, ikke umiddelbart Anklagen, hvilken imidlertid selvfølgelig atter er Grundlaget for Spørgsmålene. Dette Systems Optagelse i den franske Lovgivning har vel nærmest sin Forklaring i den Opfattelse af Nævningernes Opgave, fra hvilken man dengang gik ud, og hvorefter det var en Nødvendighed. Det kunde da synes naturligt, når denne Opfattelse forlades, at optage den engelske Regel, der lader Nævningerne umiddelbart besvare Anklagen og overlader dem selv at udtage de væsentlige Punkter af denne. Rigtigt er dog kun, at Spørgsmålsstillingen må ordnes på en anden, simplere Måde, end den oprindelige franske Ret medførte, men ikke, at selve Systemet bør opgives. Her er et Punkt, hvor den engelske Nævningeproses lider af en Formløshed, der selv i England har fremkaldt Reformønsker, og som i alt Fald ikke bør overføres. Den engelske Nævningedommers friere Stilling, Nævningernes Vane at følge hans Retsbelæring og i Særdeleshed den Omstændighed, at han selv er Medlem af den højere Domstol, som udøver Kontrollen med Nævningernes Erklæringer. og at han således om fornødent kan gjøre denne Domstol mundtlig Meddelelse om Forhandlingen for Juryen, ere Forudsætninger, som mangle og tildels ikke kunne fremkomme andetsteds. Uden Spørgsmålssystemet vil derfor udenfor England Nævningedommernes Kontrol ofte ikke kunne udøves, uagtet Betingelserne for dens Anvendelse i det givne Tilfælde i Virkeligheden kunne være forhånden, og det Samme gjælder om den yderligere Kontrol, som tilkommer Paaankeinstantsen. Retsvildfarelsen må kunne sees af Nævningernes Erklæring, da den ellers, om end sandsynlig, ikke kan komme i Betragtning, (det Middel til at gjøre den kjendelig for Paaankeinstantseu, som ligeoverfor retskyndige Dommere ligger i Fordringen om Domsgrunde, se §§ 358 og 374 Nr 7, savnes her); men at den bliver kjendelig af Erklæringen i de Tilfælde, hvor ikke allerede Anklagens Formulering åbenbarer den, kan kun opnåes ved de Midler, Spørgsmålssystemet lægger i Rettens Hånd. De Bestemmelser, vedrørende Spørgsmålene til Nævningerne, som særlig have

Dommernes Medvirkning ved Afgjørelsen for

Øje, ere de, der indeholdes i § 329 Nr. 2 og § 333.

Reglen i § 329 Nr. 2 står nærmest i Forbindelse med Dommernes Kontrol med Bevisprøvelsen. Enhver Domfældelse forudsætter, at der foreligger Bevis for en konkret Handling af den Sigtede, som kan henføres under Forbrydelsens Begreb. Hvor mange individuelle Omstændigheder ved Handlingen der må vare beviste, for at denne selv kan antages for bevist, kan ikke bestemmes ved en almindelig Regel, men afhænger af Forbrydelsens Karakter og Forholdene i det enkelte Tilfælde. Af Anklageprincippet følger, at den for Bevisets Skyld fornødne Individualisering af Handlingen ordentligvis ikke ved, at noget Andet sættes i Stedet, eller ved Udeladelse må gå udenfor den Individualisering af samme, som Anklagen har givet, se §§ 308—309, jfr. § 374 Nr. 6. Det kan imidlertid omvendt stille sig så, at Anklagens Individualisering, skjønt den opfyldte Fordringen efter § 248 c., dog, efterat Bevisførelsen har fundet Sted, viser sig at være utilstrækkelig til at give Viehed om Handlingen. Bevisførelsen kan f. Ex. have gjort det klart, at den Sigtede enten må have begået Handlingen indenfor visse snevrere Tidsgrænser, end Anklagen angiver, eller også ikke kan vare skyldig. Det hører utvivlsomt ind under den Kontrol med Bevisprøvelsen, som Dommerne skulle udøve, at de i sådanne Tilfælde ere beføjede til at indskrænke Nævningernes Frihed til at erklære skyldig, ved til Anklagens Formulering at føje de yderligere, konkrete Bestemmelser, som de mene, at der endvidere må kræves Bevis for, hvis Handlingen selv skal kunne antages bevist. Dette er det, der udtales i § 329 Nr. 2, som Undtagelse fra den almindelige Regel, at Spørgsmålet til Nævningerne, hvad den konkrete Betegnelse angår, ligefrem slutter sig til og optager Anklagens Angivelser (med de ved § 309 hjemlede Afvigelser) se § 329 2det Stykke og særlig Nr. 1. Den omhandlede Beføjelse for Retten vil imidlertid også i nogle Tilfælde kunne tjene til at sikre Retten dennes Indflydelse på Retsspørgsmålenes Afgjørelse. Det kan nemlig være, at

Utilstedeligheden af Kjendsgjerningernes Henførelse under Straffeloven, som var skjult ved den mere ubestemte Betegnelse i Anklagen og derfor ikke kunde tages i Betragtning af Retten, når Nævningerne på Grundlag af et i Overensstemmelse med Anklagen affattet Spørgsmål, erklærede den Sigtede skyldig, nu på Grund af hin Tilføjelse bliver kjendelig, så at Retten (eventuelt Paaankeinstantsen) trods Nævningernes Erklæring kan frifinde, jfr. §§ 350 og 377 Nr. 3.

Det er imidlertid ikke altid muligt at gjøre en Retsvildfarelse kjendelig ved dette Middel, nemlig ikke den Retsvildfarelse, der finder Sted, når Nævningerne erklære skyldig, uagtet Omstændigheder, der udelukke Straf, foreligge (i Modsætning til de Omstændigheder, der positivt må foreligge for at begrunde Straf), idet de enten glemme at tage Lovens Strafuldelukkelsesgrunde (Utilregnelighed o. s. v.) i Betragtning eller overse

Kjendsgjæringer, der ophæve den Karakter ved Handlingen, som skulde begrunde dens Henførelse under Forbrydelsesbegrebet. Her må et yderligere Middel lægges i Rettens Hånd, for at den kan sikre sig sin Medvirkning ved Retsspørgsmålenes Afgjørelse. Dette Middel giver § 333 ved at tilstede særegne Tillægsspørgsmål om sådanne Omstændigheder, hvorved Nævningerne nødes til udtrykkelig at udtale sig om disse. Sådanne Tillægsspørgsmål kjende i Reglen de gjældende Love, hvad Lovens Strafedelukkelsesgrunde angara. Der har imidlertid været megen Strid om deres Berettigelse. Den Indvending er gjort, at Nævningerne allerede ved at besvare Hovedspørgsmålet udtale sig om alle Strafedelukkelsesgrunde; erklære de skyldig, nægte de med det Samme, at sådanne foreligge. Svaret på Tillægsspørgsmålet er altså i Virkeligheden allerede givet; besvare Nævningerne det på en Måde, som står i Strid med Svaret på Hovedspørgsmålet, foreligger der en Modsigelse, der må gjøre Nævningernes Erklæring ubrugbar og foranledige Anvendelse af den ved § 348 hjemlede Fremgangsmåde. Svaret på Tillægsspørgsmålet er således enten overflødigt eller ubrugbart. I Henhold til denne Betragtning, og for alligevel at bibeholde den Betyggelse for den Sigtede, der ligger i, at

Nævningerne foranlediges til udtrykkelig at erklære sig angående Strafedelukkelsesgrunden, have flere Love (blandt dem også den sachsiske af 1868) foreskrevet en særegen Form for Hovedspørgsmålet i disse tilfælde, hvorved dette kun kommer til at handle om den ydre Gjærning. idet Udtrykket „skyldig“, der gjør Spørgsmålet til et almindeligt, ombyttes med et andet af mere begrænset Omfang (überführt, erwiesen ell. lign.). Men denne Udvej er utvivlsomt forkastelig. Den kommer i Strid med den Grundsætning, at Spørgsmålet om den Sigtedes Skyld ikke må deles eller opløses i flere Spørgsmål, jfr. Udkastets § 332. Tilsidesættes denne Grundsætning, bliver det for det Første muligt, at den Sigtede kan blive erklæret skyldig, medens et enkelt Spørgsmål om Skylden vilde give det modsatte Resultat, (af 12 behøve kun 4 at bekræfte begge Spørgsmålene. og dog kan hvert af Spørgsmålene være bekræftet af 8). Kan nu end dette undgås ved en særegen Regel om Stemmeberegningen, jfr. § 343 3die Stykke, bliver der den Hovedindvending tilbage, at Nævningerne ikke fåe Sagen i sin Helhed til Afgjørelse, idet de nu ikke kunne nægte Strafskylden af andre Udelukkelsesgrunde end de særlig omtalte. Sagen er imidlertid, at Hovedspørgsmålet meget godt kan beholdes i sin regelmæssige Form, uden at det bliver betydningsløst eller urimeligt at stille de omhandlede Tillægsspørgsmål. Den rette Opfattelse er den, at disse ere Spørgsmål om Motiverne til det Svar, der er givet på Hovedspørgsmålet. Der er åbenbart intet Unaturligt i, at Nævningerne må give Svar på et Spørgsmål herom. At de ikke som Dommerne skulle give Domsgrunde, er ikke grundet i en urimelig Forestilling om en souveræn Magt hos Nævningerne, der ikke tilsteder Motivering, men simpelthen deri, at Fordringen om slige Grunde ikke kan fyldestgjøres af dem. Men denne Grund gjælder ikke, når og for så vidt Erklæringen angående Motiverne alene kræver Svar (Ja eller Nej) på et af Retten stillet Spørgsmål. Kommer der derved en Modsigelse frem mellem Svarene på de to spørgsmål, er der ingen Grund til at behandle Erklæringen efter § 348; men den Realitetsdom

bliver at afsige, som grundet på, at Svaret på Hovedspørgsmålet, som det nu sees, hviler på en Retsvildfarelse, v: den Sigtede frifindes, se § 353*). Den Regel, som Lovene således hjemle med Hensyn til Lovens Strafedelukkelsesgrunde, er altså fuldstændig velgrundet. og denne Fremgangsmådes praktiske Betydning til at forbeholde Dommernes Indflydelse På Retsspørgsmålene forøges i høj Grad derved, at også Beviset for konkrete Kjendsgjæringer, der udelukke Henførelsen under Straffeloven kan gjøres til Gjenstand for slige Spørgsmål, jfr. Bar. 1. c. S. 85 o. ff. I hvilket Omfang Beføjelsen til at forelægge Nævningerne Tillægsspørgsmål af den heromhandlede Art bør benyttes, må bero på de konkrete Omstændigheder. Foruden den selvfølgelig Betingelse, at den pågjældende Omstændighed, dens Bevislighed forudsat, efter Rettens Opfattelse har den retlige Betydning at udelukke Straf — en Betingelse, som dog noget lempes ved Hensyn til Paaankeinstantsen, jfr. også § 358 —, må der nemlig tillige være Bevisdata tilstede for den, så at det kan tænkes, at Omstændigheden af Nævningerne vil blive bekræftet. Herved må det komme an på Rettens Skjøn (jfr. imidlertid § 375 Nr. 4), hvad enten der er Tale om at stille et sådant Spørgsmål i Embeds Medfør — Noget, som efter Straffeprocessens Grundsætninger må kunne ske — eller Spørgsmålet af Forsvaret begjæres stillet. Det kan ikke billiges, når sleve Love have gjort det til en ubetinget Ret for den Sigtede at kræve Tillægsspørgsmål om Lovens Straffefrihedsgrunde. Mangler der efter Rettens Skjøn rimelige Bevisdata for den, kan det kun forvirre Nævningerne, at et særligt Spørgsmål stilles derom, En anden Sag var det, hvis Nævningerne kun kunde antage Tilstedeværelsen af Straffrihedsgrunde efter særligt Spørgsmål; men det er jo på Grund af Hovedspørgsmålet ikke Tilfældet, og herom har Forsvaret tilstrækkelig Lejlighed til under Forhandlingen at minde Nævningerne.

*) En lignende Regel findes i New-Yorks civile Proces, idet der ved Siden af Generalverdiktet kan afkræves Nævningerne et Specialverdikt, som i Tilfælde af Modsigelse har Fortrinet.

Det Foregående viser, at Afgjørelsen af,

hvilke Spørgsmål der skal stilles, og hvorledes de skulle stilles, ikke kan finde Sted efter en skematisk Regel, men jævnlig afhænger af Omstændighederne i det enkelte Tilfælde. Da nu denne Afgjørelse tillige kan virke af den største Vigtighed for Sagens Udfald, kan der ikke være Tvivl om Rigtigheden af to Regler, som Udkastet har antaget overensstemmende med Videnskabens Fordring og de nyeste Love, nemlig for det Første, at Afgjørelsen ikke kan overlades Retsformanden, men at Spørgsmålenes Affattelse bør ske ved Rettens Beslutning (se § 328 1ste St.), og for det Andet, at der bør tillægges Parterne Medvirkning på den i §

327 foreskrevne Måde. Med Rette er det af flere Forfattere (Glaser, Bar) fremhævet, at det er et af Nævningeprocessens Fortrin, at den tilsteder nøjagtig Fastsættelse af det, hvorpå det ved Sagens Afgjørelse kommer an, under en offentlig Forhandling og Parternes Medvirkning, førend selve Afgjørelsen finder Sted, medens denne Fastsættelse i andre Sager ikke er undergivet processuelle Regler og unddrager sig Kontrol.

Den Indflydelse til at hindre en ugrundet Domfældelse, som er Forudsætningen for de ovenfor omtalte Regler, bestemmes nærmere ved §§ 350 og 353. I Henhold til disse kan Retten for det Første frifinde, når Nævningeerklæringen åbenbarer en Retsvildfarelse. Men dernæst hjemler § 350 også i Overensstemmelse med de tidligere udviklede Grundsætninger Retten Beføjelse til at hindre Domfældelse, når den finder, at der mangler tilstrækkeligt almengyldigt Bevis. Medens som tidligere omtalt de fleste Love her kun kjende et suspensivt Veto for Retten, opstiller Udkastet i Overensstemmelse med Forholdets Natur og den engelske Ret, jfr. også nu den sachsiske Lov § 89. den Regel, at Retten af denne Grund kan frifinde. Det er herved principielt af mindre Betydning, at det, for såvidt mulig at undgå en Konflikt på Bevisområdet, er foreskrevet, at Frifindelse først kan finde Sted, efterat ny Forhandling er prøvet, medmindre Anklageren frafalder Anklagen — hvad der her efter Forholdets Natur må kunne finde Sted trods den almindelige Regel i § 32,

dog at Beføjelsen hertil bør være Overstatsanklageren forbeholdt —, og at der er fordret Enstemmighed for Frifindelsen, hvilket sidste kan forsvares ved den Betragtning, at der her ikke som ved Tilsidesættelse af Nævningernes Erklæring på Grund af Retsvildfarelse, kan finde en reel Prøvelse Sted i Påankeinstantsen, men kun den formelle, om Beslutningen er begrundet på en Loven fyldestgjørende Måde, se § 375 Nr. 7. Fra de Love, der undtagelsesvis under visse Forudsætninger have tillagt Dommerne en lignende Frifindelsesret, adskiller Udkastet sig aldeles væsentlig derved, at det fordrer Grunde for Tilsidesættelsen, medens hine Love forbyde en sådan Begrundelse. Dette forklares ved den hele forskellige Betragtningssmåde, der ligger til Grund for Bestemmelserne. Hine Love behandle forsåvidt Dommerne som Nævninger og have således deres Rod i en Modsigelse, der har mange uheldige Virkninger. Udkastet derimod lader ikke Dommerne træde ud af deres naturlige Rolle. Når man som Grund mod Motivering her anfører Nævningernes Værdighed, der vil lide ved en Kritik af deres Erklæring, turde en umotiveret, orakelmæssig Tilsidesættelse dog være i langt højere Grad i Strid med deres Værdighed og bidrage langt mere til at forstyrre det ønskelige Forhold mellem Ret og Nævninger. At Stemme flerheden eller henholdsvis Enstemmigheden her må fordres ikke blot om Resultatet, men og med Hensyn til enhver af de anførte Grunde, i Modstrid med den almindelige Regel efter § 106, følger af, at Beslutningens egentlige Gjenstand er dette, om der er Grund til at tilsidesætte Nævningernes Erklæring. Er der ikke Enighed om Grunden, bliver Enigheden om Resultatet derfor uden Betydning, og Domfældelse må finde Sted i Henhold til Nævningernes Erklæring.

Efterat de Hovedsynspunkter, på hvilke Udkastets Regler om Nævningeprocessen hvile, ere fremstillede, bliver endnu om de enkelte Forskrifter i Kapitlet Følgende at bemærke. Gangen i Kapitlet følger Forhandlingens Gang. Der kan sondres mellem følgende Grupper: 1) §§ 310—322 om Sagens Indledning og Nævningernes Udtagelse, 2) §§ 323—340

om Sagens Gang, indtil Eporgsmålene ere overgivne Nævningerne, og herunder sirligt §§ 329—340 om nævningernes Kompetence og om spørgsmålene til dem, 3) §§ 341 — 346 om Reglerne for Nævningernes Rådstagning og Afstemning, og 4) §§ 347—355 om Sagens Gang, efterat Nævningerne have vedtaget deres Erklæring.

Reglerne om Nævningernes Udtagelse til den enkelte Sag høre til dem, som omtrent på samme Måde komme igjen i alle Love. Både om Grundsætningerne og om Enkelthederne hersker der almindelig Enighed. Grundsætningerne ere, at de 12 Nævninger i Sagen — til dette Tal har man altid efter den engelske Rets Exempel holdt sig — må udtages ved Lodtrækning blandt samlingens Nævninger, og at der tilkommer Parterne en Forkastelsesret. uden Angivelse af Grund, hvilken Ret ikke må Være altfor snevert tilmålt, men dog selvfølgelig ikke kan Være uden Begrænsning. Med Hensyn hertil fordres der mindst det dobbelte Antal af det, der skal udtages til Sagen, til Lodtrækningens Foretagelse, se §§ 313, 314 og 316. Når Lodtrækningen er endt (§ 319), blive Nævningerne tagne i Ed, se § 322.

Ved § 323, jfr. § 324. erindres, hvad tidligere er demærket om Grundene til, at et farligt motiverende Anklageskrift ikke bør oplæses; de samme Grunde tale imod at tillægge Statsanklageren Beføjelse til mundtlig Begrundelse af Anklagen for Bevisførelsen, jfr. derimod § 325 2det Stykke. I Overensstemmelse hermed er den sadsyiske Lov, der imidlertid foreskriver, at Rettens Formand efter Oplæsningen af Anklagekjendelsen kan forklare denne for Nævningerne ved en nærmere Fremstilling af dens Indhold (§ 43). Imod en sådan Regel kan der vel ingen principiel Indvending gjøres. men den har neppe nogen væsentlig Betydning, hvad den sadsyiske Lov vel også anerkjender ved ganske at overlade det til Retsformanden at give en sådan Forklaring eller undlade det. Med Hensyn til Reglen i § 324 2det St. erindres, hvad tidligere er bemærket om, at en sådan Tilståelse ikke kan gjøre hele Nævningeforhandlingen overflødig. Hvad den engelske Ret i så Henseende foreskriver, har

historiske Grunde; at overføre den vilde stride mod Straffeprocessens Grundsætninger. Udkastet har vel i mange Tilfælde tillagt den Sigtede en Ret til at vælge, om Nævningerne skulle deltage eller ikke; men Pægten er herved ikke lagt på Tilståelse. At Valget må være truffet på et tidligere Stadium i Sagen, er en

Hensigtsmæssighedsfordring. Derimod kan det frivillige Bevis, den Sigtede vder mod sig, gjøre Bevisførelse, eller, hvis denne allerede var begyndt, videre Bevisførelse overstodig. Herved må det imidlertid komme an på. om de. der have Stemme angående Bevisprøvelsen. ingen Indsigelse gjøre; Paragrafen skjærper her yderligere den Grundsætning. som er udtalt i § 288, men er iøvrigt i Overensstemmelse med dennes Tanke. — Ved § 326 bemærkes. at den Sætning, at Punkter, der ikke høre under Nævningernes Kompetence, ikke bør ombandles på dette Trin i Sagen. i og for sig er naturlig i en ordnet Forhandling. Men der tilsigtes ikke en Hemmeligholdelse for Nævningerne (f. Ex. om Straffens Størrelse, at den Sigtede er i Gjentagelsestilfælde o. s. v.), Noget, som i og for sig vilde Være unaturligt og desuden let kan fremkalde Mistænksomhed hos Nævningerne. Det er derfor dels kun en Forhandling („omhandle“), som Loven afskjærer, dels kun „såvidt mulig“, idet Sammenhængen med den egentlige Gjenstand for de heromhandlede Foredrag kan være en sådan, at Berøring af slige Punkter ikke kan undgås.

Det er tidligere forklaret, hvorfor den i § 327. jfr. § 328 1ste Stykke, givne Regel må ansees for stemmende med Forholdets Natur. Uheldigt turde det Være, når nogle Love lade den første Formulering af spørgsmålene udgå fra Retten og tillade Parterne derefter at fremkomme med Indvendinger. Retten kan træffe en upartisk Afgjørelse, når Forslagene foreligge fra Parterne, men vanskelig, når de af den selv opstillede Spørgsmål ere gjorte til Gjenstand for Kritik af Parterne, og Rettens Afgjørelse fremtræder som Kritik af egen tidligere Afgjørelse. Også vil en sådan Fremgangsmåde ofte medføre unødigt Forhaling. Selve Afgjørelsen vil være ulige lettere for Retten, af hvilken ofte

kun Formanden har kjendt Sagen for Forhandlingen, når den har et Grundlag i alt foreliggende Forhandlinger. Udkastets Forstag er også ganske i Anklageprocessens Ånd. Et omtvistet Punkt er det, om Retten bør fastsætte spørgsmålene før eller efter Formandens Foredrag. For den første Vej taler, at der opnåes en Betyggelse for Overensstemmelse i Opfattelsen mellem Formanden og Retten eller dens Flertal. For den sidste Fremgangsmåde, som er den, der findes i cods d'instruction og de ældre tyske Love, at selve Foredraget let kan fore til, at Synspunkter, der hidtil vare oversete, og som fåe Indflydelse på Spørgsmålene, komme frem, medens den Omstændighed, at spørgsmålene alt ere fastsatte, vil medføre, om end ikke nogen retlig Hindring for at forandre dem, så dog faktisk en Utilbøjlighed hertil, der også vil kunne virke stadeligt på Formandens Foredrag. Begge Synspunkter synes at komme til deres Ret ved den Bestemmelse, at Retten rådslår og fastfætter (foreløbig) Spørgsmålene, førend Formanden holder sit Foredrag, men således, at de først oplæses, efter at Foredraget er endt, og forinden kunne undergives fornyet Prøvelse af Retten, se § 328 1ste Stykke. Om Indholdet af Foredraget er talt tidligere. spørgsmålene og Anklagen medgives selvfølgelig Nævningerne (§ 340 1ste St.) Den Grundsætning, at Nævningerne skulle støtte deres Afgjørelse på den for dem foregåede mundtlige Forhandling, må medføre, at andre Aktstykker ordentligvis ikke må medgives dem, og aldrig f. Ex. skriftlige Udtalelser af Parterne eller Forhørsakter. Undtagelse kan kun gjælde med Hensyn til egentlige Bevisting (jfr. § 298 1ste Stykke) og de i § 298 Nr 1, 2 og 5 nævnte Aktstykker. Men om disse bør medgives, bør alene bero på Formandens Skjøn; navnlig bør Andragende herom ikke kunne fremsættes af Parterne, da nægtelsen af et sådant Andragende let kan mistydes, om den end er fuldstændig velgrundet.

Reglerne i §§ 329—331, som bestemme Nævningernes Kompetence og afgive Grundlaget for spørgsmålene til dem, ere omhandlede i det Foregående. § 332 taler om

Hovedspørgsmålet. Det går ud på, om den Sigtede er skyldig i den Forbrydelse, som lægges ham til Last. Med Hensyn til dette Spørgsmål udtales den Grundsætning, at det ikke må deles (opløses). i flere; denne Sætnings Nødvendighed er forklaret ovenfor. Herfra er imidlertid Undtagelse hjemlet ved §§ 334 og 335, om hvilke Paragrafer Følgende bemærkes. I § 334 er foreskrevet, at Spørgsmål om Tilstedeværelsen af Omstændigheder, der hjemle Nedsættelse af Straffen, ikke må optages i Hovedspørgsmålet, men altid bør gjøres til Gjenstand for særskitte Tillægsspørgsmål. Grunden er, at Optagelsen af Nedsættelsesgrunden i Hovedspørgsmålet gjør dette tvetydigt. Det Spørgsmål, om den Sigtede har begået Handlingen med denne eller hin strafnedsættende Omstændighed kan nemlig både forståes således, at der spørges, om den Sigtede har begået Handlingen, som den betegnes, og således. at der spørges: Er ved Handlingen, som forudsættes bevist, den angivne strafnedsættende Omstændighed tilstede? Om nu end Spørgsmålet skal forståes på den første Måde, så er dog Misforståelse ternkelig, og for Mænd, der ikke ere vant til stige Afgjørelser, som Erfaringen har vist, ikke fjerntliggende. Denne Misforståelse vilde blive til Skade for den Sigtede, og det bør derfor være ubetinget Regel, at den strafnedsættende Omstændighed udelukkes fra Hovedspørgsmålet. Det Samme kræver også Grundfætningen i § 339 1ste Stykke. Foruden Svarene „Ja“, eller „Nej“, vilde det 3dje Svar være muligt „Ja. men uden den strafnedsættende Omstændighed“. Noget forskjelligt er Forholdet ved de Omstændigheder, som medføre Strafforhøjelse. Det kan ikke blive til den Sigtedes Skade, om Nævningerne misforstå spørgsmålet. Kun Anklageren kunde beklage sig over, at der svares med et Nej, uden at det bliver klart, om Nævningerne dog ikke antage den Sigtede skyldig i Forbrydelsen uden den strafforhøjende Omstændighed. Men Spørgsmål herom bør han sørge for at fåe stillet som eventuelt Hovedspørgsmål, se § 337. Det er imidlertid bekvemmere og klarere også her at gå den Vej, kun at have eet Hovedspørgsmål og gjøre den

strafforhøjende Omstændighed til Gjenstand for et særegt Tillægsspørgsmål. Anklageren bør altid kunne fordre denne Fremgangsmåde anvendt, og Retten bør selv uden en sådan Vegjæring regelmæssig vælge

den. For den Sigtede kan den ifølge Reglen i § 343 sidste Stykke ikke blive til Skade. Ved § 334 bliver endnu at mærke, at der er givet den Sigtede en ubetinget Ret til at kræve Spørgsmål om en i Loven anerkjendt Strafnedsættelsesgrund stillet, uden at det, som efter § 333 ved Strafadelukkelsergrunde, er Betingelse. at der skal være Bevisdata for den. Forholdet er vel for så vidt det samme, som Nævningerne uden særligt Spørgsmål kunne antage også en strafnedsættende Omstændighed (se § 345 2det Stykke); men det kan her lettere oversees af den Ikke-Retskyndige, at dette er indbefattet i Afgjørelsen af Hovedspørgsmålet, og en sådan Fastsættelse vil også kun kunne træffes i Svaret på Hovedspørgsmålet ved et Tillæg til Jaet, medens Grundsætningen er, at Spørgsmålene skulle være således indrettede, at kun Ja eller Nej behøves til at udtrykke Nævningernes Overbevisning. Hvad Formuleringen af Hovedspørgsmålet angår, bestemmer § 332 2det Stykke, at det altid skal indledes med Ordene: „Er den Sigtede skyldig“, hvormed jævnføres § 333 2det Stykke. Dernæst indeholder § 332 3die Stykke nærmere Regler om Indholdet af Spørgsmålet, under Henvisning til § 329. Både de faktiske Momenter, der tjene til at individualisere Handlingen, og Forbrydelsens retlige Betegnelse skal optages. Kun derved bliver det klart for Nævningerne, at det er en dobbelt Funktion, de have at foretage, at prøve Beviset og at træsse Afgjørelse om Handlingens Henførelse under Straffeloven. Den retlige Betegnelse bør både give Forbrydelsens Navn eller vedkommende Paragraf i Straffeloven (eller begge Dele) og den Bestemmelse, som Loven giver af Forbrydelsen. Regler om, at det første ikke må optages, stå i Forbindelse med urigtig Opfattelse af Nævningernes Competence. Optagelsen af begge Dele vil dernæst ofte lette Nævningerne Forståelsen. Som bekjendt ere ikke sjældent Bestanddele af Forbrvdelserbegrebet underfor«

ståede, og en Misforståelse af den Ikke-Retskyndige i så Henseende kan ofte fjernes ved det Lys, Forbrydelsens Navn kaster over Loven. Den korrekteste Måde at stille Spørgsmålet på er altså følgende: Er N. N. skyldig i at have foretaget det eller det og derved at have begået den eller den Forbrydelse, hvortil Loven kræver o. s. v. (eller en lignende Affattelse). Forklaringen af § 333 er givet tidligere. Første Stykke af § 336 er selvfølgelig; det andet Stykke er hensigtsmæssigt for at gjøre Opgaven klar for Nævningerne: Bevisprøvelse og Henførelse under Loven. Reglerne i §§ 337—339 behøve ingen farlig Forklaring, Til Slutning skal det bemærkes, at der vistnok endnu er mange Punkter med Hensyn til Spørgsmålsstillingen, med hvilke Videnskab og Praxis have bestjæftiget sig; men da Vanskelighederne må løses i Overensstemmelse med de Grundsætninger, Udkastet har udtalt, vil det findes rigtigt, at Loven Intet bestemmer om dem, men overlader det hele Emnes videre Udvikling til Videnskab og Praxis. Der kan her navnlig henvises til det ofte citerede Hovedværk i dette Emne af Bar.

Af Reglerne om Nævningernes Rådslagning. Afstemning m. v. behøve §§ 341 og 342 ingen nærmere Begrundelse. Hvad § 343 angår, mærkes særlig Reglerne i 2det og 3die Stykke. Udkastet har ikke, sålidt som andre gjældende Love på Fastlandet, optaget den engelske Regel, at Nævningernes Exklæring, hvad enten den går ud på Skyldig eller Ikke-skyldig, skal afgives enstemmig. Forkjærligheden i England for denne, dog heller ikke der uanfægtede og i Skotland ikke gjaldende Regel, skyldes vistnok for en væsentlig Del Fastholden ved det Tilvænt. Mod de Betragtninger, som anføres til Fordel for den, er det egentlig Afgjørende vistnok dette, at Enstemmigheden nødvendigvis i mange Tilfælde må dække en indre Usandhed, og at den derfor heller ikke kan have den store moralske Betydning, som den ganske vist må have. hvor den er sand og troes at være det. Når det i Modsætning til den engelske Regel erkjendes. at Erklæring kan afgives uden Enstemmighed, bliver spørgsmålet, hvilket Udfald

Sagen skal have i Tilfælde af Uenighed. At Udfaldet må blive til Gunst for den Sigtede, når Stemmerne stå lige, følger af almindelige Grundsætninger. Men de fleste Love anerkjende fremdeles, at et simpel Flertal (7 mod 5) ej bør være nok til at fælde den Sigtede*). Det er også naturligt at lade den i fådant Tilfælde stærkt fremtrædende Tvivl komme den Sigtede til Gode, så at altså til Domfældelse kræves en kvalificeret Majoritet. Lovene vakle mellem Fordringen om 8 eller 9 domfældende Stemmer. Valget er temmelig vilkårligt. Det bør imidlertid mærkes, at jo mindre Loven drager Omsorg for en virkelig Kontrol fra Dømmernes Side i den Sigtedes Interesse mod Nævningernes Afgjørelse. des naturligere. om end i og for sig ufyldstgørende, er det at søge Betyggelse i forhøjet Krav til Tallet af de Nævninger, der skulle samstemme i Domfældelsen. Men denne Betragtning har ikke kunnet være afgjørende for Udkastet; efter dettes hele Ordning har der ingen Opfordring været til at gå videre end til Fordringen om 8 Stemmer. Det behøver neppe nogen Forklaring, at Udkastet i Overensstemmelse med, hvad Alle nu erkjende for rigtigt, har fordret hint Flertal ved ethvert for den Sigtede ugunstigt Svar, så at det ved de i §§ 333 og 334 omhandlede Spørgsmål, er Nejet, som kræver 8 Stemmer, medens det ved andre Spørgsmål er Jaet. Misforståelser undgås ved den i Slutningen af Stykket foreskrevne Vedtegnelse af Rettens Formand. At også Reglen i § 343 3die Stykke er stemmende med Forholdets Natur, turde være klart. Den kræves af Grundsætningen om Skyldspørgsmålets Udelelighed, jfr. det ved § 106 Bemærkede og Reglen i § 357.

At Nævningerne må kunne begjære sig yderligere Forklaringer og Oplysninger meddelte, jfr. § 344 1 ste Punktum, er en Selvfølge. Vigtigt er herved, at Oplysningerne skulle meddeles i Retsmødet, alt-

så som Fortsættelse af de i §§ 328 og 340 ommeldte Udtalelser af Formanden, og ikke. som i flere ældre Love foreskrevet, på den Måde, at Formanden alene begiver sig til Nævningernes Forsamlingsværelse. Det andet Punktum i § 344 går ud fra. hvad der er almindelig erkjendt, at der ingen retlig Hindring er for Forandring i eller Tillæg til Spørgsmålene, så længe Nævningerne ikke have afgivet Erklæring, jfr. derimod §

349. Det vilde være urigtigt med Hensyn til Beslutningen om Spørgsmålene at gjøre Principet om dømmes Retskraft gjældende. Slige Forandringer må imidlertid kræve en Gjenoptagelse af Forhandlingen, idet Parterne efter Udkastets Princip må have Adgang til at udtale sig. Også § 345 har den samme Forudsætning, at Beslutningen om Spørgsmålene ikke er uforanderlig. At Nævningerne, som denne Paragraf hjemler, kunne fremsætte Begjæring om, at yderligere Spørgsmål stilles til dem. er et vigtigt Punkt, når på den ene Side Nævningerne skulle have Adgang til fri Udtalelse af deres Overbevisning, og på den anden Side dog ikke de Fordele skulle mistes, som ere forbundne med Spørgsmålssystemet. Hin Beføjelse for Nævningerne står derfor i nøje Forbindelse med det Punkt, om Nævningerne kunne besvare et Spørgsmål delvis bekræftende, delvis benægtende, og om de kunne erklære den Sigtede skyldig i en anden Forbrydelse end den, Spørgsmålet til dem lyder på. Medens det følger af sig selv, at en sådan Ret for Nævningerne kun kunde udsves indenfor de af Anklageprincippet følgende Grænser, se §§ 308—309, jfr. § 329 Nr. 1. kunde det synes, at der iøvrigt måtte indrømmes dem samme Frihed som de retskyndige dømmere ligeoverfor Anklagen, hvoraf vilde følge Anerkjendelsen af begge de nævnte Beføjelser. Den første Ret er også i flere af Fastlandets Love udtrykkelig hjemlet, og i England er Nævningernes Ret til at erklære skyldig i en Forbrydelse, som Anklagen ikke lyder på, anerkjendt indenfor den af Anklageprincippet følgende Grænse. Den engelske Ret kan imidlertid ikke her tjene til Forbillede, da den netop ikke kjender Spørgsmålssystemet. Det er indlysende, at alle de med dette System forbundne

*) Efter den preussiske Lov går i dette Tilfælde Afgjørelsen over til Dømmerne. Det Ubeldige i denne Regel anerkjendes nu af de Fleste, jfr. også det tidligere Bemærkede.

ejendommelige Fordele tabes, når Nævningerne skulle kunne erklære skyldig i en Forbrydelse, uden at det iforvejen under Medvirkning af Parterne er fastsat ved Rettens Beslutning, hvilke Forudsætningerne ere for en sådan Erklæring af Nævningerne. Denne Indvending må nu ikke blot Være afgjørende mod Nævningernes Ret til at erklære skyldig i en Forbrydelse, hvorom intet Spørgsmål er stillet (derimod er Nævningernes Ret til at tilføje en strafnedsættende Omstændighed ikke udelukket, se § 345 2det Stykke), men også mod deres Ret til delvis Bekræftelse, delvis Benægtelse, forsåvidt da dette skal have den Konsekvens, at den Sigtede på Grundlag af en sådan Erklæring skal kunne domfældes for en anden, ringere Forbrydelse, hvorunder efter Udskillelsen af det af Nævningerne Benægtede det af dem Bekræftede kan henfores. Hvad det sidstnævnte Tilfælde angår. kommer dertil yderligere, at det også kan Være Tilfældet, at det Bekræftede slet intet Strafbart indeholder, og at det derfor altid bliver tvivlsomt, hvad Nævningerne egentlig have ment, om det har været dem klart, at det Bekræftede udgjør det Strafbare, som Retten sinder deri. Man kan ikke gå ud fra, at de fjende Straffeloven i større Omfang, end den er bleven forklaret dem som Følge af Anklagen. Uforenelig er en Domfældelse på et sådant Grundlag også med den Tanke, der ligger til Grund for Udkastets Fordring, at Forbrydelsens Navn (Straffebestemmelsen) skal optages i spørgsmålet til Nævningerne. Det bør derfor fastholdes, at en Domfældelse ikke kan støttes på sådanne Erklæringer af Nævningerne. Vejen, ad hvilken det bliver muligt for disse at udtale deres Overbevisning i slige Tilfælde, ere de eventuelle Hovedspørgsmål §§ 337). Når et sådant ikke strax fra først -af er stillet, er det Korrekte, at Nævningerne begjære det stillet, så at Forhandlingen gjenoptages. Medens nu denne Begjæring. hvad eventuelle Hovedspørgsmål angår, ikke ubetinget skal efterkommes, sålidt som en begjæring om de i § 335 ommeldte Tillægsspørgsmål om strafforhøjende Omstændigheder, (i Kraft af Rettens negative Beviskontrol i den Sigtedes Interesse), må det derimod være Regel, at Tillægsspørgsmål

af det i §§ 333 og 334 ommeldte Indhold ubetinget bør stilles, når de begjæres, og Retten ikke finder dem retlig utilstedelige; thi det gjælder her blot en Form. Allerede Svaret på Hovedspørgsmålet vilde indeholde Afgjørelse om sådanne Punkter.

Forsåvidt den delvise Benægtelse blot går ud på at fjerne uvæsentlige konkrete Omstændigheder (jfr. § 309), som fejlagtig måtte være optagne i Spørgsmålet, og der altså ikke er Tale om at erklære skyldig i noget Andet, end der er spurgt om, kan den ikke udelukkes ved de ovenfor fremstillede Betragtninger. Der er ingen Grund til at udelukke Rettelsen af en Nedaktionsfejl ved nævningerne. eller til i den Anledning at anordne en Omvej, Men dette Tilfælde vil kun sjældent forekomme; det må altid have Formodningen for sig, at Alt, hvad der er optaget i Spørgsmålet, er væsentligt. Loven vilde kun rokke ved denne Grundsætning og forlede Nævningerne til Kritik af Spørgsmålene, hvis den udtrykkelig omtalte hint Undtagelsestilfælde; forekommer det engang, vil Vejen for Nævningerne frembyde sig af sig selv. En Selvfølge er det fremdeles, at det står Nævningerne frit for. når fejlagtig en strafnedsættende Omstændighed er optagen i Hovedspørgsmålet, at bekræfte dette under Benægtelse af hin Omstændighed.

Den Opfattelse, der ligger til Grund for §§ 348 og 349, er følgende: Nævningernes Erklæring er en Del af dommen i Sagen; den kan derfor ikke forandres af Nævningerne hverken af egen Drift eller på Foranledning af Retten. Denne Virkning indtræder, når Erklæringen er oplæst efter Reglen i § 347. Den Oplæsning for den Sigtede, som foreskrives i § 352. er ikke afgjørende; de Grunde, der have ført til den Forstrift i Lovene (efter code d'instr.), at den Første Forkyndelse af Erklæringen sker i den Anklagedes Fraværelse, ere alene Humanitetshensyn. Nævningernes Erklæring er imidlertid ikke hele Dømmen; den fastsætter ikke Straffen. For dennes Fastsættelse ved Retten er Erklæringen Grundlaget. For at kunne blive det må den fortolkes af Retten og må, når den sindes uklar, modsigende eller ufuldstændig, på Rettens Forlangende forbedres eller fuldstændiggjøres, og det må kunne ske, lige til Dom-

men er afsagt. Af den Første Betragtning følger Hovedreglen 'i § 349 og Reglen i § 348 2det Stykke. Af den sidste Betragtning følge de øvrige Regler i § 348 og Undtagelsen i § 349. Hvad denne sidste angår, må nemlig Spørgsmålene og dermed Erklæringen under den angivne Forudsætning erkendes at være ufuldstændig, thi der udkræves en udtrykkelig Afgjørelse. Det bemærkes, at Betingelsen er strengere end efter § 332, jfr. herved § 375 Nr. 4 og hvad derom vil blive bemærket. Bestemmelserne i §§ 350 og 351 er i alt væsentligt tidligere begrundede. At også de i § 350 omhandlede Beslutninger må kunne tages, så længe Dom ikke er afsagt, kan ikke være tvivlsomt. Det kan meget vel Være, at det først under Rådslagningerne om dommen bliver klart for Retten, at der er Grund til at anvende Beføjelserne efter denne Paragraf. Slutningsbestemmelsen i § 351 er hjemlet ikke blot ved Billighedshensyn, men ved den Retsgrund, at den ved § 350 2det Stykke hjemlede Beføjelse kun er givet Retten til den Sigtedes Fordel, og at således Nævningernes Erklæring, for så vidt den indeholder en delvis Frisindelse, ikke kan tilsidesættes. Flere Love have i Henhold til denne Betragtning foreskrevet, at under den nye Forhandling udgå sådanne Punkter, som i den første Erklæring ere afgjorte til Gunst for den Sigtede, af Anklagen. Men praktiske Vanskeligheder kunne møde ved Gjennemførelse af denne Regel. Den her i Overensstemmelse med den sachsiske Lov foreslåede Regel fører til det samme Resultat, men undgår hine Vanskeligheder. Når Nævningernes Erklæring lyder på Frisindelse, er Dømmen kun en Form, og ingen Forhandling finder Sted. I det modsatte Tilfælde sinder Forhandling Sted om Straffen, hvorved den i § 354 2det Stykke udtalte Regel er selvfølgelig. Det Samme gjælder om Reglen i § 355 2det Stykke, idet det naturligvis forudsættes, at dommerne ikke have fundet Grund til Anvendelse af § 350.

Kapitel V.

Eærlige Bestemmelser om Hovedforhandlingen uden Nævninger.

Kun så ere de Bemærkninger, som ere fornødne til Forklaring af Bestemmelserne i dette

Kapitel. Adskillelsen af Afstemningen over Spørgsmålene om Skyld og Straf er begrundet ved første Assnit Kap X. Som en følge af denne Adskillelse kan den Deling af Forhandlingen, som § 356 muliggjør, være hensigtsmæssig, jfr. sstr. Lov 1873 § 256. Om den Grundsætning, at Afstemningen om Skyldspørgsmålet ikke må deles, og om den rent formelle Undtagelse, som § 357 hjemler, er det fornødne bemærket på det nysangivne Sted; også kan her henvises til det om Nævningeprocessen Bemærkede. Det følger heraf, at Frisindelse må blive Følgen, når Flertallet erklærer den Sigtede for Ikke-skyldig, selv om det ikke er enigt om Frisindelsesgrunden. I sådant Fald vil Reglen i § 358 3die Stykke undergå den nødvendige Lempelse, jfr. Motiverne til det tyske Udkast S. 159 —160. Fordringerne til Domsgrundene i § 358, jfr. § 357, sidste Stykke,, ere iøvrigt stillede således, som Udkastets Retsmiddelsystem kræver, og ere i principiel Overensstemmelse med Reglerne i det civile Udkast om domme i Landsretssager.

Femte Assnit.

Om Anklage for og Sagens Behandling ved Underretten.

De i fjerde Afsnit givne Regler ville, selvfølgelig med Undtagelse af de Bestemmelser i Kap. IV, hvortil der ikke er henvist i § 356, i Almindelighed også være anvendelige i Sager, der behandles ved Underretten. De Indskrænkninger og Lempelser i denne Regel, der følge af, at Underretten beklædes af en enkelt dømmer, behøve ikke nærmere Omtale. Ved Siden heraf giver Udkastet imidlertid særegne Forskrifter med Hensyn til visse Punkter af Behandlingen, væsentlig begrundede i Hensynet til de ved Underretten behandlede Straffesagers mindre betydelige Karakter, der tilsteder og kræver lettere Former end ved Landsretssager. Herved må der imidlertid atter skjelnes imellem de Underretssager, som påtales af Statsanklageren, og dem, der påtales af Politiet. Det er, som alt tidligere bemærket, navnlig ved de sidste, at det påpegede Hensyn gjør sig gjældende.

Kapitel I.

Om Sager, som påtales af Statsanklageren.

Med Hensyn til disse Sager har Udkastet kun optaget een Ændring af Betydning, at nemlig den Sigtedes Ret ifølge § 254 Nr. 2 til at forlange en Bevisprøvelse på Grundlag af de forelagte Aktstykker før Henvisningen til Hovedforhandling her ikke skal sinde Anvendelse. De Betragtninger, hvorpå Reglen i § 254 Nr. 2 støttedes, ere kun anvendelige, hvor Anklagen går ud på en grov Forbrydelse, og det kan derfor ingen Betænkelighed have at lade denne Ret bortfalde ved Sager, der ikke have større Betydning end de, for hvilke Underretsbehandling er foreskrevet. En Forprøvelse af Anklagen med Hensyn til de i § 251 omtalte Omstændigheder er der derimod ingen Grund til at udelukke; men det er ikke nødvendigt med Hensyn hertil at give den Sigtede en særegen Frist. Finder dømmeren derfor ikke Hjemmel til at nægte Anklagen Fremme i Henhold til § 251, uden at videre Foranstaltning træffes, kan Sagen strax henvises til Hovedforhandling og Tægtedag berammes. Ved Varslets Bestemmelse bliver da tillige det særegne Hensyn at tage, som i Landsretssager allerede kommer i Betragtning ved Bestemmelsen af den i § 253 ommeldte Frist, nemlig at den Sigtede får tilstrækkelig Lejlighed til at gjøre sig bekendt med Sagens Aktstykker. Som en følge af, at Henvisningsbeslutningen således tages, uden at nogen Frist for den Sigtede er gået forud, må nogle Regler i 4de Afsnit Kapitel II. få en mere vid Anvendelse end ved Landsretssager. Dette gjælder om Reglen i § 270, forsåvidt den overhovedet kan finde Anvendelse ved disse Sager når den betinger Sagens Hævelse af, at nye Beviser ere komme for Dagen eller nye Kjendsgjerninger indtrådte. Denne Indskrænkning kan ikke gjælde her, sålænge Hovedforhandlingen ikke er begyndt. Noget Lignende gjælder med Hensyn til § 271, jfr. § 254 Nr. 1, se herom § 361. Med Hensyn til de Beviser, som den Sigtede vil fremføre, bliver Neglen i § 254 uanvendelig, men det bliver § 273, der med fornøden

Lempelse må afgive Reglen, se § 362

1ste Stykke; Bestemmelsen i § 362 2det Stykke, behøver ingen Forklaring. Med Slutningen af § 360 sammenholdes § 30.

Kapitel II.

Om Sager, som påtales af Politiet.

I Politisager kan Behandlingen ikke alene forkortes derved, at Retten til Forprøvelse af Anklagen på det skriftlige Grundlag så meget mere må bortfalde, men yderligere derved, at Hovedforhandlingen kan foregå, uden at et så langt Varsel behøves, som i andre Underretssager må gives, se § 360, jfr. §§ 253 og 262. Såvidt som Udkastet går, idet det i visse Tilfælde (§ 363) tilsteder, at Hovedforhandlingen foretages umiddelbart efter, at Anklagen er fremsat, og ellers (§ 364) lader Aftens Varsel være tilstrækkeligt, vilde man dog ikke kunne komme blot i Kraft af Hensynet til Sagens Ubetydelighed og den ringe Tid, der ordentligvis behøves til Forberedelse for den Sigtede. Den foreslåede Ordning bliver mulig derved, at den strax eller med kort Frist stedfindende Hovedforhandling nærmest kun har den Sigtedes Afhørelse om Anklagen til Gjenstand, ikke derimod Bevisførelse. Til at afgive Forklaring om Sigtelsen er det i § 364 foreskrevne Varsel tilstrækkelig Forberedelsestid, og i de i § 363 ommeldte Tilfælde erklærer han sig enten selv villig til strax at give sin Forklaring, eller det ligger i de Grundsætninger, der hjemle Anholdelsen, at han må finde sig deri. Behøves Bevisførelse ikke efter Udfaldet af Afhørelsen, kan Sagen strax tilendebringes. I modsat Fald træffes der Foranstaltninger til Bevisførelsen, hvilke da i Reglen ville have Sagens Udsættelse til Følge. Ved denne Ordning undgås det, at der træffes unyttige Foranstaltninger til Bevisførelse i de i disse Sager hyppig indtrædende Tilfælde, hvor denne viser sig overflødig, og den Sigtede lider Intet, idet han ikke afskjæres fra at

føre Beviser til sit Forsvar. Forsåvidt Veviserne baves ved Hånden, behøver Sagen ikke at udsættes. Dog bliver det selvfølgelig i Henhold til den almindelige Regel i § 286 altid dømmeren forbeholdt også i dette Tilfælde at udsætte denne, når han finder det nødvendigt, navnlig til Modpartens bedre Forberedelse. Kun den ubetingede Ret for Modparten til at forlange Udsættelse, som § 300 hjemler, er det ikke fundet nødvendigt eller stemmende med den øvrige Ordning at opretholde i disse Sager. § 365 1ste Stykke indeholder en naturlig Lempelse i Reglerne i §§ 279 og 293. Med Hensyn til den Afvigelse fra Hovedreglen i § 200. som indeholdes i § 366 1ste Stykke, henvises til Bemærkningerne ved § 200. Med Reglen i § 366 2det Stykke jævnføres § 294 i Slutningen. I § 367 indeholdes en Afvigelse fra den almindelige Regel i § 205 2det Stykke om Virkningen as, at den Sigtede nægter at svare under Afhørelsen. Om denne Afvigelse er det Fornødne bemærket ved § 205.

De 3 sidste Paragrafer i Kapitlet handle om forskellige Måder, på hvilke en Politisag kan afgjøres uden Dom, uagtet den Sigtede findes skyldig. De indeholde i det Væsentlige, hvad der findes herom i Lovene af 11. Februar 1863 og 4. Februar 1871, og behøve derfor kun få forklarende Bemærkninger. For alle 3 Paragrafers Vedkommende må det gjælde, at det alene kan bero på Dømmeren, om Afgjørelsen skal ske således. ikke tillige på Anklageren. Hvad denne har Krav på, er alene en Afgjørelse, om den Sigtede er skyldig; det er derfor i alle Paragraferne udtrykkelig fremhævet, at Betingelsen er, at den Sigtede findes skyldig. Formen, ved hvilken denne Afgjørelse finder sit Udtryk, kan, når Loven giver et Valg, alene tilkomme Dømmeren, om der end selvfølgelig bør gives den nærværende Anklager Lejlighed til at udtale sig om disse Afgjørelser, ligesom ellers om Sagens Følger. Forsåvidt Paragraferne have den Betydning, at en Nedsættelse af Straffen kan finde Sted (§ 368), eller at en Revselse i Hjemmet (§ 369) eller en Advarsel (§ 370)

træder i Stedet for Straf, ere de i Virkeligheden ikke såmeget processuelle Bestemmelser som Dele af den materielle Strafferet for Politiforsetelser; men at afgjøre, om Betingelserne for Anvendelsen af slige Regler ere tilstede, kan alene tilkomme dømmeren. Efter det Anførte vilde det heller ikke kunne forsvares at gjøre Anvendelsen af § 370 afhængig af, at den Sigtede ikke forlanger Dom; kun hvis det kunde befrygtes, at Advarselssystemet misforstodes således, at Advarsler gaves for at slippe for Afgjørelsen, om den Sigtede er skyldig, vilde et Krav på Dom være begrundet. Men denne Misforståelse er afVærgt ved Lovens Udtryk; i Følge disse kan Advarselen kun gives, når Dømmeren, efter at have optaget Sagen, finder, at den Sigtede er skyldig. En Ret til at „hæve“ Sagen i den Forstand, som de ovennævnte Love kjende, kan der selvfølgelig ikke blive Tale om under en gennemført Anklageproces. Om der er „tilstrækkelig Anledning til at forfølge Sagen videre“, er et Spørgsmål. som det alene tilkommer Anklageren at afgjøre. Hvis denne finder Grund dertil, vil han og har efter Udkastets Regler Ret til at fratage Anklagen, se § 32. I alle 3 Paragrafer er det udtalt, at den stedfundne Afgjørelse tilføres Retsbogen „med den Begrundelse, som efter Omstændighederne findes fornøden.“ Der er herved havt for Dje, at disse Afgjørelser, om hvilke ingen særlig Udfærdigelse bør fordres, ikke ubetinget kunne være upåankelige, se § 397 sidste Stykke, og at det i Tilfælde af Påanke kan være nødvendigt, ligesom ved dømme, at det vides, hvilke Kjendsgjæringer Retten har anset for beviste. Men da en stig Påanke dog kun ganske undtagelsesvis vil forekomme, behøve disse Afgjørelser ikke som dømme at besværes med en ubetinget Fordring om Grunde. Det kan overlades Dømmeren at afgjøre, om og hvilken Begrundelse der findes fornøden. Det vil næsten altid let kunne vides, om der er nogensomhelst Udsigt til en Påanke, der kunde gjøre en Begrundelse nødvendig. Skulde nogensinde den fornødne Begrundelse mangle, vilde § 390 også frembyde en Udvej til at råde Bod på Mangelen.

Om Retsmidlerne.

Spørgsmålet om Ordningen af Retsmidlerne i den nye Straffeprocés er måske det, der har været Gjeustand for mest Forhandling af alle de Spørgsmål, som Omordningen har fremkaldt. først i den nyeste Tid har Videnskaben bragt Klarhed tilveje i dette Emne og navnlig påvist den for Besvarelsen afgjørende, indre Forbindelse mellem Principet for Retsmidlernes Ordning og Mundtligheds- eller Umiddelbarhedsprincipet, og først i de nyeste Love og Udkast er den rigtige Opfattelse trængt igjennem. også nu i det nye tvske Udkast, hvorimod endnu det preussiske Udkast af 1865 med udførlig Motivering Værgede sig mod denne, der heller ikke godkjendtes af Loven af 1867 for de nyhvervede preussiske Landsdele. Samtidig med, at den følgerigtige Ordning af Retsmidlerne således er på Veje med at trænge igjennem i Straffeprocessen, er det erkjendt, at de samme Grundsætninger også må Være gyldige for den civile Proces, idet det her gjælder Konsekvenserne af et for begge Dele af Retsplejen fælles Princip. Man vil derfor også finde, at det foreliggende Udkast til en Straffeprocés, hvis Ordning er i Overensstemmelse med hint Princip, på dette Område har Grundtræk tilfælles med Udkastet om den borgerlige Retspleje, med hvilket det Samme er Tilfældet. Det har i det Hele været en Opgave at tilvejebringe en så stor Ensartethed på dette Punkt med det civilprocessuelle Udkast, som Forholdenes Forskjellighed i andre Henseender tillod.

Ved Overførelsen af den nye Straffeprocés i Fastlandets Lovgivninger havde man fra først af ingen Klarhed over, hvilke Konsekventser dennes Principer måtte medføre med Hensyn til Retsmidlernes Ordning, Man kunde på den ene Side ikke tænke på at bringe det engelske Retsmiddelsystem til Anvendelse; dertil var dette dels for lidet kjendt, dels også i sig selv altfor indviklet samt præget af ejendommelige engelske Forhold navnlig i Henseende til Retsorganisationen. På den anden

Side havde den nedarvede Opfattelse, at Appellen i den Skikkelse, som den ældre Ret kjendte den, indbefattende en Prøvelse af Bevisspørgsmålet, er uundværlig til den Sigtedes Betyggelse, en sådan Magt, at man ikke blev dens Uforenelighed med de nye Principer i det Hele vaer. men kun opgav den ved en Del Straffesager, hvor Sagsbehandlingen i første Instants på en ejendommelig Måde afveg fra den tidligere Ret. Hvad nemlig de Sager angik, i hvis Afgjørelse Nævninger skulde medvirke, fulgte det af den Opfattelse, som herskede i Frankrig ved Nævningeinstitutionens Indførelse, at man ikke kunde tænke på at lade retskyndige Dømmere i anden Instants prøve Bevisspørgsmålet, og man overså. at når der ingen anden Hindring var for Appel i overleveret Forstand i Nævningesager, kunde man og måtte konsekvent lade Appellen gå til en højere Nævningeret. Ved alle de Straffesager, som våkjendtes i første Instants uden Nævninger, altså navnlig også ved Mellemlassen (délit⁸), fastholdt derimod code d'instr. crim. Appellen i samme Udstrækning, som efter den tidligere Ret. Den Uklarhed, som hvilede over Bestemmelserne i den franske Lov, om Prøvelsen af Bevisspørgsmålet skulde ske på Grundlag af skriftlige Optegnelser om Bevisførelsen, eller om der skulde finde en Gjentagelse af Bevisførelsen Sted, blev i den senere Praxis løst således. at det Første var Reglen, omend ny Bevisførelse, fuldstændig eller delvis, kan anordnes på Andragende eller i Embeds medfør. Denne Grundsætning er trods de Betænkeligheder, som vægtige Stemmer i Frankrig have udtalt, siden bleven videre udviklet ved en Lov af 13 Juni 1856, under hvis Behandling det af Regjeringen udtaltes, at Skriftlighedsprincipet ligger til Grund for Behandlingen i anden Instants*). I Tyskland optog de fleste Love ligefrem den i Frankrig gjældende Ret med Hensyn til Appel. Først de nyeste Love (Baden. Würtemberg. Sachsen**), have og-

*) „Le législateur a voulu, en thèse générale, que les appels en matière correctionnelle fussent jugés sur pièces.“

**) Den brunsvigste Lov as 1849 stod dog allerede i denne som i mange andre Retninger på et mere konsekvent Standpunkt.

så udenfor Rævningesager udelukket en Prøvelse af Bevisspørgsmålet i Appelinstanten. En Mellemlig er den preussiske Lovgivning slået ind på, idet den betinger en Bevisprøvelse i Appelinstanten enten deraf, at nye Kjendsgjerninger eller nye Beviser foreligge, eller deraf, at der for Appeldomstolene finder en fuldstændig eller delvis Gjentagelse af Bevisførelsen Sted, og herfor er det atter en Betingelse, at Appeldomstolen finder væsentlige Betænkeligheder ved den i første Instants stedfundne Afgjørelse af Bevisspørgsmålet.

Ved den efter fransk Ret og Flertallet af de gjældende, navnlig ældre tyske Love stedfindende Ordning af Appellen udenfor Nævningesager er det overset, at det Appelsystem, der er muligt og hensigtsmæssigt i en Proces, som bygger på Skriftlighedsprincipet, er uforeneligt med en Proces, for hvilken Mundtligheds- eller Umiddelbarhedsprincipet skal være Grundlaget, at dette er den sande Grund til at udelukke en anden Instants med Hensyn til Bevisspørgsmålet i Nævningesager, og at denne selvfølgelig på lige Måde må gjøre sig gjældende i andre Sager. Den stristlige Proces gjør det muligt at forelægge den højere Instants ganske det samme Bevismateriale, som har tjent Dommeren i første Instants til Grundlag; i denne Procesform er altså en Appel i egentlig Forstand med Hensyn til Bevisspørgsmålet mulig, Men i den på

Mundtlighedsprincippet grundede Proces er denne Forudsætning med Nødvendighed udelukket; Retten i anden Instants kan aldrig komme i den samme Stilling ligeoverfor Bevisspørgsmålet som Retten i første Instants, end ikke ved en Gjentagelse af Bevisførelsen. Den kan aldrig komme til at prøve Underrettens Afgjørelse af Bevisspørgsmålet, men dens Afgjørelse er i Birkeligheden altid en ny første Dom. At det nu er en Urimelighed og Modsigelse, når Mundtlighedsprincippet Fortrin til Betyggelse af en retfærdig Afgjørelse anerkjendes, at lade denne nye, afgjørende Dom finde Sted på et skriftlig Grundlag, er indlysende. Det vil være en Appel fra en Ret, der har flere Betingelser for at kunne træffe en rigtig Afgjørelse, til en Ret, som har færre Betingelser herfor. Skal der i Mundtlig-

hedsprocessen være et Retsmiddel mod Afgjørelsen af Bevisspørgsmålet, må der kræves en fuldstændig Gjentagelse af Bevisførelsen efter de samme Regler, som gjælde for Sagens første Afgjørelse. Et sådant Retsmiddel er under alle Omstændigheder i sit Væsen ganske forskjelligt fra den ældre Rets Appel og fra den Appel, som også i den nye Proces kan finde Sted med Hensyn til Retsspørgsmål i Sagen. Det bliver derfor et spørgsmål, der må besvares uafhængig af Reglerne herom, om og under hvilke Betingelser et sådant Retsmiddel bør tilstedes, samt for hvilken Ret, om for en højere eller for Retten i første Instants, i bekræftende Fald den nye Forhandling og Bevisførelse bør foregå.

At det nu skulde være en almindelig Regel, at enhver Part uden videre Betingelser kunde fordre en sådan ny Forhandling, vilde ikke alene fra et praktisk Synspunkt være en urimelig Fordring, men også fra et principielt Standpunkt forkasteligt, da Gjentagelsen af Bevisførelsen efter Sagens Natur let vil give et mere mangelfuldt og mindre pålideligt Grundlag for Afgjørelsen end den første Forhandling. Fordringen må derfor være, at den første Forhandling foregår under sådanne Garantier, som betrygge, såvidt det overhovedet er muligt, en rigtig Afgjørelse af Bevisspørgsmålet. Er det Tilfældet, kan Intet vindes, men Meget tabes ved Gjentagelsen. Når det derfor ofte anføres til Fordel navnlig for, at den Sigtede ubetinget må kunne kræve en ny Afgjørelse af Bevisspørgsmålet, at han ofte først ved Dømmen får at se, hvad det drejede sig om, og derfor ikke tidligere har haft tilstrækkelig Lejlighed til Forsvar, viser denne Betragtning kun, at Sagens første Behandling er indrettet på en lidet fyldestgørende Måde, med for lidet Hensyn til den Sigtedes Forsvar og med Tilsidesættelse af Anklageprincipets Konsekventser. Men det er ikke ved Retsmidler mod Afgjørelsen, at der bør rådes Bod herpå. Kun hvor særegne praktiske Hensyn medføre, at der må slås af på de Fordringer til den første Forhandling af Sagen, som Lovgiveren selv erkjender for de regelmæssige, og hvor man derfor vel kan anse Afgjørelsen af Bevisspørgsmålet

for fyldestgørende, når Parterne bøje sig for den, men ikke kan fordre, at de skulle bøje sig for den, kan en ubetinget Ret til at fordre ny Afgjørelse på Grundlag af en gjentagen Bevisførelse indrømmes. Men denne Betragtning finder kun Anvendelse, hvor Afgjørelsen i første Instants er henlagt til en enkelt Dømmer, ikke i Landsretssager, hvad enten disse afgjøres under Medvirkning af Nævninger eller uden Nævninger. I disse Sager må Adgangen til ny Afgjørelse på Grundlag af ny Bevisførelse være en Undtagelse, som må retfærdiggøres ved særegne Omstændigheder. Hvad der i denne Henseende skal fordres, er meget omtvistet, hvorom nærmere i det Følgende. I Almindelighed kan del siges, på den ene Side, at dette Retsmiddel må indrømmes i større Udstrækning end ellers nødvendigt, når man må opgive Tanken om en ny Prøvelse af Bevisspørgsmålet ved Appel, på den anden Side, at del vilde være i Strid med Umiddelbarhedsprincippet, når man i den preussiske Lovs Tankegang vilde indrømme det. såsnart en højere Ret, for hvilken ikkun et skriftligt Materiale foreligger, sandt væsentlige Betæneligheder ved den stedfundne Bevisafgjørelse. Lavmålet af Betingelserne må Være, at enten den tidligere Bevisførelse eller Bevisprøvelse mangler de almindelige Forudsætninger for Pålidelighed, eller at nye Beviser komme frem, der ikke ere prøvede. Hvad det andet Spørgsmål angår, om den nye Foretagelse af Sagen, som er Retsmidlet mod Bevisafgjørelsen, skal foregå ved en højere Instants eller ved Retten i første Instants, følger Besvarelsen af det Udviklede. I de Tilfælde, hvor den nye Forhandling ubetinget kan kræves, fordi det ikke kan fordres, at Parterne skulle bøje sig for en enkelt Dømmers Bevisafgjørelse, følger det af Djemedet. at den må foregå for en højere Instants. Retsmidlet får altså her en ydre Lighed med den egentlige Appel; det må gå ind under det almindelige Begreb Påanke. I de Tilfælde derimod, hvor Retsmidlet er en til de ovenfor angivne Betingelser bunden Undtagelse, vilde det. selv om ellers Retsorganisationen tillod det. være unaturligt at lade den foregå for en højere Instants, da Forudsætningen er.

at der ikke foreligger en pålidelig eller fuldstændig Bevisførelse som Grundlag for Dommen i første Instants, og Djemedet er at fremskaffe dette.

Udkastets Retsmiddelsystem er bygget På de fremsatte Betragtninger. Der skjernes mellem Påanke af Landsrettens Dømme (Kap. I), som alene har Retsreglernes Anvendelse til Gjenstand, altså er en Appel i egentlig Forstand, der tilsigter en Prøvelse af den faldne Dom, og Påanke af Underrettens Dømme (Kap. II). hvorunder indbefattes dels en lignende Påanke som den ved Landsrettens Dømme hjemlede, dels en hel ny Forhandling for den højere Instants. Det andet Retsmiddel mod Dømme. Sagens nye Forhandling i første Instants, omhandles i Kap. IV.

I det Foregående er alene talt om Retsmidlerne mod Dømme, Om Retsmidlet mod Undersøgelsesdømmerens og den dømmende Rets Kjendelser og Beslutninger handler Kap. II. Retsmidlet mod Undersøgelsesdømmerens Kjendelser og Beslutninger (Besværing) kunde og måtte være en egentlig Appel

uden Indskrækning til Retsspørgsmålene. Det Samme gjælder om Retsmidlet mod de Kjendelser og Beslutninger af den dømmende Ret. der ere ensartede med Undersøgelsesdommerens. Også Retsmidlets Form afviger væsentlig fra den ved Domspåanken foreskrevne. Fremdeles have nogle Bestemmelser i det 4de Kapitel Hensyn til Tilfælde, hvor der ikke foreligger en Dom i Sagen.

Kapitel I.

Om Påanke af Dømme, affagte af Landsretten i første Instants.

Som Overskriften viser, handler dette Kapitel kun om de af Landsretten i første Instants afsagte Dømme, men iøvrigt hvad enten Nævninger have medvirker eller ikke. Om Påanke af de Dømme, som Landsretten afsiger i Sager, der ere påankede til den fra Underretten, henvises til næste Kapitel § 406. Påanken går til Højesteret, se § 371. At den i § 350

omtalte Beslutning om Sagens Henvisning til ny Hovedforhandling må stilles lige med Dømme, kan ikke være tvivlsomt. Bestemmelserne i Kapitlet kunne henføres til følgende Grupper: 1) §§ 372—373 om Retten til at påanke, 2) §§ 374—377 om Ankegrundene, 3) §§ 378—379 om Ankefrisken, 4) § 380 om Virkningen af Påanke, 5) §§ 381—385 om Fremgangsmåden ved Påanke, førend Sagen indkommer til højesteret, 6) §§ 386—395 om Sagens Behandling ved Højesteret, 7) § 396 om Sagens videre Gang i Tilfælde af Hjemvisning.

Betingelse for Prøvelse ved højere Instants er det i den moderne Straffepoces, ordentligvis i det Mindste, at vedkommende Part (eller Nogen på hans Vegne) påanker. Al den højere Instants ikke i Embeds Medfør strider til Prøvelse af den faldne Dom, følger af Anklageprincippet, som den møderne Proces i det Hele gennemfører med strengere Konsekvents ved Ordningen af Retsmiddelsystemet, end Tilfældet er med Hensyn til Sagens Behandling, førend Dom er gået i Første Instants. Dette er også grundet i Forholdets Natur. Ved Sagens første Behandling opbydes alle Midler og finde alle Garantier Anvendelse, som skulle sikre en retfærdig Afgjørelse, hvortil blandt Andet hører, at Påkjendelsen af grove Forbrydelser er henlagt til Landsretten. En ny grundigere eller med forhøjede Garantier omgiven Undersøgelse kan ikke antages at være fornøden, men den første Dom må formødes at fyldestgjøre Retfærdigheden; i modsat Fald vilde Lovgiveren ikke have løst Opgaven med Hensyn til Sagens første Behandling. Der kan under denne Forudsætning ikke være Grund for Loven til at foreskrive, at Retsmidler skulle anvendes mod Dømmen; men det må være Parterne overladt at afgjøre, om de ville gjøre Brug af den i Retsmidlerne liggende Adgang til at afkræfte hin Formodning. Det Anførte finder ligefrem Anvendelse på den Prøvelse, hvortil der er åbnet Adgang ved Påanke af Landsrettens Dømme, og som ikke er en Prøvelse af Sagen i sin Helhed, men af enkelte Retsspørgsmål; dens Indtræden må forudsætte, at der ankes af en Part. Den nye Proces kjender ingen „nødvendig Appel“, selv ikke hvor

Livsstraf er idømt. Kun undtagelsesvis er i enkelte ældre tyske Love Revision i højere Instants gjort nødvendig for dette Tilfælde; men dette er for største Delen atter ophævet. Udkastet holder sig til denne almindelige, velgrundede Regel, som imidlertid ikke udelukker, at der, når Påanke finder Sted, kan være Spørgsmål om at tage Påankegrunde i Betragtning i Embeds Medfør, se § 391. En Undtagelse fra hin Regel, som Retfærdigheden kræver, indeholder § 391 sidste Stykke, jfr. Württb. Lov § 456. I videre Overensstemmelse med den fremstillede Grundsætning fastholder dernæst § 372, at den offentlige Anflagemyndigheds Repræsentant kun kan påanke i Anklagens Interesse, ikke i den Sigtedes Interesse. Dette er et Punkt, med Hensyn til hvilket der endnu er megen Strid, idet endel Love (jfr. også det nye tyske Udkast § 284) tillægge Statsanklageren Beføjelse til at anvende Retsmidler til den Sigtedes Fordel. Men om det end må indrømmes, at Statsanklagerens Embedspligt forbyder ham Ensidighed til Skade for den Sigtede, må dog stedse Grundbetragtningen være, at han er den, der repræsenterer Anklagens Interesser. Det er ikke naturligt, hvad Retfærdighed mod den Sigtede angår, at stole mere på ham end på Retten, der har fældet Dømmen. Skulde her være Trang til særlig Forsorg for den Sigtede, der ikke er personlig umyndig, vilde det Naturlige Være at lægge den i den Forsvarers Hånd, som hyppig vil have været ham bestikket i første Instants. Men en sådan Forsorg, hvorefter Påanken i den Sigtedes Interesse kan ske mod eller uden hans Villie, går for vidt. Ganske klart er dette med Hensyn til Påankegrunde, der hentes fra Procesreglernes Krænkelser; thi Dømmen kan desuagtet meget godt i Realiteten være retfærdig. og når den Sigtede ikke vil

påanke af sådan Grund, hvorpå det ikke kan betvivles, at hans Forsvar vil henlede hans Opmærksomhed, er der ingen Anledning til at forkaste dette Vidnesbyrd om, at han selv anerkjender Dømmen for retfærdig, eller til at påtvinge ham en Belgjærning, som dog måske ikke fører til noget for ham gunstigere endeligt Udfald af Sagen. Men også ved andre

Påankegrunde må den Betragtning, at Formodningen er for Dømmens Retfærdighed, og at det faktisk altid er tvivlsomt, om Påanken vil trænge igennem, tale mod at påtvinge den Sigtede en Påanke, som han ikke ønsker. Vil han derimod påanke, er det naturligt at pålægge den ved Landsretten beskikkede Forsvarer, som Fortsættelse af hans Hverv, at bistå, om det begjæres, ved de Skridt, der i Anledning af Påanken blive at foretage ved Landsretten.

I den Regel, at Statsanklageren kan påanke i Anklagens Interesse, den Sigtede i sin egen Interesse, ligger, at Påankeretten er knyttet til den Betingelse, at Dømmens Resultat er til den Pågjældendes Skade. En Dom, ved hvilken der ikke er pålagt Straf, kan ikke påankes af den Sigtede; ej heller en Dom, som har pålagt Straf, når Ankegrunden skulde Være den i § 377 Nr. 2 hjemlede, men det formentlig rigtige Lovbud ikke kunde føre til et mildere Resultat. Noget Lignende gjælder omvendt for Anklageren, jfr. imidlertid herved § 382 2det Stykke. Jøvrigt hævder § 372 Parternes Ligestilling med Hensyn til Adgang til Påanke. At dette må være Grundsætningen, så at Påankeretten ikke forbeholdes den Sigtede alene, er nu i Almindelighed anerkjendt, medens de ældre Love ofte udelukke lige Ret for Anklagen til Anvendelse af dette Retsmiddel, ligesom der endnu stedse og med større Grund er Forskjel i Henseende til Adgangen til det andet Retsmiddel, Sagens Gjenoptagelse. Noget Andet er det, at der er enkelte Punkter ved Påankens Ordning, hvor Forholdets Natur kan kræve en Begunstigelse for den Sigtede, jfr. §§ 389 og 391.

Besvarelsen af det omtvistede Spørgsmål, om der gyldig kan gives Afkald på Påanke i Straffesager, følger af den ovenfor udviklede Betragtning. En Rådighed som i civile Sager kan i al Fald ikke tillægges den Sigtede. Men enhver af Parterne må kunne sor sit Vedkommende anerkjende Dømmens Retfærdighed og følgelig, efter at Dømmen er gået, give Afkald på Påanken, se § 373 1ste Punktum, hvorimod f. Ex. en Overenskomst før Dømmen mellem Anklageren og den Sigtede om ikke at gjøre Brug af Ankeretten ikke

vilde være gyldig. Af det Anførte følger endvidere, at den engang tagne Beslutning om Påanke atter kan frafaldes, så længe Dom ikke er afsagt af Højesteret; men heri må dog gjøres en Indskrænkning, for så vidt Ankegrunde i Embeds Medfør skulde tages i Betragtning til den Sigtedes Fordel (§ 391). For at disse skulde undruges Højesterets Prøvelse, må Anken være frafalden, være sig af Anklageren eller den Sigtede, førend Forhandlingen om Påankens Gjenstand er begyndt for Højesteret, se § 373 2det Punktum, jfr. §§ 388—389.

Om de Grunde, der berettiger til Påanke af Dømmen, handle §§ 374—377. Grundsætningen er i Henhold til det tidligere Udviklede, at Dømmen kun kan angribes ved Påanke, når enten de processuelle Regler for Sagens Behandling og Påkjendelse ikke ere blevne iagttagne, eller den materielle Ret ikke rettelig er bragt til Anvendelse på Faktum, derimod ikke på Grund af den Afgjørelse af Vevisspørgsmålene, på hvilken Dømmen hviler, se § 377 2det stykke. En nærmere Bestemmelse af de tilstedelige Ankegrunde er imidlertid nødvendig. Om de Ankegrunde, der kunne hentes fra Krænkelse af Rettergangsreglerne, handle §§ 374—376; om dem, der hentes fra den materielle Rets urigtige Anvendelse, handler § 377.

At ikke enhver Ikke-lagttagelse af en hvilken som helst processuel Forskrift kan Være Ankegrund mod Dømmen, er almindelig anerkjendt. Kun „væsentlige“ Rettergangsregler bør have denne Betydning. Det Spørgsmål, om en Forskrift er væsentlig, tillader imidlertid en dobbelt Besvarelse, enten således, at Afgjørelsen heraf skal ske ganske i Almindelighed uden Hensyn til det enkelte Tilfælde, eller således, at det skal komme i Betragtning, hvilken Indflydelse denne Tilfældesættelse i det enkelte Tilfælde kan have haft på Dømmen. Fra det Første Synspunkt gik de ældre Love ud, som forsøgte en udtømmende Opregning af alle væsentlige Rettergangsregler, hvis Tilfældesættelse altid og alene skulde Være Ankegrund. En sådan Opregning udelukkes ved den sidste Opfattelse; thi der vil herefter være Rettergangsregler, om hvilke en sådan Afgjørelse

i Almindelighed ikke kan gives, hvis Tilfældesættelse vel kan være, men ikke nødvendigvis må være Ankegrund mod Dømmen, hvor Bedømmelsen altså beror på de konkrete Omstændigheder og derfor må overlades den Ret, der træffer Afgjørelse om Påanken. Det er en Mellemvej mellem disse to Opfattelser, som alle de nyere Love følge. Det erkjendes, at der er visse Rettergangsregler, som ere væsentlige uden Hensyn til det konkrete Tilfælde, men at det udenfor denne Kreds må tages i Betragtning, om Reglens Tilfældesættelse kan have haft nogen Indflydelse til den Ankendes Skade. I Overensstemmelse med denne Opfattelse give de nyere Love dels en Opregning af visse bestemte Tilfælde (hyppig tildels spredt om ved de enkelte Regler), hvor Krænkelsen altid er Ankegrund, og ved Siden deraf en almindelig Regel, der hjemler Hensyntagen til de konkrete Omstændigheder. Dette er også Udkastets System; ved Siden af Opregningen i § 374 Nr. 1 — 9 og § 375 findes hin almindelige Regel i § 374 Nr. 10*). At Dømmes Ophævelse på Grund af Krænkelse af Rettergangsregler i Reglen må være betinget af, at den stedfundne Krænkelse ikke i det givne Tilfælde har været uden al Indflydelse på Dømmen, tilsiger Forholdets Natur. Den abstrakte Bestemmelse af Ankegrundene er en Formalisme, som både, hvor Dømmen må ophæves, og hvor Ophævelse er udelukket, let medfører unaturlige Resultater. Den Grundsætning må derfor i Almindelighed billiges, hvorefter det

kommer til at bero på det konkrete Tilfælde, om Krænkelsen skal være Ankegrund. Herved bliver det imidlertid at bemærke, at det kan være umuligt for Retten i Påankeinstantsen at afgjøre, om og hvorvidt Krænkelsen har haft Indflydelse på Dommen. I sådanne Tilfælde må På-

anken tages til Følge. Krænkelsen kan kun da ikke komme i Betragtning, når det under de givne Omstændigheder er klart, at den ikke har haft nogen Indflydelse på Dommen, jfr. mürttb. Kommissionsbetænkning S. 436 — 7 og Motiverne til det tyske Udkast. I Overensstemmelse hermed er Reglen i § 374 Nr. 10 affattet, jfr. den württ. Lov § 441 Nr. 14. En sådan almindelig Regel er imidlertid ikke tilstrækkelig. Der gives for det Første Procesregler, som stå uden Berøring med Dømmens materielle Indhold, og hvor derfor Afgjørelsen af, om de ere væsentlige eller ej, ikke kan bero på det konkrete Tilfældes Omstændigheder, men på deres almindelige Betydning som Led i den processuelle Ordning. Her er det naturligt, at Loven fastsætter, når og i hvilket Omfang Krænkelsen skal være Ankegrund. På denne Betragtning hviler Optagelsen af Reglerne i § 374 Nr. 1—7 og § 375 Nr. 1—3. Når Udkastet endvidere i § 374 Nr. 8 og 9 og § 375 Nr. 4—8 særlig fremhæver enkelte processuelle Retskrænkelse, på hvilke den angivne Betragtning ikke passer, kan dette forsvares som en vejledende Angivelse af Exempler, hentet fra Tilfælde, hvor der ikke kunde være Tvivl om, at Ankegrunden måtte anerkjendes i Henhold til den almindelige Regel. Men dertil kommer, at der ved flere af disse Bestemmelser var særlig Grund til at træffe positiv Afgjørelse af omtvistede Spørgsmål.

I denne Henseende mærkes for det Første den Grundsætning, af hvilken der er gjort Anvendelse i § 374 Nr. 9 og i § 375 Nr. 4, nemlig at der ved Procesregler, hvis Anvendelse kræver et Skjøn om Sagens faktiske Sammenhæng, ligger en Ankegrund ikke blot deri, at Retten ved Anvendelsen har gjort sig skyldig i en Retsvildfarelse, men også når den åbenbart har fejlet i hint Skjøn. Udkastet er herved i Overensstemmelse med Fordringer, som med stor Styrke ere komne til Orde ligeoverfor den franske Rets Regel, der i slige Tilfælde kun anerkjender en Ankegrund, når der enten mangler en Afgjørelse af Retten, som det er dens Pligt at give, eller den foreliggende Afgjørelse åbenbarer en

*) I bet nye tyske Udkoft er den samme Lanke udtrykt således, at der som almindelig Regel stilles i Spidsen, at Påanke (Revision) kun kan flottes på, at Dommen beror på en Krænkelse af Loven (§ 300), og at der dernæst opregnes en Række af Tilfælde, hvor „en Dom stedse skol antages at bero på en Krænkelse af Loven“ (§ 301) jfr. herved Motiverne („den Maßstab für die Erheblichkeit der Berleßung einer Broges vorschrist kann nur die Eage des eingelnen Falles bieten“).

Retsvildfarelse, men derimod lader den formelt korrekte og ingen Retsvildfarelse indeholdende Afgjørelse dække andre Mangler, selv om de må forekomme nok så åbenbare. At Påankeinstantsen ved en sådan Regel ofte vil komme i en pinlig Stilling, og Adgangen til Påanke for en ikke ringe Del blive illusorisk, er indlysende. At Mundtlighedsprincippet skulde kræve denne i den engelsk-amerikanske Ret ukjendte Konsekvents, kan ikke erkjendes, jfr. herom navnlig Bar Recht u. Beweis S. 101 o. ff. og i Gerichts sål XIX, S. 434 o. ff., samt den sachsiske Nævningelov af 1868 § 53. Mundtlighedsprincippet udelukker, at højesteret kan fastsætte Bevisresultater, hvorpå en Afgjørelse i Sagen kan bygges, men ikke, at den kan skjønne om, hvad der efter Forhandlingernes Gang har en sådan Støtte, at Retten i første Instants må tage Hensyn til det (gjøre det til Gjenstand for Undersøgelse og Afgjørelse) ved Sagens Behandling, når denne skal ansees for fyldestgørende. Et sådant Skjøn kan ofte med fuldkommen Sikkerhed bygges på et skriftligt Grundlag, og Mundtlighedsprincippet kan i det Højeste anbefale den Forsigtighed i at omstøde Dommen af denne Grund, som de i Udkastet valgte Udtryk henpege på. En lignende Bedømmelse af den faktiske Sammenhæng kan der blive Spørgsmål om og har altid været anerkjendt ved Anvendelsen af Reglen i § 374 Nr. 7 („fornødne Domsgrunde“), og selve den almindelige Regel i § 374 Nr. 10, som også er fælles for de fleste nyere Love, forudsætter en faktisk Bedømmelse i lignende Omfang.

Dernæst mærkes ved § 375 Nr. 5 Afgjørelsen af det Spørgsmål, om den Anvendelse, Dommerne i Første Instants have gjort af Beføjelsen efter § 348, kan være Ankegrund. Den hannoverske Praxis har under Lovens Taushed antaget, at der ikke herpå kan støttes nogen Anke, og der anføres derfor, at de Dommere, som have overværet samtlige Forhandlinger, bedre ville opfatte Næuningernes Erklæring end ben Ret, der kun har de skriftlige Optegnelser at holde sig til. I Modsætning hertil har Praxis i Frankrig, Preussen, Bajern. Baden og de nyeste

tyske Love antaget, at Anvendelsen af hin Beføjelse er undergivet Påanke, og derfor kan særlig anføres, at det herved ofte kommer an på retlige Tvivl, som ikke bør være undtagne Prøvelse i Påankeinstantsen. Den rigtige Afgjørelse er, som påvist af Bar i hans oftnævnte Værk, S. 289 o. ff., vistnok den, at Påanke af denne Grund vel kan finde Sted, men kun til den Sigtedes Gunst, altså ikke til at omstøde en Frifindelse. Tvivlsomt må det nemlig altid erkjendes at være, om ikke Dommerne i første Instants, der have et bedre Grundlag til Fortolkning af Erklæringen, have opfattet denne rigtigere; men enhver velgrundet Tvivl må komme den Sigtede til Gode. På denne Betragtning er Reglen i Udkastet støttet. Det samme Resultat vil iøvrigt også finde Sted i Frankrig og efter flere tyske Love, fordi de have den almindelige Regel, at Kassation af en for den Sigtede gunstig Dom ikke kan finde Sted.

Hvad endelig § 375 Nr. 7 angår, skal det bemærkes, at det utvivlsomt følger af Mundtlighedsprincippet, at en

Bestemmelse, som i Nævningesager træffes af Dommerne i Henhold til den dem tilkommende negative Medvirkning ved Bevisspørgsmålets Afgjørelse, ikke kan underkjendes af Højesteret, og at derfor en i Medfør af § 350 tagen Beslutning om ny Forhandling, eventuelt om Frifindelse kun kan ophæves af formelle Grunde, hvortil navnlig efter Tanken i den nævnte Paragraf hører, at den ikke er ledsaget af tilstrækkelig i det Enkelte angivne Grunde jfr. Bar I. e. 344—5. Under § 375 Nr. 8 hører naturligvis det Tilfælde, at Retten har frifundet i Henhold til § 353 2 det Punktum, men det er en Retsvildfarelse, at den i Tillægsspørgsmålet optagne Omstændighed udelukker Straf.

Til Fremstillingen af de processuelle Ankegrunde høre endnu nogle Spørgsmål af almindelig Betydning. Her mærkes for det Første den Regel, som er indeholdt i Udkastets § 376 1ste Stykke. Det er naturligvis ikke alle Procesforskrifter, om hvilke det kan siges, at de alene ere givne i en af Parternes Interesse. Forsåvidt det imidlertid er Tilfældet, kan der ikke Være Tvivl om

Rigtigheden af Bestemmelsen i § 376 1ste Stykke. Når Ankegrundens Berettigelse bliver at bedømme efter § 374 Nr. 10, behøves end ikke nogen særegen Udtalelse herom, da det er givet, at en Afgjørelse til Skade for den Ankende ikke kan være følgen af Krænkelser af en i Modpartens Interesse givne Rettergangsregel. Det nye tyske Udkast har derfor også troet ifølge den Måde, hvorpå det formulerer Ankegrundene, ikke at behøve en udtrykkelig Bestemmelse herom. I det foreliggende Udkast kan Reglen ikke undværes med Hensyn til flere af de særlig opførte Ankegrunde, f. Ex. med Hensyn til Forurettelse af en Part ved Anvendelse af Reglerne om Forkastelse af Nævninger (§ 375 Nr. 3).

Et yderligere Spørgsmål er det, hvorvidt i Straffeprocessen en Part gyldig kan give Afkald udtrykkelig eller stiltiende på at gjøre processuelle Ankegrunde gjældende. Spørgsmålet får ved Siden af Reglen i §

373 kun særlig Betydning ved sådanne Krænkelser af Rettergangsregler, som træde frem før Dommen i Løbet af Forhandlingen, og hvor altså dm til Grund for hin Paragraf liggende Tanke om Ugyldigheden af et forudgående Afkald ikke kan udelukke dets Gyldighed. Afgjørelsen kan her ikke gives ved en almindelig Regel. Ved de Procesregler, hvis Væsentlighed beror på en abstrakt Bedømmelse af deres Betydning i Prooesordningen, må det bero på en Undersøgelse af hver enkelt Grund og Øjemed, om et Afkald kan være gyldigt. I bekræftende Fald er der Intet til Hinder for Regler, der foreskrive Fortabelse af Ankeretten, naar Indsigelse ikke gjøres. Ved andre Procesregler kan Afkaldet i og for sig kun have Betydning som et vigtigt og ofte afgjørende Tegn på, at Tilsidesættelsen ingen Indflydelse har havt på Sagens Udfald. Forsåvidt derfor det Spørgsmål, om Krænkelsen er Ankegrund, skal afgjøres efter den almindelige Regel i §

374 Nr. 10, vil det selvfølgelig være at tage i tilbørlig Betragtning, at Parten ved sit Forhold har givet tilkjende, at han ikke har anset det Foregående som stadeligt for sig; en særlig Regel vil her dels ikke behø-

ves, dels forrykke Synspunktet. Kun ved de enkelte Procesregler af denne Klasse, hvis Krænkelser Udkastet færlig har fremhævet som Ankegrund, uafhængig af Reglen i § 374 Nr. 10, måtte en positiv Afgjørelse træffes, og herved Hensyn tages til den fjernere eller nærmere liggende Forbindelse mellem Reglen og Sagens Afgjørelse. På disse Betragtninger er Reglen i § 376 2 det Stykke, jfr. § 304, bygget*).

Når der endelig med Hensyn til de processuelle Ankegrunde spørges, om Krænkelser af Rettergangsregler udenfor Hovedforhandlingen, altså f. Ex. under Forundersøgelsen, kunne være Ankegrunde mod Dommen, må dette efter Udkastet blive at bedømme efter Reglen i § 374 Nr. 10. Det kan altså blive besværet bekræftende, naar Retshandlinger udenfor Hovedforhandlingen ere gåede over i denne eller gjorde til Grundlag for Afgjørelsen uden selvstændig Gjentaelse (jfr. § 298). Derimod erindres, at Udkastet ikke i noget Tilfælde gjør en Forundersøgelse til en nødvendig Betingelse for Hovedforhandlingen. Alle de særlig udhævede Ankegrunde referere sig til Hovedforhandlingen.

I § 377 omhandles de fra den materielle Rets urigtige Anvendelse hentede Ankegrunde. Skjønt Reglerne om Statsanklagerens Påtaleberettigelse ikke vedkomme Spørgsmålet om Skyld og Straf, må de dog henregnes til den materielle Ret, jfr. også § 306, og navnes derfor her først. Reglerne under Nr. 2 og 3 vedkomme Afgjørelsen af Skyldspørgsmålet. Der ind, træder her en i Forholdets Natur grundet Forskjel mellem Nævningesager og andre Sager. Det følger nemlig af Nævningeinstitutionens Tanke, at en på Nævningernes Erklæring grundet Frifindelse ikke kan omftødes ved Påanke, om end hin Erklæring måtte bero på en Retsvildfarelse. Det kan iøvrigt heller ikke fees af Erklæringen, om Nævningerne benægte Strafskylden, fordi de ikke ere overbeviste om Sandheden af de påståede

*) Det mærkes herved, at de pågjældende Reglers lagttagelse ikke nødvendigvis kræver et Andragende fra Barten.

Kjendsgjæringer, eller af Retsgrunde. Reglerne i Nr. 4 og 5 angå Afgjørelsen af Strafspørgsmålet. Den første af disse behøver ingen Forklaring; med Hensyn til den sidste bemærkes Følgende. Medens der efter den Opfattelse, der mente trods Mundtlighedsprincippet at kunne bibeholde Påanken i sin hele tidligere Udstrækning, altså indbefattende Bevisspørgsmålet, ingen Tvivl kunde være om, at også Strafdmålingen var Gjenstand for Påanke, kan det omtvistet, om ikke Indskrænkningen af Påankens Gjenstand til

Retsspørgsmålene må udelukke dette. Det er nemlig, som tidligere omtalt, urigtigt, med den franske Theori om Kompetenceforholdet mellem retskyndige Dommere og Nævninger at betragte Strafudmålingen som et blot Retsspørgsmål. Det er klart, at Udmålingen indeholder både Fastsættelsen af Kjendsgjæringer og disses Henførelse under Loven. Mod at gjøre Udmålingen til Gjenstand for Pånke taler altså det Hensyn; at den Ret, for hvilken Bevisførelsen er foregået, bedre kjender Gjærningen og de faktiske Momenter, på hvilke det ved Udmålingen kommer an, end Højesteret, der kun har Akter og Retssager at øse sin Kundskab af. På den anden Side kommer det imidlertid i Betragtning, at Udelukkelsen af Pånke med Hensyn til Udmålingen medfører Fare for en i de forskjellige Retskredse høist uoverensstemmende Praxis i Anvendelsen af de Retsgrundsætninger, der bestemme Udmålingen. Denne Fare er nu i Særdeleshed af Betydning, når Straffegrænserne ere satte så vide, som Tilfældet er i alle nyere Straffelove, og således også i vor, jfr. navnlig Bar i Gerichtssål XIX, S. 468 o. ff. Denne Betragtning synes der at måtte tillægges størst Vægt; Udkastet har derfor i denne Henseende fulgt den sachfiske Nævningelov, der har en lignende Regel, rigtignok kun til Gunst for den Sigtede. Selvfølgelig er det imidlertid, at Hensynet til den fyldigere Kjendskab til Gjærningens faktiske Momenter, som Landsretten har havt, vil anbefale Højesteret en vis Tilbageholdenhed på dette Punkt, navnlig hvor det gjælder mindre betydelige Forskjelligheder. Hertil har Udkastets Udtryk taget Hensyn jfr. Bar

I. e. Det skal endnu bemærkes, at den Betragtning, der skal føre til at udelukke Muligheden af Pånke i Henseende til Strafudmålingen, også må føre til at indskrænke den Beføjelse til at afsige Realitetsdom uden Hjemvisning, som § 393 har hjemlet i Overensstemmelse med Flertallet af de Love, der ikke indskrænke Højesterets Opgave til Kassation (jfr. derimod det nye tyske Udkast § 316.) Enhver Strafudmåling må da medføre Hjemvisning efter Omstændighederne med fuldstændig Gjentagelse af Hovedforhandlingen.

Den samme Betragtning, der fører til at betinge Prøvelsen af Dommen ved højesteret af, at Parten gjør Krav derpå, begrundes endvidere som almindelig Regel, at Prøvelsens Omfang, når Pånke finder Sted, betinges og begrænses ved den Pånkendes Andragender, dels således, at kun de Dele af Dommen, mod hvilke Pånke er rejst, undergives Prøvelse, hvad der har Betydning, når Dommen angår flere strafbare Handlinger, dels således, at kun de Ankegrunde, der ere gjort gjældende, tages i Betragtning, jfr. § 391 1ste Stykke. I denne sidste Sætning ligger for det Første, at en Pånke af processuelle Hensyn ikke kan føre til Dommens Ophævelse af de i § 377 nævnte Grunde eller omvendt. Men fremdeles må Ankegrunden (den eller de påståede Retskrænkelser) specielt angives og, når Krænkelsen ikke ligger i Dommens Indhold, med fornøden Betegnelse af Kjendsgjærningen, og Højesteret går i Prøvelsen ikke ud over de således angivne Ankegrunde. Denne almindelige Regel fastholder Udkastet dog kun for Statsanklagerens Vedkommende uden Indskrænkning*). Med Hensyn til den Sigtede indrømmes i Lighed med flere fremmede Love (se navnlig württb. Lov §§ 466 og 467) nogle Lempelser, se § 391, ved hvis Bestemmelse i Nr. 2 jævnføres § 393. I Almindelighed bør en Hjemvisning, hvis Udfald er usikkert, kun finde Sted, når den Sigtede har begjært den, hvorimod uafviselige Retfærdighedshensyn byde

*) En følge heraf er, at Dommen ej kan forandres til den Sigtedes Skade, når han alene har påanket.

ikke at lade Afsigelsen af en for den Sigtede gunstigere Realitetsdom ved Højesteret Være afhængig af hans Begjæring; det kommer altså ved § 391 Nr. 2 heller ikke an på, hvem der har påanket. Den videregående Regel i § 391 Nr. I begrundes ved Straffens særegne Karakter.

Anmeldelse og Begrundelse af Pånken er efter det Bemærkede en nødvendig Betingelse for, at Prøvelse ved Højesteret kan finde Sted. Forskjellige Hensyn, nemlig Parternes og Aktstykkernes Nærværelse og Fremgangsmåden ved Dommens Fuldbyrkelse, gjøre det hensigtsmæssigt, hvad også efter alle Love er Tilfældet, at denne Forberedelse af Pånken, med hvad dertil slutter sig, foregår ved den Landsret, som har afsagt Dommen, så at der i Pånkens processuelle Behandling bliver at skjelne mellem to Trin. Selvfølgelig må der fastsættes en Frist, inden hvilken Pånken skal anmeldes og begrundes. Særdeles lang behøver den ikke at være, da Ankegrundens Angivelse ikke kan kræve megen Tid, og en nærmere Udvikling om den vel ikke er udelukket (§ 381), men dog på Grund af den mundtlige Forhandling ved Højesteret ingenlunde nødvendig. For at ikke Fuldbyrkelsen af en Dom, der har pålagt Straf, unødigt skal forhales (se § 465), er der imidlertid Grund til, som Lovene i Almindelighed gjøre, at opløse den nødvendige Frist i to, den ene for Anmeldelsen, den anden for Begrundelsen. Den Første kan være ganske kort; den anden, som altså kun finder Sted, når Pånken er anmeldt inden hin Frist, må være noget rummeligere. I Overensstemmelse hermed giver § 378 førft Regel om Fristen og Formen for Anmeldelse af Pånke; med det Første Stykke jævnføres § 305 sidste Stykke. Udtrykkene ere valgte med særligt Hensyn til, at Fristen kan begynde at løbe samtidig for begge Parterne. Er Pånke anmeldt inden Udløbet af den nævnte Frist, kan en Straffedom ikke fuldbyrdes, forend Sagen er afgjort (se § 380 første Stykke*). Dette gjælder, selv om det kun

*) Om Fuldbyrkelse af en Frifindelsesdom bliver

er Statsanklageren, der påanker en Straffedom. Adgang til at påanke efter Udløbet af Anmeldelsesfristen hjemler § 379 under visse Betingelser, som Forholdets Natur tilsiger; Afgjørelsen af et Andragende herom sker ved Højesteret overensstemmende med Reglerne i § 108. Om et sådant Andragendes suspensive Virkning se § 380 2 det Stykke; det kan efter Forholdets Natur ikke have sådan Virkning uden videre. I § 381

omhandles dernæst Fristen og Formen for Påankens Begrundelse, hvorved atter jævnføres § 305 sidste Stykke, se endvidere § 383 2det Stykke om Fristens Forlængelse.

Grundsætningen er, at de ommeldte Frisker ere præklusive. Modpåanke er der ikke Grund til at indrømme, uden i det særegne Tilfælde, som § 382 2det Stykke ommelder. Det erindres imidlertid, hvad den Sigtede angår, at en Modpåanke ifølge Loven selv indenfor visse Grænser kan siges at være hjemlet ved § 391 Nr. 2. Med Hensyn dernæst til Fremsættelse af andre Ankegrunde end de i Påankens Begrundelse angivne, fastholdes den i § 381 givne Fristes præklusive Karakter overfor Statsanklageren, dog med Hjemmel for Højesteret til af særegne Grunde at gjøre Undtagelse, se § 389. Den Sigtede er der derimod ved § 389 tillagt Ret til for Højesteret at fremsætte andre Ankegrunde end de for Landsretten angivne, når det sker senest umiddelbart efter, at Realitetsforhandlingen er indledet, se § 388 i Begyndelsen, senere derimod kun under samme Betingelse, som gjælder for Statsanklageren. For denne Regel, som får Betydning med Hensyn til de Ankegrunde, på hvilke § 391 Nr. 2 ej finder Anvendelse, taler særligt Hensynet til, at det Forsvar, som ifølge § 50 1ste Stykke beskikkes den Sigtede i større Udstrækning ved Højesteret end ved Landsretten, først bliver ham til Del, efter at Sagens Akter ere indsendte til Højesteret, jfr. den württembergske Lov § 455. Det næste Skridt, efterat Påanken

der ikke Tale. At den Sigtede, der har været fængslet, løslades, er ikke Fuldbyrkelse af Dommen, men følger af § 189. Påanke af Statsanklageren kan ikke hindre Løsladelsen.

er begrundet, er Meddelelsen til Modparten, se § 382. Denne får Adgang til en Moderklæring, som Modstykket til den i § 381 hjemlede nærmere Udvikling af Ankegrundene; med moderklæringen må Modpåanken forbindes, hvor den kan finde Sted. Om Adgang til Gjennemsyn af Sagens Aktstykker under Påankens Forberedelse ved Landsretten se § 383 1ste Stykke. Med Afgivelsen af møderklæringen eller Udløbet af Frisken dertil er Behandlingen ved Landsretten afsluttet. Alle Sagen vedrørende Aktstykker indsendes nu til højesteret, en Regel, som er funden mere stemmende med Parternes gjensidige Stilling end, at de indsendes til Overstatsanklageren. Imidlertid har Udkastet ikke ubetinget forestrevet, at en fådan Indsendelse skal finde Sted. Det er nemlig i visse klare Tilfælde simplere at tilstede Landsretten al nægte Påanken Fremme, se § 384. Herved lide Parterne Intet, idet der selvfølgelig må indrømmes Besværing mod denne Kjendelse.

At også højesteret strax kan afvise Påanken af samme Grunde som Landsretten, er en Selvfølge (§385 2det Stykke); når dette ikke sker, kan det dog ikke udelukke, at Afvisning af formelle Grunde senere kan blive Resultatet af Hovedforhandlingen. Tilstedes foreløbig Påanken, træffer højesterets Formand de fornødne Foranstaltninger til den mundtlige Forhandling, se § 386, med hvis Første Stykke jævnføres § 50 1ste Stykke (se også §252). Overstatsanklageren har selvfølgelig fra Statsanklageren erholdt de Aktstykker, som den beskikkede Forsvarer ifølge § 386 erholder tilstillede fra højesterets Formand. Repræsentation af Parterne ved Forhandling for højesteret finder ifølge § 387 1ste Stykke, jfr. § 50 1ste Stykke, altid Sted. Derimod ligger det i denne Forhandlings Natur, at der ingen Nødvendighed er for den Sigtedes personlige NærVærelse, således som ved Hovedforhandlingen for Landsretten, hvor Bevisførelse finder Sted. At den Sigtede imidlertid har Ret til at møde, er i Principet ubestrideligt; men den ringe Betydning, hans møde har efter Forhand-

lingens Natur, i Forbindelse med Reglen i § 50 1ste Stykke, tilsteder at gjøre en af praktiske Hensyn nødvendig Lempelse i denne Ret for den Sigtede, der er fængslet, måske fjernt fra højesterets sæde. Ved § 388 er intet særligt at bemærke; § 389 er ovenfor omtalt. Ved § 390 jævnføres § 87; § 391 er tidligere berørt. Findes en lovlig Ankegrund, der er gjort gjældende, eller som i Embeds medfør skal tages i Betragtning, at foreligge, bliver Resultatet altid, at Dommen ophæves (ganske eller delvis), se § 392 1ste Punktum. Men iøvrigt kan Resultatet enten blive, at Realitetsdom ikke kan finde Sted i den foreliggende Sag (den afvises fra Landsretten), eller at Sagen hjemvises, eller at nu Realitetsdom afsiges af Højesteret, se § 392 2det Punktum. Højesteret er altså ikke blot Kassationsinstants. Den franske Rets Grundsætning herom blev allerede tidlig fraveget i de fleste tyske Love. Men medens disse Loves Lempelser måtte betragtes som Afvigelser fra Konsekvensen, forsåvidt deres „Nichtigkeitsheschwerde“ dog var formet efter den franske Kassationsrekurses Forbillede, kan dette ikke siges om Udkastet. Dets Påanke er den virkelige Appel, kun indskrænket i Område på Grund af Mundtlighedsprincippet. Grundsætningen er derfor, at højesteret skal træffe Afgjørelse i Sagen selv, så ofte det er muligt, altså når der ikke behøves ny Afgjørelse om Kjendsgjæringer, hvilken ikke kan finde Sted ved Højesteret*). I hvor stor Udstrækning der som følge heraf kan blive Tale om Afsigelse af ny Realitetsdom i Højesteret, afhænger for en væsentlig Del af det tidligere berørte spørgsmål, om højesteret kan foretage Strafudmåling. Nægtes det, vilde Reglerne i § 393 Nr. 1 og 2 blive at undergive væsentlige Indskrænkninger; de vilde kun finde Anvendelse, når Ankegrundens Anerkjendelse

*) Den samme Opfattelse ligger til Grund for det nye tykke Udkast, der i Henhold hertil benævner Retsmidlet På en fra den almindelige tyske Terminologi afvigende Måde, nemlig som „Revision“, eller som det i Rotiverne også hedder „Rechtsberusung“.

medfører Frifindelse, eller når undtagelsesvis Straffen er absolut lovbestemt. I Henhold til del tidligere Bemærkede har Udkastet imidlertid ikke fastholdt denne Begrænsning, men det er anset for tilstrækkeligt, når andre Virkninger end Frifindelse fastsættes af Højesteret, at give den Regel, som § 393 sidste Stykke indeholder. Bestemmelsen i § 393 Nr. 1 har Henfyn til de i § 377 nævnte Ankegrunde; Undtagelsen vil navnlig kunne finde Anvendelse ved den i § 377 Nr. 1 nævnte Ankegrund, jfr. § 290 2det Stykke, men kan dog også tænkes anvendt, når en anden Opfattelse af Retsførgsmålet gjør det nødvendigt at få andre Kjendsgjæringer fastsatte, end der er sket ved Dommen, om det end ved Reglerne i §§333 og 358 er holdt for Øje at gjøre en Hjemvisning af denne Grund unødvendig. Reglerne i § 393 Nr. 2 foranlediges ved den i Nævningesager nødvendige, i andre Sager mulige (jfr. § 356) processuelle Sondring mellem Afgjørelsen af Skyldførgsmålet og Fastsættelsen af de retlige følger. De Ankegrunde, hvortil der sigtes, ere altså for dc>t Første de i § 375 Nr. 5 til 8 ommeldte, dernæst processuelle Retskrænkelser ved Sagens Behandling, efterat Nævningernes (Rettens) Afgjørelse af Skyldførgsmålet er afgiven, f. Ex. at Ordet mod § 354, jfr. § 356, er nægtet Parten. Med § 393 Nr. 3 jævnfores § 32. Ved § 394 3die Stykke, der s Ex. vil finde Anvendelse, når Ophævelsesgrunden var Mangel af Domsgrunde eller Afgjørelsens Ufuldstændighed, bemærkes, at den i Stykkets Slutning omtalte Beføjelse for Landsretten blandt Andet ikke kan undværes, når Reglen i § 278 skal fyldestgjøres Den Grundsætning, § 396 udtaler, men som den franske Ret først ved en Lov af 1837 har anerkjendt, og kun, når Kassationsretten anden Gang træffer samme Afgjørelse (jfr. også Württb. Lov § 464), følger af Karakteren af Retsmidlet, således som Udkastet har ordnet det. Såmeget mindre Grund er der til at påbyde eller ind« rømme Henviisning til en anden Landsret end den, ved hvilken den ophævede Dom blev afsagt, se § 395.

Kapitel II.

Om Påauke af Domme, afsagte af Underretten.

Påanke af Underretsdomme adskiller sig efter Udkastets Ordning i det Hovedpunkt fra Påanken af Landsretsdomme, at ikke blot Retsreglernes urigtige Anvendelse, men også Bevisspøvgsmålets Afgjørelse kan være Gjenstand for den. Om Grunden hertil henvises til de almindelige Bemærkninger ved Afsnittet om Retsmidlerne. Finder Påanke Sted med Hensyn til Bevisspørgsmålet, medfører dette af Grunde, som ligeledes tidligere ere udviklede, en hel ny Forhandling af Sagen for Landsretten efter de samme Regler, som gjælde ved Sager, der behandles for denne i Første Instants. Der er altså i Virkeligheden ikke Tale om en simpel Udvidelse af Påankens Område, men der haves mod Underretsdomme to forfjkllige Retsmidler under Navn ak Påanke, det ene en egentlig Appel, ganske ligt med Påanken ved Landsretsdomme og med samme begrænsede Område, det andet en ny Forhandling af Sagen ved højere Ret, under hvilken selvfølgelig alle Rets- og Bevisspørgsmål i Sagen finde Afgjørelse, En samtidig Anvendelse af disse to Retsmidler er efter For« holdets Nature udelukket. Når et Valg imellem dem ikke er udelukket derved, at en Ankegrund til at støtte Anvendelsen af det første på mangler, tilkommer det selvfølgelig i Første Række den Ankeberettigede at træffe Valget. Vælger han det mere begrænsede Retsmiddel, skjønt hans Påanke angår Dommens Realitet, altså i Henhold til § 377, må det i Konsekvents af den Regel, der er givet i § 382 2det Stykke, tilkomme Modparten at fordre det mere omfattende Retsmiddel anvendt, se § 398 Nr. 4.

Den Adgang til at fordre ny Forhandling for højere Ret, der er indrømmet fom Retsmiddel mod Underretsdomme, og som efter For« holdets Natur ikke kan bindes til nærmere Betingelser, gjør det til et praktisk vigtigt spørgsmål, om og hvilke Grænser der bør sættes for Underretsdommes Appellabilitet overhovedet. Ud-

kastet har i denne Henseende væsentlig holdt sig til Reglerne i Lov af 11te Febr. 1863 § 14. Påanke udelukkes derved i ikke lidet større Omfang end efter de fleste fremmede Love, der enten slet ikke kjende sådan Udelukkelse eller knytte den til meget ringere Straffe (ganske ubetydelige Bøder). Sagen er imidlertid, at Adgangen til Påanke efter disse Love ikke hjemler Krav på ny Forhandling for den højere Ret efter de af Mundtlighedsprincippet følgende Regler. Enten sker Bevisbedømmelsen på skriftligt Grundlag, en Ordning, hvis Principstridighed tidligere er påvist, eller Påanken er indskrænket på samme Måde som efter Udkastet ved Landsretsdomme, hvilket bliver muligt derved, at også Underretten beklædes enten af flere retskyndige Dommere eller af en retskyndig Dommer med læge Bisiddere (Schoöffen). Disse Love kunde altså ikke være

Forbilledet for Udkastet. På den anden Side kunde Reglerne i Lov af 11te Febr. 1863 såmeget mere gjøres almindelige, som den nye Ordning ikke blot overalt gennemfører Adskillelsen imellem Politi og Ret, men også i det hele hviler på Anklageprincippet. Heri såvelsom i den mundtlige og offentlige Forhandling ligge Garantier, hvormed man indenfor visse Grænser må lade sig nøje, for at ikke Adgangen til Påanke skal medføre et altfor uforholdsmæssigt Besvær for det Offentlige og Private. For ganske særegne Tilfælde yder Slutningsbestemmelsen i § 397 2det Stykke et Hjælpemiddel. I Overensstemmelse med Loven af 1863 har Udkastet kun udelukket Påanke i Politisager, det vil efter Udkastet sige de Sager, som det i Henhold til § 35 tilkommer Politimesteren at forfølge. Men medens iøvrigt dm i Loven af 1863 fastsatte Grænse kunde fastholdes for den Sigtedes Påanke, måtte der en ny Bestemmelse om Grænsen for Påanke i Anklagens Interesse. Efter Udkastet er der nemlig ingen Forskjel på Politisagers Behandling i Første Instants efter Straffens størrelse i det givne Tilfælde. Den Udelukkelse af Påanke i Anklagens Interesse, som grundet på, at Dommeren har fundet, at der, hvis Straf skal idømmes, ikke vil blive Anledning til højere Straf end den i L. 1863 § 14 nævnte, og derfor påkjender Sagen, kan altså ikke overføres.

Enten må al Påanke i Anklagens Interesse udelukkes, eller der må sees hen til Strafferammen. Det Første krænger Grundsætningen om Parternes Lighed. Den sidste Vej bør altså vælges; men herved kan det ikke komme an på, om Straffen hjemler Muligheden af højere Straf end den, hvis Idømmelse danner Grænsen for den Sigtedes Adgang til Påanke. Det vilde, da denne Grænse ikke spiller nogen Rolle i Lovens Straffebestemmelser, føre til en langt videre Adgang til Påanke for Anklageren end for den Sigtede, altså medføre Ulighed til den Sigtedes Skade, og være en væsentlig Udvidelse af Appellabiliteten i Anklagens Interesse i Forhold til Loven af 1863. Udkastet har derfor fat Grænsen for Anklagerens Påanke deri, om Strafferammen hjemler strengere Strafarter end dem, hvis Idømmelse i en vis ringe Grad udelukker den Sigtede fra Påanke, se § 397. De Afgjørelser, som ifølge §§ 368—370 i Politisager kunne træde i Stedet for Dom, have i Virkeligheden samme Betydning som Domme, og der er derfor ikke Grund til ved en almindelig Regel at udelukke dem fra Påanke i de Tilfælde, hvor en Dom kunde påankes. Derimod ville Grænserne for Dømmes Påankelighed og de særegne Betingelser, som hine Afgjørelser forud sætte, bevirke, at de i Reglen ikke kunne påankes. Der kan således for det Første ikke være Tale om Påanke af den Sigtede i de Tilfælde, som omhandles i §§ 368 og 369. Thi det Tilbud fra den Sigtedes eller hans værges Side, som her forudsættes, indbefatter Afkald på mulig Påanke, og Loven, der tillægger Tilbudet retlig Betydning, må nødvendigvis også anerkjende denne Bestanddel af det. Grænsen for Dømmes Påankelighed medfører dernæst, at en Påanke fra den Sigtedes Side af en Advarsel, der er givet i Henhold til § 370, i al Fald kun kunde sinde Sted, når Landsrettens Formand ifølge Andragende tilsteder det. Det Sidste vil også i de fleste Tilfælde, skjønt ikke altid, gjælde om Påanke fra Anklagerens Side med Hensyn til alle de ommeldte Afgjørelser. Under disse Omstændigheder er der så meget mindre Grund til ubetinget at udelukke Påanke. Slutningsstykket af § 397 går derfor

ud på at hjemle denne under de samme Betingelser, som gjælde om Domme, forsåvidt ikke Afgørelsens egne Forudsætninger udelukke den.

Påanken af Underrettsdommen går efter § 397 altid til den Landsret, i hvis Kreds Underretten ligger. Når flere Love lade den Påanke, som ikke medfører hel ny Forhandling af Sagen, gå til den samme Domstol, som afgjør Påanke af Landsrettens Domme, er det Hensyn til Retsanvendelsens Ensartethed, der begrunder denne Ordning, neppe vægtigt nok ligeoverfor det Besvær, den medfører. Konsekvensen vilde da også føre til, at der måtte være Påanke til Højesteret mod de af Landsretten efter ny Forhandling afsagte Domme, ligesom mod de af den i første Instants afsagte Domme; men herved vilde Retsmiddelordningen ved Underrettsdomme komme til at stå i Misforhold til Sagernes Betydning. Udkastet tilsteder ikke Påanke af Landsrettens som Følge af Påanke afsagte Domme, undtagen når det bevilges af Højesteret (jfr. § 108) af særegne Grunde, se § 406.

Ved den nærmere Omtale af de enkelte Bestemmelser i dette Kapitel kan sondres mellem følgende Grupper: 1) §§ 397—398, jfr. § 406, der indeholde fælles Regler, 2) § 399 om den Påanke, der er indskrænket til Prøvelse af Underrettens Retsananvendelse, 3) §§ 400—405 om den Påanke, der medfører Sagens nye Forhandling for Landsretten.

Nødvendigheden af forskellige Regler for de to Arter af Påanke af Underrettens Domme gjør sig navnlig gjældende ved Behandlingen for Landsretten. Indtil dette Tidspunkt ville de fleste Regler være fælles, og disse atter de samme, som gjælde for Påanke af Landsrettens Domme med de af Forholdets Natur følgende Lempelser, se § 398. Ved de enkelte nærmere Bestemmelser i denne Paragraf bemærkes, hvad Nr 1 angår, at det på Grund af Bestemmelsen i § 372 1ste Stykke måtte udtales, hvad der følger af §§ 34 og 35, at Statsanklageren ikke er Herre over, om Påanke af Politisager i Anklagens Interesse skal sinde Sted. Ved Nr.

2 jævnføres § 30. Nr. 3 lemper til Lettelse for den Sigtede Reglen i § 378 2det Stykke. Reglen i Nr. 4 er tidligere omtalt. Bestemmelsen i Nr. 5 følger ligefrem af den Påankes Natur, hvorom her er Tale. Det skriftlige Grundlag, som behøves eller kan tilstedes ved den begrænsede Påanke, må her falde bort; den nye Forhandling skal ligesom Forhandlingen i første Instants kun have et Anklageskrift til Grundlag, se § 401. Nr. 6 er en i Forholdets Natur begrundet Udvidelse af Reglen i § 384.

Den Påanke, som er indskrænket til prøvelse af Underrettens Retsanvendelse, behandles i det Hele efter de samme Regler, som ere fastsatte for den ganske ensartede Påanke af Landsretsdomme i §§ 386—396, se § 399. Kun en enkelt særegen Forskrift er der Anledning til ved Siden af de Lempelser, der give sig af sig selv og ej behøve særlig at nævnes. Denne særlige Forskrift foranlediges ved, at der ifølge § 50 2det Stykke kun sjældnere bliver Spørgsmål om Beskikkelse af Forsvarer ved Påanke af Underretsdomme. Her kan altså det Tilfælde indtræde, at hverken den Sigtede selv eller Nogen på hans Vegne møder ved den mundtlige Forhandling af Påanken for Landsretten. At Anklagerens Påanke i sådant Fald må gå sin Gang, er en Selvfølge. Hvis den Sigtede har påanket, er det vel efter denne Påankes Natur og den skriftlige Forberedelse, der gives den, ikke ligefrem nødvendigt at betragte Anken som frafalden, idet der kunde gjøres en Lempelse i Reglen efter § 388 for sådanne Tilfælde. Dertil er der imidlertid ikke tilstrækkelig Anledning, navnlig fordi der ved Reglen i § 391 Nr. 2, som bliver ved Magt, hvad enten den Sigtede udebliver som ankende Part eller som Modpart, er draget Omsorg for, at Retfærdighedens Krav ikke skal blive ofret af formelle Hensyn, Det er således kun de processuelle Ankegrunde, der ville medføre Hjemvisning, på hvilke Reglen i § 399 2det Stykke vil få Anvendelse; men til særlig at begunstige disse er der ingen Grund.

Ved den Påanke, der medfører Sagens nye Forhandling, blive i det Hele de Regler

anvendelige, som gjælde for Sagens Behandling ved Landsretten i Første Instants, se § 400. Selvfølgelig må denne nye Forhandling bevæge sig på det samme Grundlag som den tidligere; om Forandringer i Anklagen ere tilstedelige, må bedømmes efter § 267 Nr. 2. Men dernæst ligger det i de også her anvendelige Grundsætninger, som § 391 udtaler, at der, når den Sigtede alene har påanket, ikke kan idømmes ham en strengere Straf ved Landsretten, end den ved Underretten idømte (jfr. det tyske Udkast § 319), hvorimod omvendt efter den i § 391 Nr. 2 indeholdte Grundsætning Dommen kan blive gunstigere for den Sigtede, uagtet han ikke har påanket, se herom § 400 i Slutningen. Nogle nærmere Bestemmelser med Hensyn til den nye Forhandling af Sagen, som bliver Følge af den i § 400 ommeldte Påanke, indeholde §§ 401—405. Hvad enten det er Anklageren eller den Sigtede, der påanker, må Initiativet til den nye Forhandling tages af Anklageren, der må indlevere Anklageskrift med Bevisfortegnelse, jfr. § 247 og § 250. Hertil må da Rettens Formand give ham en Frist, der har lignende Betydning som den i § 245 ommeldte Frist, med de af Forholdets Natur følgende Forandringer i Virkningen som § 401 angiver. Med de Skridt, som skulle indlede den nye Forhandling, blive iøvrigt her at forbinde de mulige Påstande om Påankens Afvisning. Har den Sigtede påanket, må Anklagerens Påstand om Ankens Afvisning fremsættes inden den samme Frist, som er given ham til at fremkomme med Anklageskrift. Når Anklageskriftet er indkommet, sker der fornøden Meddelelse til den Sigtede, jfr. § 252, og der fastsættes en Frist for ham, med væsentlig lignende Betydning, som den i § 253 ommeldte Frist, hvorom det nærmere i § 402 Nr. 1—5. Ved Nr. 2 og 3 bemærkes, at der ikke bliver Spørgsmål om Forprøvelse af Beviserne, allerede fordi her er Spørgsmål om Underrettsager. Kun de i § 251 nævnte Grunde kan der altså være Spørgsmål om at gjøre gjældende for at undgå den nye Forhandling; men af disse blive de i

§ 251 Nr. 2 og 3, nævnte Grunde uden Anvendelse (jfr. § 402 Nr. 1), og om de i § 251 Nr. 4—6 nævnte Grunde kan der kun blive Tale, når Anklageren har påanket en frifindende Dom, da en domfældende Dom ikke under Påanke af denne Art bør kunne ophæves uden Hovedforhandling (ved Kjendelse). Kun den i § 251 Nr. 1 nævnte Grund kan i alle Tilfælde gjøres gjældende, idet Virkningen af dens Anerkjendelse bliver den samme som af Undladelse af at fremkomme med Anklageskrift, se § 403. I § 404 udtales den Grundsætning, at der må finde en fuldstændig ny Bevisførelse Sted under Hovedforhandlingen. Medens den i Paragrafens første Stykke indeholdte Lempelse af Mundtlighedsprincippet ikke i Virkeligheden går videre, end der tilstedes ved en Hovedforhandling i første Instants, er der derimod ved § 404 2det Stykke hjemlet Retten Beføjelse til en videregående Undtagelse, der vistnok kunde blive betænkelig, når der gjordes for rundelig Brug af den, men som en kun undtagelsesvis anvendt Beføjelse anbefales af praktiske Hensyn. Ved Spørgsmålet om Virkningen af den Sigtedes Udeblivelse kommer ved denne Art af Påanke i Betragtning, at den Sigtedes personlige Nærværelse ordentligvis er nødvendig. Denne Påanke kan altså ikke gennemføres, når den Sigtede udebliver, men Påanken er efter Omstændighederne at anse for frafalden, eller Sagen må udsættes, eller endelig Påanken indskrænkes til den Art Anke, som ommeldes i § 399, alt efter de nærmere Regler i § 405. Ved § 406 i Slutningen jævnføres § 50.

Kapitel III.

Om Besværing til højere Ret.

De foregående Kapitler handle om Påanke af Domme. Men også mod Rettens Kjendelser og andre Beslutninger i Strafferetsplejen må der i Reglen gives Retsmidler. Om adskillige Kjendelser og Beslutninger gjælder det vel, at de kun kunne påankes i Forbindelse med Dommen og efter de om

denne Påanke gjældende Regler. Dette gjælder imidlertid for det Første kun om den dømmende Ret, ikke om Undersøgelsesdommeren, hvis Virksomhed ikke står i nogen formel Forbindelse med Domssagen, og det kan dernæst heller ikke ubetinget gjælde om den dømmende Ret. Det færegne Retsmiddel, der da finder Anvendelse, er i Udkastet kaldt Besværing, den samme Benævnelse, som er valgt i Udkastet om den borgerlige Retspleje.

De nærmere Bestemmelser om dette Retsmiddel falde naturlig i to Afsnit, som § 407 antyder.

I.

Om Besværing mod Undersøgelsesdommerens Kjendelse og Beslutning.

Den almindelige af Forholdets Natur følgende Regel, at Besværing er hjemlet mod Undersøgelsesdommerens Handlinger og Undladelser, og at Besværingens retten tilkommer enhver Part eller Trediemand, som antager sin Ret krænket, udtaler § 408. Det forudsættes naturligvis herved, at det er i Undersøgelsesdommerens Beslutning, at Retskrænkelsen ligger; foretager han en Handling ifølge Pålæg af Landsretten, er det mod dennes Beslutning, at Besværingen må rettes, jfr. Afsnit II i dette Kapitel. Ved det Spørgsmål, om Besværing strax kan finde Sted mod Beslutninger af Dommeren, der gå ud på, at Noget skal foretages, kommer det i Betragtning, at Øjemedet ordentligvis forbyder at tillægge Påanken Virkning til at hindre Fuldbyrdsen, i al Fald i Kraft af Loven selv, se § 412. Men under denne Forudsætning er der ingen Grund til at udskyde det Tidspunkt, da Besværingen kan ske, f. Ex. når en egentlig Forundersøgelse finder Sted, indtil denne er sluttet. En forhalende Indflydelse på Undersøgelsen undgås ved Ordningen af Retsmidlet efter Skriftlighedsgrundsætningen, og navnlig ved Reglen i § 413. På den anden Side er der i disse Tilfælde, hvor Besværingen ikke har suspensiv Virkning, ingen Grund til at sætte en så kort Besværingensfrist som under den modsatte Forudsætning.

Flere Love kjende endogså i disse Tilfælde aldeles ingen Frist. Dette synes dog ikke anbefalelsesværdigt; men Fristen kan sættes så rummeligt, som § 409 har gjort (4 Uger). Der gives imidlertid Tilfælde, hvor Besværingen kan og bør hindre Fuldbyrdsen. I disse Tilfælde må Besværingen ske inden en kort Frist, hvilken Udkastet her som ved Påanke har sat til 3 Dage, med Adgang til Oprejsning efter Reglerne i § 379, se § 409. De Beslutninger, om hvilke det Anførte gjælder, nævnes i § 409. Det bemærkes herved, at Beslutningen om en fængslet Sigtets Løsladelse ikke hører til dem, hvis Udførelse kan standses ved Besværing. Ligesålidt som Anklageren ved Besværing kan opnå en foreløbig Fængsling mod Dommerens Kjendelse, ligesålidt kan han standse Løsladelsen ved Besværing. Denne Sætning er nu i Reglen anerkjendt. Reglen i § 410 tilsiges af Forholdets Natur, da de her nævnte Kjendelser ere afsagte over en Udeblivende og efter Udkastets Ordning ikke ere endelige.

Reglerne om Besværingens processuelle Behandling findes i § 411 samt §§ 413 og 414. Øjemedet er at gjøre en let og hurtig Afgjørelse mulig. Sagens Akter ere ordentligvis tilstrækkeligt Grundlag for Afgjørelsen, som prøver Beslutningen uden Indskrænkning, efter Grundsætningerne om egentlig Appel, se § 414 3die Stykke. Om mundtlig Forhandling skal finde Sted, har Udkastet overladt Besværingensinstantsen at bestemme. En Frist er given, inden hvilken den, der besværer sig, og Modparten kunne fremkomme med skriftlige Udtalelser om Spørgsmålet. I Reglen er det Landsretten, til hvilken Besværingen går, jfr. imidlertid § 14 1ste Stykke. Yderligere Besværing fra Landsretten finder kun Sted, når det af særegne Grunde tilstedes, se § 415.

II.

Om Besværing mod den dømmende Rets Kjendelser og Beslutninger.

Ikke mod alle Kjendelser og Beslutninger af den dømmende Ret gives der et Retsmiddel. Visse af de Beslutninger, der ved-

røre Sagens Gang og Ledelse, ere af den Beskaffenhed, at de ikke egne sig til at være Gjenstand for et sådant, hvoraf følger, at der ikke på dem kan bygges nogen Ankegrund mod Dommen. Hvorledes end Retten handler, foreligger der ingen processuel Retskrænkelse mod Parten. Dette gjælder for det Første klarlig om de i § 417 Nr. 2 nævnte Kjendelser og Beslutninger; thi det ligger i Forholdets Natur og Straffeprocessens Grundsætninger, at Retten må have Frihed til at lade de af Loven overhovedet tilstedte Undersøgelser foretage og Beviser fremføre, som den anser fornødne til Sandhedens Oplysning, og at intet Skjøn af en højere Ret kan indskrænke den i den Henseende, jfr. derimod i omvendt Retning § 374 Nr. 9. Dernæst må det Samme gjælde om de i § 417 Nr. 3 ommeldte Beslutninger; thi de angå kun det rent Ydre ved Sagens Behandling, ved hvilket der alene er Spørgsmål om Hensigtsmæssighedshensyn. Af særlig Vigtighed er Reglen i § 417 Nr. 1. Den i de fleste Love optagne Grundsætning, at ingen Sag kunde komme til Hovedforhandling uden Rettens Forprøvelse af Anklagen også med Hensyn til Beviset, blev i Reglen ført videre ud i den Konsekvente, at der også indrommedes Retsmidler mod den Beslutning, der tilstedte Anklagen. Derved blev da den hele Forberedelse af Hovedforhandlingen (Anklageverfahren) endnu mere indviklet og tjenlig til at forhale Sagen. Til de Grundsætninger, som navnlig Glaser i Modsætning til den almindelige Ordning har hævdet med Hensyn til en sådan judicial Forprøvelses Mulighed eller Nødvendighed, hører også Afskaffelsen af Retsmidler mod Henvisningsbeslutningen, og dette Princip er også kommet til Anerkjendelse i de nyere Love og Udkast, jfr. det tyske Udkast § 173. Hertil har Udkastet sluttet sig. Er end det Onde at skulle stilles for Retten som anklaget for en grov Forbrydelse i og for sig så betydeligt, at det kan begrunde et Krav for den Sigtede til en Forprøvelse af Anklagen, så er dette Onde dog væsentlig af moralsk Natur. Tilstedes Anklagen, har den Sigtede dog stedse sit fulde, ubeskårne Forsvar og det i Hovedforhandlingens

mere betryggende Former; der er i Sagen selv Intet tabt for ham ved, at den kommer til Hovedforhandling. Under disse Omstændigheder bør den Betyggelse for den Sigtede, som ligger i hans Adgang til at kræve Forprøvelse, ikke overdrives til Skade for Sagens hurtige Afgjørelse. Dertil kommer, at Erfaringen har vist, hvad i og for sig er let forklarligt, at det er yderst sjældent, at den højere Ret har nægtet Henvisning i sådanne Tilfælde, hvor to med Sagen nøje kjendte Myndigheder, Statsanklageren og Landsretten, have fundet den tilstrækkelig begrundet ved det Foreliggende. Øjemedet for den Sigtede ved at gribe til Retsmidler mod Beslutningen vil derfor hyppig kun være at forhale Sagen. Heller ikke kan her påberåbes Hensynet til Parternes Ligestilling. At Anklageren må have Retsmiddel mod en Kjendelse, der nægter Anklagen Fremme ganske eller delvis, er klart, se § 416. Men Sagen er for ham også en ganske anden. En sådan Kjendelse har nemlig for Anklageren samme Betydning som en endelig Dom i Sagen.

Forsåvidt Retsmidler ikke ere udelukkede, må det med Hensyn til de Sagens Gang og Ledelse vedrørende Beslutninger af Retten gjælde, at de kun kunne påankes i Forbindelse med Dommen. Undtagelse herfra gjør efter Sagens Natur den nys omhandlede Beslutning, hvorved Anklagen nægtes Fremme, da Dom her ikke finder Sted, jfr. fremdeles §§ 20, 48, 312 m. fl. I Modsætning til hine Kjendelser og Beslutninger stå de, der angå mellemkommende Realitetsspørgsmål, som på ganske lignende Måde kunne foreligge for en Undersøgelserdommer, altså navnlig hyppig Beslutninger om Anvendelse af de i 2det Afsnit omhandlede Midler til en Straffesags Fremme, ved hvilke den Ankeberettigede også ofte er Trediemand. Mod disse Beslutninger kan et særskilt Retsmiddel anvendes, altså Besværing, og denne går frem efter de samme Regler, som gjælde med Hensyn til Besværing over Undersøgelserdommerens Handlinger, se §§ 418—419. Når Reglerne om Besværingens processuelle Behandling også ere gjorte anvendelige ved Anklagerens Anke over,

at Anklagen er nægtet. Fremme, kan dette ingen Betænkelighed have; thi Afgjørelsen skete også i første Instants på skriftligt Grundlag. spørgsmålet kunde kun være, om den mundtlige Forhandling her, med særligt Hensyn til § 257, fluide gjøres til Regel. Bestemmelsen i § 414, der hjemler Retten Beføjelse til på Andragende eller i Embeds medfør at anordne mundtlig Forhandling, synes imidlertid at være tilstrækkelig.

Kapitel IV.

Om Gjenoptagelse af en Straffesag.

Der er Tilfælde, hvor en Straffesag, som har fået en ris Realiteten vedkommende Afslutning, kan gjenoptages, uden at særegne Betingelser behøve at foreligge. Herhen hører for det Første det Tilfælde, at Sagen er bleven henlagt, uden at nogen bestemt Person var sigtet. En Straffesag mod den Sigtede har ikke været begyndt, og der er med Hensyn til ham Intet sket, hvilket han kunde påberåbe sig som Hindring mod Sagens Gjenoptagelse, se § 420. Dernæst vil en Sag, under hvilken en Sigtet er bleven frisunden på Grund af Anklagerens manglende Påtaleret, utvivlsomt kunne gjenoptages af eller på Begjæring af rette Vedkommende. Dette følger af de almindelige Grænser for Virkningen af Dømmens Retskraft. Såmeget mere må det Samme gjælde, når den nævnte Omstændighed ikke har ført til en Frifindelsesdom, men til Sagens Stansning på tidligere Trin, se § 421. Endelig må hertil endnu henregnes det i § 422 1ste Stykke i Slutningen nævnte Tilfælde, idet der vel er Tale om Gjenoptagelse på et andet Trin, men ikke om en højere Instants. Da efter Udkastet Forundersøgelsen i intet Tilfælde er Betingelse for at kunne rejse Sag ved den dømmende Ret, kan den Kjendelse af Undersøgelsesdommeren, ved hvilken han i Henhold til § 229 nægter at tage Andragende om Forundersøgelse til følge af en Realitetsgrund, kun da bringe Anklageren i den nødvendighed at påanke, når han ikke antager sig i Stand til at fore Sagen

videre uden en Forundersøgelse. Antager han derimod at kunne undvære Forundersøgelse, kan hin Kjendelse ikke være til Hinder for, at han rejfer Anklagen, uagtet han slet intet andet Grundlag har end det, der forelå for Undersøgelsesdommeren. I den Sigtedes Interesse må dog her opstilles den samme Frist som for Besværingen imod hin Kjendelse, nemlig 4 Uger ifølge § 409. After denne Frisks Udløb kommer altså den almindelige Regel i § 422 til Anvendelse.

Udenfor de nævnte Tilfælde må der ud« kræves særegne Betingelser til en Straffesags Gjenoptagelse. Men herved må dog atter skjelnes imellem, om Dom er gået eller ikke. Som en særlig Klasse af Tilfælde må der« næst i Straffeprocessen udfondres Oprensning mod Udeblivelsesvirkninger, sorsåvidt sådanne overhovedet forekomme. Om disse forskellige Forhold handles i 1) § 422, 2) §§ 423— 437 og 3) §§ 438—439.

Det ligger i Forholdets Natur, at der må være forskjel mellem Betingelserne for en Stræffesags Gjenoptagelse, efterat Dom er gået, og dens Gjenoptagelse, når Forfølgningen er standset, uden at Dom er gået. f. Ex. at der er nægtet Anklagen Fremme som ugrundet, eller at forfølgningen er fra« falden, førend Hovedforhandlingen var begyndt (jfr. § 32). I hint Tilfælde kommer Principet om dømmes Retskraft, der utvivlsomt også må have Gyldighed i Straffeprocessen, til Anvendelse. Sagen er endelig afgjort; Hovedforhandlingen er beregnet på at fore ikke blot de Beviser frem, som ere erhvervede, men alle Beviser overhovedet, I det andet Tilfælde kan der kun lægges det ind i Afgjørelsen, at de hidtil fremkomne Mistankegrunde ikke ere tilstrækkelige, og den Sigtede kan derfor kun være beskyttet mod Gjenoptagelse af Sagen på det samme Grundlag; har Forholdet forandret sig, må Gjenoptagetsen stå åben. først når Anklageren har ladet Sagen gå til Hovedforhandling og derved anerkjendt Grundlaget for tilstrækkeligt til Doms Afsigelse, kommer han ind under hine strengere Regler.

Betingelsen for Gjenoptagelsen, hvor Dom ikke er gået, kan altså kun være den, som §

422 udtaler, at nye Kjendsgjæringer eller! Beviser af Vægt fremsøres mod den Sigtede.! Om disse vare kjendte tidligere eller ikke, er! uden Betydning; om de have Betydning ved! sig selv alene eller kun i Forbindelse med det tidligere Fremkomne, ligeså. En Sondring! som den i § 423 mellem Nr. 1 og 2 er fremdeles efter Udtrykkenes Almindelighed overflødig. I formel Henseende behøves ingen særegne Forskrifter; thi en sådan Hindring for Gjenoptagelsen, som ved den endelig afgjorte Sag ligger i dømmen, der først må bortryddes, er her ikke forhånden. Om hin Betingelse er tilstede, afgjør simpelt hen den dommer, for hvem Sagen anhängiggjøres, se § 422 2det Stykke.

Medens der i Reglen ikke er nogen væsentlig Uoverensstemmelse i Lovene med Hensyn til Behandlingen af det nysomtalte Tilfælde, er der derimod megen Forskellighed i Afgjørelsen af det andet spørgsmål, om og under hvilke Betingelser en Straffesag kan gjenoptages, i hvilken Dom er gået. spørgsmålet er derhos mere omfattende; der er ikke blot spørgsmål om, hvorvidt Anklageren kan såe Sagen gjenoptaget, men også og navnlig, om den Sigtede, der er bleven dømt, kan opnå Sagens nye Forhandling. Medens nogle Love lægge den afgjørende Vægt på Dømmens Retskraft og derfor drage meget snevre Grændser for Gjenoptagelsen, er

i andre Love Vægten lagt på, at formelle Hindringer ikke bør stå i Vejen for Fyldestgjørelse af Retfærdighedens Fordringer. Iderligere Forskjel fremkommer derved, at mange Love helve til det Første Synspunkt, hvor Talen er om Gjenoptagelse til den Sigtedes Skade, men til det andet, når spørgsmålet er om Sagens Gjenoptagelse til Gunst for den dømte. Den engelske og franske Ret stå begge utvivlsomt på det Første Standpunkt; navnlig tilsteder ingen af dem Mulig« heden af Gjenoptagelse af Sagen mod den Sigtede. I den franske Ret formindskes dog i høj Grad Betydningen af denne Regel derved, at Grundsætningen om dømmes Retskraft forståes således, at en Anklage, der henfører den samme Handling under et andet Forbrydelsesbegreb, ikke antages udelukket, jfr. også

for Belgiens Vedkommende en Lov af 21de April 1850, der afgjorde i samme Retning en Strid herom mellem Kassationsretten og Appeldomstolene. Gjenoptagelse af Sagen til Gunst for den Sigtede tilstede begge Lovgivninger, men dog kun indenfor snevre Grænser. Den franske Lovgivning indskrænker navnlig denne Gjenoptagelse til 3 bestemte Tilfælde, nemlig Uforeneligheden af to dømme, overgåede forskellige Personer for den samme Handling, Domfældelse på Grund af Drab, når det viser sig, at den formentlig Dræbte lever, samt når Vidner, hvis Udsagn have medført Domfældelsen, have aflagt falsk Vidnesbyrd. Skjønt det måtte Være indlysende, at der ingensomhelst fornuftig Grund er til Begrænsningen netop til disse Tilfælde, idet ligesåvel ved andre Forbrydelser som ved Drab Umuligheden af den ydre Kjendsgjerning, i hvilken Forbrydelsen består, kan blive klar, idet fremdeles også andre Beviser end Vidnebeviser kunne vise sig at have været falske, samt idet der intet Hensyn er taget til den Mulighed, at dømmere eller nævninger på forbryderfæ Måde have bøjet Retten, eller at vel ikke Erisikensen af Retsbrudet, men det, at den dømte er Gjemingsmand, kan vise sig at være umuligt, gik ikke destomindre den franske Rets Regler uforandrede over i flere tyske Love. Et disse og andre Urimeligheder rettende, konsekvent gennemført Udtryk for det Standpunkt, der ligger til Grund for den franske Lovgivning, findes derimod i det nye tyske Udkast i den Første Redaktion, der dels tilsteder Gjenoptagelse såvel for som imod den Sigtede af Grunde, som nærmest svare til de i § 423 Nr. 1 og K 424 Nr. 1 angivne, dels videre tilsteder Gjenoptagelse til den Sigtedes Gunst, når der foreligger Kjendsgjerninger, af hvilke det fremgår, at den Handling, for hvilken han er dømt, enten aldeles ikke er begået, eller ikke kan være be« gået af ham, med andre Ord, når det ny Fremkomne, dets Rigtighed forudsat, godtgjør Umuligheden af, at den i dømmen antagne Sagsammenhæng kan være den sande, se det nævnte Udkast § 268 og § 271, samt Mo» tiverne til dette S. 232 o. fl.

I Modsætning til den franske Lovgivning

have de fleste nyere tyske (også østrigske) Love, samt det nye tyske Udkast i den seneste Redaktion (§§ 320 og 323) tilstedet Gjenoptagelse i videre Omfang, med den Tanke forøje, at det i Straffeprocessen fremfor Alt kommer an på at syldestgjøre den virkelige Retfærdighed, og at Dømmens Retskraft derfor ikke bør opretholdes videre, end hint Hensyn tilsteder. Som følge heraf indrømmes der navnlig til den Sigtedes Fordel Adgang til Gjenoptagelse ikke blot, hvor nye Data vise Umuligheden af det tidligere Antagne, men overhovedet, hvor det ny Fremkomne, være sig alene eller i Forbindelse med de tidligere førte Beviser egnet til at begrunde Frifindelse, og for denne Udvidelse af Gjenoptagelsestilfældene til Fordel for den Sigtede har også Videnskaben i det Hele taget Ordet. Hvad derimod Gjenoptagelse af Sagen imod den Sigtede angår, anerkjendes det i det aldeles overvejende Flertal af Love, at Grænsen må drages snevrere. Alligevel er det også her i disse Love det Almindelige, at nye Beviser mod den Sigtede kunne bevirke Gjenoptagelsen; men Fordringen er på forskjellig Måde skjærpet, således f. Ex., at de nye Beviser i sig selv og uden Forbindelse med de tidligere fremførte Anklagebeviser skulle være egnede til at bevirke Domfældelse, eller at kun enkelte, bestemte nye Beviser give Adgang til Gjenoptagelse, f. Ex. den Sigtedes senere aflagte Tilståelse (således f. Ex. det tyske Udkast i sin seneste Skikkelse § 323 Nr. 4), eller at Anklageren ikke tidligere må have kjendt de Beviser, han nu fremfører osv.

Udkastet har i alt væsentligt sluttet sig til den Opfattelse, der ligger til Grund for de hidstomtalte Love; navnlig ere de i §§ 423 og 424 opstillede Regler i nær Overensstemmelse med de Bestemmelser, der findes i den nye østrigske Lov (Glaser). Det er altså ikke alene erkjendt, hvad der nutildags ikke er meget omtvistet, at Gjenoptagelse må til stedes såvel for som imod den Sigtede, under de i begge de nævnte Paragrafer i Nr. 1 nævnte Omstændigheder; men det er endvidere erkjendt, at også nye Kjendsgjerninger og Beviser må give Adgang til Gjenoptagelse såvel for som imod den Sigtede, og det Første ikke blot, når det ny Fremkomne godtgjør

Umuligheden af den Sigtedes Skyld. At en Adgang til ny Foretagelse af Sagen på Grund af nye Beviser til den Sigtedes Gunst navnlig er uundværlig, når Påanke med Hensyn til Bevisspørgsmålet er udelukket, anerkjendtes i Motiverne til det nye tyske Udkast (Første Redaktion). For den Begrænsning, som dette Udkast havde fastholdt, anførtes navnlig som Grund Hensynet til Mundtlighedsprincippet: Retten kan — fremhævedes det — på det skriftlige Grundlag, der foreligger ved Afgjørelsen af, om ny Forhandling skal tilstedes, ikke komme til et pålideligt Skjøn, om det ny Fremkomne er i Stand til at afkræfte Beviset for den Sigtedes Skyld; således som Reglen derimod var begrænset i dette Udkast, havde Retten kun at prøve, om der i det Fremkomne indeholdes en Gjendrivelse af den i den anfægtede Dom antagne Sammenhæng. De anførte Motiver anerkjendte imidlertid, at den således givne Adgang til Gjenoptagelse kan vise sig utilstrækkelig; men når der i så Henseende henvistes til Benådning, kan det dog ikke erkjendes, at den Lov er fyldestgørende, der må lade sig nøje med at henvise et Retfærdighedskravs Opfyldelse til en Nådesakt.

Det synes også at være en overdreven Omsorg for Mundtlighedsprincippet, der her havde gjort sig gjældende. For det første er det ingen endelig Afgjørelse i Sagen, men kun Sagens Henvisning til Forhandling, der afgjørelse på skriftlig Grundlag. Dernæst tresses denne foreløbige Afgjørelse ikke på det samme Bevisgrundlag, som har foreligget den Ret, der foldede dømmen, idet nye ikke tidligere prøvede Beviser forudsættes at foreligge. Afgjørende Betænkeligheder fra Mundtlighedsprincippet synes sun at gøre sig gjældende, når man vilde indrømme Adgang til ny Foretagelse af Sagen, uden at noget Nyt er fremkommet, men dette har Udkastet ikke gjort. Det har navnlig derfor ikke optaget den Gjenoptagelse af Sagen til den Sigtedes Gunst, som Glaser har forfægtet, og som den nye østrigske Lov samt den württembergske Lov har optaget, hvorefter Kassationsretten, når den får væsentlige Betænkeligheder mod Rigtigheden af de Kjendsgjæringer, hvorpå en domfældende

Dom har bygget, — uden at andre Betingelser kræves — extraordinært og af egen Drift kan anordne Sagens Gjenoptagelse. Her kan det siges, at et Skjøn i Henhold til skrevne Akter fættes over den Bevisafgjørelse, der har fundet Sted efter mundtlig Forhandling. Når Udkastets Betingelser derimod fastholdes, drejer spørgsmålet sig i Virkeligheden ikke derom, hvorvidt Reglen kan forsvares ligeoverfor Mundtlighedsprincippet, men om den kan hævdes ligeoverfor Princippet om dømmes Retskraft. Men dette var allerede i sin Strenghed opgivet ved Reglen i hint celdre tyske Udkast, og det samme Retsærdigbedsbensyn, som forsvarer denne, byder ikke at blive stående herved. Heller ikke turde den Betænkelighed have nogen virkelig Betydning, 'om Motiverne til dette Udkast fremhævede, at den Sigtede da kan spekulere i at holde visse Beviser tilbage for senere, når imidlertid Anklageheviset ved Vidners Død eller deslige er svækket, at komme frem med dem med Udsigt til nu at opnå en Frifindelse, han ikke vilde have opnået, hvis de strax vare komne frem. En sådan Beregning vil uimodsigelig høre til de højst usandsynlige Ting. Iøvrigt er Forudsætningen, hvorpå denne Betragtning bygges, rigtig, nemlig at det ikke kan komme i Betragtning, om den Sigtede under den tidligere Sag allerede kjendte de Beviser, han nu fremfører. Det er her et af de Punkter, hvor Stræffeprocessen ifølge sit Grundprincip må adskille sig fra Civilprocessen, der kun vil tilstede Sagens nye Foretagelse, når det ikke kan lægges Parten til Last, at Beviset ikke blev ført under Sagen. Derimod må dette Hensyn komme i Betragtning, når der er Tale om Genoptagelse imod den Sigtede. Thi om end Udkastet ikke har troet at burde gå så vidt, aldeles at nægte Gjenoptagelse mod den Sigtede på Grund af nye Beviser, så må det dog erkjendes, at der er en naturlig Forskjel mellem dette Tilfælde og det foregående. Det er en højere Interesse, der står på Spil, at en Uskyldig ikke dømmes, end at en Skyldig ikke går fri for Straf. Let« sindig bør Ingen udsættes for det Onde, oftere at undergives Anklage s'or den samme Handling. Anklageren stal, som tidligere be-

mærket, fore alle Beviser, som han kjender, frem, og gjør han det ikke, må denne Fejl blive til den Sigtedes Fordel. Dette er altså en i Sagens Natur grundet Forskjel mellem Betingelserne for Genoptagelsen for og imod den Sigtede, at der i det sidste Tilfælde må kræves. som § 423 Nr. 2 siger, at de nye Beviser først efter dømmen, komme for Dagen", medens der i det først kun kræves, se § 424 Nr. 2, at Beviserne ikke ere komne frem under den tidligere Sag. Derimod ere andre Skjærper af Betingelserne for Gjenoptagelsen mod den Sigtede kunstige og kildels praktisk uigjennemførlige (f.Ex. den. at de nye Beviser i og for sig, og uden at der behøves nogen Støtte i de tidligere fremførte Anklagebeviser, ere egnede til at begrunde Domfældelse, se württh. Lov § 470) — Når § 424 under Nr. 3 som et særligt Tilfælde nævner de flere uføreneelige dømme, er det vel i og for sig ikke nødvendigt at fremhæve dette ved Siden af den almindelige Regel i Nr. 2, men det er hensigtsmæssigt med Hensyn til flere ejendommelige Regler, som dette Tilfælde fremkalder, se § 428 og navnlig § 432.

At Reglerne i §§ 423 og 424 også må komme til Anvendelse, hvor det ikke gjælder Frifindelse eller henholdsvis Domfældelse, men Anvendelse af stengere eller mildere Stræffebestemmelser på Handlingen, er i og for sig klart. Det vilde imidlertid, når hensees til den Vidde, Strafferammerne have efter Straffeloven, Være en Formalisme, når det ikke også anerkjendes, at en Gjenoptagelse kunde finde Sted med Hensyn til Valget af en højere eller lavere Stræffegrad indenfor den samme Stræfferammes Grænser. Derimod bør det i begge Tilfælde fastholdes, at Betingelsen bør være, at det kan antages, at der vil blive en væsentlig forskjel i Straffen, se § 426, jfr. württb. Lov § 473. spørgsmålet, hvem der er berettiget til at begjære Sagens nye Foretagelse, er i Udkastet besværet efter de samme Grundsætninger, som ere sastholdte ved Påanke. Der er derfor ikke tillagt Statsanklageren Beføjelse til sådant Andragende i den Sigtedes Interesse, jfr. derimod § 425 2det Stykke. En Selvfølge er det, at en

Gjenoptagelse af Sagen mod den Sigtede ikke kan finde Sted, når denne er død. Derimod er det allevegne anerkjendt, efter megen og langvang Forhandling nu endelig også i Frankrig ved Lov af 29de Juni 1867, at Gjenoptagelse af Sagen til Gunst for den Sigtede også må kunne finde Sted efter dennes Død. At Virkningen af en Frifindelse efter Døden kun kan medføre Ophøret af Ærevirkningen, kan ikke komme i Betragtning; det Samme kan også være Tilfældet ved Gjenoptagelse, når den Sigtede lever, da det må ansees for en Selvfølge, at Gjenoptagelse ikke udelukkes ved den Omstændighed, at Stræffen er udstået, se § 427 2det Stykke. Forsåvidt da Lovgivningen anerkjender Nogen som berettiget til at værne om Afdødes Ære, er det også naturligt, at der tillægges dem Besøjelse til at andrage på en Sags Gjenoptagelse for at rense den domsældte Afdødes Ære. I Henhold til denne Betragtning har Udkastets § 425 tillagt de Personer, som Stræffelovens § 223 nævner, Ret til at andrage på Gjenoptagelse, når Domfældelsen angår en i den offentlige Mening vanærende Handling. At det heromhandlede Retsmiddel ikke sinder Anvendelse ved de af

Underretten afsagte dømme, se § 427, er begrundet i den Omstændighed, at Udkastet med Hensyn til disse dømme giver Enhver af Parterne Ret til uden nærmere Betingelser ved Påanke at få Sagen påny forhandlet for højere Ret. Vel kan i Stræffeprocessen Andragende om Sagens Gjenoptagelse ikke veeve indskrænket til nogen Tidsskrift, i al Fald ikke Gjenoptagelsen i den Sigtedes Interesse*), medens en kort Frist er sat for Påanke, Men Reglen i § 379 bevirker, at der alligevel ingen Trang kan være til det her omspurgte Retsmiddel i Underretssager.

Er Sagen imidlertid ifølge Påanke bleven pådømt ved Landsretten, må Retsmidlet stå åbent At det ikke finder Anvendelse, sålænge Påanke efter Loven står åben eller Afgjørelse af en sket Påanke ikke har fundet Sted, se § 427 1ste Stykke i Slutningen, er stemmende med Forholdets Natur. Påanken og i Tilfælde af Hjemvisning den nye Forhandling kan mulig fjerne Grunden til at gribe til dette Retsmiddel.

Hvad de processuelle Regler angår, som nødvendigsgjøres ved Anerkjendelsen af dette Retsmiddel, bliver der at skjelne mellem Forhandlingen om Andragendet, hvis Formål er at afgjøre, om Sagen skal gjenoptages (§§ 428—432), og den videre Behandling af Sagen, som indtræder, når Andragendet tages til følge (§§ 433—436).

Hin Forhandling sinder regelmæssig Sted for den Landsret, der har afsagt Dømmen være sig i første Instants eller som følge af Påanke. Der er ingen Grund til i det Første Tilfælde at henlægge Afgjørelsen til højesteret; thi det påktæes ikke, at Lands« retten har bedømt Sagen, således som den var fremført for den, urigtig; kun det spørgsmål foreligger, om der er Grund til at antage, at Retten vilde være kommen til et. andet Resultat, når det ny Fremkomne tidligere havde foreligget. Men til en Afgjørelse herom er den Ret, som har afsagt den ansægtede Dom, nærmest kaldet. Til højesteret henlægger Udkastet Afgjørelsen om Andragendet, for det første i det i § 424 Nr. 3 nævnte Tilfælde, hvilket er nødvendigt på Grund af Neglen i § 432, men dernæst også, når højesteret som følge af Påanke har afsagt Dømmen. Det må vel indrømmes, hvad Motiverne til det tyske Udkast bemærke, at der ikke altid er nødvendighed for den sidste Regel; thi om end højesteret i Henhold til § 393 har dømt i Sagen, har den dog grundet dømmen på de ved Landsretten fastsætte Bevisresultater, og der kan altså Me deri, at Andragendet tages til følge, ligge nogen Kritik af højesterets Dom. Men det synes dog at være den naturligere Form at lade højesteret udtale Ophævelsen af den Dom, mod hvis Indhold Retsmidlet

*) Med Hensyn til Anklagerens Andragende om Sagens Gjenoptagelse have nogle Love foreskrevet en relativ Frist, således den wifrttem bergske Lov § 476 15 Dage fra den Dag, da Stats-anklageren fik Hundskab om de Hjendsgjæringer eller Beviser, der begrunde Andragendet Men en sådan Frist har dog Banskelligheber, da Statsanklageren oste kan have Grund til videre Gsterforskninger, inden han bestutter sig til at fremkomme med fik Andragende.

er rettet, naar det er Højesteret, hvem dette Indhold skyldes, og hvor Retsmidlet er rettet mod Strafdømmingen (426), har Højesteret efter det nærværende Udkast også forsåvidt afgjort faktiste Spørgsmål selvstændigt. Reglerne i § 428 2det Stykke, behøve ingen særlig Forklaring. Hvad Andragendets Behandling angår, er det Grundsætningen, at en Bevisførelse efter Umiddelbarhedsprincipets medfør ikke skal finde Sted. Skjønnen finder Sted på skriftligt Grundlag, men efter en mundtlig Forhandling mellem Parterne. Hvad Grundlaget for Afgjørelsen angår, er Retten efter Straffeprocessens Grundsætninger ikke indskrænket til det af Andrageren Forelagte. Da Virksomhed af Undersøgelssdommeren i den engang afgjorte Sag ligesåvel er udelukket ved Dømmen som Forhandling for den dømmende Ret, kan det stille sig så, at Andrageren foreløbig begjærer Forundersøgelse eller anden Virksomhed af Undersøgelssdommeren til at supplere det forhåndenværende Materiale for Afgjørelsen, og Retten kan fremdeles i Embeds medfør anordne Sådant, se § 431. Den mundtlige Forhandling kan bortfalde, dels fordi Retten finder sig tilstrækkelig overbevist om, at Andragendet ikke bør tages til Følge, se § 429 1ste Stykke, dels ifølge § 430, når et fra den Domfældtes Side indgivet Andragende i den skriftlige Møderklæring, hvortil der gives Anklageren Lejlighed (§ 429 2det Stykke), finder Tilslutning fra dennes Side. Dette kan vel ikke i og for sig være nok til at tage Andragendet til følge, da Anklageren, efterat Dom er gaaet, ingen Rådighed har over Sagen, men det kan være få afgjørende for Rettens skjøn, at den mundtlige Forhandling bliver overflødig. For den mundtlige Forhandling passe iøvrigt Reglerne i §§ 386—388, jfr. § 399, i det Væsentlige, se § 432 1ste Stykke. Henvisningen til § 399 er nødvendig med Hensyn til Udeblivelsesvirkninger, hvorved må jævnfores § 50.

At Andragendet tages til følge, får sit Udtryk i, at dømmen ophæves (§ 432 2det Stykke), hvilken Ophævelse dog efter Sagens Natur ikke er uigjenkaldelig, jfr. §§ 435 og 436 Nr. 5. Fore-

ligge to uforenelige dømme, kan det men vil ingenlunde altid være nødvendigt, at begge Dømmene ophæves. Foruden dette negative Resultat medfører Andragendets Bevilgelse endvidere med Nødvendighed en positiv Afgjørelse; ordentligvis vil denne bestaa i Anordning af ny Hovedforhandling, men i visse Tilfælde kan Retten strar stride til at afsige ny Dom uden Hovedforhandling. Disse Tilfælde angives i § 433. Til Forklaring af det under Nr. 1 nævnte Tilfælde bemærkes, at det vel, sem ovenfor sagt, ikke kan bero på Statsanklageren, om den Sigtedes Andragende om Sagens Gjenoptagelse skal tages til følge; thi med dømmen er hans Raadighed over Sagen ophørt, jfr. § 32. Men når Retten har erkjendt Andragendet for

begrundet og som følge deraf har ophævet dømmen, rykkes Sagen derved tilbage til et Trin. på hvilket Anklageren kan frafalde Anklagen, jfr. også § 435. Gjør han Brug af denne sin Ret, må den samme Virkning indtræde, som når Sagen efter ny Forhandling falder ud til den Sigtedes Fordel. Naar § 32 kun i det Tilfælde lader Frafald af Anklagen medføre Frifindelsesdom, hvis den sker, efterat Hovedforhandlingen er begyndt, kan der her ikke lægges Vægt på dette Moment, da den Sigtede, der engang med Urette er dømt, har Krav på en frifindende Dom. Retten afsiger altså strax. Frifindelsesdom eller, forsåvidt spørgsmålet kun er om Anvendelse af en mildere Straffebestemmelse, Dom i Henhold til denne. Den nye Udmåling af Straffen, som i det sidstnævnte Tilfælde skal finde Sted, udkræver efter den Betragtning, hvorpaa Udkastets § 393 hviler, ikke ny Hovedforhandling. Af denne sidste Grund går Reglen i § 433 Nr. 2 videre end Nr. 1, idet den tillægger Retten Beføjelse til at afsige ny Dom strax uden ny Hovedforhandling, naar det for begrundet erkjendte Andragende alene er rettet på en ny Udmåling af Straffen indenfor de lovbestemte Grænser jfr. § 426. Det kommer her ikke i Betragtning, om det er Anklageren eller den Sigtede, der er fremkommen med Andragendet, og ej heller, om Modparten bestrider den i samme indeholdte Påstand. Med

Paragrafens Slutningsregel jævnføres § 393 sidste Stykke.

Udenfor de i § 433 nævnte Tilfælde har Retten, der tager Andragendet om Gjenoptagelse til følge, at beslutte ny Hovedforhandling. Ordentligvis finder denne Sted ved den Ret, som tidligere i Første Instants har pådømt Sagen. Gjælder det imidlertid Spørgsmål om Anvendelse af en strengere Straffebestemmelse på Handlingen, kunne Kompetencereglerne gjøre Forhandling ved Landsretten nødvendig, medens Sagen tidligere er behandlet som Underretsfag, se § 434. I det omvendte Tilfælde må Sagen derimod vedblivende være Landsretsfag, da Udfaldet af Forhandlingen kan blive, at den foreløbig ophævede Dom igjen sættes i Kraft, se § 436 Nr. 5. Et særeget Tilfælde er det, at to uforenelige dømme ere ophævede; her er det naturligt, at Forhandlingen af begge Sagerne sker ved en anden Ret end dem, der have afsagt de pågjældende dømme. Om Nævninger skulle medvirke ved den nye Forhandling, afgjøres efter de almindelige Regler, altså også med Valgret for den Sigtede efter Udkastets Regler, uden Hensyn til det Valg, som måtte være truffet under den tidligere Sag, se § 434.

Hvad enten det er Anklagerens eller den Sigtedes Andragende, der er Anledningen til Sagens Genoptagelse, må Initiativet til den nye Sag udgå fra Anklageren, ved Indgivelse af Bevisførtegnelse, efter Omstændighederne også et nyt Anklageskrift. Den Ret, ved hvilken Sagen skal forhandles, fætter herfor en Frist af lignende Betydning, som den i § 245 ommeldte, jfr. § 401. Virkningen af Oversiddelsen af Fristen har § 435 overensstemmende med Forholdets Natur fastsat på lignende Måde, som sket er i § 401. Med Hensyn til selve den nye Forhandling finde de om Domssagers Behandling i Første Instants givne Regler i det Hele Anvendelse. Nogle enkelte særlige Bestemmelser er der dog Trang til som en følge af de ejendommelige Forhold; disse angives i § 436. For det Første (§ 436, Nr. 1) er det en Selvfølge, at en Del af de Regler, der indeholdes i 4de Afsnit Kap. I, må blive uden Anvendelse,

alle de nemlig, der vedkomme Spørgsmålet, om Anklagen skal henvises til Hovedforhandling eller ikke; thi dette Spørgsmål er her allerede afgjort, jfr. færlig med Hensyn til §254 Nr. 1 Bestemmelserne i § 431. Hvad Reglerne i §§ 267-269 og 270 angår, vil Forholdets Natur altid medføre nogen Lempelse i Anvendelsen; særlig behøver dog kun det at fremhæves, at Anvendelsen af dem, forsåvidt den medfører en Afvigelse fra Kjendelsen om Gjenoptagelse, der må tilfalde den Ret, som har afsagt denne, ikke altid kan ske ved den Ret, for hvilken Forhandlingen er bestemt til at foregå (§ 436 Nr. 2). Reglerne under Nr. 3 behøve ingen Forklaring. Bestemmelsen under Nr. 4 er en nødvendig Konsekvens af Udkastets Grundsætning, at Hovedforhandling ikke kan finde Sted, når den Sigtede unddrager sig Forfølgning, i Forbindelse med den Omstændighed, at den tidligere Dom kun betingelsesvis er ophævet. Reglerne i Nr. 5 1ste og 3die Punktum følge af de almindelige Grundsætninger, der gjælde ved Retsmidler; Bestemmelsen i 2 det Punktum behøver ingen Forklaring.

Hvad § 437 1ste Stykke angår, bemærkes, at det ikke er almindeligt i Lovene at give et Retsmiddel mod den Kjendelse, hvorved Genoptagelsen tilstedes. Udkaftet har troet at burde holde sig hertil. I Straffeprocessen kan denne Regel navnlig være naturlig, hvor det gjælder et Andragende fra den Sigtede; men Grundsætningen som Parternes Lighed må da fore til det samme Resultat, når det gjælder et Andragende fra Anklageren. Derimod må Besværing tilstedes mod Kjendelser, hvorved Gjenoptagelsen nægtes, selvfølgelig dog ikke, når Kjendelsen er afsagt af Højesteret, og efter Udkaftets Grundfætninger heller ikke, når Kjendelsen er afsagt ved Landsretten i en Sag, hvis nye Forhandling skulde finde Sted ved Underretten, medmindre her Besværingen særlig tilstedes overensstemmende med § 406. Reglen i § 437 2det Stykke behøver ingen Forklaring. Det sidste Stykke i Paragrafen afgjør spørgsmålet om det heromspurgte Retsmiddels suspensive Virkning. Det opstår

kun, når Andragendet udgår fra en Domfældt. At selve Andragendets Indgivelse ikke i medfør af Loven kan have denne Virkning, må ansees for en Selvfølge, hvorimod Udfættelse eller Standsning af Fuldbyrdsen må indtræde, når Andragendet er taget til følge.

De to sidste Paragrafer i Kapitlet handle om Oprejsning mod Udeblivelsesvirkninger i Straffeprocessen. Det følger af dennes Grundsætninger, at der kun i forholdsvis ringe Omfang indtræder skadelige Virkninger af

Udeblivelse. For den Sigtedes Vedkommende følger dette af Anklageprocessens Princip, således som tidligere udviklet. For Anklagens Vedkommende kommer man i offentlige Straffesager til samme Resultat af Henfyn til det Offentliges Interesse. Som det Foregående har vist, komme Udeblivelsesvirkninger dog frem navnlig ved Retsmidlerne, og enkelte andre Tilfælde forekomme også. At Oprejsning da må kunne opnåes under de i §§ 438 og 439 angivne Betingelser, kan ikke være tvivlsomt. I § 438 handles om den Sigtede; de opregnede Tilfælde have Hensyn til Anvendelsen af Retsmidler med Undtagelse af det Første, hvor Trangen til Oprejsning fremkommer ved Reglen i § 200, jfr. § 366, i Forbindelse med den Udelukkelse af Pånke, som hjemles ved § 397. De Afgjørelser, der omhandles i begge disse Paragrafer, falde ind under Reglen i § 108; der gives som Følge deraf ingen Retsmidler mod dem.

Syvende Afsnit.

Om Behandlingen af Sager, der ikke forfølges af Statsanklageren eller Politiet.

ifølge Udkastets §§ 38—40 er der Straffesager, henhørende under Udkastets Område som forfølges af Andre end Statsanklageren eller Politiet, og ifølge Udkastets § 4 kan det forekomme, at borgerlige Retskrav af den Forurettede forfølges i Forbindelse med en Straffe-

fag og da efter Regler, som det tilfalder Loven om Strafferetsplejen af fastfætte. Om de Grunde, hvorpå de nævnte Bestemmelser i Udkastet ere byggede, henvises til, hvad der er bemærket tidligere. Det er fundet hensigtsmæssigt at samle de nærmere Regler om Behandlingen af disse Sager i et fæereget Afsnit. Thi vel ere for en stor Del de samme Regler anvendelige, som gjælde om de Sager, der omtales i Afsnittene 3—5; men de Særegenheder, som må komme frem, kunde ikke ret vel finde Plads i hine Afsnit, uden at stude Overstueligheden. Den Sondring, som iøvrigt er lagt til Grund indenfor det nærværende Afsnit, har en naturlig Forklaring Særlig udsøndres måtte for det Første Reglerne om Behandlingen af borgerlige Retskrav, som forfølges af den Forurettede i Forbindelse med Straffesagen (Kap. III). Ved de Straffesager, der falde ind under Afsnittet, måtte det blive en naturlig Adskillelse, om Sagen angår en Handling, der også kan forfølges af den offentlige Anklagemyndigheds Organer, eller om den alene kan påtales af Private. Der skjelnes derfor mellem Sager, der påtales i Henhold til Udkastets § 38 eller § 40 (Kap. I), og Sager, der påtales i Henhold til § 39 (Kap. II).

Kapitel I.

Om Sager, der påtales i Henhold til § 38 eller § 4ft.

Af de 6 Paragrafer, som dette Kapitel indeholder, give de 3 sidste Bestemmelser, som særlig foranlediges ved, at Flere have Påtaleret i disse Sager. Bortsees fra disse, vil et Blik på de i §§ 440—442 givne Regler vise, at Særegenhederne ved Behandlingen af Sager, der påtales i Henhold til §38 eller § 40, ikke ere mange og tildels af underordnet Betydning, en naturlig følge af Anklageprincipets Gjennemførelse i Sager, der forfølges af de offentlige Anklagemyndigheder. Under disse Omstændigheder fandtes det lettere at stille i Spidsen

Grundsætningen om, at

de for offentlige Sager givne Regler også i det Hele her sinde Anvendelse, og derefter i den Orden, som Sagens Gang medfører, at angive de færegne Forskrifter, end at give en fuldstændig Ordning af Processens Gang, der for en stor Del måtte blive en Gjentagelse og uundgåelig vilde medføre en ikke ringe Vidtloftighed, selv om der på de enkelte Punkter jævnlig kunde henvises til tidligere Regler. Navnlig måtte denne Betragtning blive afgjørende med Hensyn til de Sager, der forfølges i Henhold til den den Forurettede ved § 40 1ste Stykke hjemlede subsidiære Påtaleret, hvis Område er så stort, medens den dog kan forudsees praktisk sjældnen at ville komme til Anvendelse.

Ved Overførelsen af de for offentlige Straffesager gjældende Regler frembyder der sig strax det vigtige Spørgsmål, om Overførelsen kun skal strække sig til de Regler, der gives i 4de til 6te Afsnit af Udkastet, eller også ganske eller for en Del til Reglerne i det 3 die Afsnit. spørgsmålet er dette, om der i de Sager, der ikke forfølges af Statsanklager eller Politi, overhovedet kan blive Tale om en for offentlige Myndigheder foregående og derfor processuelle Regler undergiven Underfogelse, førend Anklage er rejst for den dømmende Ret. Gn Selvfølge er det for det Første, at om en Efterforstningsvirksomhed af Politiet eller Statsanklageren kan der ikke være Tale. Dette følger af selve Forudsætningen for de omspurgte Sager. Hine Myndighedens Efterforskning er kun et Middel for at forberede Anvendelsen af deres egen Påtaleret; men her påtales uafhængig af dem. På den anden Side ligger det i de almindelige Regler, at Forundersøgelse ved Retten i visse Tilfælde ikke kan finde Sted. Dette gjælder således om de Sager, der forfølges i Henhold til § 38, se § 22 1ste Stykke, men kan også være Tilfældet med Sager, der påtales i Henhold til § 40. spørgsmålet er altså dels, om i de Sager, hvor Forundersøgelse for Anklagen overhovedet kan finde Sted, en sådan også kan fremkaldes af den Private, der påtaler i Henhold til § 40, dels om den Påtaleberettigede i disse og de andre under Kapitlet hørende Sa-

ger kan begjære en Virksomhed af Underfogelsesdømmeren for Påtalen på lignende Måde, som Statsanklageren eller Politimesteren under den offentlige Efterforskning, jfr. § 221. Hvad nu først angår den subsidiære Påtaleret efter § 40 1ste Stykke, vilde der vistnok vere god Grund til kun at indrømme den som en Beføjelse til at optræde som Anklager for den dømmende Ret, dersom man måtte opfatte den som nærmest sigtende til at værne om den Forurettedes Interesse. Thi det stemmer hverken med Forholdets Natur eller den tidligere Lovgivnings Grundsætninger, at en Privat har Krav på Underfogelsesdømmerens Hjælp for at få Materiale til at afgjøre, om han i egen Interesse skal bestemme sig til at våtale en mod ham udøvet strafbar Handling, se også Udkastets § 446. Det er fåledes ganske konsekvent, at det tyske Udkast, der opfatter den subsidiære Privatanklage fra hint Synspunkt og derfor også kun tilsteder den indenfor snevre Grænser, udelukker den Forurettede fra at begjære Forundersøgelse. Efter den Opfattelse, der ligger til Grund for nærværende Udkasts Regler om den subsidiære Privatanklage, vil man derimod ikke kunne afgjøre spørgsmålet ved denne Betragtning. Opfatter man den private Anklager som den, der tager Samfundets Interesse i Straffesagens forfølgning i sin Hånd, er det også naturligt ikke uden videre at affkjære ham fra den foreløbige Anklage, som står de offentlige Myndigheder åben ved Andragende om Forundersøgelse, førend Anklagen rejses. Til blot Angiver bliver han derved ligesålidt som den offentlige Anklager. Dog er der unegtelig Grund til på dette Punkt at søge særlige Garantier ved Privatanklagen. Til disse hører for det Første, at Andragendet om Forundersøgelse bør kunne nægtes Fremme også af den Grund, at de forelagte Oplysninger ikke vække grundet Mistanke, jfr. derimod § 229, og dernæst, at Andragendet må rettes til Landsretten, således at undersøgelsesdømmeren ikke kan antage det uden en Beslutning af denne, se herom § 441 Nr. 3. Andre Hensyn medføre, at der regelmæssig ikke kan tillægges den private Anklager en lignende Beføjelse som den, Statsanklageren og

Politiet har efter § 221. Det er en Påtaleret, der er hjemlet; en sådan forudsætter, at en bestemt Person kan sigtes. At indrømme den private Anklager Krav på Undersøgelsesdømmerens Hjælp til en almindelig Efterforskning, der ikke er rettet mod en bestemt Person, vilde gå ud herover. Som en følge heraf blive Reglerne i 3die Afsnit Kap. I ordentligvis i deres Helhed uanvendelige i disse Sager. Kun hvor Sagen ikke tåler Opsættelse, kunne enkelte Retshandlinger begjæres af Undersøgelsesdømmeren, førend Sagen er anhängiggjort for Retten. Men dette er ikke ejendommeligt for disse Sager, men gjælder også ved de i næste Kapitel omhandlede private Straffesager, se § 446, og har også sine bekjendte Analogier i Civilprocessen. Tildels lignende Betragtninger fore til i de andre Sager, der omhandles i dette Kapitel, at sætte den samme Betingelse for Adgangen til Retshandlinger ved Undersøgelsesdømmeren for Anklagen. særlig kommer det ved § 40 2det Stykke i Betragtning, at den private Forfølgning her ikke kan betragtes som foretagen i Samfundets Interesse, og hvad § 38 angår, at Påtalen efter samme kun er naturlig, forsåvidt Sagen derved hurtigere og lettere kan bringes til Ende.

I Overensstemmelse med det Udviklede ere Forskrifterne i § 440. Udtrykkene i 1ste Stykke ere fåledes valgte, at det allerede af dem fremgår, at Bestemmelserne i tredie Afsnit Kap. I ikke ere medindbefattede; i al Fald bliver det klart ved det 2det Stykke af Paragrafen.

Af de Særegne Forskrifter for Behandlingen, som §§ 441 og 442 indeholde, er der kun to, som angår Sager, der forfølges i Henhold til § 38, se § 441 Nr. 4 og 442 Nr. 3. Den sidste af disse udtaler, at ved Anvendelsen af Retsmidler i Sager, der ere forfulgte i Henhold til § 38, må Statsanklageren optræde i Anklagens Interesse;

den særegne Påtaleret efter § 38 gjælder kun Behandlingen i Første Instants. Reglen er iøvrigt ganske svarende til den, som vilde gjælde, når Eagen forfulgtes af Politiet, se § 398. Alle de andre Bestemmelser i Paragraferne have Hensyn til § 40.

Hvad Bestemmelsen i § 441 Nr. 1 angår, bemærkes, at Overholdelsen af den Betingelse for Påtaleretten i Henhold til § 40 1ste Stykke, at den offentlige Myndighed har vægret sig, nærmest er i dennes Interesse, idet det må fastholdes, at en med den private Anklager til Ende ført Sag ikke kan optages igjen af den offentlige Anklager, medmindre Betingelserne for en ved Realitetsdom afgjort Straffesags Gjenoptagelse ere tilstede. Om Betingelsen er tilstede, bør derfor både påfees af dømmeren i Embeds medfør, og den offentlige Anklagemyndighed bør fættes i Stand til at fremsætte sin Indsigelse. Derfor pålægges det den private Anklager at ledsage sin Anklage med Oplysning om, at Betingelsen er tilstede, og at tilstille Anklagemyndigheden Gjenpart af Anklagen. Den Sigtede har selvfølgelig også Interesse i at afværge en Behandling, der kan blive frugtesløs, når Sagen ikke fores til Ende, fordi Betingelsen mangler; men er Forhandlingen engang begyndt, er hans Interesse nærmest, at Sagen fores til Ende og bliver afgjort, idet han ellers må underkaste sig en gjentagen forfølgning om det Samme. Til denne den Sigtedes Interesse bør der nu tages Hensyn, når Sagen er videre fremskreden, og når således tillige mange andre Hensyn gjøre det lidet onkeligt, at den stedfundne Forhandling bliver uden Nytte. Den offentlige Anklager bør ikke ved sin Passivitet kunne bevirke, at Sagen på et sent Stadium afbrydes. Derved begrundes Slutningsreglen under Nr. 1. Kan Statsanklageren, der virkelig ikke har opgivet Sagen, ej længere fåe den privat forfulgte Sag standset, kan han dog altid selv tage den i sin Hånd, hvorimod han, når han engang har opgivet Sagen, kun kan gjøre det under den i § 445 angivne Betingelse.

Reglen i § 441 Nr. 2 behøver ingen Forklaring. Bestemmelsen under Nr. 3 er ovenfor omtalt. Nr. 4 indfører en Forandring i den Regel, som gjælder i de af Statsanklageren ved Landsretten forfulgte Sager, at en Forprøvelse på skriftlig Grundlag af Anklagens Begrundethed ikke sker i Embeds medfør, se § 254 Nr. 2. Sker forfølg-

ningen i Henhold til § 40, bør sådan Prøvelse finde Sted i Embeds medfør. En privat Anklage bør, selv om den Sigtede vil finde sig deri, ikke som sådan kunne have de Virkninger, som ere knyttede til at være sat under Tiltale, og det Offentlige kan med Hensyn til de Byrder, den mundtlige Hovedforhandling medfører, ikke være voldgivet en privat Anklagers og den Sigtedes Forgodtbefindende. I Underretssager, hvor Udkastet ikke fjender sådan Forprøvelse, nåes Betyggelse i sidstnævnte Henseende ad en anden Vej. Udkastet overfører nemlig den ellers kun i Politisager gjældende Regel i § 364, hvorefter det første møde under Hovedforhandlingen ikke er beregnet på Bevisførelse, til at gjælde ved alle Underretssager, der høre under dette Kapitel, uden Hensyn til, om deres forfølgning vilde være tilfalden Politimesteren eller Statsanklageren, jfr. også § 447 i Slutningen. Reglen i § 442 Nr. 1 fastsætter Virkninger af den private Anklagers Udeblivelse under Hovedforhandlingen. Den offentlige Interesse kræver her ikke en sådan Regel, som er fastsat i § 279 (Sagen udfættes altid); det er også klart, at den vilde være meget hensynslos mod den Sigtede, der ikke har den Betyggelse, som ligger i en offentlig Anklagers Embedspligt. Er Udgangspunktet rigtigt, ville iøvrigt de enkelte Bestemmelser ingen Forklaring behøve. Det Samme gjælder om de Udeblivelsesvirkninger, som Nr. 4 fastsætter, hvor Retsmidler anvendes. Reglen under Nr. 2 er et nødvendigt Supplement til § 206.

Da Resultatet af den forfølgning fra den offentlige Anklagemyndigheds Side, som har fundet Sted i de her omspurte Sager, utvivlsomt bliver forbindende for den, der har en ved § 38 eller § 40 hjemlet Påtaleret, men denne Ret på den anden Side derved kunde blive ganske illusorisk, må der nødvendigvis være en Adgang for den efter hine Paragrafer Påtaleberettigede til at optage en Sag, der er begyndt, men ikke føres til Ende af den offentlige Myndighed, uden Hensyn til de Betingelser, der ellers gjælde for en Sags Gjenoptagelse. Men på den anden Side kræver den Sigtedes Interesse, at denne Ad-

gang benyttes snart, og det må derhos være den Påtaleberettigedes egen Sag at følge den Sag, hvori han har Interesse, således, at han bliver i Stand til at gjøre Brug af sin Ret så betids, som Loven kræver. På disse Betragtninger ere Bestemmelserne i § 443 byggede. Hvad de enkelte Bestemmelser i denne angår, bemærkes blot, at Slutningen af Nr. 2 kun tilsigter at afværge Misforståelse; det er f. Ex. klart, at den private Anklager ved at optage Sagen, der frafaldes af Statsanklageren under Forundersøgelsen, ikke kan hindre den løsladelse af en fængslet Sigtet, som dømmeren finder begrundet. At Reglen under Nr. 3 kun angår § 40, forklares ved § 442 Nr. 3. At Påanke i Henhold til § 40 må anmeldes inden den samme Frist, som gjælder for den offentlige Myndighed, volder ingen Vanskelighed; det vil med andre Ord sige, at den private Anklager må anmelde Påanke betingelsesvis, nemlig hvis den offentlige Anklager ikke påanker.

Medens der ved den subsidiære Privatanklage ikke er Grund til at indromme den Private Ret til at optræde som Medanklager, hvilket åbenbart går videre end en subsidiær Påtaleret*), må en sådan Ret derimod tilkomme den Private, der har en ligeberettiget Forfølgningsret (§ 40 2det Stykke); omvendt må Vedkommende på det Offentliges Vegne have samme Ret, når en sådan Sag er anhängiggjort af den Private, se § 444.

Når den offentlige Anklagemyndighed har vægret sig ved at forfølge eller har frafaldet forfølgning, blive for dens Vedkommende ubetinget Reglerne i 6te Afsnit Kapitel IV anvendelige, om end den Private i Henhold til

§ 40 1ste Stykke har påtalt. Deraf følger, at den offentlige Anklagemyndighed nu ikke efter kan indtræde i Sagen, medmindre Betingelserne for Sagens Gjenoptagelse ere tilstede, se § 445. særegne Regler om Formen for den Indtræden i Sagen, som §§ 444 og 445 ommelde, ere ikke ansete for

*) Tilfaldet er naturligvis et andet, når en Del af Anklagen frafaldes af den offentlige Anklager.

nødvendige. For et tildels analogt Tilfælde foreskriver § 268, at der gjøres Meddelelse til Retten skriftlig, eller under Hovedforhandlingen mundtlig til Retsbogen, og denne Regel kan utvivlsomt anvendes også her.

Kapitel II.

Om Eager, der påtales af Private i henhold til § 39.

De Betragtninger, i Henhold til hvilke Straffesager, der af Lovgivningen ere henvifte til Påtale af Private, ere inddragne under Udkastet til Lov om Strafferetsplejen, ere fremstillede tidligere. Af disse fremgår det, at Hovedgrunden er, at det civilprocessuelle Grundprincip, Parternes Rådighed over Sagen, ikke i en Sag om Straf kan gjøres anvendelig på den Sigtede. Med Hensyn til hans Stilling under Sagen må Straffeprocessens Grundsætninger blive anvendelige. Anderledes forholder det sig derimod med Anklageren. Idet Lovgiveren har henvist Sagen til privat Påtale, viser den, at Anklagen ikke er en offentlig men en væsentlig privat Interesse i disse Sager. Som en Følge heraf kan der ikke være Tvivl om, at Rådighedsprincippet og dets Konsekventser i fuld Udstrækning må komme til Anvendelse på Anklageren. Fremdeles er det klart, at Overførelsen af disse Sager fra Civilprocesfen til Straffeprocessen ingen Forandring bør gjøre i den Grundsætning, at den Påtaleberettigede intet Krav har på offentlige Myndigheders Bistand for at forskaffe sig Grundlaget for sin Anklage. Ligesålidt som der kan være spørgsmål om en offentlig Efterforskning af statsanklager, Politi eller en Indskriden i Efterforskningsøjemed af Undersøgelsesdommeren af egen Drift, ligefålidt kan den Påtaleberettigede begjære Forundersøgelse eller have en sådan almindelig Beføjelse til for Anklagen at andrage hos Undersøgelsesdommeren på enkelte Retshandlinger som den, der ved § 221 er hjemlet Statsanklageren og Politiet

under den offentlige Efterforskning, jfr. hvad der blev bemærket ved forrige Kapitel. At Anklageren i Tilfælde, hvor Omstændighederne ikke tilstede Opsættelse, har Udgang til Undersøgelsesdommeren, er noget Andet. På lignende Måde kan en Part også i Civilprocessen få Bevis ført for Hovedforhandlingen, og samme Beføjelse har også Modparten. I Overensstemmelse med det Anførte er Indholdet af § 446.

Hvad de herommeldte Sagers processuelle Behandling iøvrigt angår, kan der ikke, som i forrige Kapitel, henvises til de Regler, som vilde finde Anvendelse, hvis Eagen forfulgtes af det Offentlige, da sådan forfølgning her er udelukket. Der måtte altså gives en færlig Ordning. Af de to Former for Underretsbehandling, som Udkastet hjemler i offentlige Sager, frembod den Form, der er anvendelig i Sager, som påtales af Politiet, et naturligt Forbillede. Flere af de Særegenheder, der finde Sted i disse offentlige Sager, skyldes Grunde, der med samme Føje finde Anvendelse i de private Straffesager. Dette gjælder navnlig om Reglerne i §§363 og 364. Hovedforhandlingen finder altså Sted strax eller med kort Varsel; det første Møde er ikke særlig beregnet på Bevisførelse, medmindre Beviserne haves ved Hånden. Det er ikke mindre naturligt her end i offentlige Politisager først at se, om og hvorvidt Bevisførelse er nødvendig. Dette er Indholdet af § 447 1ste og 4de Stykke. Reglen i 2det Stykke er overført fra det civilprocessuelle Udkast; også Reglen i 3die Stykke har sit Forbillede i dette Udkast og behøver ingen Forklaring. Medens § 448 sidste Stykke hjemler en ellers i Straffesager ukjendt Konsekvents af Anklagerens Rådighed over Sagen, fastfætter det 3die Stykke en Forskjel med Hensyn til dommerens Stilling til Beviset, der begrundes ved Parternes forskellige Stilling i disse Straffesager. At Forlig bør prøves, er aldeles naturligt. Men Betingelsen for, at et Forlig, der går ud på, at den Sigtede påtager sig en Straf, kan indgås, må efter Sagens Natur være, at dommeren ikke finder Grund til at betvivle den Sigtedes Skyld. At det også er

en Betingelse, at Straffen, der vedtages, kun er Bøde, er stemmende med hvad også §368 har fastholdt i offentlige Sager. Af de Grunde, som ere udviklede ved den sidstnævnte Paragraf, følger, at den samme Regel, som denne indeholder, også må finde Anvendelse her, uafhængig af Forliget mellem Parterne.

Anklageren har Krav på en Afgjørelse, om den Sigtede er skyldig, men hverken på, at dette skal finde sit Udtryk i en bestemt Form, eller på en bestemt størrelse af Straffen. Reglen i § 449 åbner Adgang til Forening af private Straffesager og borgerlige Retskrav til een Sag efter de Regler, som vilde gjælde, hvis de private Straffesager behandledes som borgerlige Domssager. Rettens Beføjelse til at adskille Søgsmålene og Slutningsbestemmelsen i Paragrafen medføre, at der ingen Betænkelighed kan virre ved disse formelle Lettelser. I §§ 450 og 451 gives Regler om Virkningerne af Parternes Udeblivelse. For Anklagerens Vedkommende måtte Virkningerne blive de samme, som ere foreskrevne i § 442 Nr. 1. Hvad den Sigtede angår, indeholder § 451 den samme Regel, som for Politisager er fastsat i § 366. Om denne Regels Forhold til Grundsætningen i § 200 er tidligere talt. Med Hensyn til § 453 jævnføres § 367 og § 205. Ved Spørgsmålet, om domme i disse Sager kunne påankes, var der ikke Grund til at udstrække Inappellabiliteten så vidt som efter § 397, idet det Offentlige ikke her foreløbig ud« reder Omkostningerne for Anklageren, og kun undtagelsesvis for den Sigtede, jfr. § 481. Her kunde derfor Grænsen bestemmes på lignende Måde, som i det civilprocessuelle Udkast, se § 454. Ligheden mellem Parterne kræver, at Straffesagens „værdi“ bestemmes for begges Vedkommende efter Strafferammens Maximum. Med Hensyn til Udeblivelsen under Påankens Forhandling, måtte for den Sigtedes Vedkommende Reglerne i §§ 399 og 405 blive anvendelige; for Anklagerens Vedkommende måtte den i § 442 Nr. 4 givne Regel overføres. Iøvrigt finde i disse Sager de almindelige Regler for de offentlige Straffesager Anvendelse, se § 455.

Kapitel III.

Om Påtale af borgerlige Retskrav i Forbindelse med Straffesager.

Den Adgang, som § 4 hjemler den Forurettede til under visse Betingelser at forfølge de af den strafbare Handling flydende borgerlige Retskrav i Forbindelse med Straffesagen, kan udøves såvel, når han selv tillige optræder som privat Anklager i Straffesagen, som når denne påtales af de offentlige Myndigheder. Der er imidlertid ikke tilstrækkelig Grund til, hvad dette sidste Tilfælde angår, at gjøre Afvigelsen fra det Regelmæssige endnu stærkere derved, at det Offentlige overtager Forfølgningen på den Forurettedes Vegne, som Tilfældet er i den nugældende Ret. Udkastet fastholder derfor, at den Forurettede, når han vil benytte sin her omtalte Ret, selv må i de Former, § 458 foreskriver, fremsætte sin Påstand. Det er dog ikke nødvendigt som en videre Konsekvens heraf at fordrer, at den Forurettede også må møde eller lade møde under Hovedforhandlingen og derved besværliggjøre hans Tilslutning. Da det er en Betingelse for den Forurettedes Forfølgning af Erstatningskravet under Straffesagen, at denne ikke forhales derved, er det den naturlige Forudsætning for og Mening af forfølgningen, at den Forurettede henholder sig til den Bevisførelse, som er nødvendig for Straffesagens Skyld. Hans Deltagelse i Bevisførelsen er altså ikke nødvendig, og end mindre kan det være nødvendigt, at han møder for mundtlig at hævde sin Påstand for Retten. Udebliver han under Hovedforhandlingen, er det derfor den naturlige Ordning, at hans Påstand i Klagen oplæses og derefter tages i Betragtning på samme Måde, som når han var modt. Kun den Virkning må Udeblivelsen medføre, at Ufuldstændigheder eller Tvetydigheder i hans Påstand fortolkes til hans Ugunst, se § 459 2det Stykke. Ved det Foreskrevne foregribes naturligvis hverken den Forurettedes Pligt at møde som Vidne for Straffesagens Skyld, se § 129 2det Stykke, eller hans Pligt at lade sig afhøre om Gr-

statningskravet efter Bestemmelsen i § 206 2 det Stykke. Medens således den Forurettede, der forfølger et Erstatningskrav under en offentlig Straffesag, ikke derfor nødvendigvis er pligtig at give Møde under Hovedforhandlingen, må det derimod erkjendes at være hans Ret at møde og deltage i Forhandlingen efter de nærmere Regler i § 459 1ste Stykke. Ved disse bemærkes blot, at det med føje i de nyere Love, jfr. således den sachfiske Nævningelov § 104, er hævdet, at han i nævningesager først kan fåe Ordet, efter at nævningerne have erklæret den Sigtede skyldig; thi han bør ikke kunne indvirke på Nævningerne i sit under disses Competence ikke hørende Kravs Interesse. Finder der i andre Straffesager en Deling af Forhandlingen Sted, således at spørgsmålet, om den Sigtede er skyldig, først forhandles og afgjøres, se § 356, findes det Samme at være den naturlige Regel, om end Sagen her stiller sig noget forskjelligt. I den Sigtedes Interesse må det kræves, at den Forurettedes Tilslutning sker så betids, at hin ikke overraskes ved Erstatningskravet, se herom § 456. Er den Forurettede selv privat Anklager, er det naturligt, at han må fremsætte sit borgerlige

Retskrav i Forbindelse med Anklagen. Er Straffesagen offentlig, må Stævningsvarselet i denne være tilstrækkelig Forberedelse med Hensyn til Erstatningskravet. I Sager, som påtales af Politimesteren, hvor Varselet afkortes til det mindst Mulige, men hvor det første Møde under Hovedforhandlingen heller ikke er beregnet på Bevisførelse, må det være nok, at Kravet fremsættes, førend Forhandlingen om Sagens Realitet er begyndt i dette Retsmøde. Thi under den Forudsætning, at Straffespørgsmålet er klart og kan afgjøres strax, medens det Samme ej gjælder om Erstatningskravet, følger det af den almindelige Regel i § 4, jfr. § 460, at dette sidste ikke tages under Påkjendelse. Den Sigtede kan altså ikke blive brøstholden ved hin Regel. Senere end til de nævnte Tidspunkter kan Erstatningsklagen kun gjøres gjældende under de i § 456 2det Stykke angivne Betingelser, med Hensyn til hvilke ingen Forklaring behøves. Den Forurettede har intet Retskrav på at blive fat

i Stand til at forfølge sit Erstatningskrav i Forbindelse med den offentlige Straffesag. Men i Reglen vil der heller ikke behøves nogen særlig Foranstaltning i den Henseende, da Forholdene ville fore det med sig, at han ikke er ubekjendt med Sagen. Stiller Forholdet sig i noget Tilfælde anderledes, tilsiger Billighed, at vedkommende Myndighed såvidt mulig giver ham sådan Underretning, som sætter ham i Stand til i betimelig Tid at fremkomme med sit Krav, se § 457. Hyppigst vil der være Anledning hertil allerede under Efterforskningen eller Forundersøgelsen. Nogen formel Tilslutning fra den Forurettedes Side til Sagen på disse Stadier bliver der iøvrigt ikke Tale om; der er ingen Grund til at udruste ham med Partsrettigheder i Sagens Behandling i Almindelighed allerede på dette Tidspunkt. Men der vil kunne tages Hensyn til hans Interesser på hans Begjæring, se § 456 i Slutningen. Det spørgsmål, hvorvidt den Forurettede kan tage sin Klage tilbage med Forbehold at forfølge sit Krav i den borgerlige Retsplejes Former, afgjør § 459 3die Stykke i Overensstemmelse med Reglen i det civilprocessuelle Udkast.

Reglen i § 460 1ste Stykke, følger ligefrem af Bestemmelsen i § 4. At Retten dernæst ikke påkjender Kravet i det i 2det Stykke under Nr. 1 nævnte Tilfælde, må også ansees for en Selvfølge. Bestemmelsen under Nr. 2 afviger noget fra Reglen i den gjældende Ret. Efter denne kan der ikke finde Frifindelse for Erstatningskravet Sted under den offentlige Straffesag. Frifindes den Sigtede for Straf, påkjendes Erstatningskravet ikke. Denne Regel er en naturlig følge af, at det er det Offentlige, der akcesforisk overtager Forfølgningen af Erstatningskravet. Udkastets Ordning hviler ikke på dette Grundlag, Det kan nu ikke nægtes, at det er ubilligt mod den Sigtede, at han, der må finde sig i at dømmes til Erstatning, ikke også kan opnå Frifindelse, men må være udsat for en ny selvstændig civil Sag med den formentlig Forurettede. Der er derimod intet Ubilligt i, at den Forurettede må tage den Risiko, at den Sigtede frifindes, med, når

han vil nyde den Begunstigelse, som § 4 hjemler. Udkastets Regel er den naturlige af Institutets Tanke flydende Ordning. Når Erstatningskravets Påkjendelse i en vis Retning frembyder sig som den naturlige Konsekvens af det Udfald, Straffesagen har fået, vilde det være urimeligt og formalistisk ikke at indrømme Muligheden af samtidig Afgjørelse. Denne Tanke må gjøre sig gjældende fåvel når den Sigtede domfældes, som når han frifindes. Finder Retten derimod, at Afgjørelsen vilde gå i modsat Retning (det kan både hænde, at den Sigtede er erstatningspligtig, skjønt ej strafskyldig, og omvendt), eller finder den det ikke klart, at Udfaldet vil gå i samme Retning, glipper Forudsætningen for den samtidige Påkjendelse. Dette er det, som ligger i Reglerne under Nr. 1 og 2. Med Slutningsstykket i § 460 jævnføres det civilprocessuelle Udkasts § 199.

Mod Rettens Beslutning ikke at påkjende Erstatningskravet kan der efter Forholdets Natur og Beskaffenheden af Reglerne i § 460 intet Retsmiddel anvendes. Den Forurettede er udelukkende henvist til den civilprocessuelle Vej, medmindre senere som følge af Straffesagens Gjenoptagelse Tilslutning påny bliver mulig, se § 461 3die Stykke. Har Retten påkjendt, må der skjelnes imellem, om den Forurettede foler sig brøstholden derved, at der er påkjendt, eller ved Indholdet af Afgjørelsen. Hin Anke må kunne gjøres særskilt gjældende; og det Simpleste er at lade Anken gå frem efter Reglerne i 6te Afsnit, Kap. III. På samme Måde kan der gåes frem, når den Forurettede eller den Sigtede anker på størrelsen af en tilkjendt Erstatning. Vil derimod den Sigtede, der er dømt til Erstatning, have Frifindelse, eller den Forurettede omvendt, ligger det i Udkastets Regler med Nødvendighed, at dette ikke kan opnåes ved særlig Anvendelse af Retsmidler mod Afgjørelsen af Erstatningskravet, se § 460 Nr. 2. Men ligesom den Sigtede selvfølgelig kan påanke i begge Retninger, således medfører Reglen i § 443 Nr. 3, at den Forurettede selv i en Straffesag, der har

været påtalt af de offentlige Myndigheder, er i Stand til altid at få Afgjørelsen af Straffespørgsmålet prøvet i højere Instants. Det er iøvrigt naturligt, når engang Tilslutning har fundet Sted, at forudsætte, at Påanken mod Straffespørgsmålets Afgjørelse også indbefatter Afgjørelsen af Erstatningskravet. Der er ingen Grund til at formode, at den Sigtede vil finde sig i at betale Erstatning, når han påanker Straffedømmen, eller den Forurettede i at undvære Erstatning, når Frifindelsesdommen påankes med Hensyn til Straffespørgsmålet. Men forsåvidt det her gjælder Krav, over hvilke de Pågjældende have Rådighed, kan Sådant naturligvis med Gyldighed erklæres, men bør

da udtrykkelig udtales, se § 461 2det Stykke. Forskjelligt fra den Påtale af borgerlige Retskrav, som er omtalt i det Foregående, er det Tilfælde, som omtales i § 462. Den der ommeldte Beføjelse give også de Love, der nægte den Forurettede Adgang til at få borgerlige Retskrav påkjendte under Straffesagen. Rettens Sondring har heller ikke Betydning som en Retsafgjørelse. Selve Reglerne behøve ingen nærmere Begrundelse.

Ottende Afsnit.

Om Fuldbyrnelsen af dømme i Straffesager.

En stor Del tyske, også nyere Love opstille den Regel, som stemmer med den ældre tyske Ret, at Omsorgen for Straffedommens Fuldbyrkelse henlægges til Domstolene. Man finder i en anden Regel en Miskjendelse af den principrigtige Bestemmelse af den dømmende Magts Område. Rigtigt kan imidlertid kun det erkjendes at være, at Omsorgen for Straffedommens Fuldbyrkelse hører ind under Retsplejen i den videre Forstand, ifølge hvilken også de særlig for Retsplejens Skyld indstiftede eller med særlige Beføjelser for dette Formål udrustede Øvrighedsmyndigheder må henregnes til dennes Organer. Fra dette

Synspunkt kan det ikke blot forsvares som principrigtigt, men er fremfor Alt hensigtsmæssigt at henlægge Omsorgen for Straffedommens Fuldbyrkelse til de sidstnævnte Myndigheder og ikke til Domstolene, navnlig når man ved hine Love dermed mener den Domstol, der har kjendt i Sagen, altså hyppig en kollegial Ret. Udkastet havde derfor ingen Opfordring til at forlade den Grundfætning, der i denne Henseende hylde i vor nugjældende Ret, som ligeledes er optaget i den franske Lovgivning og i flere tyske Love (Preussen, Bajern), og som nu ved det almindelige tyske Udkast stræbes indført for Tyskland i det Hele.

Efter det angivne Synspunkt må det fremdeles findes rigtigt og konsekvent, som § 463 foreskriver, at Politimesteren i Sager, som høre under Statsanklagernes Virkekreds, står under dennes Overtilsyn med Hensyn til Omsorgen for Straffedommens Fuldbyrkelse. At Inddrivelse af Bøder, hvor denne endnu finder Sted, fordi de ere tillagte den Forurettede, ikke mindre end Inddrivelse af en under Straffesagen tilkjendt Erstatning må rette sig efter Reglerne i Loven om den borgerlige Retspleje, behøver ingen Forklaring, fålidt som Slutning/bestemmelsen i § 463.

En væsentlig Lempelse i den ældre Rets Regler kræver imidlertid Forholdets Natur, som det også er erkjendt i hine Love, med hvis Ordning på dette Punkt Udkastet samstemmer, nemlig at ethvert retligt Stridspunkt, som opstår med Hensyn til Fuldbyrnelsen mellem den Domfældte og den strafudøvende Myndighed, må afgjøres af retten, se § 464, jft. det tyske Udkast § 412. Herved må det dog, for at ikke Fuldbyrnelsen skal kunne forhales ved ugrundede Indsigelser, fastholdes, at en Standsning af Fuldbyrnelsen ikke i medfør af Loven kan blive Følgen af, at der opstår et Spørgsmål, som må forelægges Retten, men at det må bero på Retten, om sådan Standsning kan finde Sted. Da Rettens Afgjørelse ordentligvis vil dreje sig om Rets spørgsmål, kan Behandlingen gå frem efter Reglerne i § 257 og Retsmidlet efter Reglerne i sjette Afsnit Kap,

III. En særegen Bestemmelse måtte der derimod gives for det i det sidste Stykke af § 464 omhandlede Tilfælde, hvor Striden drejer sig om et faktisk Spørgsmål, og hvor der derfor bliver Tale om Bevisførelse, jfr. herved den württbg. Lov § 510.

I §§ 465 og 466 afgjøres det Spørgsmål, når Fuldbyrnelsen af en Straffedom kan begynde. De enkelte Bestemmelser i disse Paragrafer behøve ingen Forklaring. Om Udsættelse eller Standsning af Fuldbyrnelsen handler § 467. Hvorvidt en sådan bliver følgen af Anvendelsen af Retsmidler mod dømmen, er bestemt i Afsnittet om disse. I denne Paragraf blev derimod særlig at omtale den Udsættelse eller Standsning, der hidrører fra de under 1—4 nævnte Omstændigheder, samt af Hensyn til Benådningens Anvendelse udenfor det i § 466 omtalte Tilfælde. Hvad de Første Tilfælde angår, behøver Realiteten af Bestemmelserne ingen Forklaring. Hvad Formen angår, bemærkes, at Sondringen mellem Bestemmelserne under Nr. 2 og 3 er nødvendig, for at den Urimelighed ikke skal udtales, at en Livsstraf ikke kan fuldbyrdes, når Fuldbyrnelsen ikke kan finde Sted uden Livsfare eller varig og betydelig Skade, jfr. den württbg. Lov § 503. Med Hensyn til Benådning skjelner § 467 mellem Udsættelse af Straffens Fuldbyrkelse, der finder Sted i medfør af Loven, når Retten, som har fældet Dommen, indstiller den Domfældte til fuldstændig Benådning eller til at benådes med en mildere Strafart, eller når Ansøgning herom indgives af den Domfældte, der ikke alt tidligere har fået en Ansøgning afskået, — og Standsning af den alt begyndte Fuldbyrkelse. Her kunde selvfølgelig en lignende Virkning ikke i medfør af Loven tillægges den Domfældtes Ansøgning; men Afgjørelsen, om og hvorvidt Standsning skal finde Sted, må bero på Justitsministeren.

Også, efter at Dom er gået, kan der blive spørgsmål om for Fuldbyrnelsens Skyld at anvende forskellige af de Midler, som Loven hjemler til Opnåelse af Straffesagers Formål. Dette foranlediger nogle særlige Bestemmelser, da Reglerne i Udkastets

2det Afsnit ikke have den Anvendelse for Øje, som sker særlig for Domsfuldbyrdelsens Skyld. Herhen høre §§ 468—470. Ved disse bemærkes i Almindelighed, at Rettens Competence til at træffe Bestemmelse om hine Midlers Anvendelse på dette Tidspunkt må fastholdes i samme Udstrækning, som når Anvendelsen finder Sted tidligere. Der er ingen Grund til her at udvide Statsanklagerens eller Politiets Beføjelser. Dernæst bemærkes, at Reglerne kun have Hensyn til det Tilfælde, at der er gået Straffedom, ikke at den Sigtede er frifunden. Om en særegen Fuldbyrkelse af en Frifindelsesdom er det overhovedet ikke rigtigt at tale; navnlig kan Ophøret af visse Tvangsforholdsregler som fandt Sted under Processen (fængsling, Beslaglæggelse af Gods), ikke betragtes som Fuldbyrkelse af dømmen; Ophøret følger af, at de Forudsætninger glippe, til hvilke de efter Reglerne i andet Afsnit ere knyttede. Heraf følger, at Anklagerens Påanke af Frifindelsesdommen ikke kan medføre Udsættelse af Løsladelsen af den Frifundne, der har hensiddet i varetægtsfængsel, eller udsætte Ophøret af andre Tvangsforholdsregler. Noget Andet er, at den Ret, til hvilken Påanken sker, kan træffe Bestemmelse om deres Gjenindtræden efter Reglerne i andet Afsnit. Disse Grundsætninger, som ikke altid have været klart erkjendte, må nu betragtes som uomtvistede, jft. det tyske Udkast § 112*) og Motiverne S. 75—76. Hvad Bestemmelserne i det Enkelte angår, behøver § 468 1ste Stykke ingen Forklaring. I § 468 2det Stykke gives Regler for Anvendelsen efter Dom af den Formuebeslaglæggelse, som omhandles i §§ 197—199. Efter § 197 er Betingelsen for at anvende dette Middel mod den, der har undraget sig Forfølgning, at Sagen hører uder Landsretten. Her måtte den

samme Tanke fore til en anden Bestemmelse; der måtte tages Hensyn til den idømte Straf. Når Paragrafen fordrer, at dommen skal

lyde på Strafarbejde eller Statsfængsel over to Aar, stemmer denne Grænse med § 7, jft. med Straffel. §§ 18 og 27. Nogle særegne Bestemmelser med Hensyn til Forholdsreglens Anvendelse efter Dom have deres Grund i Slutningsbestemmelserne i Straffel. § 70.

Med Hensyn til flere af de Tilfælde, som gå ind under § 469, foreskrive endel Love, at den Sigtede kan vælge foreløbig at begynde Straffens Udståelse trods Påanken. Udkastet har ikke fulgt denne Vej, der selvfølgelig måtte kræve nærmere Begrænsninger. Derimod må det erkjendes, at det varetægtsfængsel, som den Sigtede udstår i de nævnte Tilfælde, bør komme til Afdrag i Straffen, hvilket lettest udtrykkes ved Henvielse til Straffelovens § 58, — i det Første Tilfælde, fordi Fuldbyrdeisens Forhaling skyldes en urigtig Dom i Første Instants, i det andet Tilfælde, fordi Forhalingen skyldes Anklagerens formelt mangelfulde eller materielt ubegrundede Påanke. Hvad det sidste Tilfælde angår, behøvedes en særegen Forskrift om Måden, hvorpå Bestemmelsen skal bringes til Udførelse. Reglen i § 464 anviser denne. Ved § 470 behøves ingen Forklaring. I Almindelighed behøves der ingen særegne Forskrifter om Ophøret af Fuldbyrdelisen eller Fuldbyrdeligheden af Straffedomme. Kun med Hensyn til Bødestrafte har § 471 udtalt en Regel, der ikke i denne Udstrækning kan antages at gjælde for Tiden efter vor Ret, trods Reglerne i Straffelovens § 30 og Lov af 16de Februar 1866, men forlængst har været hævdet i Strafferetsvidenakaben som stemmende med Straffes Natur og Væsen, og som kun kan miskjendes, når man med Urette sætter Bødestraffens Egenskab af Formuepræstation over dens Egenskab af Straf. I nær Forbindelse med Spørgsmålet om Ophor as idømte Straffe står Ophøret af de af Straffedomme flydende Wrevirkninger. Der er ingen Grund til her at ændre Realiteten af Loven af 3 die April 1868; men en Henvielse til denne Lov er på sin Plads. § 473 behøver ingen Forklaring.

*) Der Haftbefehl jft aufzuheben, wenn die Gründe der Verhaftung weggefallen sind, oder wenn der Beschuldigte freigesprochen oder auher Verfolgung gesetzt wird.

Durch Einlegung eines Rechtsmittels darf die Freilaffung des Beschuldigten nicht uerzögert werden.

Niende Afsnit.

Om Omkostninger i Straffesager samt om Rettergangs bøder.

Kapitel I.

Om Omkostninger i Straffesager.

Bestemmelserne i dette Kapitel falde i 3 Grupper, nemlig 1) §§ 474—479, indeholdende materielle Retsregler om Omkostningerne i Straffesager, som forfølges af en offentlig Myndighed (herunder indbefattet Sager, der forfølges i Henhold til § 38), 2) §§ 480—482 med tilsvarende Indhold kor de Sagers Vedkommende, som omtales i syvende Afsnit med Undtagelse af dem, der påtales i Henhold til § 38) og 3) §§ 483—484, indeholdende processuelle Forskrifter, som Emnet nødvendiggjør.

Det ligger i Forholdets Natur, at i de offentlige Straffesager må den foreløbige Udredelse af Omkostningerne påhvile det Offentlige, hvad enten de foranlediges ved Anklagens eller Forsvarets Interesse, se § 474 1ste Stykke. Undtagne fra denne Regel blive kun sådanne Omkostninger i Forsvarets Interesse, som det Offentliges pligtmæssige Omsorg for dette ikke kræver, hvormed ingenlunde er givet, at de iøvrigt kunne betegnes som uforholdne i den Forstand, hvori dette Begreb anvendes i § 480. Herhen hører Vederlag til valgte Forsvarere og til beskikkede Forsvarere, forsåvidt en fådan måtte have frafaldet Krav på Godtgjørelse af det Offentlige, samt Udgifter i Anledning af Beviser, som den Sigtede fremskaffer uden Rettens Foranstaltning, jfr. §§ 260 og 293. Det Offentlige uvedkommende ere dernæst også Udgifter, der foranlediges ved Skridt, fom en Trediemand foretager i sin Interesse, f. Ex. når Nogen påanker en Kjendelse, hvorved han kjendes Pligtig at vidne, se §474 2det Stykke. Hvem det tilkommer at beregne Udgifterne for det Offentlige, kan ikke afgjøres ved en almindelig Regel; det beror selvfølgelig på, hvem der har at tage Beslutningen, der medfører Udgiften, og kan altså efter Omstændighederne være en af de i § 474 3die Stykke nævnte

Personer. Beregningen sker efter Regler, som ikke på dette Sted foreskrive«; enkelte Bestemmelser findes på andre Steder i Udkastet, §§ 58, 146, 164; iøvrigt forbliver det ved de gjældende Regler.

Forsåvidt det Offentlige udreder Omkostningerne i Forsvarets Interesse, bliver der ikke spørgsmål om en Erstatningspligt for det Offentlige mod den Sigtede, når Sagen falder ud til Fordel for denne. Med Hensyn til sådanne Udgifter, som det Offentlige ikke har båret, men hvilke dog ikke kunne betegnes som uforholdne, kunde der vel i og for sig blive spørgsmål om at pålægge det Offentlige Erstatningspligt under Betingelser, svarende til dem, der gjælde for en privat Sagfører i civile Sager og for en privat Anklager. Men en Regel herom kan ikke træffes uden at føre til langt videre gående Konsekvenser, dels med Hensyn til andet, ofte meget betydningsfuldere af Straffesagen følgende Tab for den Sigtede, dels med Hensyn til mange andre Forhold udenfor Strafferetsplejen. Det gjælder med andre Ord her et Principspørgsmål, som rækker langt ud over Straffeprocenloven, og det kan ikke være denne Lovs Opgave på et enkelt Punkt at give dette spørgsmål en Løsning, forskellig fra den ellers gjældende Ret. Som en følge heraf handle de følgende Paragrafer kun om den Sigtedes og Trediemands Erstatningspligt mod det Offentlige.

Hvad nu den Sigtedes Pligt at erstatte de Omkostninger, som det Offentlige har måttet udrede, angår, kunde der ikke være Tale om at bevare de Regler, som hjemles i den nugjældende Ret. Det tør ansees for anerkjendt, at disse Regler stå i afgjort Strid med almindelige Retsgrundsætninger. Andetsteds, hvor man tidligere har kjendt lignende Regler, ere de også aldeles opgivne. Der hersker herom fuldstændig Enighed i Videnskaben såvelsom i alle de nyere Straffeprocenlove. Det er anerkjendt, at Sagens Omkostninger kun

bør pålægges den Sigtede, når han findes skyldig, undtagen forsåvidt Omkostningerne måtte være forårsagede ved hans tilregnelige og retstridige Handlinger og Undladelser. Dette Sidste er selvfølgelig noget ganske Andet end, at den Sigtede allerede skulde være pligtig til

at erstatte Omkostningerne, når han ved Handlinger, for hvilke han bærer Skylden, men som ikke ere forbudte, fremkalder Skinnet af Strafskyld mod sig. Disse sætninger udtaler Udkastet i § 475 1ste Stykke og § 477. De i § 475 givne Undtagelser fra eller nærmere Bestemmelser af Hovedreglen i Paragrafen må alle betragtes som selvfølgelige. Hvad færlig de i Paragrafens sidste Stykke nævnte Udgifter angår, hidføres disse ved den almindelige Organisation af de i Straffesager virksomme Myndigheder, ikke ved den enkelte Sag. Reglen i § 476 er den sædvanlige i de nyere Love; nogle gå dog videre med Hensyn til det solidariske Ansvar, uden dog at gjøre det ganske almindeligt. I Kommissionsbetænkningen til den württemb. lov, hvis § 334 stemmer med Udkastet, begrundes det blot Fakultative ved den Betragtning, at ellers den mindst Skyldige, når han har Formue, kommer til at betale for de Uformuende, hvis Skyld er større. Reglerne i § 478 behøve ingen Forklaring Hvad § 479 2det Stykke angår, have flere Love den ubetingede Regel, at den pågjældende Private skal erstatte det Offentlige Udgifterne, og navnlig tage Motiverne til det tyske Udkast (§ 423) levende Ordet for en sådan Bestemmelse, under Henvielse til Misligheder, som Fritagelsen for en sådan Pligt efter Erfaringens Vidnesbyrd har medført. Når Udkastet også her foretrækker den fakultative Regel, er det navnlig, for at ikke Omkostningsspørgsmålet skal lægge Hindringer i Vejen for en Tilbagebetaling af Andragendet under Omstændigheder, hvor Tilbagebetalingen må ansees som det Ønskeligste.

I den anden Gruppe af Bestemmelser i Kapitlet måtte der skjælnes imellem de Tilfælde, hvor en privat Anklager optræder i Henhold til § 40 1ste Stykke, og andre Tilfælde af privat Anklage (§ 39 og § 40 2det Stykke). Hvad hint Tilfælde angår, følger det af den Betragtning, hvorpå Udkastet grunder den subsidiære Privatanklage, at det Tab, som lides ved, at den Sigtede, der findes skyldig, ikke formår at erstatte Omkostningerne, må falde på det Offentlige i samme Udstrækning, som når Sagen er forfulgt af offentlige Myndigheder. Derimod må den

private Anklager bære disse Udgifter, når Sagen ikke ender med Domfældelse, og endda erstatte den Sigtede Udgifter, denne har havt, og som ikke vare uforholdne. Vilde man pålægge det Offentlige den foreløbige Udredelse af Udgifterne uden Sikkerhed, vilde det imidlertid let kunne blive Tilfældet, at de ikke kunde erholdes hos den private Anklager, hvor denne er pligtig at bære dem. Herimod er der fåmeget mere Grund til at sikre det Offentlige, som der derved tillige kan opnåes en vigtig Garanti mod Misbrug af den subsidiære Privatanklage. Derfor har § 480 foreskrevet, at det Offentlige vel foreløbig udreder Udgifterne væsentlig på samme Måde, som når Sagen forfulgtes af de offentlige Myndigheder, men at Anklageren er pligtig til at stille en passende Sikkerhed i rede Penge for Tilbagebetalingen til det Offentlige, når denne påhviler ham, som og for hvad han kan komme til at erstatte den Sigtede.

I andre private Straffesager har § 481 med Hensyn til den foreløbige Udredelse af Udgiften væsentlig holdt sig til de civilprocessuelle Regler, kun med nogen i Forholdets Natur grundet Lempelse, hvad den Sigtede angår. Også Paragrafens sidste Stykke har sit Tilsvarende i det civilprocessuelle Udkast.

Mod Bestemmelserne i § 482 kunne neppe Indvendinger gjøres.

Heller ikke turde Reglerne i § 483 og § 484 trænge til Forklaring. Ved § 484 2det Stykke jævnføres § 58 og Udkast til Lov om Domsmagtens Ordning m. v. § 104.

Kapitel II.

Om Rettergangs bøder.

Med Hensyn til det spørgsmål, om de Personer, der i en Straffesag optræde på en Parts Vegne, ere undergivne Rettens Straffemyndighed for deres Forhold under Sagen, må der skjælnes imellem de Personer, som optræde på det Offentliges Vegne i medfør af en Embedsstilling, og Andre. det vilde ikke være foreneligt med Statsanklagerens og Politiets Stilling ligeoverfor Domstolene, om

de vare undergivne deres Censur med Hensyn

til Opfyldelsen af deres Embedspligt. En disciplinær Straffemyndighed ligeoverfor dem kan derfor kun tillægges Retten, når Forseelsen krænder en Privat (Myndigheds Misbrug), jfr. herom § 226. Forsåvidt det derimod også forekommer, at Mænd uden egentlig Embedsstilling udføre Anklagen i offentlige Sager, kan der Intet være til Hinder for med Hensyn til dem at fastholde den Regel, som nu gjælder med Hensyn til beskikkede Aktorer, og som fremdeles må gjælde med Hensyn til beskikkede Forsvarere. Ligeledes må Sagsørere, hvem Anklage i en af en Privat forstligt Straffesag eller Forsøgning af et borgerligt Retskrav har været betroet, eller der ere optrådte som valgte Forsvarere, være undergivne en disciplinær Straffemyndighed i Lighed med hvad der statueres i det civilprocessuelle Udkast, se herom § 485. Om processuel Straf i Lighed med Reglerne i Civilprocessen for Parten kan der kun undtagelsesvis blive spørgsmål i Straffesager, navnlig kun for den private Anklager. For dennes Vedkommende kan imidlertid Bestemmelsen i § 486 neppe undværes, når Hensyn tages til, at de Straffesager, som ved Lovgivningen ere henviste til privat Påtale, ere overførte til Loven om Strafferetsplejen. Reglen i § 487 er der ikke Grund til at opgive, uagtet der i Udkastet til Lov om Domsmagtens Ordning er optaget mere almindelige Bestemmelser om Udøvelsen af en Tilsynsmyndighed, derunder indbefattet disciplinær Straffemyndighed, med Hensyn til dømmere og Retsskrivere. Ved § 488 findes Intet at bemærke.

Tiende Afsnit.

Slutningsbestemmelser.

Nogle så Overgangsbestemmelser høre med til at fuldstændiggjøre Udkastet om Straffe«

retsplejen. Den i § 490 givne Hovedregel kræves af Forholdets Natur. Den mere betryggende Behandling af Sagerne, som Loven indfører, må finde Anvendelse i alle Tilfælde, der ikke allerede have fundet Afgjørelse. De to sidste Paragrafer give særlige Regler om Retsmidlers Anvendelse i Sager, som ere afgjorte under den ældre Rets Herredømme. Den nye Lovs Påankesystem kan ikke overføres på domme, der ere afsagte under den ældre Rets Herredømme. Men ligesom Retterne, der fåe med Påanke at gjøre, blive andre (jfr. Udkast til Lov om Domsmagts Ordning m. m. § 149), således må også den nye Anklagemyndighed overtage de Funktioner, som i Anledning af sådan Påanke vilde påhvile øvrigheden eller en beskikket Aktor. Derimod må de nye Regler om Straffesagers Gjenoptagelse finde Anvendelse også på ældre Sager; herved blev kun den i de forandrede Kompenceforhold grundede Regel i § 492 i Slutningen at tilføje. At Ingen i Henhold til § 40 1ste Stykke skal

kunne andrage på Gjenoptagelse af disse ældre Sager, påbydes af Hensynet til de Misbrug, der ellers let vilde indtræde. At også de nye Regler om dommes Fuldbyrkelse må finde Anvendelse ved domme, der ere afsagte for den nye Lovs Træden i Kraft, se § 491 i Slutningen, følger af sig selv.

At det nærværende Udkast ikke i sin Helhed uforandret kan blive Lov for Færøerne, er indlysende. De stedlige Forhold udelukke Forudsætningerne for en stor Del af den i Udkastet indeholdte Ordning. Om andre, vigtige Dele af Udkastet gjælder det derimod, at de med større eller mindre Lempelser kunne og fornuftigvis bør gjøres anvendelige på Færøerne. At træffe Bestemmelse herom må imidlertid være en særlig Lov forbeholdt.

Et af Kommissionens Medlemmer, W. Ussing, der ikke har kunnet slutte sig til foranstående Udkast, skal angående sin særlige Stilling tillade sig at bemærke følgende.

Som det i Udkastets foran givne Motivering er bemærket, ere de forskjellige Forstag, der tidligere ere blevne gjorte til at fåe Grundlovens § 74 bragt til Udførelse, alle gåede ud fra, at der ikke er nogen Nødvendighed for, til dette Øiemed at gjøre nogen anden principiell Forandring i den nu bestående Retsorganisation end den, der må indtræde for de Sager, som skulle undergives Påkjendelse af Nævninger. Derimod indstrænker Kommissionsflertallets her foreliggende Forslag sig ikke hertil. Ikke blot hvad de sidstnævnte Sager angår, gjør det den af den nye Indretning nødvendigt flydende Forandring i de gjældende Væneathingsregler, men det vil, at også med Hensyn til andre kriminelle Sager skal den nu gjældende Regel, at disse i Første Instants skulle behandles og påkjendes ved de lokale Underretter, Være afstaffet. Kun i de i Udkastets § 8 omhandlede Undtagelsestilfælde skulle disse Underretter vedblive at fungere som første Instants; men iøvrigt skal Reglen Være den, at de 6 Kollegialretter, som Flertallet vil have oprettet for hele Landet, i første Instants skulle behandle og påkjende alle de kriminelle Sager, for hvilke der ikke særligt er fastsat noget Afvigende.

Det er imidlertid efter min Opfattelse at anse som et betydeligt Fortrin ved vor nuværende Retsordning, at den Jurisdiktion, der er tillagt de lokale Underretter, er en almindelig Jurisdiktion, der ikke er indstrænket til enkelte Sager, der ere betragtede som mindre vigtige,

og at som følge deraf ingen Beboer af Landet i noget Retsforhold har sit værnething i Første Instants længere borte fra sig end i det højeste i den nærmeste kjøbstad. Det kan overhovedet ikke betragtes anderledes end som ganske naturligt, at alle de, der bo fjernede fra de større Befolkningscentra ikke kunne ønske Forandringer, der nøde dem til at søge hen til disse i Anliggender, som de have Været vante til at kunne erholde ordnede i en Nærhed, der var dem bekvemmere; men færligt tror jeg, at det vil vise sig forbundet med de største Ulemper, når det med Hensyn til de almindeligst forekommende kriminelle Sager skal gjøres til Regel, at disse alene kunne behandles og Påkjendes i enkelte større Centralbyer, i Stedet for at der hidtil ikke har Været nogen kjøbstad, hvor der ikke har Været en Domstol med den dertil fornødne Competence. Foruden at en sliig Forandring ikke vil kunne foregå uden særdeles betydelige Omkostninger for det Offentlige, vil den efter min Formening bidrage til i det Hele at gjøre Kriminalretsplejen langsommere, og ved Siden af de Ulemper, den ofte vil medføre for de Tiltalte, vil den især blive til en følelig Bebyrdelse for de Mange, hvem det derved gjøres besværligere og bekosteligere at opfylde deres Borgerpligt at møde som

Deponenter og Vidner i de kriminelle Sager.

At Forandringen, således som den er foreslået, i Almindelighed taget vil Være mere stadelig end gavnlig for Kriminalprocesfernes hurtige Tilendebning, vil efter de Oplysninger, der haves i Kriminalstatistikken, neppe kunne betvivles. I Tidsrummet fra 1ste Juli 1866 til 31te December 1870 er der ved Underret-

terne pådømt ialt 10925 kriminelle Sager, og deraf ere omtrent 70 Procent pådømte i løbet af de første 2 Måneder, efterat undersøgelsen var påbegyndt, I en Del af disse Sager vil der vel have fundet Appel til Overretten Sted; men dette kan i intet Fald antages at have været Tilfældet med mere end højst 16 Procent af samme; thi større har ikke den Procentandel af samtlige Sager været, der har Været gjenstand for Appel. Man kan derefter sige, at i det Allermindste 54 Procent af alle de kriminelle Sager ere blevne endelig afgjorte i mindre end 2 Måneder efter Underfogelsens Påbegyndelse; men at dette er en Hurtighed, der ikke vil kunne nåes under den Procedure, der nu er foreslået, kan vel neppe findes tvivlsomt, når tilbørligen overvejes, at i de Sager, hvor Kollegialretsbehandlingen anvendes, skal undersøgelsen ved Underretten ikke derfor bortfalde, men i Stedet for nu at Være den endelige, gå over til at blive en forberedende, der skal påfølges af en ny Afhøring af den Anklagede og Vidnerne for kollegialretten. Der er vel en Del kriminelle Sager, i hvilke ikkun meget lave Straffe kunne idømmes, med Hensyn til hvilke det er foreslået, at de skulle vedblive at behandles og påkjendes ved Underretterne; men de, for hvilke Kollegialretsbehandlingen skal Være Regel, når ikke Bestemmelsen i Udkastets § 8 Nr. 3 i det konkrete Tilfælde medfører en Undtagelse, ere dog det langt overveiende Antal. Til disse sidste Sager høre nemlig blandt mange andre Sagerne om almindeligt (ikke undtaget) Tyveri, Hæleri og Bedrageri, og af de i Aarene 1866—70 kriminaliter Tiltalte udgjorde de, der tiltaltes for de her nævnte 3 Forbrydelser, alene over 72 pCt. af hele Antallet.

Men er det en Ulempe, at procesgangen i mange af disse Sager vil blive langsommere, er det i mine Øine endnu betænkeligere at ville pålægge Befolkningen den overordentlige Byrde, som det vil medføre, når Enhver, der gjør Anmeldelse om at være bestjålet eller bedragen, og overhovedet Enhver, der kan blive stævnet til Vidne i en Sag af den omhandlede Beskaffenhed, skal Være udsat for at kaldes til at møde, måske endog gjentagne Gange, på et af de 6

Steder, hvor der er Kollegialret, hvor langt dette endog er fjernet fra hans Bopæl. Det Besvar, som herved påbyrdes, kan Være få stort, at man endog kan opkaste det spørgsmål, om ikke Mange, fremfor at udsætte sig herfor, ville foretrække at lade de mindre Forbrydelser, de gjøres til Gjenstand for, blive uanmeldte, hvorved en for Retssikkerheden meget betænkelig Tilstand kunde indtræde.

Der kan ganske vist nævnes andre, højt civiliserede Lande, i hvilke det ikke er indrettet således, at hver Mand har sit personlige Værnething så nær ved sig, som hos os er Tilfaldet. Men i flere af de Lande, hvor denne Fordel savnes, er en Bestræbelse henimod dens Opnåelse umiskjendelig, og fordi der er andre Lande, f. Ex. Tyskland, hvor denne Bestræbelse ikke hidtil sees at have gjort sig gjældende, idet Øjet der ikke endnu synes at være blevet åbnet for Ønskeligheden af en Forandring i det engang Tilvante, derfor bliver det ikke mindre misligt, hos os at ville berøve Befolkningen en Fordel, som den igjennem en lang Tids Brug er bleven vant til kun at betragte som naturlig og selvfølgelig, og hvis Savn derfor ikke kunde

undlade at blive føleligt. Skjønt Retskredsene

i Tyskland ere større end hos os, er det derhos at bemærke, at når der her kun skal Være

6 Første Instantses Kollegialretter, vil Forholdet blive aldeles omvendt; man vil ikke blot optage de tyske Indretningers Ulemper, men man vil forøge og forstørre dem i en overordentlig Grad.

Og spørger man nu, hvilke andre Hensyn der skulle motivere en så væsentlig Omdannelse af vor nuværende Retsforfatning, da kan, som antydet, en tilstrækkelig Gruud ikke søges i Indførelsen af Nævningeinstitutionen, der vel må medføre en Forandring i Procesmåden i de Sager, hvor Nævninger skulle dømme, men i og for sig ikke kan drage konsekvenser efter sig

også for de Sager, i hvilke Nævninger ikke skulle tilkaldes. I Flertalsforslagets Begrundelse er dette da ikke heller påstået, men den foreslåede Ordning er motiveret derved, at man har anbefalet endnu flere indgribende Forandringer i Kriminalprocessen, som måtte gjøre det

utilrådeligt at betro den dømmende Myndighed til en Enkeltdommer.

Det er naturligt, at den Tanke, at komme bort fra Enkeltdommerne, undertiden har måttet fremkomme; men kom det blot an på at udføre denne Tanke, vilde man neppe flå ind på den af Flertallet valgte Vej. Langt naturligere end at berøve de mange Lokalteter, der nu have Underretter, sådanne, måtte det synes at Være, at lade disse bestå og derimod give Underdommerne Meddommere, tage ud af Befolkningen på lignende Måde som Nævningerne. På samme Tid som man vil indsøre Nævninger i de vigtigere Sager, kan man dog ikke gjøre gjældende, at det i de mindre vigtige skulde Være nødvendigt, at alle Dømmerne vare retslærde, så at man skulde Være nødt til at søge hen til de større Byer for at få et tilstrækkeligt Antal til Dommervirksomheden kvalificerede. Men i Almindelighed taget lader det sig overhovedet neppe med nogen

føje påstå, at der praktisk skulde have vist sig nogen virkelig Trang til at få den nuværende Indretning med Enkeltdommere i første Instants afløst af en Kollegialretsordning. Jeg skal ikke undersøge, hvor udbredt eller hvor grundfæstet det Ønske kan antages at Være, som skulde få sin Opfyldelse ved, at der i visse Arter Kriminalsager tilkaldes dommere, der ikke ere Embedsmænd, og som har fået sit Udtryk i Grundlovens Bud om Nævningeinstitutionens Indførelse; men jeg finder intet Datum for, at der i andre Henseender, forsåvidt Dommerne vedblive at være Embedsmænd, skulde Være fremkommet Ønsker i Befolkningen om nogen Forandring i den nuværende Retsorganisation, og navnlig er det mig ganske fremmed, at der i større eller mindre Kredse skulde have dannet sig nogen Mening om, at Retfærdighedens Håndhævelse skulde være mindre betrygget udenfor end i Kjøbenhavn, fordi det i Kjøbenhavn ikke er en Enkeltdommer, men den af flere dommere bestående Kriminalret, som har Domsmagten i Første Instants. Jeg har aldrig opdaget Andet, end at man i Almindelighed har fundet sig aldeles tilstrækkelig betrygget imod uretfærdige domme ved den Adgang, der haves

til at appellere fra Enkeltdommerne til de højere Retter, og jeg tror ikke, at man skal kunne påvise Erfaringsdata, der kunde godtgjøre, at denne almindelige Opfattelse hviler på noget Feilsyn.

Men efter Flertallets ovenfor påpegede Motivering kan der neppe heller være nogen Tvivl om, at dets Fordring om en Kollegialret i Første Instants ikke vilde Være fremkommet, hvis det ikke tillige havde sigtet hen på den Indskrænkning af det nuværende Appelinstitut, som det har forestået for at få gennemført det Umiddelbarhedsprincip med Hensyn til Bevisførelsen, hvorpå det har lagt så stor en vægt. Gående ud fra, at den Domstol, hvis Medlemmer personligen have set og hørt den Tiltalte og Vidnerne, må Være bedre istand til at danne sig den rigtige Mening om Sagens Sammenhæng end en anden Domstol, der kun har skriftlige Referater at bygge sit Resultat på, vil Flertallet, at den Opfattelse af det Faktiske, hvortil den Ret er kommen, der har havt Fordelen af den umiddelbare Samværen med de afhørte Personer, overhovedet ikke

bør kunne omstødes ved Appel, så at Appelinstanten under dens prøvelse af hin Rets Dom skal lade stå urokket, hvad der med Hensyn til spørgsmålet om, hvad der er bevist eller ikke er blevet antaget af samme. Det er denne Myndighed til at dømme uden Appel over det Faktiske, som Flertallet ikke har villet indrømme en Enkeltdommer; men efter min Formening vil det også — og det er for mig en anden særdeles betydende Indvending imod den foreslåede Forandring — Være i en ikke ringe Grad betænkeligt at indrømme en fådan Myndighed til en første Instants Kollegialret.

I Retfærdighedens Interesse er det i mine Vine af ikke mindre Vigtighed, at der haves Appel med Hensyn til Faktum end med Hensyn til jus. Man kan indrette den Domstol, der skal dømme over Faktum, så betryggende man vil både med Hensyn til de Personer, hvoraf den sammensættes, og med Hensyn til de Midler, der gives dem ihænde til at komme til Sandhedens Erkjendelse; Muligheden af, at der i det Moment, da Afgjørelsen skal falde,

under Indflydelsen af et netop da stærkt fremherskende Indtryk, kan gjøre sig en Overilelse eller en Vildfarelse på Grund af et, i sig selv endog let gennemskueligt, falsk Skin gjældende, er ifølge den menneskelige Naturs Svaghed så meget at befrygte, at det må synes højst betænkeligt at gjøre det til en Grundsætning, at den således engang afsagte Dom ikke skal kunne omgjøres, men stå uangribelig for enhver Revision. Og om jeg end kan indrømme, at det til Bedømmelse af en Sags Sammenhæng ofte kan yde en væsentlig Hjælp, selv personligen at se og høre Parterne og Vidnerne, kan jeg dog på ingen Måde erkjende, at Afgjørelser af Dommere, der have havt denne Hjælp, ikke i mange Tilfælde med største Nytte ville kunne underkastes en prøvelse af andre Dommere, der kun have skrevne Akter at dømme efter. Det umiddelbare, almindelige skjøn har sin store Betydning, men den største værdi må dog altid tillægges de Bevisdata, der ikke unddrage sig en Formulering i bestemte Ord, som nedstrevne ville angive Indholdet med Præcision, og Løshed i Bedømmelsen modvirkes ikke på nogen bedre Måde, end når Hensynet til, at der kan komme en prøvende Revision, nøder til på ethvert Punkt, hvor det lader sig gjøre, at søge at få en sådan nøiagtig Formulering frem. Det er efter min Formening Nævningeinstitutionens største Skyggeside, at den ikke lader sig forene med Indretninger, der muliggjøre en gjentagen prøvelse af Bevisspørgsmålet. At dette er en Skyggeside af alvorlig Betydning, har Erfaringen fra alle Lande, hvor Institutionen er indført, så tilstrækkelig godtgjort, at der neppe er Mange selv af dens ivrigste Beundrere, der ville forsøge at nægte det. Men kan man nu endog mene, at Fordelene ved Nævninger i andre Retninger ere så overvejende, at denne Mangel bør oversees, følger deraf ikke, at man skulde finde det tilstedeligt at afskaffe Fortidens derimod rettede Garantier også på det Område, hvor disse, fordi nævninger der skulle holdes ude, uden Vanskelighed kunne bibeholdes, og hvor derhos Intet vil haves af den Betryggelse, som Nævningeinstitutionens Venner dog ville mene, at denne Institution for en

Del er istand til at yde. Heller ikke bør det formentligen lades ubemærket, at forsåvidt der lægges en få overordentlig vægt på den umiddelbare Opfattelse, der nåes ved den personlige Samværen med Vidnerne og den Anklagede, er det dog et stort Skår i den Oprindelighed og Friskhed, som skulde give den umiddelbare Opfattelse dens Værdi, der både ved nævningeprocessen og ved den Kollegialretsproces, som Flertallet vil have indført, gjøres derved, at der skal forudgå Forhandlingen en omhyggelig Forundersøgelse af en anden Domstol, som naturligen må give de Pågjældendes fornyede Optræden for den dømmende Ret Karakteren af en, væsentlig ved det, som alt tidligere er passeret, bestemt Repetition af den under

Forundersøgelsen indtagne Holdning. Det Umiddelbarhedsprincip, som man vil hævde, må for så vidt endog synes fyldigere fyldestgjort under vor nuværende Retsforfatning, som der under denne erholdes Dom af selve den, der har ledet den Første retslige undersøgelse, og således fra først af har modtaget det umiddelbare Indtryk både af Vidnerne og den Anklagede.

Hvorom Alting imidlertid end er, er det for mig en afgjørende Betragtning, at det, hvis jeg har Ret i, at den hidtidige kriminelle Retspleje, ved Siden af i mange Slægtrækker at have nydt en ubestridelig, almindelig Agtelse hos Befolkningen, også i Virkeligheden har fortjent denne Agtelse ved den Retfærdighedens og Samvittighedsfuldhedens Aand, der gennemgående har karakteriseret den, er det urigtigt at lade Bestræbelserne for på gavnlig Måde at reformere den ved at afhjælpe, hvad enkelte Mangler der i Tidens Lob kunne have vist sig, gå over til en Omstyrtelse af det hele overleverede Grundlag, hvorpå den hviler, og Opførelsen af en Nybygning, der ikke finder nogen Støtte i Fortidens Traditioner, men har en rent theoretisk Basis, hvilket, selv om de til Grund liggende Theorier skulde Være mindre

ensidige og mere værdifulde, end jeg anser dem for at være, altid på Samfundsinstitutionernes Område har den uhyre Mislighed, hvorpå selv de bedst udtænkte Revolutioner på

dette Område have strandet, at den theoretiske Forudberegningens Udførelse må overlades Organer, der forinden have været aldeles fremmede og for en Del endog ville Være uimodtagelige for den nye Tankegang. Om Nævningeinstitutionen kan det dog anføres, at den kan påberåbe sig fremmede Landes Exempel, men om den videre Gennemførelse af det såkaldte Umiddelbarhedsprincip ved de af Flertallet anbefalede Kollegialdomstole af Statsemedsmænd kan dette end ikke siges. Hvilke Theorier der end i Udlandet kunne være opstillede om det Naturlige og Konsekvente i, i den anførte Retning at indføre en Analogi i Behandlingen ved nævningeretterne og ved de andre Retter, sees dog så Lidet at være sket til at bringe dette i praktisk Udførelse, at Udlandets Exempel snarest netop måtte synes at føre til at lade disse Theorier ligge.

Efter min Overbevisning er der, når bortses fra de Forandringer, der, når nævningeinstitutionen skal indføres for visse Sager, må indtræde ved Behandlingen af disse, på det Område af den kriminelle Retspleje, hvor denne Institution ikke kommer til at virke, kun Lidet af indgribende Betydning, som der er Trang til at føge forandret i den nuværende Ordning. Således som Udviklingen i Tidernes Lob nu har formet Procesmåden, kan det vistnok med Føje siges, at Anvendelsen af Aktorer i de to første Instantser, i hvilke Dommens Grundlag er et umiddelbart Aktstudium fra Dommernes Side, i sig er overflødig, så at der, uden at Noget derved vilde tabes, kunde ved Siden af en, dog ikke betydelig økonomisk Besparelse, opnåes en Vinding med Hensyn til Sagernes hurtige Fremme ved at lade Aktoraterne i disse Instantser bortfalde. Også kunde adskilligt unyttigt Ophold spares ved i de samme Instantser at lade Defensionen bortfalde i alle de Sager, som ganske vist ikke vilde Være få, i hvilke den Anklagede på Forespørgsel derom erklærede, at han ikke ønskede nogen Defensor. Et andet Middel til at fremme Afgjørelsernes Hurtighed vilde Være at udvide Kredsen af de Sager, i hvilke der istedetfor det ordinære Antal af 3 Instantser kun indrømmes 2, hvilket sidste Antal

ganske vist i mange Slags Sager må ansees aldeles tilstrækkeligt. Jeg skal endvidere henpege på, at det muligen vilde være til Nytte, om der gaves de overordnede Retter Lejlighed til, når de dertil fandt Anledning, mere umiddelbart at gribe ind i den kriminelle Underfølgelse end det nu kan ske, ligesom jeg heller ikke skal bestride, at det med Hensyn til, hvorledes det skal bestemmes, om Eag skal anlægges, kan Være tvivlsomt om ikke en anden Ordning vilde være at foretrække for den nugældende. Men Intet af, hvad der her er berørt, vilde føre til store eller gennemgribende Forandringer. En Anke, der undertiden er bleven ført over den kriminelle Retsplejes Tilstand her i Landet, er den, at det skulde Være forbundet med altfor stor en Vanskelighed at få Dom over Forbrydere, der ikke kunde bevæges til selv at bekjeude sig skyldige, og det kan neppe heller nægtes, at under den tidligere Tids Lovgivning og Retspraxis var denne Anke ikke ganske ugrundet. Men efterat Bevis ved Indicier udtrykkelig er blevet hjemlet på den Mand, som det er sket ved Forordn. 8de September 1841, må Lovgivningens herhenhørende Bestemmelser vistnok ansees for fyldestgørende, og vel skal det ikke bestrides, at Domstolene, den nævnte Forordning uagtet, have haft møje med at losrive sig fra den ældre Praxis, således som det så ofte går, hvor der efter den nye Lovregels Beskaffenhed må Være overladt Anvenderens subjektive skøn et stort Spillerum; men Enhver, som har fulgt Udviklingen af den kriminelle Retspraxis i de senere Aar, må dog erkjende, at det Princip, at det, når samtlige Omsterndigheder i deres Forening ingen rimelig Tvivl lade tilbage om den Anklagedes Skyld, ikke bør

hindre hans Domfældelse, at der mangler egen Tilståelse, stadig er trængt mere og mere igjennem, og jeg tror, at man kan Være aldeles forvissat om, at dette med Nutidens Anskuelse stemmende Princip endelige Seir vil Være fuldstændig sikret uden alle nye Lovforskrifter, ja uden at sådanne i nogen mærkelig Grad vilde kunne virke til en Påstændelse i denne Henseende. Dette Princip Seir fører også med nødvendig Konsekvens med sig en Foran-

dring i de Maximer, der have Været iagttagne med Hensyn til at holde den Anklagede arresteret under Forundersøgelsen. For så vidt der stundom kan være ført Klage over, at der havdes for liden Betænkelighed ved at anordne og derefter forlænge sådanne Arrestationer, er det at erindre, at den tidligere i så Henseende

fulgte Fremgangsmåde stod i den nøjeste Sammenhæng med den Nødvendighed, der var for at erhverve den Pågjældendes Tilståelse, når en Domfældelse skulde kunne ventes, og med denne Nødvendigheds Bortfalden indtræder, som Erfaringen utvivlsomt allerede har vist, af sig selv den Varsomhed i Anvendelsen af Arrestationsmyndigheden, hvortil der, når de herskende Regler om Bevisets Tilvejebringelse tillader det, ikke mangler tilstrækkelige Opfordringer for Undersøgelsesdommeren.

Overhovedet kan jeg, for at jeg i få Ord skal gjentage den Opfattelse, der har Været den ledende for mig, ikke se Andet, end at det ikke uden virkelig Uretfærdighed kan benægtes, at der på vor kriminelle Retsplejes Gebet, i det Hele og i det Store betragtet, efterhånden er foregået en sådan, de fremkomne Krav imødekommende, tidssvarende Udvikling, at der forsåvidt ikke en Indførelse af Nævningeinstitutionen i visse Sager tildels vil angribe den derved rejste Bygning, i denne må søges det ene naturlige Grundlag for de videre Forbedringer, der kunde Være at ønske, og med en sådan Overbevisning er det mig umuligt at overtale mig til at stemme for et Forstag, der aldeles vil bryde med denne Udvikling for at gjøre et forsøg med at stabe noget i det Væsentlige fuldstændigt Nyt.